BESTSELLER]

Editura Adevărul Holding Bucureşti, 2010

Grigore Cartianu s-a născut pe 27 ianuarie 1969, la Târgu-Jiu, judeţul Gorj. A urmat Şcoala primară din satul său natal, Brădiceni (1975 – 1979), Şcoala generală din comuna Peştişani (1979 – 1983), Liceul „Tudor Vladimirescu" din Târgu-Jiu (1983 – 1987) şi Facultatea Tehnologia Construcţiilor de Maşini din cadrul Politehnicii bucureştene (1988 – 1993). Şi-a satisfăcut stagiul militar într-o unitate de paraşutism, UM 01847 din Buzău (1987 – 1988).

A lucrat la Expres Magazin (1991 – 1992), Evenimentul zilei (1992 – 1996), Sportul românesc (1996 – 1997), ProSport (1997 – 2002), Jurnalul Naţional (2002 – 2004) şi din nou la Evenimentul zilei (2004 – 2008). Din aprilie 2008 este redactor-şef al cotidianului Adevărul.

A publicat două cărţi: Hora de la miezul nopţii (1995, în colaborare cu Alin Paicu) şi Hagi (2000, reeditată în 2001). A fost coautor al volumului colectiv Războiul de 30 de zile (2007).

Grigore CARTIANU

Sfârşitul CEAUŞEŞTILOR

Să mori împuşcat ca un animal sălbatic editura

Adevărul holding

Consultant istoric: Alex Mihai Stoenescu

Din cei care au murit Ne-am reîntors năluci să nu mai fie cum a fost Măcelul de atunci.

(Imnul Golanilor, 1990)

PREFAŢA

Evenimentul istoric văzut prin ochii jurnalistului

Reconstituirea făcută de cunoscu tul jurnalist Grigore Cartianu este rodul unei munci de investigare de cel puţin trei ani, în care a identificat mai întâi toate momentele-

cheie ale răsturnării de la putere a lui Nicolae f. iuşescu şi ale prăbuşirii regimului comunist, iar apoi a trecut cu tenacitate la decriptarea semnificaţiei lor.

În jurul unui mare eveniment istoric, trei categorii de investigatori duc munca de cercetare pentru aflarea adevărului: procurorii, jurnaliştii şi istoricii. Dintre aceştia, jurnaliştii au libertatea cea mai mare – şi de a căuta, şi de.1 comenta rezultatul investigaţiei. Grigore Cartianu a găsit numeroase amănunte pe care istoricul şi juristul le ignoră. I 111 acest punct de vedere, imaginea despre evenimentele lin decembrie 1989, din România, este la el mult mai amplă i, totodată, mult mai aproape de actorii lor: oamenii. În timp i r istoricul caută fenomene politice şi sociale, cauzalităţi care III determinat faptele decisive şi au pus în mişcare personalităţile determinante, consecinţe de lungă durată pentru iiiţiune, jurnalistul plonjează direct în opinia publică şi în lumea politică. Acolo, de cele mai multe ori, faptele nu sunt I în t ivocate de documente, de acte şi decizii politice la vârf, pe

ti r istoricii le consideră izvoare istorice, iar juriştii – probe, i de acţiunea întâmplătoare sau planificată a oamenilor

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Implicaţi în diferitele episoade ale evenimentului. De aceea, valoarea cea mai importantă a efortului lui Grigore Cartiani este că ne lasă o mărturie amplă despre comportament!: naţiunii române, surprinsă în câteva dintre straturile sale, îi momentele cele mai grele ale unei prăbuşiri de sistem şi al viitorului incert.

Jurnalistul oltean are talentul de a da culoare naraţiuni gazetăreşti, chiar şi acolo unde situaţiile sunt de un dramatisn acut, şi trece cu un anumit formalism peste informaţia istoric, şi investigaţia judiciară, de regulă aride şi cu multe pete albe Este meritul de a rosti adevărurile

conspiraţiei, diversiunii şi revoltei din decembrie 1989 cu mai multă dezinvoltură, dar şi cu tenacitatea omului care a trăit evenimentul direct, în locurile unde au acţionat şi conspiraţia, şi diversiunea, şi revolta autentică, şi luptă astăzi pentru adevărul care poate fi citit în fiecare zi în ziarul lui. Cartea de faţă este povestea loviturii de stat transformate în revoluţie şi a revoluţiei transformate în lovitură de stat, pe înţelesul celor care le-au trăit.

În ce mă priveşte, am avut satisfacţia de a nu mai fi singur în efortul de a spune românilor adevărul despre „Revoluţia din decembrie", pentru a-i proteja de diversiune şi manipulare. Am găsit un excelent interlocutor în Grigore Cartianu, probabil I pentru că a fost singurul mânat de un sentiment de revoltă, dar şi de responsabilitate, fără nicio implicare politică sau socială. Serialul condus de el în ziarul „Adevărul" şi la BI TV, din toamna anului 2009 şi până în primăvara anului 2010, când România s-a aflat într-un alt prag istoric, a convins mii, poate sute de mii de oameni că sunt parte a unei naţiuni încă foarte vulnerabile şi că trebuie să ne asumăm întreaga istorie.

Din acest moment, la 20 de ani de la evenimente, istoricii au în sfârşit un aliat. Şi este vorba despre un demers jurnalistic coerent, nu lipsit de evadări literare, care oferă cititorilor o imagine mai aproape de realitatea pe care am trăit-o şi care în aceşti 20 de ani a fost acoperită cu rogojina minciunii.

Alex Mihai Stoenescu Vălenii de Munte, 14 mai 2010

CUVÂNTUL AUTORULUI

Revoluţie şi contrarevoluţie

Această carte e povestea dramatică, ridicolă şi grotescă a sfârşitului celor două personaje care se credeau nemuritoare: Nicolae şi Elena Ceauşescu. iiftea a fost trăită de autor în urmă cu 20 de ani, gândită în II Uimii zece ani şi documentată în aproape patru ani.

Nu este un tratat de istorie, ci o abordare jurnalistică a celui ui. îi mediatizat eveniment din istoria României: Revoluţia din I W). De-a lungul secolelor au fost şi momente mai importante, litr niciunul nu a fost televizat pe jumătate de planetă.

În evenimentele din decembrie 1989, în România au murit 1, 116 oameni, dintre care 159 în regimul Ceauşescu şi 957 (de ut no ori mai mult!) după răsturnarea acestuia.

lot în decembrie 1989, în România au intrat, oficial, 67.530. li1 cetăţeni sovietici, faţă de 30.879 în decembrie 1988. Creşterea de la un an la altul a fost de 118%, în condiţii de închidere temporară a graniţelor şi într-o perioadă cu evenimente perii uloase, care de regulă alungă turiştii, nu-i atrag.

Sunt doar câteva dintre cifrele care fundamentează această iiite. De aici porneşte totul: de la cifre, în spatele cărora staul. ipte. În sprijinul cifrelor vin documente şi mărturii, iar eonii meţia este întregită de interpretări logice ale acestora.

De 20 de ani îi spunem Revoluţia din decembrie 1989. Unii mă iivertizează că n-a fost nicio revoluţie, ci o clasică lovitură de Iiit. Au dreptate doar pe jumătate: în privinţa loviturii de stat.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Asta nu înseamnă că n-a fost şi revoluţie (sau măcar revolt populară). Una stimulată, e adevărat, dar orice revoluţie ai stimulii ei.

Cum poate fi numit acest amestec de revoluţie cu lovitur de stat? Măcar la acest capitol, românii au arătat multă inspiraţie: loviluţie, lovitură de stat cu public, revoluţie de stat, pin revoluţionar etc. Aşa cum pentru amestecul de democraţie ţ dictatură, testat în primele luni de postceauşism, au găsit ui termen genial: democratură.

Milioane de români sunt convinşi că au participat la

revoluţie. Eu însumi am fost convins timp de aproape 20 de ani, pâri, când am intrat în hăţişurile documentării aplicate. Acum ştii sigur că nu am participat la nicio revoluţie. Am fost doar mas, de manevră – şi puteam fi carne de tun – în contrarevoluţie, dai asta am aflat-o mai târziu.

Revoluţie a fost ce s-a întâmplat până la 22 decembrie 1989 ora 12.09, când elicopterul lui Ceauşescu s-a înălţat de pe acoperişul sediului CC al PCR. Au urmat câteva ore de euforii populară – iar a-i pune mustăţi lui Ceauşescu, în tablouri, dup, fuga acestuia, nu se numeşte revoluţie! după care a venit con trarevoluţia. Una organizată minuţios şi cinic de către cei care i-au luat locul lui Ceauşescu. Cei 957 de morţi pomeniţi mai sus sunt rezultatul acestei contrarevoluţii de tip comunist.

Decembrie 1989 a fost o crimă în masă. Răsturnarea lui Ceauşescu se putea face şi fără atâta vărsare de sânge. Nu însă şi confiscarea puterii de către nucleul CFSN condus de troica moscovită Iliescu-Militaru-Brucan.

Pentru a restabili adevărul, am pus cap la cap sute, poate mii de mărturii. Cele mai multe sunt făcute cu bună-credinţă. Altele sunt însă toxice, diversioniste, pentru că autorii lor nu sunt martori, ci făptuitori. I-am ascultat şi pe aceştia, le-am notai spusele, dar le-am folosit selectiv şi, acolo unde se impunea, cu precizări sau corecţii.

Acest volum este doar o parte a poveştii. Cu ajutorul lui Dumnezeu, va veni – cât de curând – şi volumul 2. El se va concentra pe o temă dureroasă precum o rană veşnic deschisă: crimele Revoluţiei.

Grigore Cartianu

MULŢUMIRI

Apariţia acestei cărţi se datorează multor oameni deosebiţi, pe care sunt onorat să-i amintesc aici. În primul

rând, sunt dator cu o plecăciune în faţă în 11 ioanelor de români care, citind zilnic serialul-maraton din Inrul Adevărul şi urmărindu-l – uneori, până mult după mieii I nopţii – pe cel de la emisiunea Naşul, mi-au dat energia de i merge mai departe. Fără suportul lor fantastic, cuantificat în tiraj, audienţă şi mesaje de susţinere, mi-ar fi fost greu să lepăşesc momentele delicate ale acestui demers jurnalistic: ilacurile, ameninţările, diversiunile, intoxicările, denigrările HI micile laşităţi cu care m-am confruntat. Toate acestea erau previzibile, ţinând cont de „muşuroiul de furnici" pe care un călcat.

Îi mulţumesc cordial istoricului Alex Mihai Stoenescu, a.11 ui expertiză a fost vitală în abordarea acestei teme vaste. Alex mi-a pus la dispoziţie documente valoroase şi mi-a fost un sfetnic preţios. El este o enciclopedie a evenimentelor din decembrie 1989, aşa cum s-au succedat ele: complot, diversiune, revoluţie, lovitură de stat, contrarevoluţie.

Îmi scot pălăria în faţa vechiului meu prieten şi coleg Radu şi în iru. Naşul mi-a pus la dispoziţie o bună parte din emisiunea sa, timp de câteva luni, pentru a transpune pe micul ecran i». uleie documentării despre Revoluţie. Cred că am realizat împreună un serial care le-a mers la suflet multor români.

De mare ajutor mi-a fost colegul Florei Manu, un ziarist în e şi ascunde priceperea şi perseverenţa în spatele unei rare modestii. El a rezolvat treburi care pe mine m-ar fi răpus.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Dacă, în căutarea adevărului despre decembrie ’89, eu an fost Don Quijote, atunci Florei sigur a fost Sancho Panza. i I îmbrăţişez cordial, chiar dacă pentru asta trebuie să cobo I de pe Rosinanta.

Mulţumiri speciale îi datorez lui Viorel Domenico, i i

cărui colaborare m-a ajutat să înţeleg ce s-a întâmplat I, Târgovişte.

Recunoştinţa mea se îndreaptă spre cei care, implicai într-un fel sau altul în evenimentele din 1989, au accepta să-şi depene amintirile acelor zile teribile. Unii dintre ei ai rămas marcaţi pe viaţă.

Le mulţumesc ofiţerilor de la UM 01417 şi UM 0137! Târgovişte, cele două unităţi din cazarma în care au fost ţinuţi soţii Ceauşescu în ultimele lor trei zile de viaţă. Ci deosebire, maiorilor Ion Ţecu şi Ion Mareş, căpitanului Ion Mateescu şi locotenentului-major Iulian Stoica (îi menţionez cu gradele avute în decembrie 1989, chiar dacă ulterior an fost avansaţi).

De multă solicitudine a dat dovadă Ion Enache, unul dintri cei doi subofiţeri de Miliţie care au avut în mâini soarta soţilor Ceauşescu timp de câteva ore, pe 22 decembrie 1989.

Le sunt recunoscător inginerilor Marius Popescu şi Nicolae Vlad, doamnelor Ioana Diniţă, Constanţa Mihăescu şi Vasilica Mateescu, revoluţionarului Ilie Ştirbescu, fostului miliţian Mihai Nicolae şi fostului caporal Dorian Dobriţa, paraşutiştilor Ionel Boeru şi Dorin Cârlan, care au reconstituit bucăţi importante din puzzle-ul fugii soţilor Ceauşescu, în calitate de martori autorizaţi.

Le mulţumesc colegilor mei care au pus umărul la vastul efort de documentare: Andrei Crăciun, Mihai Voinea, Cristian Delcea, Florentina Ţone, Mihai Mâncan. De asemenea, celor care s-au făcut că nu observă absenţa mea din redacţie şi au preluat obligaţiile mele cu mult altruism: Emilian Isailă, Bianca Toma, Alin Paicu, Andrei Velea, Liviu Avram, Laurenţiu Ciocăzanu, Adrian Halpert. Le sunt recunoscător şi celor care, văzându-mă nebărbierit şi cu ochii roşii, mă întrebau: „Mai ai mult la carte?”

MULŢUMIRI

I, ui Dinu Patriciu îi sunt recunoscător pentru că, deşi vede (evoluţia un pic altfel decât mine, m-a încurajat să-mi duc rertba la capăt.

Nu-l pot uita pe Peter L. Imre, care într-o seară de vineri – illima zi a lunii aprilie – m-a întrebat: „Cum stai cu cartea?”. I’rost – i-am răspuns –, de vreo trei săptămâni bat pasul pe ne. Nu cred că o mai pot scoate până la Bookfest”. „Dacă Im secunda asta laşi orice şi te ocupi numai de carte, o teritini?” Am socotit: ar mai fi trei săptămâni. Şi m-am retras.1 im pustnic în camera mea, uitând să mănânc sau să dorm, iiiu-stecând ziua cu noaptea…

Îl port în suflet pe părinţii mei, care ar vrea să mă vadă n-ai des pe la Gorj, dar care – răbdători cum au fost toată t’lfiţa – se mulţumesc să mă vadă în fotografia din ziar Saul. i televizor.

Mă înclin în faţa celor două domnişoare ale mele, Lauram) lia şi Iulia-Gabriela, care mă văd mai rar decât dacă aş pleca mir-un voiaj pe Lună.

Îmi plec capul, vinovat, în faţa soţiei mele, Liliana, care H e că „de când ţi-e mintea la cărţi, nu mai ştii să baţi niciun cui în casă”. Şi, credeţi-mă, are dreptate.

Nu mă mândresc cu asta, e doar o formă de a le cere ieri.nc tuturor pentru că i-am pus mereu pe planul doi, după nmbinaţia devastatoare ziar – televiziune – carte.

Multor altora le datorez mulţumiri. Sunt atât de mulţi, în. ilniţi pe parcursul unei documentări îndelungate, încât l’iir şi simplu nu am avut spaţiu să-i înşir pe toţi. De uitat, n, un uitat pe nimeni.

I.există şi câteva persoane speciale care, deşi m-au ajutat în irm, au preferat să rămână anonime, ca o condiţie a colabor. n îi noastre. Le respect discreţia şi le asigur de recunoştinţa mai.

Autorul

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR
M
FUGA LUI CEAUŞESCU
Etapele, în ordine cronologică
¿jg¡P
(D
’8
Bucureşti – Snagov (30 km)
Elicopter: Dauphin
Pilot: col. Vasile Maluţan (Armată)
Snagov – Sălcuţa (60 km)
Acelaşi elicopter Dauphin
Pilot: col. Vasile Maluţan (Armată)
Sălcuţa – Produleşti – Văcăreşti (35 km)
Dacie roşie: 4-B-2646
Şofer: dr. Nicolae Decă (civil)
Văcăreşti – Combinatul de
Oţeluri Speciale – Centrul de Plante (7 km)
Dacie neagră: l-DB-3005
Şofer: Petrişor Nicolae (civil)
Centrul de Plante – Miliţie – Ulmi – llfoveni – Racoviţă – Bucşani – Răţoaia (40 km)
Dacie albă a Miliţiei: l-DB-4112
Şofer: sg. -maj. Ion Enache (Miliţie)
Răţoaia – Bucşani – Comişani – Ulmi – Miliţie Târgovişte (35 km)
Aceeaşi Dacie albă a Miliţiei, dar cu număr schimbat: 3-DB-9136
Şofer: sg. -maj. Ion Enache (Miliţie)
Miliţie – UM 01417 Târgovişte (0,5 km)
ARO alb al Securităţii: 1 – DB-190
Şofer: col. Gheorghe Dinu (Securitate)
Târgovişte – Boteni – Bucureşti (80 km)
Transportul cadavrelor soţilor Ceauşescu (cu escală

la Boteni)» Elicopter: IAR-330 PUMA
Pilot: mr. Cristian Mateiciuc (Armată)
I Ora de sosire
Ora de plecare
INFOGRAFII
FUGA LUI CEAUŞESCU
22 decembrie 1989, orele 12.09 – 18.35
Miliţie
TÂRGOVIŞTE
Boteni
OtopeniO
BăneasaO
UM 01417
lifovem
VY-V
Produleşti
OAEŞTI J. i
17.45 H18.30;
Comişani
Răţoaial5.25 ll6.501 Bucşani Racoviţă
PLOIEŞTI
12.21 12.47
Snagov fi
Tmv. Bâldana
JOL (13.32 l Sălcuţa;
Lunguleţ nZ-Jţ
Combinatul de Oţeluri Speciale
14.03 ill4.04
LOC DE PORNIRE sediul CC al PCR
În I ni «6 ore şi 26 de minute cât s-au aflat în postura de fugari, soţii Ceauşescu au Inimit mai multe vehicule. Ei au zburat cu elicopterul prezidenţial, pilotat de Vasile Mnluţan (Bucureşti – Snagov – Sălcuţa), au circulat cu trei Dacii diferite şi au Im hel.it printr-o cursă scurtă cu un Aro

militar, condus de un colonel de Securitate (Olioorghe Dinu). Şoferii celor trei Dacii au fost un medic bucureştean care făcea iiitvptn la Găeşti (Nicolae Decă), un sătean din Văcăreşti-Dâmboviţa (Petrişor Nu iil. ic) şi un subofiţer de Miliţie din Târgovişte (Ion Enache).

lpHS] 14...50
LSE23HII
În MITE
[î55 si
17 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR
CAMERA CEAUŞEŞTILOR DIN CAZARMA UM 01417
Târgovişte «22 – 25 decembrie 1989
Vederespre Bulevardul Castanilor mm mm
Biroul maiorului Ion Tecu
Fereastră
Paise f
Masă

I
I
O Scaune
Paravan scund
Dorian Dobriţa
(caporal de Armată)
Biroul colonelului Andrei Kemenici, comandantul UM 01417 şi al Garnizoanei Târgovişte
Iulian Stoica
(locotenent-major de Armată)
fenicolae! Ceauşescu II
Elena Ceauşescu
Ion Boboc
(căpitan de Armată)
Constantin Paise
(plutonier de Miliţie)

Biroul-dormitor al soţilor Ceauşescu avea doi pereţi de 5, 90 metri (cei laterali), doi de 5, 70 metri (la ferestre şi spre hol) şi înălţimea de 4,00 metri. Soţii Ceauşescu şi cei doi „paznici” cu care împărţeau încăperea stăteau în paturi de fier. Elena a renunţat la patul ei şi s-a mutat în cel al lui Nicolae.

1 NFOGRAFII

PROCESUL CEAUŞEŞTILOR

Târgovişte 25 decembrie 1989, orele 13.20 – 14.30

CURTEA INTERIOARĂ A UM 01417

HOL

ACUZAŢI O NICOLAE CEAUŞESCU Q ELENA CEAUŞESCU M l (IALI F.S.N. OFICIALI JUSTIŢIE

8 mr. Mugurel Florescu (ofiţer de justiţie) mr. Dan Voinea (procuror) îi maj. Trifan Matenciuc (J pit. -maj. Jan Tănase (grefier)

Îi maj. Trifan Matenciuc

(ip. hiotantul lui Stănculescu)

gun. Victor Stănculescu (organizator)

(Mu Voican Voiculescu

(ii-prezentant FSN)

O Vârjjil Măgureanu (reprezentant FSN)

COMPLETUL DE JUDECATĂ (H maj. Daniel Candrea (asesor popular) «ol. Ion Nistor (judecător)

gt) Nicolae Teodorescu

(avocatul Elenei Ceauşescu)

cpt. (r) Constantin Lucescu

(avocatul lui Nicolae Ceauşescu)

PERSONAL TEHNIC

17 col. Ion Baiu (operator cameră video)

8 ¡8

ol. Glcă Popa (judecător.

IM «şedinţele completului)

I e Ion Zamfir (asesor popular) «t. Corneliu Sorescu

(asesor popular)

18 col. Gheorghe Ştefan (ofiţer DIA) PAZĂ

19 cpt. Ionel Boeru (paraşutist)

20 sg. -maj. Octavian Gheorghiu (paraşutist)

21 pit. Dorin Cârlan (paraşutist)

Dormitorul" Ceauşeştilor

Biroul Organizare\ Mobilizare;

Sala de i judecată

Magazie

Sala în care s-a deliberat

TRASEUL SPRE ZIDUL MORŢII Târgovişte 25 decembrie 1989, orele 14.48 – 14.50

wagm

Biroul Servicii – Logistică

Biroul comandantului

O TI

Birou Documente Secrete

Vizita medicală

Biroul Transmisiuni

HOL INTERIOR

spre elicoptere

CURTEA INTERIOARĂ

O NICOLAE CEAUŞESCU O ELENA CEAUŞESCU

e cpt. Ionel Boeru e pit. Dorin Cârlan Q sg. -maj. Octavian Gheorghiu

e soldat („Maşinuţă")

Q sg. -maj. Laurenţiu Ştefănescu

O soldat

O pit. Ctin Bărănguţă sg. -maj. Marian Forjan

(11) gen. Victor Stănculescu e sg. -maj. Dumitru liiescu (D sg. -maj. Teodor Gheorghe

2 i

5 e 2 2 o ¡3 2
vpjcă ap ¡netjoj
SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR
Cluj-Napoca
«Timişoara
„V
Braşovi Târgovişte1»
Piteşti
Slatina
BUCUREŞTI
Craiova
R. P. BULGARA
ORAŞE ÎN CARE VOIA SĂ FUGĂ CEAUŞESCU
22 decembrie 1989
R. P. UNGARA r—”.
— R
U.R.S.S.
R. S.F. IUGOSLAVIA
IMarea Neagră

De la Snagov, Nicolae Ceauşescu a vorbit la telefon cu prim-secretarii de partid ai mai multor judeţe. În cele din urmă au ajuns la Târgovişte. În acel moment, toţi vecinii Republicii Socialiste România erau ţări comuniste cu conduceri gorbacioviste.

PUNCTE-CHEIE
ÎN BUCUREŞTI
O Sediul
Puterii comuniste
Epicentrul diversiunii „teroriste”.
ţ) Centrul de comandă al noii puteri (22 – 25 decembrie)
şi „Debarcarea” cadavrelor soţilor Ceauşescu
Locul de veci al dictatorilor
BUCUREŞTI

PRIETENUL” GORBACIOV

În decembrie 1989, Nicolae Ceauşescu era ultimul „dinozaur roşu” din Europa de Est. În numele „suveranităţii” şi al „independenţei naţionale”, el a crezut că se poate opune reformelor dictate de la Moscova. În plus, s-a bazat pe iubirea eternă şi necondiţionată a poporului român. Cele două grave erori i-au adus un sfârşit oribil.

Iunie 1989. Marin Ceauşescu, şeful Agenţiei Economice a României de la Viena, sună precipitat la Bucureşti. La al treilea apel aude, în sfârşit, vocea fratelui său mai mic, Nicolae, preşedintele Republicii Socialiste România. „Nicule, ceva urgent. Şi deosebit de important. Vin la Bucureşti să discutăm”.

Nicolae Ceauşescu nu are răbdare. El e mai repezit din fire, i. i r vocea gâtuită a lui Marin îi sporeşte curiozitatea. „Spune ce. îi de spus!”, tună dictatorul. „Nu pot. Vorbim acasă”, insistă I ratele mai mare. Şi ia primul avion spre Bucureşti.

Nouăsprezece ani mai târziu, Mihaela Ceauşescu Moraru, liica lui Marin Ceauşescu, publică o carte în care este redată discuţia din iunie 1989.

„Tata a poposit aproape un ceas întreg pe la fratele său, fiind primit la început chiar cu cordialitate. Fie din cauză că era totuşi fratele mai mare, fie că avea ea, tanti Lenuţa, o slăbiciune deosebită pentru Marin, pe care-l cunoscuse înaintea lui Nicolae şi cu care chiar flirtase o scurtă perioadă… Aşa ziceau gurile rele din familie

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

şi îi mai reproşa şi mama lui tata la necaz, dar aşa, mai mult în glumă, luându-l peste picior: «De ce oare, Marine, n-ai luat-o tu, că salvai, dracu’, ţara de la urgie?!»

Tata l-a abordat cu diplomaţie şi pe departe (nu stătuse degeaba la Viena 17 ani) pe unchiul Nicolae: că de

uite ce scriu ziarele occidentale, uite ce informaţii am de la «oamenii mei». (Să fi făcut oare tata spionaj? Bravo lui, că doar l-a făcut în favoarea ţării şi a neamului!) … Că situaţia este dificilă şi se agravează încontinuu… până i-a spus verde în faţă: «Nu mai e scăpare, Nicule, că şi-au băgat coada şi ruşii, şi americanii! Fiecare are oameni aici, care mai mult complotează, doar ştii şi tu, dar n-au găsit încă prilejul, însă nu vor pierde ocazia…»

Şi aşa mai departe, culminând cu replica ce l-a enervat nespus pe Nicolae, încât a uitat şi de respectul datorat fratelui mai mare, şi de faptul că pereţii au ochi şi urechi: «Nu le face jocul, Nicule! Nu le da apă la moară, că va fi vai şi-amar de noi şi de ţara asta! Salvează-te! Retrage-te pe motiv de boală şi pune-l în locul tău pe Iliescu, că oricum el este desemnat să vină!».

Ar fi avut tata, probabil, multe de spus, că era şi deştept, şi deţinea informaţii precise, dar torentul de vorbe, urlate concomitent pe două voci, l-a descumpănit la început, apoi l-a dezamăgit şi în cele din urmă l-a convins că nu mai e nimic de făcut şi că «scapă cine poate». A ştiut acest lucru, dar n-a făcut nimic ca să se salveze; din contră, s-a dus la Viena, la postul său, cu convingerea că soarta trebuie înfruntată”. 1

Marin Ceauşescu se întoarce la Viena, unde îşi reia misiunea de la Agenţia Economică a României, instituţie-cheie pentru procurarea valutei de care regimul are nevoie. În următoarele luni transmite noi avertismente la Bucureşti. Fratele său nu le ia însă în seamă. Reales la Congres, e hotărât să lupte cu toată lumea – şi cu Estul, şi cu Vestul.

Pe 25 decembrie 1989, Nicolae Ceauşescu va sfârşi sub rafale de gloanţe, într-o cazarmă din Târgovişte. Trei zile mai târziu, Marin Ceauşescu va fi găsit spânzurat în subsolul Ambasadei României de la Viena. Avea 73 de ani.

1 Mihaela Ceauşescu Moraru – Nu regret, nu mă jelesc, nu strig, Editura Meditaţii, 2008

PRIETENUL" GORBACIOV

*

* * *

„La întâlnirea noastră finală între patru ochi i-am comunicat lui Ceauşescu hotărârile celei de-a XIX-a conferinţe a partidului, l-am arătat cum, începând din 1989, pregăteam trecerea tuturor întreprinderilor pe o contabilitate economică ¡1 am menţionat relaţiile dintre naţionalităţi. Ceauşescu mi-a mulţumit pentru prezentarea sinceră şi a declarat, citându-l pe l. enin, că socialismul în diferitele ţări trebuie construit conform condiţiilor naţionale şi că el se va ţine de această regulă. Atunci m-am convins definitiv că Ceauşescu, pur şi simplu, nu era în ture să pornească pe drumul democratizării, al deschiderii, al înnoirii. Chiar şi primii paşi pe acest drum ar ridica problema desprinderii de regim şi a propriei sale poziţii. Cred că a înţeles asta perfect, dar tocmai de aceea refuza cu atâta încăpăţânare să ia cunoştinţă de realităţi". 1

Aşa îşi aminteşte Mihail Gorbaciov, în memoriile sale, de ultima întâlnire cu Nicolae Ceauşescu, desfăşurată pe I decembrie 1989, la Moscova. În acel moment, toţi liderii ţărilor comuniste din Europa de Est erau cei agreaţi de sovietici. Din garda veche, a staliniştilor duri, unul angur scăpase de schimbările anului 1989: Nicolae (cauşescu.

Ultimele luni ale anului au venit ca un tăvălug peste „dinozaurii roşii", care ţineau cu dinţii de putere. La Varşovia, alegerile libere au adus Poloniei guvernul condus de Tadeusz Mazowiecki, primul cabinet necomunist de după război. La l raga, „Revoluţia de catifea" l-a spulberat pe Gustáv Husák, propulsând în prim-plan un disident anticomunist: Václav I lavei. În Germania de Est, Erich Honecker era schimbat de Mtvietici cu Egon Krenz. Cel

mai puternic semnal a venit la 9 noiembrie, când a căzut Zidul Berlinului. O zi mai târziu, la Sofia, Todor Jivkov a fost înlocuit de un gorbaciovist, Petăr Mladenov, în urma unei lovituri de palat. Toate acestea se adăugau situaţiei din Ungaria, unde János Kádár fusese forţat

1 Mihail Gorbaciov – Memorii, Editura Nemira, 1994

să demisioneze din fruntea Partidului Comunist Ungar încă din 1988, fiind înlocuit cu Kâroly Grosz.

Perestroika şi glasnostul lui Gorbaciov scoteau Europa de Est din îngheţul stalinist. O singură redută rămânea încremenită: Republica Socialistă România. O ţară cu o dictatură megalomană, de tip medieval. Un popor condamnat parcă pe vecie să îndure foamea, frigul, frica şi mai ales umilinţele impuse de o conducere despotică. Douăzeci şi trei de milioane de oameni încolonaţi să-l aplaude pe Genialul Conducător, pe Marele Cârmaci, pe cel mai iubit fiu al poporului. Şi, desigur, pe „academiciana de renume mondial” care-i era soţie.

Ceauşescu nu a băgat în seamă schimbările politice din jurul României. A încercat să reziste de unul singur, invocând principii precum „neamestecul în treburile interne” şi „dreptul fiecărui popor de a-şi decide singur destinul”. „Geniul din Carpaţi” credea că poate supravieţui valului de schimbări chiar dacă „axa Honecker – Ceauşescu – Jivkov”, aşa cum o visa el ca pe un front de rezistenţă anti-Gorbaciov, nu mai era posibilă.

*

X*

La 1 decembrie 1989, Mihail Gorbaciov s-a deplasat la Malta, pentru o întâlnire „de gradul zero” cu George Bush. Discuţiile dintre preşedintele Uniunii Sovietice şi cel al Statelor Unite ale Americii au avut loc în zilele de 2 şi 3 decembrie, la bordul vasului sovietic Maxim Gorki, aflat în

largul coastelor malteze.

Pe o mare agitată, Bush şi Gorbaciov au hotărât, printre altele, şi soarta regimului Ceauşescu. Acordul a fost unul de principiu, întrucât detaliile fuseseră stabilite la alte niveluri executive, în lunile din urmă. De exemplu, în cadrul NATO, problema României fusese repartizată Franţei.

La întâlnirea de pe vapor, preşedinţii celor două superputeri militare au abordat şi alte situaţii delicate ale Europei.

PRIETENUL" GORBACIOV

printre care problema germană. Zidul Berlinului căzuse, mai trebuia rezolvată unificarea.

Ceauşescu era la curent cu temele abordate de liderii celor două mari puteri ale planetei. Mai mult, ştia că Gorbaciov şi Itush s-au înţeles în privinţa României şi a statului Panamá. I ermeniiânţelegerii anunţau vremuri sumbre pentru regimurile Ceauşescu şi Noriega. Informaţiile i-au fost furnizate lui (cauşescu seara târziu, în zilele de 2 şi 3 decembrie, chiar de i. ilre şeful Securităţii, generalul Iulian Vlad.

În seara de 3 decembrie, Mihail Gorbaciov a plecat spre Moscova. A doua zi urma să-i întâlnească, în capitala URSS, pe toţi conducătorii statelor din Tratatul de la Varşovia. Aceştia fuseseră convocaţi pentru a le fi comunicate, în termeni diplomatici, rezultatele întâlnirii sovieto-americane de la Malta.

Constantin Olteanu, care în 1989 era secretar al Comitetului i entral al PCR şi şef al secţiei Relaţii Externe, a descris culisele întâlnirii care prevestea sfârşitul Epocii de Aur.

„M-a chemat Nicolae Ceauşescu şi mi-a spus: «Ştii că a plecat Gorbaciov la Malta, să discute cu Bush?». I-am spus i.1 da. «Uite ce! Cheamă-l pe ambasadorul sovietic

să-i transmită lui Gorbaciov ca la întâlnirea cu Bush să discute numai i despre relaţiile sovieto-americane. Să nu discute despre toate róblemele ţărilor socialiste, pentru că nu s-a consultat cu noi „şi nu l-a împuternicit nimeni»”. 1

Continuă Olteanu: „Eu l-am convocat pe ambasadorul MIS, Evgheni Tiajelnikov. I-am spus – desigur, ceva mai atenuat – că noi ştim că a plecat tovarăşul Gorbaciov şi suntem convinşi că vor fi dezbătute relaţiile sovieto-americane, şi nu întreg sistemul. Deşi nu era un diplomat prea versat, a înţeles. A doua zi a cerut să-l primesc. L-am primit şi mi-a pus: «Am transmis prin Moscova toate problemele». L-am unormat pe Ceauşescu. Tiajelnikov mi-a comunicat apoi.1 Gorbaciov vrea să aibă o întâlnire, pe linia Tratatului de la Varşovia, cu membrii Comitetului Politic Consultativ.

1 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009 (autor: Florei Manu)

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ambasadorul sovietic mi-a transmis o listă cu delegaţia lor, care trebuia luată drept etalon. Adică Gorbaciov, Râjkov (preşedintele Consiliului de Miniştri), Şevardnadze (ministrul de Externe) şi Iakovlev, care era omologul meu. L-am informat pe Ceauşescu, iar el a pus această problemă în discuţia Comitetului Politic Executiv. Ne-a spus: «Uite, Olteanu a discutat cu ăştia să mergem la Moscova. Eu nu m-aş duce, dar mă duc cu o singură condiţie: dacă Gorbaciov e de acord să discut cu el înainte sau după această întâlnire». Şi el a mai zis: «Poate ar trebui să meargă numai Stoian, ministrul Afacerilor Externe. Să ia cunoştinţă şi să ne informeze». Eu cred că asta a spus-o ca să testeze poziţia celorlalţi, să vadă dacă-l îndeamnă cineva să se ducă sau nu. Nu a spus nimeni nimic. Tot el a revenit şi a spus: «O să mergem aşa. Dacă se confirmă întâlnirea, o să merg eu cu Olteanu şi cu

Stoian. Dăscălescu nu o să meargă»” 1.

Eliminarea din delegaţie a lui Constantin Dăscălescu, şeful guvernului român, însemna încălcarea protocolului stabilit de sovietici. Dar Ceauşescu avea un motiv mult mai important să-l ţină pe Dăscălescu departe de Moscova. Obsedat de ideea trădării, îşi bănuia prim-ministrul că e „omul ruşilor”!

*

* * *

Deşi situaţia devenea din ce în ce mai dramatică, Nicolae Ceauşescu spera într-o reconciliere cu Mihail Gorbaciov. Sau măcar o prelungire a situaţiei din acel moment, în speranţa că durii de la Moscova nu-l vor lăsa la infinit pe Gorbaciov „să pună în pericol socialismul”.

Constantin Olteanu îşi aminteşte: „Eu l-am chemat pe ambasadorul sovietic şi i-am adus la cunoştinţă componenţa delegaţiei noastre. I-am spus să pună la Moscova următoarea condiţie: tovarăşul Ceauşescu vrea o discuţie cu tovarăşul Gorbaciov înainte sau după întâlnirea comună cu toate delegaţiile. El a transmis, apoi a plecat în concediu. Mi-a trimis

12 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009

PRIETENUL” GORBACIOV

I, inpuns prin însărcinatul cu afaceri interne al ambasadei învietice: «Da, tovarăşul Gorbaciov este de acord să discute i II tovarăşul Ceauşescu înainte sau după întâlnirea cu toţi Invitaţii». I-am transmis lui Ceauşescu şi a spus: «Bine». Eu I am spus adjunctului meu, Mihai Nicolae, să ia legătura, prin ambasadele noastre, cu celelalte ţări care participă ia în I ru nirea din 4 decembrie, în afară de URSS, să vadă cine face parte din delegaţia lor. Asta se întâmpla duminică la prânz, pe 3 decembrie. Noi plecam luni dimineaţă. Toate delegaţiile i i.

În cum le-au dat ruşii, deci şi cu prim-ministru. Mă duc l, i Ceauşescu. Ieşise din cabinet şi era pe culoar, împreună I II «Tovarăşa». Plecau acasă, pentru că era ora 12.30, duminică. «E ceva?», m-a întrebat. Şi i-am spus: «Uitaţi ce este, am i ei incat treaba asta şi în toate delegaţiile figurează prim-ministru», amintindu-i că a spus ca tovarăşul Dăscălescu să nu meargă la Moscova. A luat notă: «Bine, hai înapoi!». Îi spune Im I lârjău, secretarul de cabinet: «Cheamă-l pe Dăscălescu!». i e. iuşescu nu s-a mai dezbrăcat. A rămas aşa, în palton, că – i, i iarnă. Am stat în picioare, aşteptându-l pe Dăscălescu. i cauşescu i-a spus: «Mergi şi tu mâine cu noi la Moscova, că mie, merg şi ăilalţi prim-miniştri». Dacă eu nu m-aş fi dus la I, iar el îi vedea la Moscova pe ceilalţi şefi de guvern, aş fi I – i 11 u t să am anumite reproşuri, mai ales că Dăscălescu avea să purticipe şi la întâlnirea cu Gorbaciov. Şi am plecat împreună l, i Moscova” 1.

*

* * *

I, uni, 4 decembrie 1989. Lui Ceauşescu nu-i era greu nil şi dea seama că nu mai corespunde cererilor Moscovei. I i. i r el a ales să-l înfrunte pe Gorbaciov chiar în faţa liderilor i’ M europeni impuşi de Uniunea Sovietică!

Prezent în delegaţia României, Constantin Olteanu povesteşte: „Acolo, Ceauşescu a fost foarte rezervat. S-a mai i „nulit, era preocupat… bănuia ceva, cred. Dăscălescu a făcut

1 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009 (autor: Florei Manu)

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

O criză de sciatică. Am intrat în sală. Prima şedinţă a fost cu toate delegaţiile. Gorbaciov a informat cu ce a vrut el. Printre altele, a spus că a vorbit şi cu Papa. «Papa e de acord cu noi», fără să spună care «noi». Gorbaciov a mai

zis că Bush s-a dus la Bruxelles ca să-i informeze pe aliaţii lui din NATO Ceauşescu nu elogiază, ci spune, cu un buletin Agerpres în mână, adresându-i-se lui Gorbaciov: «Nu ştiu cum se împacă ce aţi spus dumneavoastră, ca între NATO şi Tratatul de la Varşovia să se găsească înţelegere, să se atenueze asperităţile, cu ceea ce a declarat Bush în drum spre Bruxelles. El spune că NATO trebuie întărit, trebuie extins». Sigur că Gorbaciov n-a răspuns" 1.

Cu toate că nu mai avea nicio susţinere, Nicolae Ceauşescu i-a atras atenţia liderului sovietic asupra modului în care a făcut schimbările din statele est-europene în 1989. Constantin Olteanu: „Ceauşescu a ridicat problema să nu mai fie denigraţi foştii conducători din ţările socialiste care au fost schimbaţi din funcţii. Şi a mai fost ceva. La ordinea de zi au adus ei atunci o declaraţie prin care se condamna intervenţia în Cehoslovacia din 1968, după 21 de ani. La care Ceauşescu s-a ridicat şi a spus: «Noi nu semnăm declaraţia, pentru că noi nu am intervenit, dimpotrivă, am condamnat-o şi ştie toată lumea. E bine să se facă acest lucru târziu, deşi trebuia făcut mai demult. Dar eu propun – zice el – să se retragă trupele sovietice din Cehoslovacia». Gorbaciov spune că e acolo delegaţia de partid cehoslovacă şi vor discuta cu ei. «E bine aşa, tovarăşe Ceauşescu?», întreabă Gorbaciov. La care Ceauşescu: «Nu. Trebuie să se retragă trupele sovietice din toate ţările în care există!». Rumoare în sală. S-a făcut o pauză" 2.

Momentul este redat şi de Ion Stoian, ultimul ministru de Externe al României comuniste, prezent la Moscova alături de Ceauşescu, Dăscălescu şi Olteanu.

„Informarea lui Gorbaciov a fost destul de sumară, seacă. A reieşit cu claritate că Mihail Gorbaciov intenţionat a făcut aceasta, în dorinţa de a estompa

interesul celorlalţi faţă de discuţiile sale cu preşedintele american. Era evidentă încercarea

12 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009

PRIETENUL” GORBACIOV

Ilr a spune numai lucruri generale. Totuşi, a rezultat clar că îi.1 discutat despre situaţia din celelalte ţări socialiste, despre procesele şi evoluţiile politice din aceste ţări. Insatisfacţiile celorlalte delegaţii erau evidente. Probabil, Mihail Gorbaciov, i simţit aceasta şi, fără a ne preveni, a aruncat în discuţie o iillă problemă. (…) A început menţionând că este timpul şi este i leeesar să dăm o nouă apreciere, sub forma unei declaraţii sau a unui comunicat, în legătură cu intrarea în Cehoslovacia, în l%8, a trupelor statelor participante la Tratatul de la Varşovia.

Suntem aici toţi cei care au fost implicaţi atunci, mai puţin Komănia, care a ieşit din această chestiune», a zis Gorbaciov. IV loc, Nicolae Ceauşescu l-a întrerupt, cu scuzele de rigoare, punând: «Nu-i adevărat! România nu a ieşit din această prol Iernă, România nu a intrat în Cehoslovacia, aşa că nu avea Je unde să iasă». Şi a continuat: «Nu am intrat pentru că am apreciat că aceasta a fost o încălcare gravă a suveranităţii unui stat, un act agresiv, contrar normelor şi principiilor relaţiilor dintre state, care a dăunat mult socialismului, inclusiv I În ¡unii Sovietice». Prompt, l-a aprobat conducătorul delegaţiei ungare, Rezso Nyers, de curând înlocuitorul lui Kâroly (rosz la conducerea partidului. S-au purtat discuţii pe text, un proiect necorespunzător prezentat de Mihail Gorbaciov. ele mai multe obiecţii şi sugestii au fost făcute pe text de delegaţia română, de Nicolae Ceauşescu. La un moment dat, discuţiile pe text se purtau numai între Mihail Gorbaciov şi Nicolae Ceauşescu. (…) Către sfârşit, Gorbaciov a şi menţionat i-a putem să ne declarăm de

acord cu textul, întrucât chiar şi iuv. irăşul Ceauşescu este de acord. La care Nicolae Ceauşescu i replicat: «Deşi noi ne-am spus de mult părerea, totuşi putem fi de acord cu acest text. Dar pot spune că dacă-l redactam noi, comunicatul ar fi fost mult mai bun. Aşa, de exemplu, ar fi trebuit menţionată într-o frază clară şi retragerea trupelor novietice din Cehoslovacia». La care Mihail Gorbaciov a intervenit prompt, spunând: «Aceasta este o problemă pe care o vom reglementa noi, pe cale bilaterală, cu tovarăşii cehoslovaci., ’1 i (i, cred, că între noi şi Cehoslovacia există un acord privind iliiţionarea trupelor sovietice în Cehoslovacia». Răspunsul lui

30 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ceauşescu a fost tăios, sarcastic: «Da, ştiu, este un acord bilate ral încheiat după ocuparea Cehoslovaciei!». Replica lui Mihail Gorbaciov a fost: «în această problemă, cu dumneavoastră nu ne putem înţelege». La care Ceauşescu a spus: «Da, cu asta sunt de acord»” 1.

*

* * *

În pauza dezbaterilor, Ceauşescu a mai primit un semnal. De la Egon Krenz, succesorul lui Erich Honecker la conducerea Germaniei răsăritene. Constantin Olteanu a fost de faţă. „În pauză a venit la noi Egon Krenz. Era Ceauşescu cu mine, parcă era şi Dăscălescu. Zice Krenz: «Ce faceţi?», şi dă noroc cu noi. Şi-a luat la revedere de la Ceauşescu. Eram în stânga lui. Şi spune Egon Krenz, neamţul: «Nu ştiu dacă ne vom mai vedea». Ce a avut în vedere, nu ştiu. Nu a spus aşa, în general. A spus: «Tovarăşul Ceauşescu, nu ştiu dacă ne vom mai vedea!». A dat mâna cu noi şi a plecat”. 2

A urmat întâlnirea bilaterală româno-sovietică. Ambele părţi erau reprezentate de preşedinte şi de prim-ministru: Gorbaciov şi Râjkov la sovietici, Ceauşescu şi

Dăscălescu la români.

Ceauşescu a încercat să împingă discuţiile spre sfera colaborării economice dintre România şi Uniunea Sovietică. Gorbaciov însă îi trimitea discret semnale că totul s-a terminat. Un astfel de episod este cuprins în stenograma acelei întâlniri bilaterale.

În urma insistenţei lui Ceauşescu de a planifica o nouă întâlnire bilaterală la 9 ianuarie 1990, adică peste 36 de zile, Gorbaciov a avut o replică misterioasă: „Să trăim noi până atunci!” 3.

Prezent în delegaţia română de la Moscova, Constantin Olteanu a urmărit şi reacţiile ulterioare ale lui Ceauşescu. „Întâlnirea dintre Gorbaciov şi Ceauşescu a durat 80 de minute. Apoi am plecat, iar în avions-a comentat. Mai obişnuia

1 Constantin Sava, Constantin Monac – Revoluţia română din decembrie 1989 retrăită prin documente şi mărturii, Editura Axioma Edit, Bucureşti 2001 (document de la Arhivele Militare Române, Fond „Decembrie 1989”)

2 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009

3 Stenograma întâlnirii Ceauşescu-Gorbaciov, Moscova, 4 decembrie 1989

PRIETENUL” GORBACIOV 31

I cauşescu să ne mai cheme pe la el dacă era călătoria lungă. Mai juca şah. Şi zice: «Uite, putea să vină numai Stoian», nu, 1 spus el mie. Stoian era ministru de Externe. Dăscălescu I, i comentat negativ pe Gorbaciov, că e un om rău, trebuie M, I lim atenţi în relaţiile cu el. Şi cam aici s-au oprit discuţiile. IV la 11 noaptea am ajuns la Otopeni. Am cinat împreună şi.r. ta a fost toată treaba. Şi se ştie ce a urmat după aceea, că nu a mai fost mult”. 1

*

xsiln compatibilitatea dintre Ceauşescu şi Gorbaciov

devenise evidentă cu mult înaintea întâlnirii de la Moscova. Pe 4 decemlM II1989, ei se aflau la capătul unui an în care avuseseră mai multe conflicte dure în întâlnirile directe. Istoricul Alex Mihai loenescu descrie ciocnirea cea mai violentă, care avusese loc I ic 7 – 8 iulie 1989, la Bucureşti, cu numai cinci luni înaintea celeile la Moscova. „Întâlnirea s-a desfăşurat în vila din Cartierul Primăverii a fostului ministru de Interne Alexandru Drăghici. i torbaciov venise la şedinţa Comitetului Politic Consultativ al I ratatului de la Varşovia. Seara, el a avut o discuţie privată cu ar. iuşescu. S-au certat atât de tare, încât erau să se ia la bătaie. Mai aveau puţin şi intrau gărzile peste ei, să-i despartă”. 2

Scandalul din noaptea de 8 spre 9 iulie 1989 a fost prefaţat ilc un incident copilăresc petrecut între cei doi şefi de stat la Aeroportul Otopeni. Constantin Olteanu a fost direct implicat III poveste. „Mie mi-a fost repartizat Gorbaciov, să-l însoţesc i le la aeroport la reşedinţă şi, dacă mai era nevoie, la alte u livităţi. La aeroport, Ceauşescun-a adus-o şi pe nevastă-sa, Mi atunci s-a creat o asimetrie. Gorbaciov a venit cu Raisa. La ui ara avionului s-a îmbrăţişat cu Ceauşescu. Pe Raisa au luat-o i ei de la ambasada sovietică, iar Gorbaciov a trecut în revistă H.inda de onoare. Gorbaciov trimisese o maşină, cu o zi înainte, de la Moscova, pe calea aerului. L-a invitat pe Ceauşescu să meargă cu el, cu maşina aia. Ceauşescu avea maşina lui de protocol. Şi nu a vrut să meargă în ţara lui cu maşina altuia.

1 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009 interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Atunci, Gorbaciov a ieşit să plece spre maşina lui, cea adusă de la Moscova, care trăsese la covor. Amândouă

maşinile erau acolo. Ceauşescu, văzând situaţia, îşi ia la revedere. Şi atunci îl întreabă Gorbaciov: «Nu mergeţi în oraş? Mai rămâneţi?». Ceauşescu răspunde copilăreşte: «Eu mai rămân, că mai am nişte treburi în zonă». Eu m-am urcat în maşina lui Gorbaciov. Erau Raisa, Gorbaciov, iar în faţă, lângă şofer, era un translator. Raisa a încercat să mai îndulcească situaţia, pentru că el era supărat. Se vedea că este nemulţumit. Ea a scos programul din poşetă, scris în limba rusă. L-am parcurs împreună, pentru că ea trebuia să meargă la Muzeul de Artă, la Apaca, dar şi la nişte instituţii de învăţământ, pentru că era filosof. Aşa am ajuns la reşedinţă, în condiţiile astea tensionate”. 1

*

* * *

Istoria întâlnirilor Ceauşescu-Gorbaciov era însă mai veche. Prima vizită la Bucureşti a liderului sovietic a avut loc spre sfârşitul lunii mai 1987. Gorbaciov era „ţar” la Kremlin de doi ani, Ceauşescu stăpânea România de 22 de ani. Reprezentau două generaţii politice diferite, care aveau să se dovedească ireconciliabile.

Întâlnirea din 25 – 27 mai 1987 a fost aşteptată cu mult interes de românii care urmăreau schimbările aduse de Gorbaciov în URSS. Pe atunci, discret, prindea contur ideea că doar Mihail Gorbaciov poate elibera România de sub tirania clanului Ceauşescu. Iluzia românilor de a scăpa de comunism cu ajutorul americanilor se spulberase de mult. Spre sfârşitul anilor ’80, paradoxal, speranţa licărea dinspre răsărit, adică exact de-acolo de unde venise „ciuma roşie” în urmă cu patru decenii!

În 1987, Mihail Sergheevici Gorbaciov a fost însoţit de Raisa Maximovna Gorbaciova, care nu avea funcţii de stat, ci era pur şi simplu soţia liderului sovietic. Ca să nu pice în ridicol, Elena Ceauşescu, posesoarea unor funcţii importante în ierarhia statului român, ca şi a unor diplome

de super-intelectual şi mega-academician, a încercat să-şi ascundă titlurile

12 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009

PRIETENUL" GORBACIOV

politice cu care se înzestrase de-a lungul timpului. Episodul filo povestit de Constantin Olteanu, care în acea perioadă era pl imsecretar de partid al Capitalei. „La sfârşitul vizitei se lllâea un miting al prieteniei. Atunci s-a ţinut la Sala Palatului. I am organizat, pentru ora stabilită, 16.00, în ziua plecării lui (iorbaciov. Am intrat în Palatul Regal, ca de acolo să ajung Nil văd cum arată sala. În Sala Tronului i-am întâlnit pe Emil Hobu şi pe Elena Ceauşescu. Stăteau de vorbă. Am salutat-o, i um era firesc. Şi ea mă întreabă ce fac. I-am spus că mă duc să mai văd şi eu sala o dată. Atunci Elena Ceauşescu îmi spune:» 1 Mteanule, tu conduci aici?». «Da», îi răspund». «Pe mine să nu mă prezinţi cu nicio funcţie, numai pe Raisa», îmi spune I lena Ceauşescu. «Bine», zic eu, «dar ea nu are nicio funcţie, nici de partid, nici de stat, cum aveţi dumneavoastră. Cum o să procedez, ce o să se înţeleagă?». «Nu! Ţi-am spus nu!», mii răspunde ea. Iar Bobu, în loc să mă apere, spune: «Păi facă aşa vrea Tovarăşa…» În fine, a venit Gorbaciov, însoţit de Kaisa. I-au aşteptat Ceauşescu şi cu ceilalţi care au participat acolo. După întâlnirea asta obişnuită, protocolară, au intrat III sală la prezidiu. Eu am deschis lucrările. I-am prezentat iloţi. Şi pe Elena Ceauşescu, cu toate «calităţurile». Eh, în momentul ăla «a murit», dar nu mi-a zis niciodată de ce am likut asta. Erau ai noştri în sală şi ce ar fi zis sala… M-ar fi făcut pe mine că sunt idiot şi nu am ştiut funcţiile ei, plus ce ai îi zis Nicolae Ceauşescu". 1

Concluzia acelei vizite de două zile apare în Memoriile Im Gorbaciov. Liderul sovietic punea încă din 1987 eticheta pe regimul politic al lui Ceauşescu: „O vizită

în România un i oferit încă un argument să continui perestroika: trebuia ci se isprăvească pentru totdeauna cu încercarea de a se firici» societatea cu de-a sila. Întregul sistem reprobalul al intimidării, al îndobitocirii conştiente şi al manipulării luase sfârşit” 2, spune fostul lider sovietic în lucrarea a, publicată în Franţa în 1993 şi tradusă în româneşte în IW4.

1 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009

Mihail Gorbaciov – Memorii, Editura Nemira, 1994

34 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Pe 4 iunie 1987, la câteva zile după ce a revenit la Moscova, Mihail Gorbaciov a prezentat Biroului Politic al CC al PCUN raportul asupra vizitei oficiale făcute în România. Stenograma acelei şedinţe ne arată cum îl privea liderul sovietic pe „căposul de la Bucureşti”.

Stenograma şedinţei Biroului Politic al CC al PCUS, 4 iunie 1987 (fragmente)

Mihail Gorbaciov: „Principialitatea şi răbdarea noastră în relaţia cu Ceauşescu şi cu ţara, în general, l-au scuzat. Impresionează construcţiile care se execută în Bucureşti. O arhitectură ambiţioasa Ceauşescu a comunicat că, în 1990, problema locuinţelor va fi rezolvată. Însă situaţia oamenilor este extrem de dificilă. Zea kilograme de carne pe cap de locuitor, pe an. Datoria externă este de aproximativ 3 miliarde de dolari. Sunt probleme cu căldura, alimentele, bunurile de larg consum şi energia electrică. Ceauşescu ne-a încredinţat tot timpul că la el totul a fost de mult rezolvat. Mu uit la el, îl ascult şi mă simt prostit. La el totul a fost deja hotărât. şi în problema democraţiei, şi în problema alegerilor libere, şi în problema cooperatistă şi a drepturilor colectivelor de muncă.

Când am ieşit în stradă cu Ceauşescu, reacţia

oamenilor îi fost asemeni unei flaşnete stricate: «Ceauşescu – Gorbaciov!»; «Ceauşescu – Pace!». Când m-am apropiat de oameni, i-am întrebat: «Dar voi ştiţi şi alte cuvinte?». Ulterior, mi-au comunicat că aceşti limbuţi fuseseră aduşi cu un autobuz, în mod special. Toate mi-au produs o impresie apăsătoare. Chiar aşa să jigneşti poporul!? Ne-au dus la un magazin şi la o piaţă. Expoziţie. Mi se spune că, după aceea, când am plecat de acolo, mulţimile s-au repezit să înşface tot.

Ceauşescu s-a supărat foarte tare când eu, în mod public, lu' o mare adunare, am vorbit despre glasnost (transparenţă), despre perestroika (reformă), când mi-am permis să vorbesc în mod concret despre ceea ce facem noi în URSS. Acest lucru l-a scos din minţi. De aceea trebuie să ne comportăm cu el cu grijă, treptat, fără să ne grăbim, fără să exagerăm posibilităţile noastre, luând în

PRIETENUL" GORBACIOV

considerare, totodată, faptul că în societatea românească se doreşte foarte mult apropierea de noi.

Ceauşescu a încercat să ne acuze în mod direct pentru faptul că noi îl sancţionăm economic pentru politica sa autonomă. Drept răspuns, eu l-am întrebat: doar el s-a orientat după ajutor şi sprijin către Occident, şi dorea să obţină simpatia Occidentului pe seama noastră. Atunci de ce emiteţi pretenţii faţă de noi? Şi, de fapt, ce vă împiedică să iniţiaţi contacte cu noi, cu URSS, fie şi pe linia organizaţiilor sociale sau judeţene?

Impertinenţa lui era foarte mare. Suficienţă şi fanfaronadă, tendinţa de a-i învăţaşipovăţuipe toţi. În problemele internaţionale, haos şi vârtej. Printre altele, s-a pronunţat cu tărie împotriva conceptului de «suficienţă» din doctrina noastră militară.

Se poate pune întrebarea dacă ar fi trebuit, de fapt, să mergem la el. Cred că nu, în această situaţie".

*

* * *

I Experienţa trăită de Gorbaciov cu Ceauşescu în 1987 nu era puma de acest gen. În noiembrie 1986, cei doi se întâlniseră l. i Moscova, în cadrul unei reuniuni a conducătorilor statelor 11 un uniste. Pe 13 noiembrie 1986, Gorbaciov a prezentat Biroului l'olitic al CC al PCUS bilanţul acelei reuniuni. Despre toţi avea i cuvinte de laudă, doar Ceauşescu era „oaia neagră".

Înos Kádár este „un om politic înţelept şi maleabil", liidor Jivkov a apreciat noua atitudine a PCUS, generalul Wojciech Jaruzelski „a contribuit cel mai mult" la discuţiile ilr. itegice, Gustáv Husák a avut „o bună convorbire" cu liderul sovietic, iar Fidel Castro „a înţeles că a stricat ceva". V.iuşescu, în schimb, are parte de vorbe grele. Şi suntem iibia în 1986, la un an după ce Mihail Gorbaciov a preluat llinducerea URSS!

Stenograma şedinţei Biroului Politic al CC al PCUS, 13 noiembrie 1986 (fragment)

Mihail Gorbaciov: „Ceauşescu, din nou, le-a spus pe ale sale. Mai rău decât înainte. Mai ales în problemele internaţionale. A vorbit mult şi fără rost. Multă demagogie. De exemplu:

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

«Despre perestroika – cică – trebuie vorbit în plan tactic iar strategia noastră să fie comunismul!». A pus în umbrii perestroika: «Ce să mai reformăm? în România, de mult să reformat!». Ar trebui decorat pentru democraţie, deşi în ţari) e dictatura lui Ceauşescu... în privinţa socialismului, el este pentru «socialismul ereditar», pentru «socialismul dinastic». Ne-a spus: «Nu sunt necesare noi modalităţi de cooperare, însn România nu se va pronunţa împotriva utilizării noilor forme de colaborare»".

*

* * *

Gândirea reformatoare a lui Gorbaciov a început să remo deleze Europa de Est încă din 1988. Primele ţări care au fructificat dezgheţul Kremlinului au fost Polonia şi Ungaria. La Varşovia şi la Budapesta, schimbările au decurs natural, fără o rezistenţă prea mare din partea vechilor stalinişti. În restul Europei comuniste au intrat în acţiune scenariile sovietice La Praga, la Berlin, la Sofia şi la Bucureşti au fost organizate mişcări de stradă pentru schimbarea regimurilor care nu au înţeles să se reformeze după modelul indicat de la Moscova. România a fost un caz cu totul special.

Istoricul Alex Mihai Stoenescu explică mecanismul folosit de oamenii lui Gorbaciov. „Cehii, care mai avuseseră experienţa 1968, tot manevrau. Au dat jos lozincile de pe clădiri şi spuneau că fac perestroika, dar ei nu modificau nimic e în vechiul sistem de putere. Şi atunci oamenii Moscovei au iniţiat o mişcare muncitorească de stradă: Revoluţia de catifea. Au regizat inclusiv incidentul devenit celebru, cu un securist care a jucat rolul studentului mort. La Praga – nebunie, manifestaţie, «un revoluţionar omorât de Miliţie, i-a rămas cadavrul acolo». Era de fapt securistul, dar lumea nu ştia. Asta a stârnit furia, chiar dacă seara l-au dat pe ăla la televizor ca ofiţer de Securitate, deci a fost o înscenare. Havel a recunoscu (implicarea KGB, cu generalii sovietici veniţi special pentru a produce schimbarea”. 1

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

PRIETENUL” GORBACIOV

Stoenescu explică şi evoluţia din Republica Democrată t «ermană. „În RDG, Honecker rezista. I-au făcut atunci manifestaţiile din faţa Catedralei Sfântul Nicolae de la Dresda. Nemţii, organizaţi, făceau

manifestaţii. Când Honecker a cerut Ministerului de Interne să intervină pentru a pune ordine pe ulr. ldă, minista.il de Interne, împreună cu şeful Armatei şi cu i el al Securităţii au refuzat să execute ordinul şi i-au cerut să-şi de. i demisia. Asta se numeşte «lovitură de palat». Aşa a fost îndepărtat Erich Honecker". 1

De ce recurgea Moscova la asemenea tactici? „Scenariul fioibaciovist de schimbare a liderilor la vârf era prin mijloace politice. Dacă acest scenariu nu mergea, aşa cum, i lost în Cehoslovacia, în RDG şi în România, le-au organizat manifestaţii de stradă. De ce? Pentru că, din punct de vedere doctrinar, ele erau regimuri ale muncitorilor, iar dacă muncitorii ies în stradă şi îţi fac demonstraţii, înseamnă că la un mai ai legitimitate, trebuie să pleci. În toate ţările, cu excepţia României, şefii Armatei, ai Ministerului de Interne „11 Securităţii erau şcoliţi la Moscova, erau oameni ai sovieticilor. Acţiunile de răsturnare din RDG şi din Cehoslovacia» au făcut cu Securitatea, cu Armata şi cu Miliţia". 2

După acest scenariu, pe 18 octombrie, Honecker a fost... Iii în bat cu Egon Krenz, iar pe 9 noiembrie începea demolarea Zidului Berlinului. În acel moment, singurii care mai rezistau în faţa schimbărilor erau bulgarul Todor Jivkov şi românul Nicolae Ceauşescu. Li se apropia însă şi lor funia de par!

X

* * *

Preşedintele bulgar Todor Jivkov a fost înlăturat cu numai i-a leva zile înaintea Congresului al XIV-lea al PCR. Ceauşescu îi lost influenţat de acest scenariu şi a devenit extrem de precaut. Nu a mai cedat nimic şi a încercat să se blindeze în îi lintea statului. Istoricul Stoenescu descrie evenimentele de la Sofia. „Pe 10 noiembrie 1989 a avut loc răsturnarea lui livkov. Pentru Ceauşescu a fost o grea

lovitură. El încerca de

Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

câteva luni să construiască un front anti-Gorbaciov împreună cu Honecker şi cu Jivkov. Iar 10 noiembrie l-a dat cu totul peste cap. Rămăsese singur”. 1

Scenariul bulgar nu este cu mult diferit de celelalte mişcări ale Moscovei. Implicarea pionilor politici ghidaţi de sovietici a fost decisivă.

Alex Mihai Stoenescu: „Jivkov avea un sistem de putere foarte asemănător cu cel al lui Ceauşescu. Avea Biroul Poliţii compus din 11 membri, dintre care şase erau rudele lui Tot în Biroul Politic se afla şi Petăr Mladenov, omul tânăr, omul lui Gorbaciov. Fusese băgat acolo, ştia şi Jivkov de el. Jivkov făcuse ca Honecker, în ultimele luni ale anului 1989, cu perestroika. Declara: «Gata, adoptăm perestroika!». Adal jos lozincile cu Partidul Comunist. «Facem perestroika, dar cu noi la conducere!». Iar Gorbaciov nu accepta. Şi atunci, văzând că Jivkov nu cedează şi că grupul tânăr nu avea putere, este băgat în scenă şeful Armatei, generalul Dobri Djurov, omul Moscovei. Jivkov face o plenară a Comitetului Central şi o manifestaţie de sprijin pentru Partidul Comunist Bulgar şi pentru el, personal. Şi anunţă în toate întreprinderile. Se pregătesc muncitorii cu pancarte, cu «Trăiască tovarăşul Todor Jivkov!», cu partidul. Securitatea bulgară blochează venirea muncitorilor la manifestaţie. Îi lasă în curţi în aşteptare, că «s-a amânat manifestaţia». În timpul ăsta, în Biroul Politic, Mladenov a ameninţat cu demisia. Pe Jivkov nu-l mişca demisia lui Mladenov, abia scăpa de el. Numai că Mladenov nu era de capul lui. El era Moscova. Or, demisia lui avea cu totul altă dimensiune. Şi atunci, de frică să nu se ajungă într-o situaţie conflictuală cu

Moscova, Jivkov a acceptat târgul propus de perestroikişti: să rămână preşedinte al Bulgariei, dar să renunţe la funcţia de conducător al partidului, pe care s-o preia Mladenov" 2.

Ceea ce urmează pare desprins din filme hollywoodiene. „Se termină şedinţa Biroului Politic, se deplasează toţi şi ocupă tribuna de la Comitetul Central. Prim-ministrul bulgar, care

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

PRIETENUL" GORBACIOV

I r. i membru în Biroul Politic, vine la microfon şi anunţă că «în urma şedinţei Biroului Politic s-a hotărât schimbarea tovarăşului Jivkov din toate funcţiile de partid şi de stat». Când a Ifleut acest anunţ, s-a sprijinit pe înţelegerea pe care o avea cu ministerele de forţă. Dobri Djurov, general bătrân, trecut de 80 i le ani, era ca şi pe jumătate rus. Şi Dobri Djurov a înconjurat ¡ofia cu trupe, iar Securitatea le-a dat drumul muncitorilor să vină. Era manifestaţia cu Partidul Comunist Bulgar, cu porii clele lui Jivkov. Cei de la tribună tocmai anunţau că Jivkov.1 fost dat jos. Era de tot râsul, un tablou suprarealist: cei din l'iată strigau, toţi, cu Jivkov, iar cei de la tribună anunţau că, i terminat cu Jivkov, acum e tovarăşul Mladenov! Oamenii din piaţă erau programaţi, săracii. Mladenov râdea tâmp dădea din mâini. Jivkov, iniţial, ieşise furios din sală. A încercat să-şi contacteze Armata, Securitatea, dar nimeni nu ai. spus. Dobri Djurov a preluat pentru câteva ore comanda. Alară, la tribună, a ieşit echipa Moscovei, cu Mladenov, cu

I obri Djurov... În mişcarea asta a contat mult autoritatea pe i are o avea Armata. Iar Dobri Djurov chiar avea autoritate;

luată lumea ştia că el este vocea Moscovei". 1

*

x *

Vestea schimbării lui Jivkov a ajuns repede la urechile lui căuşescu. Unul dintre membrii Biroului Politic bulgar a

Îl ansmis imediat la Bucureşti, în amănunt, ce s-a întâmplat la Solia. În plus, manifestaţia şi cuvântarea lui Dobri Djurov au fie st transmise de Televiziunea Bulgară, care era recepţionată a ui capitala României.

I u pă lovitura de palat de la Sofia, Ceauşescu şi-a întărit 11 învingerea că trebuie să fie atent la mişcările a trei oameni: fdul Armatei, cel al Ministerului de Interne şi cel al Securităţii, i icneralul Vasile Milea, Tudor Postelnicu şi generalul Iulian \ Iad. Orice ezitare a acestora ar putea ascunde sâmburele liildării.

Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Rămas fără prieteni în exteriorul ţării, Ceauşescu caută să arate cât e de puternic în interior. E decis să nu dea semne de slăbiciune. La o săptămână de la evenimentele din Bulgaria, la Bucureşti nu se întâmplă nimic neobişnuit. La Congresul a I XIV-lea al PCR, totul rămâne ca în ultimii 24 de ani: Ceauşescu, reales în unanimitate secretar general al Partidului. Delegaţii la Congres aplaudă mecanic, dar fac eforturi să pară entuzi asmaţi. Propaganda de partid se străduieşte să arate cât dr fericit e poporul că-l va avea cârmaci tot pe Ceauşescu şi în următorii cinci ani. Activiştii de partid îşi ascund laşitatea într-o iluzorie „frică de Securitate”.

Congresul se încheie pe 24 noiembrie 1989. Votat unanim, adulat ca un zeu şi cântat în presa vremii ca un Mesia unic şi irepetabil, pogorât pe pământ ca să-şi fericească poporul, Ceauşescu nu-şi putea imagina că,

peste exact o lună, el şi soţia sa vor intra în bătaia puştii. În nebunia lui, Ceauşescu a neglijat două elemente esenţiale: 1. nici Estul, nici Vestul nu erau dispuse să se împiedice de un bătrân dictator aflat în afara timpului; 2. „iubitul conducător" era nu doar detestai în exterior, ci şi urât de propriul popor. Acelaşi popor care în „marile adunări ale oamenilor muncii" îl ridica în slăvi! Marele Cârmaci nu ştia că, departe de cadrul oficial, oamenii îi spuneau, în şoaptă, Marele Cârpaci, aluzie la tinereţea sa de ucenic cizmar.

COMPLOTURI ŞI COMPLOTIŞTI

Cele trei grupări anticeauşiste – „Bătrânii stalinişti", „Militarii" şi „Perestroikiştii" – şi-au radicalizat acţiunile înaintea înlăturării dictatorului de la Bucureşti. Membrii lor aveau rădăcini adânci la Moscova.

reformist Gorbaciov i-a scos din „adormire" pe mulţi agenţi i1» mână ai serviciilor secrete sovietice. Totodată, le-a dat curaj 11 isidenţilor autentici.

Momentul Praga 1968, când – în plin Război Rece – liderul 11 un în a criticat dur intervenţia militară sovietică şi a altor laic comuniste în Cehoslovacia, i-a adus lui Ceauşescu ampatia Occidentului, dar şi antipatia Moscovei. Sovieticii mi agreau balansarea vreunei ţări-satelit către comunismul 11 a (ionalist. De altfel, comunismul însuşi a fost definit, la începuturile sale, ca fiind internaţionalist. Inamicul nu trebuia sa de un alt stat, ci regimurile burgheze de pretutindeni. Sub lui nea „Proletari din toate ţările, uniţi-vă!", comunismului mărea instaurarea regimurilor de „democraţie populară" – III fond, dictatura clasei muncitoare.

Aceasta este doctrina în care s-a format Nicolae „rauşescu, în tinereţea sa zbuciumată şi plină de frustrări. Internaţionalismul proletar, intervenţia brutală a Armatei IM R.i I şi genocidul dirijat de sovietici în ţările ocupate au

fost pietre de hotar în cariera politică a ucenicului cizmar. Fără oua politică a Moscovei nu-i putea lăsa indiferenţi pe inamicii din interior ai lui Ceauşescu. Conflictul bătrânului dictator cu mai tânărul

acestea, Ceauşescu ar fi rămas, probabil, un anonim. Numai că, odată ajuns la putere în şaua comunismului internaţionalist a virat către comunismul naţionalist. A fost momentul în care simţindu-se trădată, Moscova l-a trecut pe lista neagră. Mai rămânea de ales doar momentul când să fie dat jos din şa.

După instalarea lui Gorbaciov în vârful piramidei de la Kremlin, situaţia lui Ceauşescu a devenit de două ori dramatică. El s-a trezit detestat şi din Est, şi din Vest. Uniunea Sovietică a virat-o într-o direcţie necunoscută lui Ceauşescu, lăsându-l pe dictatorul român fără sprijinul „fratelui mai mare" de la răsărit şi măsurându-i, practic, nisipul din clep sidră. În acelaşi timp, Occidentul l-a lăsat din braţe pe „copil u I răsfăţat" de la Bucureşti; de fapt, nu l-a lăsat, ci l-a zvârlit de-a binelea. SUA, Franţa, Marea Britanie, Germania Federală şi celelalte puteri vestice aveau acum, în „teritoriul inamic", un favorit de cu totul alt calibru: Mihail Gorbaciov. O repoziţi onare absolut normală. E ca şi cum, în lupta pentru supravieţuire din savană, renunţi la tovărăşia unui şacal pentru a te alia cu un leu. E drept, dacă se întoarce împotriva ta, leul te poate face praf. Dar tocmai de aceea e bine să-l ai alial! mai ales când bagi de seamă că şacalul a cam luat-o razna, crezându-se elefant şi comportându-se ca o hienă…

*

X*

Consolidat la putere spre sfârşitul anilor '60, Ceauşescu a trecut pe linie moartă o parte dintre vechii activişti de partid, care se număraseră printre apropiaţii

lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Alţii mai tineri, care aveau capacitatea de a-i deveni rivali lui Ceauşescu, au fost şi ei înlăturaţi, din precauţie.

Potenţialii inamici ai dictatorului român, din toate zonele sociale şi intelectuale, au ajuns atât în atenţia Moscovei, cât şi a altor cercuri deranjate de politica primitivă a lui Ceauşescu Aşa s-a format o structură complotistă, devenită extrem de activă după venirea lui Gorbaciov la putere în URSS.

Potrivit istoricului Alex Mihai Stoenescu, comploturile interne anti-Ceauşescu s-au împărţit în trei mari grupări.

COMPLOTURI ŞI COMPLOTIŞTI

1 Vechii activişti de partid, stalinişti, care au ticluit – şi la sugestia Moscovei „Scrisoarea celor şase”. Cei şase sunt: Silviu Brucan, Gheorghe Apostol, Corneliu Mănescu, Alexandru Bârlădeanu, Constantin Pârvulescu şi Grigore Răceanu.

2 Militarii, organizaţi într-o reţea dirijată de generalul Nicolae Militaru. Acesta contactase mulţi generali sau colonei din Armată, Miliţie şi Securitate. „Piesele de rezistenţă” din reţea erau generalul Ioan Ioniţă (fost ministru al Apărării), comandorul Radu Nicolae şi generalul Ştefan Kostyal. Din cadrul Ministerului de Interne, oamenii pe care se baza Militaru erau generalul Jean Moldoveanu (fost şef al Miliţiei pe ţară) şi colonelul Dumitru Penciuc. Amândoi fuseseră trecuţi în rezervă de Ceauşescu, dar reactivaţi şi avansaţi în grad de grupul care avea să preia puterea în decembrie ’89. Într-un timp-record, colonelul l’enciuc a ajuns general cu patru stele!

I l’crestroikiştii – un grup din zona politico-ideologică, avându-l în centru pe Ion Iliescu, fost ministru şi responsabil cu propaganda în primii ani de domnie ai lui Ceauşescu. În acest grup activa şi lectorul universitar

Virgil Măgureanu, viitorul director al Serviciului Român de Informaţii.

(ele trei grupări anti-Ceauşescu au un element comun: U’Kfiturile membrilor lor cu Uniunea Sovietică. Unii erau 4, mţi sovietici dovediţi, alţii doar bănuiţi; unii s-au „călit” în lupta revoluţionară sub steagul stalinismului, alţii şi-au Mcut studiile la Moscova. Cei mai mulţi dintre ei vorbeau iii. este şi aveau relaţii cu ambasada sovietică de la Bucureşti

„I i eu consulatul de la Constanţa.

*

* * *

„I’crestroikiştii lui Iliescu” reprezintă cea mai controverii. i grupare. În timp ce Virgil Măgureanu îşi recunoaşte i. ilil. itea de complotist la căderea lui Ceauşescu, Ion Iliescu îi i). i vehement existenţa vreunei legături între complot şi

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

prăbuşirea dictaturii. O acreditează numai pe cea a revoluţiei. A recunoscut totuşi, pe 16 decembrie 1994, în faţa Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989, că s-a întâlnit cu oameni grei, cunoscuţi de Securitate ca fiind împotriva regimului.

„Am avut câteva întâlniri conspirative, cu participarea a 4 – 5 persoane. După aceea am decis să ne vedem numai câte doi. Au apărut şi multe elemente de lipsă de vigoare, mai a les generalul Militaru nu manifesta suficientă prudenţă. Ceea ce a şi făcut ca, la un moment dat, să fie reţinut, i s-a făcut o percheziţie. A mai apărut printre noi un fel de «pisică cu clopoţei», un om cu gură mare şi nerăbdător – comandorul Radu Nicolae. Am şi decis să întrerupem orice legătură cu el. Din păcate, s-a petrecut cu generalul Ioniţă un accident: în 1987 a făcut

cancer şi a dispărut. Personal, am ajuns la conel u zis că nu este posibil să întreprindem nimic din acest punct de vedere. Mai ales după reţinerea şi anchetarea generalului Militaru. După aceea, şi Măgureanu a fost scos de la Institutu I de Ştiinţe Politice de pe lângă «Ştefan Gheorghiu», la începu tul lui 1989, şi trimis la Muzeul Judeţean din Focşani". 1

Asta declara Ion Iliescu în 1994, pe când era preşedintele României. Doisprezece ani mai târziu, în cadrul unui simpozion organizat de Institutul Revoluţiei Române, Iliescu spunea: „Eu, personal, am avut discuţii, începând din 1984, cu diverse personalităţi, printre care generalul Ioniţă, fostu I ministru al Armatei. Şi cu generalul Militaru, care fusese înlăturat şi lucra la un minister al construcţiilor. Cu Măgureanu, care era la «Ştefan Gheorghiu». Cu un comandor, Radu Nicolae, pe care l-am cunoscut când lucram la Consiliul Naţional al Apelor; el se ocupa de problema protecţiei calităţii apei în porturi. Am avut discuţii inclusiv în legătură cu ce s-ar putea face" 2.

1 Ion Iliescu – stenograma audierii la Comisia Senatorială pentru Cerceui rea Evenimentelor din Decembrie 1989 (pe scurt, Comisia „Decembrie 1989"), 1 (decembrie 1994

2 Ion Iliescu – Palatul Parlamentului. 21 decembrie 2006

COMPLOTURI ŞI COMPLOTIŞTI

Aşadar, Ion Iliescu plasează întâlnirile sale conspirative după I» 84. Să vedem însă ce spun alţi actori ai aceleiaşi piese.

Într-unul dintre multele interviuri pe care le-a făcut cu V i rgil Măgureanu, istoricul Alex Mihai Stoenescu îl întreabă IM usc: „În ce an s-a petrecut prima dumneavoastră întâlnire i 11 Iliescu?". Răspunsul lui

Măgureanu e dezarmant: „În 1973 li i. imna, în septembrie 1973, la Timişoara, cu ocazia deschiderii anului universitar. (...) I-am spus: «Tovarăşul Iliescu, eu I i u că urmează să plecaţi la Bucureşti, la o consfătuire». «Dar 111 ce faci?» Zic: «Eu mă întorc la Bucureşti, că am avut o întâl III re cu studenţii mei şi plec, normal, înapoi». Mă întreabă:

l Înde locuieşti?». Răspund: «La hotelul partidului». «La ora ui.se fix vin să te iau cu maşina de la hotel». Mie nu prea îmi v – nea a crede. Cine sunt eu? Şi mi-am aranjat o posibilitate de 11 vervă, dea mă duce la aeroport cu o altă maşină, să nu pierd ivionul. Când colo, la şase fix a venit maşina. Era o Volgă vi» che, mare, aflată încă în dotarea unora dintre comitetele îi i deţene. Cu acea Volgă ne-am dus împreună la aeroport" 1.

Precizare: în acel moment, Ion Iliescu era secretar cu prol iganda la Comitetul Judeţean de Partid Timiş. Fusese numit în această funcţie personal de Nicolae Ceauşescu, care l-a îndepărtat astfel de centrul puterii pentru că-l simţea intri). «ni, carierist şi ambiţios. Într-un cuvânt: periculos.

Bine conectat la cercurile de informaţii, Virgil Măgureanul i. i cine era luat în calcul, în anumite sfere politice cu decizie îi i exterior, pentru a prelua conducerea ţării. Chiar dacă exii. HI şi alte personaje care s-au aflat în conflict cu Ceauşescu, ilenţia lui Măgureanu s-a îndreptat, „întâmplător", spre H» II Iliescu. În 1981, pe când el avea 40 de ani, iar Iliescu 51, N.I. sigureanu a „atacat" decisiv.

„Am hotărât să-l întâlnim pe Ion Iliescu la Cehu Silvaniei. I I mi-a atras atenţia din Bucureşti: «Măi, să fie puţină lume!». I. îi nu, că vom fi în principal noi doi şi mai am un prieten îi olo, un primar, Vasile Vlaica. El ne va primi şi ne va da i» masă undeva, ştiu şi locul». Era undeva, într-o pădure, o

1 Alex Mihai Stoenescu – De la Regimul Comunist la Regimul Iliescu, Editura M \ (), 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

cabană deasupra Cehului frumos loc! încep să zbârnâie tele foanele, se spune că vine Ion Iliescu cu tot Comitetul Judeţea 11 M-am pomenit la Cehu Silvaniei cu vreo 40 de persoane, în frunte cu prim-secretara. Ne aşezăm la o masă într-o poian. i Acuma, de mâncare nu-mi ardea. Iliescu m-a luat pur şi sâni piu şi m-a pus lângă el. Atunci am profitat niţel de ocazie şi l-am luat la o plimbare prin pădure. Acolo a avut loc aşa-zisa racolare, ca să folosesc expresia uzitată chiar de el. Acolo i-am spus eu despre faptul că el este perceput ca viitorul preşedinir al României". 1

*

*

Un alt complotist, generalul Nicolae Militaru, a vorbit într-un interviu acordat ziaristei Adina Anghelescu pentru revista „Baricada", în 1991.

„O conspiraţie, a cărei intenţie era îndepărtarea de la putere a lui Ceauşescu, a existat dinainte de 1989. Rezistent, i militară se formase cu mult timp în urmă. Am luat contact cu această rezistenţă în 1983, prin intermediul lui Ion Iliescu. Ne întâlniserăm întâmplător, la Spitalul Elias. Eu eram internai acolo, iar Iliescu venise în vizită la Valter Roman. Mai târziu, m-a căutat la telefon şi prima noastră întâlnire a fost în Parcul Herăstrău. După două zile, mi-a făcut cunoştinţă cu doi oameni: Virgil Măgureanu şi căpitanul de rang I Radu Nicolae. La scurt timp, mi-am asumat sarcina să fac contact tul între grupul militar al generalului Ioniţă şi grupul civil al lui Iliescu. Primul plan de înlăturare a lui Ceauşescu a fost pus la cale în toamna lui 1984. Se spunea atunci că cel mai bun moment ar fi fost în timpul când Ceauşescu se afla în RFG. Se ştia că cei

care rămâneau în ţară erau nişte fricoşi. Planul nu a mai fost pus în aplicare din cauza unor evenimente caudate. Unităţile militare care trebuiau să acţioneze au fost trimise la munci agricole. Unii comandanţi au fost trecuţi în rezervă... Deci, cineva juca dublu. Mai târziu, ne-am gândit la un plan-surpriză. Sigur, noi deveniserăm nişte pisici cu clopoţei şi orice pas pe care îl făceam era cunoscut. Existau

1 Alex Mihai Stoenescu – De la Regimul Comunist la Regimul Iliescu, Editurii RA0,2008

COMPLOTURI ŞI COMPLOTIŞTI

Imlni variante pentru răsturnarea lui Ceauşescu. Prima era

1 planul să fie pus în aplicare atunci când cuplul Ceauşescu în se afla în ţară. A doua – când erau în ţară, dar se găseau în v lită prin judeţele mai îndepărtate de Capitală. A treia – când aflau la locul lor de muncă, iar a patracând se aflau strânşi în Comitetul Politic Executiv. Ne-am gândit şi la oamenii pe i, 11 e să-i contactăm. Primele contacte le-am realizat cu generali şi ofiţeri activi şi în rezervă din MApN. Unii au trădat. În leliruarie 1984 am fost supus unei anchete. Altă dată mă aflam împreună cu generalul Ioniţă când Securitatea a venit să mă aiesteze. Nu m-am lăsat arestat şi m-am prezentat personal la i imitetul Central. Pe timpul anchetei m-au confruntat cu doi r. iierali turnători. După acest moment, am continuat pene11 a rea Armatei şi a Securităţii. Aveam nevoie de cineva care să în informeze asupra programului cuplului Ceauşescu. Acest nu de mare încredere a fost profesorul Ioan Ursu. Stabilisem a (cauşescu să fie atras fie la vânătoare de urşi la Bistriţa, fie la vânătoare de fazani şi de mistreţi în Timiş. Cornel Pacoste.

IIE era prim-secretar la Timiş, a intrat în joc fără rezerve. Pentru acţiune a fost nevoie să atragem în

conspiraţie ofiţeri în Securitate şi de Miliţie şi foarte mulţi activişti de partid. \ 11111 sesem cu penetrarea Securităţii în rezistenţa militară până Iii nivel de adjunct de ministru. Generalul Iulian Vlad era şeful, i 11 rităţii. La Armată se afla generalul Vasile Milea, care fusese minunat de ce urma să se întâmple şi de sarcina Armatei de şi nu deschide foc împotriva poporului, chiar dacă va primi „111111. Acţiunea trebuia realizată cu ajutorul unu i «detaşament îi asalt» înarmat cu mijloace speciale. Nu urma a se folosi i li i. tnţe, ci nişte capsule care conţineau un drog foarte puternic. Nu doream să curgă sânge. Se urmărea ca Ceauşescu să-şi premie demisia, iar după instalarea noilor organe de conducere îl ţ. lrii, Marea Adunare Naţională urma să se autodizolve şi i r constituie Frontul Salvării Naţionale. Ideea iniţierii unui i II i u I et al Salvării Naţionale a existat încă din iarna lui ’80—85., i preconiza ca în fruntea partidului să fie pus Ion Iliescu. îi i”. I Comitet al Salvării Naţionale s-a transformat în Front în l’iHV. Generalul Ioniţă murise, iar legătura cu domnul Iliescu

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

O ţineam eu. îi jurasem lui Ioniţă ca planul să fie dus la buu sfârşit. Cel care a avut un rol deosebit a fost Vasile Patilinct, care trebuia să se ocupe de procurarea materialelor speciali despre care am vorbit. Patilineţ a murit însă, iar legătura cu furnizorul străin s-a rupt, fiind reluată foarte greu. Materialele pe care le aşteptam din străinătate pentru planul nostru urmau să sosească în februarie-martie 1990”. 1

Avertisment: anumite afirmaţii ale generalului Militarii trebuie luate cu multă precauţie, altele sunt de-a dreptul absurde. Există însă şi fraze care merită reţinute. Personajul nu este unul oarecare, ci un agent dovedit în slujba serviciu tul secret al Armatei sovietice (GRU).

Generalul Nicolae Militaru (pe numele său real, Nicolae Lepădat), unul dintre ofiţerii promovaţi de regimul Ceauşescu până la gradul de general colonel (trei stele) şi la funcţia de şef de Armată, a fost trecut în rezervă, brusc, în 1978, în urma documentării sale ca agent sovietic (celebrul dosar „Corbii”).

După scoaterea din Armată, deşi putea fi judecat şi condamnat la moarte sub acuzaţia de spionaj, a continuat să primească funcţii importante, precum aceea de adjunct al ministrului construcţiilor industriale. În acei ani opera o anumită imunitate – neoficială – acordată de ţările comuniste agenţi lor autohtoni care spionau pentru sovietici. Aceştia puteau fi cel mult îndepărtaţi din structurile politice şi militare, nicidecu în judecaţi şi condamnaţi.

Altfel stăteau lucrurile cu cei care se puneau la dispoziţia unei puteri occidentale. Diplomatul Mircea Răceanu a fost coi i damnat la moarte, în iulie 1989, pentru spionaj în favoarea SUA Doar intervenţia personală a preşedintelui George Bush la Nicolae Ceauşescu, în toamna aceluiaşi an, a făcut ca pedeapsa lui Răceanu să fie comutată la 20 de ani de închisoare.

*

X*

La o scurtă trecere în revistă a personajelor invocate atal de Ion Iliescu, cât şi de generalul Militaru, în legătură cu eoni plotul anti-Ceauşescu, vom observa că toate aveau legături

1 Revista „Baricada”, 1991

profunde cu Uniunea Sovietică. De altfel, majoritatea se ill. În atenţia UM 0110 – „unitatea anti-KGB” – din cadrul în urităţii.

Generalul Nicolae Militaru şi-a făcut studiile la

Academia 111 i tară „Frunze” din Moscova (1952 – 1957). Şi-a prelungit iciurul în URSS cu încă un an, până când a terminat faculi. ilea şi soţia sa, Ştefana. Aceasta făcea parte din biroul de i (inducere al Asociaţiei Studenţilor Români, organizaţie patronată” discret de KGB şi care-l avea ca secretar pe Ion Iliescu. În 1978, când a fost scos din Armată, Militaru obţinu se promisiunea Moscovei că va fi susţinut să ajungă şef al Mirelui Stat Major al Armatei Române, poziţie din care se iligaja să-l răstoarne pe Ceauşescu şi să readucă România în lesa” URSS. Prins în flagrant după o întâlnire, la Mangalia, a generalul Borisov (ataşatul militar al ambasadei soviein e), Militaru şi-a recunoscut faptele, pe care le-a detaliat m şi râs, dar a mimat naivitatea şi a jucat la intimidare. El i motivat în faţa conducerii politice a ţării că a oferi inform. iţii Uniunii Sovietice nu este un act de trădare, pentru

Uniunea Sovietică nu ne este inamic, ci aliat. În consei Inţă, nu poate fi vorba de „divulgare de secrete”, pentru i România nu are secrete faţă de „fratele cel mare” de la i. cărit. A fost un şah teribil dat de Militaru lui Ceauşescu, l, i adăpostul „imunităţii” oferite de sovietici.

Ion Iliescu este fiul unui ilegalist comunist, Alexandru Iliescu, care în anii ’30 s-a refugiat la Moscova, iar la revenirea 111 România a fost arestat ca agent al Cominternului. Ion Iliescu i lost trimis de tânăr să studieze la Moscova, unde a urmat, în şurile Facultăţii de Energetică (1950 – 1955). Ca şi Militaru, i avut o ascensiune politică spectaculoasă în prima parte a domniei lui Ceauşescu, ajungând ministru al Tineretului şi

lui Secţiei Propagandă a CC al PCR. Începând din 1971, i e. Hişescu l-a tras pe linie secundară, încredinţându-i funcţii

Îl mult sub ambiţiile sale politice.

Comandorul Radu Nicolae a avut legături strânse cu

Îl iv¡eticii, aflându-se permanent în atenţia contraspionajului 1111 n, mese. El fusese racolat de un ofiţer sovietic în timpul unei

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

aplicaţii militare, la Marea Neagră, a Tratatului de la Varşov u Radu Nicolae a avut un rol important în „cuplarea" grupulu militar Ioniţă – Kostyal – Militaru cu gruparea din care făcut\îi parte, printre alţii, Iliescu şi Măgureanu. 1

Virgil Măgureanu era un personaj misterios, discret, da ale cărui jocuri, inspirate din exterior, au fost „mirosite de Securitatea lui Ceauşescu. Gelu Voican Voiculescu, cele gul său din FSN şi de la operaţiunea de lichidare a soţi Im Ceauşescu (Târgovişte, 25 decembrie 1989), l-a descris astfel „Măgureanu era un tânăr KGB-ist care voia să facă schimbn de generaţie cu Militaru, care era bătrânul KGB-ist" 1 (uiterior, Voican nu şi-a mai recunoscut declaraţia). În primăva i. anului 1989, pe când era lector universitar la Academia di Ştiinţe Social-Politice „Ştefan Gheorghiu", Măgureanu a fost „exilat" la Focşani, unde a primit un post de bibliotecar, III apartament de lux şi regim de domiciliu forţat. Acţiunile salt complotiste nu mai puteau fi trecute cu vederea: era deja un şarpe cu clopoţei.

*

* * *

Cu generalul Militaru ne vom mai întâlni, căci el a fo': „l reactivat la Revoluţie, având un rol sângeros. Deocamdat. l reţinem o afirmaţie a sa: el, generalul Militaru, a luat contai I cu rezistenţa militară în 1983, prin intermediul lui Ion Iliescu! Pe de altă parte, Virgil Măgureanu povesteşte cum l-a „raco lat" pe Ion Iliescu în 1981. Şi atunci, de ce susţine Ion Iliescu că întâlnirile sale conspirative, în vederea răsturnării lui Ceauşescu, au început în 1984?! De ce nu le recunoaşte şi cele de

dinainte?

O explicaţie ar putea fi aceea că Ion Iliescu încearcă’s, i împingă lucrurile cât mai aproape de intrarea în scenă a lui Mihail Gorbaciov, petrecută în martie 1985. Totul ar avea u logică: era firesc să mergem pe mâna lui Gorbaciov cel reformist împotriva lui Ceauşescu cel stalinist. Aşezate în acest cadru, chiar şi trădările pot fi tratate cu îngăduinţă. Însă cu totul

1 Alex Mihai Stoenescu – Interviuri despre Revoluţie, Editura RA0,2004

COMPLOTURI ŞI COMPLOTIŞTI

Illeeva este să lucrezi pe ascuns cu sovieticii, sau cu spionii lui, în timp ce la Moscova se află o putere de sorginte stalini. tă! în prima jumătate a deceniului 9, Uniunea Sovietică i, ivut trei preşedinţi: Leonid Brejnev (până în 1982), Iuri \lid ropov (1982 – 1984) şi Konstantin Cernenko (1984 – 1985). Iuţi aparţineau aripii dure a PCUS, ducând o politică de miţă stalinistă. În timpul lui Brejnev, Armata Roşie a invadai şi Cehoslovacia (1968), şi Afghanistanul (1979). După revenirea Estului european la democraţie, asocierea cu un irfjm sovietic brejnevist este stânjenitoare pentru membrii i, l upului complotist de la Bucureşti, din anii ’80. Ar însemna

A ci n-au complotat pentru răsturnarea unui regim tiranic, ci pentru răsturnarea lui Ceauşescu şi atât. Sau pentru răsturnarea u y imului tiranic autohton la îndemnul şi cu sprijinul unui regim Uranic străin. Modelul sovietic, în acel moment, nu era cu nimic mai breaz. Iar cooperarea clandestină cu un asemenea leyjm n-ar avea nicio acoperire morală.

Iată un posibil motiv pentru care Ion Iliescu încearcă i împingă acţiunile sale complotiste cât mai aproape de i iurbaciov şi de perestroika, îndepărtându-le de Brejnev şi de practicile staliniste!

Silviu Brucan, stalinistul de pe axa Est-Vest

Un personaj-cheie al răsturnării lui Ceauşescu este MII vechi stalinist: Silviu Brucan, pe numele său real Saul lliuckner. Acesta a fost extrem de activ în anii ’40—50, când – ni lulitatea sa de secretar general de redacţie al cotidianului (C al PCR, „Scânteia” – cerea condamnarea la moarte a ieor consideraţi „burghezi”, „reacţionari” sau „duşmani al clasei muncitoare”. Printre cei vizaţi de solicitările sale imperative s-au numărat politicienii Iuliu Maniu, Gheorghe I. Hialianu şi Corneliu Coposu, scriitorul Radu Gyr şi ziaristul l’amfil Şeicaru. În multe cazuri, cei demascaţi de Silviu

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Brucan au ajuns pe mâna soţiei sale, Alexandra Sidorovii i procuror stalinist şi fiică de general sovietic (KGB) stabilit în România. Brucan a făcut apoi carieră diplomatică, devenind sub Gheorghiu-Dej, o punte importantă către Statele Unite ale Americii, în calitate de ambasador în SUA şi la ONU Ceauşescu l-a „tras pe dreapta”, iar Revoluţia l-a transform.it in ideolog al noii puteri.

Poveştile despre jocurile orchestrate de Brucan par desprinşi din filmele cu spioni. Deşi era consemnat la domiciliu dup i ce-l criticase pe Ceauşescu în urma revoltei muncitorilor de la Braşov, din 1987, serviciile străine au reuşit să-i obţină vize pentru Occident şi pentru URSS. „A fost scos prin Viena, sub pretextul unei conferinţe, iar apoi a fost «plimbat» pe la Washington, Londra şi Moscova. Aici, zice el, s-a văzut cu Gorbaciov. A fost adus special” 1, spune istoricul Alex Mihai Stoenescu.

Acest eveniment a fost relatat de Brucan, la 8 februarie 1994, Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989. „Gorbaciov a fost de acord cu tentativa noastră de înlăturare a lui Nicolae

Ceauşescu, dar a subliniat de mai multe ori ca PCRsă rămână forţa politică conducătoa n în ţară". 2

Uluitorul periphi din octombrie-noiembrie 1988 al lui Silviu Brucan, Bucureşti – Viena – Washington – Londra – Viena Moscova – Viena – Bucureşti, a fost monitorizat de Securitate „atât cât s-a putut", după expresia unui fost general din sisteni Bătrânul stalinist a solicitat paşaportul „pentru cel puţin două săptămâni", primindu-l în urma unui puternic lobby american. Oficial, Brucan urma să susţină câteva conferinţe pe la fundaţii şi universităţi din SUA. El s-a întâlnit cu responsabili ai Biroului pentru Europa de Est din cadrul Departamentului de Stat. „Totul e organizat de CIA", a fost concluzia Securităţii române, care l-a ţinut la curent pe Ceauşescu în legătură eu turneul lui Brucan.

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

2 Silviu Brucan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 8 februn IM 1994

COMPLOTURI ŞI COMPLOTIŞTI

Din capitala Statelor Unite, Brucan a zburat la Londra, unde a stabilit „unele contacte". A înregistrat un interviu pentru Radio Europa Liberă, dar a cerut ca discuţia să nu fie liluzată pe post „deocamdată".

Revenit la Viena, a fost preluat de sovietici. Aceştia l-au dus! Moscova, unde l-au ţinut patru zile. Acolo, Brucan s-a întâlni I i u Alexandr Iakovlev, consilierul cel mai de încredere al lui 1. orbaciov, şi cu mai mulţi generali GRUKGB. Din poziţia sa I secretar pe probleme internaţionale al PCUS, Iakovlev era nu personaj extrem de influent în contextul schimbărilor din ui opa de Est. Între Brucan şi Iakovlev au existat chiar două tunde de discuţii, în două zile diferite. Evident, totul a avut II, icter strict secret. Securitatea nu a reuşit să confirme dacă Ur

iiran s-a întâlnit şi cu Gorbaciov, aşa cum susţine el.

De la Moscova, Silviu Brucan a fost adus din nou la Viena, a de acolo a reintrat pe traseul „oficial”, îmbarcându-se în tu nul de Bucureşti. La Vama Curtici, Brucan a fost aşteptat câţiva ofiţeri de Securitate, care i-au ridicat paşaportul. 1. ttid l-au deschis, surpriză: în paginile documentului exist ni doar vize de SUA şi de Austria! Nicio urmă a trecerii ui Io prin Marea Britanie şi prin URSS. Conform paşaportului, inamicul stalinist al lui Ceauşescu fusese doar la Washington, via Viena.

I ticrătura a stârnit furia lui Ceauşescu. Acesta a fost averii.it însă că „nu e bine” să fie prea dur cu un personaj „luat II braţe” şi de sovietici, şi de americani. Mai ales că avea i „masă o informaţie neliniştitoare: Silviu Brucan întreţi-III. i relaţii strânse cu Anatoli Dobrinin, fost ambasador al l’SS la Washington timp de 25 de ani (1962 – 1987) şi sfetnic tpiopiat al lui Mihail Gorbaciov. Dobrinin era considerat puntea” prin care s-a ajuns la înţelegerea istorică dintre i-lo două superputeri.

*

* * *

Silviu Brucan a explicat printr-o metaforă felul în care îmi Iliescu a fost propulsat la putere, graţie complotului şi pe fundalul Revoluţiei din decembrie 1989: „În momentul

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

În care a sosit trenul Revoluţiei, noi eram în gară, pentru e, i eram singurii care cunoşteam mersul trenurilor. Ne-am sâni în tren şi am pus mâna pe putere. Când zic «noi», mă gând CM în primul rând la Ion Iliescu” 1.

1 Revista „22”, 6 mai 2002

„SCRISOAREA CELOR ŞASE”: POŞTAŞUL VINE DE LA MOSCOVA

Documentul făcut public la 11 martie 1989 nu pune

în discuţie comunismul, ci doar clica lui Nicolae Ceauşescu. loţi semnatarii „Scrisorii” erau vechi activişti stalinişti, membri ai PCR din perioada interbelică.

crisoarea celor şase” şi-a căpătat această denumire după numărul semnatarilor săi. Toţi erau vechi activişti ai PCR, din perioada ilegalităţii (anii ’40). „Scrisoarea” a fost citită la 11 martie 1989 pe posfiii în de radio Europa Liberă şi BBC. Cu o zi înainte, unul lini re semnatari, Silviu Brucan, confirmase autenticitatea lui umentului.

Scrisoarea” a fost asumată de Gheorghe Apostol, Silviu riiir.in, Corneliu Mănescu, Alexandru Bârlădeanu, Consi. iiil III Pârvulescu şi Grigore Răceanu. Documentul trebuia i II bă mai mulţi semnatari, dar Ion Iliescu, János Fazekaş şi! şi iuţivişti comunişti au refuzat să şi-l asume. Iliescu voia! I dea jos pe Ceauşescu, dar cu mâna altora.

I-i între cele mai importante cereri din „Scrisoare” se regăit îi şi unele care acum ar stârni râsul. De exemplu: interzin. i exportului de alimente.

«ei şase semnatari şi familiile lor au fost hărţuiţi, anchetaţi îi. imeninţaţi în cele nouă luni cât a mai stat Ceauşescu la

* * *

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

putere. Totuşi, dictatorul nu a îndrăznit mai mult. De altfel toţi şase au trăit să-l vadă pe Ceauşescu mort.

Dezvăluirile ulterioare au demonstrat că iniţiativa redai tării unei scrisori deschise, adresată lui Ceauşescu, venea tli la Moscova. De altfel, majoritatea semnatarilor aveau legătu 11 speciale cu sovieticii.

Originea demersului se află la Gheorghe Apostol, un veci 11 stalinist care nu ieşea din cuvântul Moscovei. Vechi colabora tor al URSS, Apostol a fost reactivat ca agent sovietic în timpul mandatului său de ambasador în Brazilia (anii ’80).

Frâiele operaţiunii au fost preluate însă rapid de mult în n inteligentul Silviu Brucan, pentru că Apostol, un dogmatii nu era în stare să iasă din stupiditatea limbii de lemn. Or, „Scrisoarea” trebuia să aibă efect atât în rândurile activului de partid, cât şi asupra opiniei publice europene.

Acţiunea condusă de Silviu Brucan era un îndemn, chiar (instigare pe care serviciile secrete sovietice o transmiteau liderilor PCR de a-l schimba din funcţie pe Nicolae Ceauşescu în 2003, Apostol descria astfel mişcările de la sfârşitul am lor ’80: „Eram ambasador în Brazilia şi, văzând că în jurul ţării noastre s-au schimbat lucrurile, că România devenise o insu I. i am decis că cineva trebuie să acţioneze pentru a se produce şi la noi o schimbare. Am vorbit cu nevastă-mea şi am hotăral să vin în ţară şi să încep o acţiune împotriva lui Ceauşescu, în 1988. Am vorbit cu Aristide Buhoiu, care era la New York, şi i-am spus şi lui care este dorinţa mea. Buhoiu mi-a spus’s. şi nu mă duc, că mă lichidează. Şi cu toate astea am plecat, în drum spre România m-am oprit la Londra, unde am vrut’s. i am un contact cu Secţia română de la BBC. Am înregistrat un interviu de patru ore şi am spus că se poate publica numai în cazul în care mor eu sau moare Ceauşescu” 1.

Apostol nu spune însă nimic despre rolul sovieticilor III „trezirea conştiinţei sale”. În realitate, bătrânul stalinist doar a urmat planul gândit la Moscova.

1 Agenţia Rompres, mai 2003

POŞTAŞUL VINE DE LA MOSCOVA

De remarcat că, la fel ca Brucan, Apostol trecea prin londra, tot în 1988, pentru a acorda interviuri care să nu fie llluzate! Cel puţin, nu deocamdată…

*

* * *

Silviu Brucan a lansat propria versiune asupra scrisorii, în 2002, el a făcut conexiunea între apariţia „Scrisorii celor IM ” şi vizita sa în trei capitale importante. „Unii îşi închipuie, 1 Ceauşescu putea fi răsturnat printr-o moţiune de neînifilere în Parlament, cu majoritate etc. Dar un tiran nu sc. 1A jos prin moţiuni de neîncredere, ci prin acţiune. Iar eu mi acţionat. «Scrisoarea celor şase» a avut ca scop strategic 11111 u ra între masa partidului şi Ceauşescu, ca să creeze şi la o aripă reformistă – ca în Polonia, Ungaria, Cehoslovacia i.are să schimbe lucrurile după Revoluţie. Iar acţiunea asta pe plan intern a fost concertată cu acţiunile pe plan extern, pic sfârşitul lui ’88 am făcut călătoria aceea la Washington, i nul ca şi Moscova, în timpul căreia l-am văzut pe Gorbaciov, iu1 urmărea o acţiune internaţională concertată pentru l. tră marea lui Ceauşescu. Asta era scopul”. 1

În 1994, Silviu Brucan declarase Comisiei Senatoriale I iccembrie 1989”: „Mi-am dat seama ce efect va avea «Scri-”. iica celor şase», în special pentru Ceauşescu. El susţinea că i partidul este de partea lui şi, dintr-odată, nişte comunişti

Miioscuţi, cu nume sonore, iau poziţie împotriva lui” 2.

*

* * *

I ilieorghe Apostol a oferit şi o versiune detaliată. „Fiind post, în Brazilia, am aflat că Silviu Brucan a luat poziţie M. \ de evenimentele care au avut loc la Braşov. De aceea am HI ol îl că este mai bine să am o întâlnire, în primul rând, cu el.

Îi, un întâlnit în Parcul Herăstrău. În timpul plimbării, mi-am primat părerea că trebuie să elaborăm o scrisoare deschisă.

— Iniată lui Ceauşescu. Brucan a fost de acord cu

propunerea

Kevista „22”, 6 mai 2002

Ilviu Brucan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 8 februa 1944

58 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

mea şi s-a angajat să lucreze el această scrisoare. După dou. l săptămâni m-a vizitat la domiciliu şi mi-a arătat textul scris-o rii, întocmit de el. L-am citit şi l-am apreciat ca neacceptabil L-am rugat să meargă la Bârlădeanu, să vadă şi el ce a seri, Bârlădeanu a avut aceeaşi părere ca şi mine. Atunci, am lucrat eu la un text de scrisoare. Am mers cu el la Corneliu Mănescu şi acesta l-a acceptat fără nicio observaţie. Apoi, am dat ace.sl text lui Grigore Răceanu. Acesta a făcut unele adăugiri, pe ea iv le-am socotit utile şi le-am introdus în text. I-am predat apnt textul lui Bârlădeanu, care a făcut remarca: documentul are caracter de discurs! Ar trebui să fie mai analitic, să fie aprofun date unele probleme. S-a angajat să lucreze el la îmbunătăţi re, i aceasta. Bârlădeanu s-a îmbolnăvit, a fost internat în spital i treaba a rămas baltă! Între timp, Brucan a plecat în străinătate lipsind câteva luni. La întoarcerea sa, l-am întâlnit şi am acceptat părerea sa de a nu face o scrisoare prea largă: să facem LUI document mai scurt, un fel de «Apel către Ceauşescu». Ne-am întâlnit în Parcul Herăstrău. Brucan trebuia să dactilografiei temele pe care le-am stabilit în amănunt, urmând să fie expediate de către acesta: un exemplar la Ceauşescu, unul la BBC i al treilea la Europa Liberă. Această acţiune a avut loc după ce personal, am avut discuţii cu fiecare în parte. Ultimul cu care m-am întâlnit a fost Constantin Pârvulescu. Silviu Brucan nu, i trimis – aşa cum ne-am înţeles – un exemplar şi lui Ceauşescu Cel care trebuia să ajungă la Ceauşescu a ajuns la Ambasad. i Americii”. 1

*

* * *

În 1989, Corneliu Mănescu – fost ministru de Externe sub Dej şi sub Ceauşescu – continua să aibă o imagine bună III Occident. De aceea, apariţia numelui său pe „Scrisoare” a d.il greutate documentului.

„Iniţiativa scrisorii i-a aparţinut lui Apostol. Când el.1 discutat cu mine, eu eram pe locul patru. Discutase deja cu

1 Lavinia Betea – Maurer şi lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea Româna 1 Editura Fundaţiei „Ioan Slavici”, Arad, 1995

POŞTAŞUL VINE DE LA MOSCOVA

Hincan, cu Bârlădeanu şi cu Pârvulescu. Apoi mi-a spus şi de i. 11 g) re Răceanu, zicea că e ilegalist. (…) De fapt, «Scrisoarea» îi lost un gentleman’s agreement, o înţelegere. Nu a existat mi lext cu semnăturile noastre pe el” 1, a povestit Corneliul. inescu.

Corneliu Mănescu a mai lămurit un mister. „«Cei şase» l’iilrdu să fie mai mulţi. E vorba de oameni politici însemnaţi

IM gândeau la fel. Ei au dat înapoi sub diferite pretexte. Unul I ui nea că «n-am să rezist torturilor», altul că «vom pierde l’il. ilul, medicamentele, o aprovizionare mai lesnicioasă»…

I îi nu avut o înţelegere cu Ludovic Fazekaş să semneze scrin, îi (! a. Am fixat o întâlnire pe acoperişul casei în care locuiam ¡1 i îi şi el. «Regret – mi-a spus atunci Fazekaş –, dar nu pot i 11 semnez. Pentru că dac-o semnăm, vor fi consecinţe grave. \ iun pierde totul: casă, magazinul alimentar ce-l avem…» Şi

Îl îi fost de acord”. 2

*

* * *

I K. spre un alt vechi comunist care a refuzat

semnarea i i isoni” a pomenit Alexandru Bârlădeanu. E vorba despre Ion Iliescu.

Hirlădeanu: „Auzisem şi eu, de la nişte foşti colegi din

I i al PCR, că după Ceauşescu trebuie să vină, numaidecât, IIIM U. (…) Pe Iliescu nu-l cunosc ca un luptător împotriva lui (cauşescu, ci doar ca o victimă a acestuia într-o carieră l’oljlică începută strălucit. Ştiam că fusese vizitat înainte de M’i de fratele lui Virgil Trofin, trimis de Apostol să-i ceară „li vi unea la «Scrisoarea» noastră publică împotriva lui i uişescu. L-a refuzat. Acest lucru îl ştiu de la Apostol, din

leinea când căutam adeziuni la «Scrisoare»” 3.

*

* * *

După căderea lui Ceauşescu, au ieşit la iveală marile

Îl îi luni dintre semnatarii „Scrisorii”. Se dovedea, astfel, că

I.ivinia Betea – Convorbiri neterminate, Editura Polirom, 2001 I.ivinia Betea – Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceauşescu şi Iliescu, Editura i îi iilmintul Românesc, 1997

doar ura comună faţă de Ceauşescu şi consemnul primit de la sovietici i-au făcut să acţioneze împreună.

În 2002, Silviu Brucan spunea: „Apostol s-a dovedit nu numai că era informator al Securităţii, dar făcea exces de zel în denunţarea unor cunoscuţi şi prieteni de-ai lui” 1.

Dar şi Brucan, la rândul său, este atacat tăios de un alt cosemnatar: Alexandru Bârlădeanu. Acesta spune: „Brucan a fost un negustor bun. Ca un negustor ne-a vândut şi pe noi. Am hotărât cu Apostol, în vara lui 1988, să nu dăm în «…1 drumul «Scrisorii», pentru că avea prea puţine semnături Riscam să compromitem acţiunea, iar

până la Congresul al XIV-lea mai era un an. Eu i-am comunicat lui Brucan prin soţia lui – tocmai se pregătea să plece în străinătate – să nu întreprindă încă nimic. Fără să ne spună, Brucan s-a dus l. i ambasada americană, a povestit despre scrisoare şi, în acest fel, ne-a trădat pe toţi. Întrucât Securitatea avea o «cârtiţă» ten mai acolo unde a informat el despre pregătirile noastre" 2.

1 Revista „22", 6 mai 2002

2 Lavinia Betea – Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceauşescu şi Iliescu, Editurii Evenimentul Românesc, 1997

SE STRÂNGE LAŢUL

Pentru a destabiliza regimul dictatorial de la Bucureşti, agenţiile străine de spionaj au format şi antrenat grupări «. ipabile de mişcări de stradă.

Declaraţiile lui Nicolae Ceauşescu, după primele evenimente de la Timişoara, au fost considerate amuzante la acea vreme. În intervenţia televiit din 20 decembrie 1989 (ora 19.00), Ceauşescu acuza iK. Enturili străine" de implicare în treburile interne ale Mumâniei. Chiar dacă puţini credeau acest lucru, Ceauşescu în i-a dreptate.

Începând cu 1987, generalii de Securitate îi puneau pe Mi nu vrafuri de informări despre diferiţi cetăţeni – români i iltăini – care pregătesc acţiuni destabilizatoare atât pe 1.1 ¡loriul României, cât şi în afara graniţelor. Grupările inliivauşiste şi-au radicalizat acţiunile înaintea înlăturării iubitului conducător".

Filiera maghiară

I În episod interesant a fost relatat chiar de cel însărcinat i I combată, colonelul Gheorghe Raţiu, fost şef al Direcţiei I (VI Uritătii. Acesta a dezvăluit o filieră prin care era pregătită Kiupare de gen paramilitar.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„Din 1986 şi până în 1989 ne-am confruntat cu un

fenomen de plecare masivă din ţară. Plecare ilegală spre Ungari. i Noi îl numisem «Filiera maghiară de a ajunge în Occident în 1989, fenomenul era invers, intrare masivă în ţară dinspre Ungaria. îi aveam pe ore şi pe zile, cum veneau, dacă erau aduşi de maghiari. S-a cerut anchetă. În acest caz, s-a ordonat ca, până după Congresul al XIV-lea al Partidului, cei care sunt la prima abatere să fie cercetaţi în libertate, iar recidiviştii să fie condamnaţi la locul de muncă”.

Nicolae Ceauşescu, personal, a ordonat ca „transfrontaliei 11 să fie ţinuţi de grăniceri, în dormitoare speciale, până la eluei darea fenomenului de intrare masivă din Ungaria şi dinspre Occident.

Colonelul Raţiu: „Am făcut o echipă de cercetare şi ani trimis-o pe frontieră. S-au luat cel puţin 20 de declaraţii de la persoane care recunoşteau că au fost recrutate în organizaţia «România Liberă» de la Budapesta. Prin 1988, la Bicske, la 40 de kilometri de Budapesta, spre Viena, exista un centru de instruire paramilitară, unde erau cazaţi şi antrenaţi aceşti oameni o parte dintre cei interogaţi de noi au recunoscut că au venit aici pentru acţiuni menite răsturnării regimului. Erau români şi ţigani” 2.

Atât Ceauşescu, cât şi Securitatea ştiau ce este „România Liberă” din Ungaria. „În 1986 se pleca masiv în Ungaria şi nu se mai întorcea nimeni. Maghiarii au favorizat un timp acest canal, trecându-i în Austria cu ajutorul călăuzelor sau pe vase care făceau croaziere pe Dunăre. În 1987, un oarecare Roşca Marin, economist din Timişoara, a înfiinţat la Budapesta aceeaşi, i organizaţie «România Liberă»” 3, a declarat colonelul Raţiu.

„Noi, cei de la Direcţia I a Securităţii, am trimis peste 60 de persoane la Bicske, pentru a culege informaţii. Acolo făceau pregătire politică, pregătire paramilitară, cu

armament, bă Mi cu lanţuri. Au fost pregătiţi pentru dezordine în oraşe, ceva di genul ce s-a întâmplat la Timişoara”. 4

1 – 4 Gheorghe Raţiu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, îi februarie 1994

SE STRÂNGE LAŢUL

*

* * *

În 1989, când Ceauşescu se pregătea să fie reales, serviciile le spionaj căutau sprijin pentru înlăturarea lui chiar din rândul iiiniânilor. Istoricul Alex Mihai Stoenescu a aflat de la generalul Ştefan Alexie – secretar de stat, în 1989, la Departamentul im iirilăţii Statului – care erau criteriile de recrutare.

„Cu circa o lună, două înainte de evenimentele de la i imişoara, şeful serviciului Bihor a depistat la Borş doi cetăşi 111 germani – unul de aproximativ 50 de ani, altul de 28 – 30 de 1111, Aceştia intraseră legal în ţară, iar la ieşire aveau asupra lor II «le şi documente care puteau fi socotite potrivnice statului i m. i n. Listele erau cu anumite persoane de contact, cu adrese i nume complete. Securitatea a început studierea şi contac1 m în celor aflaţi pe liste. Pe cei doi germani i-a cazat la un imlel din Oradea. Au recunoscut că au venit cu misiunea de pregăti persoane ca să acţioneze la momentul oportun prin ti nu ni anarhice în oraşele Cluj-Napoca, Sighişoara, Sibiu, Ui.e. ov, Cugir. Cei doi nemţi recrutau persoane cercetate pen-M u IIicercare de trecere frauduloasă a frontierei, le promiteau în il ei ajutorul de trecere, persoane cu aviz negativ de a primi viză, de a pleca definitiv din ţară, infractori de drept Hiiiun. Asta era ţinta lor” 1, a declarat generalul Alexie.

Fuga Nadiei

I ei îl ru destabilizarea lui Ceauşescu, nu numai

conspiraţiile i în mecanismul de lucru. România avea o imagine foarte liuu. i în sportul mondial, ca urmare a unor performanţe 1 mi.e. lice, mai ales la gimnastică. Nu întâmplător, cel mai ifl iiinălor caz de „dezertare” din „Raiul comunist” a fost... îi de o gimnastă. Şi nu de una oarecare, ci de însăşi Nadia. ui, meci, „eroina de la Montréal”, care în 1976 uluise toată i i iih-I.i, obţinând prima notă de 10 din istoria gimnasticii.

Mr., Mihai Stoenescu – Interviuri despre Revoluţie, Editura RA0,2004

64 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

La câteva zile după Congresul al XIV-lea al PCR, pe 27 noiembrie 1989, Nadia este ajutată să fugă din ţară. Istor icul Alex Mihai Stoenescu povesteşte care a fost substratul acestei acţiuni şi cum trebuia ea privită din prisma lui Ceauşescu

„A fost o lovitură dată de spionajul maghiar, cu ajutorul mamei Nadiei. Ungurii au organizat acţiunea de influenţau pornind de la informaţii primite de la Bela Kâroly, fostul antre nor al Nadiei, rămas între timp în SUA. Doamnele primiseră de la regimul comunist, o vilă în Cotroceni. În aceste condiţii s-a căutat o formulă prin care să li se ofere mai mult. Aşa i serviciile au influenţat-o pe mama Nadiei promiţându-i bani şi posturi. Au venit cu o echipă, la sfârşitul lui noiembrie, şi au trecut frontiera cu gimnasta. Pe televiziunile americane, pe 2 decembrie 1989, ecranul televizoarelor era împărţit în două. Pe o parte era întâlnirea de la Malta – furtuna din ziua aceea şi discuţiile de pe nava sovietică –, iar pe alta, avionu leu Nadia Comăneci care ateriza în America. Deci e o operaţiune de imagine, făcută de servicii. Nadia era apropiată de Nieu Ceauşescu. îl folosea pentru vize la maşini. Se ştia lucrul ăsta iar o asemenea acţiune nu putea trece neobservată” 1, explic,} Stoenescu.

Serviciile secrete maghiare nu au lucrat de capul lor IM cazul „evadarea Nadiei”. Ele au dus la îndeplinire un plan sta bilit de americani şi bazat pe coruperea ofiţerilor de frontiera de pe „culoarul de fugă”.

Când a fost informat de generalul Iulian Vlad (şeful Securităţii), Ceauşescu a rămas împietrit. Timp de câteva secunde n-a putut articula niciun cuvânt. Apoi a zis, pierdui „Dar cum e posibil?... De ce trebuia să plece?... Ce n-a avut aici?...”

Lovitura a fost devastatoare: prin Nadia, fugea din „Raiul comunist” nu doar simbolul sportiv numărul 1 al ţării, ci şi prietena apropiată a fiului dictatorului. Semn că în România nu mai era de trăit. Aşadar, Ceauşescu trebuia să dispară!

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

SE STRÂNGE LAŢUL

Conspiraţie cu miros de brânză lot în toamna lui 1989, în judeţul Arad avea să se producă ni incident care a zguduit conducerea partidului. Istoricul \lrx Mihai Stoenescu pune întâmplarea tot pe seama lovitutinr de imagine la adresa regimului dictatorial.

„Un cioban a trecut frontiera la unguri, pe undeva pe lângă viiul. Acest cioban nu era oricine, era ciobanul Gospodăriei li l’artid. El avea aprobare legală să-şi pască oile pe fâşie, l. i graniţa româno-maghiară. Aprobarea era luată de comun îi i ml cu Miliţia de frontieră de la noi şi cu cea din ţara vecină.

I iulmnul trecea frecvent cu oile în Ungaria. Se ducea seara i maşina şi îşi aduna de pe la unguri oile care se pierdeau îi lurmă. Ciobanul cotiza. Dădea brânză, iaurt şi lapte la „(i şefii de partid din Arad. Era acoperit pentru tot felul de ilmoţiuni. «Dezertarea» sa a fost o acţiune special făcută ca i i se dea lui Ceauşescu peste nas” 1, explică

Stoenescu. (lobanul a trecut frontiera cu câteva sute de oi, cu caii, cu miluirii, cu căruţa şi cu un autoturism Aro. Când a aflat despre îi iertare", Ceauşescu a fost atât de furios, încât i-a convocat

ÎI 11 rgenţă pe ministrul de Interne (Tudor Postelnicu), pe proiiiorul general al României (generalul Nicolae Popovici) şi pe lui Securităţii (generalul Iulian Vlad). După ce a „măturat".

u ei pe jos, făcându-i „incapabili", i-a trimis pe toţi trei la \mii, să cerceteze cazul.

Cu şi fără datorie

În aprilie 1989, România a încheiat de achitat datoria» Iernă. O operaţiune la care Ceauşescu a ţinut foarte mult. i» i docare dată, în cuvântările sale, „Cârmaciul" le explica nurliilor cât de important este să facem economie pentru a i1, i de povara datoriei externe.

Inli-rviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 2 august 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Pe 12 aprilie, în timpul discursului ţinut la plenara CC, îl PCR, Ceauşescu a anunţat că România a plătit integral daloi na externă. Din acest moment se aştepta o schimbare.

Fost prim-vicepremier în 1989, Ion Dincă, zis şi „Te-leag, r declara în 1993: „După plata datoriilor, noi am făcut o seri «de propuneri. Ceauşescu nu le-a luat în considerare. Export u nostru era în 1989 de 5, 9 miliarde de dolari. După ce am plăm datoria, am rămas cu 3, 7 miliarde de dolari. Noi am cerut. se dea, din acest excedent, un miliard de dolari pentru popiilaţie. Ceauşescu a spus: «Nu! Banii să meargă la industrie. Nu înseamnă că, dacă am plătit datoria, dăm drumul la cure. i mâncăm tot ce producem!»" 1

Dacă ar fi avut un trai decent, probabil că românii nu

nun ieşeau masiv în stradă pentru a forţa plecarea lui Ceauşescu Eforturile serviciilor străine ar fi putut fi inutile. Şi atunci, sân gura variantă rămânea o lovitură de palat, ca în Bulgaria lui Todor Jivkov. Acest scenariu avea însă mici şanse de izbândi în CPEx, ca şi în CC, nimeni nu îndrăznea să i se opună lui Ceauşescu.

Să nu vă ardă soarele în decembrie!

Pe 18 decembrie 1989, ziarul „Scânteia tineretului" public, i, în colţul din dreapta jos al paginii 5, un text micuţ, cu un titlu absurd: „Câteva sfaturi pentru cei aflaţi în aceste zile l, i mare". Românii erau învăţaţi cum să se bronzeze pe litoralul românesc în vacanţa de Crăciun!

De ce să dai iarna sfaturi potrivite pentru vară? Autorul textului, Sorin Preda, care semna S.P., are o explicaţie: „Pentru că rubrica din Pagina elevului se numea «Zâmbete pe jumtate». Era deci o rubrică de umor. Suspect e faptul că, pentru prima oară, titlul rubricii, «Zâmbete pe jumătate», a dispărut aşa cum a dispărut ulterior şi «martorul», pagina cu coreiturile şi avizele şefilor pe ea". Secretarul care s-a ocupat iii

1 Ion Dincă – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 21 octombri» 1993

SE STRÂNGE LAŢUL

ţii Nlionarea paginii a fost Dan Dumitrescu, devenit după «evoluţie comentator de sport.1

I nea o dilemă: cui ar fi putut folosi textul respectiv în acele de? Pentru că el a creat, într-adevăr, o isterie generală. Sorin l'u-da îşi aminteşte bine momentul în care, efectiv, a început r îngrijoreze: „De-abia în 22 – 23 decembrie a început nebuni, i în 23 decembrie a apărut în Bucureşti textul meu, tras li – rox, iar deasupra articolului scria de mână: «Iată cine-a îi i. ni noi!». Şi-atunci, la ce xerox s-a tras articolul? Că în tot Miieureştiul nu erau decât câteva xeroxuri. Erau xeroxurile tir l. i CC al PCR...

Dar să şi scrii pe ele de mână, asta era o lu’ Ntie gândită. Şi copiile au apărut aproape simultan în mai liniile oraşe, că sunau din toată ţara telefoane la redacţie, i e I cu chestia asta?». Textul se împrăştiase peste tot, într-un niiiţi relativ foarte scurt, cu reacţii prompte. Încep să cred i icenariul ăsta a folosit cuiva. Dar cui? Cine şi de ce avea interes să mute în altă parte, în acele zile, atenţia presei şi a iiiuenilor? Oricum, în toată povestea asta, textul meu a căzut. În mănuşă” 2.

Să încercăm un exerciţiu de logică. Dacă textul ar fi conţinui într-adevăr un mesaj cifrat, atunci el ar fi funcţionat mai i li f, i abă între cei care puneau la cale mişcări de stradă pentru i i turnarea lui Ceauşescu.

l’pentru regimul aflat încă la putere era un nonsens, căci ti II, i avea la dispoziţie toate mijloacele instituţionale de a, iiuninica, nu-i mai trebuiau şi mesaje criptate.

Articolul din „Scânteia tineretului”.

I. itova sfaturi pentru cei aflaţi în aceste zile la mare

I vil, îţi expunerea intempestivă şi prelungită la soare. E de preli i.it să începeţi mai prudent, cu reprize scurte de 10 – 15 minute – când pe-o parte, când pe alta. Astfel, vă veţi asigura un bronzaj plăcut şi uniform pe tot corpul.

1: l. inil „Adevărul”, 4 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Nu vă avântaţi prea mult în larg. Oricum, în caz de pericol, nu strigaţi. Este inutil. Şansele ca prin apropiere să se afle vreo persoană dispusă a vă asculta sunt minime.

Profitaţi de binefacerile razelor ultraviolete. După cum se ştie, el «sunt mai active între orele 5.30 şi 7.30. Se recomandă cu precădei «persoanelor mai debile.

Dacă sunteţi o fire sentimentală şi agreaţi apusurile de soare librăriile de pe litoral vă oferă un larg sortiment de vederi ni acest subiect.

Şi încă ceva – dacă aceste „sfaturi” v-au pus pe gânduri şi aveţi deja anumite ezitări, gândindu-vă să renunţaţi în favoarea mim telui, înseamnă că nu iubiţi în suficientă măsură marea. (S.P.)

Decodarea, într-o variantă a complotiştilor anti-Ceauşescu

Câteva sfaturi pentru lupta împotriva tiranului

Evitaţi contactul prelungit cu forţele de represiune Acţionaţi la început izolat şi în reprize scurte, de câte 10 – 1 minute, când dintr-un loc, când din altul, pentru a mări panica şi deruta. Astfel, eficienţa va fi asigurată.

Nu vă avântaţi prea mult în mulţime. Oricum, în caz de pericol, nu strigaţi. Sunteţi pe cont propriu. Nimeni nu v.1 va ajuta în caz că veţi fi prinşi sau deconspiraţi.

Acţionaţi de preferinţă între orele 5.30 şi 7.30. Forţele de ordine sunt mai puţin atente în acest interval. Se reco mandă abordarea persoanelor mai credule, pe care I «puteţi atrage mai uşor în acţiunea anti-Ceauşescu.

Seara, la lăsarea întunericului, spargeţi vitrinele magainelor de pe bulevarde. Autorităţile vor intra în panică, iai oamenii vor prinde curaj.

Dacă vă e frică, mai bine renunţaţi. Altfel, îi veţi pune în pericol şi pe ceilalţi, care sunt pregătiţi pentru acţiuni de comando în mediul urban. (Sala Palatului)

V w

ULTIMA VÂNATOARE

Revenit nervos de la Moscova, Ceauşescu s-a dezlănţuit pe necuvântătoare. Pe 10 decembrie 1989, Nicolae Ceauşescu a împuşcat în pădurea Ogarca din comuna (inimpaţi, judeţul Giurgiu, aproape 400 de fazani în trei ore. Peste 15 zile avea să fie ciuruit şi el!

Întâlnirea de la Moscova, din 4 decembrie 1989, nu a schimbat comportamentul lui Nicolae Ceauşescu. Cu toate că liderul sovietic, Mihail Gorbaciov, l-a avertizat pe l

cauşescu în privinţa rezistenţei pe care o opune schimiiifilor iniţiate de URSS, la Bucureşti lucrurile stagnau.

I i \spotul român s-a întors extrem de nervos de la Moscova. 1 îi care l-au însoţit în avion şi-l amintesc că fiind „irascibil”, li i.irea ţandăra din orice şi nu mai avea răbdare să asculte i nimeni. Veştile proaste îl asaltau din toate părţile, iar ultiim lu’ mişcări pe axa Moscova – Washington l-au convins că 1. orluiciov şi Bush îi pregătesc ceva.

Nervozitatea nu l-a părăsit pe Ceauşescu în puţinele zile în i mai rămăseseră de trăit. Aceeaşi stare de iritare l-a minerit şi la ultima sa vânătoare, care a avut loc în prima il 11 m I nică de după revenirea de la Moscova. Era 10 decembrie, i. îi de la întâlnirea cu Gorbaciov trecuseră şase zile.

Iiind a urcat inelicopter pentru a ajungeâmpădurea Ogarca lin comuna Ghimpaţi, judeţul Giurgiu, şeful statului căuta irt în v, i ore de relaxare. Îi plăcea enorm să vâneze. Şi vâna orice.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

de la urşi la fazani, capre negre şi mistreţi. Pe 10 decembrie gândurile întunecate nu l-au părăsit însă nicio clipă.

*

* * *

Mihail Gorbaciov povesteşte, în Memoriile sale, că a foi invitat de Ceauşescu să participe la vânătoarea din 10 decembrie. Invitaţia îi fusese făcută cu şase zile înainte, la sfârşi lui întâlnirii de la Moscova.

„Cu puţin timp înainte de încheierea discuţiei, Ceauşescu m-a întrebat: «Îţi place să vânezi?». I-am răspuns că nici IUI mai ştiam ce înseamnă asta. «Atunci ar trebui să vii la noi, s, i mergem împreună la vânătoare.

Avem cele mai bune condiţii pentru asta», a spus el, abia zâmbind. Voia el oare să demonstreze prin asta încredere în viitor, voia oare să arate că pozi ţ I.I. lui în ţară era stabilă? Două săptămâni mai târziu, în Român i, i s-a ajuns la evenimente tragice" 1, scria Gorbaciov în 1993.

*

* * *

Pe 10 decembrie, în pădurea Ogarca, situată la 40 de kilometri de Bucureşti, lui Ceauşescu şi partenerilor săi de vânatoare – înalţi demnitari comunişti – le-au fost aduşi în faţa puştii 4.000 de fazani dintr-o crescătorie a Direcţiei Silvici Giurgiu. În trei ore au fost doborâte 380 de păsări, majoritatea în standul comandantului suprem.

Ceauşescu a tras cu furie în acea zi. Furia îi venea de la Moscova. Peste 15 zile, avea să intre el însuşi în bătaia puţin pe post de „fazan". Trăgaciul se afla tot la Moscova.

Povestea acelei vânători este rememorată de pensionarul Ion Tache. În 1989, acesta avea 53 de ani, era tehnician silvii şi se ocupa de organizarea vânătorilor prezidenţiale la Ogarca „Sezonul de vânătoare începea odată cu venirea lui. Pe III decembrie, am eliberat 4.000 de fazani în pădure. Se împuşca u în jur de 400 din păsările aduse" 2, îşi aminteşte Tache.

1 Mihail Gorbaciov – Memorii, Editura Nemira, 1994

2 Interviu Ion Tache – Ghimpaţi, septembrie 2009

ULTIMA VÂNĂTOARE

I I reaba să iasă bine, organizatorii aveau grijă ca vânatul Ilie dirijat de gonaci către „standul zero", aşa cum numeau, id îi rarii poziţia ocupată de „întâiul vânător al ţării". Aşa s-a mi 1.1 în plat şi pe 10 decembrie. Fazanii erau aduşi de gonaci în 11, n ea puştii dictatorului.

Iun lache nu a uitat de ospăţul pe care l-a organizat înaintea, în ilorii din 10 decembrie. „Noiâl aşteptam. Fusese întâmpin.il de directorul Direcţiei Silvice,

Gheorghe Gavrilescu, care îi II, îl raportul: «Să trăiţi, tovarăşe secretar general, totul este i. îi i! Vânătoarea este organizată». A dat mâna cu el, a venit şi i iiiu secretarul de la judeţ: «Să trăiţi, tovarăşe preşedinte!». \ venit cu ei la masă. Noi frigeam puii cu frigările. Ţepuşe îi lemn. Pui aduşi de la crescătoria de fazani, unde creşteam şi oui îi. Şi aveam şi ceaunul cu vin la fiert, 10 litri, 15 litri „nu, aşa ceva. Pusesem din timp cănile pe masă. Îi plăcea să i i, i din căni de lut, de pământ. Mai erau şuncă tăiată, mere I i. iine caldă".

şi în l ache organizase atâtea mese de protocol pentru şeful i, îi 11111 i, încât îi ştia preferinţele culinare. „Puii îi plăceau aşa, ni îl crocanţi. Îi stropea cu mujdei şi mai sorbea şi din vinul în 11 I a o vânătoare, mulţumit de calitatea puilor mei, li s-a «dieint membrilor din Comitetul Politic Executiv: «Auziţi! ol c. ind faceţi în crescătorii pui ca ăştia? Uite ce gustoşi sunt îi e carne au!». Iar ăia au tăcut" 2, povesteşte Tache.

Vlelan Andrei, înalt demnitar în regimul Ceauşescu, coniii mă că şeful statului nu avea pretenţii culinare exagerate, îi plăceau ardeii umpluţi, nu mânca tot felul de ciudăţenii, i le de nu ştiu care. Bea ţuică de Piteşti, care pentru el era îi fi IA pe undeva pe lângă Câmpulung Muscel, şi îi plăcea Inul de Sâmbureşti. Şi vinul era făcut tot special pentru el, im linguri aleşi bob cu bob şi spălaţi bine". 3

*

* * *

Vânătoarea din 10 decembrie avea să fie diferită de altele. 1 În u de la venire, elicopterul prezidenţial a aterizat în alt

— Interviu Ion Tache – Ghimpaţi, septembrie 2009 Interviu Ştefan Andrei – Snagov, august 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

loc ca de obicei. „Ceauşescu a ajuns pe la ora 10.00 şi a plec.il pe la 14.00. El a venit cu elicopterul, iar restul membrilor din Comitetul Politic Executiv au fost aduşi cu un microbuz’s. În au venit cu maşinile. El ateriza, de obicei, undeva între păd u 11 pe drumul dintre Ghimpaţi şi Giurgiu. Pe 10 decembrie, i aterizat pe câmpul de lucernă din pădurea Ogarca. De acolo a mers pe jos, câteva sute de metri, până la marginea pădurii unde se organiza tragerea” 1, povesteşte Ion Tache.

Bătrânul îşi aduce aminte că Nicolae Ceauşescu trăgea i, i la nuntă. „El nu încărca arma. Trăgea numai lovitură dupK lovitură. Ochea şi trăgea în sus, la fazan. Avea în spate doi băieţi, armurieri, care îi încărcau armele. El le primea şi nu mai pierdea timp cu încărcatul. Fazanii săreau peste pomi şi îi plesnea Ceauşescu de nu se vedeau”. 2

Cei doi armurieri erau ofiţeri de la Securitate. În preajnut „marelui vânător” se mai afla medicul său personal, care avea grijă să-i dea medicamentele la timp, să-i ia temperatura şi să-i schimbe cămaşa transpirată.

După aproape trei ore de vânătoare, la final, Ceauşescu şi-a luat rămas-bun aşa cum nu o făcuse niciodată. Inginerul Ion Prodan, care în 1989 avea 37 de ani şi era şef al Ocolului Silvic Ghimpaţi, a reţinut un amănunt interesant. „Înainte de a se duce la elicopter, mulţumit de pradă, Ceauşescu. i dat mâna cu oficialii, dar a venit şi la câţiva dintre cei care. III pregătit vânătoarea şi a spus: «Vă mulţumesc, a fost foarte bine organizat!». Acest lucru nu-I mai făcuse până atunci. S fi fost ăsta un semn…?” 3

*

* * *

Aşa cum a fost organizată vânătoarea din 10 decembrie 1989, de la Ogarca, erau toate acţiunile la care

participa şei ui statului. Inginerul silvic Mitică Georgescu descrie eforturile pe care le făceau pădurarii astfel încât vânatul să fie de bun), calitate, dar şi să ajungă în bătaia puştii lui Ceauşescu. M, H ales pentru urs fuseseră construite locuri de pândă speciale

1 – 3 Interviu Ion Tache – Ghimpaţi, septembrie 2009

ULTIMA VÂNĂTOARE

I t nu îi şeful statului, cu încălzire, loc de odihnă, iar unele

O i.ni chiar şi grup sanitar.

l) rganizator al unor astfel de vânători, Mitică Georgescu IA rtminteşte cum se pândea vânatul pentru ca acţiunea să îi v «iască. „Am început din toamnă acţiunea de nădire cu i. i iii, i. A fost organizată minuţios observarea de la distanţă a etajului trofeului. Au fost consemnate date despre starea

1 în 11 u lui, despre comportamentul animalului, cât timp era în il im ni a observatorului. Fiecărui urs îi dădeam câte un nume.

I i iioşatul» – dacă avea greabănul mai înalt, «Guleratul» – l, u, 1 avea vreo pată în jurul gâtului”. 1

l’pentru ca primul vânător al ţării să fie mulţumit de ceea ce i împuşcat, pădurarii erau obligaţi, la final, să aranjeze prada (n! în poză. Tot atunci era comunicat şi punctajul trofeelor.

I, I încât Ceauşescu să se poată mândri cu calităţile lui de i un i k Iii tor. Pentru el au fost făcute chiar şi drumuri de acces «i i, ihane. Au fost organizate fonduri de vânătoare în care uiliiirea era permisă numai pentru şeful statului şi pentru ni\ il. iţii săi.

Amintiri despre retragerea trupelor sovietice i 11 mult înainte de a deveni şeful „protocolului” la vânătoih Im Ceauşescu, Ion Tache a fost martorul unui eveniment nu «111 1957, liderul sovietic Nikita Hruşciov a fost invitat la

un iloare, în pădurile Ogarca şi Albele din zona Ghimpaţi, li i, 11 re Gheorghe Gheorghiu-Dej. Tache îşi aduce aminte de ml. implare cu iz de poveste vânătorească.

După ce au vânat, s-au strâns în cabana de la crescătoria LI I.I. ani. Acolo este o masă mare, veche. S-au aşezat şi au fost i i vi şi cu pui fripţi. Ei au venit cu vodcă, iar noi am dat vin învii, de Ghimpaţi. Era o veselie de nu mai ştia nimeni unde

1 Mltli. l Georgescu – Vânătorile lui Ceauşescu aşa cum au fost, Editura Corint, Mlit

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

are locul, băuseră atât de mult încât erau unii peste alţii prin jurul mesei. În timpul ospăţului, Dej i-a cerut lui Hruşciov să retragă trupele sovietice din România. Au discutat ce au discutat şi apoi, afară, pe botul GAZ-ului lui Hruşciov „u semnat o hârtie. Mai târziu, după un an, ruşii s-au retras povesteşte bătrânul pădurar.

Potrivit istoricilor, negocierile pentru retragerea truper H sovietice din România au fost purtate de Gheorghiu-Di Maurer şi Bodnăraş, în urma unei vizite prelungite a lui Hruşciov în România. Vizita a avut loc în 1957. Retragere, efectivă s-a produs în vara lui 1958. Atunci au plecat 35. O (11 de militari sovietici.

1 Interviu Ion Tache – Ghimpaţi, septembrie 2009

ASEDIUL TĂCUT AL TURIŞTILOR SOVIETICI

Înainte de a acţiona direct în stradă, diversionistii au. ondat localităţile în care puteau declanşa Revoluţia. Principalele ţinte au fost laşi, Timişoara, Cluj-Napoca şi llt aşov, precum şi judeţele Harghita şi Covasna.

După cele două evenimente capitale de la începutul lunii decembrie 1989 (întâlnirea prietenească Bush – Gorbaciov de la Malta şi întrevederea furi Miii. să gorbaciov – Ceauşescu de la Moscova), căderea lui Iii nlae Ceauşescu era o chestiune de zile.

Venariul folosit de sovietici în Bulgaria – „lovitura de l’iil.il” – era imposibil de aplicat la Bucureşti. Politicienii lin jurul lui Nicolae Ceauşescu au arătat – atât la apariţia morii celor şase”, cât şi la Congresul al XIV-lea – că nu uiil ui stare să reformeze partidul.

Centru a-l înlătura de la putere pe Ceauşescu, URSS nu iptel.it la o intervenţie militară asumată, precum cea din ne,.11 i. i în 1956 sau cea din Cehoslovacia în 1968. Gorbaciov niii. i se abandonarea agresivei „doctrine Brejnev” şi nu-şi i miilea să dărâme, în plan politic şi diplomatic, imaginea pe i, iie şi-o clădise de când venise la conducere. Nici măcar iiH –, ila întinsă de americani, care tocmai interveneau milil anama pentru a-l înlătura pe Noriega şi-i invitau pe în u lui să procedeze la fel în România lui Ceauşescu, nu a „il muşcată de Gorbaciov.

76 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Întrucât varianta de schimbare politică picase, Securitatea, Armata şi Miliţia nu se implicau direct în înlăturarea dicta torului, iar Gorbaciov excludea o intervenţie militară, singur r. i soluţie a rămas declanşarea Revoluţiei. Scenariu în care se v ic ticii erau experţi. Moscova fusese principalul exportator de revoluţie în perioada Războiului Rece.

În aceste condiţii, URSS a recurs la o intervenţie silenţ ioasă, prin intermediul agenţilor săi secreţi. Brusc, România a devenit ţinta turistică preferată a turiştilor sovietici. Cifrele furnizate de Ministerul de Interne de la Bucureşti indică o explozie a numărului de cetăţeni sovietici intraţi oficial în România. În decembrie 1989, numărul acestora a fost de 67.530, record absolut pentru ultima lună a anului, în perioada comunistă. În decembrie 1988, România fusese vizitai, 1 de 30.879 de cetăţeni ai URSS. Rezultă o diferenţă spectaculoasă: 36.651 de sovietici în plus! Procentual, creşterea de l, t decembrie

’88 la decembrie ’89 a fost de 118%. Mai mult dec.il dublu! Şi asta în condiţii de închidere temporară a graniţeloi şi într-o perioadă cu evenimente periculoase, care de regulai alungă turiştii, nu-i atrag. Totodată, în România era o sărăcie! cruntă, nu găseai nimic de cumpărat sau de traficat.

Intervenţia sovietică a fost pregătită prin activare, 1 agenţilor de influenţă pe care Moscova îi avea în România Aceştia, ca şi armata de „turişti” sovietici, aveau două misiuni J principale:

1. amorsarea unei revolte populare şi transformarea acesteia într-o revoluţie anticeauşistă, fructificând ura populaţiei faţă de regimul dictatorial;

2. impunerea unei conduceri comuniste „cu faţă umană”! de tip gorbaciovist, fidelă Moscovei şi care să menţin.)! România în alianţele politico-militare şi economice ale blocului comunist.

Moda lunii decembrie: maşina Lada

Evidenţele serviciilor vamale şi de paşapoarte din 19H-i arată că, începândeu9 decembrie, numărul turiştilor soviet îi i

ASEDIUL TĂCUT AL TURIŞTILOR SOVIETIC [

I rescut simţitor la intrarea în România. Trecuseră numai ¡în i. de de la întâlnirea de la Moscova, dintre Ceauşescu i. nrbaciov.

Iildor Postelnicii, ministrul de Interne din 1989, avea să-ţi Lire în 1993: „Am deţinut informaţii referitoare la creşteintrărilor în ţară a turiştilor din URSS. Intrau cu maşini i iitl.i. Un număr triplu decât în mod normal. Principalele ¡HI un de intrare erau pe la Vama Şiret, pe la punctele de 111 uit icră din Maramureş, dar o parte au venit şi pe la Giurgiu, liimpre Bulgaria. Direcţia de Paşapoarte m-a informat că au iţul intrat foarte mulţi turişti din Ungaria şi din Iugoslavia. 1 ngu rii au intrat

masiv pe la Borş. La Vama Stamora Moraviţa ui Inst înregistraţi atât sârbi, cât şi maghiari” 1.

I’ntrivit indicaţiilor primite de la vamă, turiştii sovietici uvertii la dispoziţie 48 de ore să tranziteze România. Ei nu „i respectat acest termen. În disperare de cauză, Nicolae i uişescu a recurs la măsuri radicale. În şedinţa CPEx din decembrie 1989, el avea să ordone închiderea graniţelor 1 „mi. mici. Singurii care mai puteau intra erau cetăţeni din lui i. i, Coreea de Nord şi Cuba.

I.i scurt timp de la intrarea în România, maşinile Lada – ÎI are erau până la patru persoane (bărbaţi atletici, dar şi mei bine pregătite) – s-au răspândit în toată ţara. Un astfel le episod a fost povestit de generalul Ştefan Guşă, cel care în mai (ra şeful Marelui Stat Major al Armatei Române.

IV 15 decembrie, împreună cu fostul ministru al Apărării, i de Milea, am participat la depunerea jurământului în unicii militare. Eu labtrzău, dânsul la Iaşi. Seara, ne-am înapoiat I» Hncureşti. La o jumătate de oră după ce am ajuns, a venit – nune domnul Milea şi m-a întrebat dacă am sesizat ceva îi o chit. N-am ştiut la ce se referea. Dar pe traseul meu de la» uzviu la Bucureşti şi pe al dumnealui de la Iaşi la Bucureşti observat foarte multe maşini cu număr rusesc. Şi m-a

un init: «Cam ce o fi cu ăştia? Fac Crăciunul pe aici?»”. 2

Inilor Postelnicii – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 20 i imluii 1993

Ii-l.in Guşă – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 21 sepn. llllf 1993

78 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Maşinile Lada au fost văzute atât în estul, cât şi în vestul României. Generalul Iulian Vlad, şeful Securităţii, avea să re Li teze despre o informare venită din zona

Banatului. „Un exeni piu este la Miliţia din Caransebeş. Şeful Miliţiei, căpitanul Ruşeţ, a raportat că au venit în acele zile trei cetăţeni se vicii, cu o maşină. Au spus că au lovit-o şi că le trebuie hârtie să poul A circula. Cei de acolo au încercat să le mai ceară explicaţii. Unul dintre sovietici a spus: «Hai, colega, că suntem şi noi militari i, i şi dumneata!». Acel fapt s-a reţinut, dar ce se mai putea face, i.1 ăia s-au întâlnit cu alţii şi au plecat împreună la Timişoara? a declarat generalul Vlad în 1993.

Intervenţia lui Roman

O mărturie importantă a depus, la mulţi ani diil Revoluţie, şeful primului guvern român postcomunist, Petri Roman. Acesta a dezvăluit că, sătul de acţiunile diversionista care-i dinamitau guvernarea, i-a cerut oficial ambasadorului URSS la Bucureşti, în octombrie 1990, retragerea agenţi Im sovietici. „La expunerea clară, documentată, a lui Mil1.li Caraman, directorul Centralei de Informaţii Externe, le-am cerut sovieticilor să-şi retragă comandourile. Era vorba de pre aproximativ 25.000 – 30.000 de oameni”. 2 Regizorul Sergu Nicolaescu a plusat: „Erau 36.000, ştiu din ancheta pe ea 11 am făcut-o ca senator”.3

Solicitarea a avut efect. „Agenţii au fost retraşi ca urmare, faptului că Gorbaciov modificase strategia şi spusese că UKF nu mai este jandarm în această zonă” 4, a conchis Roman.

Întrebarea e: ce-a făcut această armată de spioni în Români, timp de aproape un an? Probabil că ea nu a fost străină di marile manevre de compromitere a României, în acel agitai au 1990: mineriadele, conflictul interetnic româno-maghiar de l, i

1 Iulian Vlad – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 19”, tombrie 1993

14 Petre Roman – Realitatea TV, martie 2009; BI TV,

decembrie 2009

3 Sergiu Nicolaescu – Realitatea TV, martie 2009

ASEDIUL TĂCUT AL TURIŞTILOR SOVIETIC [

I ftrgu-Mureş, acapararea totală a puterii de către gruparea prohosco vită, contramanifestaţiile organizate de FSN pentru intimidarea opoziţiei. Nu întâmplător, în octombrie 1990 – când a avut loc solicitarea lui Petre Roman România era o ţară izolată le () ceident şi detestată de lumea civilizată. Deşi se despărţise de Hiinunism, ea se afla sub controlul total al Uniunii Sovietice.

Mişcările diplomaţilor străini

Săptămâna premergătoare Revoluţiei din 1989 avea să uf agitată şi la nivel diplomatic. Oficiali din SUA, Marea i-i ilanie, Ungaria, Iugoslavia şi Uniunea Sovietică începuseră i HO apropie de punctele din care putea să pornească revolta. Vi uritatea română ştia ce se întâmplă.

„În zilele premergătoare evenimentelor, foarte mulţi diplomaţi acreditaţi la Bucureşti s-au deplasat în zone din 11 ansilvania. Erau câţiva diplomaţi de la două ambasade care Mi cau de permanenţă la Timişoara: cea americană şi cea britanii Dar erau şi de la ambasada maghiară” 1, a declarat şeful M I urităţii, Iulian Vlad, în 1993.

Un alt episod povestit de generalul Vlad demonstrează) presa străină era pusă în temă, prin anumite canale, cu

10 va urma în România. „O parte dintre corespondenţii de prosă veniţi la Congresul al XIV-lea, în noiembrie, nu au mai pici al din ţară. Şi-au amânat plecarea. Alţi corespondenţi de la Viena, Cairo şi Sofia au cerut să vină în România, condilluiiind să li se aprobe deplasarea în judeţe din Banat şi din hansilvania”. 2

În aceeaşi perioadă, consulul iugoslav de la Timişoaraa în i şi el filat. Potrivit rapoartelor Securităţii, acesta ieşea şi

11 Îi ci ori pe zi de la Timişoara spre Belgrad pentru a da nii umaţii directe despre stadiul pregătirilor revoltei.

1 Iulian Vlad – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 19 oc 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

De ce se teme Vântu?

În cartea Interviuri despre Revoluţie, istoricul Alex Mihai Stoenescu a înserat şi o discuţie, purtată în 2003, cu Sorin Ovidiu Vântu. Vântu dă de înţeles că ştie multe grozăvii despre evenimentele din decembrie 1989, dar nu e dispus să vorbea şi.1 dincolo de limita prudenţei. Îşi aminteşte, în schimb, că a fol coleg de celulă, în anii ’80, cu generalul Ştefan Kostyal. Vântu era deţinut de drept comun, iar Kostyal fusese arestat pentru complot împotriva lui Ceauşescu – chiar dacă acuzaţia oficial, a fost de furt de energie, la contorul de acasă.

„Kostyal l-a racolat pe generalul Ioniţă, cu care fusese coleg la Academia Militară de la Moscova. A acţionat la ordinul sovieticilor, în 1983. Kostyal avea în realitate, dar secret cetăţenie sovietică. Preventiv! Ţinea paşaportul ascuns în casă. Sovieticii îşi protejau agenţii astfel. În caz de pericol, arătau paşaportul, iar ambasada atrăgea atenţia că e vorb. i de un cetăţean al URSS” 1, spune Vântu.

„Kostyal era cel mai înverşunat comunist pe care l-am întâi nit vreodată. Un stalinist convins, devotat trup şi suflet Uniunii Sovietice. Pe el îl interesa doborârea lui Ceauşescu pentru i.1 aşa ordonase Moscova. Îmi spunea că, personal, Ceauşescu nu i-a făcut nimic, că nu avea ceva cu Ceauşescu, dar... M.n mult nu vă spun, pentru că nu sunt sigur că în România, i dispărut asasinatul politic. N-am chef să mă trezesc cu un gloi i în cap pentru o problemă care nu mă interesează. O mână de ucrainean costă 3.000 de dolari. Aşa că fiţi şi dumneavoasli. l

prudent!” 2, îl avertiza Vântu pe Stoenescu în 2003.

Revoluţie eşuată la Iaşi

O primă tentativă de ieşire în stradă este înregistrată la 14 decembrie 1989, la Iaşi. În volumul Revoluţia din Decembnc

12 Alex Mihai Stoenescu – Interviuri despre Revoluţie, Editura RA0,2004

ASEDIUL TĂCUT AL TURIŞTILOR SOVIETIC [

I W.9 – Cronologie, Alesandru Duţu a consemnat momentul în.no s-a încercat organizarea unei manifestaţii în Piaţa Unirii. \iţiunea a fost atribuită Frontului Popular Român. E vorba de i grupare formată în jurul unor intelectuali, care-i chemau pe îi ţoni să demonstreze în stradă. „A venit momentul descătu-., ti i i noastre. Să punem capăt foamei, frigului şi întunericului în 1 ne stăpânesc de 25 de ani” 1, se arată în apel.

La Iaşi, sovieticii au testat capacitatea de reacţie a sistemului represiv al lui Ceauşescu. Apelul-program semnat de i iontul Popular Român fusese adus de la Chişinău, fiind niciunat de Frontul de Salvare Naţională. Se întâmpla cu opt lir înainte ca noua conducere de la Bucureşti să-şi asume UI II latura de Frontul Salvării Naţionale.

lestul a fost ratat pentru că în oraşul moldav se aflau leva sute de sportivi ai Ministerului de Interne, care parilt ipau la un concurs numit Dinamoviada. Concursul trebuia.1 ne desfăşoare la Oradea, dar fusese mutat la Iaşi. Miliţia şi «i uritatea au blocat accesul grupurilor de manifestanţi către l’Mla Unirii. Până în dimineaţa de 15 decembrie, la Iaşi „s-a I curăţenie”.

Scânteia se aprinde la Timişoara

În Banat, lucrurile erau clare. Toate acţiunile desfăşurate îi.it din exterior, cât şi din interior erau orientate în jurul preotului László Tökes. Încă din 10

decembrie 1989, pastorul 11 LI II mat şi-a anunţat enoriaşii că pe 15 decembrie nu va putea tu ia slujba pentru că va fi evacuat.

Istoricul Ioan Scurtu a publicat o informare a Securităţii „lentoare la legăturile lui Tökes cu serviciile de spionaj 11. tine. „Aveam dovezile trădării, chitanţa olografă scrisă li p. istor, pentru 20.000 de lei, şi două pagini cu informaţii, în de găsite la ieşirea din ţară a doi cetăţeni maghiari, cadre

1 Alesandru Duţu – Revoluţia din Decembrie 1989 – Cronologie, Editura Institutul Hovoluţiei Române din Decembrie 1989 (IRRD), 2006

ale serviciilor de specialitate din ţara vecină” 1, se menţionat în document.

Colonelul Gheorghe Raţiu spune că pastorul de origini maghiară era monitorizat la sânge: „În ultimele săptămâni sâmbăta şi duminica, intrau şase sau şapte maşini din Ungari. i, făceau filaj la Timişoara şi încercau să-i dea semnale lui Tökes Aveam microfoane la Tökes în birou” 2.

Timişoara avea toate atuurile pentru a fi locul de umli să plece scânteia revoltei. Măsurile lui Ceauşescu de a evil. i o mişcare de masă au fost practic inutile. Una dintre aceste măsuri poate stârni chiar râsul. E vorba de închiderea talcio curilor din Timişoara pe 15 decembrie. Talciocul era locul în unde tot românul încerca să cumpere cafea, săpun, ceasuri electronice, ţigări străine sau gumă de mestecat cu surpric

Pe 16 decembrie însă, începe marea surpriză peni I II Ceauşescu: diversiunea. Numărul persoanelor din faţa reşr dinţei lui Tökes creşte din oră în oră, iar după ora 17.00, câteva grupuri devin mai agresive. E oprită circulaţia, iar tramvaiele sunt imobilizate pe linie.

Din acest moment, la Timişoara începe asaltul asupra inst i tuţiilor statului comunist. Un asalt silenţios, tenace, reali. îi de profesionişti. Timp de trei zile, reacţia populaţiei este ni. n degrabă prudentă. Cu excepţia zilei de 17 decembrie, cânii în Piaţa Operei se strâng circa 3.000 de oameni, puţini tinn şoreni se încumetă să se alăture activ revoltei. Firul se rupi însă decisiv pe 20 decembrie, când se produce masa critic! Localnicii ies în stradă cu miile, apoi cu zecile de mii, con sfinţind transformarea Timişoarei, incredibil şi eroic, într-un oraş „liber de comunism".

1 Ioari Scurtu – Revoluţia Română din Decembrie în context internaţional, Edilun Enciclopedică în colaborare cu IRRD, 2006

2 Gheorghe Raţiu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989". îi februarie 1994

DEMISIA UNUI DICTATOR

Pe 17 decembrie 1989, Ceauşescu a condus o dramatică şedinţă a Comitetului Politic Executiv. El a jucat scena renunţării lafuncţia de secretar general al PCR". Convins" să se răzgândească, Nicolae a împuternicit-o pe Elena să conducă România până la întoarcerea lui din Iran.

Duminică, 17 decembrie 1989, ora 17.00. Pe Calea Victoriei, vizavi de Palatul Regal, e o clădire monumentală, în care pare să nu se întâmple nimic. O i II Îi re rece, ostilă, prin faţa căreia trecătorii iuţesc pasul. Ştiu i. teolo, în spatele zidurilor groase, se află Puterea. Comitetul 1» Mitral al PCR. Acolo e Ceauşescu.

Din stradă, clădirea pare cufundată într-o linişte deplină. Iii. liintru e însă fierbere mare. Ceauşescu, nervos, i-a băgat «ÎI şedinţă pe membrii Comitetului Politic Executiv al CC 1 l'C R – celebrul CPEx. Sunt apropiaţii săi. Oamenii săi de i» redere. Nucleul Puterii.

Asistat de soţia sa Elena, Nicolae Ceauşescu mătură

pe ¡mii în şefii Armatei (generalul Vasile Milea), Ministerului în Interne (Tudor Postelnicu) şi Securităţii (generalul Iulian lui). E furios că aceştia nu au lichidat răzmeriţa de la un Uşoară. Le reproşează violent că şi-au dotat trupele cu lirthloane şi cu gloanţe de manevră – „i-aţi trimis să se bată H pumnul!” 1 când trebuia cu gloanţe de război.

Mniograma şedinţei CPEx din 17 decembrie 1989

84 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Postelnicu îngaimă câteva scuze, Milea şi Vlad încean să explice, dar sunt striviţi de furia dictatorului şi de rău rea membrilor CPEx. Îi scutură un fior când Ceauşescu zii t» „Ştiţi ce ar trebui să vă fac? Să vă pun în faţa plutonului I* execuţie!” 1. Cuplul dictatorial vrea să-i schimbe din fum în pe toţi trei, strivindu-i sub acuzaţii grave. „Este laşitate”, zn Elena, referindu-se la felul în care Milea, Postelnicu şi Vlad.111 condus represiunea la Timişoara. „Mai mult decât laşitate întăreşte Nicolae, „e pactizare cu inamicul!”

Dictatorii explică şi cum trebuia procedat. Zice el: „Trebui, 1 să tragă, să-i lase jos, să someze şi pe urmă să tragă Li picioare!” 2. Intervine ea: „Să fi tras în ei, să fi căzut şi pe urm! luaţi şi băgaţi în beci. Unul să nu iasă!” 3. Iarăşi el: „Cei care, 111 intrat în sediul Comitetului Judeţean de Partid nu trebuiau mai iasă de acolo, trebuiau să fie jos, la pământ!” 4.

Lui Ceauşescu îi aparţine şi concluzia: „Ceilalţi vin tu răngi, iar noi stăm şi le ţinem predici” 5. Şi tot el vine cu solu ţ 1, 1 „Să lichidăm repede ce e la Timişoara” 6. Cum? „Cu cartuşe război” 7, întrucât „cele de manevră sunt apă de ploaie”. 8

Obsesia trădării „din Est şi din Vest”.

Pe parcursul întregii şedinţe, Ceauşescu pare bântuit de spaima intervenţiei străine, a „amestecului în trebui în

interne”. E obsedat de spioni, mai ales de cei sovietici.

Referindu-se la „huliganii” de la Timişoara, Ceauşesi 11 îşi aminteşte de inamicul său de la răsărit, Mihail Gorbaciov, cu care se întâlnise în urmă cu 13 zile. „O mână de derbedei puşi la cale de cei care vor să distrugă socialismul” 9, zur Ceauşescu.

Şefii Armatei, Internelor şi Securităţii sunt acuzaţi de complicitate cu duşmanul: „... şi voi, de fapt, le faceţi jocul” 10.

Ceauşescu revine obsesiv la tema „trădării”: „Acum, 111 Europa, este o situaţie de capitulare, de pactizare cu trupei ialismul, pentru lichidarea socialismului” 11.

1 – 11 Stenograma şedinţei CPEx din 17 decembrie 1989

DEMISIA UNUI DICTATOR

Şi încă o dată: „Aici sunt acţiuni puse la cale atât din Est, îl şi din Vest. S-au unit pentru a distruge socialismul, că vor FI «socialism uman capitalist»” 1. (Formidabilă asemănare cu i febra expresie a succesorului său, Ion Iliescu, care cinci zile îi târziu, pe 22 decembrie, ne promitea un „comunism cu umană”!)

Ceauşescu îşi nominalizează clar inamicii: „Toţi trebuie \ ştie că suntem în stare de război. Tot ce s-a întâmplat şi să i amplă în Germania, Cehoslovacia şi Bulgaria acum, şi în treil în Polonia şi Ungaria, sunt lucruri organizate de Uniunea iivietică, cu sprijinul american şi al Occidentului” 2.

Iar teama de lovitură de stat îl face să declare: „Ceea ce s-a ilâmplat în ultimele trei ţări – R.D. Germană, Cehoslovacia, ngaria – au fost lovituri de stat organizate şi cu sprijinul i lt vei societăţii. Pleava societăţii cu sprijin străin” 3.

Ceauşescu apelează la amintirea unui moment istoric: rhoslovacia 1968, apogeul popularităţii sale. „Dacă

în 1968 – i am fi acţionat şi nu adunam aici poporul, nu înarmam uvile Patriotice, ar fi venit şi peste noi cum au făcut în rhoslovacia, pentru că atât sovieticii, cât şi bulgarii erau i graniţă". 4

Momentul de maximă tensiune este atins spre finalul i dinţei. Supărat că tovarăşii din CPEx cer clemenţă pentru rloul Milea-Postelnicu-Vlad, Ceauşescu ameninţă cu demiia Urmează o scenă melodramatică, în care tovarăşii se tped să-i declare credinţă veşnică.

„Nu renunţaţi, tovarăşe secretar general!"

Deci nu sunteţi de acord cu măsura propusă?! Atunci, ale11 vă alt secretar general!" 5 Şoc: cei 31 de demnitari comuil ili aflaţi în sală, membri ai Comitetului Politic Executiv al 1 a 11 CR, au încremenit. Aşa ceva nu se întâmplase niciodată

1 ili negrama şedinţei CPEx din 17 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

În 24 de ani de putere absolută. Era 17 decembrie 1989, 17.40, iar Ceauşescu juca un rol care-i era total necunosi ui cel al demisiei.

Momentul lipseşte din stenograma oficială a şedinţei, e n era consemnat în pagina 19, singura dintre cele 21 care a d is o rut! Pe 4 ianuarie 1990, stenografa Maria Ionescu – aceeaşi e.it realizase şi stenograma originală – a reconstituit din memorie la sediul Ministerului Apărării Naţionale, dialogurile din decembrie 1989. A rezultat o stenogramă mult simplific.il de numai 8 pagini.

Reconstituirea a elucidat motivele dispariţiei paginii b acolo erau consemnate demisia lui Ceauşescu şi linguşelii unor membri ai CPEx. Apelând la amintirile Mariei Ionesi i şi consultând câţiva demnitari din CPEx, am refăcut atnn sfera celor 12 minute tragicomice. Atât a durat până căii Ceauşescu a revenit asupra deciziei.

După ce i-a invitat pe membrii CPEx să-şi aleagă „alt

secte tar general”, Ceauşescu, teatral, a trântit hârtiile din faţa sa. S ridicat de pe scaun şi s-a îndreptat spre uşă. A început circul

Silviu Curticeanu: „Nu aşa, tovarăşe secretar general! I u niciodată n-am să vă părăsesc, voi rămâne totdeauna lânj: dumneavoastră!”

Constantin Dăscălescu, ridicându-se de pe scaun: „Nu poate, tovarăşe secretar general! Noi nu asta am vrut! Nu von merge mai departe fără dumneavoastră!”

Dumitru Popescu: „Dar cine a spus asta?”

Emil Bobu: „Vă rugăm să nu vă supăraţi, tovarăşe secretei general!”

Elena Ceauşescu murmură, rezemată de un perete: „1. Îl supărat pe Tovarăşu’”. Iar ochii ei „filmează” tot, să vadă cim ar putea să-l trădeze pe Tovarăşu’.

Din nou, Dăscălescu: „Tovarăşe Ceauşescu, nu renunţ, i* Noi mergem mai departe doar alături de dumneavoastră!”

Nicolae Constantin: „Tovarăşe Dăscălescu, nu-ţi permit te răsteşti la tovarăşul Ceauşescu!”

Toţi tovarăşii sunt în picioare, cu feţe speriate şi cu ocini ieşiţi din orbite.

DEMISIA UNUI DICTATOR

Cornel Pacoste fuge şi se pune de-a curmezişul uşii, cu mâinile pe clanţă, ca să nu plece tovarăşul Ceauşescu.

I ina Ciobanu şi Ana Mureşan încep să plângă.

I’lângă şi pereţii, şi tablourile de pe pereţi, iar ghivecele de flori – chiar în hohote.

Tovarăşul Ceauşescu face paşi şovăielnici spre uşă.

I) în vacarm se desprinde vocea lui Postelnicu: „Suntem cu lumneavoastră!”. Şi oferă imaginea a doi ochi languroşi.

Elena: „Uite ce i-aţi făcut lu’ Tovarăşu’!”

lâobu: „Dacă este aşa, eu zic să-i destituim”.

Tovarăşul Ceauşescu se opreşte.

Tovarăşa Ceauşescu îl apucă de mână şi-l convinge să h vină pe scaunul său.

Tovarăşul Ceauşescu zice: „Bine, tovarăşi, să mai încer1111!”.1 Acum, iertarea e bună, căci vine din partea lui.

Leana, şefă peste ţară

Rugile şi bocetele se opresc brusc – chiar dacă se mai aud 111) ine – când Ceauşescu, reluându-şi locul, zice: „Bine, atunci 111 vt) i pleca mâine în Iran şi vom relua această problemă după

,! vor termina evenimentele de la Timişoara” 2. Revenirea de 1 Teheran este planificată pentru 20 decembrie.

Imediat, simţindu-se din nou cocoş, anunţă că, în absenţani. România va fi condusă de „tovarăşa Ceauşescu, împre

111.1 cu Manea Mănescu” 3. În nicio ierarhie, Elena Ceauşescu

HI I numărul 2 în stat. Deţine una dintre cele patru poziţii li pl imviceprim-ministru, alături de Ion Dincă, Gheorghe tMra şi Lina Ciobanu, iar deasupra lor se află şeful guvernului, Constantin Dăscălescu. Manea Mănescu, măcar, este îi 1 preşedinte la Consiliul de Stat (Preşedinţia României), uuilr preşedinte este Nicolae Ceauşescu.

1 ili negrama şedinţei CPEx din 17 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ultimii prieteni: Coreea de Nord, China, Cuba înainte de a declara şedinţa închisă, Ceauşescu ordona ti măsură care-i trădează frica: închiderea graniţelor. „Am el.it indicaţia să se întrerupă orice activitate de turism. Nu trebuii să mai vină niciun turist din străinătate, pentru că toţi s-au transformat în agenţi de spionaj. De asemenea, să se întreru [nimicul trafic de frontieră imediat!” 1

Frica de Moscova îl face să ordone: „Nici din ţările soci. i liste să nu mai vină, în afară de Coreea, de China şi din Cu IM Pentru că toate ţările socialiste vecine nu prezintă încrederi Cei din ţările socialiste vecine sunt trimişi ca agenţi” 2.

De altfel, în aceeaşi şedinţă, Ceauşescu vorbise cu afciţiune despre prietenul său Fidel Castro, care în acea vremi îl acuza pe Gorbaciov – ca şi „Nea Nicu” – că „va distrii); i socialismul”. „Are deplină dreptate Castro, în cele spuse ut activul de partid, pentru că nu se poate una ca asta” 3, a spir. În treacăt, secretarul general.

Un fals moment de vitejie în furtunoasa şedinţă din 17 decembrie 1989, disper, i că „organele” nu-i pun la punct pe „reacţionari”, Nicolai Ceauşescu a făcut apel la presupusa sa vitejie – şi a comuni, tilor – din urmă cu 44 de ani. „Era mai bine să mobilizăm 50 (1 de muncitori, cum am făcut pe timpuri în Bucureşti, în 194” în faţa celor care erau în piaţa aceasta, când au tras. Eram u Doncea, cu Pătrăşcanu şi n-am fugit” 4, a spus el.

Vasile Bărbulescu, cumnatul lui Ceauşescu, i-a întărit spusele: „Eu ştiu că eraţi aici, în piaţă, şi v-aţi expus gloanţelm reacţiunii” 5.

1 – 11 Stenograma şedinţei CPEx din 17 decembrie 1989

DEMISIA UNUI DICTATOR

Ce minciuni! în realitate, pe 24 februarie 1945, comuniştii – Viind alături trupele sovietice – au fost autorii unei diversiii sângeroase.

Atunci, în Piaţa Palatului din Bucureşti – spaţiul larg dinar Palatul Regal şi clădirea Ministerului de Interne (în 1989, i iliul CC al PCR), pe Calea Victoriei –, comuniştii au adus nipe de şoc pentru a sparge o manifestaţie de susţinere a i-iy. elui Mihai şi a Guvernului Rădescu.

Adriana Georgescu, şefa de cabinet a generalului

Rădescu, ili Herie acele scene de groază în cartea sa, La început a fost sfârâilul. „Îndreptându-mă spre minister, văd tramvaiele acoperite îi afişe: «Moarte lui Rădescu!», «Jos Guvernul!», «Trăiască

I IUSS!», «Trăiască glorioasa Armată Roşie!». Astăzi, tancurile nivletice parcurg oraşul. 24 februarie este, de altfel, Ziua \imatei Roşii. (...) Camioanele încărcate cu manifestanţi îi lilează prin Piaţa Palatului. Pe camioane, imense afişe roşii

Îl portretele lui Stalin şi Anei Pauker. (...) înapoi la birou.

I.moralul îmi lansează: «La pământ! Aruncă-te la pământ!». Ituiia ferestre sunt sparte. Gloanţele s-au înfipt în perete. Îi lefonul sună întruna: în ţară, prefecturile sunt atacate. (...)

I înserat. Aud un cântec urcând dinspre stradă. Deschidem i îi f, fereastra. Văd o masă nemişcată care intonează imnulnaţi-i.il în Piaţa Palatului. În spatele meu, cineva reia refrenul. În ipta mea, un coleg plânge. E o melodie, o simplă melodie, i îi melodia asta ne ajută de câteva luni să ţinem capul sus, i nv, istăm în ţara ocupată. (...) Un strigăt puternic: «Trăiască îi i. i le!», reluat în cor. Şi din nou, într-un singur glas: «Trăiască i iili scu!». În încăperea alăturată, generalul a deschis şi el II IIMSI ra. Imnul naţional este reluat. Şi, deodată, un automobil i „pică mulţimea. Aud răpăituri şi ţipete. Maşina trece din

Mitraliază mulţimea în dreapta şi în stânga. Ţipetele se iiiliţesc. Cineva strigă: «Comuniştii trag în mulţime!»". 1

111 Radiojurnalul de la ora zece seara, generalul Rădescu să i lifiază naţiunii: „O mână de canalii devorate de ambiţii.

Îl oi clinul a doi străini, Ana Pauker şi ungurul Vasile Luca.

1 Adriana Georgescu – La început a fost sfârşitul,

Editura Fundaţiei Culturale M. mi, h în", 2004

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Încearcă să subjuge poporul român şi, în acest scop, nu eil să folosească armele terorii. (...) Se pretind democraţi, vi calcă democraţia în picioare. Vor să asasineze ţara. Pe lu' teritoriul nostru, crimele lor sunt nenumărate. (...) Au Im asupra Palatului Regal. Au tras asupra Prefecturii de Poliţii. Au atacat Ministerul de Interne, unde mă aflam, un glonin spărgând fereastra şi pătrunzând în cabinetul meu de lumi Acum trei sferturi de oră, cetăţeni care manifestau pentru refli în faţa Palatului Regal au fost mitraliaţi dintr-un automobil sunt doi morţi şi unsprezece răniţi" 1.

Cu o carieră clădită pe teroare, intrigă şi minciună, Nicol. n Ceauşescu nu poate suporta adevărul nici după aproape ju m.1 ta te de secol. Cu atât mai mult, nu poate suporta balanţaisto r în Sovieticii au fost buni atunci, în 1945, când, acţionând barb. if i-au deschis şi lui calea spre putere. Dar sunt răi acum, cânii operând mult mai discret, au decis să-l dea jos de pe tron.

O stenogramă pierdută

Stenograma originală reproduce cu destulă acurateţe di i logurile din 17 decembrie, dar îi lipseşte un moment esenţi. i (pierdut odată cu pagina 19). Stenograma reconstituită, mu simplificată, conţine şi scena demisiei. Această a doua vaiiantă, chiar şi redusă la 8 pagini, a fost piesa de rezistenţa II arestarea şi acuzarea membrilor CPEx.

Cele două stenograme au fost comparate şi puse cap I, cap de cercetătorul Viorel Domenico, în Caietele Revoluţiei în lucrarea de faţă reproducem integral varianta originali completând-o cu reconstituirea momentului care-i lipseşte Esenţiale au fost discuţiile cu martori ai momentului-cheit din şedinţa CPEx.

Stenograma are şi unele imprecizii, explicabile prin deru larea furtunoasă a şedinţei şi prin dificultatea de a surprimli

1 Adriana Georgescu – La început a fost sfârşitul, Editura Fundaţiei Cultin. ili „Memoria”, 2004

DEMISIA UNUI DICTATOR 91

Miilr d ialogurile, devenite haotice în momentul falsei demisii.

I exemplu, generalului Iulian Vlad îi este atribuită formula li. ui resare „tovarăşe secretar general”, deşi el îi spunea întoti. Hina „tovarăşe preşedinte” (Postelnicu îi zicea „tovarăşe HM I clar general”, iar Milea – „tovarăşe comandant suprem”). IU asemenea, în discursul atribuit lui Ceauşescu, Vlad este HInţionat drept „comandant al trupelor de Securitate”, când i i, 110 rul, de fapt, a folosit funcţia corectă: „şeful Securităţii”; milandant al trupelor de Securitate era generalul Ghiţă, aflat

Îl ubordinea generalului Vlad.

I ar cea mai importantă eroare apare nu în stenograma (Uzinală, ci în cea reconstituită în ianuarie 1990, sub noua i iilne politică. Aici poate fi vorba chiar de o deformare a

I ililăţii: momentul demisiei este prezentat în câteva replici hilare, când scena a ţinut, de fapt, circa 12 minute!

Ieneralul Iulian Vlad, unul dintre cei trei comandanţi puşi M li-l de Nicolae Ceauşescu, declara în 1993: „Această stenoiină a fost refăcută, îmbunătăţită după şedinţă. Doi membri îi 11 inducerii partidului au luat această stenogramă, pentru

I IUI se dorea să rămână în istorie. Este vorba de Emil Bobu I de Silviu Curticeanu. Au tot scos ce era legat de momentul HI la al demisiei lui Ceauşescu, al delirului. Ce stenogramă H u poate fi aceea când ea a fost refăcută? La un moment dat, îi negrama nu se găsea. Ea a fost

reconstituită din memorie. 1 i memorie avea acel om să reproducă după câteva săptă „iiint cele întâmplate la acea şedinţă fulminantă?!” 1

lui în 1993, Silviu Curticeanu, unul dintre cei mai influenţi i ilniratori ai lui Ceauşescu, a încercat să explice încurcăturile u hienograma. „Dat fiind caracterul ei, stenograma se afla la uluc în 26 decembrie 1989, primele întrebări care mi s-au pus MI. III fost în legătură cu mine, ci cu alţii. Atunci am spus că «i l. i această stenogramă a şedinţei şi este în dulapul meu, lui Iii ngilat, eu nu o citisem. În vâltoarea lucrurilor de atunci, mi îi – i p11 s că nu pot merge în sediu, că vor merge ei, anchetatorii; Uniri nu s-au dus, ori s-au dus prea târziu. După o săptămână liilliin Vlad – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 19 octom – UF L’L’J L

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

a apărut o stenogramă din memorie. Maria Ionescu, care ci stenografa acelei şedinţe, a fost dusă la o unitate militară. S spus că stenograma originală a dispărut şi trebuie făcută osie negramă din memorie. Se poate ca o stenodactilografă să fac din memorie o stenogramă, oricine poate face, dar nu este prit bil să facă aceasta sub formă de dialog. Ce a spus fiecare. Du un timp, când mi-au adus stenograma făcută din memorii –, eu am spus că nu pot lucra pe aceasta. Să-mi aducă stenogram din dulapul meu. Apoi, după un timp, pe 10 ianuarie, a apărut într-un ziar – «România liberă», mi se pare – «Stenogram morţii». Citind-o, mi-am dat seama că este cea bună. (...) Până I urmă, stenograma s-a găsit în condiţii dramatice. Biroul meu fost spart, iar cineva – nu i-am aflat numele – a luat stenogra 111 şi a dus-o la Ministerul Petrolului. Asta ştiu acum, mai reccul Stenograma a fost dată avocatului meu. împreună cu Bruc. n-a dus stenograma la «România liberă»”. 1

*

* * *

Imediat după şedinţa CPEx din 17 decembrie 1989, Nicol. i Ceauşescu a prezidat teleconferinţa cu prim-secretarii jmli ţeni de partid şi cu „alte cadre de conducere”. Ţinta ei Timişoara, unde tocmai trimisese o echipă de generali şi 1 înalţi demnitari să restabilească ordinea.

Pe parcursul teleconferinţei, Ceauşescu a reluat primi palele teme din şedinţa CPEx, cu două excepţii: săpuneai trasă trioului Milea-Postelnicu-Vlad şi propria-i tentativă îl demisie. Comandantul suprem le-a cerut celor de la Timişi.11 să acţioneze „cu maximă eficienţă”. Ion Coman, abia ajun în capitala Banatului, i-a dat asigurări: „Capătul la trei colonii (militare – n.a.) intră în Timişoara. Am trimis să dirijeze II centrul oraşului. Am ordonat să se tragă foc!” 2.

1 Silviu Curticeanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198) octombrie 1993

2 Stenograma teleconferinţei cu prim-secretarii de partid, 17 decembrie l-l

ULTIMA VIZITĂ. LA TEHERAN

În ciuda situaţiei complicate din ţară, Ceauşescu nu a i enunţat la vizita de prietenie din Iran, programată intre m şi 20 decembrie 1989. Incursiunea în republica islamică.» fost ultima deplasare în străinătate a dictatorului care, În 24 de ani de domnie, cutreierase lumea.

eplasarea în Iran, făcută de Nicolae Ceauşescu în ultima lui săptămână de viaţă, a dat curs multor speculaţii. Unele s-au dovedit a fi de-a lui» lui aberante.

Imediat după Revoluţie se zicea că teroriştii au fost aduşi lin Iran cu un vapor. Alţii spuneau că a aterizat un avion miti cu mercenari „măslinii”.

Innalitate însă, Ceauşescu avea programată din timp acea i il, i Temele discutate cu preşedintele Iranului, Ali Akbar 1 i ni ierni Rafsanjani, erau în special de natură economică.

IV 18 decembrie, comportamentul dictatorului român a-l diferit faţă de cel afişat, de obicei, în astfel de deplasări... i darul personal al lui Ceauşescu, Mihai Hârjău, declara în 111 „De regulă, înainte de a pleca în străinătate, chiar dacă Un oră matinală, trecea pe la birou. Atunci nu a mai trecut, i.1 mers în Iran" 1.

Mii ui Hârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 7 februaei «H

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

La ora 8.30, înainte de a pleca spre aeroport, Ceauşescu i chemat la el acasă, în Cartierul Primăverii, pe şefii ministru lor de forţă. Voia să afle care mai este situaţia la Timişoara

Ion Dincă, membru în CPEx, avea să declare: „În ziu. i d 18 decembrie, dimineaţa, Ceauşescu a vorbit cu Bobu, care n al doilea după el. Bobu avea şi o informare de partid, şi l-a r l gurat pe Ceauşescu că la Timişoara lucrurile sunt stăpânii, în realitate, pe 18 decembrie lucrurile nu erau stăpânite. Ni primiserăm nişte informaţii despre nişte huligani care sp. igeau magazinele, însă nu ni s-a spus că manifestările de an îi erau împotriva lui Ceauşescu şi împotriva comunismului

Liniştit de minciunile pe care le auzea, Ceauşescu deplasat la Aeroportul Otopeni, de unde puţin după ora 901 avea să decoleze spre Iran. Înainte să urce în avion, a ţi mi să-i transmită un mesaj generalului Milea.

„La aeroport, după ce Milea i-a prezentat raportul el.r. cu privire la starea aeronavei prezidenţiale, Ceauşescu i spus: «în legătură cu stricăciunile de la Timişoara, tovarăşu' Milea, nu reparaţi nimic! Filmaţi totul

şi, când mă întorc, von da totul la televiziune». Acest lucru a fost confirmat şi di cei de la Timişoara, care au spus că au primit ordin să în repare nimic” 2, a declarat Silviu Curticeanu, şeful Cancela rii prezidenţiale.

*

* * *

Înscrisă de aproape un an în agenda vizitelor oftici.il «deplasarea în Iran s-a desfăşurat potrivit regulamentelor protocoalelor în vigoare la acea dată. Primul ajuns la Teheran a fost un ofiţer din Direcţia a V-a a Securităţii, instituţia ins. u cinată cu paza şi protecţia comandantului suprem. E vorb de căpitanul Gelu Ivan, care de obicei era aghiotantul Elen. Ceauşescu.

] Ion Dincă – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 21 oi Ion, brie 1993

2 Silviu Curticeanu – stenograma audierii Comisiei „Decembrie 198) octombrie 1993

ULTIMA VIZITĂ. LA TEHERAN

Ivan s-a deplasat în Iran pe 9 decembrie 1989, înainte ca

I miişoara să se pună în mişcare. „În ultimul timp mă ocupam

Îl pregătirea apartamentului pentru astfel de deplasări. Eram II Jiiolantul ei, dar le plăcea cum pregăteam eu reşedinţa. MIM – mea mea în Iran a fost să mă ocup de casa de oaspeţi, îmi tamentul, conform cerinţelor care erau atunci. Trebuia A lle căldură, apă caldă, apă rece, verificări, să fie curăţenie. \ wam aparate de detectare a radiaţiilor, iar în rest – cu ochii ti manual. Făceam o verificare tehnică a încăperilor, dar nu nu descoperit niciodată nimic” 1, a declarat Ivan.

Reşedinţa rezervată lui Ceauşescu, pe timpul şederii în lom, a fost Palatul Saadabad din Teheran.

*

* sili I cele două zile cât a stat în Iran, Nicolae Ceauşescu a ni îl lin comportament atipic. Cei care l-au însoţit au sesizat ti eil lucru.

(cea ce am remarcat în Iran a fost faptul că Ceauşescu a IM u I de foarte multe ori legătura în ţară. De regulă, eu făceam îi e, Al ura telefonică. Dar de data asta a preferat ca acest lucru iA I Iacă aghiotantul. A vorbit la ore foarte nepotrivite pentru lit iiil nostru orar. Dacă în ţară era ora cinci, în Iran era ora

I i", a declarat secretarul Mihai Hârjău.

Nervozitatea delegaţiei sosite de la Bucureşti a fost remar-Hllit şi de căpitanul Gelu Ivan. „Când a venit delegaţia, toţi I, III nervoşi. Eu nu ştiam ce s-a întâmplat în ţară, pentru că îi un ocupat la Teheran de reşedinţă". 3

I'olrivit altor persoane din delegaţie, erau momente când 1 înşescu suna în ţară chiar la intervale de jumătate de i» În general, discuta cu Elena Ceauşescu sau cu Manea Iluescu.

I liiltă relataredesprevizitââiaparţineluivasile Nicoleioiu, MIC UI 1989 era şeful Protocolului de Partid şi de Stat. „A avut

I în lui Ivan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 16 noiem-Mt i i is

Miliţii Hârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 7 feliihuii 1994

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

convorbiri cu preşedintele Iranului, a primit vizita minisim lui de Externe la reşedinţă. În afară de acestea, nu a mai avui nimic special. A mai avut şi o vizită la un muzeu, unde îi fost singur. Era un muzeu de artă populară – tablouri. Vizitit a durat o oră şi l-am avut ca ghid pe directorul muzeului Ceilalţi membri ai delegaţiei au avut întâlniri cu omologii lor" 1, a spus Nicoleioiu.

*

* * *

Prăpastia între propagandă şi realitate a atins cote cu mice în „Scânteia” de marţi, 19 decembrie 1989. În timp tu la Timişoara se petreceau lucruri dramatice, întreaga pagin. 1 1 a ziarului aflat sub tutela CC al PCR era dedicată vizitt „istorice” a lui Ceauşescu în Iran. Să consemnăm, peni în eternitate, cele şapte titluri „de copertă”:

„Vizita oficială de prietenie a tovarăşului Nicol. r Ceauşescu, preşedintele României, în Republiui Islamică Iran”.

„Pe Aeroportul Bucureşti-Otopeni” (din articol aflăm că „pionieri români şi copii ai membrilor ambasade iraniene au oferit flori tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu”)

„Dineul oficial în onoarea preşedintelui Nicol. În Ceauşescu oferit de preşedintele Ali Akbar Hashem Rafsanjani”.

„Primire călduroasă la Teheran”.

„Cuvântarea preşedintelui Nicolae Ceauşescu”.

„Cuvântarea preşedintelui Ali Akbar Hashemi Rafs, 111 jani”.

Interviul tovarăşului Nicolae Ceauşescu acordat zia 111 lui iranian «Tehran Times»”.2

Ca şi cum „cearşaful” paginii 1 nu era suficient, vizitei în Iran i-a mai fost alocată integral şi pagina 3, plus o bună pai îi din pagina 6 (ultima). Aproape jumătate din ziar pentru i

1 Vasile Nicoleioiu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie l’M-i 23 martie 1994

2 Ziarul „Scânteia”, 19 decembrie 1989

ULTIMA VIZITĂ. LA TEHERAN

mliilnire absolut banală! Ceauşescu trebuia prezentat ca unui care scrie istorie la orice pas. În schimb, situaţia

internă 1, 1 ţinută însă sub capac.

*

* * *

În timp ce Nicolae Ceauşescu se lăsa răsfăţat de gazdele iiitniene, acasă era urgie. Frâiele puterii se aflau în mâinile Iniei Ceauşescu şi ale lui Manea Mănescu, aşa cum se stabilise la şedinţa CPEx din 17 decembrie.

(constantin Manea, şeful de cabinet al lui Ceauşescu, avea ni declare în 1993: „Stând şi gândind acum, mai temeinic, asui i, i momentului plecării în Iran, am impresia că el a plecat ca i – i mai să nu fie aici. Socotea că se va rezolva la Timişoara şi el, i veni ca şi când nu s-a întâmplat nimic" 1.

I. a întoarcere însă, lucrurile erau deja scăpate de sub untrol. Acelaşi Manea a fost martorul unor scene în care i lena Ceauşescu şi-a ieşit din minţi. „Ea vorbea de regulă eu îmi (Oman, însărcinat cu problemele de la Timişoara. Erau tul Timpui încordaţi. Am auzit-o pe Elena ţipând, cred că la 1 uman, că «trebuie tras la picioare, trebuie speriaţi!»". 2

Minţit şi în Iran

Nicolae Ceauşescu s-a întors din „glorioasa" vizită de la îi lieran miercuri, 20 decembrie, în jurul orei 15.00. Primele 'NU ÎImaţii le-a primit de la Elena Ceauşescu. Amănunte a ofeii Iun Dincă. Fostul demnitar cam încurcă socotelile, vorbind – Kui de 53, când de 52 de cadavre.

and s-a întors din Iran, la aeroport, primul lucru a fost i nilrebe care este situaţia la Timişoara şi în ţară. I s-a spus i uni numai 13 morţi la Timişoara şi cred că a fost liniştit i lucrurile s-au soldat cu numai 13 morţi cât a fost el pieii and a venit la birou, a cerut legătura cu prim-ministrul

1 i constantin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 28 1 «. fiului» 1 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Dăscălescu. Când l-a întrebat câţi morţi sunt la Timişo.in Dăscălescu i-a spus adevărul: 52 de morţi. Ceauşescua în la bat de ce a fost minţit. Într-adevăr, dintre cei 52 de unu rămâneau numai 12, pentru că 40 au fost aduşi la Bucure, II Hotărârea cred că a aparţinut Elenei Ceauşescu, dar nu să cine a lucrat" 1, a declarat Dincă.

Cele 40 de cadavre erau aduse pe 19 decembrie I Bucureşti, pentru a fi arse la crematoriu, iar cenuşa lui aruncată într-o gură de canal din Popeşti-Leordeni, la mâl ginea Bucureştiului. Cu toate acestea, urmele represiunii n-au putut fi şterse.

Era 20 decembrie şi Ceauşescu se pregătea să vorbea M poporului despre evenimentele de la Timişoara.

1 Ion Dincă – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 21 octorul 1993

GRIJA LUI CEAUŞESCU:
SITUAŢIA DIN PANAMA

Iute şaua să priceapă iapa! Dictatorul român îi înfiera! americani pentru intervenţia din Panamá, dar de fapt «iriga la sovietici să nu se bage în „treburile interne ale României".

după întâlnirea de la Malta, dintre George Bush şi

Mihail Gorbaciov (2 – 3 decembrie 1989), atenţia lui Nicolae Ceauşescu s-a îndreptat către America. mia. Şi asta nu pentru că ar fi vrut să crească importul de – ni, ine sau de cafea, ci pentru că-l interesa situaţia politicoilii. tră din zonă.

I 1 informaţie la primă mână, primită de Securitatea din în mia de la un agent sub acoperire, după întâlnirea de la i illu, l-a pus în gardă pe Ceauşescu. Pe 3 decembrie, în a-l de miezul nopţii, comandantul Securităţii – generalul iliiin Vlad – l-a informat pe şeful statului român că Bush şi i

I meiov au convenit să rezolve „pe orice cale” problemele lilitv din Panamá şi din România.

I o l. i torul român a înţeles mesajul: americanii urmau să-l t în irne pe generalul Manuel Antonio Noriega, iar sovieii pe Nicolae Ceauşescu. De aceea, din acel moment, a ni ni ochii pe Panamá: era ca şi când ar fi privit în oglindă, mi l, i regimului de la Ciudad de Panamá era copie la indigo

(% cea a regimului de la Bucureşti. Sau invers.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

La întoarcerea de la Teheran, atmosfera la bordul aeroiu vei prezidenţiale era încordată. Nu numai din cauza evenimentelor de la Timişoara, ci şi a unei comunicări urgente li la agenţia oficială de presă, Agerpres. Informaţia venise pn telex la echipajul avionului.

Comanda deplasării în Iran îi aparţinea şefului Aviaiit Militare, generalul Iosif Rus. În 1995, acesta declara Comisluj „Decembrie 1989” că a fost alertat de echipaj întrucât sosi „o telegramă importantă”.

Secretarul personal al lui Ceauşescu, Mihai Hârjău, a amin tit şi el despre telegrama respectivă. „Labordul avionului ei, în teleimprimatoare pe care se primeau ştirile de la Agerprt Astea erau predate imediat lui Ceauşescu. A fost o ştir intervenţia SUA în Panamá, cu Noriega. Chiar la întoarce s-a întâmplat. Mi-a rămas în minte pentru că, imediat din aceea, i-am pus pe birou ştirea respectivă”. 1

Intervenţia americană din Panamá l-a avut ca ţintă pe şeii guvernului de atunci, generalul Manuel Antonio Nonei Acesta era agent dublu: al serviciilor secrete americane al celor cubaneze. Noriega a lucrat pentru CIA din anii până în anii ’80.

În 1989, Noriega a devenit duşman al SUA şi trebuia în I în n rat. El a fost acuzat de administraţia americană că a transmit informaţii confidenţiale Cubei şi că a facilitat

transferul il» tehnologie sensibilă ţărilor comuniste din Europa de Est. h în cârca lui Noriega a fost pusă şi vânzarea de arme grupări Im comuniste din America Latină. Dintre acuzaţii nu a lipsit ni colaborarea cu traficanţii de droguri.

Sub pretextul executării unui soldat american de călit militarii generalului Noriega, Statele Unite ale Ameţii au invadat Panamá la 20 decembrie 1989. În acelaşi timp

1 Mihai Hârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 7 felut. – de 1994

GRIJA LUI CEAUŞESCU: SITUAŢIA DIN PANAMA

u (eticii acţionau silenţios în România, avându-l în vizor pe ¡iiolae Ceauşescu. Revenit de la Teheran, acesta găsea un impar imposibil de potolit. Doar boala puterii perpetue îl iHilea orbi într-o asemenea măsură, încât să nu-şi dea seama h îi intrat într-o capcană mortală.

Cheile mesajului: Panamá = România, SUA = URSS

După întâlnirea Bush-Gorbaciov, redactorii paginii filerne de la „Scânteia” – „organ de presă al CC al PCR” – erau îi i îi hii după ştirile politico-militare din America Latină. Din îi decembrie, principala informaţie externă devine situaţia Un l’anama.

(im pajul este deschis de o ştire cu titlul: „Republica i în una respinge amestecul SUA în treburile sale interne” 1. Mâluri, conducerea României Socialiste critică dur amestecul unirilor puteri în „treburile interne ale ţărilor suverane” 2.

SA fim serioşi: nu mai putea „Nea Nicu” de grija lui „i itiga! Generalul nici măcar nu făcea parte din grupul său

I ieteni (precum majoritatea dictatorilor africani), pentru I. îi venii de-a rândul s-a comportat mai degrabă ca un „agent. «11 u n-a I i st”. Mesajul, de fapt, nu era pentru americani, ci pen-M mvietici. Înlocuiţi Panamá cu România şi SUA cu URSS e (i afla ce voia să spună Ceauşescu:

„Republica Socialistă M i u 11 a 11 ia respinge amestecul URSS în treburile sale interne”. i îi deocamdatăn-o putea spune pe şleau, ca să nu-i înfurie şi MÍ i are pe sovietici. Mai ales că România şi URSS erau aliate a politico-militar (Tratatul de la Varşovia), cât şi economic – A I U).

Pe 15 decembrie, „Scânteia” ia o „pauză de Panamá”. În I ¡. îi i. «externă îşi face loc, în schimb, o „telegramă de felicitări primită de Ceauşescu de la un prieten african: mareşalul I I 11111 Sésé Séko Kuku Ngbendu Wa Za Banga. „În numele i. irul „Scânteia”, 14 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

poporului zairez, unit în jurul partidului nostru, Mişcau Populară a Revoluţiei, şi în numele meu personal, vă adre. i vii şi calde felicitări” 1, scria sălbaticul dictator de la Kinsha. a Ceauşescu fusese reales de trei săptămâni, dar pentru dovr1 de apreciere nu e niciodată prea târziu.

Cu cât situaţia din Panamá se agrava, „Scânteia” lua poziţie, se aşeza temeinic în tranşee: „Adunarea Naţionalii i reprezentanţilor Magistraturilor din Panamá l-a desemnai pl comandantul forţelor de apărare panameze, generalul Mani n i Antonio Noriega, în funcţia de şef al guvernului, cu împu terniciri extraordinare de urgenţă pentru asigurarea apărau, teritoriului naţional faţă de agresiunile externe. Adunaui Naţională a declarat ţara în stare de război, care va fi menţin 111, 1 atât timp cât persistă agresiunile economice, politice şi mii i 1, 11 ale administraţiei SUA împotriva Panamá” 2.

Ocupat cu şedinţa CPEx şi cu teleconferinţa, comandantul suprem îşi făcea timp să transmită indicaţii şi spre „Scânteia „Mai mult Panamá! mai mult Noriega!”

Când a plecat spre Iran, Ceauşescu avea, la bordul avioi 111 lui prezidenţial, ziarul „Scânteia” din acea zi. Pe ultima pag i 11 a acestuia trona articolul de înfierare a americanilor, „diavu Iii” cazului Panamá. Pe „diavolii”

cazului România – sovn ticii, pomeniţi în şedinţa CPEx cu uşile închise – îi averti, i deocamdată, prin ricoşeu. „Nea Nicu” striga la americani t, i s-a priceapă sovieticii.

Rubrica externă din ziarul partidului a criticat Stateir Unite până pe 22 decembrie, când Ceauşescu a simţit pe propria piele că informaţiile primite în seara de 3 decembrie 1989, de la generalul Vlad, erau cât se poate de adevărate Dureros de adevărate!

*

* * *

Din 20 decembrie, mesajele din „Scânteia” devin tot mai străvezii. Aflăm că guvernul panamez acuză SUA de „terori în

1 Ziarul „Scânteia”, 15 decembrie 1989

2 Ziarul „Scânteia”, 16 decembrie 1989

It il.it împotriva unei ţări suverane şi independente” 1. Apoi, îi t l. i ru 1 partidului începe să se simtă, printre rânduri, spaima. îi i i-auşescu de lichidare fizică.

„Trupe ale Statelor Unite au pătruns – din ordinul prer dintelui George Bush – pe teritoriul panamez. (...) Scopul K’Mâinii armate americane împotriva acestui mic stat nealui.il din America Centrală este, după cum preciza însuşi ¡fiul Casei Albe, de a-l captura pe generalul Manuel Antonio MM lega, şeful guvernului panamez, şi a «restabili demo

(îţi. i» în Panamá. Proclamându-se «apărător al libertăţii», iiiele Unite şi-au arogat «dreptul» de a aprecia, prin prisma mpriilor interese, dacă un guvern al unui stat independent i uveran este democratic sau nu”. 2

Scânteia” menţionează şi dimensiunea trupelor trimise de „i n ani în Panamá. Paralelismul cu sovieticii care operau i. i ui România este uluitor! „La atacul

neprovocat împo FLVRT Republicii Panamá au luat parte forţe aeriene şi terestre... I puţin 30.000 de militari americani participă la atacurile it, Linşate în cursul dimineţii împotriva a patru cazărmi ui. imeze". 3

I'între rândurile ziaristului anonim (în fond, Secţia de i-a CC al PCR) răzbate satisfacţia că Noriega nu a fost» piui.it, dar se simte şi nevoia disperată de siguranţă a lui auşescu în faţa intervenţiei sovietice. „Generalul Antonio lui lega «se află într-un loc sigur şi este hotărât să reziste», al I, u. itşeful gărzii personale a generalului la postul naţional It 1.111 io". 4

Scânteia" creează un paralelism perfect între Panamá – Humânia, scriind despre „state mici" (a se citi Panamá şi tu. mia) confruntate cu „superputeri" (SUA şi URSS). „Cu MI ni. îi mult sunt de condamnat actele de agresiune brutală

I IA împotriva unui stat mic, care îşi apără libertatea şi prudenţa încălcate de o superputere. Este dreptul sacru ÎL III LI.1 rui popor de a-şi hotărî singur modul de viaţă, regimul liln, conform năzuinţelor şi tradiţiilor sale". 5

Iirul „Scânteia", 20 decembrie 1989, t. fiul „Scânteia", 21 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ca să justifice nevoia de perpetuare a regimului să ceauşescu – demagogul perfect – este capabil să apele chiar şi la „năzuinţe" şi „tradiţii", chiar dacă nu şi-a întreb niciodată poporul, sincer şi neregizat, dacă vrea comune. În sau capitalism, dacă vrea republică sau monarhie, dacă-l ca pe Moş Crăciun sau pe Moş Gerilă. Şi nu i s-a părut numi u neregulă când comuniştii, cocoţaţi pe tancurile sovietice în falsificat alegerile din 1946, au preluat puterea în Români l-au alungat pe rege, au naţionalizat uzinele şi au con şi, i pământurile. Oare acestea să fi fost, atunci, „năzuinţele

„Tradiţiile” poporului român?!

*

* * *

Pe 22 decembrie, „Scânteia” e şi mai transparentă în prl vinţa spaimei lui Ceauşescu de a fi înlăturat, capturat şi Iii în dat. „Veştile sosite din Panamá aduc noi amănunte, apro, i incredibile pentru timpul în care trăim, în legătură cu praf l cele politicii americane. Astfel, purtătorul de cuvânt al C.i Albe a anunţat că SUA instituie un premiu de un milion îl dolari pentru capturarea generalului Noriega şi o recont pensă de 150 de dolari pentru eliminarea fiecărui luptătu loial lui Noriega. Asemenea mijloace, incalificabile, constil un o autodemascare, care-i ţintuieşte la stâlpul infamiei pe cei n recurg la asemenea metode”. 1

„Cei ce recurg la asemenea metode” – aici e cheia! Aici de viu evident că nu Panamá era problema lui „Nea Nicu”, ci clu. II România. Şi nu americanii îi dădeau fiori, cât alţii care „recm la asemenea metode”, aflaţi chiar aici, în coasta lui – în ţară, i oraş, în Piaţă, poate chiar şi în Palat...

Câteva ore mai târziu, la scurt timp după fuga lui Ceauşescu, „Scânteia” apare într-o ediţie specială, cu unnunu coafat: „Scânteia poporului”. Aceiaşi ziarişti ne informe. i» că „Dictatura a căzut, poporul e liber!” 2, iar pe prima pagm e înserată o explicaţie: „Ziarul nostru apare azi într-o ediţii specială, într-o expresie patriotică, nouă, adevărată, ca u

1 Ziarul „Scânteia”, 22 decembrie 1989

2 Ziarul „Scânteia poporului”, 22 decembrie 1989

GRIJA LUI CEAUŞESCU: SITUAŢIA DIN PANAMA

«I poporului” 1. Chiar în ziua următoare, activiştii de presă i i ni 11 ic un titlu care le arată măiestria atât de mult sugrumată III ml ¡osul dictator: „Printre gloanţe şi branduri, Bucureştiul Munceşte pentru ţară şi popor” 2.

Liniştea grâului şi pacea pâinii

ICI mânem pe 22 decembrie, dar ne întoarcem la ziarul îi dimineaţă, pentru a vedea ce mai produceau activiştii de MM ttil înainte de fuga odiosului. „Scânteia” ne spune că, de-a ii111), 111 şi de-a latul ţării, populaţia e trup şi suflet cu secretarul şi i a-i, II. Mesaje, declaraţii, reportaje. Ne oprim asupra unuia M i, îl în pagina 2, al cărui titlu sună exact aşa: „Să acţionăm niiţi pentru ca glia strămoşească să rămână veşnic a noasiifl, i celor care o muncim Cuvântul ţăranilor din comuna tâlli orghe Doja, Ialomiţa” 3.

ui pătrundem în atmosfera locului: „Sosiţi din câmp – unde iiiliau grâul şi orzul, unde pregăteau răsadniţele pentru i «H, h mele anului viitor – sau din sectorul zootehnic (…), locuito-M i om unei Gheorghe Doja au venit cu mic, cu mare, pentru a-şi I! ÎI II cu fermitate şi tărie părerea asupra evenimentelor petreiilr în municipiul Timişoara” 4. Şi atunci, ce să vezi? „În cadrul iini-l vibrante adunări cetăţeneşti” 5, a luat cuvântul tovarăşul Mii ilnntin Călin, preşedintele C.A.P. Gheorghe Doja.

(Ymd am ascultat cuvântarea tovarăşului Nicolae i în „eseu şi am aflat cele petrecute în municipiul Timişoara Mi lirle de 16 – 17 decembrie a.c. – care au culminat prin acte Iţtinilsle, de vandalism şi distrugere a bunurilor publice –, H întreaga mea fiinţă m-am revoltat şi am înţeles, nici nu’s» îi (reu de înţeles, că aceste elemente huliganice, provoca-IUfui, sunt instrumente manevrate de cercurile revizioniste, sunt „înde, imperialiste, care au atentat la integritatea şi

¡. nul „Scânteia poporului”, 22 decembrie 1989 i. irul „Scânteia poporului”, 23 decembrie 1989 „l. irul „Scânteia”, 22 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Independenţa ţării, încercând să împiedice

dezvoltarea im în tuoasă a scumpei noastre patrii”. 1

Acum, atenţie sporită! în faţa oamenilor muncii du comuna Gheorghe Doja, tovarăşul Călin ne oferă un momen de inefabilă trăire poetică. „Grâul nostru pus sub brazda 11 această toamnă a răsărit perie şi anunţă recolte din cele m. mari; şi celelalte culturi ne vor da recolte cu adevărat recont cu ce drept vin unii să tulbure liniştea grâului şi pacea ai nii? Aceşti indivizi ar trebui să ştie că noi, ţăranii, asemeni întregului popor, suntem înfrăţiţi precum grâul şi sunin strâns uniţi în jurul partidului şi al iubitului său conducălm omul de aleasă omenie pe care în comuna Gheorghe Doja îl cunosc şi copiii, şi bătrânii”. 2

Evoluţia ştirilor despre Panamá în ziarul „Scânteia”.

14 decembrie: „Republica Panamá respinge ameshvu SUA în treburile sale interne”.

16 decembrie: „SUA atentează la independenţa Republu II Panamá”.

17 decembrie: „Panamá: Apel la crearea unui front unii pentru apărarea independenţei ţării”.

20 decembrie: „Guvernul panamez respinge ferm ame tecul SUA în treburile interne ale ţării”.

«21 decembrie: „Un act inadmisibil, de o deosebită gravitate internaţională: Agresiunea Statelor Unite împotriva Republicii Panamá”.

22 decembrie: „Agresiunea SUA împotriva Panamá: t gravă şi condamnabilă manifestare a politicii de forţa dictat”.

2 Ziarul „Scânteia”, 22 decembrie 1989

20 DECEMBRIE:

PE CULMILE DISPERĂRII

Într-o teleconferinţă, un discurs şi un decret, Ceauşescu i «re populaţiei să dea „o ripostă fermă cercurilor reacţionare”. Strigă însă în pustiu: românii nu mai au niciun hef să sară în ajutorul unui dictator disperat.

Cine să-l ni, vi creadă după atâţia ani de minciuni?

după întoarcerea din Iran, Nicolae Ceauşescu s-a comportat ca un actor al unui film prost regizat.

Dictatorul era convins că el e personajul pozitiv.

IM decizii contradictorii şi se baza pe un aliat inexistent: Util muncitoare.

I le la aeroport, „Nea Nicu" a mers direct la birou, în sediul MMI – iletului Central al Partidului Comunist. Se concentra asudemontării acţiunilor destabilizatoare. Unul dintre secretul de cabinet, Mihai Hârjău, avea să declare: „La o anumită-n I, i (liemat pe cel care coordona gărzile patriotice, colonelul în Hăbescu. Din frânturile de discuţii care se purtau în antitiii ia unii intrau, alţii ieşeau – am înţeles că trebuia să sc. 1. ilura cu câteva judeţe, să se trimită gărzi patriotice la ttiie. oară" 1.

I – de vorba de mobilizarea a aproximativ 25.000 de perrtur din judeţele Dolj, Olt şi Vâlcea, care au fost trimise pe

Mlli.il I lârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 7 februâl

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

21 decembrie la Timişoara, înarmate cu bâte, pentru rep marea manifestanţilor.

Teleconferinţa disperării

Văzând cum stau lucrurile, Nicolae Ceauşescu a ţinut în seara aceleiaşi zile – 20 decembrie 1989 – să se adrese personal atât prim-secretarilor de partid din judeţe, cât „oamenilor muncii".

Şeful Cancelariei prezidenţiale, Silviu Curticeanu: „Ajun la birou, după venirea din Iran, mi-a spus să pregătesc perii ora 19.00 studioul TV, că vrea să transmită ceva în direct. 11 studioul în care înregistra urările de Revelion. Între tini probabil a vorbit cu Bobu sau cu Dăscălescu şi mi-a spin. la ora 17.00, că» vrea o

teleconferinţă înainte de transmisia 1 direct” 1.

Teleconferinţa a început la ora 18.00. În informarea sa confuză, cu fraze lungi şi incoerente –, Ceauşescu a făi i referire la situaţia din Panamá, insistând pe înţelegerea se\ i to-americană de la Malta.

„Trebuie să atrag atenţia tuturor, nu numai comunişti Im dar tuturor, de campani a care a fost declanşată imediat de 1111 i rite cercuri. Începând cu Budapesta, aceasta demonstrează i putere (inclusiv preşedintele SUA a declarat că a discul cu preşedintele Gorbaciov despre problemele României I Malta), ca de altfel şi declanşarea atacului SUA împotn Republicii Panamá, stat care îşi apără independenţa, integritatea şi suveranitatea şi nu vrea să capituleze în faţa cercu îi îi imperialiste, antirevoluţionare, care vor să lichideze indepredenţa şi libertatea teritorială a patriei... Toate acestea impui din partea tuturor cetăţenilor, o întărire a solidarităţii, de i-a puns ferm tuturor cercurilor care acţionează împotriva îmi reselor poporului român, ca oamenii muncii şi cetăţenii dl

1 Silviu Curticeanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19H-i octombrie 1993

20 DECEMBRIE: PE CULMILE DISPERĂRII

Iir domeniile să dea ei riposta, pentru a neutraliza aceste n (urni împotriva independenţei socialiste, a independenţei Mintliei şi poporului nostru!” 1

Discursul disperării li hi nu te de încheierea teleconferinţei, Ceauşescu a avut i.1 să le transmită oamenilor din teritoriu că la ora 19.00 va IVIM un discurs televizat pe tema situaţiei de la Timişoara, uni! dintre prim-secretarii din ţară chiar l-au asigurat pe Invarăşu’” că vor lua măsuri ca discursul să fie urmărit de 41 mai mulţi „oameni ai muncii”.

Personalul din subordinea lui Ceauşescu pregătea de zor A i însă nimic nu-i mai era pe plac comandantului

suprem. ÎI \ n i Curticeanu: „După teleconferinţă mi-a spus să mai pun tijli scaune în sală, pentru că vrea să mai participe şi alte MtM în a ne la transmisia directă. Urmau să participe, din Biroul imanent, Elena Ceauşescu, Ion Dincă, Gogu Rădulescu, itilni ilrul de Externe (Ion Stoian) şi ministrul Apărării (Vasile lui. i). A venit în studio, a văzut situaţia şi a dat scaunele i mi-A ţinut discursul în picioare” 2.

I» iscursul a durat aproximativ 10 minute şi era o variantă jili în urlată a cuvântării care fusese deja dată la tipar, ca să apară li mt.i. i în „Scânteia”. Cuvântarea integrală a putut fi citită de iiini nii muncii” în ziarul de joi, 21 decembrie 1989.

Decretul disperării

I după teleconferinţă şi după transmisiunea televizată, Mi iliii; Ceauşescu s-a întâlnit în sediul CC al PCR cu însănitii 1111 cu afaceri ad interim al Ambasadei URSS la Bucureşti.

Îi iHigrama teleconferinţei din 20 decembrie 1989

11 V IM (urticeanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 28... lui. 1943

110 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Întâlnirea a avut loc în jurul orei 20.00. O jumătate de 01} mai târziu, Ceauşescu semna decretul cu privire la starea d* necesitate în judeţul Timiş.

În textul decretului se spunea: „Toate unităţile Armatn Ministerului de Interne şi formaţiunile Gărzilor Patriotici sunt puse în stare de alarmă” 1. Mai mult, erau interzise „orii 1 întruniri publice şi circulaţia în grupuri mai mari de ciiu persoane” 2.

În acest timp, la Cabinetul 1 a fost zarvă mare. Printre ic chemaţi la ordine s-a numărat şi primarul Capitalei, Bariu Petrescu. Acesta a fost însărcinat de Ceauşescu să mobilizci „oamenii muncii” pentru a

organiza, în dimineaţa următoare o mare manifestaţie populară împotriva „huliganilor” de hi Timişoara.

Ceauşescu voia, de fapt, să demonstreze solidaritate „întregului nostru popor” – „strâns unit în jurul PCR” 111 „cel mai iubit fiu al poporului”. Era convins că românii suni gata să sară în foc pentru el. Nici nu-i trecea prin cap că „ca ine nii muncii” l-ar putea abandona. Cu atât mai puţin că’s, if întoarce împotriva lui. Era 20 decembrie 1989, iar Ceauşesi 11 chiar se credea salvatorul poporului român.

20 decembrie avea să fie şi ultima zi în care dictatorul.1 dormit în patul lui de acasă, din Cartierul Primăverii. Apnt în puţinele zile care i-au mai rămas de trăit, s-a lungii 111 dormitorul său din sediul Comitetului Central, în patul de fier dintr-o cazarmă din Târgovişte ori pe bancheta incorru I a unui TAB.

Aici, Radio Europa Liberă!

În timp ce Nicolae Ceauşescu pregătea ultimele zvâcnii 1 ale regimului său represiv, majoritatea românilor comutasei.1 aparatele de radio pe frecvenţa Europa Liberă. Începând cu IM

1, 2 Decretul prezidenţial privind starea de necesitate în judeţul Timiş, 20 ilii cembrie 1989

20 DECEMBRIE: PE CULMILE DISPERĂRII 111

tMembrie 1989, postul a prezentat situaţia de la Timişoara. Mu. () decembrie, mesajele anticeauşiste s-au înmulţit.

Iată o parte din conţinutul jurnalelor de ştiri de la Europa literă, din ziua în care Ceauşescu instituia starea de necesin, i Timişoara.

I i uvântul scriitorului Eugen Ionescu de la Paris: „Sunt laturi de voi, vă doresc libertate!”» t) bandă imprimată cu împuşcăturile de la Timişoara, în care se aud rafale de arme automate, a fost difuzată toată lua. Se aud inclusiv lovituri de tun şi un ţipăt de femeie. 111 Iterior,

ziaristul Emil Hurezeanu a recunoscut că banda i u împuşcături a fost o diversiune.)

felul doctorului Vasile Flutzer, preşedinte al Comitetului Român pentru Drepturile Omului: „Ostaşii români nu trag ui Iiicele şi fiii poporului!”

,! decembrie 1989, miting de protest în Piaţa Odeon din München: Doru Braia, militant pentru drepturile omului.

Îl cere lui Ceauşescu să plece.

I omunicat al agenţiei iugoslave Taniug: „În România a îi ist decretată starea de necesitate. Răniţii sunt lăsaţi să mi iară, nefiind îngrijiţi, iar ulterior sunt îngropaţi în gropi i uniune”.

I.le citat postul de radio de la Sofia: „La Bucureşti se văd Iii străzi patrule militare din ce în ce mai numeroase”. I. le difuzat şi un bilanţ macabru: 4.500 de morţi la I iinişoara. (O uriaşă minciună!)

În i ursul emisiunilor au mai fost anunţate şi manifestaţii protest ale românilor din Occident.

Europa îi număra zilele lui Ceauşescu

În volumul Revoluţia din Decembrie 1989, Alesandru Duţu îl I li a o serie de reacţii ale unor lideri europeni la adresa llllor luate de Ceauşescu. Declaraţiile acestora au fost

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

făcute tot pe 20 decembrie, ziua în care Ceauşescu decid starea de necesitate în judeţul Timiş.

François Mitterrand, preşedintele Franţei, aflat în vizii, i li RDG, a declarat la televiziune: „În România nu e un regii ideologic. E un regim personal, familial, care nu are nici în motiv să subziste. Sunt convins că zilele acestui regim, îmi Europă aflată în plină evoluţie, sunt numărate” 1.

Alois Mock, ministrul de Externe al Austriei, a

declaratponti „Times”: „Călcarea brutală în picioare a celor mai element. i drepturi ale omului, în România, a creat o stare periculo. i pentru pacea Europei” 2.

William Waldgrave, ministru adjunct de Externe al Mm Britanii, spunea la BBC: „Informarea corectă şi cuprintoare a cetăţenilor români are o importanţă imensă. Num aşa le vom putea dovedi românilor că opinia publică momâi ăla urmăreşte comportamentul regimului de la Bucureşti numai aşa vom putea arăta că, după părerea noastră, zile regimului sunt numărate. Şi că, în curând, persecuţiile pe i.1 oamenii le-au suferit se vor sfârşi” 3.

1 – 3 Alesandru Duţu – Revoluţia din Decembrie 1989 – Cronologie, Editura IKK 2006

21 DECEMBRIE: MITINGUL FATAL

„Marea demonstraţie a oamenilor muncii”, organizată ui sprijinul regimului, a fost o greşeală tactică uluitoare. Diversionistii asta aşteptau: peste 50.000 de oameni adunaţi la un loc. Ceauşescu a picat în capcana unui exerciţiu de autoadmiraţie.

Sfătuit de lingăii din jurul său şi împins de propriile porniri paranoice, Nicolae Ceauşescu a crezut că organizarea unui miting va rezolva problemele de i I imişoara. Decizia de a strânge „oamenii muncii” în faţa «hilului CC al PCR a fost bomboana de pe coliva regimulill (irupările diversioniste au avut „materia primă” pentru i Linşarea revoltei în Bucureşti. Între timp, Timişoara era li l.irat oraş liber, dar asta nu influenţa prea mult balanţai Mierii din Capitală.

I, i Bucureşti, aparent era linişte, însă tensiunile acumulate li i ei iiseră insuportabile. Era suficientă o scânteie pentru ca III! să explodeze. Mitingul, la care au fost convocaţi „oame-II muncii” pentru susţinerea „iubitului conducător”, a fost Mirii ce aşteptau diversionişţii. Un cadou nesperat, făcut de HI dictator în

derivă.

*

* * *

Îmbătat cu apă rece după discursul televizat din seara i’ H-i nlentă, Nicolae Ceauşescu a vrut să iasă în evidenţă

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

ca în 1968. În urmă cu 21 de ani, discursul antisovietic du aceeaşi Piaţă, de la acelaşi balcon, i-a adus o popularii, în formidabilă. Luase puterea de trei ani, dar românii încă considerau un politician mărunt în comparaţie cu pred cusorul său, Gheorghe Gheorghiu-Dej. Momentul august l-a transformat într-un erou naţional, trimiţându-l în ui Ian pe Gheorghiu-Dej.

În seara de 20 decembrie 1989, la scurt timp după reveni rea din Iran, Ceauşescu l-a întrebat pe Barbu Petrescu, pil mărul Capitalei: „Se poate organiza mâine un mare mii ni al oamenilor muncii?”. Petrescu i-a răspuns: „Da, tovai. i secretar general. Spuneţi doar ora şi efectivul” 2. Ceauşesi i-a hotărât: ora 12.00, cel puţin 100.000 de „oameni ai mum n de pe marile platforme industriale ale Capitalei.

În dimineaţa următoare, într-o scurtă şedinţă cu memh CPEx, Ceauşescu le-a spus: „Ne invită tovarăşii de la Capita I. ci o mare adunare populară. Trebuie să anunţăm unele măsu 11 „Nea Nicu” începea ziua cu o minciună, căci nu „tovarăşii de la Capitală” avuseseră ideea mitingului, ci el însuşi!

„A fost o mică întâlnire, de câteva minute, în biroul aed mic, de lângă el. În ultima vreme nu mai ţinea şedinţe în bi mu lui, la sfatul ei, ca să nu se consume cantitatea de oxigen I a intenţionat să vină la miting cu o serie de îmbunătăţii pentru creşterea nivelului de trai. Vă amintiţi de cele câte\ procente, de femeile cu mulţi copii. Îşi făcuse

nişte notiţe pl un carnet, circa două păgânuţe. Când a plecat la miting I, uitase pe birou. Şi eu am văzut că se caută înainte de a lu', t cuvântul. M-am dus, m-am uitat, le-am luat şi i le-am adu că altfel s-ar fi zburlit imediat că dormim pe noi, cum am obiceiul" 3, îşi amintea şeful său de cabinet, Constantin Mai ic. i la o audiere din 1993.

Promisiunile lui Ceauşescu arătau disperarea can cuprinsese. Acompaniat de aplauzele firave ale unei pie. aproape pustii după spargerea mitingului, „Nea Nicu" m, i dădea 200 de lei în plus la salariu, mai adăuga 100 de lei I...

1 – 3 Constantin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1981» decembrie 1993

21 DECEMBRIE: MITINGUL FATAL

tMifiie şi le fericea cu 2000 de lei pe mamele cu mai mult de lui copii.

Secretul ţipetelor t ei peste 100.000 de manifestanţi din Piaţa Palatului şi lin împrejurimi erau prinşi ca într-un cleşte. Zona Pieţei I.ilului a fost izolată de restul oraşului prin trupe de Miliţie – 1 uritate şi Armată.

Într-un raport al Comisiei „Decembrie 1989" se arată că Mrcina organizării barajelor pentru buna desfăşurare a iiugului a fost preluată de generalul Gianu Bucurescu, a (iilor al şefului Departamentului Securităţii Statului, şi de limeiul Marin Bărbulescu, şeful Miliţiei Capitalei. Au fost

Himizate 10 baraje şi o rezervă" 1.

Acelaşi raport arată că, pe tot traseul, anumite străzi au fost de cu autobuze, tractoare sau camioane pentru a-iâmpieni îi pe participanţii la miting să iasă din coloane şi să plece. pnin.il oraşului a fost împânzit cu trupe de Securitate.

Momentul de cotitură al demonstraţiei organizate la iillnul lui Ceauşescu a fost diversiunea din zona restau'nlii lui Cina descrisă de istoricul Ioan Scurtu. „În timpul, 111

tării s-a auzit un zgomot de petardă, urmat de un hârâit

MI iialaţia de sonorizare, care au creat panică în rândul parl iuţilor. Potrivit unor relatări, mai multe femei au fost niiiuse în spate cu ţepuşe de lemn, iar acestea au început i ţipe. Cert este că, într-o stare de confuzie şi de teamă, iillelpanţii, mai ales cei din faţă, au aruncat tablourile, nu iirlele şi steagurile, căutând să se ferească de eventuale Muri". 2

Iei rotarul de cabinet al lui Nicolae Ceauşescu, Constantin UIUM, a aflat rezultatul cercetărilor făcute de organizatorii l, în rt preliminar, Comisia „Decembrie 1989".

Îi mu Scurtu – Revoluţia Română din Decembrie în context internaţional, Editura li îN dică în colaborare cu IRRD, 2006

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

mitingului din Piaţa Palatului. „După evacuarea popul. Îţi prezente la miting au rămas multe pancarte şi lozinc i făcut curăţenie. Nu ştiu cine spunea, parcă Barbu Petre – „i primarul Capitalei, că au fost adunate foarte multe sule. Unt dintre ele erau cu vârful însângerat. Explicaţia ar fi fost t, 1 echipă bine pregătită ar ñ înţepat femeile şi ele au ţipai i de disperare, fie de durere. Deci, aşa s-a produs. A fost fo'. n bine organizat". 1

Mărturii despre spargerea mitingului

În timpul mitingului din 21 decembrie au fost mai mul diversiuni. Au depus mărturii în acest sens atât cei care fă o n parte din aparatul de represiune, cât şi participanţi din i-i. i Palatului.

Implicat în evenimente, colonelul Andrei Păsărc. În descrie una dintre încercările de spargere a demonstraţii1 Este vorba de acţiunea unor grupuri constituite, în prim im din muncitori de pe Platforma Pipera. Acestea aveau o sâni tură organizatorică bine pusă la punct, pe principii milil. n

De altfel, multe dintre întreprinderile de la Pipera erau ml tarizate, pentru că se ocupau cu „producţia specială”.

„Pe Platforma industrială Pipera exista o importantă cu pare de opozanţi, cu nucleul la întreprinderea de Cinesco. i (ICIN), unde de «producţia specială» se ocupa col. În Păsăreanu Andrei, care avea legături cu toate întreprimlirile din zonă. S-au format echipe sub îndrumarea subin nerului Trăistaru T., inginer Varga C., inginer Predescu, 1 maistru Petre Şt., maistru Dragotă C., muncitor Manole inginer Petcu P, tehnician Niculescu T., tehnician Bar Daniela şi alţii. Prin mobilizarea făcută, muncitorii şi şalăi am de pe Platforma Pipera au fost primii care au particip.il

1 Constantin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19H I decembrie 1993

21 DECEMBRIE: MITINGUL FATAL 117

milribuit la deturnarea mitingului din 21 decembrie” 1, scrie RUfireanu.

Momentu’ l-cheie a fost decizia de organizare a mitingului» III către Ceauşescu. „Scoaterea în stradă a populaţiei şi strângea la un loc a unui număr foarte mare de manifestanţi erau u le dificil de realizat, având în vedere măsurile deosebite Miile de Ceauşescu în acea perioadă. Aceasta se putea face Miiinai cu aprobarea lui. În noaptea de 20 spre 21 decem „le 1989, ofiţerul de serviciu de la Centrala Industrială de i lei I ionică l-a anunţat pe colonelul Păsăreanu să se prezinte la icrviciu pentru organizarea unui mare miting în Capitală, H i igramat pentru ora 9.00. Tot ce se dorea era ca mase mari de nimeni să fie strânse la un loc. De acum, pentru organizaţie, iiviintul de ordine era «boicotarea mitingului»”. 2

I) în moment ce existau mii de oameni, organizaţia putea 4 ilniia. „Echipe formate din 3 – 5 persoane trebuiau

să col rundă în mulţimea din Piaţă şi să facă scandal, să se certe ni le ei, să se împingă, să simuleze căderi, să ţipe, să producă Nfnilade, deplasându-se mereu pentru a nu fi localizaţi de un organele de ordine, apoi să părăsească Piaţa. Aşa s-a Mi u! S-a pătruns dinspre nord – Calea Victoriei, Ateneu – îi – i-a ieşit prin sud, Biserica Bucur-Romarta" 3, povesteşte Cifi Areanu.

Aceste acţiuni sunt confirmate de mărturiile unor parţii, inţi la evenimente. Iată ce spune Gheorghe Scurtu, care 4 mit i avea 22 de ani şi era muncitor la Fabrica de Macarale: În lua de 21 decembrie, împreună cu alţi tineri, am proin.il debandadă în mulţime, am simulat conflicte, ne-am MI11MUS, am fluierat şi am huiduit, iar pe fondul zgomotelor te le, în cau, am strigat: «Vin tancurile!»" 4.

Altă declaraţie îi aparţine lui Laurenţiu Petrescu, pe atunci i în vârstă de 19 ani. „În dimineaţa de 21 decembrie 1989, mi în ui, i unui telefon primit de tatăl meu, Petrescu Paul, de U i iiliiboratorul şi prietenul său Păsăreanu Andrei, am pieii împreună cu fratele meu Mircea şi cu tata să participăm

1 Amirei Păsăreanu – Demers către adevăr, Editura Fundaţia culturală I Iichi Jh Marin Speteanu", 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

la miting. În staţia de metrou Piaţa Romană ne-am în. un cu un cunoscut al tatălui meu, care era însoţit de patru lui baţi. Consemnul a fost să pătrundem în rândul maselor în oameni şi să provocăm dezordine. Să ne împingem, să ţipam să ne lovim reciproc, să simulăm căderi şi să fugim prin mu ţime. Am pătruns prin zona Ateneu şi am ieşit pe la Bisern Kreţulescu". 1

Scenariul şi regia: Sergiu Nicolaescu

Regizorul Sergiu Nicolaescu susţine că la mitingul din t decembrie a participat singur şi din proprie iniţiativă, fără ai fost convocat de cineva. El mai spune că era

pregătit să-l liciţi deze pe şeful statului. Cineastul favorit al clanului Ceauşesi i zice că a luat un pistol şi o grenadă de la comandantul uni unităţi militare de lângă Ploieşti, care îl ajuta la filmări i i trupe şi tehnică. Povestea lui Nicolaescu pare desprinsă dintr-un film de acţiune cu un scenariu cam stângaci.

„Am plecat la studioul de la Buftea. Acolo am luat, de I directorul filmului meu, trei aparate de emisie-recepţie şi i goarnă. În felul ăsta, m-am gândit eu, mă duc la miting. Mi-au zis: intru în Piaţă, mă apropii cât mai mult de Ceauşesi i şi, la un moment dat, cu goarna i-aş fi spus lui Ceauşesi i ceva. Şi în momentul în care el îmi răspundea altceva, eu mi declanşam grenada în buzunar. Muream şi eu, dar murea el" 2, a declarat Sergiu Nicolaescu.

Regizorul are o explicaţie şi pentru eşuarea planului sau „Am trecut fără probleme. Şi m-am dus în zona în care în buia. Şi în momentul ăla am simţit că pleacă ceva din spali Zgomotul acela. Şi am văzut un grup de inşi care au venit pe Calea Victoriei, au făcut diverse acţiuni acolo, de împuiu cu nu ştiu ce, şi pe urmă au fugit pe lângă biserică în jos – îi

1 Andrei Păsăreanu – Demers către adevăr, Editura Fundaţia cultiu. ill „Gheorghe Marin Speteanu", 2008

2 Interviu Sergiu Nicolaescu – Bucureşti, 10 septembrie 2009 (autor: Florei Mânui

21 DECEMBRIE: MITINGUL FATAL

Îmi dus în Cişmigiu şi de acolo au dispărut. Erau, să zic aşa, l „îi 1. eci şi ceva de oameni. Până în 30 de ani. Eu i-am urmărit i-l pentru că ziceam că mi-i iau ca aliaţi, dar nu: băieţii au întins-o imediat. Deci, ei aveau un plan. Şi când m-am întors l'faţa se golea". 1

I ic-a lungul vremii, Sergiu Nicolaescu a făcut declaraţii Nit se bat cap în cap. Pe unele le-a retractat, de altele „a H 11", Există bănuieli că regizorul a avut un rol

mult mai Mitin fantezist decât cel relatat de el, cu „grenada din buzu-Ml”. Concret, el ar fi contribuit la întreruperea discursului lui i iiuşescu prin bruierea instalaţiei de sonorizare. O aseme1 ipoteză l-ar plasa pe Sergiu Nicolaescu în grupul care a mizat diversiunea în mod profesionist. Grup care, în mod în\ ilabil, ducea spre serviciile secrete străine. Este o variantă are cineastul, preocupat să evite asocierea stânjenitoare n agenturile de spionaj despre care vorbea Ceauşescu, o resiiil.e violent. Acţiunile sale din acea zi sunt însă extrem de Mi. peete. Nu este exclus ca ele să aibă legătură cu stagiul preii) –, 11 pe care Sergiu Nicolaescu tocmai îl făcuse în Germania 1» Vest, de unde revenise pe 15 decembrie, după ce asistase prăbuşirea Zidului Berlinului.

Haosul de după uvântarea lui Ceauşescu s-a încheiat la ora 12.51, cu i aproape goală. Eşecul mitingului a declanşat nebunia i i cauşescu. În loc să caute o soluţie pentru a ieşi din scenă i i ai în ultimul ceas, el a încercat să-şi pregătească rezisa Deşi ştia că agenţii sovietici şi cei occidentali strâng – 1111111 jurul lui, iar românii începuseră să simtă gustul revol

1 ¡datorul şi-a închipuit că poate transforma sediul CC al

Imir-o fortăreaţă. De aceea, a dat ordine de înăsprire a llFPniunii. Punctul de comandă era chiar în sediul CC.

Inh-i viu Sergiu Nicolaescu – Bucureşti, 10 septembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Secretarul Mihai Hârjău avea să constate: „După senil vreme, Ceauşescu a văzut că nu mai are cui vorbi şi nu m. i poate sta în balcon. A trebuit să revină în interior, pentru i lumea deja degajase Piaţa. Practic, era paralizat. Nu a nu putut să vorbească. I-a dat ordin lui Milea să cheme Arm. iU În acelaşi timp, am văzut cum din Palatul

Regal şi din părţii laterale au apărut nişte trupe îmbrăcate în albastru, cum i scuturi. Cele câteva sute de militari au ocupat Piaţa. Au apă rut şi vreo 10 – 12 cisterne de la salubrizare. Între timp's.1 cristalizat nişte grupuri de participanţi care se pregăteau pătrundă în faţa clădirii" 1.

Aşa a început Revoluţia în Bucureşti. La Piaţa Roman. i 1 Piaţa Rosetti, la Intercontinental şi la Sala Dalles s-au form. primele grupuri de demonstranţi. Ceauşescu cere Armatei împrăştie „elementele huliganice" care încercau să-şi con lideze poziţiile la Piaţa Romană şi la Universitate.

Constantin Manea, şeful de cabinet al lui Ceauşescu declara în 1993: „Toată după-amiaza, Ceauşescu a avut o pei i oadă tensionată. Nu s-a mai odihnit, cum avea obiceiul I chemat pe Milea, Postelnicu şi Vlad. Succesiv. De mai niuli ori. În final, i-a consemnat aici. La scurtă vreme le-a ordon. i lor şi şefului cancelariei prezidenţiale, Silviu Curticeanu, amenajeze trei birouri pentru a se instala un grup de tehuii i era, cu probleme de telecomunicaţii" 2.

În acest moment, practic, lua fiinţă Com andamentul M i 111 n Unic, prin care Ceauşescu voia să coordoneze represiune, i înaintea acestei decizii a avut loc o teleconferinţă furtunu. i în care Ceauşescu dădea mână liberă acţiunilor de forţa în toate judeţele ţării.

1 Mihai Hârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 7 felnu. de 1994

2 Constantin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198 (l» decembrie 1993

* * *

21 DECEMBRIE: MITINGUL FATAL

„Agenţi care pentru o ţuică îşi trădează ţara!"

Informat că străzile Capitalei sunt pline de protestatari, i I imişoara este pierdută complet de regimul său şi că în Htfl se pregătesc mişcări de stradă, Ceauşescu

încearcă să mtilroleze situaţia prin nuclee formate în jurul organizaţii-Mi l. trtidului Comunist. În cadrul teleconferinţei de la ora l* IHI, el le ordonă insistent prim-secretarilor judeţeni ai PCR 1 pună accent pe Gărzile Patriotice, pe civili, pe membrii 1 partid şi pe UTC-işti. Practic, după lăsarea întunericului, i futişescu ordonă un război civil.

„Să se folosească toate mijloacele şi, dacă cineva este lovit, ulune să răspundă cu două lovituri, nu trebuie să întoarcă fi le 1.11 alt obraz. Cine îndrăzneşte să lovească, trebuie să fie

I h îl şi trântit la pământ, inclusiv în întreprinderi trebuie să m Im.1 acest lucru". 1 Părăsit complet de raţiune, ajunge şi la i mniradicţie stupidă: „Nu trebuie să se ajungă la folosirea milelor, dar trebuie folosite toate mijloacele" 2.

enuşescu cheamă la luptă uriaşa „oaste" de membri de i – altă, cifrată în 1989 la circa patru milioane de oameni. „Nu mia decât o singură cale – lupta. Trebuie să lămurim oameni. Îl e au fost înşelaţi şi sunt înşelaţi de grupările şi agentu – ÎI n 11 ăi ne dar să vorbim deschis şi să izolăm aceste grupări, ne trebuie să fie demascate cu toate forţele. Acţionaţi deci nun. Baza trebuie să fie grupele sau detaşamentele de if. îi. ne a proprietăţii şi avuţiei întregului popor, a socialisnilul şi independenţei, a suveranităţii ţării. Aceste măsuri ifM iue să se îndeplinească începând din această seară, când ui l-ine să fie create toate aceste grupe". 3

I i auşescu le explică responsabililor PCR din judeţe pe „i. trebuie să pună cu botul pe labe: „elemente reacţionare „ninţi ai ţărilor străine, care pentru un pumn de dolari sau în \ ulută, pentru promisiuni şi câteodată pentru o ţuică, îşi

1 Mnuigrama teleconferinţei din 21 decembrie 1989

trădează ţara, îşi trădează familia, îşi trădează poporul” 1. Ani cu „ţuica” arată că „Nea Nicu” nu-şi pierduse, în acele cil dramatice, instinctul – bine antrenat ca propagandist dă ridiculiza inamicul.

Primul martir în timp ce Nicolae Ceauşescu îşi mobiliza ucigaşii 1 (1 Bucureşti mureau primii oameni. Se întâmpla în centru îi câteva sute de metri de fortăreaţa lui Ceauşescu.

21 decembrie 1989, puţin după lăsarea întunericului Forţele de represiune încearcă să-i împrăştie pe protestai. u din zona Intercontinental – Sala Dalles. Un camion scăpai.1» sub control intră în mulţime. Bilanţul: patru morţi. Printre. i şi Mihai Gâtlan, un tânăr de 19 ani şi 9 luni.

Ion Gâtlan, tatăl lui Mihai, avea 44 de ani şi lucr. i U Centrala Uleiului. În dimineaţa de 22 decembrie venise în Piaţa Palatului să protesteze în faţa sediului CC al PCR. „Hi. w cu soţia. Când am văzut ce este în Piaţă, i-am spus: «Mergi în acasă şi ai grijă de copii!»”. 2 Aveau doi băieţi şi trei fete.

Soarta l-a adus pe Ion Gâtlan faţă în faţă cu Ceauşescu „Am vrut să merg iniţial cu soţia la Dalles, să vedem şi în ce se întâmplase cu o seară înainte. Nu am mai mers. I). n o făceam, alta era situaţia. Când a ieşit Ceauşescu la balceii I înainte să fugă cu elicopterul, cred că nu aruncam numai în pământ în el, aşa cum am făcut. Sau când am intrat în CCm mă opream, fugeam după el pe acoperiş” 3, spune Ion Gâtl.u. marcat pe viaţă de tragedia suferită.

Până la 24 decembrie 1989, Ion Gâtlan n-a ştiut că fiul era mort. Ajunsese în nucleul de revoluţionari din sediu 1 Mtului CC al PCR. „Cum mă aflam eu, pe 24 dimineaţa, m (m-a întrebat cineva dacă eu sunt Gâtlan şi dacă am un

b. îi. i mai mare, aşa. Am întrebat ce s-a întâmplat şi mi-a spus

1 Stenograma teleconferinţei din 21 decembrie 1989 z 3 Interviu Ion Gâtlan – Bucureşti, 30 iunie 2009

hi. iv rănit. L-am căutat până după-amiază şi l-am găsit la Mitral. Era ciuruit de gloanţe. Pe 21 decembrie am crezut că iii. îi «* la bunici, la Roşiorii de Vede. Mai ţinea concerte acolo. n-o de la alte concerte susţinute cu grupul lui de rockeri, la Ipifoara şi la Târgu-Mureş. Am aflat de la prietenii lui că pe ¡1 ci lui în Bucureşti. Se întâlniseră pe Bulevardul Magheru, ftwlaurant, la Grădiniţă. Aşa a ajuns el după-amiază să fie finire demonstranţii de la Dalles”. 1

Iun Gâtlan nu a aflat nici după 20 de ani cine i-a împuşcat ţiului. „După ce a intrat camionul în ei, Mihai a fost aruncat, H mijlocul străzii. S-a ridicat şi atunci s-a tras o rafală. Aşa în era, jos, a apărut un civil care i-a mai tras un glonţ m şi Apoi l-a luat de păr – era rocker, avea plete – şi l-a târât Injţ. 1 11 n pom la marginea drumului. Asta o ştiu de la oamenii H l’Ii icurile din zonă. Au murit în acel moment lângă el alţi mi ultimeni. Au fost luaţi şi duşi repede la morgă, pentru a liice curat”. 2

11111 uişcarea manifestanţilor striviţi de camionul militar nu «te i «infirmată de martorii oculari.

Comandamentul Militar Unic

După teleconferinţă, Ceauşescu a înteţit represiunea. A a ni din ea în apropierea biroului său să fie eliberate trei iperi pentru a se instala un Comandament Militar Unic, I i uinanda generalului Vasile Milea. Deasupra acestuia sc. 11 însuşi Nicolae Ceauşescu, comandantul suprem al forim armate.

Inuandamentul reunea trupe de Armată, Miliţie şi I I HI IL, Ite. Seara, la Intercontinental, în fruntea acestor trupe itll. i însuşi Vasile Milea, ministrul Apărării Naţionale

şi lui i (comandamentului Militar Unic.

În noaptea de 21 spre 22 decembrie 1989, Ceauşescu n-a nul! acasă. A rămas în camera de odihnă a biroului său din lui. i viu Ion Gâtlan – Bucureşti, 30 iunie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

sediul CC. Era ultima noapte în fortăreaţa Puterii. Şi Îl îI ui noapte ca preşedinte al României. Simţea pericolul dea pici controlul, dar instinctele de animal politic i se tociseră. Nu dădea seama că moartea îi bate la uşă.

ULTIMA NOAPTE ÎN PALAT

Noaptea de 21 spre 22 decembrie 1989 a fost ultima petrecută în libertate de soţii Nicolae şi Elena Ceauşescu. În timp ce Armata făcea prăpăd în Bucureşti, „Tovarăşul" l „Tovarăşa" au rămas, pentru mai multă siguranţă, în «» diul Comitetului Central. Bătrânii dictatori erau bântuiţi de spaima trădării.

lături de soţii Ceauşescu, în fortăreaţa Partidului

Comunist au rămas, peste noapte, şi principalii lor colaboratori. Cei mai mulţi aveau amenajat şi liriin spaţiu de odihnă, dotat cu pat şi cu o mică garderobă. Iii au încercat să aţipească prin birouri.

Nimeni nu ardea de dorinţa de a înnopta în sediul CC al! I) ecizia de a rămâne în Palat a fost luată de Ceauşescu. i l. i-a făcut-o nu pentru a-i feri de pericole, ci pentru a-i I» uub observaţie. În acele clipe, stăpânul absolut al ţării t bântuit de spaima trădării. Şi cel mai mult se temea de Ali, în de care puteau veni de lângă el. i i s-a elimine orice pericol din interior, Ceauşescu preia t „îi.il comanda represiunii. În seara de 21 decembrie, ne ura 19.00, după teleconferinţă cu judeţele, el le ordonă film ministerelor de forţă, grupaţi în Comandamentul llliltii Unic: „Armata, trupele de Securitate, toate celelalte iiil. iji subordonate, inclusiv gărzile sau detaşamentele de ipiri şi apărare, sunt subordonate comenzii unice. Această ti i îi i îi 1, 1 u nică

este asigurată de ministrul Apărării, ministrul Interne, ministrul secretar de stat la Interne şi şef al gărzilor

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

patriotice, desigur sub conducerea comandantului suprem cu orice problemă, vă adresaţi comandantului suprem” 1

Pregătirea demiterii lui Milea

Lucrurile se precipită. Pe măsură ce-l cuprinde panii dictatorul se implică tot mai mult în coordonarea represiuni, O energie colosală, aproape tinerească, îl împinge de să se.il «Parcă n-ar avea aproape 72 de ani…

Tot mai nemulţumit de reacţia Armatei, Ceauşescu pny, i teşte schimbarea ministrului Vasile Milea cu un general mm hotărât, mai eficient. Şi, poate, mai loial, dată fiind suspiclu nea dictatorului că un spion se ascunde chiar lângă el.

Directorul Cancelariei prezidenţiale, Silviu Curticeanu: îi seara de 21 decembrie i-a spus lui Milea ca, în dimineaţa de decembrie, generalul Stănculescu să fie prezent la sediul (i Nu înţeleg de ce l-a chemat pe Stănculescu şi nu pe Guşă. M li Milea mi-a spus că se duce să-l cheme pe Stănculescu, că «mu spus tovarăşul, probabil că nu mai are încredere în mine»

Să vină Deşliu, Păunescu şi D.R. Popescul

Dornic să-şi atragă încrederea poporului, Ceauşescu III. H. crede în minuni. Apelează la o soluţie propagandistică: Iniisirea unor personaje care au o imagine „adecvată” în r. tu dul populaţiei. Elocventă este mărturia şefului de cabiuri Constantin Manea: „Pe seară, după ora 18.00, l-a chemat pl şeful Secţiei Presă, Mitea. I-a cerut să-i caute pe scriitorii I.n Deşliu şi Adrian Păunescu. Nu ştiu ce i-a spus direct. Din i îi

1 Stenograma discuţiei de după teleconferinţă din 21 decembrie 1989

2 Silviu Curticeanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198 l II octombrie 1993

ULTIMA NOAPTE ÎN PALAT

În Păunescu a refuzat să vină. Am impresia că ar fi vrut să-i în i să vorbească la televizor, pentru susţinerea cauzei” 1.

Manea comite două mici erori. Prima: Ceauşescu a cerut i mă nu doi, ci trei scriitori – Dan Deşliu, Adrian Păunescu Humitru Radu Popescu. A doua: Adrian Păunescu s-a ironiat la sediul CC al PCR, dar a refuzat să apară la le vi zor.

Irleviziunea era, în acel moment, principalul mijloc de „l, i C, andă al lui Ceauşescu. Din ordinul lui, emisiunile din H, I I le 21 decembrie 1989 au fost altele decât cele anunţate în I, I, I Program Radio – TV. Aceste modificări sunt explicate în lt! r, i Revoluţia Română în direct. După fiecare emisiune prol îl ulistică erau difuzate îndemnuri la calm. În cele aproape» line şi jumătate de emisie, de la 19.00 la 22.22, au fost patru i! M de intervenţii, la orele 20.00, 20.20, 21.20 şi 21.40. Nici Halul sovietic din acea seară, Punctul de întoarcere, nu a mai i ililuzat, în locul lui fiind programate cântece patriotice nluţionare.

Sfatul lui Verdet

lui pe 21 decembrie, în jurul orei 20.30, Ceauşescu cere

1111, i să plece acasă. Gărzile de corp îl sfătuiesc să rămână în

1111 IC C, pentru că e clădirea cel mai bine apărată. Ceauşescu M111 iează sfatul şi decide să înnopteze – şi el, şi „Tovarăşa” – în îi tir, iţa Partidului şi a puterii lor absolute.

În această perioadă, Ceauşescu este vizitat de Ilie Verdeţ, I I linte al Comisiei Centrale de Revizie a PCR şi deputat litiea Adunare Naţională, şi de alţi doi tovarăşi,

Mihail îi i, 1 şi Vasile Vâlcu, comunişti bătrâni: „A fost o seară foarte lllai, i I) n du-te-vino. De multe ori, nici nu mai închidea uşa ura în secretariat, la telefon, unde erau 22 de linii. Într-un – în III. I. pus să-i chem pe Vâlcu, Burcă şi Verdeţ, care au

111 o 1111 revedere. Întâi i-a întâmpinat ea. La intrarea lor în i iii, inntin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 28 ml 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

anticamera lui Ceauşescu, era Elena de faţă. El – în birou i uşa închisă. Ea le-a spus: «Vedeţi cum se dezvoltă lucruri pentru care am muncit?». Şi a ieşit el. Am fost de faţă cai Verdeţ i-a propus lui Nicolae Ceauşescu să caute o înţeleg şi cu cei care sunt instalaţi la baricadă, la Inter, în faţa cătm s-au mobilizat trupe” 1.

Ultima cină în familie

Pentru că nu au mai ajuns la reşedinţa din Cartierul Prim verii, soţii Ceauşescu au primit vizita copiilor Zoia şi Vălenii în sediul CC. Martori au fost Constantin Manea, şeful de e.il net al lui Ceauşescu, şi Mihai Hârjău, secretarul personal dictatorului.

„Către ora 21.00 au venit Zoia şi Valentin, fără Nicu, ai era la Sibiu. A venit întâi Valentin, i-a adus lui de acasă ham cămaşă şi ceea ce a mai dorit. După aceea a venit fiică-sa i soţul ei, Mircea Oprean. Cred că au încercat să facă un fel. masă, că s-au retras în sufragerie. Cred că au luat o gustare \ stat cam o jumătate de oră, poate o oră. Valentin a fost foai insistent, că suna din cinci în cinci minute şi voia să stea i vorbă cu taică-su, dar de regulă a vorbit cu maică-sa. Ea înec să-i liniştească şi le spunea că situaţia e stăpânită, iar Zoia Valentin le povesteau ce e pe stradă” 2, relatează Manea.

După plecarea celor doi copii, dictatorul a vrut să iasă ill clădire. Generalul Marin Neagoe (şef de serviciu în

cailn Direcţiei a V-a a Securităţii, ofiţerul care în acele zile asij; ui comanda Direcţiei) susţine că Nicolae Ceauşescu a ian câţiva paşi pe scări, dar a intrat înapoi. Tot atunci a cerul i fie aduşi şi nişte revoluţionari care strigau „Jos Ceauşesi ui cărora să le vorbească. „I-a fost adus unul care era bătui în Îi curgea sânge din nas. Le-am spus oamenilor mei să-l din

12 Constantin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie I 111 28 decembrie 1993

ULTIMA NOAPTE ÎN PALAT

„Leva, să-l spele, şi apoi să-l ducă de acolo” 1, declară Marin ICABOE în 1995.

*

* * *

În aceeaşi seară, Ceauşescu a vrut să vadă cu ochii lui 4 n-a întâmplat la Timişoara. Eugen Florescu, unul dintre n iilierii săi de presă, reconstituie momentul. „Pe 21 seara, i iioşescu i-a cerut lui Milea filmul de la Timişoara. Acesta promis că-l aduce, dar nu a venit. Dimineaţa, pe 22, lui „iiuşescu i-a fost adus un pachet cu fotografii. Erau lozincile M dictatorul!», «Jos comunismul!» scrise pe vitrine”. 2

(icneralul Vasile Milea chiar nu avea timp de filme în acea fiiil. Era ocupat cu represiunea din centrul Capitalei.

Planul de la ora 3

În mărturiile secretarilor de cabinet Manea şi Hârjău tniil (că vizitele de la cabinetul lui Ceauşescu au durat până miezul nopţii. Apoi, lucrurile s-au mai liniştit, însă în Hhinetele 1 şi 2 era tensiune mare.

În cursul nopţii, către ora 24.00, informaţiile curgeau ca şi i n. i.it unei. El a trecut la odihnă. Nu ştiu dacă o fi aţipit sau i dar dimineaţa era mai odihnit. Ea a ieşit frecvent şi s-a litiu mat. Nu a dormit. Probabil că mergea şi îi spunea şi lui. ni m. îi aduc aminte că, tot pe la miezul

nopţii, a indicat să mhiiilă o echipă de operatori TV care «să filmeze ce au făcut Miliţi, iuii, că acolo se va face curăţenie şi nu se mai poate Mliii a declarat Manea.

În.1 Ile încăperi din sediul CC al PCR, noaptea de 21 spre 22 (ml i-if 1989 a fost cel puţin la fel de agitată ca în cabinetele! Ibată „crema" partidului se afla în clădire.

I.îi în Neagoe – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 18... lui., 1995

MI Mihai Stoenescu-Interviuri despre Revoluţie, Editura RA0,2004

I în il. intin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 28 nilnli. 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Târziu, pe la ora 3.00, generalul Milea s-a întors din ui Intercontinental, unde coordonase personal represimu Atunci s-a petrecut un episod care putea pune capăt omului Ceauşescu cu 9 ore mai devreme.

Generalul Iulian Vlad, şeful Securităţii, a relatat acel e sod, în 1994, Comisiei „Decembrie 1989": „După ce s-a în U generalul Milea, am urcat împreună la etajul 1, unde era Şi. ili Major. Vizavi de biroul lui Ceauşescu. Milea era foarte afet i, i Am ieşit pe culoar, la fotolii, şi a început să plângă. Spun că nu crede că sănătatea îi va mai îngădui... Să le spun soţie fetelor sale ce s-a întâmplat... că nu a fost pregătit să se întân 11 1 aşa ceva. Atunci i-am spus că nu putem lăsa lucrurile aşa, i de fapt forţa este în mâna lui şi a mea. Eu stăpâneam lucru i i în sediu, iar el afară, dar el era foarte afectat. Era posibil se evite vărsarea de sânge. Ceauşescu a rămas în sediu. 11 Milea i-am dat de înţeles că trebuie să-l arestăm pe Ceauşesii Redau: «Dumneavoastră aveţi forţa afară, iar eu în interii u Mi-a spus clar: «Dragul meu, nu pot, nu mai sunt în stare Ulterior, Iulian Vlad a precizat că, în discuţia cu Milea, ÎI folosit expresia „să-l arestăm", ci „să-l blocăm".

Starea în care se afla ministrul Apărării e confirma 1.1 de Mihai Hârjău: „Era în jur de trei şi ceva noaptea. Milt era deprimat. Murdar de motorină, de praf, deci ţinuta ÎMI complet dezordonată. Răvăşit, mi-a spus cu aproximaţi «Măi, băiete! Să fii fericit că n-ai văzut ce am văzut eu» mai departe, întrebându-l care e situaţia, a adăugat: «Ce i fie mâine… iarăşi o luăm de la capăt»” 2.

La nici şapte ore de la propunerea generalului Vlad şi i! la dialogul cu Hârjău, Milea avea să încheie discuţia cu leal lumea. Pe 22 decembrie, puţin după ora 9.30, a fost găsit ajş nizând într-o baltă de sânge.

1 Iulian Vlad – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 24 l’i-l în de 1994

2 Mihai Hârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 7 febni» de 1994

MOARTEA LUI MILEA

Ministrul Apărării a fost găsit împuşcat în dimineaţa de ¡1 decembrie 1989, la ora 9.30. Tocmai fusese certat r, pru de Ceauşescu, care l-a făcut „incompetent” după generalul coordonase personal, în timpul nopţii, represiunea din centrul Capitalei.

Obosit şi deprimat”. Aceasta este caracterizarea făcută generalului Milea de cei care l-au văzut pe şeful Armatei în sediul CC al PCR, în noaptea M.I. pre 22 decembrie, după ce s-a întors de pe teren. S-a li.il apropiaţilor şi chiar a plâns în faţa şefului Securităţii, «mm i, i lui Iulian Vlad, care-i ceruse sprijin pentru a-l înlătura i! 1 f. iuşescu.

lua de 22 decembrie 1989 începe prost pentru şeful Anualei. „La 8.15, Milea încearcă să raporteze unde sunt trui li! me vine, dar e confuz. Era nedormit şi poate şi băuse, li i obişnuia să mai tragă la măsea. Ceauşescu îl întrerupe i leul, îl acuză şi de incompetenţă – «Trebuie să te învăţ eu i I îi un raport?» apoi i se adresează devastator:

«Marş şi 1111 III pele!». Acestea sunt ultimele cuvinte ale lui Ceauşescu (ÎI li M i le-a. Iar Milea urcă la etajul 6, ia pistolul şi se împuşcă” 1.» i «m nu i lui rea acestui final tragic îi aparţine istoricului Alex» INImi 1 iioenescu.

lui, p vin Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 19 iunie 2009 (autor:» ÎI I Miinu)

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

La întâlnirea convocată de Ceauşescu puţin după ora H. În o şedinţă CPEx restrânsă generalul Milea era de-a drept înspăimântat. Aflat lângă el, şeful Securităţii, generalul VU a pus mâna pe genunchii lui: şeful Armatei tremura. Şi im 1 frig, ci de frică.

Evenimentele care urmează pentru Milea se pel sub ochii a doi militari: colonelul Corneliu Pârcălăbe (şeful Statului Major al Gărzilor Patriotice) şi maiorul lui Vătămănescu (aghiotantul lui Milea).

„Când a fost chemat la cabinetul lui Ceauşescu, eu I.1 trezit, l-am ajutat să se îmbrace cu o cămaşă kaki. Era neK\ bierit, obosit, părea mai bătrân şi era abătut” 1, a pove I Vătămănescu.

Certat de Ceauşescu şi marcat de ordinele pe care le dăilu Milea începe să bântuie prin sediul CC al PCR. Iese 1 Cabinetul 1, traversează holul de la etajul 1 şi intră în birou 11 în care lucra Comandamentul Militar Unic – organism în îi 111 în seara precedentă, la cererea expresă a lui Ceauşescu.

La Comandament, Milea se interesează de poziţia tru n care vin spre Bucureşti. De la etajul 1 urcă la etajul 6, umli află birourile Gărzilor Patriotice.

Pistolul căpitanului Tufan

La Gărzile Patriotice, Milea îl întâlneşte pe colom Pârcălăbescu. Acesta declara în 1991: „Am ieşit în faţă. MII venea către biroul meu. L-am însoţit, iar când a ajuns la biru care dă spre lift, mi-a spus: «Domnule, vreau o

centur.111 vreau să merg jos, la unităţi»” 2.

Negăsind nimic la Gărzile Patriotice, Milea i se adresi.1 unui ofiţer de transmisiuni, căpitanul Marius Tufan, ca 11 afla pe hol. Relatarea îi aparţine tot colonelului Pârcălăbe.

Ioan Vătămănescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1W”, martie 1991

2 Corneliu Pârcălăbescu-stenograma audierii la Comisia „Decembrie I 11 23 aprilie 1991

MOARTEA LUI MILEA

A intrat în birou şi a ieşit din nou afară, cu mine, şi îi zice lui lui, în: «Măi, eu am cerut o centură. Dă-mi, măi, centura!». – îi. i, 1 încercat să scoată pistolul de la centură. Milea a spus: În dă-mi şi pistolul!». Asta nu a vrut să dea pistolul. A avut Ilare. «Măi! Sunt ministrul Apărării. Dă-mi pistolul!», a i – în lat Milea. «Vreau să merg jos, să văd care e situaţia la mi, îţi», şi a luat centura şi pistolul” 1.

În momentul următor, Milea îi cere aghiotantului său să-l Uw puţin singur cu colonelul Pârcălăbescu, în biroul acestuia. SMI – cam înăuntru eu şi Milea. În picioare. El îmi spune: «Măi t» unele, vreau să-ţi spun că Ceauşescu mi-a dat ordin, după lui ţa CPEx, să lichidez tot ce e în faţă. Să trag în popor, în «I i. ediului»” 2, a mai spus Pârcălăbescu.

Detunătura

I Mi pă această discuţie, Milea îi spune lui Pârcălăbescu că-i Mie Iricâ să nu păţească ceva afară. Îi cere şefului Gărzilor în mlice să-l lase puţin singur, în birou, să dea câteva telelii. me „Mi-a mai spus: «Să mă aştepte Vătămănescu la lift. heme liftul şi să mă aştepte, că vreau să cobor repede de Ilieii M-am gândit că, fiind ministru, intră într-un TAB şi se lin e la M inişterul Apărării Naţionale. Am ieşit şi am stat cu ptim. inescu. Discutam cu el, când am auzit o detunătură. iei că de la mine e», am

spus eu. Îl lăsasem la intrare pf plutonierul Manole. Plutonierul nu a intrat în primelei, i i unde. Am fugit cu Vătămănescu, iar plutonierului nptino: «Cred că ministrul». Când am intrat, Milea era ipe întins cu capul pe canapea” 3, a mai spus colonelul iii „îl, ibescu.

Aghiotantul lui Milea, Ioan Vătămănescu, a declarat că, „i uni „1 – 1 trimită să cheme liftul, ministrul Apărării i-a vori n pe un ton sumbru. „Mi-a spus că, dacă i se întâmplă ceva, i „înrliu I-îrcălăbescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989” – 4 «i’ MIIR) 91

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

să-i spun lui Barbu, care era şeful lui de cabinet, că arc îi spate două CEC-uri. Să fie date familiei, pentru nepoţii Im pe care îi iubea mult”. 1

Şeful de cabinet al lui Milea, căpitanul Alexandru Barim se afla la Ministerul Apărării Naţionale. Se despărţise di Milea în cursul nopţii. Barbu declara, în 1991: „M-am du i minister şi m-am culcat puţin. Pe la 9.15, ofiţerul de servu în mi-a spus: «Scoală-te, că a sunat ministrul şi a zis să-l suni (Gărzi». L-am sunat pe la 9.20. Mi-a zis: «De ce nu eşti aici», I-am răspuns că mi-a cerut să mă duc la minister. A răspun «Ştiu, măi copile, dar trebuia să fii aici, cu mine». I-am spin că mă sui în maşină, dacă ordonă. Mi-a răspuns: «Lasă, n mai e nevoie». Şi asta a fost tot” 2.

O altă relatare aparţine chiar ofiţerului care i-a dat pl toiul lui Milea: căpitanul Marius Tufan. Acesta făcea ghin cu colegii pe seama faptului că nu mai are pistol. Se afla terasa clădirii, la etajul 6, cu o staţie de emisie-recepţie. „UIMI pe terasă şi se auzeau rafale de armă. Se dăduse ordin să tragă. Concluzia mea era că trăgeau cei de la Ministeruli Interne. Când mă aflam la uşa de la terasă, spre hol, am au un foc, dar nu pot spune dacă era din afară sau dinăunti în mijlocul holului l-am văzut pe

Vătămănescu, urla că împuşcat şeful. A început agitaţia, iar eu m-am blocat g. n dându-mă că s-a împuşcat cu pistolul meu şi voi fi băgat. Pi uşă l-am auzit pe generalul Milea gemând, dar nu l-am văzut Au chemat un doctor, dar eu m-am gândit că s-a împuşcal, pistolul meu, cred că era ora 9.15. Am mers pe terasă, le-a spus băieţior că situaţia e complicată, s-a împuşcat general cu pistolul meu. Când am ieşit pe terasă, era 9.35" 3, a declar Tufan.

Arma cu care s-a sinucis generalul Milea era un pir. i Carpaţi model 1974, calibru 7, 62 mm.

1 Ioan Vătămănescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19H-i martie 1991

2 Alexandru Barbu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198" aprilie 1991

3 Marius Tufan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19H" martie 1991

MOARTEA LUI MILEA 135

Şocul lui Ceauşescu

Wstea despre sinuciderea lui Milea a ajuns imediat la.11 r „eseu. Mesagerul a fost misteriosul colonel Pârcălăbescu. \. e, i-a coborât la etajul 1 şi i-a raportat şefului de cabinet, iilinlantin Manea: „Tovarăşul Milea s-a împuşcat la mine în

UHU" 1.

Manea s-a speriat. „I-am spus: «Mergeţi dumneavoastră şi îţi u laţi». Mi-a spus, punând mâna pe clanţă: «Nu, intră tu!», tuni ru erau Nicolae şi Elena Ceauşescu. Şi câinele. I-am spus al i. tuşescu: «Milea s-a împuşcat». El a spus: «N-am înţeles!», i i lilleat de la birou şi a venit la mine. Câinele a stat lângă nliie, iar Elena, de pe fotoliu: «Ce-ai spus?». Zic eu: «Milea

«i» Inucis!». Zice ea: «A lăsat ceva scris?». Zic eu: «Nu». Zice I umitale ţi-a spus ceva?». Zic eu. «Nu». Apoi, Ceauşescu îi a deschid uşa, iar Curticeanu era în

anticameră. Îmi spune t» ale. iNCu: «Mergi cu el cu liftul şi-i spui în lift despre ce e ulm I – a făcut trădător pe Milea, după care m-am dus sus îi uiticeanu” 2.

*

x*

Mi îi icul Ioan Scurtu a notat: „Vestea sinuciderii lui Milea hilversat pe Ceauşescu. Aflat în clădirea CC, Ilie Verdeţ, ut iunoştea situaţia din Capitală, s-a dus la Ceauşescu, în I a găsit «într-o stare deplorabilă, aşa cum era el în u nu iile foarte grele, când îşi pierdea echilibrul». Verdeţ i-a mi şi nu se tragă în oameni. Ceauşescu i-a răspuns: «Nu I LIIIN a nu se va trage în oameni». În timp ce rostea aceste MI mie, Ceauşescu a început să tremure şi i-a spus: «Dar... i El îi. iilarea! A trădat ţara şi poporul generalul Milea!»” 3.

Pârcălăbescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie

11 îţi llir 1991

I ui ’n milu – Revoluţia Română din Decembrie 1989 în context internaţional, n I în n lopedică în colaborare cu IRRD, 2006

I

Îi

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

După ce a constatat sinuciderea generalului Milea, Sib Curticeanu – şeful Cancelariei lui Ceauşescu – a cobor, îl l-a informat pe comandantul suprem. Milea era în agonii fusese pus pe o targă pentru a fi transportat, cu o ambul. n la Spitalul Elias. A murit pe drum.

În acest timp, Ceauşescu încerca să se spele pe mâini chemat pe Eugen Florescu şi pe Constantin Mitea, consilu-i săi de presă. Florescu avea să-i declare istoricului Alex IVI în Stoenescu: „M-am dus la Mitea, dar nu am apucat să vorlu prea mult, că au apărut securiştii: «Repede, la

Cabinetul I La birouri, în anticameră, era câte un militar cu mitraliei Uşa spre biroul lui Ceauşescu era deschisă, iar înăuntru mai multe persoane. Toate aveau carneţel în mână şi noi, n Elena Ceauşescu – fără carnet, apoi Dăscălescu, Bobu, Mani Mănescu, Mitea, Petre Constantin de la TVR şi secretarul i presă Spinţăroiu. Subiectul: sinuciderea lui Milea. Imoill după ora 9.30, Ceauşescu dicta: «Să scrieţi că trădătorul Mi li s-a sinucis din laşitate...» A terminat de dictat şi am ieşit. Cai plecam, Ceauşescu iese pe culoar şi strigă după noi: «Mili Florescu!». Ne-am întors şi ne spune: «Să luaţi măsuri să deschidă Televiziunea, la ora 12.00, să se dea ştirea, dai n mai mult de o oră, să se facă economie!»" 1.

Misterul unei morţi anunţate

După zgomotul produs de arma căpitanului Tufan, a chemată o echipă medicală. Într-un sfert de oră de la pnuii cerea incidentului, a sosit o doctoriţă. Petra Tudor era mai de serviciu la Policlinica 10, ambulatoriul Spitalului bki Potrivit programului, serviciul funcţiona zilnic între oivi 8.00 şi 20.00 şi deservea în special personalul din Comilri, Central.

Petra Tudor spune că a încercat în zadar să-i dea prin ajutor generalului, care gemea într-o baltă de sânge pe un ginea unei canapele, undeva la etajul 6 al clădirii CC. l i

1 Alex Mihai Stoenescu – Interviuri despre Revoluţie, Editura RA0,2004

MOARTEA LUI MILEA

unul morţii. Camera 621 – biroul colonelului Pârcălăbescu, Hi, indantul Formaţiunilor de Gărzi Patriotice. „Pentru cazuri deosebite exista o echipă dotată cu chi-Hlfgi, medici cu o pregătire specială, care formau echipa de Hlt-iventii deosebite a lui Ceauşescu. În ziua respectivă erau u-le stresaţi. M-a sunat o voce de bărbat: «Veniţi repede la «ntfra 621 sau 631, un general s-a

împuşcat!». Asistenta era lei iilă să-şi ia ziarele. Noi aveam o Salvare, dar nu era voie i i, iţioneze în faţă, era pe undeva în garaj” 1, a declarat Petra foilor despre momentul în care a primit solicitarea.

Înţial, doctoriţa chemată pentru primul ajutor nu ştia Ine este pacientul. Aflase că e vorba despre un militar, însă ui iunoştea amănunte. „Am ajuns foarte greu până acolo. Mi părea că liftul merge prea încet. Apoi am mers pe un

ÎI LI I, I r foarte lung, foarte întunecos, am intrat într-o cameră H le întunecoasă, cu lume foarte multă. Când am intrat în il liict, în dreapta se afla o canapea pe care era întins un iiâiliiit în haină militară. Eu nu cunosc gradele. Ori general, (I plutonier – mi-e totuna. Deci era în haină militară, întins ei, ni. ipea, şi gemea. La capătul canapelei parcă era omăsuţă, i-a 11 persoană de sex feminin, nu ştiu cine era, se jeluia: «Vai, iiilp, nu, ce om bun a fost!». Mă gândeam ce pot să fac să-i 1 HI primul ajutor. Nu mai avusesem niciodată un asemenea

I om desfăcut centura, adică cureaua”. 2

I, i început, doctoriţa nu a văzut gaura de intrare a glonţuint A urmat un moment desprins parcă din filmele de acţiune. 1 liniam cu ochii orificiul de intrare. Eu nu ştiam, nu mai 4 ieiem decât în filme. De aceea, în momentul în care i-am fi”! îl ut cămaşa să-i asigur respiraţia, am văzut o plagă foarte i. t i, im în spaţiul trei sau patru intercostal stâng. Era foarte i i vă redau imaginea pe care am avut-o. Nu sângera printă M-am gândit la un evident şoc hemoragie. El gemea. SM IMH lui închişi. Un geamăt stins”. 3

Îi lupa medicală a muncit aproape o jumătate de oră i iiui i, înd a venit ambulanţa, de la garaj. Accesul spre CC

IVII, I ludor-stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 23 aprilie

138 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

era aproape imposibil din cauza barajelor de securitate I căpătâiul lui Milea a fost o luptă contra-cronometru.

„Eu am constatat atunci că glonţul nu perforase doi superficial, că trecuse prin pericard, că era şocul porili probabil prin distrugeri de pelicol vascular. Nu este voii de marile vase, de exemplu aorta, pentru că nu ar fi supi vieţuit până în momentul în care am ajuns eu acolo. Înaiv condiţii, se pierdea jumătate din cantitatea de sânge circ n l i Am rugat asistenta să pregătească un pansament. Între lini am vrut să văd ce tensiune mai are, că-mi era cert că are» hemoragie cu tensiune zero. Am reuşit să-i eliberez o nun ca să prind şi din venă, am luat tensiunea – care era zern puls imperceptibil, se continua şocul hemoragie. I-am aşi n tat inima, gemetele erau slabe. Sora era cu mine, i-am bă); 100 de grame de hemisulcinat. Între timp a venit targa şi.1 rugat patru oameni să-l ia" 1, a mai declarat Petra Tudoi

Raportul legiştilor

La Comisia Senatorială „Decembrie 1989" a fost înregişti la 1 aprilie 1991, în două exemplare, un document de o pap.ir» „Materialul referitor la audierea doctorului Zingher Dai ni cu privire la autopsia generalului Milea". Documentul avea trei mari concluzii:

1. Pe piele nu se vedea praf de puşcă, la autopsie nu s-a obsen nimic deosebit. Doctorul Şchiopu a făcut operaţia, iar doctul Enescu, împreună cu laboranta au luat probe criminalistice, ilt nu se ştie dacă s-au luat la ambele mâini.

2. După împuşcare nu a murit sufocat, în caz contrar ar fi apiti leziuni pulmonare, deci era deja în colaps.

3. Singer ar ea a durat aproape două ore. Dacă ar fi avut stop 111 diac, se oprea hemoragia.2

1 Petra Tudor – stenograma audierii la Comisia

„Decembrie 1989”, 23 it i 1991

2 Raportul audierii doctorului Zingher David la Comisia „Decembrie I n 1 aprilie 1991

MOARTEA LUI MILEA

Niupra raportului nu au fost făcute comentarii. Nu sunt i iunate nici opinii sau întrebări ale senatorilor din Mint ia „Decembrie 1989”. Semnele de întrebare ale „cazului IIIM” sunt însă departe de a fi eliminate.

Suspiciunea soţiei lui Milea

În timp ce generalul Milea „făcea ordine” la Timişoara şi i t-ii «ureşti ori era beştelit de Ceauşescu, soţia sa se afla la lo.il, într-o vilă a Ministerului Apărării Naţionale. O casă Ipdihnă pentru militari. În aceeaşi casă, dar la un alt etaj, se lţi» miţia generalului Ştefan Guşă, şeful Marelui Stat Major. Nicoleta Milea a declarat că are mari rezerve în ceea ce i \ i”. i-o moartea soţului ei. „La Predeal am primit telefon. La unul apel s-a auzit împuşcătura şi o voce... Nu a răspuns îmi în A fost un moment de linişte, pe urmă, dintr-odată, o II, l, un zgomot de lovituri. După aia s-a auzit împuşcătura, mi un minut a durat toată treaba asta. Lupta era destul de un nucă, după aia s-a făcut linişte şi... După aia, eu, ţipând li Irlon, mi-am dat seama ce se întâmplă. O voce foarte a lila îmi spune: «Doamnă, zgomotele pe care le-aţi auzit împuşcătura sunt înregistrate»”. 1

În TImpui audierilor, Nicoleta Milea i-a cerut preşedinteii t ninisiei Senatoriale, Sergiu Nicolaescu, să facă lumină I III soţului ei. Sergiu Nicolaescu, nimeni altul decât iiiul prezent în Piaţa Palatului pe 21 decembrie 1989, la JIHI C! ea mitingului lui Ceauşescu...

„Un militar nu se împuşcă în piept”.

ueiuelunile doamnei Milea par întemeiate. Vladimir îi director al Institutului Medico-Legal din Bucureşti în 1, i când a fost făcută autopsia lui Vasile Milea, a declarat

Nliuli la Milea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 22

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

că, deşi n-a fost prezent la disecţia cadavrului, i se pare i u dat modul în care s-a împuşcat generalul. „Autoampuşi, în zona pieptului este o situaţie atipică. De obicei, milil.it sinucigaşi se împuşcă în cap”. 1

Logica lui Beliş e împărtăşită şi de alţi experţi crimin. ili sau medico-legişti. Iată ce spune, de exemplu, comandoruli Constantin-Edmond Cracsner, medic psiholog, fost şef al ST «l Psihologie Militară din Statul Major General. „Marea majorii i-a militarilor se sinucid prin împuşcare. Având o armă lângli militarul este mult mai probabil să se împuşte, decât, să zii n să se spânzure. Mai toţi militarii aleg să se împuşte în cap, ponti că gestul presupune o mişcare şi o poziţie mai la îndemână plus, moartea este rapidă, uşoară, fără dureri”. 2

Comandorul Cracsner face şi o analiză logică a cazuli Milea. „Mi-e greu să interpretez sinuciderea generalului M în Cert este că gestul său – dacă a fost gestul său! – a cântărit mu emoţional, afectiv, în mobilizarea ulterioară şi acţiunile icni ale Armatei. Generalul Milea a fost făcut trădător. Este foni greu pentru un militar să afle că şeful lui e trădător, pentru i atunci eşti înclinat să crezi că în ierarhie sunt şi alţi trădai n Prin ce a făcut, a fost îndemnat să facă sau au făcut alţii în li h! lui, generalul Milea a dat un semnal Armatei”. 3

Raportul medico-legal, rezultat în urma autopsiei li Vasile Milea, conţine detalii care nu susţin teoria sinucitli ill Ba dimpotrivă, sugerează că glonţul a venit de la o dist.in mai mare decât lungimea mâinii unui om. Altfel spus, (degetul care a apăsat pe trăgaci nu a fost cel al lui V, H Milea. Atunci, al cui?

Cele trei variante

Există trei posibile variante ale morţii lui Milea: sân un derea voită, sinuciderea din greşeală (prin autorănire ralul! sau asasinarea. Datele medico-legale şi cele criminaliştii e.il»

1 – 3 Ziarul „Adevărul” – 5 noiembrie 2009

MOARTEA LUI MILEA

«i intui caz, coroborate cu mărturiile adunate de-a lungul vreM! I şi cu contextul în care s-a produs nenorocirea, conduc la iiHicluzie tot mai clară: Milea nu a vrut să se omoare. El a i I le victima propriilor calcule, fie victima unor ucigaşi cu iniţe-rece.

I. Sinuciderea voită. Această variantă, pe care s-a clădit Mtiiginea „eroului Milea, care s-a sacrificat ca să nu tragă în Hijior”, este tot mai puţin credibilă. O susţin doar declaraţiile în Ceauşescu („Trădătorul Milea s-a împuşcat”) – dar iMtişescu vorbea din auzite – şi mărturiile unor oameni iili ivsaţi: colonelul Corneliu Pârcălăbescu (şeful Gărzilor ililntice), căpitanul Marius Tufan (al cărui pistol i-a curmat l. tu lui Milea) şi maiorul Ioan Vătămănescu (aghiotantul ului. Irului).

! Sinuciderea din greşeală. Este varianta îmbrăţişată de îMI Icul Alex Mihai Stoenescu, care a studiat temeinic „dosarul Milea”. „Sinuciderea a fost practic o încercare de autorăiii Iii s-a aşezat la birou şi şi-a proptit pistolul sub coaste, în Mi4, a. E un fel de «picior în ghips» al lui Stănculescu. Milea ni. t să se scoată din joc, să fie lăsat în pace. Glonţul, însă, i ilins o coastă, a urcat şi i-a atins o arteră pulmonară”. 1

Hloenescu îşi susţine teoria prin logica situaţiei din dimi-l, I de 22 decembrie 1989. „Milea era convins că se va dinina. Indiferent dacă «lucra» în favoarea sau împotriva Hi enuşescu, el era condamnat. Ceauşescu îl schimba din ttni ţie în mod sigur, pentru că deja îl acuzase de trădare. M il. că pleca Ceauşescu, Milea urma să dea socoteală

pen„I implicarea directă în represiunea de la Timişoara. Pe 17 îi 11 în brie s-a tras din ordinul lui Milea, deci Milea omorâse iiicui. Erau ordine ilegale. Ceauşescu îl minţise la telefon i i iloclarat starea de necesitate. De fapt, starea de necesitate ni i. i fie declarată mult mai târziu, pe 20 decembrie, şi nu. îi la Timişoara”. 2

Iii concluzie: generalul Vasile Milea n-a fost un erou, ci un fiindant de oşti care a participat activ la măcelul din

(iilmi viu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 19 iunie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

decembrie 1989. Şi care a sfârşit fie încercând să se anin mutileze, fie fiind sacrificat de cei care aveau interes.11 elimine.

3. Asasinarea. Chiar aşa: avea cineva interesul de a cre. i i emoţie specială în rândurile Armatei şi ale populaţiei, ar iunţând sinuciderea ministrului Apărării Naţionale? Ceauşescu în niciun caz. De altfel, evoluţia evenimentelor a confirm.il. 4 moartea lui Milea a grăbit sfârşitul regimului. Din acelmomci îi lucrurile s-au precipitat. Tot ce mai avea de făcut Ceauşeset i r 4 să aleagă mijlocul de fugă: tancul sau elicopterul.

A existat însă şi o tabără pentru care moartea lui Mi lui a fost mană cerească: grupul care lucra la prăbuşire.) lui Ceauşescu. Complotiştii. Anunţul sinuciderii, pentru ca în el mai bun agent de comunicare a fost însuşi Ceauşescu (fă i. i ştie că este folosit), a fost dublat de răspândirea unui zvon.! fapt, Milea nu s-a sinucis, ci a fost omorât de „odiosul dictatoi l De ce? Pentru că „n-a vrut să tragă în popor!” Era imagini proiectată insistent de complotişti, prin TVR, imediat dupp fuga lui Ceauşescu.

Dublă lovitură: militarii şi civilii s-au înverşunat şi mă it. îi «împotriva tiranului care nu se mai satură de sânge, iar Arm. În prin martirul Milea, şi-a creat imaginea de

Albă-ca-Zăp. ul. i deşi avea pe conştiinţă victimele represiunii din zilele pl c... dente. A fost cadrul ideal pentru întărirea lozincii „Arm.il. şi cu noi!”, care fusese lansată cu o oră mai devreme. Din. u 11 moment, oamenii au fost încurajaţi să urce pe tancuri. şi 1 fraternizeze cu militarii, femeile să pună flori pe TAB-unl* represiunii, iar Ceauşescu a fost nevoit să bată în retrage u Armata nu mai era cu el!

Dacă acest scenariu a fost gândit de cineva, atunci. mi „cineva” a fost genial. Sau diabolic. Dar pentru ca scenariul i reuşească, a fost nevoie de sângele generalului Vasile Mi li Lichidarea acestuia putea fi făcută în trei feluri:

1. prin împuşcare;

2. prin întârzierea intervenţiei medicale (în loc să-i fie opt ni rapid hemoragia, a fost lăsat să piardă sânge până c. iuii nu mai putea fi salvat);

MOARTEA LUI MILEA 143

prin sufocare sau strangulare, în sediul CC, în Salvare.111 la Spitalul Elias (variantă contrazisă de concluzia de l i punctul 2 al raportului senatorial din 1991, rezultat în urma audierii doctorului David Zingher).

Milea şi-a semnat sentinţa în 1962

Legătura specială dintre Milea şi Ceauşescu, din decem – I «1989, nu a fost una întâmplătoare. Cei doi erau vechi iiihatanţi pe frontul comunismului românesc. Mai precis, I o presiunii împotriva „destabilizatorilor”.

Ki laţările istoricilor Constantin Olteanu şi Alex Mihai luriuiscu amintesc de un episod din 1962, din judeţul Ujirş, când Milea a reacţionat dur, la fel cum avea s-o facă I miişoara şi la Bucureşti în 1989. Povestea lui Milea este extraordinară. Milea era creaţia îl muşescu. A fost luat de la Piteşti. În 1962, Ceauşescu era I – i 11 a I în regiunea Argeş. În aprilie ’62, în două sate de lângă litrii a izbucnit

o revoltă a ţăranilor împotriva preşedinţilor cooperativă. Nu era politică. Nu avea treabă cu colecţii. tişefii furaseră şi oamenii s-au revoltat. Ceauşescu îi plasează acolo, întruneşte comitetul regional la Piteşti, a dimensiunea unei revolte ţărăneşti, deşi nu era chiar ftt t» ainenii ieşiseră, îi sechestraseră pe şefii C.A.P.-ului în tiii. ine. În acel moment, comandantul Şcolii de auto şi tani i. În la Piteşti, colonelul Vasile Milea, se oferă să intervină l'Iliniate. Şi repartizează o companie de blindate ruseşti, miale. Unul dintre ele a fost şi blocat. A rămas într-un şanţ, pali noapte, şi a fost declarat ca pierdere. Era un autotun… iii. indantul companiei de blindate se numea locotenenţii"! Ştefan Guşă, iar şeful secţiei tehnice – care a rămas a late – era locotenent Niculae Spiroiu. Pe 17 decembrie

II11 la Timişoara, Milea face acelaşi lucru: scoate tancurile iudă şi trage în oameni" 1, a declarat Stoenescu.

(iilmi viu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 19 iunie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Fost coleg de arme cu Milea, generalul Constantin Ol l n-are mai multe povestiri legate de fostul ministru. La M referitoare la momentul 1962, Olteanu este mai reţinut., I – povestea pe care o cunosc eu de la Milea. În '62 avea gradul de colonel şi era comandantul şcolii de ofiţeri de ţării îi din Piteşti. A avut loc o ridicare, un protest al ţăranilor illl regiunea Argeş. Ceauşescu s-a dus la Piteşti, la regiunea în partid, şi l-a chemat pe Milea, care era comandantul şcolii) al garnizoanei. L-a rugat să intervină. Milea a luat o foi ÎMI ţie de tancuri şi a intervenit, fără să le folosească. Numai.» mijloc de presiune" 1, şi-a amintit Constantin Olteanu. A (e l (a fost ministru al Apărării până în 1985, când Ceauşescu I i schimbat cu Vasile Milea.

Destinul lui Milea a fost influenţat de revolta ţărăru u i din 1962. Ceauşescu i-a remarcat atunci duritatea, iar

ullei M l-a făcut general şi l-a promovat la Bucureşti. Vasile Milea «t «mândru de ascensiunea sa până în preajma comandant uhu suprem. Nu ştia că şi-a semnat sentinţa, devenind prizonM al acestuia. Aşa a ajuns ca momentul 1989 să-l găsea şi au fruntea Armatei Române. Şi să sfârşească prematur, la (l îi ani, cu un glonţ în piept.

1 Interviu Constantin Olteanu – Bucureşti, 10 august 2009

I

„TRĂDARE LA ARMATA, TRĂDARE LA CANCELARIE!

În locul evenimentelor din decembrie 1989, mulţi apropiaţi ai lui Ceauşescu au apelat la şmecherii pentru a pătăsi corabia aflată în derivă. Generalul Stănculescu îi a puns piciorul în ghips. Dăscălescu s-a încuiat într-un W.C. ca să nu fie luat în elicopter. Hârjău a zis că se duce la toaletă şi a dispărut. Aghiotanţii dictatorului s-au făcut nevăzuţi. Nicoleioiu a „uitat" să deconteze banii cu care «puise din Iran.

a plăcinte, înainte! La război, înapoi!" Această zicală acoperă perfect acţiunile câtorva dintre oamenii importanţi din sistemul comunist sau apropiaţi ai pătatului central, în decembrie 1989. Când şandramaua a 1.1 pul să se clatine, aceştia au fugit sau au încercat să iasă im în pentru a-şi scăpa pielea.

Iilmis la Timişoara pe 17 decembrie 1989, în calitate de im adjunct al ministrului Apărării Naţionale, generalul I, IM Atanasie Stănculescu a făcut şi o vizită într-un spital n ni aş. Pe 21 decembrie, el a simulat o criză de vezică biliară.

kilM a evitat să fie pus în situaţia de a citi manifestanţitimişoreni decretul care instituia starea de necesitate. În Mrtple. i care a urmat, abia revenit la Bucureşti, s-a dus din i la pital, de data asta pentru a-şi

pună piciorul în ghips, i mi doar o scăpa de chemarea „în dispozitiv”.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

În dimineaţa de 22 decembrie, secretarul personal al! Nicolae Ceauşescu, Mihai Hârjău, a motivat că-l doare simit cui pentru a se duce la toaletă. Imediat şi-a luat tălpăşiţa 1 sediul CC, aducând-o pe Elena Ceauşescu în pragul apnpl. xiei. „Curticeanu, trădare la Armată, trădare la Cancelarii s-a auzit strigătul tovarăşei, după cum şi-l aminteşte Silv Curticeanu, şeful Cancelariei prezidenţiale. Vasile Milea sinucisese cu puţin timp în urmă, iar tovarăşa aflase, di; ratã, că a „trădat” şi Hârjău.

Puţin mai târziu, Constantin Dăscălescu, ultimul pl hm ministru al României socialiste, a pretins că se duce să ia paltonul şi s-a ascuns într-un W.C., numai ca să nu un elicopter cu soţii Ceauşescu.

Şeful statului a fost abandonat chiar şi de ofiţerii ins, luinaţi cu paza sa personală. Aghiotanţii săi erau locotenent Ionelul Vasile Tălpeanu şi maiorul Vasile Bălaşa, de la Din, în a V-a a Securităţii. Fiecare avea în subordine un şef de grupa i şapte ofiţeri din aceeaşi unitate. În dimineaţa de 22 decenii u i Bălaşa a dispărut, fiind de negăsit. A rămas „la datorie” 1 Tălpeanu, care era poziţionat la uşa Cabinetului 1. În hau care a însoţit fuga la elicopter, s-a eschivat însă şi Tălpeanu El a rămas în clădire, deşi avea misiunea de a nu se despai de comandantul suprem. Locul său, ca gardă personală. Ceauşescu, a fost luat de maiorul Florian Raţ, tot de la Di în ţi-a V-a.

O afirmaţie interesantă a făcut căpitanul Marian Rusii ofiţer de la Direcţia a V-a întrebat dacă nu l-a abandonat „pn repede” pe Ceauşescu (puţin după 13.30, la o oră şi jumătait după fuga de pe acoperişul CC), Rusu a răspuns: „Poate i, w târziu. Alţi colegi au plecat din

dimineaţa de 22 decemhih din sediu, iar alţii chiar din seara de 21 decembrie” 2.

Silviu Curticeanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie l’W-i octombrie 1993

2 Marian Rusu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, Mi i 1995

TRĂDARE LA ARMATĂ, TRĂDARE LA CANCELARIE!” 147

tirajul maxim: îţi scrii demisia şi tragi apa

Victor Atanasie Stănculescu a inventariat momentele în ni, i încercat să evite anumite sarcini, cerând să fie trecut i uvervă sau simulând probleme medicale. Aliat la Timişoara încă din 17 decembrie şi în contextul i, iro se lansase ideea unui comandament al oraşului pe IC» să-l conducă el, Stănculescu a pregătit un raport către llinlae Ceauşescu. Cel puţin aşa susţine el. „În raport solii un să fiu trecut în rezervă, întrucât nu sunt de acord cu v. i u ileş.a.m.d. Voiam să-l înmânez unuia dintre însoţitorii a I rtscălescu şi ai lui Bobu, să-l ducă la Bucureşti. Văzând

111 în, mi-au cerut să vadă şi au zis că sunt nebun: «Dacă a mia, mâine te împuşcă. Rupe-o şi arunc-o la W.C!». Am îi’i o şi am aruncat-o acolo, a fost un moment de slăbiciune, iulie altele”. 1

M.fuculescu zice că în camera în care a făcut cererea nu în îi aflau decât „cei doi generali, Diaconescu şi Brahaciu, [M’i. a-şi aducă aminte” 2.

Criză de vezică biliară

IV. () decembrie, aflat tot la Timişoara, Stănculescu – zice i.1 spus lui Milea, telefonic, că vrea să se întoarcă la II II eşti, iar Milea i-a replicat: „Mai stai acolo, încă nu e (Vine să vii” 3. „În acea seară, generalul Ion Coman a vrut să ifii mulţimii, într-un oraş care se liniştise dintr-un anumit iun I de vedere (nu mai erau manifestări agresive de nicio Milei, acel decret de stare de necesitate, despre

care am spus nu mai are niciun rost, că nu poate să provoace decât teniii uui. «Seara chiar că nu are niciun rost, că lumea e încă i «li, ui». Zice: «Bine, atunci mâine dimineaţă»". 4

Vii lor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie l noiembrie 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

De teama citirii decretului – susţine Stănculescu dimineaţa, la ora 5.00, s-a deplasat la Spitalul Militai t Timişoara. „M-am dus la spital şi i-am spus doctorului până la ora 13.00 stau acolo. Mi s-a spus că m-a căutat M Coman de câteva ori la spital. M-am dus după ora 13.00 M» I spus: «M-aţi căutat?». «Da, unde ai dispărut?». I-am spre am avut o criză. A zis: «Uite, nu te-am găsit şi am dat tel «la Guşă, şi mi l-a trimis pe Chiţac, care a citit decretu I

Întrebat dacă „acea criză a fost reală sau nu", Stăncule spune: „A fost combinată, efectiv nu am vrut" 2. Senatum Sabin Ivan, membru în Comisia „Decembrie 1989", corn la zionează: „Deci, spuneţi aşa, că aţi simulat o criză" 3.

Generalul rememorează vizita la spitalul timişoni Medic de gardă era chiar comandantul spitalului, pe t, i Stănculescu îl cunoştea. „Mi-a făcut un consult, mi-a Iau o foaie de observaţie că am criză de vezică biliară, nu i ce, mi-a făcut o injecţie şi am dormit până la ora unu ilii prânz. Între timp, a dat telefon Coman: «Unde e ăsta: a doctorul spune: «E în tratament la noi, doarme, nu puni să vină!»".4

Ghipsul de opt ore al generalului Stănculescu

Revenit la Bucureşti, cu un avion militar, în noaptea ili spre 22 decembrie, Victor Atanasie Stănculescu află că ora u e în fierbere. „Am ajuns acasă înjur de două şi ceva. Soţia. i speriată. Ea mi-a spus că a auzit la radio că au fost mi; în oraş, că lumea e speriată, că cei de la Ambasada sovietit au fugit toţi de acolo. Mi-a spus să nu mă mai duc

nic, în că mă omoară. I-am spus: «îţi promit că nu mă mai din

1 – 2 Victor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „Decemi t 1989”, 1 noiembrie 1993

3 Sabin Ivan – stenograma audierii lui Victor Atanasie Stănculescu la Cum sta „Decembrie 1989”, 1 noiembrie 1993

4 Dinu Săraru – Generalul Revoluţiei cu piciorul în ghips, Editura RAO, i «1

TRĂDARE LA ARMATĂ, TRĂDARE LA CANCELARIE!”

If în de gând să fac acest pas ca să rezolv problemele pe care» mi încurcat alţii», şi mă refeream la familia Ceauşescu. Şi – În început să caut soluţii. Nu m-a căutat nimeni în noaptea MVR. i l’e la ora 4.00 am dat eu telefon la ofiţerul operativ, la mini, Ier, şi i-am spus că am sosit. Am întrebat unde e minis-Vkll», «1 mi-a spus că e în CC. Am căutat o soluţie ca să nu i «iili ip la ceea ce era foarte clar o acţiune de represiune pe Am întrebat la Spitalul Militar cine e de gardă. Mi s-a spus uni medici mulţi, că au fost răniţi mulţi şi că aproape) Inale secţiile sunt prezenţi şefii de secţie. L-am căutat pe (tnoi alul-doctor Niculescu, şeful secţiei de Traumatologie, şi sui spus: «Vreau să vin până la spital, să discut o problemă (Hoţie urgentă». «Veniţi. La ce oră?» «Acum» (era ora 5 şi na) M-am dus şi i-am spus că nu vreau să mă duc la CC. (inm ştie o soluţie», i-am zis. Şi atunci mi-a spus: «Îţi pun i ti ţi-a ttl în ghips». Zic: «Bine, dar nu o să se cunoască?» «Nu. fui i, i ai avut întindere de menise. Ai fost sportiv, acest lucru Mânibil la vârsta ta». Şi personal mi-a pus ghipsul. A durat nu vreo oră. «Acum mă duc acasă», i-am zis. Mi-a spus că it fi mai bine să rămân acolo. «Nu, mă duc acasă». Piciorul «ghips a fost un manşon solid şi destul de greu. Când am iţimn acasă, soţia mi-a spus: «Te-a căutat locotenentul-ma-

Hat bu pe sistemul cunoscut – era unul dintre aghiotanţii iiini, Irului, de la Ministerul Apărării Naţionale, că mai avea l» i i are erau de la Ministerul de Interne –, i-am spus că eşti la fiilal Am stat acasă şi, către ora 8 şi ceva, m-a căutat ofiţerul i i. «tiv şi mi-a spus că a zis tovarăşul ministru să mă duc «l-am zis să-i spună că sunt cu piciorul în ghips, că am util un accident şi nu pot să vin. Am fost sunat după aceea, ni «iii. n ţin minte, ori de şeful de cancelarie, Manea, ori de n ineva, care a întrebat-o pe soţia mea dacă sunt acasă. I-a Mtih", i sunt acasă şi dorm. «Ce s-a întâmplat?», a întrebat la chemat ministrul Apărării să vină aici»". 1 Această nKiltii le a fost făcută în faţa Comisiei „Decembrie 1989".

Vii lor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie I*M I iulicmbrie 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

În cartea Generalul Revoluţiei cu piciorul în glii Stănculescu spune că el ar fi vrut, într-un fel, să plece p minister atunci noaptea, când s-a întors de la Timişo. îi dar că soţia n-a fost de acord. „Nevasta zice: «Nu pleci! M bine îţi dau cu vaza în cap – aveam o vază de cristal 71 pun jos!» Şi, în fine, discuţii, dar până la urmă, trebui. i plec..." 1 Şi tot doamna Stănculescu – zice generalul – a, i\ ideea cu spitalul. „Soţia mi-a spus: «Stai acasă, nu te duel! Aici a fost intervenţia, cum se zice, dumnezeiască, a soţi «Atunci i-am spus: «Ce să fac?» «Du-te la spital, la cine 1 de serviciu, şi găseşte o soluţie acolo, să-ţi facă un conin să-ţi facă o internare, să faci ceva!»". 2

Precizare: Elena Stănculescu, soţia generalului, s-a sânii pe 21 decembrie 2003, la vârsta de 67 de ani, aruncându-se la etajul doi al clădirii în care locuia.

„Cu picioarele rupte să vină, că-l aduc arestat!"

Într-un interviu pe care i l-am luat în decembrie lli la Spitalul Penitenciarului Jilava (unde-şi ispăşea

eonii.innarea pentru participarea la represiunea de la Timişoara Victor Atanasie Stănculescu (care fusese degradat milil. şi nu mai era general şi nici măcar soldat) a povestit cum 1 construise alibiul în cazul unei eventuale suspiciuni.1 Ceauşescu. Înainte de a părăsi Spitalul Militar Central, el I întrebat pe doctorul Nicolescu: „Şi dacă o să mă controle să mă întrebe cineva?" „Nu este nicio problemă, spuneţi 1 aveţi ceva la rotulă şi că v-am blocat piciorul pentru rolul Acolo nu se poate face niciun control, că sunt cartilagii u pot să se vadă" 3, i-a răspuns generalul-medic.

Cu piciorul stâng imobilizat în ghips de la vârful ileptelor până la jumătatea coapsei, Stănculescu a ajuns, în cel

1, 2 Dinu Săraru – Generalul Revoluţiei cu piciorul în ghips, Editura RAO, UI1

3 Interviu Victor Atanasie Stănculescu – Jilava, 14 decembrie 2009

TRĂDARE LA ARMATĂ, TRĂDARE LA CANCELARIE!"

Hll urmă, în sediul Comitetului Central. „La ora 10 şi ceva a» cult o maşină cu doi-trei oameni de la Cancelarie, trimisă de 1 mea, şi au zis: «Ni s-a spus că să vă luăm cum sunteţi». Am îi.11 pe la intrarea C. Pe coridor mi s-a spus, nu mai ştiu de (tui1, „duceţi-vă, că e supărare mare, că generalul Milea s-a Hiţiiişi at». Pe traseu, pe coridoare, erau cam 50 de oameni cu nit'uitate. Asta a fost o primă imagine. Am întrebat pe unul dulii cei de pe hol unde este Comandamentul Militar. Mi-a". iiil că undeva lângă Cabinetul 1. Am intrat, le-am spus că un venit şi erau toţi în panică. M-am dus la secretariatul lui

Miiţescu. Cred că Silviu Curticeanu m-a repezit puţin. A i-l căuşescu şi m-a întrebat ce am păţit la picior. Mi-a spus

— liiu comanda, să întărim dispozitivul şi să apărăm” 1.

În mărturia sa, Stănculescu pare să încurce un pic orele. În V-llt Ale, sosirea sa în sediul CC a avut loc înaintea orei 10.00, lui linul că la 9.50 Ceauşescu l-a văzut intrând în secretariatul III MI I I anunţat că preia conducerea Armatei.

l usodul cu ghipsul e rememorat şi de alte persoane aflate MC. În dimineaţa de 22 decembrie. Constantin Manea, şeful îi mliinet al lui Ceauşescu, povesteşte: „Înainte de 11.00, li i ui perioada asta imediat după aflarea sinuciderii lui iii. i, Ceauşescu se gândea la un înlocuitor. L-a căutat pe în i r. iuşescu, generalul. Nu a fost de găsit. Atunci mi-a zis nu i, i I le căutat Stănculescu” 2.

fi 11 a ce a aflat că Stănculescu e acasă, cu piciorul în ghips, „r. i-seu i-a ordonat lui Manea: „Cu picioarele rupte să vină! i Nil vină în cinci minute, să nu se joace, că-l aduc arestat!”.3 I., în 1 povesteşte: „Stănculescu a venit. Într-un sfert de oră a (iial ut olo. Foarte curios acest ghips... Nu avea cârje, de baston ui ml aduc aminte. A simulat foarte bine că e accidentat şi r i doare” 4.

nul n ajuns la sediul CC al PCR, Stănculescu – îmbrăcat i îi h igea după el piciorul stâng, imobilizat în ghips. „Nu

Vh LI II Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie

I inuembrie 1993

Iiiriluntin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, Ultţit Mitlirit 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

mă durea, dar mă incomoda. Mergeam foarte greu, am a\t răni multă vreme din cauza acelei mişcări anormale”. 1

Audiat în 1994, Ilie Ceauşescu (şi el adjunct al mini

în lui Apărării Naţionale în 1989) spune că, în jurul orei IIS – tănculescu a chemat medicul la sediul MApN – urnit deplasase între timp – ca să-i dea jos ghipsul. „A pus picii ut pe scaun, a ridicat pantalonii, iar medicul i-a tăiat ghipsu I acelaşi medic care i-l pusese” 2, susţine Ilie Ceauşescu.

Fratele dictatorului face însă o confuzie. N-a venit gen ralul Niculescu, de la Spitalul Militar Central, să-i SOM ghipsul lui Stănculescu, ci a făcut-o un ofiţer de ia în în tu na ministerului. „A venit un medic, locotenent-major, cu i cleşte şi mi-a tăiat ghipsul. După ce mi l-a dat jos, am renun la ţinuta civilă şi m-am îmbrăcat militar. Ţinuta militau aveam la birou”. 3

De la fuga Ceauşeştilor din sediul CC trecuse apro, o oră şi jumătate. Ghipsul atârnase de piciorul generalul Stănculescu timp de opt ore: de la 5.30 până la 13.30.

„Criza de vezică” de la Timişoara şi „piciorul în chip –, la Bucureşti n-au fost singurele încercări ale lui Stănculi de a se pune la adăpost în cazul prăbuşirii lui Ceauşescu i câteva săptămâni în urmă, el reuşise să-şi scoată fiica şi j-u» rele din structurile Securităţii. Ambii erau ofiţeri şi lucrau zone operative. Fiica lui Stănculescu era angajată la Sociclalt „Dunărea”, care derula operaţiuni de export-import. Soţul era încadrat la Unitatea „R” (transmisiuni speciale). Am. i ml au fost scoşi din zona operativă şi mutaţi la unităţi mai puţ expuse, apoi transferaţi în afara Capitalei. În final, cu puţ timp înainte de Revoluţie, le-a fost aprobată solicitare, trecere în rezervă, chiar dacă aveau sub 40 de ani!

ml.

1 Victor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „De 1989”, 1 noiembrie 1993

2 Ilie Ceauşescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198 l nu arie 1994

3 Interviu Victor Atanasie Stănculescu – Jilava, 14 decembrie 2009

TRĂDARE LA ARMATĂ, TRĂDARE LA CANCELARIE!” 153

I a iioralul Stănculescu a rezolvat problema apelând la Mijn Mi ţii generalului Iulian Vlad, şeful Securităţii. Pentru SM i-a cerut un serviciu generalului Aristotel Stamatoiu (». avea în subordine Societatea „Dunărea”), iar pentru gititiM generalului Ştefan Alexie (sub autoritatea căruia fiitnţiona Unitatea „R”). Pe Alexie l-a abordat la nunta fiului §» un aiului Stamatoiu, ţinută la Cercul Militar Naţional, m (Muma lui ’89.

Veste manevre nu au fost întâmplătoare. Generalul Klili 11 lescu era un om bine informat. De-a lungul anului 1989 lt» un M mai multe contacte cu oameni-cheie, cetăţeni români jj» haini, care-l avertizaseră (îl informaseră?) că prăbuşirea liglliiului Ceauşescu va fi însoţită de o răfuială a Armatei M P’i uritatea, conflict care se va solda cu multe victime din îmi Securităţii. De aceea, Stănculescu a vrut să-şi pună la

A» i. I fiica şi ginerele. Mai ales că el, generalul, se afla în iiiliieerea Armatei care urma să decimeze Securitatea!

„Trădătorii” din closet

În lua de 22 decembrie, WC-urile din sediul CC s-au i. iilll cele mai bune ascunzători.

Mlliai Hârjău, secretarul personal al lui Ceauşescu, a i mi i i „din sediul CC al PCR în jurul orei 8.00. Cel mai tip îl le povestea Constantin Manea, şeful de cabinet al îi laiul ului.

I a ora 8.00, Hârjău, colegul meu, a acuzat dureri de stoV n, i-a spus să fiu atent, că el o să lipsească vreo câteva Niniile, ic: «Bine». A trecut o jumătate de oră, nu a mai venit nif II Am observat că şi unul dintre aghiotanţii lui

Nicolae pillţeneu dispăruse, şi anume Bălaşa. Rămăsese Tălpeanu, ÎN I I, I de serviciu. Tălpeanu ăsta era deja la pază acolo, în i de la cabinet, şi eu rămăsesem pe cap cu toate liniile» Mimice şi cu toată nebunia care se dezvolta acolo". 1

unul, intin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 28 tMiitm» 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Vine ora 9.30, Milea se sinucide, iar Ceauşescu e i.it goric şi-l numeşte pe fostul său ministru „trădător". I) ÎI altă jumătate de oră, mai povesteşte Constantin Manu „Ceauşescu a observat că lipseşte Hârjău şi m-a luat pe mu la întrebări: «Unde e Hârjău?». «Nici eu nu-l văd, l-a apm durerea de stomac de la ora 8.00 şi e 10.00 şi nu mai va Am pus eu să-l caute peste tot, şi prin WC-uri pe aici, şi pl birouri, nu este». Zice: «Alt trădător. Să vie Postelniculdat ordin ca Hârjău să fie căutat, să fie arestat. S-a trimis dii el, dar nu l-au găsit". 1

Silviu Curticeanu, şeful Cancelariei, a fost martor la înţia Elenei Ceauşescu când a aflat că Hârjău a dispărut I I povestit în 1991: „Ea era în anticameră şi ţipa, mi-a zisi în aşa: «Curticeanu, trădare la Armată, trădare la Cancelari 1 Eu întreb: «Ce-o mai fi acum?». Ea spune: «Păi, a fugit Hâi j. În Zic eu: «Poate e pe aici, pe undeva». Hârjău trebuia să fie în vi unde făcea el primirile. Culoarul între camera lui Ceauscu şi sala de şedinţe avea două sonerii, pe 1 şi pe 2. De data. i i l-a sunat pe Hârjău, el nu era acolo. Manea, când a văzut e, i i este Hârjău, a intrat el, că se mai întâmpla, se mai compen unul pe altul. Manea a ieşit afară, dar în timpul acesta veni ea, Elena Ceauşescu. A aflat că nu e şi a început o nebuni toţi întrebau «unde e Hârjău?»" 2.

Mihai Hârjău a povestit cum şi când a plecat din sedii „Pe la 8.30, în timpul desfăşurării şedinţei convoca le îl

ceauşescu, am plecat acasă, unde mi-am întâlnit soţia şi e lui. Erau foarte îngrijoraţi de ce se întâmpla. De fapt, pl I 5 dimineaţa, când mai trecusem în fugă pe acasă, le-am). pl că situaţia este de un dramatism ieşit din comun. Acum le 11 spus că eu nu mă mai întorc la sediu. Vecinii care erau acolo au spus că mă ascund. În sfârşit, m-am dus precipit la o mătuşă a unui coleg de facultate. Am stat acolo cât ore, până pe la 14.30…" 3

1 Constantin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19H l J decembrie 1993

2 Silviu Curticeanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie l'Hi il 11 aprilie 1991

3 Mihai Hârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 7 Hmh de 1994

TRĂDARE LA ARMATĂ, TRĂDARE LA CANCELARIE!"

lembru în Comisia „Decembrie 1989", senatorul Şerban Im I ulescu – aflat şi el în sediul CC pe 22 decembrie – îl Hireabă pe Hârjău: „Nu v-a fost teamă că, dacă Ceauşescu vă tlllA şi nu vă găseşte, o să aveţi probleme?". Hârjău răspunde: MIU că am fost căutat acasă în jurul orei 11, a fost un risc fi (bre mi l-am asumat, dar am zis că mi-l fac pe propria u-le" 1.

Solicitat să motiveze „dezertarea", Hârjău povesteşte: „Eu un văzut aici o atmosferă de război. Dimineaţa, toate holurile

— tea erau înţesate cu oameni cu armele de gât – eu vă i mi toate acestea pe un ton moderat, dar ceea ce se întâmpla III I ÎI I eu nu pot să reproduc, toate lucrurile aveau un tragism, I desfăşurare… Şi, în aceste împrejurări – cramponarea lui (Mie „eseu de putere, hotărârea lui de a merge până la capăt, ijfe ltil la o rezistenţă absurdă… Mi-am făcut, sigur, diverse „111 îi: dacă coboară la subsol, la adăpost? I-ar fi luat cu el pe i ei care erau cu el, să

deschidă foc. Intram într-o situaţie ne dacă scăpăm cu viaţă, puteam să-mi pun ştreangul în («. îl” 2.

A’i. i că a plecat. „I-am spus lui Manea că mă duc la toaletă I.eu luat-o… parcă îmi conducea cineva paşii. Spre intrarea 1 ui. ui întrebat ofiţerii: «Unde mergeţi?». «Dom-le, merg i mi treabă aici». Deci am mers aşa, m-au văzut în haină… nu când am văzut barajul de soldaţi, de tancuri, tot ce era i radă, şi m-am dus aşa, parcă eram drogat”. 3

Dăscălescu „şi-a uitat” paltonul i (constantin Dăscălescu, prim-ministrul de-atunci ai în miei, a făcut tot posibilul să nu-i însoţească pe Ceauşeşti diorul lor final. El fusese desemnat să urce în elicopterul le acoperişul clădirii CC al PCR, pe 22 decembrie, alături i umplul dictatorial şi de Emil Bobu.

Mihai Hârjău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 7 felli 1994

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Când se pregăteau să plece la lift, şi de acolo pe scop «il Dăscălescu a spus că se duce să-şi ia paltonul. El s-a as «im însă într-un W.C. Şi s-a încuiat pe dinăuntru, iar Ceauşi”» 1 grăbit de faptul că revoluţionarii forţau intrarea în Pal.il t luat – în locul lui Dăscălescu – pe Manea Mănescu!, ««în ultimului guvern comunist a ieşit din W.C. abia după u I asigurat că elicopterul decolase de pe clădire.

Nicoleioiu şi banii din Iran

Pescarii au o vorbă: în ape tulburi se pot prinde pl 11 mari. Aşa au gândit şi unii dintre apropiaţii lui Ceauş «Nu toţi se mulţumeau să-şi salveze pielea. Unii încercau scoată şi oareşce profit din nebunia acelor zile. Cel mai l «m plasaţi pentru a face bani erau responsabilii-cheie din coiin-i ţul exterior. Fructificându-şi relaţiile şi folosind discreţiiuti capitalul statului, aveau să devină cei mai bogaţi oameni A tranziţiei de la comunism la capitalism.

Mirosul dolarilor i-a sedus însă şi pe activişti care nu a ve*! nicio treabă cu afacerile. Studiu de caz: Vasile Nicoleioiu, «în Protocolului de Partid şi de Stat. Acesta nu putea să facă 11 an zacţii în numele lui Ceauşescu, ci doar îi purta medalii li «i valiza cu bani cash în deplasările din străinătate. Aşa cum 11 întâmplat şi în Iran.

Ceauşescu şi suita lui s-au întors de la Teheran miercu i i, decembrie 1989. O zi mai târziu, o geantă-diplomat cu «îi ««părăsea sediul Comitetului Central, la indicaţia celui can «fi avea în grijă: Vasile Nicoleioiu. Şoferul acestuia, Dumili» Cercel, a dus-o la o adresă de pe Calea Victoriei, unili predat-o lui Emil Nicoleioiu, fratele expeditorului şi lud ministru al Justiţiei în perioada 1975 – 1977, în guvernul «MM dus de Manea Mănescu.

Patru ani mai târziu, pe biroul senatorului Valenlii

Gabrielescu, preşedintele Comisiei pentru Cercetau Evenimentelor din Decembrie 1989, a ajuns un plic sigilii

TRĂDARE LA ARMATĂ, TRĂDARE LA CANCELARIE!” 157

ni. iinentarul a deschis plicul, cu răbdarea unui om care şi îi ni se şase ani în temniţele comuniste. În plic se afla un f»! le câteva file. Când a început să-l citească, Gabrielescu înlemnit: o anume Nicoleioiu Vera Florica îşi acuza fostul i.1, profitând de haosul din sediul CC al PCR în zilele de I decembrie 1989, a „şterpelit” banii cu care Ceauşescu întorsese din Iran!

Vasile Nicoleioiu (52 de ani) era şef la Protocol din 1983. mi I, i revenit de la Teheran, el a fost şocat de atmosfera din MII, mia. Mirosea a Revoluţie, a lovitură de stat, a schimbare icgim. Atunci i-a încolţit o idee: dacă se întâmplă ceva şi, h. insul creat, se pierde urma genţii-diplomat?! Involuţia l-aprins pe Vasile Nicoleioiu într-o situaţie familii complicată: avea o soţie, o amantă şi câte un copil cu i ine dintre cele două femei. Ambii copii erau

băieţi.

III 1994, când l-a „turnat” pe Vasile Nicoleioiu la Comisiai Unembrie 1989”, Vera nu mai era căsătorită cu acesta, iieillat după Revoluţie, fostul demnitar divorţase pentru a

Vuitori cu amanta sa, care lucrase la bufetul CC şi cu care t, i-o un copil.

În sesizarea sa, Vera Nicoleioiu preciza că fostul său soţ (MI iese banii la adăpost, dar intervenise brusc o amnezie şi

II Îţi mai amintea unde anume” 1. Apoi, pentru a nu fi luat întrebări, fostul demnitar s-a decis „să ducă mai departe Hieslea cu amnezia şi să se declare nebun iresponsabil”, nu, md şi un certificat medical în acest sens.

Muamna Nicoleioiu mai spune că „pacientul Vasile iimli loiu, cu diagnostic de depresie prelungită şi sindrom tiii. îi o-depresiv, s-a recăsătorit cu fosta lui concubină şi şi-a limbat din locuinţă propriul fiu” 2.

I pilog: recăsătorită cu un american, Vera şi-a luat fiul şi în mutat în SUA. După câţiva ani au revenit în România, în acel moment, viaţa lui Vasile Nicoleioiu a devenit un «I ÎI L’e uşa apartamentului său a fost desenat un sche1 il. itii îi de mesajul „Moarte lacheului!”. Vecinii spun că

Vrr, i Nicoleioiu – sesizare către Comisia „Decembrie 1989”, anexată la stet Miii inidierii lui Vasile Nicoleioiu, 23 martie 1994

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

autorul mâzgălelilor era fiul său din prima căsătorie. Băi.il Verei şi al lui Vasile Nicoleioiu.

Cazul genţii-diplomat a fost îngropat de Comisia Sentorială, fără a se face vreo anchetă. Urma banilor a fost pir dută. O anumită bunăstare i-a atins, în timp, pe Vera şi pe li ei. Vasile Nicoleioiu, fostul şef al Protocolului de

Partid şi Stat, a fost abandonat într-un azil de bătrâni.

GUSTUL AMAR AL LOVITURII DE STAT

N 22 decembrie 1989, între orele 6,00 şi 12.00, Nicolae enuşescu şi-a trăit cu intensitate nebunească ultimele i lipe la cârma ţării. Deşi totul se prăbuşea în jurul său, liAtrânul dictator încă se mai gândea la o reprimare Mngeroasă a demonstranţilor. Nu mai avea însă cu ce: Ai mata şi Securitatea îl abandonaseră.

Vineri, 22 decembrie 1989. La ivirea zorilor, în Capitală încă mai mirosea a praf de puşcă, după prăpădul făcut de forţele de represiune în timpul iţil Sângele oamenilor împuşcaţi în zona Sălii Dalles a alat pentru a şterge urmele intervenţiilor violente, iar lomurile anticeauşiste de pe ziduri au fost acoperite eu l-m.

În M. diul puterii, la CC al PCR, Ceauşescu îşi pregătea-lutru ta. Ordonase ca militarii să recurgă la orice mijloace

I I opri mulţimea care se pregătea să vină spre Piaţa

! a ului. Marele pericol era ca puhoiul să ia cu asalt reduta îi i îi comuniste.

În icea zi istorică, Nicolae Ceauşescu s-a trezit la ora 111 IV la 6.30 s-a întâlnit cu fratele său, generalul Ilie iic. i-seu, adjunctul ministrului Apărării. Discuţia a avut HI (abinetul 1 din sediul CC. Ilie Ceauşescu venise să-i Wiv, i fratelui său să schimbe strategia şi să facă schimili dorite de Moscova. Îl îndemna să fie mai conciliant, să «ni ice. Dar şeful statului i-a dat exemplul chinezesc cu

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Piaţa Tienanmen şi i-a spus lui Ilie să plece” 1, explică ist i u Alex Mihai Stoenescu. Iar Eugen Florescu, consilier de prg confirmă: „Ilie încerca să-i atragă atenţia că vin muncitoi n pe platformele industriale, iar Ceauşescu răspundea vem «Lasă, că în Piaţa Tienanmen au fost un milion, şi i-au pu punct de nu s-au văzut!»” 2.

Nicolae Ceauşescu a primit raportul de dimineaţă. Să i ţarul său personal, Mihai Hârjău, a reconstituit momenh „În anticameră i-am găsit pe Dăscălescu şi pe Bobu. Aşii pl să iasă ori el, ori ea. În jurul orei 6.30 a ieşit Elena Ceauşi şi ei i-au spus că în oraş au început să apară concentrau 1 oameni în diferite puncte. Pe la gurile de metrou, pe la I'i n la Turbomecanica. Ea a intrat în birou la Ceauşescu. A n şi Ceauşescu, îmbrăcat sumar, într-un halat de baie, e gn de descris cum arăta. Avea o figură descompusă. Le –, i 1 indicaţia ca orice încercare de regrupare să fie reprimata brutalitate. A spus: «Dacă sunt în metrou, să se dea cu g. i lacrimogene!» şi să fie aduse Gărzile Patriotice, să se l. n apel la uzine". 3

*

* * *

În ciuda avertismentelor primite de la Ilie Verdeţ (în scai de 21 decembrie) şi de la Ilie Ceauşescu (în dimineaţa ilt decembrie), Nicolae Ceauşescu a continuat să creadă în virea cauzei". El vedea totul ca pe o luptă eroică pentru i varea socialismului mondial, grav ameninţat de înţelege u sovieto-americane şi de agenţii care mişunau prin Romanii Inclusiv prin palatul său, căci dictatorul îşi suspecta apmpi am că s-au dat cu duşmanul.

Secretarul Mihai Hârjău a reţinut întâlnirea dintre (Vait şescu şi conducătorii ministerelor de forţă: „În jurul orei 1 «I i-a chemat înăuntru, în cabinet, pe Milea, Postelnicu şi Vlail Au stat câteva minute şi au plecat precipitaţi la punctele a de comandă, care erau stabilite de seara" 4.

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 19 iunie 2009

2 Alex Mihai Stoenescu – Interviuri despre Revoluţie, Editura RA0,2001

3 – 4 Mihai Hârjău – stenograma audierii la Comisia

„Decembrie 198” r bruarie 1994

GUSTUL AMAR AL LOVITURII DE STAT

Nemulţumit de informaţiile primite, Ceauşescu a încercat (iubească schimbarea, care peste numai câteva ore îi va i. iliilă. „La ora 7.00, Ceauşescu a cerut legătura cu Victor Mneulescu. Eu atunci am aflat că-l chemase de la Timişoara, un minat la cabinetul lui şi mi-a spus că este la Spitalul Militar. Mii vorbit cu el, personal, la spital şi i-am spus că l-a chemat tMiişescu. Mi-a spus că nu poate să vină, că are piciorul în! îi” i, dar îl poate trimite pe adjunctul său cu probleme dei Irare. I-am spus lui Ceauşescu că Stănculescu nu poate I vină şi mi-a spus să-l chem pe Ilie Ceauşescu” 1, declară Hiftii.

*

* * *

I el care au vorbit cu Ceauşescu în orele următoare au imil mirosul de alcool fin pe care-l răspândea respiraţia fevuluia. Niciun mister: dis-de-dimineaţă, dictatorul băuse l ti. i sticluţe mici de coniac Courvoisier, din „rezerva” şeful de cabinet Constantin Manea.

1 deva ore mai târziu, Ceauşescu şi-a găsit timp să-şi facă îi ineeţia cu insulină pe care o neglijase de câteva zile. În „I normal, îşi injecta insulină de două ori pe zi, dimineaţa «i Minra, altfel glicemia îi creştea periculos de mult. Diabetul h-i în i tot mai serios sănătatea bătrânului dictator.

*

* * *

I lupii ce a primit rapoarte de la toţi oamenii din jurul a i cauşescu a convocat, în regim de urgenţă, o şedinţă a în 11 e tu lui Politic Executiv al PCR. La ea au participat, puţin liij Ml ora 8.00, doar câţiva dintre membrii CPEx, pentru că tul fusese anunţat în pripă. De fapt, n-a fost o şedinţă promlil is. i, ci o răfuială a lui Ceauşescu cu

generalul Milea.

Mi III Armatei se pierde, începe să se bâlbâie şi nu e în stare I privinţe comandantului suprem un raport despre starea Mulţi li II Ceauşescu ţipă la el şi rosteşte celebra replică: „Marş şi

Mlliiil 11 inău – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 7 februa-M IWM

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

adu trupele!” 1. Vizibil marcat de această reacţie a dictatoriiln Milea bântuie aproape o oră prin sediul CC, apoi sfârşeşti ora 9.30, într-un birou de la etajul 6. Ceauşescu anunţă că ¡; i i ralul Milea s-a sinucis şi îi pune eticheta: „laş şi trădător

În acest timp, Ilie Ceauşescu revine la biroul fratelui. ti chemat de secretarul Mihai Hârjău. „Am intrat în Cabinetul şi mi-a spus: «Uite, Milea s-a sinucis». Era afectat atunci h i ea acolo, lângă el. Şi el mi-a spus: «Te pregăteşti să iei eoni, 11 ni (Armatei!». îi zic: «Eu nu pot să iau comanda Armatei. NU calitatea mea». Aşa că mi-a zis: «Atunci du-te şi te-nilu u militar şi te duci la minister! Nu mai pierde timpul aiii! Aşa că am refuzat. Oricum, nu îmi dădea comanda Arni. În dar probabil a încercat, că deja îl chemase pe Stănculesi îi a declarat Ilie Ceauşescu.

*

* * *

Un episod controversat se petrece puţin după ora” M când cuplul dictatorial aflase despre moartea lui Milea. I lui Ceauşescu îşi chemă aghiotantul, pe căpitanul Marian Ru care era încadrat la Direcţia a V-a a Securităţii. Acesta, în să declare: „În dimineaţa de 22 decembrie am fost clinul de Elena Ceauşescu, în jurul orei 9.30. Am fost trimis p. iit acasă la ei, în Primăverii, să iau o cheie. Am mers pân’. i reşedinţă, am luat cheia. Ştia de ea femeia din casă care ocupa de femeile de serviciu, răspundea de reşedinţa iii

Snagov, era un fel de intendentă. O chema Suzana. Mii 1 cheia şi am adus-o la sediu. Era o cheie mare – dacă vreţi i o părere, o cheie de seif, deci pentru o casă de bani. Dar uiu era această casă de bani, la Cabinetul 1, la Cabinetul 2, nu. u de unde să ştiu" 3.

Cheia respectivă, luată de la Suzana Andrei, a ajun Elena Ceauşescu după ora 10.00. Această poveste este lojui

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 19 iunie 2009

2 Ilie Ceauşescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989" nu arie 1994

3 Marian Rusu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", Mi în 1995

GUSTUL AMAR AL LOVITURII DE STAT

l» – iienţa unui pachet şi a unei mape de piele pe parcursul

(Hgll soţilor Ceauşescu, în orele următoare.

*

* * *

I lupă ce a primit confirmarea, de la oamenii săi de încreţit: i, 1 generalul Milea a ieşit din joc, Ceauşescu s-a fixat pe Itiluţi. t Stănculescu". Le-a dictat consilierilor săi de presă fiii Miiicatul despre sinuciderea lui Milea şi l-a anunţat pe iiMirr. ilul cu piciorul în ghips" că preia comanda Armatei. 1 Hiti flă o şedinţă CPEx – ultima –, în care comandantul HI IRIII vrea să se convingă dacă „tovarăşii" sunt decişi „să mHI cu el până la capăt".

I'fiul dintre membrii CPEx, Ion Radu, fusese trimis de „în iescu să ia pulsul evenimentelor. „Ce-ai făcut, Radu?" 1, i înlionbă Ceauşescu. „Am fost, aşa cum aţi ordonat. A fost IgHioNihil să intrăm în discuţii. Nu am izbutit să intrăm în final' Iecau de la ICEM şi de la Turbomecanica din Militari, i i-lec.it şi de la «23 August». Tovarăşul Avram

nu a putut i! în îi reţină. S-a oprit toată activitatea la cuptoare”. 2

I irtuşescu recunoaşte că e vorba de o acţiune bine orgaiiunlii şi face o informare asupra morţii lui Milea, după care 1 L II, i stare de necesitate în întreaga ţară. E trecut de ora 111 i-i incipala întrebare pusă de Ceauşescu slugarnicilor din, M 111 „în este dacă vor lupta cu toţii „până la capăt” 3. Răspunsul ni cor: „Luptăm, tovarăşe secretar general!” 4.

*

* * *

În lunp ce Nicolae Ceauşescu primea confirmarea mem*” i „i c’PEx că vor lupta alături de el, generalul Victor – Mm ulescu oprea trupele care – la ordinul anterior al lui Iţdfti veneau să facă prăpăd în Bucureşti.

I montul deposedării lui Ceauşescu de putere este relatl de Istoricul Alex Mihai Stoenescu. „Stănculescu emite i linul de la ora 10.07: RONDOUL – indicativul personal

H. negrama şedinţei CPEx, 22 decembrie, ora 10.00

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

al ministrului Milea. Stănculescu transmite prin căpil. ni Tufan, aflat la etajul 6 al clădirii, ca şi când Milea trăieşti Ordinul este ca trupele să se întoarcă în cazărmi, iar dai «i 4 întâlnesc cu oamenii, să parlamenteze. Este momentul ¡111» 1

civilii se urcă pe tancuri. Stănculescu trimite spre caz, inclusiv TAB-urile din Piaţa Palatului, în timp ce grupa up-rativă de la etajul 1 le cerea să vină TAB-urile. De la 10.071 MII la 10.40, Stănculescu repetă ordinele de întoarcere în cazai lui Aşa s-a putut intra în Piaţă: pentru că TAB-urile plecasei, 1 11 urma acelor mesaje repetate transmise de Stănculescu. Au i-a fost momentul în care Stănculescu a iniţiat lovitura di M Ceauşescu i-a spus:

«Mergi şi opriţi!», iar el a dat ordin i militarii să nu tragă, să colaboreze”. 1

Acţiunea lui Stănculescu fusese precedată de una suni fără, dar discretă, a generalului Iulian Vlad. Acesta retră i «din dispozitivul de apărare al palatului, între orele 7.0111 8.30, aproape 2000 de ofiţeri, subofiţeri şi elevi din efect 1 \ I Securităţii. Mai întâi i-a dat ordin colonelului Răbăcel, n Statului Major al Şcolii de Securitate de la Băneasa, să îmbaui efectivele şi să le ducă în cazarmă. Apoi i-a ordonat coloneii! lui Pavelescu, şeful Statului Major al Trupelor de Securitali I retragă efectivele brigăzii de la Direcţia a V-a. Spre 8.30, dup mini-şedinţa CPEx din „săliţă”, generalul Vlad i-a dat 01, Iii colonelului Ardeleanu să retragă trupele USLA. Rămase i pe poziţie doar cei care asigurau paza în interiorul dădull Aceştia aparţineau Direcţiei a V-a.

Aşa a fost posibil ca manifestanţii să ajungă până laujj zidurile palatului, să arunce cu pietre spre balcon şi să u, asalt reduta puterii.

*

* * *

După lovitura de stat dată de Stănculescu, Ceauşescu am a «I mai reziste două ore în sediul CC. După şedinţa CPEx, el Îmi idţionase să preia conducerea Armatei, însă directorul Cance I a 11, 1 Silviu Curticeanu, nu a mai apucat să scrie decretul.

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 14 iunie 2009

GUSTUL AMAR AL LOVITURII DE STAT

I ora 10.59 a fost transmis la Radio şi la Televiziune comuli ilul despre moartea lui Milea. Cu o oră mai devreme decât Mimase Ceauşescu!…

I’puţin după ora 11.00, Ceauşescu constată că ordinele date p t-l sunt executate exact pe dos. În loc ca

Piaţa Palatului să i golească de manifestanţi, ea se umple. În loc ca trupele să llifl în centrul Capitalei, ele sunt retrase în cazărmi. Ne strânge laţul. Clădirea CC nu mai e sigură, pentru că lille slăbiseră paza, iar Piaţa Palatului geme de revoluţiotil I lucrurile se complică şi mai mult în reduta puterii lui Prtiişescu. Dictatorul ia decizii pripite, se simte sabotat şi îşi încă apropiaţii, doar – doar i-o depista pe trădători. I loricul ALex Mihai Stoenescu descrie finalul epopeii din L „După ora 10.00, Ceauşescu ceruse de trei ori să pără t (A sediul. Prima solicitare a fost să fie scos prin subsol, «îi i ei de la Direcţia a V-a au spus că traseul nu este operaţio«I. i lunelurile sunt blocate. A cerutapoi ca maşina să vină la ţii a. C. Eneralul Marin Neagoe, şeful pazei preşedintelui, i-a iiid nu iasă, că strada e plină de muncitori. Era pe la 10.30.

I. iniţânat, Ceauşescu i-a ordonat generalului Eftimescu – i-a şeful grupei operative la etajul 1, să-i organizeze evairtien cu forţe militare. TAB-urile ar fi trebuit să fie în Piaţă, îi fuseseră trimise de Stănculescu spre cazarmă. Trebuia să na. îi chepengurile deschise, astfel încât Ceauşeştii să iasă i tiţii CC şi să intre direct în ele. Urma ca TAB-urile să plece în I» 11 agând foc, chiar omorând oameni. Cu TAB-urile astea fii de gând să ajungă la Snagov. A fost planul lui Eftimescu. ui mă acestor eşecuri de a-l evacua, s-a mers pe varianta t în opterul. Stănculescu a luat legătura cu generalul Iosif HM… lui Aviaţiei Militare, şi i-a cerut elicoptere. Stănculescu înţelesese cu Neagoe. Au chemat două elicoptere, indicânii lei, 1 aterizeze pe acoperişul clădirii”. 1 (Generalul Nicolae lliiiescu era prim-adjunctul şefului Marelui Stat Major al im ilei Române, generalul Ştefan Guşă.)

f Jii olae Ceauşescu constată că nu mai conduce el, ci altui» i Cineva care, deocamdată, nu-şi arată faţa. „Cel mai I II luă al poporului” trebuie să-şi părăsească palatul. Nu şi

Int. i viii Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 14 iunie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

poporul, nu, asta nu!... Poporului trebuie să-i vorbească spună că e lovitură de stat...

Disperat, apelează la „arma populară”: încearcă să se mirseze mulţimii.

Portavocea neagră

Ora 11.30. Conducătorul Etern priveşte, din spatele uni perdele, spre mulţimea din Piaţă. Ce vor oamenii ăştia i t au cu noi? Din cer cad fluturaşi care-i îndeamnă pe ea 11101 să părăsească Piaţa, să meargă la casele lor. Cu o zi în imn erau încolonaţi şi aduşi la miting...

Pe Ceauşescu îl fulgeră o amintire: ce frumos a fost aluni în ’68, când au intrat ruşii în Cehoslovacia!... Comparaţia prezentul e dureroasă. Acum, pericolele îl încolţesc din părţile. Ţara e plină de „spioni”, iar „trădătorii” fac planii chiar în preajma comandantului suprem.

Se hotărăşte: trebuie să le vorbească oamenilor din Piaţa” se poate să nu-l înţeleagă... încercând să-şi facă singur CUM uită că, la acelaşi balcon, fusese huiduit cu o zi în urmă.

Constantin Manea, şeful de cabinet al lui Ceauşescu, re l-ai în 1993: „Când a apărut primul elicopter care arunca fiu tui. i-a făcut zgomot deasupra Pieţei. Dăscălescu a avut prii exces de furie: «Tovarăşe secretar general, asta este o iit.it greşeală, cine a chemat elicopterul?». Înainte de a apărea. ne elicopter, Ceauşescu îi spusese lui Dăscălescu: «Ar fi bine ieşi tu să-i calmezi puţin, şi după aceea mai vedem». A» Dăscălescu a spus: «Numai dumneavoastră mai puteţi fi I stare să-i potoliţi». La care Ceauşescu s-a uitat aşa, o dala a făcut semn cu mâna a lehamite. A chemat aghiotantul A facă rost de o portavoce.

Au găsit portavoce, au pus o baţi 11 a durat câteva minute şi lui i s-a părut enorm. Au ieşit la baiu ui Ceauşescu, Bobu şi Dăscălescu. Elena Ceauşescu nu a vrut iasă, a rămas în birou, după perdea, să vadă ce se întâiiip pe balcon. Ceauşescu nici nu a putut vorbi, că au şi înct

GUSTUL AMAR AL LOVITURII DE STAT

Îl „MIT pietre către el. Nu au fost loviţi nici el, nici ceilalţi, ki nu, i dintre pietre a spart geamul şi s-a oprit exact peste tppin, itie. Ea s-a speriat şi a strigat: «Nicule, Nicule, hai!»” 1.

*

* * *

Îi ni Gâtlan, tatăl primei victime a represiunii de la LLII II ceşti, a văzut totul de jos, din mulţime. „Am venit ilii” II Cişmigiu. Am ajuns la CC puţin după sinuciderea iii. ilului Milea. Pe fluturaşii care cădeau din cer, aruncaţi fjă elicopter, scria aşa: «Mergeţi la casele dumneavoastră! lihnea de stat se va restabili». În faţa CC erau trei-patru sute I» 111111 len i. Nu erau organizaţi. Stăteau în pâlcuri şi comentau P* le (cauşescu. Era o zi de decembrie neobişnuit de caldă.

IAiig.1 sediul CC erau tufe de trandafiri cu pământul strâns ’n (i 11111 rădăcinii. Pământul era moale, puteai să-l modelezi în

I „i un moment dat, Ceauşescu iese disperat la balcon.

V 1, 1 după ce plecaseră TAB-urile din Piaţă. Avea microfoai» le montate, dar nu erau conectate. Şi a ieşit cu o portavoce «-i, i, i, apoi a vorbit: «Tovarăşi! Mergeţi la casele voastre! S-a o (i. Mil o lovitură de stat, dar vom restabili ordinea. Acum i şi „i (i la casele voastre! Este o încercare de lovitură de stat», ÎN III. Îi era acea voce autoritară a lui Ceauşescu, voce pe care ai un de zeci de ani. Era glasul unui om sfârşit. Şi el era „i Uf, urat. Pe faţa

lui se vedea frica”. 2 1, lllan se afla chiar sub balconul în care se agita Ceauşescu. i ni se în Piaţa Palatului împreună cu soţia sa, dar la un Munteni dat a trimis-o acasă: „Du-te, că ne împuşcă ăştia pe un îndoi şi nu mai are cine creşte copiii! Măcar tu să scapi” 3. \te, i 11 ci o i băieţi şi trei fete. Gâtlan nu aflase că băiatul cel mare Itiifue omorât cu o seară înainte, la Sala Dalles.

În timp ce ne spunea Ceauşescu să mergem acasă, eu Itt ni. le pământ de jos, de la tulpina tufelor de trandafiri, şi Un pre el. S-a sfărâmat, a sărit în toate părţile. Unul de pe i „i t nune a luat de jos o bâtă, să fi fost coada vreunui steag 1 un îi mat după mitingul din 21 decembrie. A aruncat cu el

Ini Mi. intin Manea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 28 «nul 1993

Initfi viu Ion Gâtlan – Bucureşti, 30 iunie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

spre balcon. Ceauşescu s-a ferit. Când a văzut că se amu în el, s-a retras dezamăgit, cu portavocea în mână. Păr, l balconul”. 1

Fuga la elicopter

Momentul balconului a fost picătura care a umplut pili rul. După tentativa ratată de a se adresa demonstranţii Ceauşescu n-a mai stat pe gânduri: părăseşte sediul.

Locotenent-colonelul Ion Tălpeanu, unul dintre aglu tanţii lui Ceauşescu, a văzut cât de rapidă a fost decizi, i. plecare spre lifturi. „După încercările nereuşite de a vo mulţimii, m-a trimis să-i aduc paltonul. Îşi ţinea haini în spatele cabinetului. Am luat de acolo paltonul, fu l-ai pălăria. I le-am adus, iar când am ajuns, am văzut c. l hotărâseră să plece. În momentul în care i-am dat hai IM I Ceauşescu ori vorbea cu soţia, ori vorbea singur: «Plecai sunt muncitori şi nu se poate trage! Plecăm şi vedem i u să facem!»”. 2

Ceauşescu şi însoţitorii săi nu au plecat spre terasă cu (i două lifturi din faţa Cabinetului 1, pentru că, din construi ţi acestea urcau doar până la etajul 5. De aceea, „iubitul cornii cător" şi „cea dintâi femeie a ţării" au fost conduşi pe huli principal, spre dreapta, până la alte două lifturi. Acestea ci, i situate în zona destinată personalului de serviciu şi chelni lor aflaţi în slujba preşedintelui.

În apropierea lifturilor se află două WC-uri, pe lângă II Ceauşeştii au trecut în fugă. Au avut ocazia să vadă, peni ultima oară, o ctitorie care dăinuieşte şi după 20 de ani „două fotograme care indică „Bărbaţi" şi „Femei". Profilul i este, evident, al lui Nicolae şi al Elenei Ceauşescu.

Până să părăsească holul principal, Ceauşescu duce n dialog al surzilor cu cei din apropierea cabinetului său. Nu

1 Interviu Ion Gâtlan – Bucureşti, 30 iunie 2009

2 Ion Tălpeanu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", I

1994

GUSTUL AMAR AL LOVITURII DE STAT

* ti ascultă nimeni. Revoluţionarii sunt la uşi şi încearcă să îi i undă în sediu. Salvarea e o chestiune de secunde. Drumul ţar elicopter devine o cursă contra-cronometru. Orice clipă ten Iută poate însemna linşajul.

I ilificatoare este relatarea generalului Stănculescu: „Nu t vĂzut atunci decât nişte oameni speriaţi, asta era imagi – i s-au răspândit ca potârnichile. Câţiva i-au urmat pe soţii fttuşescu şi au plecat cu un lift care era plin" 1.

Istoricul Alex Mihai Stoenescu: „Când Ceauşescu a plecat u llllul de la etajul 1, generalul Iulian Vlad, şeful Securităţii.

lui ordinul de deschidere a uşilor palatului" 2.

*

* * *

I llimul drum al lui Nicolae Ceauşescu în sediul

Comitelllil (entral a fost cu liftul. De la etajul 1 până la... pardon, nu aproape de etajul 6. Liftul s-a blocat între etajele 5 şi 6, cu na palme înaintea destinaţiei. Iniţial, însoţitorii au crezut le mâna revoluţionarilor, însă unii martori din CC spun că, Iemoţie, e posibil ca Elena Ceauşescu să fi lovit uşa liftului.

Aghiotantul lui Nicolae Ceauşescu, maiorul Florian Raţ, a» «(îl cuplul dictatorial în lift. El avea să declare: „Era aprolIV ora 11.45 şi am urcat în lift cu Elena şi cu Nicolae

— Ilie. Escu, să ajungem la etajul 6, unde aterizase elicopte-l i and să mai avem vreo 30 de centimetri până la etajul

*, i oprit liftul, probabil că a umblat cineva la el. Atunci muşi seu mi-a spus să sparg geamul, că poate deblocăm uşa. tu iliil cu patul automatului şi am spart geamul, dar tot nu

* putut. Atunci, cineva de afară a băgat mâna şi a declanşat iia de sus şi s-a deschis uşa. Am ieşit eu întâi, am dat mâna i tun ajutat şi pe ei să iasă. Acolo era generalul Stănculescu.» pic. să mergem pe terasă, că ne aşteaptă elicopterul. I-am

1 nu ştiu unde este, că, deşi sunt de 17 ani în CC, nu

IM lohl niciodată acolo" 3.

1 \ îi IUI Alanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie

I noiembrie 1993 Îmi t viu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 14 iunie 2009 l Im inn Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 16 noiemt» nu

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Una dintre legendele Revoluţiei spune că, înainte de i nul în lift, Elena Ceauşescu i-ar fi zis lui Stănculescu: „Vii lui-e ai grijă de copii!", referindu-se probabil la Valentin, ZnM fi Nicuşor. Generalul spune însă că o asemenea

replică n-a e «ifl tat, iar martori care să susţină contrariul nu au ieşit la r. impl 1

Stănculescu i-a condus pe soţii Ceauşescu până la cin I ter, care-i aştepta cu motoarele pornite. În aparat un inM

deja Emil Bobu şi Manea Mănescu.

*

*

Istoricul Ioan Scurtu sesizează un aspect importantaliei nimentelor de atunci: interesul sovieticilor.

„După ce, timp de o săptămână, conducerea sovietică ai i tat să-şi exprime public poziţia faţă de România, în din un u de 22 decembrie, Congresul Deputaţilor Poporului al UKS-i fost informat de Gorbaciov că a primit veşti de la Amba „ni sovietică la Bucureşti, despre evenimentele din noaptea în dentă, drept care a propus elaborarea unei declaraţii polii în «Congresul Deputaţilor Poporului al URSS îşi exprimă un i jorarea serioasă în legătură cu ştirile referitoare la eveniment tele dramatice din România, care au dus la victime omciui Aceasta trezeşte un sentiment de profund regret. Neexprim h speranţa că, în cel mai scurt timp, în România vor fi ga uf posibilităţi de reglementare paşnică a problemelor apărnii în spiritul răbdării, umanismului şi respectării drepţiint omului». În timp ce la Moscova se adopta acest document I Bucureşti, revoluţionarii pătrundeau în clădirea Comitetul «Central, iar militarii din interior, deşi aveau la dispoziţie ar înment şi muniţie, nu au opus rezistenţă”. 1

1 Ioan Scurtu – Revoluţia din Decembrie în context internaţional, Editura În… piedică, în colaborare cu IRRD, 2006

ZBORUL SPRE IAD

În 12 minute, „Genialul” şi „Ilustra” au schimbat sediul CC îl PCR cu Palatul de la Snagov. Nici acolo nu se simţeau lină în siguranţă. Căutau un loc liniştit, în care să

li se uunoască statutul de conducători. El visa să se instaleze într-un centru de comandă sigur, de unde să organizeze irustenţa. Deziluziile s-au ţinut lanţ.

decembrie 1989, ora 12.09, Comitetul Central al Partidului Comunist Român. Elicopterul Dauphin 203, de culoare albă, se ridică greu ¥ j-i» acoperişul clădirii de şase etaje. Jos, în Piaţă, două în mie electrizează mulţimea: „Fuge Ceauşescu!”. Zeci de îi de oameni preiau cuvintele din zbor şi le transmit mai tMile, ca pe o parolă izbăvitoare. Până atunci, înainte de (tiununţa numele Ceauşescu, trebuia să te uiţi în jurul tău, I \ ei dacă te aude cineva. Acum, în câteva secunde, toată ¡.tţ. i ştie: fuge Ceauşescu! De fapt, Ceauşescu este evacuat.

I». Îl ce se-ntâmplă? Elicopterul intră în cădere, se lasă brusc» l. ingă ferestrele clădirii... etajul 6... 5... 4... Entuziasmul it i se intersectează cu un fior de spaimă: se prăbuşeşte» elf noi! Aparatul se redresează însă şi începe să ia înălţime, i ie-n t cât să nu se ciocnească de clădirile înalte din preajmă.!” îi. educe ca o libelulă spre o destinaţie necunoscută, până nil se pierde în zare.

I i ilt meiul Vasile Maluţane transfigurat. Elicopterul pilotat I zboară spre nord, peste Arcul de Triumf, şi se îndreaptă pir. (olonelul aşteaptă detalii despre destinaţie. O spaimă

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

nu-i dă pace: dacă trage vreun nebun şi ne doboară? Zbm.1 1 Ceauşescu de mulţi ani, iar din 1985 era pilotul său favuffl dar niciodată nu simţise o asemenea frică.

În creierul lui Maluţan rulează filmul absurd al ultimt lJ 40 de minute. Se afla la Otopeni, la baza flotilei prezidenţi a «în dubla sa calitate de pilot şi de locţiitor al comandanţii 1111.1 escadrilă. La ora 11.33 a primit ordin de la şeful său, culmul

lui Petru Tenie, să zboare spre Piaţa Palatului. Tenie

ordin, la rândul său, de la generalul Iosif Rus, comandant J Aviaţiei Militare. La capătul firului se afla generalul Vul J Atanasie Stănculescu, proaspăt numit ministru al Ap. 11 I chiar de către Ceauşescu.

Maluţan nu mai e printre noi, ca să vorbească. A mini stupid, pe 26 mai 1995, zdrobit după ce elicopterul's.lu 1 care efectua lucrări agricole în zona Fundulea – a agăţat un ti de înaltă tensiune. El se destăinuise însă cu doar o zi înalntJ pe 25 mai 1995, când fusese audiat de Comisia Senatori („Decembrie 1989". Teribilă coincidenţă! Maluţan vorbii

mult, poate mai mult decât trebuia…

*

* * *

„De obicei, aterizam în faţa Palatului. Când am ajuns infi supra Pieţei, venind dinspre Athénée Palace, am raportatul radio că nu se poate ateriza din cauza mulţimii. Am fost mim* bat: «Pe clădire poţi să aterizezi?». «Da, bineînţeles că pui i-am răspuns. Şi am aterizat pe terasă. Terasa era pregătii! pentru că am văzut antene de televizor care erau culcate J aveau un sistem de rabatare. Am aşteptat douăzeci şi cov. i! minute. Pe timpul staţionării n-am redus motoarele, le „t lăsat la relanti. Oricând puteam să… Când soţii Ceauşesi 11 apărut la elicopter, cei din gardă îi aduceau mai mult pe n Erau atât de speriaţi! Aveau nişte figuri transfigurate. I urcat buluc în elicopter, iar mecanicul de zbor de-abia.1, 1

loc să închidă uşa. Eram prea meriţi. Mecanicul s-a aşezat scaunul lui Ceauşescu şi uşă, aşa, puţin înghesuit, ca şi oul ar fi stat în braţe. Şi am decolat". 1

1 Vasile Maluţan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198) „1 1995

ZBORUL SPRE IAD

Nicolae şi Elena Ceauşescu s-au aşezat în spatele

piloţilor, ele două fotolii VIP, cu care de altfel erau obişnuiţi. El în Mnfţa, ea în dreapta. Emil Bobu, Manea Mănescu şi cei doi fihiotanţi s-au înghesuit pe bancheta din spate.

I'ilotul Vasile Maluţan a descris pericolul care-i păştea pe ttţi, „Când ne pregăteam de decolare, norocul a fost că cei tfv n-au urcat pe terasă n-au venit către elicopter. Că dacă i), ăţau câţiva de elicopter, nu mai puteam să decolez. Ba, Miile mai rău, încercam să decolez şi ne prăbuşeam peste

Mulţime. Se întâmplau alte nenorociri". 1

*

* * *

I'între cei nouă oameni aflaţi în elicopter, doi erau nliiişi": Manea Mănescu şi maiorul Florian Raţ. Mănescu IM I luatlaborddoarppentru căşeful Guvernului, Constantin A". i lescu, s-a întors să-şi ia paltonul şi s-a încuiat în WC-ul li Iii etajul 1, ca să scape de Ceauşescu. În locul lui Raţ trebuia-lic un alt ofiţer din Direcţia a V-a locotenent-colonelul» îi în Tălpeanu, care era de serviciu în ziua aceea ca aghiotant il lui (cauşescu. Tălpeanu a dispărut, „s-a ascuns" – a declarat t.1111 ţ, în „pentru că n-a vrut să mai apară lângă Ceauşescu" 2. ÎI 1.1 liimb, Florian Raţ, care nu era de serviciu în garda preşelllilelui, s-a agăţat de elicopter. În 1990, la propriu-i proces, Inul întrebat: „De ce te-ai urcat, totuşi?" „Mi-a fost frică să îmi în acolo! Am văzut ce vine în urma noastră..." 3 în urma v eneau zeci, sute de revoluţionari furioşi.

*

* * *

I i ilonelul Maluţan lasă palatul în urmă şi se concentrează i i absurdului care domină zborul. Martor de preţ rămâne iHn ip, rama audierii sale din 1995. „După ce am luat înălţimea a i iiranţă, am intrat în viraj către nord şi

mi-am dat căştile H de pe urechi, ca să pot să comunic cu Ceauşescu, căci el îi ia căşti. Când voia să-mi spună ceva, mă bătea pe umăr, U. Îl întorceam capul. L-am întrebat: «în ce direcţie…?» Zice:

Vilul le Maluţan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 25 mai lini ian Raţ – procesul gărzilor de corp ale lui Nicolae Ceauşescu, 1990

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

«Ai luat legătura cu judeţele astea apropiate, cu Argeşul Doljul…?» Zic: «N-am luat legătura cu nimeni». Nu mai 11 pundea nimeni la radio prin reţeaua lor. Ceauşescu s-a st.in puţin cu Madam şi mi-a indicat să merg către Snagov. Alun eu am comunicat la bază că mergem către «Balta Mică» A era ştiut Snagovul: «Balta Mică»”.

Fostul lider comunist Emil Bobu a declarat că, înainte a urca în liftul din sediul CC, Nicolae şi Elena Ce-au. se se sfătuiau dacă n-ar fi mai bine să meargă la Uzinele August”. Cei doi păreau înţeleşi în privinţa acestei deşi în îi dar în elicopter n-au pomenit de ea.

Când a trecut pe deasupra Aeroportului Otopeni, M i I u a fost întrebat de un coleg de la bază: „De ce nu ateue aici?”. „Deocamdată respect un ordin” 2, a răspuns piluh Peste ani, avea să explice: „Mă gândeam la el, că era în preşedinte şi…” 3

La ora 12.21, elicopterul a aterizat în curtea Palatul Snagov, pe un „ochi” de iarbă din mijlocul livezii.

Zborul Bucureşti – Snagov
Decolarea: 22 decembrie, ora 12.09
Aterizarea: 22 decembrie, ora 12.21
Durata zborului: 12 minute
Distanţa: 30 kilometri
Viteza medie: 150 kmoră
Vehicul: elicopter Dauphin (bimotor)
Înălţimea de zbor: 250 – 300 metri

Echipaj: col. Vasile Maluţan (pilot), col. Mihai Ştefan (cu lot), maistru militar Stelian Drăgoi (mecanic de bord)

Pasageri: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, Emil Hui Manea Mănescu, mr. Florian Raţ (garda de corp a lui N în 1 Ceauşescu), cpt. Marian Rusu (garda de corp a Mei Ceauşescu)

1 – 3 Vasile Maluţan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie l'W mai 1995

MISTERELE DE LA SNAGOV

I».» la de 26 de minute are câteva elemente-cheie: disnţiile telefonice „cu judeţele", convorbirea dintre fraţii Nicolae şi Ilie Ceauşescu, sărutul lui Manea Mănescu şi niltteriosul pachet urcat în elicopter.

Snagov, 22 decembrie 1989, ora 12.21. Imediat după ce elicopterul prezidenţial aterizează în curtea Palatului de la Snagov, cele două gărzi de corp, maiorul Raţ şi il, mul Rusu, sar din aparat şi se reped să-i coboare pe soţii» «n i seu. Membrii echipajului îi ajută pe ceilalţi doi demnii-i, lui elicopter, Manea Mănescu şi Emilbobu. Spaima îi face (H i. i uşeşti să parcurgă în pas forţat cei o sută de metri până b! Să.it şi să aleagă o intrare secundară, aflată mai aproape I» h» III aterizării.

Maiorul Florian Raţ a rămas lângă clădire, la intrarea dinibucătărie. „Era şi Maluţan, care mi-a cerut o ţigară. EI IM fuma, dar era într-o tensiune foarte mare. Am văzut că «i «II Intrat în salon şi că dădeau telefoane. Am înţeles de la ii-n Marian că au dat telefoane în judeţele Olt, Constanţa, îi lArgovişte... Rusu Marian a mai intrat şi în interior, a mai fi vi e afară" 1, a declarat Raţ.

Apllanul Rusu a oferit o relatare mai detaliată. „În hol, HM. Iar şi Elena Ceauşescu şi-au dat paltoanele jos. Eu l-am Htiiai în ol, iar Emil Bobu pe ea. Paltoanele nu au fost puse în

I Im l, iM Raţ – stenograma audierii la Comisia

„Decembrie 1989”, 16 noiemi i rii

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

cuier, ci pe un fotoliu care era înhol. Apoi, Nicolae Ceauşi a intrat în birou. După el a intrat şi Elena Ceauşescu, d. îi n-a stat tot timpul acolo. Nu au închis uşile, au spus c. i i merg telefoanele. Eu le-am băgat în priză, pentru că III scoase din priză, am intrat în birou şi am văzut că telcluw operativ funcţiona. Am sunat la dispecerat, pentru că trei ui deschis telefonul scurt. Nu era suficient să-l bagi în priză i.1 meargă. Am sunat la dispecerat şi am spus că sunt la «B.ill la Snagov, şi că se solicită deschiderea telefoanelor scurte deschis telefonul scurt, dar mai mult s-a vorbit la teiciim operativ. La «operativ», legătura se făcea prin centralii la Snagov, care lua legătura cu centrala de la Bucure,.11 apoi cu localităţile respective. Eu am rămas la telefon 14 Nicolae Ceauşescu mi-a cerut să vorbească, pe rând, cu 111 mulţi prim-secretari din judeţe. Am făcut, pe rând, mai mul legături – la Craiova, la Constanţa, la Târgovişte, Piteşti, 1!” şi au fost mai multe judeţe. Ceream cu primul-secret.it de exemplu, la Craiova am vorbit cu Traian Ştefăneseti Piteşti cu primul-secretar, la Dâmboviţa cu primul-secrei – K la Constanţa cu primul-secretar. Şi după ce îi făceam leg, 11111 protocolar, era şi regula de bun-simţ, care cerea să ieşi acolo… Apoi mă chema şi îi mai făceam legături”. 1

Întrebat dacă a auzit ce discuta Ceauşescu cu primsei ţării de judeţ, căpitanul Rusu a spus: „Parţial. Nu convoi! întregi, ci prima întrebare – «Care este situaţia la voi? – 11 discuţiile purtate ulterior cu Bobu şi cu Elena Ceauşescu rezultat că e linişte în ţară, cel puţin aşa i se spunea. Singim care i-a spus adevărul a fost Traian Ştefănescu de la Cnum care a spus că oamenii s-au adunat şi i-au cerut să ias. i vorbească cu ei. Lui Traian Ştefănescu i s-a cerut să iasă.11 n să vorbească cu ei, să nu stea în

birouri” 2.

Căpitanul Marian Rusu a reconstituit, din memorie. urmat după discuţiile cu prim-secretarii din judeţe. Cea uşi a chemat în ajutor câteva elicoptere cu militari, armament

1995

2 Marian Rusu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1981)” în

MISTERELE DE LA SNAGOV

(lliiiţie pentru a proteja aparatul prezidenţial. Elicopterele itfinu în apropiere, la Otopeni, la câteva minute de zbor.

În cabinet a fost chemat şi comandantul elicopterului, Va iile Maluţan, căruia Nicolae Ceauşescu i-a cerut să ia ÎAtiira cu comandamentul, cu generalul Rus. S-au dat treil «lui telefoane la flotila specială. La un moment dat, au fost (mie două elicoptere cu militari înarmaţi pentru însoţire. MII bănuit că de la flotilă s-a întrebat în ce direcţie mergem. I.du. În l-a întrebat pe Ceauşescu în ce direcţie vrea să plece îi. Tiplerele, iar Ceauşescu a spus «să vină după noi». Maluţan «tI în t’s că vor comunica atunci când se vor ridica şi vor primi Wtiii. i (îi în continuare” 1, a povestit Rusu.

Ai esta a explicat şi cine a fost de faţă la discuţia despre llinpterele de sprijin. „Când Maluţan a vorbit la telefon cu llnnelul Tenie, şeful lui ierarhic la flotilă, în birou nu erau nici M’îi nici Manea Mănescu şi nici Elena Ceauşescu. Ieşiseră. Îţi birou eram doar eu, Maluţan şi Nicolae Ceauşescu. După, i terminat convorbirea cu flotila specială, toată lumea s-a Wilieilat spre elicopter. Maluţan a plecat înainte, iar cei doi li nu pus paltoanele şi am mers cu toţii la elicopter”. 2

Fratele Ilie „s-a dat” cu sovieticii!

I în la Snagov a mai fost dat un telefon, unul chiar foarte Wiânrinnt, despre care niciunul dintre însoţitorii lui

Ilie, iescu nu a vorbit. Discuţia s-a purtat între dictatorul Mj (lli şi fratele său, generalul Ilie Ceauşescu, aflat la sediul (minierului Apărării Naţionale. Despre acel dialog a poves în nişi Ilie Ceauşescu. Dar să dăm un pic timpul înapoi.

Pe i and Nicolae Ceauşescu nu fugise încă din sediul CC îl l-l K eu destinaţia Snagov, fratele său le făcea deja un serii în celor care preluau puterea. Fără să ştie că generalul lescu începuse să dea ordine contrare celor primite, i (hil, tir la Nicolae Ceauşescu, Ilie Ceauşescu emitea şi el

Miiilfin Kusu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 30 mai

178 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

un ordin similar. E vorba de ordinul 38, dat la ora 11. MI «la sediul MApN.

„Am dat telefon ca unităţile să intre în cazărmi. Regi n a-l inl 10 să nu mai intre în Bucureşti. A fost un ordin telefonic \i) fost mai multe puncte. Esenţa era ca toate unităţile să uilfl în cazărmi. Şi am mai spus să nu se asculte decât ordinii» comandantului suprem. A durat mult până am ternului de redactat ordinul. Ne-a apucat ora 14.00” 1, declara li Ceauşescu în 1994.

Când Nicolae Ceauşescu se pregătea să plece spre Snam Ilie Ceauşescu s-a retras la Ministerul Apărării. S-a inslul chiar în biroul ministrului şi a început să facă un gmeifl nou. Istoricul Alex Mihai Stoenescu a reconstituit momim fele în care Ilie Ceauşescu s-a sfătuit chiar cu reprezentau Ambasadei sovietice de la Bucureşti.

„Ilie Ceauşescu îi anunţase pe sovietici atunci, decembrie, că se formează un nou guvern. Atunci Ui Ceauşescu a făcut o listă, scrisă frumos. În capul list Ion Iliescu, ca prim-ministru. De altfel, Ilie Ceauşes avertizase pe fratele său încă de dimineaţă de gravii. iil situaţiei. A

fost la 6.30 la Nicolae Ceauşescu şi i-a spus: Nw te împotrivi ruşilor, e clar că ruşii vor să te schimbe! l'urm l pe Iliescu!». La fel îi spusese şi fratele de la Viena, Mau» Ceauşescu, în vara anului 1989: «Pune-l pe Iliescu şi nu mai împotrivi ruşilor!»". 2

În timp ce se agita să alcătuiască noul guvern, II Ceauşescu a primit vizita unui personaj important, clitu în sediul MApN. Era puţin după ora 12.00. Episodul a i povestit, trunchiat, de Ilie Ceauşescu.

„Esenţa discuţiilor cu ataşatul militar sovietic a fost ca situaţia aceea destul de tulbure, să nu se implice în eveninit ti tele din România. Apoi i-am mai spus: «Dumneavoastră. IM l o mare influenţă asupra Ungariei. Faceţi tot ce este posibil

1 Ilie Ceauşescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989" " nu arie 1994

2 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 14 iunie 2009

Stei eli şest îi!

MISTERELE DE LA SNAGOV 179

H\n ia să nu intervină! Să nu trimită trupe aici!», iar el a zis: t HI cm! Facem!»". 1

În loiul discuţiilor, generalul Ilie Ceauşescu a fost chemat ingenţă la telefon şi a fost informat că fratele lui a părăsit Inil Comitetului Central. S-a întors la discuţiile cu ataşatul illil.ir sovietic.

(red că am discutat peste 40 de minute. Mă mai cheamă ditlă la telefon. Şi atunci am vorbit cu Nicolae Ceauşescu, în ajunsese la Snagov. La telefon mi-a spus: «Vezi, luaţi 1 ui i s-a rezolvăm situaţia! Cum este? Armata ce face?». În în: «Am dat ordin să se intre în cazărmi». El îmi răsiiinir: «Păi, de ce? Tu ce faci acolo?». Iar eu îi spun: «Sunt – i ataşatul militar sovietic». Apoi mă ia: «Păi, cum? Cine

* «pus să-l chemi?». Eu zic: «Păi, l-am chemat să-i spun şi nu se amestece». A închis telefonul şi asta a fost ultima i «i îi ţie pe care am avut-o. Nicolae Ceauşescu a fost nemul-MIHI de mine, mai ales că l-am chemat pe ataşatul militar mlelic. Cred că se apropia de ora 13.00” 2, a mai spus Ilie fiiuşescu.

În mod cert, era înainte de 12.47, ora la care Nicolae IIR, eseu a părăsit Snagovul.

*

* * *

I lupă îmbarcarea Ceauşeştilor în elicopter, generalul Uliu ulescu a părăsit sediul CC al PCR, îndreptându-se nu Ministerul Apărării. Evident, trăgând de piciorul Diil în ghips. Era civil şi a ieşit prin mulţime. „M-am lAlill spre minister, să aflu ce se întâmplă cu zborul şi i i inlul este sub control. Sincer să fiu, şi mie îmi era i pentru că nu ştiam încotro se vor duce. Dar când am în l. i minister, am avut o imagine care m-a frapat: Ilie jur. rscu era în biroul ministrului Apărării!” 3, a declarat Hm ulescu.

lui i iMuşescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 25 ia

„Le i-i.

Vii Iar Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie W I noiembrie 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Pachetul misterios

Cu ce valori au plecat Ceauşeştii de la Snagov? E o mim bare care a stârnit multe controverse de-a lungul anilor i i „văd” conturi, cifruri, parole secrete şi milioane de ilouj cash. Alţii vorbesc despre „pâine, apă şi mere”.

Maiorul Florian Raţ: „Femeia care avea grijă de vilă, a i Iii a întrebat: «Unde merge Tovarăşul?». Eu i-am spus că nu t» iar ea a zis să ne pună ceva pentru drum. I-am spus să piuţi pâine, mere, apă, că nu ştiu unde mergem. A

făcut un pai liJ aşa, învelit în hârtie albă, pe care l-a adus la elicopter" 1 i acest pachet, voluminos şi misterios, ne vom mai întâlni în i lungul acestei călătorii.

Şi mapa-plic a Elenei Ceauşescu, luată din sediul CC, a hJ adusă din nou în elicopter. De ea avea grijă căpitanul Mai 141 Rusu, garda de corp a Tovarăşei. „Era la Marian Rusu, I.* I am văzu i-o când ne-am urcat în elicopter „2, a povestit în a n H I Florian Raţ, garda de corp a lui Nicolae Ceauşescu.

Căpitanul Rusu a recunoscut: „Bobu a venit cu geanij neagră la elicopter. Ceauşescu ne-a spus: «Voi doi nun jj mai departe cu noi!», adică eu şi Raţ, şi «ei rămân aici», aili. Emil Bobu şi Manea Mănescu. Bobu mi-a dat mie acea ge. inll şi mi-a spus să am grijă de ea ca de ochii din cap, că e în Tovarăşei. Şi am luat cu mine în elicopter acea geantă ne i), îl care de fapt era o mapă-plic" 3.

Sărutul

Decizia a fost, aşadar, ca Manea Mănescu şi Emil Bolui nu mai urce în elicopter. Erau prea mulţi şi aparatul îi. – se prăbuşească.

12 Florian Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198) În J

Iembrie 1995

3 Marian Rusu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", Hi

1995

MISTERELE DE LA SNAGOV 181

I.1 despărţire a avut loc o scenă memorabilă, pe care Miorul Florian Raţ a descris-o astfel: „Soţii Ceauşescu au ţi-l din clădire şi au mers spre elicopter. Pe aleea care ducea tf elicopter, Ceauşescu le-a spus lui Bobu şi lui Mănescul i Amână acolo. Am văzut că Manea Mănescu a dat mâna H el, i.ir lui Nicolae Ceauşescu i-a sărutat mâna. Ceauşescu m, îi spus că mergem noi cu ei, arătând spre

mine şi spre lll Mi Marian” 1.

În. şi nu te de a părăsi Snagovul, problema care-l preocupa cel Mrti mult pe Ceauşescu era să facă rost de o gardă adevărată, i uda militară bine înarmată. Una care să-l însoţească în i unirile pe care le mai avea de făcut.

asile Maluţan: „Ceauşescu mi-a cerut să-i raportez geneilnliii Rus că are nevoie de două elicoptere mari, cu trupe ruliu însoţire, că se simţea descoperit. Nu avea gardă ca a şi a insistat pe treaba asta. Am luat legătura cu Rus.

H ice: «Discută direct cu Tenie şi raportează-i ce mi-ai i» un lat mie!». Adică, ordinul lui Ceauşescu” 2.

1 i ilonelul Petru Tenie se afla la comanda flotilei prezidenţie de la Snagov. Maluţan continuă: „Am făcut cum mi-a» di îi 1.11 generalul Rus, mi s-a dat legătura, am vorbit cu Tenie. Şt lenle zice: «Vasile, fii atent că, din momentul de faţă, nu» hi. îi ridică niciun elicopter! Aşa că, orientează-te!». Lucrul mia în a încurajat extraordinar. Discuţia avea loc la ieşirea-l ilal. Ceauşescu a stat pe scări, lângă mine, să audă ceul. i. i M-a auzit ce am vorbit... A dat din mână nemulţumi ar el pe Tenie nu l-a auzit! N-a ştiut că Tenie mi-a spus! i asta. Eu lui Ceauşescu i-am raportat că elicopterele H legălesc şi... or să vină. Îmi pregăteam o minciună – că i un a plec de la Snagov – şi să-i zic că trebuie să schimbăm Iii Hilorul, că l-am suprasolicitat la decolarea de pe CC şi nu mlă garanţie. Dacă vrea să plece de aici şi să decoleze din ui eu nu-i mai garantez că ajungem întregi!” 3.

I luridii Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 16 noi u.

— Vicilir Maluţan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 25

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„Da’ pe noi cui ne laşi?”

Nicolae Ceauşescu, gânditor, n-a reacţionat imedi.il băgat în ciorbă Elena Ceauşescu. Povesteşte Maluţan: \m 1 încercat să-l mint. La care, Madam Ceauşescu zice: «I a noi cui ne laşi, dacă tu pleci cu ăsta...?» «Vin cu celălalt li] rezervă. Cu ăla bun». Eu voiam să mă văd plecat de-acoln Mai cu seamă că, după aia, iar am intrat înăuntru, iar Kih Marian s-a apropiat de mine şi mi-a spus: «Vasile, vezi i XI căzut Televiziunea!». Am înţeles că a fost ocupată de denunţ I stranţi. Şi mi-am dat seama că, din momentul ăsta, trebuie w se întâmple ceva... Adică, trebuie să «divorţăm» de Ceauşesi u aşa am gândit-o eu atunci. După care m-am dus la elicopit Am vorbit cu băieţii: «Uite, măi băieţi, am încercat şi în ita asta, să reuşim să-l păcălim, să fugim cu elicopterul la un I tate. N-a fost de acord». Eu nu ştiam ce forţe au ei acolo i 4 dacă ştiam că sunt numai doi soldaţi şi nu ştiu ce... porne. un I motoarele şi fugeam" 1.

Afirmaţia că „a căzut Televiziunea" trebuie interpret ill astfel: a fost ocupată de manifestanţii anti-Ceauşescu, ins. i în a început să emită în favoarea Revoluţiei. Acest lucru avea re se întâmple puţin mai târziu, când Ceauşeştii se aflau în Im spre judeţul Dâmboviţa.

Dar aventura de la Snagov nu se încheiase. Pilotul ţin zidenţial îşi continuă povestea. „Am fumat o ţigară şi ţi îl cheamă iar în interior. «Băi, ia, mă, legătura din nou cu aşim ce dracu' întârzie atâta? Să chemi elicopterele!». El o creţii pe aia: că vin elicopterele. Am luat legătura cu unitatea h Tenie, bineînţeles, că vorbeam de formă. Zic: «Ce faceţi în elicopterele?! Uite, tovarăşul preşedinte aşteaptă elicopleul alea». Iar Tenie: «Băi, ţine-l de vorbă!». Eu îmi făceam plani

1 Vasile Maluţan stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 1995

MISTERELE DE LA SNAGOV

MIM fug de aici. Cum să scap de ei. A doua oară...

Iar am

Îl către elicopter. Dar m-au mai chemat o dată! «Băi, vino ni şi dă din nou telefon, să vină ăştia!». Mă întorc înapoi – 4 i telefonul de formă... Acelaşi telefon – degeaba... Şi am cin ni «Eu mă duc şi vă aştept la elicopter». Dar le spun că mi mai pot să-i iau pe toţi, de acolo nu mai pot decola cu toţi, 4 n-am unde să-i dau drumul la vale, aşa cum am făcut de M i t. Şi zic: «Intru în copaci... Nu se poate!» Atunci, Manea MAnem u şi cu Bobu au zis că se descurcă ei cu vreo maşină, mu".

Fuga-fuga, că pleacă elicopterul!

I'upăcemi-a spus Rusu că a căzut Televiziunea, Ce-au şescu în lui ge de mânecă şi mă întreabă dacă «servesc cauza». La» îi ni am uitat aşa, puţin... că eu nu am mai auzit cuvântul litiil I io vreo parolă între cei care lucrau în CPEx... Nu i-am răsihminimic. Am cerut permisiunea să plec la elicopter. Acolo, îi II, i ii1 şi, nu ştiu cum ieşim din povestea asta, dar oricum, noi jK inlin motoarele». M-am înţeles cu mecanicul – zic: «înainte li i apărea ei, tu eşti atent; dacă am pornit şi al doilea motor ţi şi am făcut semn că suntem gata de decolare, te-ai urcat, ai n n-a şi... am şters-o!» Cu scările lăsate, ca şi cum îi aşteptam fe el ic: «Şi dacă apar cumva, o să poată să dea ordin la – (Mii – i, i Iragă în noi. Deci, pornim motoarele şi o ştergem la H» ltiile, că pe traseu nu ne dă nimeni jos». Ştiam noi cum să «jiiin-i însă nu ne dea nimeni jos: să nu ne ridicăm prea sus! Şi înііium primul motor. Când au auzit zgomotul motorului, au i „il alergând către elicopter. N-am avut ce face! Dacă dădeau elin se tragă? Dacă trag, ne omoară ca pe nişte proşti. Că mu ştiiitn ce au în cap" 2, povesteşte Maluţan.

Iiile Maluţan stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 25 mai

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Escala de la Snagov Locul: Palatul de la Snagov

Aterizarea: 22 decembrie, ora 12.21 (cu elicopterul) Decolarea: 22 decembrie, ora 12.47 (cu elicopterul) Durata escalei: 26 minute

Personaje: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, Bobu, Manea Mănescu, mr. Florian Raţ (garda de coq, i I Ceauşescu), cpt. Marian Rusu (garda de corp a Elenei). 11 Vasile Maluţan (pilot), col. Mihai Ştefan (copilot), mal tru militar Stelian Drăgoi (mecanic de bord), persun.il Palatului

ABANDONAŢI ÎN CER

l'Ucaţi în fugă de la Snagov, soţii Ceauşescu au sperat \ vor fi apăraţi de două elicoptere de luptă, dotate. a militari înarmaţi. Acestea nu s-au ridicat însă de la Hopeni.

Când elicopterul Dauphin a luat înălţime, Ceauşescu a avut confirmarea: dispozitivul de securitate strângea laţul în jurul Palatului. Privind în jos, fostul udiulant suprem – era deja „fost", căci nimeni nu-i mai uliii ordinele, cu excepţia pilotului Maluţan şi a celor două I de corp – a văzut mişcările de trupe de la sol. Când se mă în Palat, acestea i s-au părut suspecte; din aer, avea Uluca trădării.

I cni ru prima dată, şi-a pus problema supravieţuirii, oleica puterii nu mai era cel mai grav lucru care i s-a i întâmpla. De-acum, însăşi viaţa îi era în pericol, i i ¡111 şi, mai exista o fărâmă de speranţă. În câteva minute n ce, i răspunsul la o întrebare capitală: l-a abandonat chiar M lumea? Dacă, totuşi, se ridică elicopterele? Dacă Armata umlal?

I iluţan: „Trecând la verticală, la Otopeni, unul dintre nu a noştri de bord de la sol zice: «Ai radio deschis, i. ic: «Uite că nu m-am gândit la asta». Şi pun frec1 «l'Idio România – programul 1. Şi ascult în căşti ce se imphi

Numai noi, echipajul, auzeam treaba asta. Lucrutul, t întărit hotărârea de a scăpa de Ceauşescu. L-am ţfirul dacă vrea să aterizeze în incinta unităţii. A refuzat:

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

«Nu, ia-o către Piteşti!». Deci, el n-a fost stabil. N-a avut o îi fixă să mergem într-un anume punct. A oscilat” 1.

Ceauşescu primea o lovitură mortală: mult-aşteptal™ elicoptere de sprijin, cu militari, armament şi muniţii bord, s-au dovedit o himeră. De-acum, comandantul J suprem îi devenea clar că se mai poate bizui doar pe cei securişti de la bord şi pe echipajul elicopterului. Dai nici aceştia...?

De veghe în lanul de orz

„Am luat înălţime, am urcat la 700 de metri, să nu cu\ u (lumea că eu vreau să fug undeva sau... Nu am mai pir» frecvenţă militară, am ţinut legătura cu ăştia de la liall civil, care mi-au zis: «Ştii, ar fi bine să nu te îndepărtez 11” mult!». Asta am luat-o ca pe o ameninţare. Eram la t InU 33 de kilometri de Otopeni. Mă apropiam de zona I Mu j

Boteni... Am vrut să iau căştile să i le dau lui Ceauşi să audă ce se întâmplă, ce se spune la Radio... «Fuga în]nului» şi aşa mai departe... Dar el: «Nu asculta, mă, (alea-s minciuni, ce auzi tu acolo!». Îmi venea să şi i iit dar cel mai mult eram speriat. Am vrut să fac viraj înaj» 11 dar Rusu Marian, aghiotantul ei, zice: «Nea Vasile, nu îl bine ce faci! Vezi, deocamdată e preşedintele Românu 1 Zic: «Bine, mă». Rusu luase căştile de la mecanicul mm e 1 bord, care stătea lângă el, în spate. El a auzit tot, iar cu n I tehnicul nu mai puteam comunica”. 2

Urmează o decizie crucială. „Îi raportez lui Ceauşescu am fost depistaţi de radiolocaţie şi vom fi pulverizaţi îmi n] minut sau două. Atunci mi-a trecut prin cap treaba am I Ceauşescu s-a speriat. Şi zice: «Dă-i drumul jos!». «Păi se vede Boteniul. Mergem la Boteni?». «Nu, nu! Aterin i lângă şosea!». Şi am aterizat lângă şosea.

„3

1 – 3 Vasile Maluţan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19M I mai 1995

ABANDONAŢI ÎN CER

Mc în tâmpla în apropierea localităţii Sălcuţa, la sud de Titu. 11 i. i de aterizare” era un Ian de orz de toamnă, cam de-o iwliiia Un orz de toată frumuseţea.

În bătaia a opt tunuri

11111 i în ineaţa de 22 decembrie, regimentul de elicoptere de i ttnleni era în alarmă de luptă, ca toate unităţile militare. 1 mnandantul regimentului, comandorul Ioan Suciu, primise hiln de dimineaţă, de la generalul Iosif Rus, să se pregătim, I pentru o misiune la sediul CC al PCR. După anunţul I» la radio, de la ora 10.59, despre moartea „trădătorului” Milea, Suciu s-a organizat ca pentru război.

am la 20 de minute după ce am ordonat dublarea postai lloi şi foc fără somaţie, a apărut elicopterul Dauphin. N HUI ştiut că acest elicopter a fost pe clădirea CC şi nici nu t» i.mi cine este la bord. Mă aflam cam la 150 – 200 de metri de mu tul de conducere a zborului. Am fugit în punct. Staţiile Mu pornite şi am vorbit pe frecvenţa pe care vorbeam în”. ial când se zboară. Dar nu mi s-a răspuns nimic. Am lipii” i ulterior că ei erau pe frecvenţa Aeroportului Otopeni. %I «IM I am dat ordin comandantului batalionului de artilerie-n i-l n pte cele opt piese de artilerie, tunurile, către elicopter. *». ti muze şi să fie gata de tragere. Eu văzusem elicopterul şi H» i i out elemente. Am spus că văd un elicopter Dauphin şi îi iţii. pună ce caută acolo şi pe cine are la bord. Le-am cerut It indicativul. Era o situaţie deosebită şi în obiectiv ne apărea i ilii iinan. Nu a răspuns şi a aterizat foarte aproape de noi, HhmA şosea”, a declarat Suciu.

I lupă încercările nereuşite de a lua legătura cu cei

din elil tei Suciu a păstrat ordinele de foc. „A aterizat, dar nu a pili motoarele. L-am somat prin radio să spună cine este. it i. îi uiantul bateriei era la telefon. Mi-a spus că atunci când îi

1 IIIKII Suciu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 23 noiemitn în i

188 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

ordon foc, îl spulberă. Locţiitorul meu pentru zbor m-a în i «I dacă ordon foc. I-am răspuns că nu m-am hotărât. Mi-a spu vrea să ştie ce gândesc. Eu i-am spus că, în orice caz, cei pilotează sunt ca şi noi, şi nu sunt vinovaţi de nimic. Dai căutau acolo, pe cine au lăsat? Nu aveam nicio idee cine pul şi. Nu am intuit măcar că ar putea fi familia conducă Ion Elicopterul a decolat după puţin timp. Am primit un telol şi ni s-a spus că în aparatul respectiv a fost Ceauşescu i trebuie să-l căutăm. Generalul Rus ne-a ordonat să vom cocardele de pe burta elicopterelor, care erau sub form, 1 stea. Să le facem sub formă de drapel, adică dreptunghi ulm şi să decolăm de urgenţă, să facem o cercetare aeriană pe la şoselele din împrejurimi” 1, a mai declarat Suciu.

Căutările au fost anemice: militarii de la Boteni nu I găsit pe Ceauşeşti, deşi aceştia au stat 23 de minute în i, în deschis, la câteva sute de metri de cazarma lor. Destin u I un regizor bun – voia ca fugarii să-şi continue cursa! moarte într-o maşină Dacia.

Zborul Snagov-Sălcuţa
Decolarea: 22 decembrie, ora 12.47
Aterizarea: 22 decembrie, ora 13.09
Durata zborului: 22 minute
Distanţa: 60 kilometri
Viteza medie: 163 kmoră
Vehicul: elicopter Dauphin (bimotor)
Înălţimea de zbor: 30 – 700 metri

Echipaj: col. Vasile Maluţan (pilot), col. Mihai Ştefan (i lot), maistru militar Stelian Drăgoi (mecanic de boul)

Pasageri: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, mr. I Ion Raţ, cpt. Marian Rusu

1 Ioan Suciu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 2.1 m brie 1994

LA ŞOSEA

Hin fotoliul VIP al elicopterului prezidenţial, Nicolae. iuşescu a ajuns la marginea drumului. În urmă III o oră încă mai era cel mai important om în stat. Ai um caută disperat o maşină de ocazie, să-l ia din în tietate.

Sălcuţa, judeţul Dâmbovâţa, ora 13.09. Apariţia elicopterului în zonă a stârnit curiozitatea sătenilor şi a muncitorilor de la fermele din apropiere. O parte Ijtittv oamenii aflaţi în trafic au oprit şi ei să-l vadă pe şeful MIHIII cum îşi încearcă norocul la „Ia-mă, nene!”. Cei mai HMII, I I amintesc pe fugar astfel: nebărbierit, speriat, cu mâi-Mi încleştate şi cu vocea tremurândă. Se aflau pe drumul r Iii Bucureşti – piteşti, la numai câteva minute înainte de Mjill 1 itU.

I toi bătrânei la margine de drum. Ce era de făcut? Şi, mai 1 încotro s-o ia? Situaţia devenise disperată de când, cu ItM, i minute înainte, Televiziunea şi Radioul asmuţeau pptiil. i (în împotriva „odiosului dictator” şi a „sinistrei sale ni t ele două tunuri mediatice, dirijate de Silviu Brucan, iii Linşat marea operaţiune naţională „Să-i prindem pei Mii îi şti!”. De aici până la linşaj mai era doar un pas. Abandonaţi la marginea drumului Bucureşti-Titun l’iteşti, Nicolae şi Elena Ceauşescu mai aveau de mi., i lor doar cele două gărzi de corp: maiorul Florian Raţ» pil. mul Marian Rusu.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„Vezi, nu spui unde suntem şi ce facem!”

Pilotul Vasile Maluţan a reconstituit primele monim

de după aterizarea elicopterului lângă Sălcuţa. „Raţ a la repede la şosea, să găsească o maşină. Rusu a stat, aşa, i lângă ei, să le asigure o oarecare gardă. Raţ a oprii în maşini. Primul a fost un Mercedes alb, care venea dinspri Titu. După aceea, s-a oprit o maşină roşie, care venea din Bucureşti, cu trei bărbaţi şi o femeie cu căciulă de blană. (Ceauşescu nu s-au urcat la ăia, deşi oamenii, după ge. În îi pofteau”. 1

În acest timp, Ceauşeştii stăteau la marginea şoselei, în i. l postul unui salcâm. Vasile Maluţan a mai stat în preajma I câteva minute. „Imediat după aterizare, ei s-au dat jos. I a i moment dat, secundul Mihai Ştefan zice: «Vedeţi că vă cele. n Ceauşescu la el». «Ce mai vrea, mă? Gata, am terminat!». – serios, insistă să mergeţi, face din mână». M-am dat jos, în dus la el. Zice: «Băi, tu chiar nu serveşti cauza?» «Păi, t (cauză? Nu ştiu dacă am avut o cauză comună». La care a da lehamite din mână, zicând: «Şi acum, ce faci?». «Păi, mă în Imunitate. Ducem echipajul şi elicopterul la unitate, la Otoprn Mi-a întins mâna, am dat mâna cu el, i-am urat noroc. Mu I Ceauşescu zice: «Şi cum ne laşi pe noi aşa?». «Păi – zic – n-ar «ce face. Ne ridicăm în aer şi ne fac ăştia ţăndări». El mi.1 în zis atât: «Vezi, nu spui nimic unde suntem şi ce facem!». A am plecat, am decolat şi am venit spre Otopeni. Am raptul că s-au urcat într-o maşină roşie”. 2

Eroare! Ceauşeştii nu s-au urcat în acea maşină roşu 1 care o văzuse Maluţan, ci într-una care avea să vină din invers (dinspre Titu) şi care nu avea patru pasageri, ci 111 singur: şoferul.

12 Vasile Maluţan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie I»”.

mai 1995

LA ŞOSEA

Preşedintele nimănui

Îl fiecare minut care trecea, situaţia risca să se complice, i, t ti torul fugar era tot mai iritat de agitaţia din jurul său, ÎI i cliţenii obişnuiţi păreau electrizaţi de ceea ce auzeau la fvlor. Un aer revoluţionar, cu miros de vendetă, plutea – Mr lirul de asfalt mărginit de salcâmi bătrâni.

I Umenii care veneau la faţa locului, din curiozitate sau HAIIU şi de ură, se minunau văzându-se în preajma ilustrului fi» 11 turn tei… pardon, în preajma odiosului şi a sinistrei. Unii şi Irtn-au planuri cum să pună mâna pe cuplul dictatorial. mi ic cei aduşi de destin faţă în faţă cu „Nea Nicu” erai Inginerul Marius Popescu, şef de fermă la Potlogi, lângă it II (\ Alături de un coleg şi o colegă, el venea în remorca nu îi tractor. Aducea de la Banca Agricolă, sucursala Titu, iliiilul pe decembrie al subordonaţilor săi. Se apropiau InfMlni de şi oamenii aveau nevoie de bani.

Auus în dreptul elicopterului „parcat” în cultura de orz, (Uliu ml Popescu s-a frecat la ochi. Nu-i venea să creadă cine i îi îl în cale. „Cum ne-am uitat mai bine, lângă elicopter, «„i t cadre militare, comandantul şi adjunctul elicopteruii M i e am surprins? O linişte deplină. Doi bătrânei. Erau IMvescu Nicolae şi Ceauşescu Elena. Se vedeau căciula lui thii Ucu şi blana de pe Leana”. 1

*

* * *

luatule ca elicopterul Dauphin să decoleze spre Bucureşti, it (ţiiu lui Marius Popescu a surprins un moment care pentru i. «iiina i o enigmă.

I – i 11 şi ce au coborât, maiorul Florian Raţ a luat din elicopmi i nici de formă paralelipipedică, pe care l-apus lângă un» 1 mu de l. i marginea drumului. După efortul maiorului, un în leului de solid, coletul avea, cred eu, cam 15 – 20 de kiloţl Him I ia învelit într-o pânză albă, bine muchiat – dom’le.

1 tuli i \ Iii Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008

192 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

colţuri ca la un stâlp de lucrat la grinda casei. Dimensiuni pe 40 pe 30 de centimetri”. 1

Peste mai puţin de o jumătate de oră, pachetul ajungea portbagajul doctorului Nicolae Decă, primul şofer de IM zie al Ceauşeştilor. Decă era bucureştean şi se întorcea i la Găeşti, unde lucra ca medic la Spitalul Municipal. I an naveta zilnic, 75 de kilometri dus, 75 întors, cu Dacia… culoare roşie.

E posibil ca respectivul colet – adus de dictatori în Palatul Snagov – să fi schimbat viaţa unui medic navelid Inginerul Popescu bănuieşte că în pachetul cel greu se ga «e o sumă mare de bani: „Cred – aşa, după mărimea lui erau vreo patru milioane de dolari” 2. Popescu îşi însoţi bănuiala cu o întrebare retorică: „A mai auzit cineva ce\, i doctorul Decă? S-a topit în America! Nici nu-i de mirau aşa bani…” 3

Dar, toate la vremea lor!

Primul plan de capturare între timp, în apropierea dictatorilor încep să apai. l peste câmp, oameni de la fermele din zonă. Mai vechi la îi locului, inginerul Popescu căuta aliaţi pentru a-i capliu. i Ceauşeşti. Cel puţin aşa susţine el. Căpitanul Rusu, aghinM tul Elenei, patrula pe axul drumului în căutarea unei în apropierea dictatorilor se afla maiorul Raţ.

„La un moment dat, Rusu s-a apropiat de noi «Dom-le, ce faceţi?». El a zis că n-avem ce vorbi cu el l [m-am dat aşa, aproape de Ceauşescu, în speranţa că gala I-I e la ocazie şi-l suim în remorca noastră, să-l ducem un le-A apărut peste câmp şi un grup de muncitori de la Avu (Titu, Ferma 5. Le-am spus despre ce e vorba. Zic: «Măi IU

Îl iei maşini i. Am riJ

să-i prindem, că i-a lăsat elicopterul aicea, a fugit şi

uit i îi tremură barba, ea e înnebunită». I-am spus tractori. int.

1 – 3 interviu Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008

LA ŞOSEA

Dlti tragă tractorul şi să blocheze drumul. În timpul ăsta titl văzut ghinturile armei sub scurta lui Raţ. Tractoristul i h a-i it, iar muncitorii de la Ferma 5 s-au speriat şi ei. S-au 4 «ipre marginea drumului şi au luat câte un salcâm în fetiţa I dar câte un ochi, aşa, se mai vedea spre şosea” 1, mai JIVI nirşte Popescu.

v

În beciul soacrei

Inginerul Marius Popescu aproape că-şi pierduse spe-MMR I» codată, apare la faţa locului, cu Dacia lui de culoare» H» A un alt personaj de-al locului: Nicolae Vlad, inginer zoo-IpMtl il, şeful Fermei 7 de la Avicola Titu. Momentul e redat hipescu. „Vorbesc cu el: «Uite, ăştia stau la ocazie». I-am l» t... mi ce s-a întâmplat acolo, iar el zice: «Hai să-i ducem i tu r, ina mea!». Zic: «Mă, fii atent! Dacă se suie la tine în MUfina. îi dăm de pasarela de la Produleşti, că văd că sunt. t, îţi „i se ducă încolo». Aveam de gând să ne aruncăm i «h i ui), de pe pasarelă, avându-l pe Ceauşescu la bord. Ipit. inul Rusu îmi spusese că vrea să ajungă spre Piteşti. Şi-i i Ai încredere în mine!». Dar maiorul Raţ şi-a dat seama

I i lui i alură şi nu a vrut să-i lase cu noi pe Nea Nicu şi pe lud l i făceau ce le spunea maiorul. De capturat nu se mai şuitr. i problema, că maiorul avea arme”. 2

* * *

unliceauşistă a inginerului Popescu avea rădăcini

ÎI» 1 «. i ui timp. Fiu de preot interbelic, el avusese de suferit şi mli i, îl i-a inginer. În plus, vizitele lui Ion Dincă – vestitul

It Mgiv îl terorizaseră. O dată s-a trezit chiar cu

cătuşe la îi., i iicliind judecat vreodată. „Crima” lui era una obişnu

— IM I, cir vremuri: incendierea miriştilor pentru a permite

* iiicinr să intre la arat, altfel se ducea dracului „planul

* litrii

1 tuli i \ Iii Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008

194 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Pornit împotriva lui Ceauşescu era şi inginerul Nuni-Vlad. Acesta avea altă tactică: nu voia să-i omoare pe 11IJ «ci să-i ascundă într-un loc numai de el ştiut. „M-am du»! Ceauşescu şi i-am spus: «Domnule Ceauşescu, vreţi să iml geţi undeva?». Avea nişte ochi ca unghia mea, negri, pnMA rotunzi, te pătrundeau. N-a schiţat nimic, mi-a răspun. I «Da. O să merg. Dar mai rămân. Da. O să merg». Eu VOIM să-i iau şi să-i pitesc. Să-i duc la socrii mei în pivniţă, la Foii, lângă Găeşti, că socrul meu era preot şi-i era tare – ili J de ăştia, că i-au luat tot comuniştii”. 1

Gura Foii se află la câţiva kilometri de Petreşti, if natal al Elenei Ceauşescu, în care mai trăia încă main. i Alexandrina.

Până la urmă, Ceauşeştii n-au ajuns nici în remorca i îi; a-i rului Popescu, nici în Dacia albă a inginerului Vlad. A11111 1 în Dacia roşie a doctorului Decă: el în dreapta şoferului MI M în spatele şoferului. Maiorul Raţ s-a aşezat în dreapta Eleni în spatele lui Nicolae. La Sălcuţa, ei l-au pierdut pe că ni I

Rusu, rămânând cu o singură gardă de corp.

Doctorul Decă a demarat în direcţia Titu, de unde două variante: spre Găeşti – Piteşti sau spre Târgovi încotro îl va duce destinul?

„Alo, Televiziunea?

Ceauşescu e într-o Dacie roşie!”

După ce maşina doctorului Decă a plecat de la Snli inginerul Marius Popescu s-a gândit că, pentru primii Ceauşeştilor, trebuie comunicată poziţia lor prin internii Televiziunii. Alături de un grup din Sălcuţa, a mers la n I magie din Titu, unde ştia că există un telefon.

1 Interviu Nicolae Vlad – Titu, 1 mai 2008

LA ŞOSEA

„Am urcat în maşina unui tinichigiu auto pe care-l cunoş Şftin, Vasile Alexe îl cheamă. Ne-am dus la farmacia din Titufiii i,.1111 sunat la centralistă, centralista mi-a dat Televiziunea, jyii vorbit cu Teodor Brateş, i-am spus cine sunt. «Punctul litografic Boteni, pe DN 7, Ceauşescu se află într-o Dacie IP (lr cu numărul 4-B-2646 şi a luat-o spre Piteşti». Între timp» fini în stradă, iar un fost lucrător la Avicola, fost vameş, un Mi.il ileştept, auzise anunţul. Ne zice: «Aţi dat greşit, nu a nu al spre Piteşti, s-a dus spre Târgovişte, m-am întâlnit eu M i şi atunci zic: «Hai înapoi în gară, la centrală, să dăm Mămi că nu mai e spre Piteşti, ci spre Târgovişte!». Am venit înN Uimi, am dat telefon la centralistă, am vorbit la Televiziune (ti t. curge Marinescu, crainicul. «Dom-le, sunt cutare, tot ăla HMiiinţul, uite, Ceauşescu e spre Târgovişte, nu mai merge u l’iic. ti». Iar pe post s-a anunţat imediat că dictatorii fug i I argovişte, într-o Dacie roşie”. 1

*

* * *

utilr Alexe din Sălcuţa este tinichigiul care l-a dus pe Mu în I’opescu la Titu, pe urmele Ceauşeştilor. „Am ajuns în timp la Sălcuţa, după ce plecase Ceauşescu. Acolo era ingiim „il I’opescu, îl cunoşteam. Mi-a spus că au fost Ceauşeştii Un i i-a au fugit cu o Dacie roşie, spre Titu, spre Piteşti. Şi M El” «Hai spre Titu!». În maşină, eram aşa: doi în faţă, pliu III spate şi doi sau trei prin portbagaj. Am plecat cu Hlkigajul deschis. Eram «Dacia cu nouă locuri»!

Şi mi-a «ii-Inginerul Popescu: «Hai să mergem repede la farmai lui l nu-Târg, să sunăm la Televiziune, să le spunem că Iliiitl II spre Piteşti». A sunat domnul Popescu, a vorbit cu tli) Alo, uitaţi, Ceauşescu e într-o Dacie roşie cu număr îi tiu. III eşti, merge spre Piteşti. E cu Elena Ceauşescu şi cu o I u it de corp». Era acolo o farmacistă cu un aparat de radio. l + a – pus inginerul Popescu la telefon, s-a şi spus la aparat, 4 l ale. eseu se îndreaptă spre Piteşti. Apoi a schimbat spre Mi…

— Mc”. 2

Illli-i \ în Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008 hit Mi VIII Vasile Alexe – Titu, 25 octombrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Episodul Sălcuţa

Locul: satul Sălcuţa, judeţul Dâmboviţa

Sosirea: 22 decembrie, ora 13.09 (cu elicopterul)

Plecarea: 22 decembrie, ora 13.32 (cu maşina)

Durata: 23 minute

Personaje: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, a Florian Raţ (garda de corp a lui Nicolae Ceauşescu). Marian Rusu (garda de corp a Elenei Ceauşescu), col. V.i i Maluţan (pilot), col. Mihai Ştefan (copilot), maistru nulii Stelian Drăgoi (mecanic de bord), ing. Marius Pope» ing. Nicolae Vlad, dr. Nicolae Decă, diverşi curioşi

I

11 I: NA RĂMÂNE FĂRĂ CEC-URILE COPIILOR

I iudaplecatdela-Sălcuţaân Daciadoctorului Decă, Elena «”. luşescu a uitat geanta cu librete la căpitanul Rusu, (¡urda ei de corp. Valoarea celor 7 CEC-uri: 3, 5 milioane de lei. Acestea erau pe numele celor trei copii ai dictatoillor – Valentin, Zoia şi Nicu – şi pe cel al unui nepoţel (liAlatul lui Valentin).

Nebunia de la Sălcuţa a luat sfârşit după ce soţii

Ceauşescu şi maiorul Florian Raţ au urcat în Dacia roşie a doctorului Decă. Aghiotantul Elenei, căpi-Iuiii11 Marian Rusu, a avut mai multă grijă de geanta Tovarăşei în îi de Tovarăşa. El a urcat în Dacia albă a inginerului Vlad Nu l-ai şi, surpriză: în timp ce Dacia roşie pleca spre Titu, cea «IM îi luat-o în direcţie opusă, către Bucureşti!

uni s-a ajuns la această distribuţie? Povesteşte maiorul ŞliHliiil Raţ: „Am văzut undeva pe dreapta un Ford Taunus Ipill v m-am dus să-i cer să ne ducă el la Târgovişte. Mi-a «ui. i i.1 nu are benzină. Între timp m-a strigat Marian, care IM rt „pus că s-a oferit un domn să ne ducă. Am văzut că era H I ’n le roşie, care venise dinspre Titu, şi o întorsese cam la) de, t ade. În maşină era un cetăţen cu căciulă de blană şi punii Mai erau lângă el Elena şi Nicolae Ceauşescu, dar şi M.nlan Rusu. Când am ajuns eu lângă ei, în faţă s-a suit I louye cu, iar Marian Rusu trebuia să se suie în spate, lângă i ţiiilnul a zis că ne dă cheile, dacă vrem să conducem noi.

198 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

dar Ceauşescu a spus să conducă şoferul, că e maşina lu’ Iniţial s-a urcat Rusu, dar mi-a spus să mă urc eu, pentru el a făcut rost de altă maşină” 1.

Cetăţeanul „cu căciulă de blană şi palton” era misterii doctor Nicolae Decă.

IreplJ nul (I mari, ic M!

Căpitanul Rusu a redat astfel acele momente: „Ceauş a felicitat echipajul şi a dat mâna cu Maluţan. Ne-am înd re i către şosea, unde deja opriseră maşini. Era clar pentru trebuia să continuăm drumul pe roţi. Pe jos nu puteam în Unul dintre şoferii care opriseră s-a apropiat de Nicolae «Elena Ceauşescu şi le-a spus că se numeşte Decă şi că este \ îi cu blănarul lor, Săndulescu. Acest Decă s-a oferit săi cu el cu maşina” 2.

Rusu explică de ce i-a abandonat pe Ceauşeşti la Săli

n „Am socotit că este momentul în care eu mă pot desprindt Aventura era însă departe de sfârşit. „Am plecat spre Bucii 11 cu inginerul Vlad, şoferul maşinii. Mi-a spus că dac. i opreşte cineva, îi va spune că-i sunt văr. Aveam cu mine geantă pe care am primit-o la plecarea de la Snagov, preţ u şi pistolul Stecikin. Am mers până unde se bifurcă dr spre Bucureşti şi Târgovişte, la Bâld ana. Aici s-a termin a I zina maşinii. Am lăsat pistolul şi încărcătoarele sub se uuii din dreapta, am deschis pe drum geanta, în care era un 1 mare, alb. Plicul nu era lipit. În el erau nişte carnete CI; (care mai târziu le-am predat. Erau pe numele lui Văleni Zoia şi Nicu Ceauşescu. Câte unul nominal şi câte unul parolă. Mai era şi un libret pe numele fiului lui Văleniin total, şapte carnete. Valoarea totală era de trei milioam jumătate de lei”. 4

De la Bâldana, Rusu nu şi-a continuat drumul Bucureşti, ci a plecat cu o altă maşină spre Târgovişte, tuni rei IHH rui Hii II ÎŢI

I

1 Florian Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, Îl nuli brie 1995

2 – 4 Marian Rusu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, II11

1995

ELENA RĂMÂNE FĂRĂ CEC-URILE COPIILOR

11 «mlalnit pe maiorul Raţ. Între timp, acesta se „desprint şi el de soţii Ceauşescu. Din Târgovişte, cei doi ofiţeri de uniate au venit împreună spre Capitală, ascunzându-se 4 revoluţionari şi căutând soluţii de a se pune la dispoziţia MHIII regim.

I IIpă ce au ajuns în Bucureşti, ultimele gărzi de corp ale I ni i? ştilor s-au deplasat la Comandamentul trupelor de gră – 111, unde căpitanul Rusu a predat CEC-urile Ceauşeştilor, ÎI i, 11 o rul Raţ – geanta cu armament.

Acestea au fost preluate pl mai.il de colonelul Teacă, şeful Comandamentului, care a «părut cu ele din clădire. „S-a dus la Ministerul Apărării Miniiale. Când s-a întors, ne-a spus că le-a predat acolo” 1, li i larat căpitanul Rusu. „Colonelul Teacă ne-a sărutat şi al»! îi i.1 ne felicită în numele Frontului” 2, l-a completat maiorul Kaţ.

I 11 nitul” era Frontul Salvării Naţionale, noul organism al (iuln fi de stat, condus de Ion Iliescu. Pentru faptele sale de

(«le, colonelul Teacă a fost avansat general.

* * *

Inginerul Nicolae Vlad spune că a trăit momente de gfliH, 1 de-a lungul celor 18 kilometri de la Sălcuţa la Bâldana.

ui islul ei, Marian Rusu, s-a suit la mine în maşină. Plecând i ni. işlii, eu şi inginerul Popescu, pe care-l cunoşteam bine, ÎMI ml să punem mâna măcar pe aghiotantul lor. Când s-a urni în maşină, «hai să-l prindem!». Când să pun mâna pe el, i li nu pistolul şi mi l-a pus la cap. Zice: «Gata! Dă-i drumul! Mu a întoarcem spre Piteşti!». Eu zic: «Nu mai putem să ţtll ui era, hai să mergem spre Bucureşti! Eu nu am benzină».

— mi şi instalaţie pe gaz, că ăsta a fost norocul meu. Rusu MW ÎI II servietă maro, cu cifru. A început şi a scos plicuri. Le fi i i. ea şi băga în buzunar ce era în ele. Ce nu-i trebuia, îmi iiHiuie în maşină. «E vreo apă, vreo pădure, pe undeva?», mă

1 Mdii. ui Rusu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 30 mai I liiihiii Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 16 noiemh I 11.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Întreabă. Mă gândesc: ăsta vrea să mă omoare. M-am vă ui mort. Parcă vedeam şi cum mă plângeau toţi. Apoi, la Bă 111. ui m-am prefăcut că am rămas fără benzină şi am

scăpat le 1 că a plecat cu un Lăstun spre Târgovişte. M-am dus. it la Miliţie, la Tărtăşeşti. Lăsase la mine în maşină un lui. t» servieta aceea cu cifru şi pistolul cu 82 de cartuşe”. 1 Spci «. Nicolae Vlad a predat totul, imediat, la postul de Miliţie 111 Tărtăşeşti.

*

* * *

Inginerul Marius Popescu a fost implicat în prima şi. i dură dintre căpitanul Marian Rusu şi inginerul Nicolae VM „După ce Dacia lui Decă a plecat spre Titu cu soţii Ceauşem» am rămas cu Vlad Nicolae şi cu Marian Rusu. Cât mă dăllc. uti eu de ceasul morţii că i-am pierdut pe Ceauşeşti, Rusu I dus la prietenul meu şi i-a ordonat: «Du-mă la Bucuri n» Ăsta: «Te duc». A întors maşina spre Bucureşti, pentru ian (îndreptată spre Piteşti. În timpul ăsta s-a urcat şi RUMI În dreapta şoferului. Eu, când am văzut, m-am dus în dreapta faţă, să-l prind măcar pe ăsta. Uşile erau blocate cu apărai. u antifurt. Am luat la rând fiecare uşă, crezând că pot sa de. lud vreuna. Şi-a dat seama ce intenţii am, pentru că m-a v. Vil crispat. Venisem a doua oară la uşa lui, încercam să intru îl orice preţ. Îşi încărca un pistol aşa, mai măricel. Şi când a v, i I că trag de uşă, i-a pus pistolul în gât lui Vlad Nicolae, zii. nul «Dacă nu porneşti, trag!». Era disperat. Iar Vlad Nicolae.1 pistolul în jugulară, se răsteşte la mine: «Ce-ai, mă, cu minil ce ţi-a făcut? Lasă omul în pace!». Am rămas trăsnit. D.u I… înţeles pe Vlad Nicolae, că el era cu pistolul la gât, nu eu 1

1 Interviu Nicolae Vlad – Titu, 1 mai 2008

2 Interviu Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008

AVENTURI LA VĂCĂREŞTI

I and mai avea şapte kilometri până la Târgovişte, doc-Miul Nicolae Decă i-a mutat pe Ceauşeşti în Dacia lui ivirişor Nicolae, un localnic care se ocupa cu stârpirea

fobolanilor.

după ce au urcat în maşina doctorului Decă, soţii Ceauşescu şi aghiotantul rămas la datorie, Florian t.

— Raţ, au demarat spre Titu. Iniţial voiau să ajungă la! t îi însă pe traseu s-au răzgândit. Maiorul Raţ: „După ce im suit, Decă ne-a spus că ştie el un drum mai sigur. Spre Ifjjovişte, pe undeva prin spate. Acesta iese la Combinatul i ţeluri Speciale” 1.

Inginerul Marius Popescu vine cu amănunte: „Maşina lui îi i i plecat spre Titu cu destinaţia Piteşti. Eram la doi metri b el i and maiorul Raţ l-a întrebat pe Decă: «Ne duci şi pe i la l’iteşti?». Şi ăsta: «Da, cum să nu vă duc?». Abia aştepta i i uree în maşina lui” 2.

uni au ajuns, totuşi, pe drumul spre Târgovişte? „Spre un larg, doctorul Decă le-a spus că nu se poate trece prin 4» în că el de-acolo vine şi e lume multă, iar drumul spre Ui li nu are ocolişuri. Le-a spus că e periculos prin Găeşti şi luni i ci au fost de acord să facă la dreapta, prin Produleşti, 11» I II govişte” 3, explică inginerul Popescu.

I hulim Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 16 no-M în!”

lith i viu Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Maiorul Florian Raţ: „Între timp, şoferul a dat di un la radio. Era multă gălăgie. Că «a plecat dictatorul-Ceauşescu a dat ordin să-l închidă. Văzând ce se întâlni cred că Decă a vrut să scape de ei. Am intrat în Văcăreşl i ştiam zona –, unde maşina pârâia, se întrerupea contactui şoferul a spus că nu mai merge. Cred că-şi făcuse un plan cap. Decă a zis că ne urmăreşte o maşină în care suni nul oameni. Ceauşeştii au crezut că e căpitanul Marian Ku» Eu le-am spus că nu e Marian, că sunt prea mulţi. ÎI* Ceauşescu mi-a spus: «Ne-a trădat şi ăsta!»” 1.

Omul care prinde şobolani

Maiorul Raţ povesteşte şi cum a avut loc transbordau „în Văcăreşti, într-o curte, un cetăţean spăla o maşină. Se du doctorul Decă, apoi mă duc şi eu, că nu mai venea. În fine i spus să ne preia în Dacia neagră. Doctorul a mers în faţă, i el lalt după noi, iar într-o curbă am făcut transbordarea. Ni suit în Dacia neagră în aceeaşi formaţie: Nicolae Ceauşi H în faţă, Elena Ceauşescu în spatele şoferului, iar eu lângă i După mai multe discuţii, şoferul ne-a spus că e adventi.1 i-a fost asuprit, că i-ar duce pe soţii Ceauşescu la el acasă, i e ziuă şi îl vede lumea... Până la urmă i-a spus Ceauşesi u i meargă înainte, că ştie drumul pe scurtături. Şoferul a spin ne duce unde a lucrat el, la Centrul de Plante”. 2

Cetăţeanul cu pricina era Petrişor Nicolae şi se otni cu stârpirea insectelor şi a şobolanilor. Mergea de Inspectoratul Judeţean de Protecţia Plantelor, ca să-i i ml stanţele chimice de care avea nevoie. Inspectoratul se illu ieşirea din Târgovişte spre Câmpulung Muscel.

Versiunea lui Petrişor Nicolae a fost publicată în cad» Revoluţia în Dâmboviţa, autor Vasile Duţă.

1, 2 Florian Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198”) Ic. iembrie 1995

AVENTURI LA VĂCĂREŞTI

„Am scos maşina s-o spăl pe platforma podului din faţa ¡” iţii şi apoi să merg la Târgovişte, să iau cota de benzină pe ilccembrie. În rezervor aveam numai gazolină. În timp ce I Mt iim apă din fântână, s-a auzit un scârţâit de roţi, o maşină tyiindu-se la circa cinci metri de maşina mea. Din aceasta a MMH al; un bărbat îmbrăcat în civil, care s-a îndreptat către i im rugându-mă să-i împrumut benzină pentru a ajunge la ţii) îi ivişte, eventual să-mi achite pe loc contravaloarea acesteia. h în mers la garaj, de unde am luat un bidon de plastic şi furtu-l M-ntru a scoate benzină. Când am început să trag benzină, lliiilao

Ceauşescu, în persoană, a deschis uşa de la maşina cu Mlfti vi MI ¡se spunându-mi că nu mai este nevoie să scot benzină, i-a merg cu ei la Târgovişte. Pe moment, am rămas şocat şi nu «N MI lut reacţiona, îmi pierdusem controlul şi nu reuşeam să „Inişonul la rezervorul maşinii. Atunci, «civilul», crezând» I II îi lac în eroare, şi-a schimbat brusc atitudinea, s-a răstit la

§Hlie, şi a deschis haina, lăsând să se vadă o armă. Ameninţat.

111111, 11 în maşină şi am băgat cheia în contact. Persoana a vrut iile.1 ludă uşile din dreapta, dar acestea erau blocate dininte-Intre timp, s-au adunat la faţa locului mai multe persoane pil al, care s-au apropiat de maşina străină. Recunoscându-l p i, 111 şescu, fiecare a început să comenteze. Am pornit maşina am încercat să fug, fapt pentru care am demarat puternic, jiflilându-mă de locul cu pricina. Ceilalţi au fost surprinşi U im enit. Am fost ajuns din urmă de cealaltă maşină, la circa 11! llonietri. A oprit la bara maşinii mele. «Civilul» a venit pelie ipla şi a bătut cu pumnul în geam. Am deschis uşa, el s-a «şi ai hvine, începând să mă înjure pentru c-am plecat cu «i mă I) e frică, am coborât din maşină, observând că în cealaltă «Haina. unt trei persoane: şoferul, Elena şi Nicolae Ceauşescu. (t Miţe, seu s-a urcat în faţă, «civilul» şi Elena în spate. Înainte de itMiiul, (cauşescu m-a întrebat dacă ştiu drumul spre Cobia, îi 111 h! i i I nu-mi să plec pentru că suntem urmăriţi. Mi-am arun – «I Mi lui rea în spatele maşinii şi am constatat că pe spătarul I Inel din spatele meu, între Elena Ceauşescu şi «civil», se.» t» H alia armă, îndreptată spre înapoi… După circa 600 de îifiu am virat la stânga pe un drum lăturalnic. Am fost lovit

puternic cu arma în partea dreaptă a capului şi m-am i 1 m i i capul de geam. «Civilul» m-a întrebat: «Ce, vrei să

ne omoi i i-am spus că suntem urmăriţi. Atunci, el a coborât cu armulj în mâini, ieşind în şoseaua principală. A revenit şi a spu 1 e cel care-l urmărea de la Titu. «Civilul» mi-a spus să.1. – „maşina cu spatele şi să revin la şoseaua principală. Frica un paraliza mişcările şi nu mai eram capabil să-mi stăpânim tremurul nervos al piciorului pe acceleraţie. Elena Ceauşi 11 a zis: «Pe beţivu' ăsta l-am luat să ne ducă cu maşina? \td răspuns că nu am băut nimic şi îi rog să nu-mi facă nu în rău, că am trei copii de crescut. Nicolae Ceauşescu mi-a (nuu mâna stângă pe picior, încercând să mă calmeze. M-a în celui ce meserie am, dacă sunt membru de partid şi dacă vreau t ajut să ajungă la Cobia". 1

Maiorul Florian Raţ – „civilul" de care vorbeşte şoferul povestit: „La Văcăreşti, după transbordare, doctorul I) ci i zis că o să-i oprească pe cei care ne urmăreau, dar a laum» acolo, nu a mai venit după noi. Pe drum, şoferul a spus ca U adventist şi că Ceauşescu i-a cam asuprit, iar el a zis «I aii lasă, du-ne acolo!». Şoferul a mai zis că ar vrea să-l ducă l.iq acasă, dar e ziuă şi văd vecinii" 2.

Era deja ora 14.00, iar de aproape 60 de minute popul. Îţi era bombardată, prin Radio şi Televiziune, cu expresii pt» cum „tiranul", „odiosul dictator şi sinistra sa soţie", „c. lli! poporului român"... Aşa se explică de ce toţi evitau să-i duiască pe fugari. Cu o zi înainte, ar fi făcut-o cu ştim. i mândrie. Sau, eventual, de frică.

1 Vasile Duţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 199!

2 Florian Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 1 (unii i brie 1995

MISTERIOSUL DOCTOR DECĂ

I.i Văcăreşti-Dâmboviţa; când dictatorii fugari au fost mutaţi din Dacia doctorului Nicolae Decât în cea a lui

IVtrişor Nicolae, coletul de la Snagov a rămas în portbagajul primei maşini. La scurt timp, Decă a obţinut viză de MIA şi a părăsit România cu familie cu tot, gustând din, visul american" la aproape 60 de ani.

Doctorul Nicolae Decă este un personaj misterios, care – precum în filmele cu spioni – apare şi dispare la timp. Navetist pe ruta Bucureşti – Găeşti, el 4 ş11 i-o" mai devreme de la spital pe 22 decembrie, întrucât în o i de vineri. Dacă a sosit la Sălcuţa în jurul orei 13.30, UiiM iunnă că plecase de la Găeşti un pic după 13.00.

În 111 barea e: a ajuns întâmplător la întâlnirea cu Ceauşeştii Mu a executat o misiune specială? Coincidenţele ridică multe» III de întrebare, mai ales prin prisma întâmplărilor ultefliiţue să le punem cap la cap.

Zece coincidente bizare

I Mu Ceauşeştii l-au solicitat pe doctorul Decă să-i ia în.e., mă, ci el s-a oferit să-i ajute. Decă a insistat „să intre în film" chiar dacă inginerul Marius Popescu, care gândise un rtli Mvnariu, îl soma: „Plecaţi! daţi-i drumul de aici!" 1.

I „în viu Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

2. Decă a fost extrem de respectuos cu cei doi fugari. În din maşină, şi-a ridicat pălăria şi a zis: „Să trăiţi, tov. n secretar general! Sărut mâna, tovarăşa Ceauşescu!" 1

3. Le-a oferit dictatorilor o informaţie care sună a

„Sunt nepotul blănarului Săndulescu de la dumneavoa trăde acolo" 2, adică de la sediul CC al PCR.

4. Ceauşescu a preferat să renunţe la o gardă de corp (ăj tanul Rusu) pentru a-l păstra la volan pe doctorul I.V. i

5. În portbagajul maşinii lui Decă „a fost uitat", la Văi. IM I pachetul acela greu, de dimensiuni 70 cm x 40 cm cm, care părea să aibă o încărcătură preţioasă. „Avea vi 15 – 20 de kilograme şi conţinea, probabil, vreo patru mtl oane de dolari" 3, susţine inginerul Popescu, martor

ocul la urcarea coletului în portbagajul Daciei lui Decă.

6. Nici soţii Ceauşescu, nici maiorul Raţ „nu şi-au aminil de pachetul din portbagaj, la schimbarea maşinilor i tocmai Raţ îl pusese acolo.

7. Ajuns la Văcăreşti, Decă s-a scuzat că nu mai are Benin argument demontatăeinginerul Popescu. „Unraţionami i simplu îmi spune că a fost un truc. Deci, Decă avea!” i zână să meargă 60 de kilometri Titu-Bucureşti, dar n. e benzină să meargă 36 de kilometri Titu-Târgovişte?!

8. Deşi n-a mai continuat cursa cu Ceauşeştii, Decă a a\ grijă ca ei să nu rămână ai nimănui, făcându-le rost îl în maşină pentru continuarea aventurii.

9. La scurt timp după Revoluţie, doctorul Decă „s-a topii Statele Unite ale Americii.

10. În ultimele trei zile de viaţă, Ceauşeştii nu s-au plai niciodată că ar fi uitat un obiect important în maşina li Decă. Dimpotrivă, mai mulţi păzitori ai lor pretind că 1 1 familie domnitoare le-a promis milioane de dolari il. n ajută să scape. Şi acum, un scenariu: dacă Decă avea misiunea să rei iit reze misteriosul colet de la fugari şi să-l dea unor destinai»

prestabiliţi? De exemplu, cuiva din familia Ceauşescu Cert e că acele momente au schimbat viaţa misterio. nhi doctor Decă.

1 – 3 interviu Marius Popescu – Titu, 24 aprilie 2008

MISTERIOSUL DOCTOR DECĂ

Minciunile doctorului Decă h i, 11 n te de a dispărea în America, doctorul Nicolae Decă a «fu*, îl să depună mărturie despre acea zi istorică. Versiunea a i le plină de contradicţii şi de neadevăruri flagrante:

„IV 22 decembrie 1989 veneam pe şoseaua veche spre i ÎI IIşti. În dreptul drumului ce ducea spre Aeroportul

Pilii. II Boteni, un tip înalt, cu haină cenuşie şi cu aparat h îi. nismisie, dintre acelea de care au miliţienii, m-a oprit. 1 Umor aveam să aflu că era Ivan Marian, originar din Hmuiiu Petreşti, cel care apărea întotdeauna la televizor în! – di le I.lenei Ceauşescu, preluând florile care, cu aleasă gralllii. linc, i se ofereau la diverse manifestaţii. El mi i-a arătat pe IMli i căuşescu. Erau lângă un elicopter. Mi-a spus: «Dă-mi în de de la maşină!». Am spus: «Nu, eu conduc». El, Elena şi Nu I.în Ceauşescu mai erau însoţiţi de un bărbat cu o manta fi. icle, şi el cu un aparat radio de acelaşi tip şi cu un pistol lâln ele care trag 30 de focuri. Nicolae Ceauşescu s-a suit în MU l. uigă mine, iar Elena Ceauşescu în spate, lângă cel de-al l iii, i bărbat, despre care am aflat că e generalul Neagoe. M U I UI Ivan a rămas jos" 1.

În i! Câteva minciuni sunt evidente. Din declaraţiile marto1 l'ce, ia ajuns după plecarea elicopterului pilotat de Maluţan, k i n. ivea cum să-i vadă pe Ceauşeşti „lângă elicopter".

nuiele ofiţerilor sunt fie stâlcite (Ivan Marian, în loc de ili cu Marian), fie inventate (generalul Neagoe, în loc de maiori Hăţ) În realitate, existau un Ivan Gelu din Petreşti (aghioint l lenei Ceauşescu la Bucureşti) şi un general Marin i. Mm ic (şeful Direcţiei a V-a a Securităţii), dar nu la Sălcuţa!

I – i i laraţia lui Nicolae Decă pare desprinsă dintr-un film Mut I urmărim, totuşi, mai departe.

Îi ui rum spre Găeşti, Nicolae Ceauşescu întreba continuu: fine Marian?». Am avut în spate o maşină roşie, o Dacie» i mic erau patru pădurari din Dragodana. Le-am spus că

1 i în I uţă – Revoluţia în Dătriboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

suntem urmăriţi de această maşină, care însă nu se apm la mai mult de 500 de metri. «Nu, trebuie să fie o m.r. îi albă», spuneau ei. Aveam să aflu că aşteptau maşina frali lui Marian Ivan, un break alb (altă minciună! – n.a.). Nicul Ceauşescu m-a întrebat: «Ai auzit ce s-a întâmplat?». N, I ştiut ce să răspund. Era un răspuns important. «A fost în tură de stat. Mergem să organizăm rezistenţa, vii cu i u 1 Pistolul lui Neagoe (Raţ – n.a.) era îndreptat spre mine. Ic. răspuns: «Eu sunt în vârstă, sunt bolnav. Sunt medic. AM fi copii». Mereu întreba: «Vine Marian?». În dreapta, se l. u drumul spre Târgovişte, prin comuna Sperieţieni, Gura! u Văcăreşti. Neagoe mi-a spus să fac la dreapta spre Târgoveţ Am spus că drumul e prost şi că eu cunosc foarte bine loa 11 îl «De ce nu mergem prin Găeşti?», am întrebat. «Nu, mergi spre Târgovişte!». Prin comună se vedeau rar câte o fein bătrână, câte un copil. Probabil erau toţi la televizor. M.r. i roşie, cu cei patru pădurari, ne urmărea. În dreptul unei nmi Nicolae Ceauşescu zice să opresc. Am oprit. Apoi s-a adu lui Neagoe (!!! – n.a.): «Hai să dăm un telefon!». Ea îşi ţin tot timpul mâna stângă la piept, sub haină. Am aflat că n foarte bună trăgătoare (!!! – n.a.). Din moară a ieşit o iem care a spus că ei nu au telefon, dar la C.A.P., în spate cu de metri, se află unul. Acolo, la C.A.P., oprise şi maşina 11 Ceauşescu şi Neagoe (!!! – n.a.) au intrat din nou în maşii «Mergem mai departe»”. 1

Continuă fanteziile doctorului Decă, printre care sân strecoară şi firave urme de adevăr.

„În comuna Văcăreşti, jiglorul de ralanti se înfunda sesizat în faţa unei porţi că un locuitor spăla maşina, un lui turism Dacia 1300 de culoare neagră. Am oprit la doi-trei nu de acel autoturism şi le-am spus pasagerilor că nu mai pol i ţinua drumul fiindcă trebuie să remediez defecţiunea. DUM am coborât din maşină, a coborât şi maiorul, care e-a

lui 11 e \ către cetăţeanul respectiv cu haina deschisă şi cu pistolul «tralieră la vedere. L-a întrebat dacă are benzină. Acesta i. i

1 Vasile Duţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 1W

MISTERIOSUL DOCTOR DECĂ

I silf 20 de litri şi atunci maiorul i-a spus: «Mergi cu noi şi-ţi 4Î (M I icnzină la Târgovişte». Ulterior, acel cetăţean, despre care «hi iill.it că se numeşte Petrişor Niculae, mi-a spus că a fost în ins că şi eu sunt securist. În acel timp, Ceauşescu Nicolae fi I lena rămăseseră în maşina mea, iar apoi primul a deschis i miiera. Petrişor Niculae – care, probabil zăpăcit, încerca să piitlii benzină din rezervor – l-a recunoscut şi a strigat ceva la iM ui, care venea din acea curte. Imediat l-am văzut urcân4 (i mi l. i volan şi demarând spre Târgovişte. Am urcat şi eu în «ululuiismul meu, a urcat după mine şi maiorul, am demarat Ittă. i Petrişor şi l-am semnalizat să oprească, ceea ce s-a şi NIM – niplat, după parcurgerea unui kilometru". 1

Nr despărţim aici, fără niciun regret, de doctorul Decă. Mi uni, şi el s-a despărţit de noi fără să ne lase o mărturie Htlii. i a. Ne-a lăsat doar senzaţia că întâmplările din acea zi

(mi li. uisformat într-un om mai liber şi mai bogat.

*

* * *

t aplicaţiile date de martori pentru schimbarea maşinii la!». tieşti sunt mai degrabă puerile.

I im torul Decă spune că „jiglorul de ralanti se înfunda" şi I în lui ia să remedieze „defecţiunea" (asta nu l-a oprit să se hilMIII.1 la Titu şi de acolo la Bucureşti, cale mult mai lungă 4» h (n i câţiva kilometri până la Târgovişte).

Mărturia lui Decă intră în contradicţie cu cea a lui Petrişor în i Ilie, Acesta susţine că maiorul Raţ „m-a rugat să-i împrumut lu’îi. mă pentru a ajunge la Târgovişte, eventual să-mi lilitti pe loc contravaloarea acesteia”.

I u iilru ca haosul să fie total, vine şi declaraţia maiorului t 11 tii Uaţ: „Cred că Decă a vrut să scape de ei. Maşina pârâia, mân rupea contactul, iar şoferul a spus că nu mai merge.» itM i. i şi făcuse un plan” 2.

I lirica spune că motivul transbordării este cu totul altul, i. lui şoferi de ocazie nu au nicio legătură cu el. Decizia

Ialir I un – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 1999 I Imliin Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 16 noiemt «tt l fi.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

trebuie să fi fost luată de soţii Ceauşescu şi de maiorul Ra (I m (tr-o raţiune evidentă: maşina lui Decă era dată deja în uimirire generală. După anunţurile repetate făcute la Televimi «şi la Radio, toată ţara căuta „Dacia roşie cu numiţii 4-B-2646, care se îndreaptă de la Titu spre Târgovişle îi aceste condiţii, ce nebun ar fi încercat să intre în oraş pe 1 traseu, cu acea maşină? Ceauşeştii încercau să scape, nu atragă atenţia asupra lor. De aceea au căutat, probabil, fi schimbe maşina înainte de a ajunge la Târgovişte.

Şi atunci, de ce-ar minţi cei trei martori? Explicaţia e’s în nu declaraţiile lor au fost făcute la scurt timp după eveniment «când erau fie exaltaţi, fie speriaţi. Nicolae Decă şi Polii – l Nicolae lucrau la propria legendă de revoluţionari cart i d înfruntat pe tirani, iar maiorul Raţ tocmai era judecat penlil vina de a-i fi apărat pe odiosul dictator şi pe sinistra sa soţie l * (vremea exceselor de tot felul.

Ulterior, martorilor le-a fost greu să-şi schimbe dei I

M-ţiile. Aveau de apărat propria onoare (toţi trei), privilegiill oferite de calitatea de revoluţionari (Decă şi Petrişor) sau I t J libertatea (Raţ).

Cursa Sălcuţa – Văcăreşti

Plecarea: Sălcuţa (jud. Dâmboviţa) – 22 decembrie, ora I I 1

Sosirea: Văcăreşti (jud. Dâmboviţa) – 22 decembrie 13.55

Durata: 23 minute

Distanţa: 39 kilometri

Viteza medie: 100 kmoră

Maşina: Dacia 1300, culoare roşie, nr. 4-B-2646

Şofer: dr. Nicolae Decă

Pasageri: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, mr. Moi. t Raţ

1 TVR 1, 22 decembrie 1989

TE IAU LA PIETRE, CONDUCĂTOR IUBIT!

I i Târgovişte, Ceauşeştii au un nou şoc: muncitorii de I.» Combinatul de Oţeluri Speciale, de la care aşteptau tiilvarea, îi bombardează cu sticle, ţevi, pietre. La ora I I ¿O, fugarii pierd contactul şi cu ultima lor gardă de i un p. Marea lor speranţă, Pantelimon Găvănescu, e la un p i, de linşaj.

Dacia neagră cu numărul l-DB-3005 înghite kilometrii spre Târgovişte. În ea se află patru oameni copleşiţi de frică. Fiecare se gândeşte cum să scape în buclucul în care a intrat. Nicolae şi Elena Ceauşescu, tilulţi de anunţurile radio-tv făcute de „trădătorii" de la HI linişti, caută pe cineva care să-i pună la adăpost şi să-i uluiască drept conducători ai ţării. Aghiotantul lor, maioit I Im ian Raţ, ştie că poate fi linşat în orice moment dacă i află că el e securist înarmat, ceea ce în acele clipe

— Anină „terorist". Şoferul, Petrişor Nicolae din Văcăreşti, în Ivit de gânduri apocaliptice şi de o întrebare

care nu-i dă i de ce l-a ales destinul tocmai pe el?

IVti uşor Nicolae reia firul povestirii. „Am ajuns la Colanu, tunul sat după Văcăreşti. «Civilul» i s-a adresat lui Nicolae aii. făcu, spunând că drumul spre Cobia s-ar putea să fie! îl şi că ar fi mai bine să ne îndreptăm spre Combinatul de RIII I i Speciale, unde o să vorbească cu conducerea şi apoi să «dreseze muncitorilor. Ceauşescu a fost de acord şi a spus

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

să intrăm în combinat prin spate, unde era de presupir (nu este lume adunată. «Civilul» mi-a spus să mă îndrept halda de zgură şi să intrăm în combinat prin spate. După 111J 300 de metri m-a oprit şi mi-a spus să opresc motorul M I cuprins frica, am crezut că acesta este sfârşitul. Am obsci1 J că ne urmărea aceeaşi maşină. «Civilul» a întrebat ce să l-ai 4 Elena Ceauşescu a întrebat «Ce se întâmplă?» şi mi-a spin 1 deschid radioul. La auzul ştirilor, tiranul a căzut cu capul; bord, unde a rămas câteva minute. Şi-a revenit şi a Inn îi să strige: «E lovitură de stat! S-au vândut pentru un pumn. lj dolari!», apoi mi-a spus să plecăm. La vederea Târgovişii 11 spus: «Am făcut atâtea pentru oraşul acesta şi acu’ popi ml nu mă mai vrea?!»” 1

Maiorul Florian Raţ: „Ceauşescu l-a întrebat pe şoferi lui ştie acel drum spre combinat, iar şoferul a zis că da, e if (j spate, la o haltă. Mergând aşa, undeva în dreapta era o clăi 11 J I-a spus şoferului să oprească, iar mie mi-a spus să mă ilim să văd dacă au telefon. M-am dus, acolo erau două femei au zis că nu au telefon, că este la sediul C.A.P. M-am înliul erau cam 200 de metri, i-am raportat că nu au telefon şi a (să mergem mai departe” 2.

Bombardaţi în combinat

Aventura continuă în Combinatul de Oţeluri Speciali marginea oraşului Târgovişte.

Petrişor Nicolae: „Am intrat în combinat pe la halda. u zgură, fără să oprim la semnalizarea paznicului, îndreptau du-ne spre staţia DU. Am oprit la trei metri de staţie u motorul pornit, «civilul» urmând să dea telefon conţiiK t combinatului. Pe calea ferată, un cetăţean a observat ia îi maşină se află dictatorii şi a fugit spre staţie, unde muncilm! erau la televizor. «Civilul» a revenit în fugă, mi-a spuii j

1 Vasile Duţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 199)

2 Florian Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 16 îi" în brie 1995

TE IAU LA PIETRE, CONDUCĂTOR IUBIT!

tit Miiirez deoarece oamenii începuseră să arunce în noi cu ti»le, ţevi, pietre şi alte obiecte" 1.

Maiorul Florian Raţ: „Am ajuns în spate la combinat, ni. În era un fel de haltă, o clădire, dar nu ştiu ce destinaţie i «i A spus să oprească şi m-a trimis să vină acolo secretarul îi iirtid şi directorul. El a coborât din maşină – parcă îl văd (I – n mu, se descheiase la palton –, iar ea a rămas în maşină. Am intrat, era un hol, iar undeva în stânga, lumea se uita 1 «televizor. Era gălăgie mare. Am întrebat pe cineva unde tu nu telefon şi mi-a spus că alături e secretariatul şi acolo! telefon. M-am dus acolo, era o femeie cam de 30 de ani, «tu întrebat-o de telefon, dacă se poate vorbi cu directorul, jH (inerul-şef sau secretarul de partid. Aici era în spatele iinul luatului. Femeia aceea a format numărul, dar nu râs (Miinlea nimeni. Apoi m-a întrebat cine sunt. Abia atunci a şi în vat că nu sunt de acolo, iar pe ei (soţii Ceauşescu – n.a.) MII I văzuse nimeni, că nu erau pe afară, toţi se uitau la P» ivi, or. El era tot afară şi i-am spus că şefii nu sunt de I» îi iar el a zis să mergem la Judeţeana de Partid. Şoferul i i ius să-şi scoată căciula, că îl cunosc oamenii, el şi-a scos lula,

apoi i-a spus să scoată şi paltonul, l-am ajutat eu, îi i a. cos şi l-am pus în spate. După ce am trecut o linie de i al. lei aţă, unul a început să strige: «Huo, tiranul!». Probabil

— I au cunoscut. Am depăşit combinatul, am ieşit pe nişte îi îilnţo şi Ceauşescu a zis să nu tragă chiar la Judeţeană,» 1 r o stradă mai lăturalnică" 2.

Hiamatică răsturnare de situaţie! Cu o seară înainte, 11 v-li patriei se înghesuiau la televizor, în cele două ore li I 111}; ra m, să recite pleonastic: „Te slăvesc şi te cânt, condulliii Iubit!". Acum, „conducătorul iubit" este luat la pietre, Ntli II citadelă a Epocii de Aur... (Apropo: autorul expresiei Win îi tir Aur, ziaristul şi scriitorul Octavian Paler, tocmai Iii i unca cenuşă în cap la televizor şi devenea profesor de IPM – în iulie...)

1 VitMlr I uţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 1999

I Im I.I11 Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 16 noiem1... l'WI

S-a întâmplat cândva la Ulmi...

Ceauşeştii sunt debusolaţi. Odată ieşiţi din combina t, şi nu tro s-o apuce?

Petrişor Nicolae: „Eram dezorientat. Nicolae Ceauşi. u i spus că ar vrea să meargă la Ulmi, unde mai fusese găzdui) Elena Ceauşescu a replicat că nu are rost să meargă amiti întrucât persoana a murit" 1.

Time-out! Localitatea Ulmi, aflată la ieşirea din Târgovi,» spre Bucureşti, se regăseşte într-adevăr pe traseul biogr. ilu «i lui Ceauşescu, influenţându-i destinul. La 15 ianuarie I1" pe când avea 18 ani, acesta a fost arestat în casa unui ilegali-l din Ulmi, Ion Olteanu. Ceauşescu participa la o „şedinţa! «celulă", în calitate de reprezentant al Regionalei UTE Pr. du. care coordona activitatea în trei judeţe: Prahova, Dâmbo\ i şi Ilfov. Gazda, Ion Olteanu, îl anunţase însă pe jandarmii) din sat, care i-a

luat ca din oală. Asupra lui Ceauşescu an în i găsite câteva broşuri subversive, printre care Lumina vim la răsărit şi Discursul tovarăşului Molotov.

„Lotul Ulmi", compus din 18 persoane, dintre caripuie* chiar din Ulmi, a fost „cazat" în arestul Jandarmeriei di Târgovişte, apoi mutat la Braşov, unde se judeca prore n în instanţă, Ceauşescu s-a comportat sfidător, de aceea, i primit o pedeapsă aspră, în iunie 1936: doi ani şi şase luni iM închisoare, incluzând perioada de arest.

Condamnaţii au fost mutaţi la Doftana, vestita „unit sitate comunistă" din judeţul Prahova. Acolo, Ceauşesi u apropiat de câţiva dintre liderii comuniştilor români, pm tre' care Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Chivu Stoica. A p i trai însă relaţii rentabile şi cu unul dintre condamn. iţii. Im Ulmi, Gheorghe Dumitrache. Acesta împărţea cu Cea upachetele cu mâncare pe care i le aducea sora sa, l len «Dumitrache.

Vasile Duţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 19 W

TE IAU LA PIETRE, CONDUCĂTOR IUBIT!

V „ndar, pe 22 decembrie 1989, spre familia Dumitrache tel îndreptase speranţele, timp de o clipă, fugarul Nicolae I ttonjescu! Dacă „persoana" la care făcea referire Elena t ui u scu, spunând că „a murit", era Gheorghe Dumitrache,» Imn i „Tovarăşa" s-a înşelat: bătrânul ilegalist din Ulmi era (Mi în viaţă! Avea să moară în 1993, deci în 1989 l-ar fi putut l „lui pe vechiul său camarad.

riscală ratată la Judeţeana de Partid i-i venim la firul poveştii lui Petrişor Nicolae. „«Civilul» păij'iinc să mergem la Comitetul Judeţean de Partid. Eram tu untura oraşului, spre Micro 11, şi am observat pe Calea I». mi mască un trafic intens de maşini cu steaguri tricolore. nilul mi-a spus

să nu ies în strada principală, ci să merg în îi locuri. Mergeam foarte încet pe sensul interzis, fiind mai de mulţimea de demonstranţi, care au început să strige (Unii Atunci, Elena Ceauşescu i-a spus tiranului să-şi scoată i mia şi şuba, pentru a nu fi recunoscuţi. Am ajuns pe strada piit Me aripa de vest a magazinului Chindia, încercând să i» «în i alea Domnească. «Civilul» mi-a indicat să merg prin plini trecând de BIG şi de Spălătoria chimică. Am ieşit mi-a lua Domnească, încadrându-ne în trafic. La intersecţie H mi îndreptat invers, spre străduţa care duce în spatele 1 Iii ului lenăchiţă Văcărescu, unde am parcat. «Civilul» s-a prin plai spre Palat pe jos, urmând să vină cu un Aro pentru l «l di H”.

11 dia” din apropierea Palatului Administrativ este relal «M i de maiorul Florian Raţ. „Am ajuns, fără niciun inciţi ut 1 un la 500 de metri de Judeţeana de Partid. Ceauşescu M ti H în ssă mă duc la primul-secretar şi să vină acolo cu un M» i I n să nu mă duc prin faţă. I-am spus că nu ştiu unde e hi i I ana, iar şoferul mi-a explicat unde este, pe aleea principi M la vreo 200 de metri. Aveam cu mine şi staţia Motorola.

1 Vă aii I liiţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 1999

dar nu aveam cu cine ţine legătura acolo, de aceea am Lr. îi în maşină. M-am dus la Judeţeana de Partid. Când ani iiim «acolo, în balcon erau revoluţionari, lume multă şi nu se înla intra. Aveam şi arme la mine, puteau zice că vreau săinta Noi nici nu ştiam care era situaţia atunci. M-am întors iintifl îi lăsasem, dar nu i-am mai găsit. Nu ştiam ce să fac. Am fi să vin la Bucureşti, să văd cine a luat conducerea. (…) \tfl întâlnit nişte cetăţeni care strigau «Victorie!», am strigat eu. (…) După vreo 300 de metri, am simţit o bătaie pe um. u atunci am îngheţat, mi-am zis:

«Gata!». Dar era Rusu Mai im care mi-a spus să scap de armament. Dar eu am zis că 11 în primire şi dacă mă vede cineva, mă împuşcă cu el”. 1

Găvănescu, omul de la balcon

Ceea ce nu ştia maiorul Raţ – iar Ceauşescu nici nu bă ni n. t era faptulcăprim-secretaruldeparticipantelimon Găvănr u omul de la care aşteptau cu toţii ajutorul providenţial, se allM la rândul său, într-o situaţie disperată. Cu puţin timp în uni» de sosirea lui Raţ la Palatul PCR, Găvănescu fusese legal M sârmă; luat pe sus din biroul său de către revoluţionai! scos peste balcon, la şase metri deasupra solului. Găvan. 4 era ţinut cu un picior peste balustradă, în timp ce „călă 11 întrebau mulţimea din Piaţă: „Îi dăm drumul?”. Iar mullin «răspundea: „Daaa”. Zdrobirea de caldarâm şi linşai «păreau inevitabile. Dar Găvănescu a fost salvat în ultima. lin de alţi revoluţionari de la balcon, care – mai puţin înfici 11 ut taţi – au strigat: „Fraţilor, nu vă mânjiţi mâinile cu ssuntem revoluţionari, nu criminali!” 2.

Să ne amintim: în urmă cu nici două ore, după ce Iii) u cu elicopterul de pe sediul CC al PCR, Nicolae Ce-au. îl întreba prin telefon, de la Snagov, pe prim-secretarul

1 Florian Raţ – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 1 m» brie 1995

2 Interviu Petre Cristea – Târgovişte, 2 noiembrie 2009

TE IAU LA PIETRE, CONDUCĂTOR IUBIT!

,» iiil. îl judeţului Dâmboviţa: „Găvănescule, e linişte la hiivişte?”. Iar răspunsul venea prompt: „E linişte, tovarăşe «ut i.ir general!”. Se întâmpla în jurul orei 12.40, iar acum I I! (). În 100 de minute, situaţia se schimbase radical. Mii.»” cu era un câine hăituit, iar Găvănescu – un şobolan» i jjlitifirele unei haite de pisici.

I i. ti pentru că Revoluţia înghite multe, Găvănescu

avea să h» optat în primul nucleu al FSN din Târgovişte. Trecea şi – 1 jf iirica poporului...

Viaţa fără gărzi de corp

Nt vonim la Petrişor Nicolae, şoferul Daciei de culoare „După plecarea «civilului», Elena Ceauşescu m-a HHfMiln (at permanent cu un pistol. După vreo cinci minute, linii o iurte ne-au observat doi tineri, care au început să pni „Uite tiranii, chiar aici, lângă noi!». Speriată, Elena Mti» scu mi-a spus să plecăm de acolo cât mai repede. Am Hitt it ai să pornesc maşina, sub ameninţarea armei, dar, din în. t gazolinei, pe carburator se făcuse o crustă de gheaţă. 1 tff. fiul că nu vreau să pornesc maşina, Elena Ceauşescu a (ţiifil l'ină aici ţi-a fost! Dacă murim noi, mori şi tu!». Am Ihmui ai să continui la automat până a pornit maşina". 1

I MII acest moment, cursa continuă într-o formulă nouă. – ti I îi ia neagră cu numărul l-DB-3005 se mai află doar trei ţt fa le: proprietarul maşinii (Petrişor Nicolae) şi dictatorii u (nii (Nicolae şi Elena Ceauşescu). A ieşit din joc maiorul 1 îi. În Kaţ, ultima gardă de corp a foştilor conducători.

I'i trişor Nicolae a scăpat de unul dintre motivele de a fi (mml armele maiorului Raţ. Acum, mulţimea îl înspăiââtiM I inşajul pândeşte la fiecare pas.

I «i ui se apropie de finalul aventurii sale. „Am ieşit spre i „H t pe Strada Justiţiei. Nicolae Ceauşescu a insistat să i (i în la Palat, la Comitetul Judeţean de Partid. A întrebat-o

!, „il, I un – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

pe Elena dacă Raţ – i-a pronunţat prima dată numele –, i Im staţia de transmisie. Aceasta i-a răspuns: «Da». Am icşil I Calea Domnească pe la muzeu, continuându-ne drum

u 11,» la staţia taxi de lângă Biblioteca Judeţeană. Observând mul ţimea care se îndrepta spre Palat, Elena i-a spus lui Nu ulii să se ascundă pentru a nu fi văzut. Acesta a ascultai n H ascuns şi ea, ameninţându-mă continuu cu pistolul Mi cerut să întorc, am revenit în Calea Domnească, zicând u în să mergem la Mănăstirea Dealu. La «2 Brazi» am trecut p stop, am virat la dreapta, spre podul Mihai Bravu, ajunim la Hotelul Partidului. Elenei i-a venit ideea că acolo ai fi îi siguranţă. Am oprit maşina la treptele hotelului, undi (aflau doi tineri. Nicolae Ceauşescu deschide uşa maşinii! zice: «Vrem să intrăm şi noi aici». Fata, îmbrăcată în uni fui nu hotelului, a urcat în fugă scările, spunând că şeful aici la i şi totul este închis. Elena mi-a cerut să plecăm de acute şi să evităm aglomeraţia oraşului. Am făcut dreapta, pe litiif Biserica Creţulescu. Elena mi-a cerut să mergem la Sina i. i Ai răspuns că nu mai avem benzină şi că ar fi bine să meiu la staţia PECO Teiş. Am ajuns lângă staţie, fără să fiul. e.il «j opresc şi să cobor. Intenţia mea era să-i las în maşină şi-s. i l". fiindcă eram în primejdie din cauza mulţimii care mă \, i. şi a celor doi dictatori. Ei îşi schimbau planul de la o clipă» alta. Acum mi-au cerut să-i duc într-o pădure, gândindu – probabil că vor putea lua legătura prin staţie cu «câinii i de pază». M-am îndreptat spre Priseaca, trecând prin ceu i, oraşului, pe la autogară. La Centrul de Protecţia Planteli u poarta deschisă şi am gândit că asta era şansa mea să scup viaţă. Am virat scurt dreapta, am intrat în curte şi am opt îl faţa birourilor, sub nişte brazi. Am cerut voie Elenei să în «rf înăuntru, să văd dacă este cineva. Am auzit gălăgie în bum «directorului". 1

Stop! Există destule detalii discutabile în povestire. i în Petrişor Nicolae, dar unul este minciună flagrantă: faptul Elena Ceauşescu ar fi avut pistol. Toţi ceilalţi martori şi la m

1 Vasile Duţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 19 Cu

TE IAU LA PIETRE, CONDUCĂTOR IUBIT!

It l. ille relatări contrazic această teză. Niciunul dintre dic-Itiili fugari nu avea armă. Ultima persoană înarmată din îi u lui Petrişor a fost maiorul Raţ, dar acesta juca deja lui Ulm

Poveşti din Văcăreşti

III II) H9, Maria Ungureanu era primăriţă în Văcăreşti, inima prin care au trecut, la interval de o oră, atât soţii NNişescu (într-o Dacie roşie, schimbată ulterior cu una nealt, i.il şi tandemul Manea Mănescu – Emil Bobu (într-uni Kelatarea fostei primăriţe spune multe despre amestel ilr panică şi exaltare din acea zi.

HIV, ’2 decembrie eram la primărie, cu o parte dintre salarii Apărut soţul unei salariate, care ne spunea că e jale, sunt» îi 111”.1 ări, drumuri blocate. Între timp a mai venit cineva, un iiliile, şi ne-a spus că soţii Ceauşescu au trecut pelanoiprin iim i i.î. S-au oprit întâi la o fermă care aparţinea Comitetului li (i.in de Partid. Au intrat în legătură cu salariaţii, cerând ilt i un telefon şi să ia legătura cu primul-secretar de partid, MI. Ilinon Găvănescu. Nu au putut da telefon. Mi s-a spus în (II Ceauşescu s-au oprit apoi la poarta lui Petrişor, un M., ni din comună, şi au urcat în maşina acestuia. Atunci u i im.is blocată. Am făcut rost de o maşină, o basculantă, ni iiţiins la postul de Miliţie. Erau mulţi oameni agitaţi. Mi-a Hiti-i ui minte o întâmplare cu un cetăţean al comunei, amăi trtiA dinţi în gură, care m-a întrebat: «Tovarăşa primar, în i, i iac acum, pot să tai viţelul?». Am spus: «Bre, taie-l un „şi nu se ştie ce va fi». Apoi, era mare agitaţie în jurul i mavini. Oamenii încercau s-o răstoarne, se agitau, erau îi îi nervoşi. Era maşina doctorului Decă şi tot scotoceau i i l „i un moment dat, când am ieşit din primărie, am ni, a el Aro

cu Manea Mănescu şi cu Emil Bobu. Am trimis Htll după maşină şi am aflat că a fost oprit la Perşinari. Intre în venit cineva şi mi-a spus că a venit Petrişor acasă. Am

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

mers cu cineva la Petrişor, pentru că mi s-a spus: «ÎI.ml tovarăşa primar, că oamenii vor să-i dea foc la casă pentru el l-a ascuns pe Ceauşescu!». Am mers în casă, am făcu I.îi în cunoştinţă, pentru că nu-l cunoşteam. Acolo mi-a povu cum s-a desfăşurat drumul lui spre Târgovişte, unde i-a fi Am stat mult timp atunci la Petrişor, pentru că oamenii titfl porniţi pe el şi îmi era teamă. Am pus şi pază la el ac a fi timpul ăsta, Petrişor era suspectat de oameni că l-a ana pe Ceauşescu. Unii îi spuneau: «Bine ai făcut!», alţii îl un la rost". 1

Cursa Văcăreşti – Târgovişte

«Plecarea: 22 decembrie, ora 13.58

Sosirea: 22 decembrie, ora 14.26 (la Protecţia Planicini) e Durata: 28 minute

Distanţa: 16 kilometri

Viteza medie: 34 kmoră

Maşina: Dacia 1300, culoare neagră, nr. 1-DB-3005

Şofer: Petrişor Nicolae

Pasageri: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, mr I l nil Raţ (acesta, doar până în centrul oraşului Târgovişir)

1 Interviu Maria Ungureanu – Târgovişte, 2 noiembrie 2009

OAMENI NECĂJIŢI

l» după aproape o oră de fugă prin judeţul Dâmboviţa, cu două Dacii de ocazie, „odiosul" şi „sinistra" au ajuns în hitoul unui inginer de la „Plante". În clădire se mai aflau femeia de serviciu, paznicul, două contabile şi câţiva mun¡tori. Restul salariaţilor plecaseră în centrul oraşului, să «Ai bătorească fuga dictatorului.

decembrie 1989, ora 14.26. Ceauşeştii sunt

abandonaţi de şoferul Daciei negre, Petrişor Nicolae, la Inspectoratul Judeţean de Protecţia Plantelor, MHM.cut de dâmboviţeni drept Centrul pentru Protecţia Mitelor. Sau, mai scurt, Protecţia Plantelor ori chiar „La llMtr”. Clădirea se află la periferia oraşului Târgovişte, la M i din şoseaua de centură spre Câmpulung Muscel. Mei, Ceauşescu a dat nas în nas cu oameni simpli, pe care ni ui, 11 îi ţinuse în frig şi fără pâine. Însă în acea zi de decem

I el aflat într-o situaţie dramatică era Marele Conducător, hii. «vi amărâţi. Nu întâmplător, unora dintre ei le-a cerut i I i pe re.

I.i intrarea în curtea Centrului de Plante din Târgovişte.

¡ na persoană care i-a văzut pe soţii Ceauşescu a fost femeia» 11 viciu, Vasilica Mateescu (44 de ani). Ea îşi aminteşte

Îi li pe cu nostalgie. \ apărut Petrişor cu maşina neagră. A intrat cu ei în uti. punea că sunt urmăriţi şi au intrat la noi, la Protecţia Milelor. Erau speriaţi. Nu mai arătau cum îi ştiam eu de la

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

televizor. El avea o căciulă de astrahan, ea – un pardesiu eşarfă. Au intrat în birou. Am intrat şi eu după ei. Pe la noi Plante, nu era mai nimeni. În toată vânzoleala aia, ploi, i aproape toţi în centru, la Palat. Dintre şefi, mai era de. îi inginer, Şeinescu”. 1

În timpul discuţiilor, Ceauşescu îi cere Vasilicăi ajutm „Mi-a zis să-i duc undeva, să-i pitesc, că a fost o lovilui, i stat. Să-i pitesc. Eu nu aveam unde să-i aduc. Eu nu. I\T casă atunci. Stăteam în două cămăruţe şi nu aveam undi bag. Şi eram acolo în pătul, cu patru copii, nici nu termin, toţi şcoala. Unde să-i aduc eu? Cum să-i bag în pătul?! cu vedeam eu, m-am închinat. Când i-am văzut în halul ăla t-l ca nişte oameni de rând. Nu mai ziceai că e Leana Ceauşi.

ce era ea mare pe acolo, cu funcţii multe, pe la Bucureşti „Nu pot, că ne aude poporul”.

Directorul Centrului de Plante, Petru Dan Păun (4911 r 11 nu se afla în instituţie. Plecase acasă. Majoritatea angi. Îţi erau „la Revoluţie”. Conducerea instituţiei era asigur.il.» inginerul Victor Şeinescu, care se uita la televizor în I 11 directorului.

Speriat şi fără o direcţie anume, Ceauşescu sonda terni Căuta sprijin. A pus ochii pe contabila Constanţa Mih. li (50 de ani). Aceasta rememorează dialogul purtat cu Ceauşescu. „M-a pus să dau telefon la Piteşti. Şi i-am că nu pot să dau telefon, pentru că ne aude poporul I n ştiam ce e în Târgovişte, pentru că stăteam la perilrin întreb eu pe Elena Ceauşescu: «Cu cine aţi venit?». Şi i spune: «Cu doctorul Decă, ne-a adus până la Văcăreşl i acolo ne-a preluat cineva». Apoi zic: «V-au trădat ţiganiii Elena Ceauşescu: «Lasă, că şi ţiganii sunt oameni». Şi Nico Ceauşescu ne-a întrebat: «Cine e şef aici?». Şi i-am spin I domnul inginer Petru Dan Păun”. 3

1, 2 Interviu Vasilica Mateescu – Izvoarele (Dâmboviţa), 2 noiembrie lin

3 Interviu Constanţa Mihăescu – Târgovişte, 2 noiembrie 2009

OAMENI NECĂJIŢI

Ceauşescu şi „tiranul”.

I 1 «secretariat, Ceauşescu face câţiva paşi spre uşa din «i-nf „i, care dă în biroul directorului. Când ajunge în cadrul iţii fugarul vede televizorul aflat în colţul din faţa lui, pe o MAiu (.i. Micul ecran duduie de apelurile la prinderea „odi Btilul dictator” şi a „sinistrei lui soţii”. Vorbitorii, exaltaţi, P» ticcază victoria Revoluţiei asupra tiraniei.

Alint la birou, cu televizorul în stânga şi uşa în dreapta – im amândouă uşor de „prins” în acelaşi cadru

inginerul tiu”! u are un moment de paralizie. În stânga, Ceauşeştii sunt întinşi”, „vampiri”, „sângeroşi”. Trei metri mai la dreapta, ei «tul dni bătrânei umili, cu feţe descompuse de frică.

IVniru inginerul Şeinescu, prima senzaţie este de frică. E tf fi 111 m ar fi fost surprins ascultând Radio Europa Liberă sau lt Custuri „duşmănoase”. Pentru o clipă, timpul pare susttditl Situaţia e rezolvată de vocea obosită şi totuşi fermă a Mi1 iMiişescu: „Opriţi televizorul! Sunt numai minciuni, nu-i ilfili îi pe cei care au dat lovitura de stat!” 1.

t în a 14.28, iar Şeinescu închide televizorul. A văzut destul

P» fi şi dea seama că la Bucureşti se reaşază stâlpii Puterii.

*

* * *

Momentul apariţiei lui Ceauşescu în biroul directorului a li «lui prins şi de Petrişor Nicolae, şoferul care-i adusese pe 11 tu i şti cu Dacia lui neagră.

În birou erau vreo şase persoane, printre care paznicul, Whlih i i11 Şeinescu şi contabila-şefă. Le-am spus că am adus Htplul Vauşescu şi i-am întrebat ce fac. Femeile s-au speriat (I IM fugil, rămânând numai paznicul şi inginerul Şeinescu, nu, i zis să-i aduc înăuntru. M-am dus la maşină şi le-am M ni. rum să coboare. Erau neîncrezători şi a trebuit să merg I.M. ipe de ei şi să-i asigur că nu este nimeni acolo. Prima a

I lena Ceauşescu. Avea în mână căciula soţului. Apoi.

— I îi.il. i coborât şi el, luându-şi şuba de pe bancheta din faţă.

Inli-i viu Constanţa Mihăescu – Târgovişte, 2 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tremura de frică şi părea un bătrân căzut şi incapabil! îmbrace şuba. Elena l-a ajutat şi l-a împins spre clădire I t prins de mâna cealaltă şi, mergând cu spatele, am descli1MI cu cotul. Elena a rămas câţiva metri mai în spate, să ne siipi vegheze. Am intrat în hol. Am deschis uşa la secretar ia I, a i it Nicolae Ceauşescu a fost invitat pe un ton răstit de inginer Şeinescu: «Intră aici, bă!». Elena, auzind pe ce ton i se voi I u soţului său, a scos pistolul din buzunar şi l-a îndreptaţi Şeinescu. L-a împins pe Ceauşescu înăuntru. Şeinescu i schimbat atitudinea şi eu am simţit fiori de gheaţă pe). M (gândindu-mă că pot fi împuşcat". 1

Petrişor Nicolae persistă în fantezia cu pistolul. Inginuii Şeinescu şi paznicul Tudorache au murit fără să fi lăsat va mărturie. Supravieţuitorii acelor scene nu-şi amintesi în de vreun pistol. Nici „femeile care au fugit din birou" n femeia de serviciu nu au văzut ca Nicolae şi Elena Ceauşi să fi fost înarmaţi. Şi nici nu există alte dovezi în acest sen

„Hai să ne ascundem, să nu ne împuşicl

Printre cei care se aflau la Centrul de Plante, se nuni, IM contabila-şefă, Ioana Diniţă (54 de ani). Femeia poveste… i i s-a speriat de venirea celor doi şi a căutat să se ascundă în 11 i birou. Nu departe însă de locul unde Ceauşescu parlaiuen cu oamenii.

„De cum a început să meargă televizorul, l-am \, i pe Mircea Dinescu: «Ceauşescu a fugit!». Eram eu, C.îim Ecaterina şi femeia de serviciu. Am urmărit evoluţia la cu elicopterul, că a ajuns la Boteni, că a ajuns la Văi an în momentul ăsta, că a ajuns din loc în loc, ne-am trelt Petrişor – care era un vechi colaborator al nostru – să ne în că a venit cu Ceauşeştii. Eu atunci m-am ridicat de pe în i şi i-am spus: «Ia-i de aici!». I-am văzut pe fereastră. El ei. i haina pe mână, iar ea – cu haina pe umăr. Mergeau Îmi

1 Vasile Duţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, IW

OAMENI NECĂJIŢI

I am spus colegei: «Hai să mergem, să ne ascundem, că ŞMlr (cauşescu are pistol! Să nu ne împuşte»”. 1 11 (amna Diniţă îşi aminteşte şi ce voiau Ceauşeştii. „Cereau ni, să-i ducem undeva la pădure. În mintea mea: «Dacă iie. nu eu o maşină acuma, îl duceam pe el acasă la mine». o.i. i l’ostul Crăciunului. Nu aveam decât ciorbă de lobodă. 1» s. t i dau eu să mănânce?” 2

I’rmcia mai spune că inginerul Şeinescu nu a scăpat ocazia îl h isirăsocotealălui Ceauşescu pentru modul în care se trăia la îi perioadă. „Şeinescu l-a luat tare de tot, că am trăit rău I*» irinea lui. «Cum adică?», a zis Ceauşescu. «Păi, nu aveam IHH – iliiil, nu aveam apă, căldură», spunea Şeinescu. «Cum nu tn-Mţi?», a întrebat Ceauşescu. Se contraziceau. Ceauşescu a HhHii picioare, iar ea tot timpul se plimba pe sală”. 3

tvmcia de serviciu, Vasilica Mateescu, îşi completează (Pielii „Ea s-a aşezat pe scaunul secretarei. El s-a dus la şefu’, tt» im televizorul pornit. A stat în picioare şi era cu ochii pe §14 m. Se uita în sus, cred că aştepta un avion” 4.

I un an de la aceste evenimente, inginerul Şeinescu a mâni îl avea 50 de ani şi se străduia să scrie o carte. îi stabilise) nilul lini pare rău că l-am predat pe Ceauşescu.

Domnul şi doamna Păun lii Mpectorul-şef de la Protecţia Plantelor, inginerul Păun, a «. îi îi „i i-l la scurt timp după Revoluţie. Abia trecuse de 50 de „IV soţia lui, Ioana Păun, evenimentele au prins-o într-o Hi t şi mare: secretar cu Agricultura la Comitetul Judeţean – P, uliii. Ea lucra direct cu prim-secretarul Pantelimon (pt fliu’ HCu, prietenul lui Ceauşescu.

I’niimna Păun şi-a amintit momentul în care inginerul

şi «ÎI ÎI I a anunţat pe soţul ei de apariţia cuplului prezi-II îl „Ne-a sunat inginerul Şeinescu: «Domnul inspector, ţitn iMspeţi de seamă». Soţul meu a întrebat: «Pe cine?».

Iiilm viu Ioana Diniţă – Târgovişte, 2 noiembrie 2009

Ihli-i vin Vasilica Mateescu – Izvoarele (Dâmboviţa), 2 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

El se tot codea să spună. «Pe familia Ceauşescu. Şi vă roa să veniţi cu doamna». La care soţul meu a replicat în Ici următor: «Dă-le o cafea, trage de timp, să văd ce pot să i.1 «1 Fata noastră, ca orice tânăr, a pus mâna pe telefon, a sunat Judeţeana de Partid, nu a răspuns, a sunat la Miliţia munt piului, nu a răspuns, suna întruna ocupat. Era o de banila totală. A coborât din bloc – aveam un telefon public cinat măcelărie –, a pus mâna şi a sunat. Nu-şi mai aduce anim Miliţie judeţeană, Miliţie municipală... oricum, la Miliţir sunat. Nu a spus cine e, dar a anunţat că soţii Ceauşesi ti află la Protecţia Plantelor". 1

Insistenţa lui Ceauşescu de a-l suna pe inspectuu şef Păun nu e întâmplătoare. Dictatorul fugar aflase, ilt Petrişor Nicolae, că tovarăşa Păun, soţia directorului, „e 111, 11 pe la Judeţeana de Partid. Ceauşescu sperase că, poate 1 această cale, va ajunge totuşi la prim-secretarul Pantelini Găvănescu. Speranţe, evident, deşarte.

„Fraţilor, l-am prins pe Ceauşescu!"

Cei din conducerea Miliţiei nu au luat în serios leit nul dat de fiica soţilor Păun. Încă un nebun care ştii" im Ceauşescu, şi-au zis ei. Dar au mai primit un semnal

Plecat în mare viteză de la Centrul de Plante, Petre.ni s-a întors imediat la Văcăreşti, ci s-a îndreptat spre cm Târgovişte. A dat alarma. „Primul gând a fost să piei oraş, să povestesc cuiva ce am păţit şi unde i-am abarul pe cei doi. În faţa Casei de Cultură a Sindicatelor, ani e maşina. Am coborât şi am început să strig: «Fraţilor, cine să

meargă, că l-am prins pe Ceauşescu?!». Eram Iuli într-o salopetă ponosită, cu cizme de cauciuc vechi şi e 111 psihic după cele prin care trecusem. Lumea credea că nu 1 adevărul şi nu m-a luat în seamă. M-au crezut nebun în a venit la mine inginerul Ispas şi mi-a spus să încete!

llnterviu Ioana Păun – Târgovişte, 1 mai 2008

OAMENI NECĂJIŢI

¡ilişat. Am urcat amândoi în maşina mea, la sugestia lui, şi n plecat la Miliţie. Acolo l-am întâlnit pe sergentul-major n. ti he, care era îmbrăcat civil. I-am spus că Ceauşescu se tlA la Centrul de Protecţia Plantelor. Discuţia a fost auzită l» mulţi dintre cei prezenţi. Enache s-a arătat dezinteresat cele spuse". 1

111 acest moment, Petrişor iese din filmul fugii Ceauşeştilor. mi-a în schimb, plutonierul Constantin Paise (33 de ani) şi ţentul-major Ion Enache (26 de ani), de la Miliţia rutieră Imbnviţa. Deşi la început păreau „dezinteresaţi" de vestea ilii. a de Petrişor, pentru că o considerau neserioasă, cei doi ilmliţeri ajung în scurt timp la Centrul de Plante.

*

* * *

— rgentul-major Ion Enache a fost printre primii miliţi-M i are au aflat despre prezenţa Ceauşeştilor în Târgovişte. «n uliul pe maşina-radar, cunoştea mulţi şoferi, care l-au nul la curent cu bursa zvonurilor.

Iun I nache: „La un moment dat, a venit un cetăţean, pe Mv I cunoşteam că era şofer pe cisternă, şi mi s-a adresat În» I» Ceauşescu e pe la combinat! Am alergat după el cu Mşiu. i, dar am rămas în pană şi nu l-am mai urmărit. A trecut lin 11 îmbinat. S-a dus pe variantă în Micro 11, în Târgovişte». În lAmas stupefiat. M-am dus în birou şi am raportat şefull Miliţiei Judeţene, unde erau şi inspectorul-şef, mai mulţi M (i i subofiţeri. Urmăreau la

televizor. Şi-am strigat tare: p-u „e seu e în Târgovişte!». Inspectorul-şef a zis: «Vedeţi-vă în il. i voastră, că astea-s prostii!»” 2. IM pretor şef al Inspectoratului Judeţean Dâmboviţa al

BIU – iici ului de Interne era colonelul Ion Georgescu.

*

* * *

Im. ciil pe care şoferul cisternei i-l comunicase lui Enache Nl» M I C I PE care Petrişor Nicolae, şoferul Daciei negre, îl ihntţ» e i u puţin timp în urmă, în faţa ludeţenei de Partid şi

B¥t» lle I tiţ. l vYeouin în Dâmbovijii. I ilitiu. i Slinx, liinţoviyte, I1 1 1. pl» ltlH ll Mt l „Hill lH* I.il lţovişi «I. Illllc ¿008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Miliţiei, dar nimeni nu-l crezuse. De altfel, în acele moinei haotice, circulau zeci de informaţii despre Ceauşeşti un dintre ele, de-a dreptul fanteziste.

În scurt timp, Enache dădea nas în nas chiar cu Pelil Povesteşte fostul sergent-major: „Sunt în faţa Inspector. ilui şi văd un alt cetăţean pe care-l cunoşteam: Petri şi i, Văcăreşti. A venit la mine. «Nea Enache, scapă-mă, c-am mi într-o belea! I-am dus pe soţii Ceauşescu, m-au luat cu piii de la Văcăreşti. M-am dus la Protecţia Plantelor şi i-am l. t acolo. Le-am spus că n-am benzină, pentru că ei mi. În să-i duc la Voineşti». După care, el a plecat. M-am du i nou la şefi. «Tovarăşu’ colonel, e un om în faţă la Miliţie i-a zis că i-a dus pe soţii Ceauşescu la Protecţia Plantelor acolo». Şi la fel au zis: «Vedeţi-vă de treabă, că-s prostii! luaţi după gura tuturor...»” 1.

*

* * *

Enache a avut, totuşi, un aliat: pe plutonierul Const. m! Paise. „Colegul meu Paise avea o vorbă, le zicea la toţi

«cu «Gică, hai, mă, să mergem noi după ei!», mi-a spus. Băgi radarul în garaj. Fuga, fuga am luat maşina, l-DB-4I I culoare albă. Când am dat să ieşim pe poartă la Inspei Im a mai ieşit şi un Aro, în care se aflau trei colegi – Ion S.ilti Andrei Osman şi Dan Fluierariu. Nu ştiam unde se du i nici ei nu ştiau unde ne ducem noi. Când am ajuns la Pr îi. Plantelor, era pe trepte femeia de serviciu. Am întrel. i «Unde sunt?». Şi mi-a arătat că sunt înăuntru. Când am îmi am văzut-o pe Elena Ceauşescu. Era spre uşă. Eu m-am fi direct la ea. Am prins-o de braţ. Ceauşescu a făcut doi înapoi. Avea căciula în mână şi a întrebat: «Cine sunteţi Cetăţeni ai Republicii Socialiste România – veniţi să an i un şef de stat?». Şi noi am zis că nu, suntem de la Mili «Populaţia a aflat că sunteţi aici, sunt împotriva dumnc. iv i tră, am venit să vă acordăm sprijin. Haideţi cu noi», 1 «spus. «Unde ne duceţi?», a întrebat. «La Miliţia Judeţe. m şi au mers". 2

1, 2 Interviu Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

OAMENI NECĂJIŢI

Căutat şi-n otrava de şoareci

(iţii Ceauşescu au stat la Protecţia Plantelor 24 de minute, (tyfliient ca tot târgul să afle ce s-a întâmplat acolo. Ca în orice ftţ mic, şi în Târgovişte vorba umblă repede. Mai ales în M mente precum cele din 22 decembrie 1989.

l! evoluţionar din fire, magazionerul Ion Rainea (35 de ani) „nil la câteva minute după preluarea Ceauşeştilor de către «şi doi miliţieni. „Şi acum îmi pare rău că nu am dat eu de I i e îi făceam eu lui Ceauşescu... Am avut de suferit de pe (MM lui. Nu scăpa viu de la Plante!" 1, spune Rainea.

III seara de 22 decembrie 1989, situaţia lui Rainea s-a comfijli.11, „Eram acasă cu un vecin, la o ţuică. Au venit la mine şi Hvill, şi de la Armată, că l-am ascuns eu pe

Ceauşescu. Să mă II» I II ei la Plante, că i-am băgat prin magazii. Le-am explicat! nimeni nu rezistă un minut în magaziile alea. Aveam pesc (iile periculoase, otravă de şoareci. Erau substanţe care îţi i».li, în mâna; cât despre miros, nici nu mai vorbesc. Şi m-am lin i II ei la magazii. I-am băgat, prima oară, în cea mai urât Monitoare. Ăla care a deschis uşa nici nu a mai intrat, că s-a şi pim eu mâna la gură. I-am băgat în toate depozitele. Le-am şi min că, dacă dădeam eu de Ceauşescu, nu mai ajungea el I» mana lor". 2

l perienţe similare cu cea a lui Rainea au trăit şi cele două itiilahile, Ioana Diniţă şi Constanţa Mihăescu. Au fost şi ele n tiale că l-au ascuns pe dictator. Au fost urmărite pe stradă ţ (ilii mate seara la serviciu. Au deschis chiar birourile, pentru! h' Vnluţionarii să se convingă că Ceauşescu nu este pitit lupii uşile Centrului de Plante.

I niitabila-şefă de la „Plante", Ioana Diniţă, îşi aduce pilule ce a păţit după plecarea Ceauşeştilor cu cei doi militeiil „(ind am ajuns acasă, a venit o maşină. Era cineva k Iii Armată şi un civil. Să merg cu ei înapoi, la Centrul de Émile, şi să le spun unde i-am ascuns pe Ceauşeşti. Le-am liiU i viu Ion Rainea – Târgovişte, 2 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

spus că a venit Miliţia şi i-a luat. Ei – nu, să merg, că alllel fi arestează. Am mers la birou, am deschis biroul, uşa la îi apoi au spus să deschidem magaziile. Le-am spus că n 11. w chei şi le-am mai spus că nici musca nu poate să trăia...1 depozitele noastre, din cauza pesticidelor. Am mers în dină. Era întuneric. Nu vedeau nimic. Pe mine m-au lăs.il şi ei au plecat". 1

Dezinformarea şi suspiciunea funcţionau din plin Târgovişte, nu numai la Bucureşti, unde oamenii erau i maţi, prin Televiziune, să se lupte cu teroriştii invizibili uneori, cu alţi oameni chemaţi să se lupte cu teroriştii. Tr,

i. unii în alţii. Ca să fie Revoluţie, era nevoie şi de morţi,.1! mirosea a lovitură de stat.

Ceauşescu nu mai avea nicio putere, dar palatele's. ili fost ocupate rapid de alţi oameni însetaţi de putere.

Episodul „Protecţia Plantelor".

Locul: Târgovişte (Inspectoratul Judeţean de Proln Plantelor)

«Sosirea: 22 decembrie, ora 14.26 (cu maşina)

Plecarea: 22 decembrie, ora 14.50 (cu maşina)

Durata: 24 minute

Personaje: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, 1 Victor Şeinescu, Ioana Diniţă (contabil-şef), Con în Mihăescu (contabil), Vasilica Mateescu (femeie de in i ciu), Ion Dumitrache (paznic), câţiva muncitori

1 Interviu Ioana Diniţă – Târgovişte, 2 noiembrie 2009

DEGHIZAŢI ÎN MILIŢIENI

9 9

I it ura 14.50, dictatorii au ajuns pe mâna a doi agenţi de!» i i Irculaţie. Aceştia i-au luat cu maşina-radar pentru a-i pleda la sediul Miliţiei, dar lucrurile s-au complicat.

A

[mbarcarea Ceauşeştilor în maşina Miliţiei se face pe aleea de acces în sediul Centrului de Plante. La volan urcă sergentul-major Ion Enache, în dreapta lui – pluttii nil Paise, în dreapta spate – Nicolae Ceauşescu, iar în iitţi îi şoferului – Elena Ceauşescu. În această formaţie, dic-Ittiil fugari încep o nouă aventură.

(ÎI I I îacheâşi aduce aminte cum i-a scos pe Ceauşeşti de la hili ni de Plante. „În timp ce noi plecam, au venit şi colegii A în Băi, ce-i cu voi?», le zicem. La care ei: «Am aflat că-i muşi „ilu aici, hai să mergem să...». Eu le spun: «Păi, sunt în «» lua la noi». Mă întreabă ce să facă şi

le spun: «O luaţi voi finit11 a antemergător – dacă se întâmplă ceva, să pot eu să i «lict or, să mergem la Miliţia Judeţeană». Nu am stabilit Uimi şi am plecat. În intersecţia de la Romlux, de unde pt rt varianta şi drumul spre oraş, eu zic să n-o mai luăm „i aş. Mulţime... ne vede lumea... S-o iau pe variantă, pe lui ilc la combinat, şi ajung în spatele Miliţiei Judeţene, im luai o pe-acolo. Ei au continuat drumul înainte, aşa că ÎMII despărţit". 1

Imli I un Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ce a urmat este demn de un film poliţist. Era însă cal poate de real. Se întâmpla puţin după ora 15.00, la trei i după decolarea de pe acoperişul CC al PCR.

„Când am ajuns în intersecţie, la combinat, semaforul i pe roşu. Un camion oprit pe dreapta. În camion, cinei. persoane care săreau peste oblon. Unu 1 din ei a strigat: «U i I bă, în maşina aia!». Când am auzit asta, ce să mai stau la seifl for? Am trecut pe roşu, am luat-o la stânga. Când am, în sus pe pod, se vedea deja în curtea Inspectoratului Judeţi de Miliţie. Se adunaseră cetăţeni. Erau foarte mulţi în sp. II Eu i-am zis lui Paise, colegului, că n-are rost să intrăm, r. i linşează pe toţi. Şi am continuat drumul. Eram într-o seni de toamnă, am smuls gradele, mi-am smuls emblema ilr căciulă, i-am dat căciula Elenei Ceauşescu să i-o pună lin cap în loc de căciula lui, iar ei i-am dat fularul. Şi căciulii, fularul erau albastre – echipament de Miliţie. Fularul ăla purtam de câţiva ani de zile. Era un pic ros, dar curai uitat, aşa, la el şi l-a pus". 1

Ion Enache îşi continuă povestea. „Venea de pe buleva 111 autobuz, care era să ne lovească în plin. Am observat că du noi vine un autoturism – pe şofer l-am identificat după Fane Ciobanu. I-a văzut pe Ceauşeşti în maşină şi m-a bu vil spate. S-a deschis capota la portbagaj, începuse să fie ni în Am ajuns în centru. În dreptul

magazinului Muntenia mers mai uşor. Fane a vrut să mă depăşească. Am mers p.u. şi cu el şi i-am zis: „Fane, lasă-mă-n pace, că ştiu eu ce am făcut!». El, nimic: «Bă, opreşte-te!». Eu îi strigam: «Te roj; i lasă-mă, că ştiu ce am de făcut!». După aia nu i-a mai un maşina, că era radiatorul spart de la buşitură. S-a oprii

Enache e confirmat de Vasile Ciobanu, zis „Fane”, şnlii Daciei care a lovit maşina-radar.

„La intersecţia Şoseaua Găeşti cu centura oraşului, îndrepta spre noi, dinspre SARO, un autoturism Dacia culoare albă. L-am recunoscut la volan pe sergentul-mă n I Enache şi… stupoare: în maşină, în spate, Elena Ceaic.e

1, 2 Interviu Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

DEGHIZAŢI ÎN MILIŢIENI

— În 11 îmi seama că la radio se făcea diversiune, deoarece spu Mti că cei doi se află în zona Cobia, am întors autoturismul ni plecat în urmărirea Daciei. I-am prins din urmă şi m-am Miiilrat în spatele lor. Am lovit Dacia puternic, din spate, mâinent în care s-a ridicat la vedere şi Nicolae Ceauşescu. lua alunei stătuse culcat în poala Elenei Ceauşescu. În urma» pactului, s-a ridicat capota de la portbagajul maşinii urmă-IN», M iferul acesteia a accelerat, încercând să se debaraseze de îţi lălăit subofiţer l-a luat pe Ceauşescu de guler. În acelaşi Mlip vorbea la staţia de emisie-recepţie a autoturismului. În jHdihi care a urmat, nu s-a ţinut cont de semne de circulaţie, ni iiiafoare, mergându-se efectiv pe contrasens. Urmărirea i MHilinuat pe Strada Cuza, Strada Prieteniei, Bulevardul mii prudenţei, moment în care am încetinit viteza din cauza iiiljlinii strânse în faţa Prefecturii. Am strigat la mulţime să i îi i că maşina din faţă. Le-am spus că în acea maşină se inrt i e doi dictatori. În vacarmul iscat de mulţime, între noi

— Interpus un autobuz şi, profitând de acest paravan

creat H ÎI ÎI HI accidental, maşina urmăriţilor a luat avans”. 1

I îi. r şi Enache căutau soluţii pentru a găsi un adăpost,» lini Miliţiei era ocupat de manifestanţi. Anunţurile! l i Televiziune, potrivit cărora dictatorii se află în zona Nkjjiivişte, creaseră o adevărată isterie. În aceste condiţii, cei lui miliţieni s-au înscris pe şoseaua spre Bucureşti, pentru i îţi ilm oraş.

Iun Enache: „Am dat prin staţie la dispecerat că cei doi tuni principali sunt în maşină la mine şi am întrebat ce se ni.m. i «Intraţi şi voi într-o pădure, undeva, vă ascundeţi şi pl. Îţi!», mi-a zis nea Mihai de la dispecerat. Acum, Elena tMiişefilU fiind pe scaunul din spatele meu, mă tot înghionti Iun şoptea: «Nu le spune, nu le spune unde sunteţi!», i iriiea din Ulmi, dispeceratul mi-a făcut apel din nou.

— Muie suntem. Le-am spus că suntem la intrare. Şi mereu r ilii» pus un loc prin care trecusem mai devreme, dar noi

«În deja departe” 2.

Vanllu I uţă – Revoluţia în Dâmboviţa, Editura Sfinx, Târgovişte, 1999 Intui viu Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

Constantin Paise: „Noi ne gândeam cum să scăpăm deliul oamenilor. Şi am plecat spre Bucureşti, iar după 6 – 7 kilonn IA ne-am abătut undeva pe un drum lateral, întrucât pe drumul naţional tot veneau maşini. Cum colegul meu cunoştea 41 căci era «sectorul» lui, am virat la un moment dat la slanA spre Răţoaia, chiar dacă Ceauşescu ne spunea să mergei nu Bolovani, că ştie el un canton de vânătoare”.1

Fugar prin satul arestării din tinereţi.

La ora 15.05, maşina-radar a Miliţiei Târgovişte, cu „«îi osul” şi „sinistra” pe bancheta din spate, părăsea otaşll

prin comuna Ulmi. Încă un prilej de reverie pentru Nlieulfl Ceauşescu, care fusese arestat într-o casă conspirativ, 1! Ulmi la 15 ianuarie 1936, pe când avea 18 ani.

De atunci trecuseră aproape 54 de ani, dar Ceauşesi 11 4 uitat niciodată casa lui Ion Olteanu, de unde fusese 111 cât" de jandarmul local. După cum n-a uitat nici ca M Gheorghe Dumitrache, tovarăşul său de ilegalitate, de pl ces şi de arest la Doftana. Spre familia Dumitrache să i 1 ui 1 p tău speranţele Elenei cu o oră în urmă, când – în maşina i» Petrişor Nicolae – îi vorbise soţului ei de soluţia Ulmi I acum totul părea năruit. Şi totuşi, ascuns pe banclirl.1 li (spate, cu o căciulă de miliţian pe cap, Ceauşescu a eAiila să prindă cu privirea, din fuga maşinii, casa atâtor aminiiff în alb şi negru.

„Hai să ne ascundem în tancul ăla!".

Înainte de a începe aventura cu Ceauşeştii, sergentul 111 14 Ion Enache – în calitate de miliţian la circulaţie – avuse „Ie dirijat o coloană de tancuri spre Bucureşti. Era dimineaţi 1 (leiaşi zile, în jurul orei 8.00. Blindatele se deplasau din u 1111. a) f]

1 Ziarul „Adevărul" – 18 noiembrie 2009

DEGHIZAŢI ÎN MILIŢIENI

ttlli I a i îi de la Teiş, ca urmare a ordinului dat de generalul Vasile Mlira înainte de a se sinucide, ministrul Apărării ordonase ca minimă de tancuri să vină spre Capitală pentru a reprima (iMiiinstraţiile şi a apăra sediul CC al PCR.

I aleva ore mai târziu, situaţia era schimbată radical. ŞVI hicete Ion Enache: „Din coloana de tancuri pe care o diri-Hfin de dimineaţă spre Bucureşti, unul rămăsese în pană, pe în i ta, la ieşirea din Ulmi. Ceauşescu a spus să oprim aici, să tutuim în tanc şi să stăm acolo. A zis: «Hai să ne ascundem în 4T" ÎI! ăla!». I-am spus că nu se poate, că mergem mai departe. i în îi zis nimeni nimic" 1.

Îl în le întoarce viaţa! Dimineaţa, sergentul-major Ion (tMi I te dirija tancurile trimise să-l apere pe Ceauşescu. După (tiiaa, acelaşi Enache îl avea pe Ceauşescu în maşină, fără (Şllc exact care e statutul acestuia: arestat sau protejat?! I-ar fi MIC, eseu însuşi insista să se ascundă într-unul dintre tan«”! rare nu mai apucaseră să-l apere la sediul CC sau să-l „nee din Capitală.

luni nache reia firul povestirii: „Am vrut să intru în pădure (§lui iveni. Era bariera pusă. Am mers mai departe şi am intrat p tui drum de legătură între DN 71 şi DN 711. Era şi mai pii Acolo am mers mai încet. Am oprit, am fixat mai bine „la că tot flamba. Pe drum mergeam cu mâinile scoase („mi, făcând semnul victoriei, că aşa făcea toată lumea. Mttşeştii se uitau speriaţi, dar înţelegeau care-i situaţia. wiii i pentru ei numai victorie nu era…” 2

I r t. (H trebuie să fi trăit cei doi fugari! Victoria romă-Htini îi a înfrângerea lor. Iar pe fondul alienării de-o clipă.

¡1 s-a trezit că-i fuge mâna dreaptă, într-un gest

„I în labil la capătul căruia se iţeau două degete răşchirate ţ*V” Victorie! Dar braţul fleşcăit, de om bătrân, s-a repliat i i parcă ruşinat, în mâneca paltonului gros. Iar bătrânul I i i ill iperat s-a cuibărit şi mai mult în poala Elenei, care-l mi r na ca pe un copil…

Îmi i viu Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

*

* * *

Ion Enache: „Când am intrat pe drumul acela secuint. îi vedea ferma de vaci de la Negraşu. Ceauşescu a zis să nu’ijţi acolo, că e fabrica de zahăr de la Răcari. Mi-am dat seam.1.11111 că ştie foarte bine zona. Că dacă mergeam un pic mai depiti acolo era fabrica. Am intrat în Racoviţă. Acolo, Ceauşescul «Hai să ne oprim la o casă, că or mai fi

şi oameni buni, cart primesc». Am zis că nu se poate. Şi am mers mai deparir trecut DN 711 şi mă gândeam încotro s-o apucăm. Zic: ...11 orientez de un loc mai retras». Am intrat pe un drum lăţiu. iliţ şi ne-am oprit în spatele unei mlaştini, aproape de un de.il aveam un pic şi intram în satul Răţoaia" 1.

Maşina condusă de sergentul-major Ion Enache nu.1, t întâmplător în zona Răţoaia. Sugestia de a o apuca în u direcţie i-a aparţinut plutonierului Constantin Paise, e, iulie loc din comuna Caragiale, situată în apropiere.

Cursa Târgovişte – Răţoaia

Plecarea: 22 decembrie, ora 14.50 (Protecţia Plantelor)

Sosirea: 22 decembrie, ora 15.25

Durata: 35 minute

Distanţa: 40 kilometri

Viteza medie: 68 kmoră

Maşina: Dacia 1300 (maşina-radar a Miliţiei), culoare. ill nr. 1-DB-4112

Şofer: sg. -maj. Ion Enache

Pasageri: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, pit. Con 1 tin Paise

1, 2 Interviu Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

I CRETAR GENERAL ÎN PĂPURIŞ

I I doi miliţieni au vrut să-i ascundă pe Ceauşeşti într-o tădure. Până la urmă au ajuns într-un păpuriş, unde i-au llnut o oră şi jumătate. Pe „Nea Nicu" îl considerau încă «şedinţe al României, secretar general al PCR şi comandant suprem al forţelor armate.

Odată ajunşi în câmp, cei doi miliţieni şi „musafirii" lor au coborât din maşină. Au făcut câţiva paşi prin păpuriş. Ceauşescu privea spre dealuri, iltu'îi minute, nimeni n-a scos un cuvânt. „Erau amândoi» îi îţi Nu au vorbit nimic. îi speriase rău acel moment în le-a buşit

maşina lui Ciobanu” 1, îşi aminteşte Enache.

I unştea de la Răţoaia era spartă de un zgomot persistent, ni venea de dincolo de drumul principal. Am crezut că ml elicoptere. Am coborât din maşină, am început să rupem I’m i a, am scos husele de pe scaune, am acoperit cât de cât, să în i u 11.1 m maşina. S-o fi văzut pe tovarăşa Elena cum rupea la i hi, i şi punea pe maşină!... M-am oprit la un moment dat şi, Mil.im la pantofii lui Nicolae Ceauşescu. Se cam murdăriei I ieşi se apropia Crăciunul, pământul era dezgheţat. Mă I un dacă s-o fi murdărit el vreodată aşa pe pantofi... în ne nu pus papura şi husele pe maşină, apoi mi-am dat seama I. MII nişte tractoare la arat” 2, povesteşte Ion Enache.

I pisodul Răţoaia a durat în jur de o oră şi jumătate. fţii îi HCU avea o problemă. Una vizibilă: prostata. Cobora

Iniciviu Ion Enache – Răţoaia (Dâmboviţa), 8 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

foarte des din maşină să-şi facă nevoia. Şi la un morunii s-a lovit de stâlpul maşinii, de s-a văicărit tot timpul. IM genunchiul”. 1

Şocul e total: temutul Nicolae Ceauşescu, omul pe caii doi miliţieni continuă să-l considere şeful statului, cnin din maşină şi face câţiva paşi spre cel mai apropiat lăslă i îi uită în stânga, se uită în dreapta – pe câmp pare să nu la ţipenie de om. Doar ei patru şi maşina Miliţiei... În depai I spre sat, se văd fuioarele de fum care ies din casele oameni. Se gândeşte: au lemne, că-i pădurea aproape... I-ar plăcea încălzească la o sobă. Una cât de simplă, nu contează trebuie să fie de teracotă. Ce călduroase-s sobele de că ra în lipite cu lut!... Iar dacă mai au şi cuptor... Când era cap venea de afară îngheţat bocnă, se lipea cu totul de sobă mâinile, cu spatele, cu picioarele – şi se dezmorţea. Unei u băga după sobă, ca pisicile... Iar când se apropia

Crăcim mirosea a dovleac copt…

„Tovarăşe preşedinte, aveţi nevoie de ceva?” Vocc. i Paise îl trezeşte din visare. Se află într-o pustietate, e lui H trebuie să se pişe printre bălării. „Nu, dragă, nu-mi în i nimic. Şi nu te uita!” „Nu mă uit, tovarăşe preşedinir1 grijă doar să nu se întâmple ceva…”

Paise stă întors cu spatele. Enache e cu Tovarăşa, în a vi Tovarăşul se întoarce cu faţa spre boscheţi, slăbeşte cun de la pantaloni, deschide nasturii unul câte unul, sen.il vorba aia… şi dă drumul unui jet subţire. Marele Condiu fi termină repede, ca de obicei, iar ultimul strop, tot ca de ol n. îi cade în pantaloni. Comandantul suprem se încheie lanturi şi, înainte de a reveni la maşină, se mai uită o dala i sat. Nicio mişcare. Probabil că oamenii stau prin case şi eu la televizor… Şi-i ascultă pe trădătorii care au dat lovii în a stat… Ah, de-ar putea să le spună ce s-a întâmplat…

Oamenii din sat stau, într-adevăr, cu ochii pironiţi televizor. Află că tiranul se ascunde pe la ei prin judeţ I judeţul e mare. De unde să ştie ei că odiosul dictator taci i

1 Interviu Ion Enache – Răţoaia (Dâmboviţa), 8 noiembrie 2009

SECRETAR GENERAL ÎN PĂPURIŞ

I marginea satului lor, oftând în timp ce priveşte fumul ce Om din hornuri? Sau că sinistra lui soţie s-a chircit de frig în fdşină? Şi că amândoi tremură de frică?

*

X*

În discuţiile din maşină, Ceauşeştii au o nelămurire: de

e oamenii sunt atât de porniţi împotriva lor? Cei doi miliţiei încearcă, pe un ton respectuos, să le enumere reproşurile şi i vizează. Durerile oamenilor ajung la urechile dictatol” i chiar acolo, într-un loc uitat de lume.

Ion Enache: „La un moment dat, a început ea: «Ce

are Hlliir. şi cu noi? De ce e pornită împotriva noastră? Că au avut ftăin are, au avut tot ce le trebuie... Am dat ordin să le dea IM de kilograme de grâu pe an la fiecare persoană...». Eu is că nu e chiar aşa, că noi – fiind Miliţie – mergeam pe WH" or, asiguram transportul cerealelor toamna şi auzeam şi pil cil producţia a fost de 3.000... O raporta preşedintele de in A.P. 4.000, altul 5.000, primul-secretar 7.000 şi tot aşa se iiillla. «Nu e adevărat, că eu n-am văzut om mort de foame».

— Lli – i. n it ea. Le-am explicat cu cartelele. Nu credeau că pâinea» («lartelă" 1.

Apoi, principala grijă a Elenei Ceauşescu s-a mutat în altă jwile Ion Enache încearcă să reconstituie momentul cu fidelipy „A început să spună că ce-o fi la ei acasă, că au atâtea cadouri iuţile în atâţia ani... Se întreba ce o face Zoe. Doar de Zoe a zis.

P el o liniştea: «Lasă, dragă, o să vedem noi ce va fi»". 2

*

* * *

I iiscuţiile dintre miliţieni şi foştii conducători se duceau «îi îi imeni de bună-cuviinţă. Paise şi Enache îi considerau j» i el doi ca fiind încă şefii statului.

Ne au întrebat dacă suntem cu ei. «Suntem cu dumneavoasi i iliii ce să facem?». Ne-au cerut să-i ducem la Piteşti, că acolo

1, i e mai bine organizată şi pot să ia legătura cu cine trebuie.

Iltij'il ăla, s-au tot schimbat: la Voineşti, la Voineasa..." 3

Iiilrrviu Ion Enache – Răţoaia, 8 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Amintirile lui Ion Enache se înlănţuie precum vrăbii le om brăzdau văzduhul în acea zi de iarnă. „Eu sunt

fumătoi, i de atâtea emoţii, de stresul prin care trecusem, voiam’s. l ml aprind o ţigară. Am cerut voie să fumez o ţigară. Şi mi. III I «Sigur că da». Colegul meu a zis că fumează şi el una A» deschis geamul şi mai stăteam de vorbă”. 1

Altă întâmplare, ceva mai „vânătorească”: „La un moiiu i dat, a apărut un vulpoi în faţa maşinii. A stat 15 – 20 de seci nul şi s-a uitat la noi. Colegul Paise a şi glumit: «Dacă aveam i puşcă, îl împuşcam şi vă făceam cadou o blană de vulpt Paise era vânător. Chiar le-a spus – mai în glumă, aşa, IUI reproş – că norocul lui era că avea armă şi mai impuşi au iepure, ceva, să le dea carne la copii” 2.

Timpul trecea. Începuse să se lase rece. Chiar dacă lui 1 o zi frumoasă, era totuşi iarnă, se apropia Crăciunul. În um. na-radar, întrebările au continuat. Cea mai dificilă din n. 1 „încotro să mergem?”

Enache îşi aminteşte: „Ne întrebam ce facem. «Hai să nu» gem înapoi la Miliţia Judeţeană, că o fi linişte şi suntem în h… ranţă acolo». Dar ea mai mult insista că să nu mergem moli «Până la urmă, care să fie problema? Am şi eu casa mea 1 mergem la Petreşti, la mine, să stăm acolo», spunea ea”.

Petreşti era comuna natală a Elenei Ceauşescu. Se alia i în judeţul Dâmboviţa, la 35 de kilometri distanţă de Kău îi şi la 32 de Târgovişte. Mama Elenei era încă în viaţă, 11 dacă trecuse de 90 de ani.

Enache reface până la capăt „episodul Răţoaia”. „Îm M să mi se facă apel prin staţie. Pe la 16.30, când m-au min unde suntem, le-am zis că pe la Bucşani, nicidecum la Rău mifi Mi-au spus că nu mai sunt probleme la Inspectorat. Le1111 şi soţilor Ceauşescu, propunându-le să mergem acolo I, n «1 nu voiau la Miliţie. Voiau la Voineşti, la Piteşti… în line schimbat numerele la maşină, că aveam alt set. Maşina 1 o Ui acţiona prin mai multe zone, cu

numere diferite. Am fixai.1 nou capota la portbagaj. Şi am plecat”. 4

1 Interviu Ion Enache – Răţoaia, 8 noiembrie 2009

SECRETAR GENERAL ÎN PĂPURIŞ

IV înserat, Dacia-radar cu numărul l-DB-4112 a devenit i II) 136. Cursa de întoarcere spre Târgovişte debuta sub o plA identitate rutieră. Personajele erau însă aceleaşi.

I pisodul Răţoaia locul: Răţoaia, judeţul Dâmboviţa i mxirea: 22 decembrie, ora 15.25 (cu maşina)

l’Iicarea: 22 decembrie, ora 16.50 (cu maşina) l I) urata: o oră şi 25 de minute

— IVfNonaje: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, pit.

I mistantin Paise, sg. -maj. Ion Enache

*

III urul orei 16.30, misiunea de ascundere a lui Ceauşescu şi, lut lieiată. Paise şi Enache au abandonat smârcurile de la ăt Min şi au revenit la Târgovişte. Când au intrat în oraş era mituiri le beznă.

I» vesteşte Ion Enache: „La Târgovişte, am intrat pe «fi. \. indul Castanilor, să văd totuşi dacă la Inspectorat mai niul» K ibleme, dacă mai există revoluţionari. Îmi păsa de noi, te p i îi şi de maşină, că era maşina de serviciu… Am zis că, lüft» ceva, intrăm în curtea unităţii militare, care e peste Pilin, la câteva zeci de metri. Ceauşescu a tot întrebat: «Unde

— III» C (I?». Eu am intrat prin spate, pe poarta auto, şi i-am «fi Mi. îi i ăştit: «Nu v-am zis că vă ducem la Miliţia Judeţeană, i lui mai sunt probleme?». Când să intrăm pe poartă, ne fţifci NO 1 daţi-i, nu ne lasă să intrăm. Nu mai aveam grade. tii şi 1 au cine suntem. Şi atunci s-a răstit Ceauşescu la mine: MilAlorule! M-ai trădat! De la Târgovişte am fost luat, de l l (iMivişte voi fi luat!»” 1.

Iniei tiu Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Nea Nicu de la dispecerat

Operaţiunea de ascundere a soţilor Ceauşescu în e.mi în după-amiaza de 22 decembrie 1989, a fost coordonai. i 1 Târgovişte, de la dispeceratul Miliţiei Judeţene, de un pl tonier adjutant: Mihai Nicolae (50 de ani). Timp de apmn trei ore, acesta a ţinut legătura cu Paise şi cu Ion Enache – i sistemul de emisie-recepţie instalat pe maşina-radar în acea zi, Mihai Nicolae era ofiţer de serviciu în dl-i ceratul Inspectoratului de Miliţie Târgovişte. Pe la el în toate telefoanele, el ţinea legătura cu echipajele din leu Mihai Nicolae a început să aibă un rol-cheie din momentnt care Ceauşeştii au fost preluaţi de subofiţerii Paise şi T n.i. It „Nea Nicu" sau „nea Mihai", cum îi ziceau colegii, vede. i I se întâmplă la Bucureşti, pentru că avea „un televizor „t color, al unui coleg", cum îşi aminteşte. „În sediu mai ni televizor doar în biroul comandantului, colonelul Durei i

*

* * *

Adjutantul Mihai Nicolae a început să comunice cu l\t şi cu Enache din momentul în care maşina-radar a fost un trită prin Târgovişte. „Odată aud staţia: «Crizantema 7H l \ plecat, suntem la podul de la combinat. Am fost repet aţi cineva, ne urmăreşte». S-a apropiat de unitate, cobora pl «I

acolo-i intrarea prin spate. «Crizantema, putem iniţate?». Am început pe urmă să-mi fac probleme. Dat a e intră cu Ceauşeştii aici, îi linşează lumea. Le-am spre.: „i ţinue, să nu intre în unitate. Mă apelează iar: «M-a în\ îl să fac?». «Nicio problemă» – zic – «continuă unde le du eschivezi». Atunci, noi eram ocupaţi de revoluţionau i curtea plină, unii au intrat prin spate, alţii spărgeau la le-

au dat drumul la cei deţinuţi preventiv”. 2

Mihai Nicolae descrie modul în care coopera cu sul H de pe maşina-radar. „Îi întrebam mereu unde se află! Poziţia?» Ba «suntem la Ulmi», îmi zice, ba «am ieşi 1111111 li

2 Interviu Mihai Nicolae – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SECRETAR GENERAL ÎN PĂPURIŞ

UMio să o luăm?». Eu le-am spus: «Mergeţi la pădure la i în i!». Au ajuns acolo, la pădure, şi mi-au spus că e lacăt la xii l, i. «Continuaţi drumul şi băgaţi-vă la careva, undeva, săi, i prindă cineva să vă linşeze! Intraţi într-o curte, într-un l» «il. găsiţi, dracu’, ceva!». Şi au mers spre Racoviţă”. 1

lui Mihai Nicolae a fost cel care le-a transmis ordinul de fugere din câmp, de la Răţoaia. „Am ţinut legătura cu băieţii «înă pe la 17.30. Nu ştiam eu ce-i acolo. Nu puteau să-mi PNIM mie de faţă cu Ceauşeştii. Decât că sunt bine. Că sunt pe

Mtleva în spate la Comişani, nu ştiu cum”. 2

*

* * *

ful iv timp, o parte din conducerea Miliţei a ajuns în centrul Njoviştei, la Palatul Administrativ. Era vorba de coloneii t’iigen Bâlă, adjunctul comandantului Ion Dureci, şi de ««lunii Cornel Atanasiu, şeful serviciului pază şi ordine pe a dus ăla care i-a lovit pe Ceauşeşti cu maşina, Vasile ftlil ia i ui, în centru, la Palatul Comitetului de Partid, şi a spus că Millţi, i îi protejează pe Ceauşeşti. «l-am văzut în maşina-radar, Mii111, 11 i ajută, îi face scăpaţi», le-a spus el şefilor. Şi m-au sunat 1 «t ilo colonelul Bâlă şi maiorul Atanasiu. «Mă, Mihăiţă, care pântiloma? A venit un cetăţean aici şi spune că Ceauşescu» * ui maşină la Enache». Eu: «Nu ştiu, dom’le, nimic». N-am fiii NI ipun nimic până când nu sunt sigur că-i aduc întregi

în mii, tir şi am zis: «Staţi în telefon, să mai fac apel» – să vadă că t i Hinde. Făceam din staţie, la clapetă, şi se auzea fâşâiala. tţul n dădeam drumul, făceam apel la ei. Zic: «Auziţi, că nu ««» iun I, Dar staţia era închisă. O deschideam, făcea «fâşşş», o li id r, im, iar făceam apel. «Vedeţi că nu-mi răspund?». «Bine, tul un uarcă, poate or să răspundă». 3

*

* * *

I Mt. ill momentimportant, trăităeadjutantul Mihai Nicolae Sf diul Miliţei din Târgovişte, a fost invazia revoluţionari-Dlipă ce au venit manifestanţii, au fugit toţi şefii. Am

PPlltiviu Mihai Nicolae – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

rămas singur în unitate, vreo oră, două... La un moment.1 am primit un telefon de la Bucureşti, de la generalul Suiv A sunat în birou la Dureci; nefiind nimeni acolo, a sun.it i dispecerat, la mine. «Mai e cineva prin unitate?», m-a în I în I Suceavă. «Nu mai e nimeni», zic, «au cam plecat». «Care. iji. i pe-acolo, primul care apare, grad mai mare, să ia legătui. i mine, la Bucureşti. Şi de-acum încolo, Mihăiţă, anunţă i toţi, vă supuneţi Armatei până la noi ordine». Cânii. IM Conţ, îi zic: «Daţi-i telefon lui Suceavă la Bucureşti! I.t raportat şi lui treaba cu Armata. Domnul Suceavă i-a unirnat lui Conţ să rămână la comandă şi să-l ţină la cu i cul evenimentele care se întâmplă la Târgovişte». 1

De ce i se adresa Ion Suceavă, de la Bucureşti, lui MIM Nicolae, de la Târgovişte, cu apelativul „Mihăiţă"? Sâni lt (colonelul Ion Suceavă fusese, până în urmă cu un an, cum (] dant al Inspectoratului Judeţean de Miliţie Dâmboviţa, IIM şi şef al plutonierului-adjutant Mihai Nicolae. Acest ama nunt biografic este de natură a ne pune

în gardă: nu cum Ceauşeştii erau ţinuţi în câmp, la Răţoaia, sub paza a.11 subofiţeri de Miliţie, la ordinul noii puteri de la Bucure 11! nu cumva colonelul Ion Suceavă era veriga de legătura

În acel moment, colonelul Suceavă tocmai trecuse drm (poporului, după ce cu o zi în urmă fugărise manifestanţii aiajfl Ceauşescu din Piaţa Romană. De altfel, el era un apropii. il 4 familiei Ceauşescu; şi când presta la Miliţia oraşului (l-ai i şi când o conducea pe cea judeţeană, Suceavă avea mare îi de bunul cel mai de preţ al judeţului: mama Elenei Ceai iş. 1 Dar cum pe 22 decembrie a apărut la televizor ca să-l mii ti reze pe odiosul dictator, colonelul avea calea larg deschisa i (gradul de general (cu două stele mari obţinute în numai – §

luni) şi spre o funcţie pe măsură în Ministerul de Intri llc

*

* * *

Adjutantul Mihai Nicolae a cooperat bine cu revoluţii maj rii, dar şi-a atras ostilitatea celor de la Armată, pentru 1, 1 uf i-a informat despre poziţia Ceauşeştilor.

2 Interviu Mihai Nicolae – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SECRETAR GENERAL ÎN PĂPURIŞ 245

Mihai Nicolae: „Până când i-am adus pe Ceauşeşti în unicoloneii Dinu de la Securitate şi Kemenici de la Armată M Venii la mine, în birou, de vreo trei-patru ori. Nu le-am tj Wt” nimic. I-am raportat domnului colonel Kemenici să-mi Hiiill. i şi mie doi militari, să am, acolo, că eram singur-sintttvi M i-era şi frică. Şi mi-a trimis doi militari cu armament, l» t fără muniţie. Ultima dată când am stat de vorbă cu ei Im.1 aproape de 17.30. Enache era pe drum spre sediu. II Cinasem să vină. Se liniştise prin curte şi prin sediu, nu mai erau revoluţionari. Se înserase. Dinu şi Kemenici mi-au Mt» i-a pleacă la Găeşti. «Am aflat că are

Ceauşescu o casă n pirativă acolo şi să vedem dacă nu cumva îl găsim», au îi n «Ţinem legătura prin staţie», le-am spus eu. Au plecat.

O ia 10 minute, cel mult 15, mai fac apel la Enache. «Hai, mă, sunteţi?», că-i aşteptam să ajungă. «Suntem în curte, în

«Păi, hai sus, repede!». Şi au venit cu ei" 1".

X*

Am ieşit în uşă, am dat nas în nas cu Nicolae şi cu Elena Milşescu. El zice: «Ce-i, mă, ce se întâmplă aici?». Eu nu «în i. Vspuns. Mă întreabă Enache şi Paise: «Nea Nicule, ce n-ai cu ei, unde-i ducem?». I-aş fi băgat la mine, în spate.

1 ¡unim unde. Aveam un pat acolo. Dar zic: «Mai bine Hiţi-i la Dureci în birou, că-i Conţ acolo». Am luat legăna, a colonelul Kemenici. Nu apucase să plece la Găeşti. pumnul colonel, veniţi, că Ceauşeştii sunt la noi!». «Păi, 4 iiu întreabă el. «Veniţi repede încoace!». Şi au venit în i minute". 2

Ionelul Andrei Kemenici a avut la Miliţie doi ofiţeri de Iţit fiero: pe maiorul Ion Mareş şi pe căpitanul Ion Boboc, i rău misiunea de a pune ordine în sediul Miliţiei, de a-i iei II A pe Ceauşeşti şi de a-i aduce în unitate. Cei doi ofiţeri li i „I martori ai câtorva scene tensionate, într-un ghiveci MW puica degenera în orice clipă: Ceauşeşti – revoluţionari – i Iii ui miliţieni – securişti.

PPlltiviu Mihai Nicolae – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Căutările bezmetice ale Armatei

În timp ce soţii Ceauşescu erau ţinuţi în săli. ill de la Răţoaia, isteria prinderii lor cuprinsese şi A i mă Comandantul Garnizoanei Târgovişte, colonelul Aiul Kemenici, făcuse şi el grupuri de căutare. A scotocit toi ţii ţul, mai puţin câmpurile de la Răţoaia.

Kemenici: „Evenimentele s-au succedatâncă de la or. i I I1 Eu am ajuns la Oţeluri Speciale cu o subunitate, un suliofl) şi două maşini. Mi-au zis că au plecat de acolo. Pe urină ajuns la Centrul de Plante. Au plecat şi de acolo. Şi.nu mai venea cu elicopterul la Mănăstirea Dealu. Am tninH subunitate să-l caute şi acolo. Eu nu aveam oameni pny u pentru asemenea misiuni şi am cerut un pluton de ani lin rişti, care erau subordonaţi ai Securităţii de la Câmpul 11141 timp ce am organizat eu plutonul şi l-am trimis la Măn. răn Dealu după Ceauşescu, am aflat că ei sunt deja în Târgovli la Miliţie. Am trimis după ei şi... gata” 1.

Cursa Răţoaia – Târgovişte

Plecarea: 22 decembrie, ora 16.50

Sosirea: 22 decembrie, ora 17.45 (la Miliţia Judeţean. 1» Durata: 55 minute

Distanţa: 35 kilometri

Viteza medie: 39 kmoră

Maşina: Dacia 1300 (maşina-radar a Miliţiei), culca o al nr. 3-DB-9136

Şofer: sg. -maj. Ion Enache

Pasageri: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu (Constantin Paise

1 Andrei Kemenici – stenograma audierii la Comisia „Decembi în l’W-i, I iulie 1994

LA MILIŢIE

În sediul Miliţiei din Târgovişte, soţii Ceauşescu au fost ttiuşi primei percheziţii corporale din acea zi şi din ultimii 24 de ani. Aveau asupra lor diverse obiecte, nu însă ti. u me. Enervat de un reproş făcut de revoluţionarul Ilie ţilt bescu, dictatorul fugar a ridicat pumnul să-l lovească. AOL s-a prăbuşit, căscând gura şi scoţând limba.

uga soţilor Nicolae şi Elena Ceauşescu se apropie de

sfârşit. După cinci ore şi 36 de minute de la decolarea

11 elicopterului prezidenţial de pe clădirea CC al PCR, dliiip, în sediul Miliţiei Judeţene Dâmboviţa. E 22 decembrie HH” tir.) 17.45, şi peste Târgovişte s-a lăsat întunericul. Dar pe ÉtJili-l iraşului, strigătele de victorie anunţă căderea dictaturii.

I-i-i» I ru Ceauşeşti urmează un nou calvar, de 45 de minute, «i lui sunt percheziţionaţi şi luaţi la întrebări de un per SHH Mirpriză: tapiţerul Ilie Ştirbescu, un bărbat care, la 46 ÎI – îmi se manifestă ca lider al revoluţionarilor pătrunşi în inimi Miliţiei.

1 ÎI ÎI I s-a hotărât să meargă la Revoluţie, Ilie Ştirbescu era în a de nemulţumiri profunde. „Pe 22 decembrie eram tare I i îi v indeam lemne de foc din livada pe care mi-o doboră-I» I 11 Id (zerele în 89. Avusesem pomi fructiferi – meri, peri, jgt i i iieşi – pe 6.000 de metri pătraţi, dar buldozerele trimise b – t tivişi îi de partid i-au pus la pământ. În dimineaţa de 22 I» RII ilrie eram acasă când a venit «nenea» de la Titu, cu un Util Voia să cumpere lemne. Ne-am înţeles. Am mers cu i ni-l, i Valea Voievozii, cam la 5 kilometri de Târgovişte, să-i

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Încărcăm lemnele. Când ne apropiam de sfârşit, «nenea.il la Titu zice: «Am întâlnit vreo 50 de tancuri care se înd rr spre Bucureşti. Oare ce s-o întâmpla?». Eu îi spun: «Am OM II la radio, la Vocea Americii, şi e revoltă mare la Timişo.11.1 încearcă înăbuşirea ei. E foarte grav». Copiii au traseu urc «I S-au grăbit să încarce lemnele în tractor. Au zis: «Tată, util mai stăm, îi dăm drumul acasă». Eu a trebuit să mai răin. îi închid gospodăria, să dau mâncare la animale. M-am îndi tat pe jos spre casă. În sat, în Valea Voievozii, mă apere le cetăţean: «Băi, nenică, vino repede aici, să vezi că Ceauşi” i fugit de pe Comitetul Central, cu un elicopter, într-o din i necunoscută!». Am

intrat în casa lui, ne-am uitat la teii. şi m-am convins despre ce este vorba. Apoi a început să în plângă că n-avea medicamente pentru fata internată în sit la plecare mi-a oferit şi un pahar de vin”. 1

La Revoluţie!

„În faţa casei mă aşteptau soţia şi cei patru copii, trei k» şi o fată. «Nu veneai mai repede...», mă iau ei. «Gata mă îmbrac şi plec în centru, la Palat». Copiii au zis că unii ei cu mine. Cel mai mare avea 20 de ani, cel mai mic I l şi jumătate. Am mers în faţa Palatului Administrativ, unde. Judeţeana de Partid. Acolo am întâlnit mai mulţi cum im n colegi care intrau, ieşeau. Eu n-am intrat înăuntru, am pin de jos cum aruncau cărţi, tablouri cu Ceauşescu. Cilii i ieşit pe balcon şi ne-a transmis prin portavoce că a primit informaţie că Ceauşescu a fost văzut în zona Titu, în Văcăreşti şi că acum ar putea fi în Târgovişte. Să meiei de urgenţă să ocupăm sediile Securităţii şi Miliţiei Jud. Ţ. n

Miliţia Municipală şi Primăria. Am plecat cu un grup de majoritatea tineri, până-n 20 de ani. Erau vreo 400 MHI.1 tineri. Am luat-o pe Bulevardul Castanilor către Inspect i i. ili Ministerului de Interne”. 2

1, 2 Interviu Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

LA MILIŢIE

le apropia de 13.30. Televiziunea trecuse de partea popo-CMI tic aproape jumătate de oră. Ilie Ştirbescu surprinde Mttt iitul la Miliţia din Târgovişte. „Am fost întâmpinaţi pe

fi «Ce-i cu voi aici? Ce căutaţi?» «îi căutăm pe Nicolae şi pe Mwtd l cauşescu, dacă sunt aici. Dacă aveţi reţinuţi sau deţiii politici, să le daţi drumul». «Nu-i avem nici pe Nicolae şi o, «Ceauşescu, nici...» «Să ne convingem!»”. 1 Şi au intrat. „Ne-am organizat la etajul 1, în biroul inspectorului-şef. Ţtuln. iveam televizor şi

telefoane. A mai venit un val de [iliiţionari, dar oameni mai în vârstă, care au avut câte ceva fe împărţit cu cadrele de Miliţie şi de Securitate. Au început If hi ape câte o palmă, câte un şut, câte una după ceafă. Le 4 Hriii caschetele pe jos. Duduiau pe sălile alea, iar miliţienii 4 (şi u îi ştii fugeau care încotro apucau. Locotenent-colonelul «» litii t onţ era singurul ofiţer care rămăsese acolo. Mai era ştfiilialistul, nea Mihai, plutonier-adjutant”. 2

Percheziţia

I a ora 17.45, Ceauşeştii au intrat prin spate şi au urcat la iMftil I Eu eram singur în biroul inspectorului-şef. Soldatul e ta uşă mă anunţă: «Veniţi repede, că în camera de alături uiii. II Nicolae şi Elena Ceauşescu şi doi domni pe care nu-i stHtmu!”. Ies din birou şi mă îndrept spre încăperea indicată lolilиit. Bat la uşă, dau «Bună seara». În încăpere se aflau (îi i căuşescu şi doi miliţieni care nu aveau grade pe umeri, if n 11 seseră. Erau Paise şi Enache. Ceauşescu se plânge că fMtl Irădat. Zice: «Ştiţi şi dumneavoastră ce se petrece la tHttiţi i. ira?». «Da, ştiu, tovarăşe preşedinte». Între timp, uşa – titmi hule, apar căpitanul Boboc, locotenent-colonelul Conţ şi o iilu (ionar, Ionescu-Mihai. Neaşezământinie înfaţalor. Ei ni îi. tgeau cu ochiul pe fereastră, se scanda «Jos comuniştii! îi i. iltira! Jos Ceauşescu!». Stăteau amândoi în picioare şi t* H masă mare, neagră, care ne despărţea. Eram în biroul Ieftin lanţului. Conţ pune mâna la gură şi mi se adresează

l» îl. nlii Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

pe la spatele căpitanului Boboc: «Ce ziceţi, să le facem „tţii percheziţie?». Eu fac semn că da. Ceauşescu observă sunteţi voi, mă, să mă arestaţi pe mine? Sunt preşedinicli tru! Secretarul vostru general. Sunt comandantul vost ru! sunteţi voi?». «Mă numesc locotenent-colonel Conţ Ştei, uull Miliţia Judeţeană

Dâmboviţa. Dânsul se numeşte...» Dai» se recomandă: «Căpitan Boboc Ion, de la Unitatea Mi hi 1378». Conţ continuă: «Dânsul se numeşte Ştirbescu, d. În Ionescu, sunt reprezentanţii maselor populare». Ce. un rămâne surprins, se uită speriat la noi. Eu salt capul posir 11 tanul Boboc, că era mai scund, şi zic: «Treceţi la percheiţi La Nicolae Ceauşescu se duc Paise şi Conţ. La Elena în 11 Enache. Intervine Elena: «Pentru ce să-mi faceţi mie peniziţie? Şi soţului...» «Tovarăşa Ceauşescu, să nu aveţi ni iwt dubioase asupra dumneavoastră», i-am zis. «Nu am i convingem». Ea deschide o geantă în care avea medicament! atât pastile, cât şi injectabile. Înăuntru – o altă gentuţ. i II mică, în care avea ruj, oglindă, pieptene, fard, ce are de i' IM o femeie. La percheziţia corporală, făcută sumar, nu i se),! t absolut nimic. Nu pistol, nu arme, nu bani, nu buletin. N – tfi nimic. Lui Ceauşescu îi dă Conţ paltonul jos, din palton o agendă. Din haină mai scoate o agendă, mai verifica el pa guler, să nu aibă o pastilă d-aia, să se otrăvească. Îmi pre mi două agendă. Una era cu scoarţe albastre, una cu scoarţe i «i Dintr-una lipseau două file. Nu se vedea nimic scris în rh 1 percheziţie i-am mai scos o batistă, două stilouri, avea în i t* s-a uitat la el, l-a pus pe masă, i l-am dat înapoi. A mai to i «I

de mărimea unei brichete, sculptată, de culoare maro.

*

* * *

Ilie Ştirbescu îşi continuă mărturia. „Apare maiorul M de la UM 01378. Intră, dă «Bună seara», i se răspunde I I H ştia că noi i-am făcut percheziţie. Se adresează, cu p. unt să-l liniştească: «Tovarăşe preşedinte, să ştiţi că noi vă i răm protecţia». Noi, adică Armata. Ceauşescu, furios 11 cine mai eşti şi tu?». Mareş era îmbrăcat în ţinută de i, i i

1, 2 Interviu Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie

2008

LA MILIŢIE

1 „arăşe preşedinte, mă numesc maiorul Mareş Ion de la Mlalca 01378 şi am venit să vă asigur protecţie». A luat loc – f» noi, iar Conţ ne-a zis: «E bine să ne mutăm în camera

I 1. îl un, că acolo avem un telefon cu fir direct, să putem în, un legătura cu unitatea militară». Ne mutăm din biroul mi. i în lanţului Dureci în biroul adjunctului său. Îl poftesc

Îl iMiişescu pe un fotoliu, pe Elena pe un fotoliu, eu cu M I M stăm pe o canapea, pe colţul biroului se aşază Paise, la fi i 11 a merge Ionescu. La uşă rămân Conţ, Boboc şi Mareş, i misiunea să ia legătura cu unitatea militară, să nu mai» nula intrarea manifestanţilor în sediu şi să pregătească maşină pentru escortă. Uşile se blocau pe interior cu nişte He Aveau grilaje”. 1

A 11 iicut de ora 18.00. Revoluţionarii îi încolţesc pe dictaii l-ai miliţienii se pregătesc să-i încredinţeze Armatei.

La judecata poporului

I Slirbescu: „Am stat acolo în birou. Ceauşescu îşi frăfituM mâinile, se uită pe tavan, n-are astâmpăr. La un moment im fit r: «De ce m-aţi adus aici, măi copii?». Răspund eu, că nu mai în vârstă: «Pentru cele bune şi cele rele făcute, tovalifp ni şedinţe». «Ce anume am făcut?». «În primul rând, aţi Mi în ti t la Timişoara să se tragă în manifestanţi, în copii şi-n în nevinovaţi, care nu participaseră efectiv la manifesmm I – i iveau în stradă. De ce aţi făcut lucrul ăsta?». «Nu este. În II al!». «Cum nu este adevărat? Securiştiidumneavoastră n «i i acum în Capitală. Păcat că e televizorul în camera de a lini i că v-aş fi arătat pe viu, să vedeţi ce aţi fost în stare să a l ilui ţara asta». «Dacă au tras şi trag securiştii, înseamnă 4 fi ui făcut datoria». «E, să ştiţi că eu sunt comunist. Şi toţirti»

mai în sediu la ora actuală sunt comunişti. Noi n-am fi în în propriul nostru popor. Dacă securiştii îşi fac datoria, să-l ţi i A şi noi o să ne facem datoria!». «Nu eşti comunist, eşti

l» îl. nlii Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

un trădător!». «Trădător? Trădătorul cui? Pe cine trăde! trădez ţara, îmi trădez poporul? Te trădez pe dumneata i ne-ai trădat pe noi toţi!». E surprins de răspuns. Îşi frăinai mâinile, se uită în tavan, n-are astâmpăr". 1

Ştirbescu ştie de la televizor că „securiştii trag şi ai I în Capitală". Informaţia se va dovedi o dezinformare l i calculată, dar în decembrie '89 populaţia nu avea de urme ştie asta. Credea cu sfinţenie ce se spunea la televizor.

Totul se reia cu şi mai multă înverşunare. Povesteşte I Ştirbescu: „La un moment dat, Ceauşescu zice: «Ia spune u ce-am mai făcut?». «Aţi lăsat poporul fără mâncare, făi. i dură, fără lumină. Pentru ce chinuiţi poporul în felul, r 11 Oftează şi zice: «Da. Am fost obligat să o fac. Am cump i petrol şi gaze din URSS şi am convenit, în schimbul ace. ou să dau carne şi alte alimente. Din cauza ruşilor sunt eu ai u aici, între voi». Răspicat, aşa. Şi apoi: «Eu n-am făcut ni pentru ţara asta, pentru Târgovişteа asta a voastră? V făcut combinatul ăsta siderurgic, platforma asta indusli i aici am fost arestat în ilegalitate. Şi asta e răsplata pe i mi- o acordaţi voi mie?». «Da, este adevărat ce spuneţi I

eu v-am spus de la început că sunteţi aici pentru cele cele rele. Pentru cele bune o să fiţi elogiat, pentru cele u li să daţi socoteală în faţa poporului». Elena Ceauşescu a să i îl apărarea soţului ei: «Hmmm... aţi văzut voi oameni moi foame?». Iar eu: «Nu, tovarăşa Ceauşescu, am văzut oanu rozând oase». S-a înfuriat, s-a strâmbat cu greaţă" 2.

Un nou respiro. Apoi, asaltul se reia. „Nicolae Ce-au era tot mai frământat. Mă întreabă: «Ia zi, mă, şi ce-a în

făcut?». «Aţi ordonat demolarea satelor şi a oraşelor, aţi pământul oamenilor până lângă casă. De ce-aţi făcut la oamenii să nu mai aibă cu ce trăi?». Când i-am spui parcă l-am ars cu foc. Se ridică de pe fotoliu şi vine cu t nul strâns la mine, să mă lovească: «Spune, mă, ce sale u* demolat eu?», şi cu mâinile să mă strângă de gât. Eu mă ap i» spun: «Liniştiţi-vă, că vă spun imediat. Eu aveam stu pl

MU, Ui

1 Interviu Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

LA MILIŢIE

«nilii tk albine, şi mergeam cu ei în zona Bucureşti, Giurgiu, ţttiţnv. Otopeni, 30 Decembrie, dar Miliţia m-a hăituit...»

(ţin apucat să-mi termin fraza, că parcă l-a transformat (lliitiH zeu într-o stană de piatră. A rămas cu gura căscată, d llnilui scoasă şi cu mâinile aşa, către mine. Am crezut că 4 ţi n i Intervine Paise: «Vedeţi ce-aţi făcut? Poate-i plesneşte UIT I IIN de sânge şi amândoi o să fim traşi la răspundere. Vă (Mg nu mai purtaţi nicio discuţie». Îi era frică să nu moară I MH jeleu. «Bine, eu nu mai discut», am zis. Văzând că ţine jptv, şi cu el, Ceauşescu a început să facă paşi mărunţi înapoi, dmlele, până la fotoliu. Intervine Enache şi zice: «Lasă-i, feft, i, i se liniştească! Hai să-ţi povestesc, să vezi prin câte ft Hl r (îi tim trecut până când am ajuns aici». Şi mi-a povestit HMI, I ajuns la Protecţia Plantelor, cum a traversat oraşul cu (i iun a ajuns la Răţoaia, cu vulpea şi aşa mai departe... îmi Mtt nira în faţa Ceauşeştilor. Iar ei ascultau şi nu l-au coni i îi nimic, n-au zis «Mincinosule!». Înseamnă că Enache tiiHM adevărul". 1

bău mai poate însemna că Enache şi Paise conveniseră cu Pinvrşlii asupra unui anumit adevăr. Dumnezeu ştie...

Momentele tensionate de la Miliţie sunt relatate şi de serpuliil major Ion Enache. „Ştirbescu l-a supus pe Ceauşescu Mnil în de întrebări. La un moment dat s-a enervat: «De ce îţi înfometat?», «De ce ne-aţi demolat satele?», «De ce pfiţi vândut petrolul?»... Ceauşescu s-a enervat, la rândul li VI a ripostat: «Cine v-a făcut casele astea?», «Cine v-a» «it 11 îmbinatul?»... Se înroşise, i se umflaseră venele la gât. I «tu Im lui Ştirbescu: «Lăsaţi-l, că se poate întâmpla ceva şi Hwi I necaz!»” 2

I) rumul cel mai scurt e spre arest

Ni v nluţionarul Ştirbescu deşiră firul poveştii până la Mi „l Jşa se deschide din nou şi apare colonelul Ion Dureci.

„IIILI ÎI III Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie 2008 Iniţi viu Ion Enache – Târgovişte, 12 iulie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

comandantul Miliţiei Judeţene. În spatele lui era locolou colonelul Ştefan Conţ. Conţ îi zice lui Dureci: «Fan ţi pas în faţă, să vedeţi că e şi tovarăşul Ceauşescu... tovai Ceauşescu...» Dureci bagă capul, îi vede, zâmbeşte aşa la ironic, îl vede şi se retrage la el, în biroul de alături, să ia îi tura cu superiorii săi de la Bucureşti. Apare şi maioruli Mareş de la UM 01378. «Tovarăşu’ preşedinte, haideţi cunu! aici nu vă mai putem asigura protecţie. Scandează ăia şi să intre cu forţa». «Unde mergem?» «La unitatea mililai i spune Mareş. Elena: «Nu mai plecăm nicăieri de aici!». Uliu cuvânt îl are el. Mergem. Se ridică el, se ridică şi ea. I I îţi paltonul aşa, atârnat pe spate, ca pelerină, nu avea nici în să se îmbrace acolo. Îşi uitase mănuşile pe birounişte mai negre, de piele –, dar i le-am dat noi, revoluţionarii. I e îi aşa, la piept, şi căciula la fel. Ajunge în dreptul meu, n mâna pe umeri şi îi salt paltonul, dar el: «Ia, mă, mâna 1* mine, că eşti un trădător!». Fac un pas înapoi, iar Pai a i un pas înainte. El îi saltă paltonul. «Şi tu eşti un trădat» i iei mâna de pe mine!» Hopa, s-a schimbat

macazul! li a anticamera aia, acolo erau şi Dureci, şi Conţ, şi Mareş I Ceauşescu, iese Elena, iese Paise, iese Enache, ies şi eu n E un hol mare, care face legătura între Miliţie şi Securitam etaj. O luăm noi pe drumul greşit, care cobora la arest. Şi i ne face semn cu mâna, «luaţi-o înapoi, că aţi greşit drunui coborâţi la arest!»". 1

Ceauşescu tresare. E obosit, noaptea n-a dormil, III fost infernală, iar acum... Gândurile i se învălmăşesi i „arest"? Ce să caut eu în arest? Sunt comandantul suprem1 preşedintele Republicii Socialiste România!

Dar se lămureşte repede că a fost o confuzie. Nu I îi nimeni în arest, ca pe un infractor, ci într-o unitate nulii ca pe un comandant care trebuie apărat. Armata nu-şi Inhl niciodată comandantul suprem! mai ales când e condusă de ralul Stănculescu, care nici nu stă de vorbă cu trădătorii.

1, 2 Interviu Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

LA MILIŢIE

Surpriza Dinu de la Secu

Iile Ştirbescu descrie ultimele secunde petrecute de iMli. îi şti în sediul Miliţiei. „Am coborât la parter. Şi acolo, ¡1 la etaj, militarii erau aliniaţi cu faţa la perete, astupau ÎMI FI iile cu piepturile lor, să nu vadă revoluţionarii de piA i ine-i înăuntru. Am coborât cu luminile stinse şi am ŞI I II ei în curtea interioară a Inspectoratului Ministerului h Ititeme". 1

Îi 11 urte îi aştepta un Aro alb cu patru uşi, care era folosit ca M» îi i.1 de serviciu a Securităţii. La volan, colonelul Gheorghe piu i r. i re tocmai îl scosese din garaj. Dinu era adjunctul şefupuci urităţii Dâmboviţa, colonelul Diaconu, care lipsea însă * «în.il multă vreme. În absenţa lui, Dinu comanda totul.

Iile Ştirbescu: „Erau îmbrăcaţi în civil, dar nu puteai

să dissţti i, i e securist, că e miliţian, se întunecase. Urcă Nicolae fuţescu în Aro, că era cu uşile deschise. Urcă şi Elena, apoi NNI Hoboc. În faţă urcă Mareş, iar eu ocolesc maşina să văd mi, i suie la volan. Când colo, ce să vezi? Tocmai urca în 111, a olonelul Dinu de la Securitate! Aoleu, zic, ăştia îl scapă,» IM, 1 îl de dracu'! Pun mâna pe volan: «Ce e cu dumneata aici, n ui îţi?» Nu eram un fricos, om de 120 de kilograme la 46 de mm îi. mgeam piatra aşa, de ieşea apă din ea. «Păi, sunt cu cei II Iii Armată şi fac parte din escortă», zice Dinu. «Cum, dumii. i l. ici parte din escortă?». Şi intervine Mareş: «Hai, dom'le, i i în mine nu mă mai cunoşti acum?». Pe el îl cunoşteam, că... III cu mine şi e însurat cu o vecină de-a mea. I-am lăsat 4 eleni, dar i-am urmărit să n-o ia spre Bucureşti. Dacă se

HMI IM Ceauşescu la putere, eram un om terminat" 2.

*

* * *

fi.1 i ibuţia din Aro şi din cazarma UM 01417 putea fi altauiri nu exista insistenţa plutonierului Constantin Paise.

maiorul Ion Mareş: „Când i-am băgat pe Ceauşeşti

l» îl. nlii Ilie Ştirbescu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

În Aro, ca să-i aduc de la Miliţie în cazarma Armaţii, i aşezat pe bancheta din spate. Am vrut să-i încadrez, cu ofiţeri de-ai noştri, de la Armată. L-am pus într-o parii căpitanul Ion Boboc, iar în cealaltă voiam să-l pun pe lo (nentul-major Sorin Nica. Atunci, Paise a insistat să-ţi. itl el, pentru că se obişnuise deja cu Ceauşeştii. M-am gâiulil dacă nu-l iau, umple lumea şi vin demonstranţii şi ne temi la unitate. Atunci l-am dat jos pe Nica şi l-am pus pe l. i iar în faţă – eu în dreapta şi Dinu la volan" 1.

Aşa a pătruns miliţianul Paise în unitatea militară \ haine albastre, de miliţian, dar fără epoleţi, pentru i.1

smulsese mai devreme, pentru a nu fi linşat.

Dinu, colonelul de Securitate, se afla în cazarmă illit decembrie. În calitate de conducător ad-hoc al Securi tă ţi i şi 1 ţene (preluase comanda în absenţa comandantului Di. u în odată cu instituirea alarmei de război „Radu cel Fruin Dinu devenea adjunct al şefului Garnizoanei Târmi Aşa „s-a lipit», pentru opt zile istorice, de biroul coloneii. Kemenici, în „unitatea militară de la gară".

Păcăleala lui Kemenici

Maiorul Mareş rememorează acele clipe, când.1 îi destinul soţilor Ceauşescu. „Colonelul Kemenici a piei, îl unitate cu un Aro militar şi cu un camion. S-a dus cu 11. faţa Miliţiei. Când a ajuns acolo, i s-a spus: «Aplecai M u cu ei, prin spate!». A fost extraordinară această mişcare am plecat pe o stradă şi am ajuns cu ei în cazarmă. (în 1 venit Kemenici cu Aro şi cu camionul, a năvălit puhoiul revoluţionari, veniţi din centru, de la Palatul Admini.li II voiau pe Ceauşescu, credeau că-i în Aro sau în cai ui Kemenici le-a zis: «Nu-i la mine. Controlaţi!». Au conin revoluţionarii şi Aro, şi camionul, dar n-au găsit ninm

2 Interviu Ion Mareş – Târgovişte, 21 aprilie 2008

LA MILIŢIE

1 nit inelul Kemenici: „Am luat un camion cu soldaţi să ies întâmpinarea Aro-ului care-i aducea pe cei doi. Aflasem că i i l'itlat au plecat demonstranţi care, auzind că Ceauşeştii „II, i Inspectoratul M.I., erau hotărâţi să-i linşeze. Pe bule«» il ne apropiau manifestanţii, dezlănţuiţi... Am accelerat, îi tir l. t Inspectorat am aflat că maşina cu soţii Ceauşescu ple4 gp n reunitate pe un traseu ocolitor. M-am întors la unitate.

Intrarea acesteia era ocupată de revoluţionari, care forţau iltiniilerea în cazarmă. Îl voiau pe Nicolae Ceauşescu. Ei Hiarră deja că Ceauşeştii fuseseră preluaţi de Armată. Când e «ÎI văzut, recunoscându-mă, au avut

impresia că în acel Util ni, printre soldaţi, sunt ascunşi cei căutaţi. Am oprit, am Niii cât militarii din caroserie şi le-am dat voie să controleze, tiu convins, iar eu le-am spus că procedează foarte bine, că tabu le să se manifeste şi în continuare, pentru că Nicolae t l» iita Ceauşescu nu sunt încă prinşi şi avem nevoie de ajuful şi în pentru a nu-i scăpa. Am fost crezut, iar demonstranţii 4H u întors la Palat" 1, povesteşte Kemenici.

Manevrele din seara de 22 decembrie, de la Târgovişte, uni povestite şi de maiorul Ion Ţecu, unul dintre ofiţerii de iânmiia de la UM 01417. „Pe 22 decembrie, pe la ora 17.30, MU nici i-a trimis pe Mareş şi pe Boboc la Inspectoratul (ei în al Ministerului de Interne, să-l contacteze pe Dureci îţi le (onţ de la Miliţie. Pe la 18.10, Mareş mă sună şi-mi ţtttttir i, 1 soţii Ceauşescu sunt acolo. Între timp, Kemenici a Mnll un telefon de la Palat. Era anunţat că un grup masiv i», lt monstranţi a plecat de la Palat spre sediul Miliţiei, itiilu şi seama de pericol, Kemenici mi-a zis să rămân Militate să organizez primirea celor doi, iar el va ieşi în ti demonstranţilor pentru a-i potoli. Am evacuat parterul niiindamentului, am stins luminile, am pus pază la intrări îi lipiri, am vorbit la Punctul de Control de la poartă: «Dacă «tt» im Aro alb, lăsaţi-l să intre!»". 2

Maiorul Ion Mareş descrie pericolele care i-au pândit pe ui i ratişescu, dar şi pe însoţitorii lor din maşina Securităţii.

liui-l I) omenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999 lltli-i viu Ion Ţecu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

pe traseul de câteva sute de metri de la Miliţie la c.i. if Armatei. „Am trecut cu ei prin Gara Târgovişte Sud, în o uţiile în care acolo erau între 500 şi 800 de oameni care sli

i «Ole, ole, Ceauşescu nu mai e!». Auzeau şi ei, din maşin să nu fie descoperiţi când treceam prin mulţime, i-am pii lângă banchetă, iar Boboc şi Paise i-au acoperit cu trupu lor. Am trecut încet, să nu-i iritäm pe revoluţionari, i ajuns în cazarmă. Soţii Ceauşescu se aflau în spate, în «. t I de Paise în dreapta şi de Boboc în stânga. Eu în dreapta nelului Dinu, care era şofer". 1

Pe 22 decembrie 1989, la ora 18.35, maşina Aro a Secui li Dâmboviţa, cu numărul l-DB-190, intra pe poarta U M (111 În ea se aflau soţii Nicolae şi Elena Ceauşescu. Aceştiaul l bănuiau că nu vor mai ieşi vii din acea cazarmă.

Episodul „Miliţie".

Locul: Târgovişte (Miliţia Judeţului Dâmboviţa)

Sosirea: 22 decembrie, ora 17.45 (cu maşina-railm Miliţiei, Dacia 1300)

Plecarea: 22 decembrie, ora 18.30 (cu maşina al „Securităţii)

Durata: 45 minute

Personaje: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, Ilie M bescu, col. Gheorghe Dinu (Securitate), mr. Ion M, a cpt. Ion Boboc (amândoi de la Armată), col. Ion Din lt.-col. Ştefan Conţ, pit. -adj. Mihai Nicolae, pit. Const.ml Paise, sg. -maj. Ion Enache (toţi de la Miliţie), suboll revoluţionari

1 Interviu Ion Mareş – Târgovişte, 21 aprilie 2008

I A I NEA NEAGRĂ DIN CAZARMA

toţii Ceauşescu au fost oripilaţi de condiţiile de trai din unitatea militară în care erau ţinuţi ascunşi. Dormeau într-un pat de fier, iar hrana era sărăcăcioasă.

A

În decembrie 1989, cea mai mare cazarmă din Târgovişte I era împărţită de două unităţi militare: UM 01417 şi J. UM 01378. Cazarma se afla lângă gara din Târgovişte, vii de Liceul de Petrol şi la mică distanţă de Inspectoratul îi ţnan al Ministerului de Interne (Miliţie +

Securitate).

Veretari de partid, în cele două unităţi militare, erau ill t urmaţi, ambii cu gradul de maior: Ion Ţecu, respectiv ti Mareş. Şeful lor comun era colonelul Andrei Kemenici, inaiidantul UM 01417 şi al Garnizoanei Târgovişte. Centru trei zile, destinele celor doi maiori se intersectează în ale soţilor Ceauşescu. Mareş i-a preluat de la Miliţie, ¡1 eru i-a întâmpinat în cazarmă, LI HI Ţecu: „Cât Kemenici era plecat, Mareş a sosit cu ceii în maşină mai erau Paise, Boboc şi Dinu. Am tras Aro în t a în I rării principale a Comandamentului, am dat ordin solt 111111 circa 20 – să se întoarcă cu spatele la Comandament

Îl faţa spre bulevard, «să observe orice mişcare din afara i-iii îmi». În realitate – pentru a nu-i vedea pe cei doi!” 1.

Iun Ţecu redă şi dialogurile care au avut loc la coborârea. «pl ¡lor. „Din spatele Aro-ului, Nicolae Ceauşescu a desil» uşa şi m-a întrebat: «Unde mă găsesc?». I-am răspuns:

tiil. i viu Ion Ţecu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

«Sunteţi într-o unitate militară şi vă vom asigura p. i \ apărarea». «M-a luat Armata, deci». A vrut să coboare îi ea n-a vrut: «Eu, nu… ce caut eu într-o unitate militanţi Tocmai atunci venea o coloană de demonstranţi, dinspre)» Claxoane, lozinci, «Ole, ole, Ceauşescu nu mai e»… El, să i iii «Dă-te, dragă, jos, că suntem în siguranţă aici!»”. 1

Maiorul Mareş: „L-am ajutat pe Ceauşescu să se de i I din maşină. S-a uitat în stânga, în dreapta. Ea nu vom coboare. În final, i-a zis el să coboare, că e în ordine I i linişte de mormânt. Ţecu şi Kemenici «curăţaseră» tot. Nu MI «era nimeni pe-acolo. Nu ne-a văzut decât ofiţerul de la podi Atunci, Ţecu l-a luat pe Nicolae Ceauşescu la braţ şi I.1. l»! 5 în Comandament. Eu am luat-o la braţ pe Elena

Ceauşi 1, 1 Când am ajuns în hol, cineva a aprins luminile. Ţecu în to tise un birou special pentru cei doi. Era biroul locţiitorul 4 pentru logistică – Biroul Servicii, cum îi zicea pe atunci stăteam şi dormeam în birouri din 17 decembrie, de c. iml dăduse alarma de război. În paturile acelea i-a mutai pe – l Erau paturi militare, de fier. Biroul se afla perete în peid. n cel al comandantului” 2.

*

* * *

Caporalul Dorian Dobriţa (19 ani) era militar în leim (] Din seara de 17 decembrie era garda de corp a colonelul Kemenici. Dobriţa a fost martor la sosirea soţilor Cea le. În cazarmă. „Pe 22 decembrie, în jurul orei 18.00, coloiit u Kemenici a părăsit unitatea şi mi-a ordonat ca nimeni t intre în birou înainte de a se întoarce dânsul. Eu am i.m. J acolo, cu păturile puse-n geam. Ferestrele Comandamet 111. I g dădeau spre Bulevardul Castanilor, pe unde treceau revolut li] onarii, dar de unde ne era teamă că vor ataca terorişl11 În I de 18.30, în cazarmă a intrat un Aro. Au coborât câteva. i 11 soane, dar nu ştiam cine sunt. Era întuneric beznă. Au d. uşa, au intrat în clădire, iar cineva a zis: «Aprindeţi lum 111 lli

2 Interviu Ion Ţecu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

PÂINEA NEAGRĂ DIN CAZARMĂ

lunci i-am văzut pe Ceauşeşti. Erau la un metru de mine. H) simţit un şoc. Am dat din cap, în semn de salut”. 1

IV lângă feţele cunoscute, caporalul Dobri ţa a remarcat şi un jfulioscut, pe care-l descrie astfel: „unul de la Miliţie, slăbuţ, i mustaţă” 2. Era plutonierul Paise, cel care nu se despărţise M Viuişeşti în ultimele 3 ore şi 45 de minute.

I, use avea să rămână alături de cei doi dictatori până în Muia clipă a vieţii lor. Nu mai conta că era miliţian şi că

se într-o cazarmă a Armatei. Important era că pe străzi şi în iMlulate, reuşise să câştige încrederea celor doi fugari.

Patriotul Stănculescu fuma încăpere în care sunt introduşi soţii Ceauşescu nu în dormitorul" specia! pregătit pentru ei, cel cu paturi de

11 prima încăpere pe dreapta. Deasupra uşii, pe o plăcuţă, K»! „Comandant". E biroul colonelului Andrei Kemenici.

Maiorul Ţecu explică: „I-am dus în biroul lui Kemenici. I.mi prezentat, iar Ceauşescu: «Unde-i comandantul?». Mi" probleme cu demonstranţii, s-a dus să-i liniştească...» H iv aveţi de gând?». «Să vă apărăm». «Ce ordine executaţi! Ale cui?» «Ale comandanţilor noştri superiori». «Bine, M* dar ale cui?». «Ale tovarăşului general Guşă», mi-a venit tun i ui cap, ştiind că Milea nu mai e, iar al doilea în ierarhia ililară era Guşă. Atunci, revoltat, Ceauşescu a spus: «Să i – ivutaţi ordinele lui Guşă! E un trădător, la Timişoara lui a executat ordinele. N-a fost în stare să stăpânească hifillii. A trădat. Executaţi numai ordinele lui Stănculescu, le ministrul vostru, am semnat decretul de numire i dimineaţă»" 3. Maiorul Ţecu simte că lucrurile nu sunt în regulă. Şi trece la lumi. „Erau obosiţi, în biroul lui Kemenici nu erau condiţii r uilllină, era un singur pat. I-am dus în biroul ofiţerilor cu

InWviu Dorian Dobriţa – Bengeşti-Ciocadia, 24 iulie 2009 liilrrviu Ion Ţecu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Intendenţa, aflat perete în perete cu cel al lui Kemenii i hol, s-a deschis uşa de la ofiţerul de serviciu şi i-am v.1 capul locotenentului-major Iulian Stoica. După ce i-am l la «Logistică», cu Dinu, Mareş şi Boboc, m-am întors şi I chemat pe hol pe Stoica. Îl întreb: «Ce-ai văzut?». «Am v, t ceva...» «Vino după mine!», şi am deschis uşa biroului nu se aflau cei doi, arătându-i. «Aoleo, ce ne facem?!», a

speriat. «Dacă i-ai văzut, îi aperi! Ia-ţi armament, muniţii postezi la uşa lor. Nu intră şi nu ies decât cei ce sunt aculu Kemenici. Nu-i mai vede şi nu află nimeni că sunt în u n 11.11 «Am înţeles», a zis Stoica”. 1

Din acel moment, pentru locotenentul-major Iulian Sli începeau trei zile şi trei nopţi irepetabile. Trei zile şi trei i u în care viaţa şi moartea se întretăiau la tot pasul, bânin! oriunde îi ascundea pe Ceauşeşti: în camionul militar, lui sau în dormitorul improvizat în Comandament.

Căpitanul Ion Boboc: „Încă de când am intrat cu ei în I 111 în care aveau să-şi trăiască ultimele zile, am primit ord 1111 păzesc înăuntru, în încăpere, să nu-i las împreună, pini a evita o eventuală sinucidere. Stoica păzea încăpen, i i afară”. 2

*

X*

Când povesteşte, maiorul Ion Mareş îşi trage sullii parcă pentru a nu pierde vreo nuanţă din tabloul de ului „între timp, a venit domnul Kemenici, care a evitat în i cât posibil, să intre la ei. În acel birou am avut eu prin discuţii cu ei. De faţă au fost Boboc, Paise, Ţecu. Paise veni» uniformă de miliţian, doar că-şi rupsese epoleţii. «Mu Hi, ne-au zis să le aducem apă minerală; păi, de unde apă nil rală?! I-am întrebat dacă le e foame şi au zis că da. O fată la popotă – Ştefan Maria. M-am dus şi i-am spin şi cum. I-am zis că, dacă mor, să le spună copiilor şi mele. I-am spus să facă ea mâncarea şi să nu fie nimeni

Interviu Ion Ţecu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I1 1 1

PÂINEA NEAGRĂ DIN CAZARMĂ

În t lorie între ea şi Ceauşescu. Să nu se atingă nimeni de ftt Noi am încercat să ţinem secret cât mai mult. I-a adus «în la popotă. Pârjoale cu fasole, ceai… asta a fost

prima ««nil A făcut un pic de scandal că «de ce pâine neagră?». Şi» ni11 am spus că pâinea e pe cartelă, a întrebat: «Cum, pâine mrlolă?». «Foarte simplu. Noi suntem patru persoane şi «cin două pâini pe zi», i-am spus. «Pâinea neagră e pâinea i ilnr români, asta mâncăm noi». El zicea că nu ştie nimic lintuale astea. A luat să guste din ceai şi l-a scuipat. Elena i ţipai «Ce faceţi, îl omorâţi pe Tovarăşu'? Nu ştiţi că are plu-l?!». Păi, de unde să ştiu eu că are diabet? I-a adus apoi (Mră zahăr. A gustat puţin, n-a prea mâncat. Mai mult a Uliii! Nu prea aveau ei poftă de mâncare". 1

Momentul primei mese a fost surprins şi de căpitanul Ion wân „Le era foame. Le-am adus chiftele, ceai şi pâine neaţii da l. i popotă. A gustat ceaiul şi l-a scuipat cu greaţă. A Muf al şi din chiftea, urmând acelaşi gest. «Ce-s astea?», a zis. Atluicţi-i ceai neîndulcit şi pâine albă!», a zis ea. «N-avem. Alia i pâinea pe care o mâncăm noi», i-am răspuns". 2

„S.i trăiţi, tovarăşe comandant suprem!"

I ui dlenentul-major Iulian Stoica a surprins prima întâl Hf illntre Ceauşescu şi Kemenici. „La venirea Ceauşeştilor Militate, eu am primit de la maiorul Ţecu misiunea de a-i w 11* pe hol, din afara uşii. Kemenici nu venise încă de la în i Inratul M.I., când Ceauşescu insista: «Să vină comani tuli lâu trebuie să vorbesc cu comandantul...» Când îl văd» t i meniri intrând în Comandament, îi raportez acest lucru. Itţi el I, asă-mă, măi, tovarăşe! N-am eu timp de asta...» S-a n» ui hiroul său, unde-l aşteptau Dinu, Mareş şi Ţecu. Dar Mlişe NCU insista să fie chemat comandantul. În sfârşit, după tf iliniă-trei ore, Kemenici acceptă întrevederea. Îi deschid 4 fii lat el, din prag, ia o poziţie impecabilă de drepţi, salută

fiili-i viu Ion Mareş – Târgovişte, 21 aprilie 2008 Vini. I I lomenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion

Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

şi se prezintă: «Să trăiţi, tovarăşe comandant suprem1 comandantul unităţii». A închis uşa după el, iar eu am ml nit. Se prezentase de parcă nimic nu se întâmplase, de venise să primească ordine. Din acest moment, amâncc nit suspectez, mă gândeam că e de partea lui! Ulterior mi-am revenit, întrucât, deşi Ceauşescu îl mai chemase de câteva Kemenici a refuzat categoric să se prezinte".1

Între ofiţerii din cazarma colonelului Kemenici apăi bănuieli periculoase. Bănuieli care în zilele următoare.1 i s-a atingă cote catastrofale.

*

* if-Să fixăm „piesele": în primele momente ale vieţii cazarmă, Ceauşeştii împărţeau aceeaşi cameră cu un i. ipll de Armată (Ion Boboc), un colonel de Securitate (Ghem Dinu) şi cu un plutonier de Miliţie (Constantin Paise) trei – şi Dinu, şi Paise, şi Boboc – se aflaseră în maşina cu care fuseseră aduşi Ceauşeştii în unitate. Boboc nu r, părţea de pistolul-mitralieră şi de încărcătoarele cu c. un Era înarmat de război.

Pe hol, în exteriorul biroului-dormitor, uşa era păii.1 doi militari înarmaţi: locotenentul-major Iulian Stoica şi i i ralul Dorian Dobriţa. Caporalul explică: „Eu aveam p is 11 îl tralieră, iar locotenentul-major Iulian Stoica avea mitrali cu tambur. Şi aveam multă muniţie. Lăzi cu cartuşe, inc. îitoare pregătite. Trebuia să rezistăm" 2.

Ceauşeştii îi mai vedeau, din când în când, pe maioi u i Ţecu şi Ion Mareş, care interveneau în micuţa „comunii, îi din biroul-dormitor atunci când situaţia o impunea. (I fi scump la vedere era colonelul Andrei Kemenici.

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, iw

2 Interviu Dorian Dobriţa – Bengeşti-Ciocadia, 24 iulie 2009

TELEFOANELE LUI ILIESCU

În seara de 22 decembrie 1989, după ora 19.00, ofiţerii i. ire-i păzeau pe dictatori erau derutaţi de o dublă recomandare: şi Nicolae Ceauşescu, şi Ion Iliescu le cereau să aecute doar ordinele generalului Stănculescu! Iliescu iinea legătura personal cu cazarma de la Târgovişte, deşi fie neea oră nu avea nicio funcţie în statul român.

Cazarma UM 01417 Târgovişte. După instalarea soţilor Ceauşescu în clădirea Comandamentului, într-o încăpere aflată perete-n perete cu cea a (M) Imeiului Andrei Kemenici (comandantul unităţii), a încetul nebunia.

emenici a căutat să anunţe cât mai repede „la centru" îţi ale în pază şi apărare pe Ceauşeşti. Dar conducerea de la «ti în oşti era încă difuză, nu fusese clar conturată. Kemenici nu p i' Viict cui trebuie să se adreseze. De aceea, a luat legătura ni generalul Gheorghe Voinea, comandantul Armatei I.

Andrei Kemenici explică mişcările făcute în acele HtHiimte: „Am apelat la şefii mei pe linie ierarhică. L-am KIH. Îl pe generalul Voinea, comandantul Armatei I, şi i-am HMurtiil situaţia celor doi. Când a auzit despre ce-i vorba, im Imit oarecum repezit. L-am simţit pe omul care nu vrea» M implice într-o asemenea «afacere» şi mi-a dat numărul lini I tinde-l pot găsi pe Stănculescu. L-am sunat pe generalul Mini iliescu, dar mi-a răspuns generalul Militaru! Nu i-am kţiint despre ce-i vorba şi l-am cerut pe Stănculescu. Acesta.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

calm, de parcă nu i-aş fi spus o noutate – dramatică peni mine –, mi-a zis: «Bine. Ţine-i acolo şi mai luăm legălni Oricum, păstrează secretul absolut, să nu afle nimeni I nimeni! Reţine-i cu orice risc!»" 1.

Aşadar, intră pe fir generalul Nicolae Militaru! Ageni sovietic nu deţine încă vreo funcţie oficială, e doar un pei onar rezervist, dar are acces la o informaţie esenţială: În care se află, sub pază, soţii Ceauşescu.

Ştafeta e preluată de maiorul Ion Ţecu, mâna dreaptă Kemenici în decembrie 1989. „După ce i-am adus pe Ce-au în cazarmă, am sunat imediat la Bucureşti. Acolo nu voiau audă. Noi eram subordonaţi Armatei. Sunam la comandai, Armatei I, generalul Voinea. Dar nu-l găseam pe Voinea, i-a cu Petre Roman la Televiziune, când îl îmboldea Roman i spună la microfon. Noi nu ne-am uitat la televizor tot timpul, când am deschis, am văzut că e acolo. Cineva – generalii I I \ locţiitor – ne-a dat telefonul lui Stănculescu. Iar din momen respectiv, numai Stănculescu a comunicat cu noi. De ceh i multe ori, dânsul ne suna. Erau telefoane operative”. 2

Declaraţia lui Ţecu ridică un semn de întrebare. IMIJ sincerităţii lui Kemenici. Acesta – după cum vom vedea introduce în discuţie pe generalul Voinea ca pe un factor presiune. O face, poate, şi pentru că în 1999, când Kenicn (devenit între timp general) dădea aceste declaraţii, VUM nu mai trăia ca să poată vorbi.

Primul telefon al lui Ion Iliescu

Când ofiţerii de la Târgovişte au luat legătura cu genei, i Stănculescu, se apropia ora 19.00.

Kemenici continuă: „Nu după mult timp de la discuţi a Stănculescu, când noi ne gândeam cum să organizăm de formarea, de la Bucureşti sună Ion Iliescu. Mă întreabă da.

Viorel Domenico – 2 Interviu Ion Ţecu – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, IW Târgovişte, 21 aprilie 2008

TELEFOANELE LUI ILIESCU

Îi \.în.it ce i-a zis Stănculescu şi-mi spune: «îi ţineţi până tri-Hlnn noi pe cineva să-i ia de acolo!». Mă gândeam

că reţinet.1 ila ar putea dura câteva ore. Deci, păstrarea secretului... Mintormarea pe toate căile trebuia pusă în mişcare...” 1 \ lenţie: în acel moment, Ion Iliescu nu avea vreo atribuţie

— latul român. El era doar directorul Editurii Tehnice, funcţie Ni I fire încă nu-şi dăduse demisia.

În urma discuţiei cu Ion Iliescu, ofiţerii care-i aveau în mi i pe Ceauşeşti la Târgovişte (coloneii Andrei Kemenici şi forghe Dinu, maiorii Ion Ţecu şi Ion Mareş, căpitanul Ion (Jlme, locotenentul-major Iulian Stoica) au înţeles că omul e încredere, la Bucureşti, este generalul Victor Atanasie Hm ulescu. Cu el trebuie să ţină legătura pentru a afla cum liniile să procedeze în cazul celor doi „musafiri de lux”.

nlonelul Kemenici spune că în acele momente era măci11 le nelinişti. „Cu numai câteva ore înainte, Ceauşescu avea fil. i puterea. Acum se afla în posesia noastră, fără să ştim – n, i mai are sau nu puterea aceea fabuloasă, fără să ştim ce te i au rămas fidele, ce structuri secrete îl mai susţin. Eram ¡literaţi, mai ales că oraşul vuia de manifestanţii care voiau i 11 n aşeze, pentru că Televiziunea şi Radioul anunţaseră deja I TUF II Ceauşescu sunt arestaţi în Târgovişte. Revoluţionarii iliiuiţii unităţile militare. De la Inspectoratul Ministerului

Interne, probabil, se scursese informaţia că «i-a preluat iinenici»... Ne era o teamă cumplită de revoluţionari, mase manierii dezlănţuiţi, înfierbântaţi, în fond bine intenţionaţi, it Mul la nivel afectiv să scape de satrapi. Dar eu îi aveam în la modul concret, fizic. Eu nu puteam gândi la nivelul ii-el dezlănţuite. Aveam datoria să-i apăr pentru a-i preda il. u autorităţi”. 2

Al doilea telefon al lui Ion Iliescu

T II moment critic a fost chiar în acea seară. Kemenici îl şi leşie în detaliu. „Eram sigur că reuşisem să

îndepărtez

ViniH Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

pericolul asaltării unităţii de către revoluţionari, când prin telefon de la colonelul Alexe, ofiţerul care preluase coiuli rea judeţului Dâmboviţa. Suna de la Palatul Adminish. i Discuţia s-a purtat cam aşa: «Au ajuns, tovarăşe, la lin «Cine?» «Ei, cine... Ştii tu cine...» «N-a ajuns nimeni, în răşe...» «Măi, Kemenici, nu te juca cu focul! Sunt întrebat la Bucureşti, de la cel mai înalt nivel, şi nu ştiu ce să le pil «Cei de la Bucureşti să mă sune pe mine, că eu sunt nun dantul Garnizoanei!» «Măi, Kemenici, oi fi tu comand. u Garnizoanei, dar judeţul este condus de mine. Eu port! 1111 e, răspundere. Tu spune-mi clar: este sau nu este la tine?» U dom'le?» «Tovarăşe Kemenici, vei plăti!». Această de u m-a bulversat. (...) Am mers mai departe pe cont propi executând ordinul primit de la Stănculescu: «Discreţie lui răspunzi cu capul de ei!»". 1

Pericolul cel mare abia se apropia. Pe Kemenici îl trei îi când relatează acele clipe. „După circa o jumătate de oră i că, incitate prin difuzoarele instalate în Piaţa din faţa Pa l-ai u Administrativ, miile de manifestanţi strigau în cor: «Kei noii trădătorul!». Deci, Kemenici îl reţinuse pe Ceauşescu peni a-l face scăpat. Nu trece mult timp şi aflu că manifestanţii Piaţă au de gând să pornească spre unitate pentru a-l sci mie Nicolae Ceauşescu din mâinile lui Kemenici. Atunci, ill rat, am pus mâna pe telefon şi am sunat la Bucureşti. Mal în la generalul Voinea, care m-a repezit, aşa cum îi era lui lin Mi-a dat de înţeles că de această problemă se ocupă r I siv Stănculescu. Până să formez numărul lui Stănculem mă trezesc sunat de Ion Iliescu. I-am spus că este perii ni manifestanţii să intre în cazarmă şi l-am rugat să se comuni prin Televiziune că cei

d oi au fost reţinuţi de Armată şi i sub pază sigură, undeva lângă Târgovişte, şi urmează a judecaţi pentru crimele comise. În acelaşi timp, i-am pn să ia legătura cu judeţul şi să-i angajeze pe noii condiu. În instalaţi la Palatul Administrativ în combaterea ideii ea cu avea de gând să-i salvez pe Ceauşeşti. Mai mult, i-am MU.

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

TELEFOANELE LUI ILIESCU

I l'im Radio şi TV să se lanseze un apel de interzicere a Itiii revoluţionarilor în cazărmile Armatei, atât timp cât ptttitla este de partea Revoluţiei, pentru că altfel militarii vor Htlui Mi-a promis că mă va sprijini în acest sens". 1

Kemenici evită să spună şi ce mesaj i-a transmis Ion % M II, care n-o fi sunat doar aşa, ca să-l întrebe de sănă „fostul colonel rememorează însă epilogul acelor întâm-.O.1 „În eventualitatea că revoluţionarii din Târgovişte ar I Mninit spre cazarmă, am scos câteva televizoare pe feres (H-le i ornândamentului, în aşa fel încât să poată fi urmărit lin ut radă apelul care urma să fie transmis la sugestia mea. piiiţiil meu a fost transmis prin TV cam după vreo jumă«le de oră şi cred că s-a luat legătura şi cu Judeţul, întrucât UmiHestanţii au fost întorşi din drum" 2.

„Recurgeţi la metodă!" 7

M.11 departe, colonelul Kemenici a rămas în legătură ttMiei. şi cu generalul Stănculescu. „L-am sunat iarăşi pe HAIH ulescu, raportându-i situaţia şi cerându-i expres să urgent forţele necesare pentru a-i lua din unitate pe

— 1 1I01. Kăspunsul acestuia a fost dezarmant pentru mine: MhDtiacolo! Răspunzi cu capul de ei. Îi aperi ca pe tţtiiiln. i ochilor şi ţii legătura cu mine. Ai grijă, răspunzi cu i4 iil. Înaintea acestei discuţii mai avusesem una cu Voinea. I (iiiuiiiukintul Armatei I îmi spusese mult

mai dur, mult mai MKH nit, ţin minte vorbele lui cât voi trăi: «Bă, colonele, tu nu %it Irgi că eşti terminat?! Ori tu, ori el! Din Revoluţia asta nu» MI 4 mândoi! Bagă bine la cap: sau tu, sau el!». Legând cele niA discuţii, am înţeles despre ce e vorba şi i-am raportat lui (Mm ulescu: «Tovarăşe general, înainte de a muri ei, murim şi-i Nu i dăm decât morţi!». Iar el: «Da, dacă va fi cazul, ui!, eţi la această metodă!». Pentru mine a fost foarte clar, a fi nidin: Ceauşeştii nu trebuie să fie răpiţi, nu trebuie să fie i 11 1 el Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

scoşi din unitate decât de către Stănculescu. Oricine a 11111 le* dacă ar fi încercat, trebuia împiedicat”. 1

Kemenici pomeneşte de formula ce avea să devin, î, m (în discuţiile dintre el şi Stănculescu în acele zile: „Reci11}; şi metodă!”. Altfel spus, lichidaţi-i pe Ceauşeşti! „Accident i fără procese sau alte „complicaţii”.

Formula „Recurgeţi la metodă!” i-a fost sugerată gnulului Stănculescu, de la Bucureşti, de misteriosul revol 11 ţ îi mi Gelu Voican Voiculescu. Stănculescu avea să declare: I în o insolită dizertaţie despre Descartes, Recursul la nichu Mi raţiunea de stat, debitată pe un ton egal şi detaşat, în emilii cu ochii deveniţi scăpărători, Gelu Voican Voiculescu mi i propus direct o variantă a suprimării lor imediate”. V... UI un general al Armatei Române primea indicaţii de la un i „cartezian”!

Mesajele transmise de Ion Iliescu i-au bulversat pe îi rii din grupul de comandă de la Târgovişte. Favorilul u lor structuri de la Bucureşti (Armată, Televiziune, gui staliniştilor lui Brucan) le cerea militarilor din Gambtutu Târgovişte să asculte ordinele generalului Stănculesi u

Problema era că acelaşi îndemn venea şi de la Un l Ceauşescu! Mărturia maiorului Ion Ţecu, confirmată 1 a maiorului Ion Mareş, reproduce clar reacţia fugarii Iun 11

a aflat că ofiţerii ascultau comanda generalului Ştefan, uf şeful Marelui Stat General. „Să nu executaţi ordinele I Guşă! E un trădător, la Timişoara nu mi-a executat ouluu i N-a fost în stare să stăpânească situaţia. A trădat. FACI IIIH numai ordinele lui Stănculescu, el este ministrul vowitţ am semnat decretul de numire azi-dimineaţă” 3, le.1 fi Ceauşescu.

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 1 1”.

2 Dorian Marcu – Moartea Ceauşeştilor, Editura Excelsior C.A., 1991

3 Interviu Ion Ţecu, Ion Mareş – Târgovişte, 21 aprilie 2008

TELEFOANELE LUI ILIESCU

Iiliţerii simţeau că se învârteşte pământul cu ei. Ion prin telefon, şi Nicolae Ceauşescu, aflat faţă-n faţă jjpl, le spuneau acelaşi lucru: să aibă încredere în generali Mmculescu. Atunci le-au încolţit în minte tot felul de Hllcli. Pentru cine „joacă” Stănculescu? Este de partea llvnluţiei sau a dictaturii? Cum poate fi „recomandat”, m (plasi timp, şi de Ceauşescu, şi de cel care-i spune „tiran” Ceauşescu?

Iliescu şi Militaru or să ne termine!”

u cât înaintau în noapte, soţii Ceauşescu încercau să se umiodeze cu condiţiile din cazarmă. Trecuseră aproape zece r de la fuga cu elicopterul de pe sediul CC al PCR. Zece ore (n i HIV schimbaseră uriaşele lor birouri de lucru – Cabinetul 1 ţi i-a b ¡netul 2 – cu o încăpere pătrăţoasă, de şase metri pe fjH1, rare le era şi dormitor, şi toaletă, şi sală de mese.

În primele ore de protecţiedetenţie (nimeni nu ştia exact «îi – i. i statutul lor), Ceauşeştii au încercat să se informeze dest îi 1111 aţia de la Bucureşti. Au cerut să le fie adus un televizor, în iiulicitarea le-a fost refuzată de comandantul unităţii.

În lipsa televizorului, i-au descusut pe cei cu care împărlptl încăperea. Şi Nicolae, şi Elena erau firi iscoditoare. Puse «C la cap, mărturiile militarilor de la Târgovişte suferă de fitli stângăcii, repetiţii sau chiar contradicţii. Probabil că, Rămlo de dialogurile directe cu soţii Ceauşescu, au existat ţi («reluări în nume propriu ale unor poveşti trăite şi spuse fErtllii. Pe fond însă, rămân mărturii valoroase – singurele în * «n 11, S să reconstituie ultimele trei zile din viaţa lui Nicolae FHIIşl SCU.

*

* * *

Povesteşte maiorul Mareş: „În noaptea de 22 spre 23 fi» t i nibrie au fost mai multe discuţii între soţii Ceauşescu. Se (Hffn. ui despre cine conduce ţara. Nu ştiam. La un moment

A

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

dat l-am văzut pe Ion Iliescu şi le-am spus şi lor. A fost i gurul moment în care el s-a repezit la ea. A zis: «Vezi? 11 zis să-l termin şi tu ai zis că-i suficient să-l marginal în rest, ea a condus toate discuţiile. Apoi, despre Milil. n «Agentul ăla KGB». Când a aflat de Sergiu Nicolaesm rămas mască: «Ce mai vrea şi ăsta? L-am lăsat să se plunt prin toată lumea...»” 1.

Caracterizările făcute de Ceauşeşti noilor conducălnu României au fost reproduse în detaliu de căpitanul Ion Hi îl în cartea Ceauşescu la Târgovişte. Dialogul dintre dicl. ilm ofiţeri avea loc la puţin timp după ce se instalaseră cu Ion dormitorul improvizat din Comandament.

„«Cine conduce acum?», a întrebat Ceauşescu. «Ilie... H i-am spus eu. «Cine?». «Iliescu». «Cine mai e şi ăsta?» N” amintea. Rămăsese surprins. Intervine ea: «Cum, nu I pe Iliescu? Ala...» Şi-a amintit: «A, ăla... Nu m-au lăs.il termin. Nici voi! (către Elena) Voi sunteţi vinovaţi.

Nu i, nu nu m-aţi lăsat să-i destitui pe Milea şi pe Guşă. Asti. i u trădători de neam şi ţară! Trădătorii nu vor altceva doi îi ne ia ungurii Transilvania şi să distrugă România, s-o în mizerie...»". 2

*

X*

A doua zi, pe 23 decembrie, pe când era ascuns iuţi i camion militar (PCM – punctul de comandă mobil), în di zitivul de luptă din spatele cazărmii, Ceauşescu se intervM. din nou de noua conducere de la Bucureşti. Povesteşte capii nul Ion Boboc: „După o perioadă de acalmie, el mi s-a a.îi sat iarăşi: «Cine conduce Armata?». «Generalul Mililan «Cine??? Păi, ăsta-i agent KGB, e omul ruşilor! Eu îl nunii ministru pe generalul Stănculescu... L-au terminat, sărai ui L-au dat jos şi pe ăsta... Trădătorii!» „3.

Momentul este relatat şi de un alt participant la an scene istorice, locotenentul-major Iulian Stoica. „Ani în la baterie, să le aduc ceva de mâncare, plus apă şi ce.il

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

TELEFOANELE LUI ILIESCU

Alţl. Cred că am stat mai mult de o oră. Şi am căscat şi eu mi-a la televizor, era unul afară, scos şi pus pe nişte lăzi din Mvd mari. Era transmisie din Studioul 4 şi am văzut şi eu ce 4* pe acolo, cu Dinescu, care se perinda pe acolo, cu Sergiu %ducscu, era Iliescu prin mulţimea aia... Am văzut şi eu fRt) conduce ţara, ce mai e pe la Televiziune, am întrebat t* acolo ce s-a mai întâmplat. Când ajung la camion şi pun Iii lele pe masă, au zis că am întârziat prea mult. «Ai auzit r l, i radio sau la televizor ce se întâmplă prin Bucureşti?», ţt* întrebat el. «Au militarii şi ofiţerii lor un televizor scos (foiA şi am văzut mai multe persoane acolo, la televizor. Ce i-a Mirprins e că scrie

Studioul 4, are altă siglă, strigă unii «4 alţii pe acolo... E unul, poet, Mircea Dinescu...». Şi atunci pepe ea: «Cine, poetul ăla? Ce să caute el acolo? E dement», amintit şi de Caramitru. Ea: «Au ajuns actorii să apară public şi să spună... Şi ce spun? Spun despre noi?». Am Luat să le spun direct, aşa. «Şi cine mai e?». «E regizorul Iplu Nicolaescu», zic, îl cunoşteam din filmele lui. Ea, pe III Iun zeflemitor: «Uite, vezi cine a ajuns să ne... Şi zice ceva în de noi?». Zic: «Da, dânsul zice de rău...» Se întoarce către nuşescu: «Ai văzut? I-am dat voie să plece, a avut paşaftyl meargă în străinătate, a avut mână liberă de la noi... Ipiiiocitul... nerecunoscătorul... un stricat! Cu toate târfele Hiii potul lui... Pe mâna cui a ajuns ţărişoara asta!...» Vorbea «ni mult ea". 1

l'pentru locotenentul-major Iulian Stoica, „interogatoriul" au meheiase. „«Şi cine mai e la televizor?», m-a întrebat ea. iun Iliescu», zic eu. Auzisem vag de el. Atunci s-a înfuriat un el, s-a ridicat de pe băncuţă şi a făcut aşa la ea: «Tunum-ai Htul. îl în cauza ta se întâmplă asta... Nu m-ai lăsat să-l termin, ti fi ve. i că ne termină el pe noi!». Cât era ea de băţoasă, la faza MM un a mai reacţionat. Iar el, către mine: «Şi ce face, măi?». În Studioul 4, acolo, dă dispoziţii». «Uite, uite, ăsta o să imliic.1! Nenorocitul ăsta împreună cu Militaru, pe care tot ni I al protejat...» «Nu l-am protejat eu, a avut o problemă cu i 11 1 el Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

una din fete, a fost bolnavă...» «Spion sovietic, spion sm dovedit. Tu i-ai pus... Din cauza ta... Tu nu m-ai lăsal lucrurile pe care le hotărâsem... să-i terminăm... Ai să vi or să ne termine ăştia doi pe noi!»". 1

„Ăştia doi" erau Ion Iliescu şi generalul Nuni Militaru.

Cine e „Marcel”?

Mai mulţi martori-cheie ai evenimentelor din ea un vorbesc despre o frază misterioasă rostită de Elena Coaie, în mai multe rânduri. „Ai văzut ce ne-a făcut Marcel?” i fi adresat „savanta” tovarăşului ei de viaţă şi de moar li

Maiorul Ion Mareş rememorează o discuţie puri, Hi biroul-dormitor al Ceauşeştilor, în seara de 22 deccinh „Eram în cameră eu, Boboc şi Paise, plus Ceauşeştii avut un dialog mai lung, iar spre sfârşit l-am întrebat ce nu aţi rămas în Iran?». Iar el, revoltat: «Cum să i.tn în Iran?! Aici este ţara mea!». S-a întors cu spatele ia m şi a început să discute încet cu Elena. Şuşoteau ceva (de înţeles. Am auzit doar o întrebare a ei, adresată lui văzut ce ne-a făcut Marcel?». Cine-o fi Marcel şi ce-o 111 Dumnezeu ştie!” 2

Misterioasa frază este confirmată de maiorul Iulian Locotenentul-major Iulian Stoica oferă detalii. „Replii a «Ai văzut ce ne-a făcut Marcel?», a fost rostită de ea. uisându-se lui, chiar în data de 22, pe la şapte şi jumătate m* cam la o oră după ce au fost aduşi. Erau în încăpere cu M u Ţecu, Dinu, Paise, Boboc. Când a făcut afirmaţia asta, ea ei o picioare. El se afla jos, pe scaun. Ea s-a apropiat de el şi alai zis, scurt, aşa: «Ai văzut ce ne-a făcut Marcel?». Şi el a il.it cap. Am înţeles tâlcul acestei discuţii după vreo doi an i M. aprins figura asta şi a ţinut-o minte… Şi tot ne întreba n i lu’ ce s-a terminat acolo totul, până când am aflat de la Mai, «de la Ţecu. Că desluşiseră povestea, pe acolo, pe la Buci n. 1

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

TELEFOANELE LUI ILIESCU

IM itllnt care a fost întreaga enigmă. În opinia lor, Marcel ar fi l iogu Rădulescu. Acesta, împreună cu un grup din jurul» fi insistat pe lângă Ceauşescu să facă mitingul din 21 piiitibrie, care avea să-i fie fatal. «Marcel» spera,

probabil.

I lucrurile o vor lua razna şi că se ridică şi Bucureştiul, după iHii. oară. La asta se referea Elena Ceauşescu”. 1

Iulian Stoica spune că „Marcel” a mai fost invocat şi pe 23 lenibrie, când Ceauşeştii erau duşi în punctul de comandă (jul» i I, „Au discutat şi pe 23 ceva despre chestia asta cu Marcel, i-i nici acolo nu mi-a fost clar, să fiu eu sigur că e vorba desfţ¥ i. ogu Rădulescu. Îşi reproşau greşeala făcută, de a avea Miniere în «Marcel». Şi vorbeau despre amestecul străin, îl, N pe Marcel în contextul intervenţiei străine”. 2

Ai claşi Iulian Stoica declara, în 1994, Comisiei Senatoriale piti a Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989: „Unii în HMJK că Marcel ar fi fost Mihail Gorbaciov…” 3.

I a eu de crezut că la Gorbaciov se refereau Ceauşeştii. În iMml, varianta Gogu Rădulescu pare plauzibilă. Până la 22 Pt» iinirie 1989, Gogu (Gheorghe) Rădulescu a fost membru itetul Politic Executiv al CC al PCR, deţinând funcţiile

1* vii coreşedinte al Consiliului de Stat şi preşedinte al Curţii 4 i niil rol Financiar. La Revoluţie avea 75 de ani. Comunist» «iile. l din 1933, a urcat în ierarhia de partid graţie legături n. de speciale cu Moscova. Soţia sa a fost colonel NKVD» li Hiioşul KGB). De altfel, în vâltoarea evenimentelor din pl fimbrie 1989, Ceauşescu şi alţi membri ai CPEx îl bănuiau H l ingu Rădulescu că e agent sovietic.

Ihipă Revoluţie, Gogu Rădulescu a avut parte de un l» (rtnient preferenţial din partea noii puteri. El a fost scos i şeni din „lotul CPEx”, care era judecat pentru vina ciin li vă de a nu i se fi opus lui Ceauşescu în şedinţa din

Îl tieiembrie 1989, când dictatorul a ordonat să se

tragă Hi Hiiiniiestanţi. Majoritatea membrilor CPEx au stat câte MM piilru ani în închisoare. Excepţiile au fost Constantin

P* Vii u îi I) omenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999 îmi ni Sloica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 1 iunie

276 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Dăscălescu, Gogu Rădulescu şi Ioan Ursu, demnitarii „clubul sovietic”.

Mai există o variantă pentru misteriosul „Marcel” invin de soţii Ceauşescu: Marcel Shapira, şeful masoneriei roitul în exil. Nicolae Ceauşescu avea multiple legături cu n mai ales valutare. Dar conexiunile lor din acele ultime ilr. regimului au rămas învăluite în negura timpului.

OALA DE NOAPTE A COMANDANTULUI SUPREM

IM («arma de la Târgovişte, fostul dictator trecea prin Miomente de furie şi de umilinţă. El şi soţia sa stăteau «tthesuiţi într-un pat de fier şi îşi vorbeau în şoaptă. Din live de siguranţă, ei nu erau duşi la WC-ul de pe hol, l îl făceau nevoile într-un bidon de plastic, la adăpostul IIMUI paravan, chiar în camera în care dormeau.

A

Tuli m² ce, la Bucureşti, un grup de „emanaţi” se instala I l. i putere călcând pe cadavre, Ceauşeştii îşi continuau JLlrământările în cazarma din Târgovişte. În clepsidra îl lor, nisipul se apropia de sfârşit.

Miţiii şi subofiţerii li se adresau respectuos, ca unui ilentat şi soţiei sale. „Le-am vorbit frumos, cu «tovarăşe ţiu linte» şi «tovarăşa Ceauşescu»” 1, spune caporalul Dorian l tiţ. i Colonelul Kemenici i se adresa respectând ierarhia

f n „Tovarăşe comandant suprem”. 2

Vi. ijii reală nu mai semăna însă câtuşi de puţin cu cea a fi (i demnitari. Hrana sărăcăcioasă, încăperea austeră i-ii na precară îi făceau pe soţii Ceauşescu să se

considere îi i li f. rabă prizonieri. Erau oarecum mulţumiţi că sunt păziţi, (în i ale spaime trăseseră de-a lungul zilei de 22 decembrie, l i-a 11 descopereau crunta realitate: îşi făceau nevoile într-un bun de plastic, în camera în care dormeau. Recipientul folosit luli niu Dorian Dobriţa – Bengeşti-Ciocadia (Gorj), 24 iulie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

ca oală de noapte se afla după o perdea, la câţiva metri de Paise şi Boboc ieşeau, pe rând, şi duceau bidonul la Wl din capătul holului. „Pe ei nu-i duceau la W.C. din motivn siguranţă, să nu apară probleme” 1, spune caporalul Dolm

Patul din mijloc

În Comandament, Ceauşeştii locuiau într-o în „îi aproape pătrată (5, 70 metri peretele exterior, 5, 90 metri i laterali), cu înălţimea de 4,00 metri. Camera avea două Iru mari, înalte, cu grilaj de fier. Ferestrele erau acoperite cu j» i la fel ca în biroul comandantului, situat alături. Astfel, Ni „şi Elena Ceauşescu nu puteau vedea ce se întâmplă în „l celor patru pereţi. În schimb, auzeau ce se scanda în sli. i.

În cameră se aflau trei paturi militare, de fier, care în n ţi le precedente, începând din 17 decembrie, serviseră d culcuş pentru câţiva ofiţeri din conducerea unităţii. În de 22 decembrie, după aducerea dictatorilor în ea – u Elenei Ceauşescu i-a fost repartizat patul din partea IIIMJ

de lângă peretele care despărţea camera de biroul con I

tului Kemenici. Nicolae Ceauşescu a luat în primire palul mijloc. După o vreme, cei doi şi-au rugat păzitorii să i 1.» – stea împreună. Militarii au acceptat, iar Tovarăşa şi un alături de Tovarăşul, în patul din mijloc. Din acel num cei doi nu au mai fost despărţiţi. S-au ghemuit unul I celălalt, mângâindu-se şi vorbindu-şi în şoaptă.

În partea dreaptă a camerei, aproape de uşă, era o, 1 teracotă. Era o sobă pe gaze.

Pe partea stângă a încăperii se aflau, în ordine, o chlil izolată cu un paravan înalt, de plastic (lângă perei el, 1 spre hol), un birou cu patru scaune (la mijloc) şi un MI fereastră). Acest al treilea pat din cameră era folosii, pe i s-au simultan, de cei doi paznici din interior ai Ceauş, n căpitanul Ion Boboc şi plutonierul Constantin Paise

1 Interviu Dorian Dobriţa – Bengeşti-Ciocadia (Gorj), 24 iulie 2 (10".

OALA DE NOAPTE A COMANDANTULUI SUPREM

1.1 intrarea în biroul-dormitor se afla un alt paravan, preşul cu o uşiţă pe partea dreaptă. Peste acel paravan, care i, i mai scund decât cel din stânga, se putea privi în cameră, Mi intrarea era posibilă doar pe uşiţa dinspre sobă.

În încăpere nu era televizor, dar prin perete se auzea, pierit, onorul televizorului din biroul comandantului unităţii, tilundul Andrei Kemenici. Ceauşeştii nu puteau auzi cine şi

— Vorbeşte la TVR, dar acel bâzâit le stârnea curiozitatea.

*

* * *

I M'icuţie din seara de 22 decembrie, imediat după masă, (Mie căpitanul Boboc şi soţii Ceauşescu. Povesteşte ofiţerul.

I am întrebat: «Ştiţi situaţia de la Timişoara?». El: «Nu „ti!.il ordin să se tragă». Era nervos, agitat, ar fi vrut să conlliiic Iraza, a bâlbâit ceva, dar a intervenit ea: «Linişteşte-te, în iile... Nu te mai agita». Îl lua în braţe, îl mângâia pe obraz, în păi... Ea: «Şi câte am făcut noi, Nicule, pentru ţară şi l „il. Am construit oraşe, combinate, am achitat datoriile îi I ne... Şi acum să-şi bată joc de noi,

să organizeze lovitura h* it.il. Dar lasă, o să vadă poporul că trădătorii vor răul llll Cum te cheamă? De unde eşti?». Nu i-am spus cum mă IM HII, I, i-am zis doar că sunt din Piteşti. «Şi nu-ţi place cum nulă oraşul? Câte blocuri... Păi, aşa era pe timpul părinţilor şi-i Ale am făcut şi în Piteşti! ...» «Poporul a construit totul», ni 11.i. puns. Lui i-am cerut voie să-mi aprind o ţigară şi mi-a nul, De atunci, am fumat întruna şi nu-l deranja. De fapt, o =. I „i nici nu observa. Era ca un leu în cuşcă, se plimba de in i olo, nervos, agitat, pe gânduri. Îl întreb: «De ce aţi pieii. lin Comitetul Central?». «Am greşit, nu trebuia să plec... H. În i s-a rămân, să spun poporului...» «Şi cum aţi plecat?»

t'ml elicopterul şi am vrut să merg într-o întreprindere în l. i Republica, la 23 August... unde este o clasă munciţi» puternică, să-i pot aduna şi să le spun... Apoi ne-am nMn pt.il spre Târgovişte, unde auzisem că e linişte... Damtt «În iar lângă Titu. Am luat de pe şosea o maşină roşie.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

apoi una albă şi am vrut să ajung la Combinat să le vorbi muncitorilor...»”1

Slalom printre amintirile căpitanului Boboc. „Se lăut miezul nopţii şi el mi-a cerut să le aduc un televizor. I,» spus că nu mai e program, că programul se întrerupt 1 ordinul dânsului la ora 22... I se făcuse foame. Mi-au t să-i aduc brânză dulce şi apă minerală. I-am spus că n.tv iar el s-a înfuriat: «M-aţi adus aici să vă bateţi joc de mini sunt preşedintele României şi comandantul vostru su p ni ni «Vă rog să mă înţelegeţi, nu avem în unitate brânză du la nici în oraş n-am văzut aşa ceva. Şi nici apă minerală, i, a a plată e otrăvită de terorişti». «Cine sunt ăştia?» «Dai. i i ştiţi dumneavoastră, eu de unde să ştiu? Au tras în po i acum trag aici. Noi suntem atacaţi şi ne apărăm». Af.u. l trăgea. Ceauşescu era înfricoşat. Zice: «Vreau să mă din el

Comitetul de Partid, la tovarăşul Găvănescu!» «Nu su piu acum, trebuie să vă asigur securitatea... N-auziţi ce-i af.u. i Demonstranţii erau înstradă. Scandau «Ole, ole, Ceauşi „un mare!». S-a concentrat un moment şi a descifrat mesajul u îi din stradă. Li s-au întunecat privirile şi lui, şi Elenei. Al im. i el şi-a recăpătat încrederea în mine, în Armată chiar”.

*

* * *

„El se frământa, se agita ca un turbat. Ea: «Nicule, Iii uşii te-te!... Hai să te culci, că e târziu...» A ascultat-o, s-a Iun.

pe pat. Ea aţipise. El n-a închis ochii. S-a ridicat şi put să se plimbe prin cameră. Venea lângă mine, se opu i dreptul meu şi mă fixa cu nişte ochi înfiorători, voirul p. uit să-mi destăinuie ceva. Mi-era frică să nu mă hipnolii l şi-mi schimbam privirea din ochii lui. Atunci, pleca l. mnt ea, o mângâia, schimbau câteva priviri, comunicând în l.i...» discret, punându-se de acord... Camera aceea îl sufoi, i i «într-o stare de nedescris, ceva între aroganţă şi supuneri ml îi putere şi neputinţă, între pisc şi prăpastie”. 3

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

OALA DE NOAPTE A COMANDANTULUI SUPREM — 281

În noaptea de 23 spre 24 s-a tras puternic, îndeosebi în llf, în dispozitivul unde fuseserăm noi de cu ziuă. El ivi. i stare. N-a pus geană pe geană. Se tot frământa şi sc. 4 deplasa de colo-colo în încăperea strâmtă în care suprat» (iinm. Ea, în schimb, mai aţipea. Stătea întinsă în pat şi o 1 lui a din când în când somnul. Era ca un cadavru. Dormea i BUM deschisă, cu mâinile pe burtă. Avea o piele uscată şi nA... Aveam impresia că-i moartă”. 1

*

* * *

h…4 decembrie, trăirile căpitanului Boboc iau direcţii (de luşite. „S-a pornit iar potopul de gloanţe. Prin geamul în care ne aflam nu a trecut niciun glonţ. Deci, nu fusel Atii vi. aţi în acest timp, el s-a arătat foarte speriat. Intrase punică. O sfeclise. «Ce e?» «Suntem atacaţi!» Cât s-a tras, au i uniinţi ca nişte copii, căutând locuri mai ferite. Simţeai fi uni funcţionează instinctul de conservare, de apărare… Mpl această furie războinică, au reînceput plimbările lui nerWM prin cameră. Nu erau trasee fără sens, ci erau gânduri MI lerate în mişcare. Dar cine să le descifreze când eu eram Murmit de o săptămână, lihnit de foamea pe care n-o mai ÎHI am, părăsit de şefi şi de subordonaţi, dezorientat şi fără lllii mă îi lăsat pradă pustiului de gânduri venite de peste tot, r în faţă cu cel mai pândit şi vânat om al acelor zile”. 2 În acest context, căpitanul Boboc trece prin alte provocări fv I pun la încercare. „În acea cameră erau şi câteva cărţi ui în învăţământul politico-ideologic, necesare ofiţerilor în lucraseră acolo. El a luat o asemenea carte, a frunzărit-o lui timp, incapabil să se oprească asupra unei pagini, apoi a Nil It o, oftând, de unde o luase. După un timp, în unitate s-a ill guiţat de porci. Ea a întrebat: «Cine ţipă aşa?». «Se taie (t!”, i am zis eu. «Păi, cum aşa?! Asta e neruşinare! Situaţia – i 11 are e şi voi tăiaţi porcii…» Am căutat s-o calmez, să-i

Viind Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

explic că în unitate sunt sute de militari cărora treimii» li se asigure hrana, că nu se fac chefuri, că şi în asenu (momente cazanul trupei trebuie să funcţioneze. A inien el, împăciuitor: «Uite ce e, te rog, du-te la comandantultăţii, cere-i nişte bani să-mi cumpăr o cămaşă, că asta du mine e murdară… Şi spune-i că azi vreau să

mănânc cu oli la popotă… Să le spun că ţara e trădată…»”.
1

Rugăminţile lui Ceauşescu au rămas fără reui Căpitanul Boboc i le-a adus la cunoştinţă comandantului colonelul Kemenici, dar acesta nu a dat niciun răspun

*

* * *

O mărturie răvăşitoare, prin conţinut şi limbaj „i i lăsată de locotenent-colonelul Gheorghe Dinu, locţim comandantului Securităţii Dâmboviţa. Afectată de agi u tisme, mărturia colonelului Dinu a fost făcută „la cald decembrie 1989. „Din discuţiile purtate cu cei doi tirani ei îndreptate împotriva poporului, am concluzionat faptul, ilii lăsau impresia unor drogaţi, nu realiza nimic din cele ce se ml pla – tot timpul profera insulte şi jigniri cum că am trădat i.1 poporului, am încălcat jurământul militar, şi că vom da MU el în faţa poporului şi clasei muncitoare. Faptul că nu reali am este susţinut şi de faptul că la una din discuţiile purtate de domnul Colonel Kemenici Andrei în prezenţa mea cu cei dni în nr. 1 s-a adresat comandantului cu rugămintea să-l împrumut ceva bani pentru a se înscrie la masă la popotă. „2

În 1996, colonelul Dinu a murit subit, fără ca vreo boală fi anunţat sfârşitul. Scria intens la o carte – Am fost ulh şofer al Ceauşeştilor – pe care voia s-o publice în acelaşi I N-a mai apucat. Iar manuscrisul cărţii a dispărut di 11 u 11 în care Dinu era internat.

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

DIVERSIUNILE DE LA TÂRGOVIŞTE

I i tel ca în Bucureşti, şi la Târgovişte au apărut „inamici invizibili” care atacau Armata aerian şi terestru. Miza era nr. irea unei confuzii în care Ceauşeştii să fie suprimaţi, i ulonelul Kemenici a dat mai multe ordine de

împuşcare ut cidentală”, fără proces, a dictatorilor.

schimbul de focuri din jurul UM 01417 Târgovişte, unde se aflau Nicolae şi Elena Ceauşescu, a început

L încă din ziua aducerii celor doi în cazarmă: 22 decem I u pă cunoscuta reţetă a rafalelor scurte şi a semnalelor Mimase de pe cer, dar şi de pe ecranele de radiolocaţie, în il îi se luptau cu atacatori inexistenţi şi cu ţinte care dis-MMU şi apăreau la comandă.

I’i I mele schimburi de focuri din unitate au fost înregistrate

„Decembrie, puţin după ora 22.30. Dictatorii se aflau i... iimă de patru ore. La Bucureşti, noii conducători ai II L I, IU totul despre poziţia Ceauşeştilor. Ion Iliescu şi IM MAI Stănculescu vorbiseră personal cu ofiţerii de la Hiiinlamentul unităţii din Târgovişte. În I.irtea Ceauşescu la Târgovişte, Viorel Domenico a conii îl din „Jurnalul acţiunilor de luptă” al comandantului nlll hi ura 22.40 s-a deschis focul cu armamentul de infanterie Hlllciii asupra unui elicopter, consumându-se 11 lovituri

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

explozive, calibru 85 milimetri. Pe timpul acţiunii ţintei un inamicul a întrebuinţat un puternic bruiaj activ radioloca\w

În „Jurnalul de luptă” nu apare şi finalitatea acţiunii, il. i fost sau nu doborâtă ţinta. Ofiţeri din unitate confirmă însă a fost doborât niciun aparat de zbor, n-a fost capturat nu u „vreun centimetru de tablă din „elicopterul inamic”. Explli e simplă şi a fost furnizată de specialişti în războiul eleclu „aparatele de zbor” nu existau în realitate, ci erau proiei (rituale. Ele apăreau doar noaptea, din două motive:

1. pentru a induce o panică suplimentară;

2. pentru că ziua ar fi putut fi depistată făcătura, dai n că „hologramele” respective nu aveau forma perfecta a ui elicopter, ci erau un fel de „vagoane luminoase”, capului

simuleze inclusiv zgomotele unui atac armat.

În acelaşi „Jurnal de luptă” este prezentat un alt ăla, din dimineaţa de 23 decembrie:

„La orele 4.30 şi 6.45, inamicul acţionează cu elicoptere III de foc a UM 01417. Conform misiunilor primite, bateriile nu nene deschid focul asupra ţintelor descoperite, consumânilii lovituri explozive şi este doborât un balon luminescent, întrebai de terorişti pentru inducerea în eroare” 2.

Voia să evadeze printre gloanţe în timp ce afară se trăgea infernal, Ceauşeştii se aflai i în cameră care avea două ferestre chiar spre zona de un, la presupunea că este atacată unitatea. Mai exact, dinspre I n industrial de petrol, situat vizavi de cazarma UN OM Cazarma şi liceul erau despărţite de Bulevardul Castanii Boboc susţine că „odiosul” i-a cerut, în acea noapte, să inizeze o evadare. „A venit în faţa mea: «Puteţi asigura un l’In cu care să ne deplasăm în zona Voineşti-Câmpulung, saniei o casă de oameni?». Eu i-am răspuns: «Nu sunteţi în sigiu „Oamenii v-au urmărit şi vă urmăresc». M-a bătut pe iun îi

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

DIVERSIUNILE DE LA TÂRGOVIŞTE

tţ şoptit, parcă ferindu-se de Elena: «îţi dau bani, grade, ce pil», l. u i-am spus: «Pe unde să plecăm? Suntem înconjuraţi

* demonstranţi şi teroriştі, care atâta aşteaptă». Apoi el: «Ştiu ” i I – am amăgit: «Să se mai liniştească vacarmul de afară

* (lin fim». S-a mai liniştit, însă cu fiecare rafală auzită intrau gtâiu loi în panică. Într-un târziu mi-a spus: «Putem pleca pe la

* n! trei noaptea, când se mai linişteşte situaţia»”. 1 tensiunea din stradă se simţea şi în camera Ceauşeştilor.

MUM spune că, din cauza desfăşurării de forţe de afară, dicii Mii nu au dormit aproape deloc în acea noapte. Era a doua ««¡Mo agitată, după cea din sediul CC al PCR.

A doua diversiune asupra unităţii a avut loc în dimineaţa Ni l decembrie. Atacurile au fost prefaţate de un telefon I ameninţare. Comandantul unităţii, colonelul Andrei» nimici, şi-a amintit de acel moment, trăit alături de maiorii (fi Jeeu şi Ion Mareş (de la Armată) şi de colonelul Gheorghertjnu (de la Securitate).

I mm în birou cu Mareş, Ţecu şi Dinu. Era ora 6.05. – i illam măsurile ce trebuiau luate odată cu ivirea zorilor, mi! telefonul de oraş. Răspunde Mareş. îl văd că se îngălbeţile, că îi tremură glasul şi mâna. îi cer receptorul şi ascult: (¡» meniri, fii atent!». Deci mă ştia, mă cunoştea. Mi se adresa (IjH ilnr, pe nume. «Dacă într-o jumătate de oră nu predai ŞI. 1, 1 lor II la poartă, ştergem cazarma de pe faţa pământului»,» în lui robat: «Despre ce trădători vorbiţi, cine sunteţi?». Şi-mi» uuule: «Trupele speciale. Vezi că n-avem chef de glumă. În ţi l, i dispoziţie o jumătate de oră». Şi a închis". 2

I „invit aceluiaşi Andrei Kemenici, peste o jumătate de 4Î În jur de 6.35, începe infernul. „Cercetaşii observatori în n înnalizat, la o înălţime destul de mare, cinci ţinte aeri – în e evoluau cu caracteristicile de zbor ale elicopterelor. n o i, mele radar, ele nu apăruseră. Am aflat ulterior. Cu Miil liber însă, luminile se vedeau clar, se deplasau spre Uium 1? 10 spre noi, spre nord. Atunci, Mareş, care se afla în întliil de comandă, a dat undă verde bateriilor de artilerie

V'îi iivi I lomenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

antiaeriană. S-a pornit un foc năprasnic, cu toate calegia de armament, inclusiv cu cel de infanterie. La

verticala,.1 gur. Şi erau în total circa 500 de guri de foc. După acest MI de foc, cum s-a lăsat liniştea, primesc telefon de la au persoană din «trupele speciale»: «Ai crezut că glumim A» doar începutul!»”. 1

Rafalele de pe blocuri

O altă mărturie referitoare la diversiune aparţine III dintre gărzile de la uşa camerei în care erau Cea ies Locotenentul-major Iulian Stoica a văzut trăgători pe I» Irite din vecinătatea cazărmii.

„Din locul în care mă aflam, am văzut că, de pe un I situat în apropierea unităţii, s-a executat foc cu o arma prea unităţii militare. Era foc cu foc, nu automat, dai ml cadenţă rapidă. Pe platou erau TAB-uri care aveau îmitoare. Acestea au luminat locul şi au strigat la oamenii di bloc să plece de la geamuri, să se aşeze pe jos, pentru i va trage. Se trăgea de pe terasa blocului, iar din unghiul care mă aflam, am văzut lumini, foc la gura ţevii. Ali direcţia focului de la gura ţevii era o scară de incendiu tip cu o extraordinară dexteritate şi-a dat drumul pe n i scară, coborând de pe bloc. Cei care trăgeau l-au urmat i! rafala” 2, a declarat Stoica.

Asta se întâmpla tot în dimineaţa de 23 decembrie, dii toată noaptea bateriile antiaeriene trăseseră după ţinte Îmi

„Teroriştii” de pe macara

Isteria atacurilor teroriste. Un episod de acest gen s-au» mat pe 24 decembrie, în jurul orei 17.00. Colonelul Ion M se afla în patrulare cu tancul, prin oraş.

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, fi i-i: Iulian Stoica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie IW i 1994

DIVERSIUNILE DE LA TÂRGOVIŞTE

Îmi mareş: „Deodată, atenţia ne-a fost atrasă de strigătele Mlimii aflate pe o pasarelă. Făcea semne către o

macara-turn Mllă la construcţia unui complex agroalimentar. Pe plat-H» HM, sus, am observat doi indivizi. Am ordonat comandantul i îi tanc, plutonierul-adjutant Petrescu, să deplaseze tancul Şti1 m. icara. În timp ce se execută această manevră, asupra lini iloi s-a deschis foc de către o grupă de cadre militare. Am plivii: «Nu mai trage nimeni!». Focul a încetat, dar unul din111 îl oi murise. Rămăsese agăţat cam trei-patru metri mai de platformă, în piciorul macaralei. Am ordonat cadrelor 4 I iicsteze pe celălalt, care ridicase mâinile. Era un tip înalt, Ütli Mi.it într-un costum de blugi. Purta o barbă bogată. I-am utilii at documentele. Am tresărit. Era cetăţean român denaţi«» iliiale germană. Mirosea a băutură şi avea o privire cum nu «. îi lulalnisem. I-am pus câteva întrebări. «Cum te numeşti?», t ni 11 lorst», îmi răspunde. «Unde locuieşti?». «În Târgovişte». I i îi 11 Lucrezi?». «La Combinatul de Oţeluri Speciale. Sunt ingim, uni spune. «Ce căutai pe macara?». «Am fost la ţară cu un flNHI it şi am tăiat porcul. Am şi băut ceva. Când m-am întors, pl II care am fost sus pe macara mi-a zis să ne urcăm, să vedem HAI lune ce se întâmplă în oraş». «Bine – zic dar de acolo s-a IM «. niipra manevranţilor din gară». Îmi spune: «Nu am tras îţi I am mai întrebat: «Cine este cel care a rămas agăţat de (HHII macaralei?». Îmi spune: «Nu-l cunosc, acum l-am întâlnit \m dat ordin să fie dus la arest. A fost eliberat a doua zi. («H n i I ştiţia lui, care era asistentă, şi doctorul Centrului Militar Hfi-aii, care au garantat pentru el” 1.

Isteria din centrul de comandă

I il 111 i I i tari au consemnat ce s-a întâmplat în biroul comanfanliiliii UM 01417, Andrei Kemenici, în timpul misiunilor luptă. Iată un moment tensionat din noaptea de 22 spre H îţi rmbrie 1989.

V’îi iivi I lomenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura

Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Colonel Kemenici

Ora 04.35 – Elicopter la sol, doborâţi-l! Bateria 3 a tras, i unui obiect mişcător.

— Nu s-a plecat nicăieri, toată lumea în poi 04.36 – La Adânca s-a auzit o bubuitură de tun verifice ce este! 04.38 – Bateria de 85 mm a tras pe un obiect mişcă a explodat. Să se verifice pentru a da dale 04.40 – Luaţi legătura cu Dâmboviţa!

— Pe podul de la oţelărie, cinci Dacii 1300, un una neagră, se îndreaptă spre Micro 11.

04.45 – Elicopter se apropie de zona de foc. I i imediat.

04.46 – Am alt elicopter în aer.

— Am tancurile. Am trimis după muniţia de Ier le.

— Vine Ciupitu cu muniţie pentru tancuri.

— Pe cele care au fost jos nu am putut să îi trug.

— Vreau să le dobor în aer, până să ajungă l.i

Atac terorist până unde a ajuns scai.» zugravului

O întâmplare din ciclul „Cine-a tras în noi după?”. petrecut şi în UM 01417. În timpul diversiunilor temi ofiţerii din cazarmă au constatat că militarii trăgeau d 111 inamic care nu „nimerea” clădirea Comandamentului măcar cu un glonţ. Ne lămureşte locotenentul-major lui Stoica.

„Un alt episod interesant a fost atacul din faţă, ca \ lionul ar fi fost atacat din liceul de vizavi de noi, de i an desparte Bulevardul Castanilor. De unde mă aflam, ani a canonada. Nu ştiu care a fost momentul deschiderii Iun

DIVERSIUNILE DE LA TÂRGOVIŞTE

m N a tras dinspre cazarma noastră spre liceu. La comisia! e rtnchetă din 1990 s-a constatat că toate urmele de gloanţe» «ni de la noi către ei. De la ei către noi nu

există nimic. (1111 uitat cu foarte mare atenţie. Şi mai interesant este făptui că pavilionul a fost parcă pictat din ordinul colonelului pilicnici, ca şi cum ar fi fost ciuruit de gloanţe. Se vede şi «uni acest lucru până la un anumit nivel, până unde a ajuns H’it. i zugravului”. 1

Andrei Kemenici a explicat de ce a recurs la acest truc – Iii l, irea” unor urme de gloanţe, după evenimentele din peinbrie 1989, pe faţada Comandamentului. „Recunosc, „i multiplicat prin tencuială urmele gloanţelor, dar fără să iii. u esc un interes personal. Mii, zeci de mii de oameni tre’ MII ilnic dinspre şi înspre gară, pe Bulevardul Castanilor, (ginite cele două clădiri impozante, aflate faţă în faţă: Liceul itolu. trial de Petrol şi Cazarma UM 01417. În timp ce liceul «fi ciuruit, făcut zob, clădirea cazărmii rămăsese aproape wt. i, I, i. Erau câteva urme de gloanţe, dar invizibile din stradă, pite trecător era liber să se uite în stânga şi în dreapta. Şi M ţi spunea? Că am tras ca zăpăciţii, fără motiv. Şi atunci, i, în zis? Să salvăm obrazul Armatei! Dăm nişte bidinele şi jiilvăm imaginea Armatei”. 2

Ordin de la Bucureşti: împuşcaţi-i pe Ceauşeşti!

t cnomenul terorist simulat în jurul cazărmii de la Târgo – iile putea lua dimensiuni tragice. Militarii implicaţi direct în i» it (căuşeştilor au primit ordine dubioase, nespecifice conjţtiiei militare. Comandantul UM 01417, Andrei Kemenici, a aMuiwil în mai multe rânduri subordonaţilor săi executarea 4 hientală” a celor doi dictatori.

Itill.in Stoica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 1 iunie tţ

V’îi iivi I lomenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Presat de noua conducere de la Bucureşti să „IVUII

la metodă”, comandantul Garnizoanei Târgovişte a le i punctul de a-şi trimite la moarte propriii ofiţeri. De la un rea în unitate a Ceauşeştilor, colonelul Kemenici a fost. It mai întâi cu sugestii, apoi cu ordine explicite de afiul conturile cu cei doi prizonieri.

După primele discuţii telefonice cu generalul Stăncui (22 decembrie, orele 19.30 – 20.00), orice atac asupra unii a fost considerat de Kemenici ca fiind catastrofal. Coloiu îi căutat situaţii în care să-i pună pe subordonaţii lui să „i 11 la metodă”, aşa cum îi tot cerea Stănculescu. Să-i împu pe Ceauşeşti şi gata. Numai că ofiţerii care au primit, n. ordine au făcut tot posibilul să nu le execute. Ele erau 1 în aşa fel încât şi asasinii cuplului dictatorial riscau să la rândul lor, lichidaţi.

„Ioane, tu îl execuţi pe Nicolae! Ţecule, tu o execuţi pe Elena!”

Unul dintre primele momente în care Kemenici. i i s-a „recurgă la metodă” a fost dimineaţa de 23 decciulu Nebunia a început după ce la unitate a fost primit în i st e 11 telefon prin care se cerea predarea Ceauşeştilor, „altfel, 11111 jumătate de oră, cazarma va fi rasă de pe faţa pământului

Episodul a fost relatat de unul dintre cei care orgaiil paza dictatorilor, maiorul Ion Mareş. „Am fost tot timpul 11 u vocaţi. Scopul era unul singur: să-i executăm noi. Kenu n ne-a spus mie şi lui Ţecu: «Ioane, tu îl execuţi pe Un ni Ţecule, tu o execuţi pe Elena! în caz că pică cazarma 1 a fost ordinul pe care l-am primit eu cu Ţecu. Ce ordine primit Stoica şi ceilalţi… sunt alte probleme. Eu nolnM într-o agendă de-a mea cum se întâmplase până atuiu I ore şi minute, tot ce-am făcut. M-am speriat, am rupt Im l-am întrebat pe Kemenici dacă pot s-o rup. M-am dus Ian

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

ul alimentar. Era un butoi – noi aveam butoaie cu nisip pHtiiti pompieri. Pe 23 dimineaţa, când a început calvarul, tttt t. 11» t foaia în bucăţi, pe care le-am îngropat în nisip. Era în I de jurnal de luptă… Şi mă cheamă Kemenici cu hârtia.

— l-ai că… M-am dus la butoi, am răsturnat butoiul, am ttititial bucăţile, am refăcut hârtia şi i-am dat-o lui Kemenici, e Ifeacă în jurnalul acţiunilor de luptă”. 1

Maiorul Ion Ţecu confirmă total ordinul primit de el şi de Mimul Ion Mareş de la comandantul Kemenici: „Ioane, tu il a… uţi pe Nicolae! Ţecule, tu o execuţi pe Elena!” 2.

„Omorâţi-i şi veniţi pe poziţie!”

11 lecembrie a fost ziua în care ofiţerii UM 01417 au primit ti» mai multe ordine de a-i împuşca pe Nicolae şi pe Elena khtşescu. Au fost ordine disperate date de Kemenici, care la Utulul său era somat de la Bucureşti, din ce în ce mai des, să ifi uigă la metodă”. Mărturia căpitanului Boboc o întăreşte. ea a maiorilor Ţecu şi Mareş.

I a orele 17.00 s-a întâmplat ceva ce seamănă cu un joc Mi tnia mare, deosebită. O diversiune, cred. S-a tras dinspre th» ttl de vizavi spre unitate. În acel moment s-a dezlănţuit IIMII concentrat din interiorul clădirii. Era un vacarm de Hlilehi t is. O hărmălaie şi o debandadă perfectă. Se trăgea 4» te holuri, din birouri, din dormitoare, de sus. Un ecou Utili altor. Iar eu, fiind în interior, aveam impresia că se duc i) de pe hol, că au intrat teroriştii în Comandament. De (pl nu se auzeau decât zgomotele din interior. Din afară Mi tv i răgea. În aceste momente, comandantul trece în fugă it spune: «Cade Comandamentul!… Omorâţi-i şi veniţi pe r „11 le!… Salvaţi-vă cum puteţi!…». Şi a dispărut. După câteva ptiliente s-a făcut linişte. Toţi părăsiseră Comandamentul,

w «111, v. eserăm doar eu cu Stoica, păzindu-i pe cei doi. Ulterior aliat că, ajuns în poziţie, Kemenici anunţase oamenii că

Inli-i viu Ion Mareş – Târgovişte, 21 aprilie 2008

liii-i viu Ion Ţecu – Târgovişte, 21 aprilie 2008

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

a căzut Comandamentul. Neavând curaj să executăm unii nul primit – uciderea celor doi am ieşit pe hol. Inin, 1 Comandament era pustiu. Vraişte. Linişte. Toţi se retrăi... în poziţie. În birou sunau telefoanele... Nu mai era nimeni care să discuţi. Cui să-i ceri un sfat? Pe fereastră, zărim în i u-tl doar doi oameni cu armele îndreptate spre Comand.mu ni Dispăruseră până şi cele două TAB-uri ţinute permanei îl» i tru retragerea forţată a celor doi – unul la uşa din spa I –, 111» în faţa Corpului de Gardă. Ne aşteptau probabil să u., Atunci mi-am dat seama de scenariu: i-am fi executai pe o doi, iar noi am fi fost împuşcaţi că nu i-am păzit, că am în că am părăsit postul încredinţat. S-ar fi spus că cei doi în ar fi fost ucişi de necunoscuţi care ar fi pătruns în unilalt acele momente tulburi. Revenirea personalului în un i la 11» făcut fără să ne dăm seama cum. În circa o oră, după, a incident, oamenii erau deja fiecare la postul lui. Comandam, ne-a ocolit iarăşi". 1

„Trage un încărcător într-unul şi un încărcător în celălalt!"

Un alt ofiţer care a stat în apropierea Ceauşeştilor, m, i oada 22 – 25 decembrie, a fost locotenentul-major Iulian Mm ţ Acesta avea o poziţie strategică: la uşa încăperii în care mJ ţinuţi dictatorii. Stoica susţine că a primit mai multe ui.l... «de lichidare a celor doi. Motivul pe care i l-a furnizat cineni dantul, colonelul Kemenici, a fost că unitatea va cădea fi mâna duşmanului".

Iată ce a declarat Iulian Stoica, în 1994, Comisiei „I

ei. H brie 1989”: „Personal am avut nişte dubii în privinţa o un i dantului unităţii pentru misiunea pe care mi-a ordonat u fost acuzat de trădare în dimineaţa zilei de 25 decembi le Mi se ordonase să-i ucid pe Ceauşeşti, fără judecată, în I pil 25 decembrie. Colonelul Kemenici mi-a ordonat asta i t i)

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

DIVERSIUNILE DE LA TÂRGOVIŞTE

«Întâmplat când a fost canonada dintre noi şi liceu. A venit it mine, care eram pe hol, şi mi-a spus: «Am pierdut tot! Vin ţi fir ia. Treci şi trage un încărcător într-unul şi un încărcător piflălalt!». Şi a plecat. A doua zi dimineaţa mi-a spus că am Milal, Pe 25 dimineaţa. Nu am executat ordinul şi bine am Bai I Un ofiţer a declarat că a avut ordin să tragă în mine. A Ifttiti a l-a întors cu transportorul cu mitraliera spre geam, HIM erau cei doi, şi dacă aude foc de armă în birou, să destuii. i focul cu mitraliera de 14, 5 milimetri. Eu intram, aşa, şi i i t, i în faţa mea” 1.

Iulian Stoica a fost primul ofiţer de la Târgovişte care l-a BJat direct pe Kemenici că a vrut să facă măcel în cazarmă: mul lui, îi să fie împuşcaţi Ceauşeştii, apoi să fie ciuruiţi păziiHtH asasini ai Ceauşeştilor.

„Te duci şi-i impuşii pe amândoi”.

Nnnptea de 24 spre 25 decembrie a fost petrecută de ni eşti în câmpul din spatele cazărmii, îmbarcaţi într-un fAh (comandantul Andrei Kemenici a încercat şi aici să-i lichi-i-l) e această dată, îi încredinţase misiunea plutonierului i. nitin Stoican. Să urmărim mărturia acestui subofiţer, li i noaptea de 24 spre 25 decembrie, două TAB-uri însoţite 1 «tancuri şi infanterie au fost încolonate în dispozitivul de t» la al unităţii. În primul TAB, condus de un mecanic con*! t, im «ivii de la uzina din Moreni, se aflau cei doi Ceauşeşti ai u iină cu Stoica, Boboc şi Paise. În al

doilea, condus de HJtu ne aflau colonelul Kemenici, locotenent-colonelul Dinu, fjuinnierul Birtan, un caporal radiotelegrafist şi un soldat fiitiniii trei erau unguri. În timp ce caporalul tot bălmăjea H itaţie «Stejarul, mă auzi? ... Stejarul, mă auzi?», pe oblonul MtMrtiulantului au fost introduşi cu mare greutate doi saci, pe i-a preluat Dinu, aşezându-i cu dificultate pe banchetă – i el. Chiar dacă ei ziceau că în cei doi saci sunt haine, eu

Iulian Stoica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 1 iunie

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

sunt sigur că acolo erau doi oameni, că prea stăteau pe ba în 11 ca oamenii... Apoi îi auzeam respirând greu, n-aveau aci, a rău... Kemenici era în afara TAB-ului şi m-a chemat la «I i în pufoaică şi ţinea mâinile în buzunare. Mă întreabă: M, i ştii cine-i în TAB-ul ăla?» Să spun, să nu spun? «Ce-ani au şi eu... Dar nu sunt sigur». Şi-mi spune: «Dacă vrei să nu istorie, te duci şi-i împuşti pe amândoi!». Asta a zis, apoi dus la TAB-ul celălalt, l-a dat jos pe mecanicul-contliu Im mi-a ordonat mie să-i iau locul. M-am codit eu, dar nu avm puterea să mă opun, îmi dăduseră şi lacrimile de frică. I am ba că sunt neras, ba că mi-e ruşine să mă prezint în faţa cu n M dantului suprem, în halul în care arătam. Până la urma i urcat, mai mult împins. I-am văzut. Erau ei, amândoi îmi au militar. M-am uitat la Stoica şi la Boboc. Moţăiau cu anin în genunchi. Deschideau ochii cu mare greutate, apoi le «ai fi pleoapele. Paise era lângă mine, cu puşca blocată în u spre afară, să nu o poată folosi în interior. Se tot frănianla tot foia, se apleca spre cei doi şi şuşotea cu ei. Imediat I urcarea mea în acel TAB, cel cu momâile în saci a dispărut l-am mai văzut nici a doua zi. Eu m-am tot gândit, să ia nu fac ce mi-a zis. Tot căutam momentul. Un nod în pa când eram dispus s-o fac, când mă lăsam păgubaş, în sorţii, mi-era frică şi s-o fac, şi să n-o

fac. Aşa a trecut n. i (Şi am primit ordin să ne întoarcem în unitate. Ajuns în U Comandamentului, am procedat şi eu cum văzusem că M i-a când erau readuşi în Comandament. Am ambalat moti n i îi fac o perdea de fum ca să mascheze coborârea lor din I \H

Iulian Stoica avea să declare şi el, în 1998, că plutonn n Stoican i-a spus că avea misiune de la Kemenici să trac. a „în Ceauşeşti, cât şi în însoţitorii lor.

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

CĂPITANUL CEAUŞESCU, PRIZONIER ÎN CAMION

În plină diversiune teroristă, „odiosul" şi „sinistra" au fu* (mutaţi, pe 23 decembrie 1989, din Comandamentul DIN 01417 Târgovişte în dispozitivul de luptă al unităţii, i i mai târziu, Ceauşescu a vrut să le vorbească revoluţionarilor, dar s-a ales cu nasul spart.

A

n ziua de 23 decembrie 1989, Ceauşeştii au fost „deghizaţi" în militari şi ascunşi într-un centru de comandă mobil. El avea o manta de căpitan, iar ea – haine de i l-ai Efectivele fuseseră aduse din magazia unităţii. I lupă o noapte şi o dimineaţă cu rafale susţinute în jurul M 01417 Târgovişte, conducerea unităţii militare a luat KArii rea să-i mute pe Ceauşeşti într-un loc secret. În acel Mai iit, majoritatea ofiţerilor din grupul de comandă erau divlnşi că forţe malefice sau iresponsabile vor să pună mâna! ii-l doi. Întrebarea e: la fel credea şi comandantul unităţii, lum mi Andrei Kemenici, sau acesta era la curent cu strategia n ciionistă, dar juca teatru în faţa ofiţerilor săi? Iată unul mi iimisterele neelucidate ale operaţiunii „Târgovişte '89".

Invocând pericolul terorist, Kemenici a hotărât să-i «i uuilă pe soţii Ceauşescu într-un camion militar. Vehiculul, MINN. iut special, funcţiona ca un centru de comandă mobil, nnrnici a decis ca maşina în care se aflau dictatorii

să fie Hală între două barăci metalice, în dispozitivul de luptă

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

al unităţii. La câteva zeci de metri de ascunziş se afla cenU de comandă al unei baterii antiaeriene.

Andrei Kemenici: „În dimineaţa zilei de 23 deceinlui ţinând cont de distanţa foarte mică dintre biroul nu a camera în care se aflau ei, aproximativ 30 de metri, am în măsuri şi i-am dus într-un punct de comandă, o dubiţă nu sunt condiţii să se lucreze, dar cu măsurile respective de M I-am îmbrăcat în mantale, am blocat zona şi am adus M.R. Îl la scară, după care am ordonat că nu mai conduc acţiunile luptă de aici, ci din punctul de comandă. Şi i-am ţinui. u până în seara de 23 decembrie. În noaptea de 23, din (au condiţiilor proaste de igienă, i-am adus tot lângă biroul în din Comandament". 1

Se impune o corecţie: între biroul lui Kemenici şi ilun mitorul Ceauşeştilor nu erau „aproximativ 30 de metri", (I maximum 10 metri prin ocolire exterioară. Nu de alta M

cele două încăperi erau situate perete în perete!

*

* * *

Şi în punctul de comandă mobil, Ceauşeştii au fost p. i i tot de căpitanul Ion Boboc şi de locotenentul-major Iar 1 Stoica. Povesteşte Boboc: „În dimineaţa de 23 decembile primit ordin şi le-am spus că vom pleca într-un loc mai l că va trebui să părăsim încăperea şi clădirea, deplasând teren. Elaavutideea, surprinzătoare pentru mine, că ar fi Iun. fie îmbrăcaţi în uniforme militare pentru a nu fi recunoscuţi I cineva. S-a acceptat. El a luat mantaua mea şi o căciulă de l i soldat, iar ea s-a îmbrăcat în costum complet de solda t. U11 e al am aflat că hainele lor civile au fost luate şi duse la Inspect N

Ministerului de Interne. I-am urcat în secret, nici

măcar. i i 1 nu ştia, într-un punct de comandă mobil şi am plecat Am I vrut să introducem automobilul într-o remiză, dar ni im mI în înălţime şi l-am ascuns între două barăci. Pe maşină am t prelata, iar peste aceasta o plasă de mascare. Când sau le îi

Andrei Kemenici – stenograma audierii la Comisia „Decembrie l'JIN V iulie 1994

CĂPITANUL CEAUŞESCU, PRIZONIER ÎN CAMION

(Uit manevrele de staţionare, Nicolae Ceauşescu s-a arătat profund nemulţumit, reproşându-mi: «De ce am venit până aici? Nu ne duci unde ai promis?». Eu i-am spus: «E încă pericol... râtul nu va mai fi pericol, vom pleca». În maşină era frig. Ei erau n îi n 11 i şi, se băgau unul într-altul să se încălzească. A văzut soba pt Interior. Mi-a zis s-o punem în funcţiune. I-am explicat că nu llttiţionează, că aşa trăiesc cadrele militare iarna în aplicaţii, că §vem motorină, piese de schimb... A înghiţit în sec şi a făcut tot din mână, a lehamite. Ea îl mângâia liniştitor" 1.

I, md îl certa pe Boboc că nu-l duce „unde i-a promis", I» ai e, eseu se referea la visul lui de a ajunge la Voineşti.

Îşi făceau nevoile sub plasa de camuflaj

I lupă ce în noaptea precedentă văzuseră cum trăiesc milililll în cazarmă, Ceauşeştii au mai trecut printr-o experienţă: Mintiţiile desupravieţuire în câmp.

Apitanul Ion Boboc: „Şoferul punctului de comandă» IHI nu ştia cine se află în interiorul maşinii lui. Avea ordin fie ten în cabină şi, în caz de pericol, să-şi apere autovehicu-Htl I a un moment dat, ne trezim cu C.I. – stul unităţii (ofiţerul jt inutrainformaţii, care aparţinea de Securitate – n.a.), parcă III din pământ. îl vede Stoica şi-l ţine departe, ieşindu-i în mininare. Chiar atunci, cei doi fuseseră coborâţi să-şi facă h» i i ule lângă maşină, sub

prelată şi sub plasa de mascare, şi se iitriu III exterior ca la ţară, pe după o perdea, pe uliţă. C.I. – stul I întrebat pe Stoica ce misiune are şi de ce a mascat punctul 4» 11 Hhandă. I-a răspuns: «întrebaţi-l pe comandantul unită-IŢ11 II. MI ordin să nu se apropie nimeni şi vă sfătuiesc să vă ţăleţi de treabă». Aplecat. Stoica îmi spune: «Dacă mai vine iHMrt II dată, îl împuşc!». N-a mai venit” 2.

Itl timp ce ieşea să-şi facă nevoile în spatele maşinii, între tatii lieţi, Ceauşescu a observat unde se află. La numai câteva wit de metri se vedeau coşurile Combinatului de Oţeluri

I Vlii i-l I) omenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Speciale. Drumul pe care veniseră din cazarmă dădu.1 I şoseaua de centură a oraşului Târgovişte.

Căpitanul Boboc a trecut printr-o nouă înceimiţ „Ceauşescu, frământat în continuare de ideea părăsirii de captivitate şi văzând în dispozitiv TAB-uri şi tancu n, ml spus: «Ar fi bine să facem o coloană de blindate şi să piei în la Bucureşti». Îi spun: «Nu putem. Situaţia în Bucim îi încurcată. Trag teroriştii din garda dumneavoastră», l un şi cu răutate îşi luase mantaua pe el şi se ridicase să plen li nu eşti un adevărat comunist! Sunt comandantul tău şi 1 pe şi îţi ordon!». L-am întrerupt: «Am înţeles, vă înţeleg ăi eu execut ordinul comandantului meu direct». Mi-n 1 «Du-mă la comandantul tău!». «Acum nu pot», am ră. puni El, furios: «Eu plec! Dacă nu-mi daţi tanc, ies în şosea şi gă o maşină care să mă ducă la Bucureşti. Eu nu pot să stan ni când ţara se prăpădeşte, ajunge pe mâna trădătorilor

Pentru a mai calma situaţia, căpitanul Ion Boboc 1 am… pe locotenentul-major Iulian Stoica să meargă să-i rapoi le lui Kemenici ce se întâmplă. Acest lucru l-a mai liniştit pe un 1 „Cei doi Ceauşeşti s-au aşezat la masa din

punctul de co 111 a 11 ((faţă în faţă, şi au început să şuşotească. În acelaşi timp, el u.

scheme cu degetul pe masă” 2, a mărturisit Boboc.

*

* * *

Tot în camion, locotenentul-major Iulian Stoica a avut schimb de replici destul de dur cu „comandantul supn 1» Nervii începeau să cedeze. Povesteşte Stoica: „Mai de M» neaţă, când a ieşit din camion să-şi facă nevoile, a început.1 ţipe afară, să-l duc la muncitorii lui de la Combinat. Am lj» şi eu la el şi i-am zis «Ia-o şi pe asta şi mergeţi acolo, 1 \ faceţi mai mult de 10, 20, 25 de metri! Vă văd ăştia şi va u bucăţele, trag cu tot ce au. Şi cu grenade dau în voi». I e spus să iasă de sub plasa de mascare, am tras şi eu di colţ – «Hai, că vă ajut eu să ieşiţi de aici, că m-am să-i în Ea l-a potolit şi au intrat înăuntru. Acolo a fost altă de... 1

1, 2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 1” 1

I

CĂPITANUL CEAUŞESCU, PRIZONIER ÎN CAMION

Îl mi dai arma cu 30 de cartuşe, să iei şi transportor blindat fi lună tancuri, să mergem la Bucureşti ori la Voineşti! Vreau I «¡ung la Comitetul Central, dar mai ales la Televiziune. M vorbesc poporului român despre trădarea...» Şi a început Hfciir Nul clasic. Trădare şi iar trădare, plus agenturile... Zic: di «1 Aşa ceva nu pot să fac!». «Te văd aşa tânăr, nu asculţi i linnle comandantului suprem... cum te numeşti?». Iar îi şi n cuie sunt. Dar el continuă: «De unde eşti? Eşti membru [. ulid? Şi nu lupţi pentru cauză?». În secunda aia zic: i tuiiuine, care cauză? Nu observaţi că...». M-a întrerupt: «Şi k ic nu execuţi ordinele comandantului suprem?». I-am răsfenn „Nu execut odinele nimănui, execut ordinele cui vreau.

la moartea generalului Milea, vă rog să mă consideraţi e! i icbel – execut ce mă taie capul». S-a enervat: «A, da, «i „icbel! Bine! După ce se va termina toată povestea asta, (Mi şi execut întreaga familie şi pe tine ultimul, ca să asişti Mieii ba asta. Şi pe toţi cei care nu ne-au ascultat ordinele», l) lin înfuriat şi am ieşit afară” 1.

O coajă de pâine

Mtică în seara precedentă, când sosiseră în unitate, ştii s-au supărat că nu primesc apă minerală şi brânză

«ui, la 23 decembrie, când au stat în punctul de comandă „n, în să se fi resemnat cu regimul de cazarmă.

I, i nlanul Ion Boboc: „Era pe la amiază. Nu mâncase nimic 1 –, u, i. Ea mi-a spus: «Trebuie să mănânce puţin şi des. Şi-i «» i Ilie medicamentele. Luaţi legătura să i se aducă medica – iar!», între timp venise şi Stoica de la Comandament, fără kiim lei de răspuns, şi l-am trimis după mâncare şi să infor-H –, i cei doi au nevoie de medicamente. Când a venit, Stoica llliiu brânză, salam, pâine neagră şi apă. Le-am pus pe masă, ti. ud vească ei. Trecuse momentul de furie. S-au uitat la aliMN11 e I e în tinse în faţă şi mi-au spus aproape cu ochii în lacrimi: itlii i salam să-l mănânc eu? Asta-i brânză pentru…». Am

I Vlii i-l I) omenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

repetat ce le-am mai spus şi în unitate: «Am fi fericiţi să a zilnic salamul şi brânza asta». El s-a uitat lung la mine. A LUNI bucată de pâine, a pus pe ea două felii de salam şi mi le ai»!» e «Ia, mănâncă tu, că nici tu…». M-a impresionat gestu 11 u i 11 it încolţit atunci ideea că, de fapt, amândoi împărtăşim ai… soartă, suntem amândoi arestaţi. Amândoi suntem păi a. Îţi ai noştri. Eram izolat, rupt de unitate. Ţineam legătuia 1 prin Stoica, dar orice intermediar îmi introducea distonai IM Fiindcă nici eu, nici

el n-aveam cu cine comunica. Voi lu’ au. vânt, că nu ne asculta nimeni. El a rupt şi a mâncat doar de la pâine şi a băut apă” 1.

Spre ora 15.00, Constantin Paise a plecat spre unil. îi vadă de ce întârzie masa de prânz. Drumul din d is u vul de luptă spre unitate trecea pe lângă Parcul Auto. Ai e câţiva şoferi şi mecanici, cu toţii militari, au pus ochii pe ni pamentul de miliţian al lui Paise. Au crezut că e terori! se infiltrează în cazarmă. Paise a fost bătut zdravăn. şi. În forţa spre Corpul de Gardă, să fie băgat la arest.

Tocmai atunci, maiorul Ion Ţecu ieşea din Comandam, t Mergea să le ducă personal mâncarea Ceauşeştilor. n n i văzut pe Paise bătut măr şi i-a lămurit pe cei doi în: „oMi ai acestuia – un subofiţer şi un soldat – că miliţianulnti terorist. L-a luat, l-a băgat la el în birou şi apoi a piei a câmp, să le ducă prânzul celor doi dictatori. Li se lui n i. urechile de foame.

„L-a umplut de sânge pe Tovarăşu’!”

În cazarma UM 01417 Târgovişte, tensiunea devenea în portabilă. Diversiunile se succedau într-un ritm nelunw Militarii înnădeau toate scenariile posibile, mai ales că pie. dictatorilor în cazarmă se dovedise a fi un secret imposibil păstrat. Ce are de ascuns comandantul Kemenici? De ce n 1111 noaşte că dictatorii se află în Comandament? De ce se con

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoin, I *

CĂPITANUL CEAUŞESCU, PRIZONIER ÎN CAMION

un 11 un colonel de Securitate (Gheorghe Dinu) şi cu secretarii t M 11 id ai celor două unităţi (maiorii Ţecu şi Mareş)? Nu cumva «tu nici încearcă să-i facă scăpaţi pe Ceauşeşti? li «cele momente de incertitudine au existat chiar şi câteva lldlive, din partea unor ofiţeri, de a forţa pătrunderea în Mi. indament şi preluarea celor doi

„prizonieri”. Să nu păs«Kemenici gloria doar pentru el! RMO cazarmă suprapopulată: aproape 500 de militari „de-ai «lui” (încadraţi la UM 01417 şi la UM 01378) şi circa 700 militari aduşi din alte părţi (Câmpulung Muscel, Ploieşti, ni, Teiş) ca „întăriri”. În total, aproape 1.200 de militari intuiţi, aflaţi în alarmă de luptă din 17 decembrie. Neiunoscându-se între ei, ofiţerii celor două unităţi din 111 II a şi cei veniţi în ajutor se suspectau unii pe alţii, mai ales iveau uniforme de culori şi cu însemne diferite. Artilerişti Id. mliaeriană, vânători de munte, infanterişti, tanchişti, neliişi, specialişti în radiolocaţie... Toate aceste subunităţi 11” I dislocate în „cazarma de la gară” din ordinul generalui Vii lor Atanasie Stănculescu. Mobilizarea militară masivă» 1 legătură cu prezenţa Ceauşeştilor în unitate, leie. iunile acumulate în cazarmă aveau să creeze mai ulii incidente.

*

* * *

fliiolue Ceauşescu începuse să-şi piardă încrederea în titnul Boboc. Ofiţerul îi dăduse de înţeles că va încerca I» I n. ilă din unitate, să-l ducă spre Voineşti sau măcar la illthinatul de Oţeluri Speciale, dar lucrurile erau neschimilt» I a o zi după şocurile trăite în camionul militar, soţii yeencu au trecut printr-o nouă experienţă traumatizantă atunci, îngheţaseră în camion, mâncaseră prost şi dor. i e apucate. Mai mult, experimentaseră ţinuta militară t (tiiiţiunie, cu mantaua kaki trasă peste hainele civile şi cu 111111 (ea) sau cascheta (el) îndesată pe cap. hMMnnajul central al întâmplării de duminică, 24 decemw din jurul orei 12.00, a fost căpitanul Ion Boboc.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„În faţa unităţii militare au revenit demonstranţii nluţionarii întregului oraş, mii de oameni care cereau i lui Ceauşescu. El auzea lozincile: «Ole, ole, Ceauşi nu mai e!»,

«Ceauşescu, Anul Nou îl va face în cavii «Moarte dictaturii!», «Hitler, Stalin Ceauşescu», «Cim şi Analfabeta» etc. Cu toate acestea, el a vrut sa de I fereastra, aflată la circa 20 de metri de stradă. M-am u i-am spus că aşa ceva nu se poate, că oamenii nu ştiu ca feţi aici». «Cu atât mai bine. Când mă vor vedea, vor inimascarada... Trebuie să spun poporului că ţara e trăi la! L-am luat de la geam, el m-a împins, eu am procedai la ne-am îmbrâncit, eram amândoi disperaţi şi nu ştiu cum întâmplat că l-am văzut plin de sânge. îi curgea sânge nas, în timp ce Elena striga la mine: «Alo, alo, tovarăşu' ce dai în comandantul suprem?». Apoi, ea s-a strecura! uşă şi abătut cu pumnii în ea, ţipând: «Ne omoară... des» i râtul, banditul... săriţi, l-a umplut de sânge pe Tovarăşu' A intrat Stoica, speriat. A strigat la noi să ne potolim, a venit comandantul. Eu eram epuizat, pierdut, iar Nu Ceauşescu i-a zis: «Trădătorul ăsta a dat în comandai suprem, vrea să mă omoare...»". 1

Cele două ferestre ale camerei Ceauşeştilor erau aci cu pături, ca să nu se vadă ceva în sau din stradă. Nu Ceauşescu s-a cocoţat cu un picior pe patul său şi cu u pe scaunul de alături şi a vrut să smulgă pătura din g. Boboc l-a tras jos, iar el, în cădere, s-a lovit de culciul dreptul patului.

*

* * *

Căpitanul Boboc îşi continuă mărturia. „Comandantul descurcat, cred eu, impecabil: ne-a schimbat rolurile i A zis: «Boboc, treci la uşă, iar tu, Stoica, vei asigura iniţia comandantului suprem în interior!». Şi a dispărut Alo m-au schimbat. Era ceea ce-mi dorisem. Ceea ce-i soli» u» lui Mareş, fiindcă simţeam că nu voi mai putea rezista

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

CĂPITANUL CEAUŞESCU, PRIZONIER ÎN CAMION

Îi (cădeam de-a-n-picioarelea de obosit ce eram) şi nici psişi nu i-a incertitudine şi indefinire a misiunii mele), solicitare fv line Mareş o refuzase pe considerentul păstrării secretului fel Mliinii. («Dar până când?», îl întrebasem. «Cât va fi nevoie», tjH* „li-” 1

Iilid aprecia la „circa 20 de metri” distanţa dintre fereas-N» I ÎMI işeştilor şi Bulevardul Castanilor, căpitanul Ion Boboc inh 11 estimare destul de precisă. Măsurătorile la faţa locului nil că distanţa exactă este de 26, 3 metri. Atât îi despărţea pt ilh I atoni-prizonieri de „poporul” pe care-l tot invocau şi în 1 i răuta să-i linşeze…

*

X*

Im ulentul dintre Ceauşescu şi Boboc a fost povestit şi de uulantul unităţii, colonelul Andrei Kemenici. „Trecând «bulevard, demonstranţii s-au oprit în faţa unităţii strigând: la a nle, Ceauşescu nu mai e!». El a auzit, dar a interpreta Ai r, istă lozincă nu în sensul entuziasmului popular prom WAI de căderea dictaturii, ci dimpotrivă: «Ce ne facem cu piiiţescu, care nu mai e?». A vrut să deschidă fereastra, care Mfla la 26 de metri de demonstranţi, pentru a le vorbi, a li se t în „i. iar Boboc l-a oprit. Furios, Ceauşescu a forţat ieşirea 1 nlilic, iar ofiţerul l-a tras de lângă fereastră. Ceauşescu s-a lulibrat şi a căzut, lovindu-se de colţul mesei. Oricum, hiii puţin sânge, iar Elena s-a speriat şi a început să urle: pill, criminalul îl omoară pe Tovarăşu’!». Stoica, aflat de Mi în partea exterioară a uşii, s-a speriat şi m-a chemat: «E tiu Aierare!». Am venit, am liniştit atmosfera, scoţându-l pe i» i lin cameră şi numindu-l în locul lui, la paza interioară, intriii de Paise, pe Stoica. Deci, le-am schimbat posturile…” 2 Vi rău nea locotenentului-major Iulian Stoica nu diferă îi i mult de cea a lui Boboc. Doar ora e mult devansată, însă «i le zile

scurgerea timpului era destul de relativă pentru „1.1 îl prinşi în vârtej.

În dimineaţa de 24 decembrie, în jurul orei 10.00 – 10.30, are îi i mic accident în camera în care se aflau soţii Ceauşescu.

I Vlii i-l I) omenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

Í

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

El, Nicolae, are un moment de pierdere a controlului, se lt spre fereastră şi spune că vrea să vorbească poporului, în ut ce pe stradă erau grupuri de demonstranţi. Căpitanul Iii l plachează şi-l trage în jos, să nu se întâmple ceva – era i» l – şi să nu afle colegii noştri că sunt acolo, că aşa se hol, ni să nu ştie nimeni că sunt acolo. Eu am auzit altercaţi. i i deschis uşa. Lui Ceauşescu îi curgea sânge din nas. Căiii i. Boboc era extrem de nervos şi schimbat la faţă, iar ea spre în «Boboc l-a lovit pe comandantul suprem şi să vină cinev. i, i, L-am chemat pe domnul colonel Kemenici, căruia Cea ut i-a spus că a fost bruscat, că el a vrut să vorbească popoi ui Căpitanul Boboc a spus că nu mai rezistă şi a cerut să fie 11 îl bat. Atunci dl. Kemenici mi-a ordonat să rămân eu în miorii iar căpitanul Boboc să iasă în locul meu, afară. Ceauşi u zis ca Boboc să fie judecat şi condamnat pentru că la o\ 11 comandantul suprem”.1

Iulian Stoica avea să stea însă doar câteva ore în ea 11 în A dictatorii. În după-amiaza aceleiaşi zile, Ceauşescu a pântii de vizita maiorului Ion Ţecu pentru a-i spune ferm: „Nu ut vreau să stau cu ăsta! mai bine cu ălălalt!” 2. Asta era Mul iar ălălalt – Boboc.

Ţecu s-a consultat cu Kemenici şi au decis să-i l-ai i ţi plac „musafirului”. Astfel, Boboc şi-a reluat postul de in încăperea-dormitor, iar Stoica a revenit la uşă.

În cazarmă, viaţa mergea mai departe. Se simţea fie”

i I mai aproape suflul rece al morţii.

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

SECRETUL DIN PĂDURE

În cazarma de la Târgovişte, Ceauşescu i-a promis unui nller „bani şi grade”, iar altuia – „un milion de dolari”, ţi voia să evadeze pentru a pleca în direcţia Voineşti, în luna unui Punct de Comandă al Armatei pentru situaţii ti «război. Dictatorul credea că, astfel, va putea contraai.1 lovitura militară de la Bucureşti. O iluzie.

Lamitinguldin21 decembrie 1989, Nicolae Ceauşescu le promitea românilor câte o sută de lei în plus la pensie. În următoarele trei zile, oferta sa a crescut în II, i un milion de dolari. Dar nu era valabilă pentru toată Hii îi ci doar pentru militarii care-l păzeau în cazarma de la lignvişte! Miza era salvarea cuplului dictatorial.

*

X*

I lupă fuga din Bucureşti, soţii Ceauşescu au ajuns la mâna tur civili şi militari. În ultimele trei zile de viaţă, ei au încerf îi A i mituiască pe unii dintre aceştia. Sau, mai degrabă, le Facă promisiuni de mituire, dat fiind că nu aveau bani „l’ia lor.

S u noi în cazarma UM 01417 din Târgovişte în seara zilei J ilecembrie, Nicolae şi Elena Ceauşescu au fost daţi paa câtorva ofiţeri, subofiţeri şi militari în termen. Doi iiiei au povestit despre încercările lui Ceauşescu de a iiipăra bunăvoinţa cu mulţi bani: căpitanul Ion Boboc.

Îl are stătea în camera dictatorilor, şi locotenentul-major

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Iulian Stoica, paznicul de la uşă. Boboc vorbeşte di „bani şi grade”, Stoica pronunţă şi o sumă: un milion dolari.

Pe căpitanul Boboc l-a ademenit după miezul nopţii di spre 23 decembrie. „Puteţi asigura un blindat cu care i deplasăm în zona Voineşti-Câmpulung, să merg la o c. i oameni?” 1, l-a întrebat Ceauşescu. Ofiţerul nu avea de unit ştie de ce comandantul suprem insista să iasă din Târgov i i direcţia Voineşti. Era unul dintre secretele lui Ceauşescu

„Băieţică, ai un milion de dolari!”

Locotenentul-major Iulian Stoica s-a trezit singur ni Ceauşescu, între patru pereţi, pe 24 decembrie, când căpil. i Boboc a fost „recuzat” pentru câteva ore în urma incideuli cu prizonierul său. În mod normal, în cameră trebui. i i şi Constantin Paise, plutonierul de Miliţie care „se lipi. Ceauşeşti. În momentul incidentului dintre Boboc şi d i 11. i i fugar, Paise nu se afla însă acolo. Ieşise să facă rost de m.nu. de la popotă, şi avea să se întoarcă după o jumătate de i n, S

Stoica a declarat în faţa Comisiei „Decembrie 1W intrarea în birou era un mic ţarc şi acolo era un scaun simţit nevoia să stau puţin pe scaun. Ceauşescu se plin agitat şi la un moment dat a venit spre mine, mi-a pus un pe epoletul drept şi a zis: «Băieţică, ai un milion de doi. n orice grad şi funcţie în Armata Română dacă mă scoţi de şi mă duci în zona Voineşti!». I-am răspuns că nu an în şansă. La care Elena Ceauşescu a zis: «Lasă-l, dragă, III nu vezi că e sluga lui Iliescu?»” 2.

Coincidenţă: şi lui Stoica, la fel ca şi lui Boboc, Cea în îi cerea să-l ducă spre Voineşti. Semn că acolo se juca o în mare. Cel puţin în mintea unui om disperat.

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu!”

2 Iulian Stoica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1W i 1 1994

SECRETUL DIN PĂDURE

Punctul de comandă

Îţi legătură cu banii vehiculaţi de Ceauşescu se ridică două i lări fundamentale:

I Pe ce ţinea Ceauşescu morţiş să meargă în direcţia

Voineşti-Câmpulung? De unde avea el, în acele condiţii, un milion de dolari?

le luăm pe rând. he. istenţa lui Ceauşescu de a părăsi oraşul Târgovişte în nu (ia Voineşti poate fi explicată printr-un detaliu de ordin ¡Ni. Îl în 1989, după ce treceai de Inspectoratul Judeţean § hotecţia Plantelor, la câteva sute de metri se făcea un în 111 pe dreapta. Acel drum ducea spre o pădure, la marginea» îţi vişţei. Acolo, în pădure, se afla un obiectiv militar de t „i lanţă strategică: Punctul de Comandă de Armată (PCA) Nilm situaţii de război. El aparţinea de Armata I (condusă „i i de generalul Gheorghe Voinea) şi acoperea toată zona liint a României, de la Mehedinţi la Tulcea şi de la Dunăre pe crestele Carpaţilor Meridionali. I'iiietul de comandă – obiectiv strict secret – avea toate j» în Hăţile de funcţionare pe timp de război, inclusiv un cenţi de radiolocaţie şi un centru de comandă. Asta înseamnă i teoretic, Nicolae Ceauşescu ar fi putut prelua conduce – Sunatei I, care opera şi pe raza Capitalei. Cu o condiţie: Imunitatea respectivă să-l recunoască, în continuare, Hil comandant suprem. Practic, era o utopie, dat fiind că Ureştiul avusese grijă să dea ordinele corespunzătoare, i b leviziunea nu-l scotea pe fugar din „tiran", „călău" şi în iilor". Planul de răsturnare a lui Ceauşescu funcţionase!" i.ibil, iar lovitura fusese năucitoare, i în dacă miza pe nişte ofiţeri loiali, Ceauşescu pierduse u.l. i, Sprijinul din partea acelui punct de comandă era o undiţă deşartă. Una de care fugarul continua să se agaţe «» „i înecatul de pai.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

CEC-urile lui Rusu şi pachetul lui DIM,»

În privinţa promisiunilor financiare, lucrurile suni A Ceauşescu nu mai avea bani nici să-şi cumpere o cămaşă (i intermediar, desigur, căci el nu putea ieşi din cazarmă) ultimele resurse se despărţise pe drumul spre Târgovişin Sălcuţa, în zona Titu-Boteni, unde aterizase cu elicoph a rămas fără cele şapte carnete CEC în valoare totală tiu milioane de lei (echivalentul a 50 de autoturisme Dai i. t acea vreme). Carnetele, completate pe numele copiilni unicului lor nepot, se aflau într-o mapă de care avea şi lă t dintre gărzile de corp, căpitanul Marian Rusu. După de. ţirea de Rusu, mapa – cu CEC-uri cu tot – a rămas în u ofiţerului de Securitate.

Apoi, intervine misterul pachetului „voluminos şi cu după cum îşi amintesc martorii oculari – care a fost put acolo, la Sălcuţa, în portbagajul Daciei conduse de din în Nicolae Decă. După 35 de kilometri, la Văcăreşti, Ce. În s-au mutat în altă Dacie, dar pachetul a rămas în portla. lui Decă.

Şi atunci, de unde avea Ceauşescu atâţia bani încă I \ mită milioane de dolari? Un mister pe care doctorul I) n putea elucida. Cu condiţia să povestească despre dest inul de american prosper, croit la scurtă vreme după Revolut

CU TANCUL SPRE CAPITALĂ

N 24 decembrie 1989, la UM 01417 Târgovişte s-au petremi i evenimente care puteau duce la mari vărsări de sânge şi I» măcelărirea dictatorilor cuozi mai devreme. Diversiunile le MIC cedau într-un ritm nebunesc. Colonelul Kemenici a! «l la un pas de a declanşa un marş spre Capitală, cu o «» Ioană de tancuri şi cu Ceauşeştii la bord.

„I ub asaltul diversiunilor teroriste, comandantul Garni – zoanei Târgovişte a dat semne că scapă situaţia de I sub control. Pe 24 decembrie 1989, colonelul Andrei» Hmnu i s-a comportat ca un militar nesăbuit. Ba a dispărut wfnii pe o oră din punctul de comandă, ba a ordonat

plecarea Aiiţest i lor, cu o coloană de tancuri, spre Bucureşti. Şi asta, în 1 1111 le în care generalul Victor Atanasie Stănculescu îl presa I o i urgă la metodă”, adică să-i lichideze pe dictatori.

În Jurnalul de luptă” al UM 01417 a apărut o însemnare ţffi le face să crezi că unitatea lui Kemenici pleca la război, p unim de pregătire în cel mai mic amănunt a tehnicii, a §Hitl (lei, dar şi a hranei destinate trupelor.

hii rpând cu ora 00.15 s-a executat completarea plinurilor cu Wmli (: ililil lichid la întreaga tehnică de auto şi tractoare, tancuri iiiliilunuri, aflată în dispozitivid de apărare al cazărmii. S-a puii»! itul cu aproximativ 7, 5 tone de carburanţi. De asemenea, a tu o, luată din depozit şi îmbarcată în autocamioane hrana rece whi n… de luptă”. 1

Vlnii-l I) omenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Toată această mobilizare, declanşată printr-un ord i 1111. t Kemenici, pregătea deplasarea în coloană, cu blinda le Bucureşti. Înainte de a forma coloana, Kemenici s-a şi.il m’locotenent-colonelul N.E. Mutu, comandantul unei di vi-l tancuri de la Teiş. Coloana trebuia să aibă în componenţi tancuri. Acestea urmau să însoţească cele trei transporn blindate (TAB-uri) în care se aflau Ceauşeştii, paznn n I. ofiţerii de comandă.

*

* * *

Locotenent-colonelul M.E. Mutu rememorează, n cin teribile. „În seara zilei de 24 decembrie, latura dinspic n-a unităţii era atacată puternic. Spre tancul în care ci, n venit un TAB cu un singur far aprins. Am întors unul. În tancuri spre interior… Era comandantul obiectivului nelul Kemenici. M-a întrebat cam pe câte tancuri pol în

eventualitatea unui marş rapid în afara zonei, event spre Bucureşti. Nu venise un asemenea ordin, dar la l să avem o variantă în cazul în care forţe ostile s-ar iulillii Comandamentul unităţii... Şi pentru situaţia în care IUI mai fi avut legătura cu Bucureştiul... Ce vom face alun. i ei?... I-am comunicat că pot ieşi imediat cu 16 tancui! dezbătut o oră. Dacă ar fi căzut cazarma şi noi am fi pu n legătura cu ministerul, am fi ieşit cu blindatele şi cu ui nierii, într-o zonă anume, unde am fi încercat să org. un apărarea. Dacă am fi fost atacaţi masiv şi acolo, am lin cât am fi putut, după care i-am fi împuşcat noi pe Ce. În Oricum, n-ar fi scăpat". 1

n

* * *

Care a fost motivul sau pretextul invocat de Kenii i pentru a declanşa marşul spre Bucureşti? Totul a plo.il.fi un nou telefon de ameninţare.

Iată ce nota în memoriile sale maiorul Ion Mareş I decembrie, în jur de 19.00 – 19.30, după ce am terminal m²

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I 111, 1

CU TANCUL SPRE CAPITALĂ

făvliul acţiunile la care participasem, unul dintre telefoane a fui.il, ilrident. În birou eram tot «statul major» al operaţiunii Invişte. A răspuns domnul colonel Kemenici. Deodată s-a iltiti ibat la faţă. A închis telefonul şi a rămas puţin pe gânduri, m (i rare a spus: «Ne aşteaptă o nouă noapte grea. Trebuie § (tu vin ceva». Eu l-am întrebat: «Dar ce s-a întâmplat?». S-a gtfil lung la mine şi mi-a răspuns: «Vom fi atacaţi cu gaze şi «foii. îi desant aerian. Vor fi probabil trei avioane cu personal pvAIil să acţioneze în asemenea condiţii». Ne-am cutremuri Ia. tdarea acestei veşti. În birou s-a aşternut o linişte de ttHiin.int. Nu ştiam ce să mai spunem. Era mult prea mult priiliu noi. Tot

domnul Kemenici face primul o propunere: Mltt trăsit soluţia! îi ducem la Bucureşti!». Eu am intervenit: Ilie, dar cum?». Kemenici îmi răspunde: «Simplu. Avem tu un, transportoare. Facem o coloană, îi suim într-un tanc şi nu ne mai oprim cu ei decât la minister»”. 1

Iniţiativa lui Kemenici părea o nebunie. Maiorii Ţecu şi I «M, i-au atras atenţia comandantului că este o decizie aulă.

*

x *

Nemţia colegilor l-a determinat pe Kemenici să se consulte îi M Bucureştiul înainte de a pune blindatele în mişcare. L-a wn.il e generalul Victor Stănculescu, la Ministerul Apărării, ptiliu a-i aduce la cunoştinţă planul său.

I alorul Ion Mareş a fost martor la convorbirea telefonică Utilii kemenici şi Stănculescu. „Apus mâna pe telefon, a fora mi număr şi a spus: «Domnule general, nu mai rezistăm HHtiiuia nunţat. îi aducem la Bucureşti». În continuare, dom-M i ilonel Kemenici a răspuns numai cu «Am înţeles... am Ijiltm,.» După terminarea convorbirii, a rămas puţin pe gân4 ttti Apoi ne-a spus: «Am vorbit cu generalul Stănculescu. li n n nis că misiunea spre Bucureşti ar fi o catastrofă. Şi aşa,» ailitiontele erau scăpate de sub control. Mi-a ordonat să (f»! lăin noi ordine de la el». Eu l-am întrebat: «Bine, în acest ptl M.ireş – Jurnal personal

312 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

caz ce facem?». Colonelul Kemenici a răspuns: «Luăm nu de apărare, dar pregătim şi acţiunea. La nevoie, ape Uit ea». Am intervenit din nou: «în acest caz, cred că eu trib să iau legătura cu comandantul şi cu şeful de Stat Mn” apărării antiaeriene». Kemenici a continuat: «Sunt de u Tu, Ţecule, cu domnul colonel Dinu pregătiţi cealaltă ac

(în Statul Major să reorganizeze dispozitivul de apărare

Era numai începutul unei acţiuni fără finalitate. O di ganizare totală, în urma căreia, dacă militarii ar fi excii ordinele lui Kemenici, se ajungea la măcel.

„Nu faci nicio mişcare fără ordinul meu!

Colonelul Kemenici a vorbit şi despre conţinutul drţiei cu generalul Stănculescu. „După ce i-am raportai Stănculescu situaţia şi i-am spus să trimită pe cineva de pe capul meu, altfel îi aduc la Bucureşti, a sărit că ar nu... ar fi o catastrofă... Aici evenimentele sunt scăpate sub control... Situaţia e neclară şi nesigură. Nu, asta în un l caz... Mai ţine-i cum poţi pe acolo şi aşteaptă noi ordine la mine... Voi lua măsuri». I-am răspuns: «Bine, iau m.r. de apărare, dar în paralel organizez şi deplasarea. La ne apelez la ea. îi duc unde spuneţi, dar aici nu-i mai ţin! faci nicio mişcare fără ordinul meu! Voi lua măsuri în spus în final Stănculescu". 2

Kemenici le-a ordonat subalternilor să redacteze un în de marş spre Bucureşti, în timp ce el, Ţecu şi Dinu urinau conceapă planul de acţiune.

Pentru a înţelege mesajul confuz al lui Stănculescu, lui să ţinem cont de ce se întâmpla în acele clipe la Bucur 11 sediul MApN. Generalul Stănculescu pierduse din pul fiind nevoit să execute ordinele generalului Nicolae Mlllt pe linie militară şi pe cele ale tandemului Ion Iliescu Şi! Brucan pe linie civilă. Acest grup de putere tocmai puuen

— 2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoin, I»»

CU TANCUL SPRE CAPITALĂ

p „soluţia finală" pentru soţii Ceauşescu: procesul sumar, ditânnarea la moarte şi executarea pe loc.

lui îi de ce Stănculescu trăgea de timp în dialogul cu Keme-ÎH pentru că aştepta decizia grupului Iliescu-Brucan-Mili«ti11 Jecizie pe care trebuia s-o ţină secretă până a

doua zi.

Dispariţia lui Kemenici

Ipie miezul nopţii, Kemenici a dispărut aproape două I ocotenentul-major Iulian Stoica avea să declare: „Era Biploa de 2425 decembrie, în jur de ora 22.00. Mai devreme «l dăduse ordin să-i execut pe Ceauşeşti. La 22.00, domnul lidu iiici plecase. Era prin unitate. Cele două TAB-uri din faţa jfil (ornândamentului dispăruseră. Ulterior am aflat că pleca9M „«1 alimenteze. În momentul în care nu a mai văzut TAB pli Kemenici a luat-o razna. A fugit în dispozitivul de luptă H dezertorul. Ajunsese pe undeva prin zona II, prin spatele mi, şi cu Le-a spus celor de acolo că au venit teroriştii, că a picat minundamentul, că am pierdut totul. Le-am aiziscă patru TAB-ŢI «III fost luate de terorişti şi că Securitatea ne-a trădat" 1.

În acele condiţii, ofiţerii care primiseră ordin de îmbarci pentru Bucureşti au executat misiunea. I-au băgat pe Imieteşti într-un TAB şi au aşteptat în jur de două ore.

Manevrele lui Kemenici devin tot mai clare: el a încercat 4 lihnită TAB-ul Ceauşeştilor pe câmp, prin dreptul dispo (llviiliii de apărare, cu intenţia de a-l transforma în blindat e! iihwă unitatea, pentru a fi nimicit. Militarii au recunoscut

I AB-ul şi nu au tras în el.

*

* * *

I olonelul Kemenici are propria explicaţie pentru această tfM I I spune că lipsa TAB-urilor din faţa Comandamentului – i Ifli ut să-şi piardă minţile.

Iiili. ui Stoica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 1 iunie!

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„Din seara de 22 decembrie, TAB-urile n-au lipsit. I. – cele două intrări. M-am îngrozit. În acelaşi timp, dinspre;

s-a dezlănţuit foc asupra unităţii. Atunci mi-am zis: (Asta e trădare!». Şi nu ştiu cum, dar în momentul acela în pierdut. Am luat-o la fugă traversând curtea interioa i-a poziţia de tragere, de unul singur, pentru a căuta TA Îi un Eram singur, zăpăcit... Parcă drogat. Totul se învârtea cuuu Totul se rotea. Trăiam o halucinaţie parcă. Mă rătăci.cm cazarma pe care o cunoşteam ca-n palmă. Trăiam acolo de ani şi totuşi nu mă mai orientam, mă pierdusem. Nu 111 a i şi minte ce era în capul meu. Ţin minte doar fuga, fuga disi n i spre cea de-a doua centură a unităţii. Alergam spre onnm alergam pe întuneric... Ca răspuns la focurile dinspre g.u.1 Comandament începuse să se tragă. Nu mă puteam înlo. u Gloanţele îmi vâjâiau pe la ureche. Aveam impresia 1, 1 sunt cel vizat, alergam ca un câine hăituit, printre gloanj Eu, comandantul unităţii, alergând ca un evadat. În sulli meu era disperare, spaimă... Lângă o remiză văd un I AU 1

părăsit, fără mecanic conductor. Am găsit în drumul şofer care nu condusese în viaţa lui un TAB. Mă gândeam mă întorc cu el în Comandament, dar acolo se trăgea, n. O ¡ sorţi de izbândă, aşa că mi-am continuat drumul, în 1 AII pl poziţia de tragere". 1

Colonelul Kemenici a ajuns în zona în care se aflau tain tui şi autotunurile venite ca întăriri de la Teiş. A încerca l, o Ui în plus, să scurteze agonia soţilor Ceauşescu. Aureal mit M tanc din coloană şi i-a cerut ochitorului să lovească TA H u I îi faţă, situat la câţiva metri distanţă. Era transportorul 111» se aflau soţii Ceauşescu. Militarii au refuzat să corni la ms un asemenea carnaj. Nervos, Kemenici a abandonat col. şi s-a întors în unitate.

Blindatele pregătite pentru Bucureşti au înnoptai în tiu pozitivul de luptă al UM 01417. Era ultima noapte a... (îi «Ceauşescu.

— 2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoin, I»»

INSULINA SAU OTRAVA?

I tt numai 12 ore înainte de a-i asasina pe soţii Ceauşescu, Moll conducători ai ţării i-au trimis insulină dictatorului bolnav de diabet. Fiolele l-au speriat pe colonelul Hi menici. Acesta se temea că ar putea fi otravă sau o bombă sofisticată.

V

n noaptea care a precedat procesul şi execuţia Ceauşeş-I Iilor, la Târgovişte, s-au petrecut evenimente ciudate. JL Comandantul unităţii, colonelul Andrei Kemenici, o i «i i, t zna sau făcea pe nebunul. Rătăcirea i-a fost întreruptă un mesaj: la poarta unităţii se afla un colonel venit de la îi 11 foşti, care voia să vorbească neapărat cu comandantul, i II Herul se numea Gheorghe Ştefan, era colonel şi lucra I iiiecţia de Informaţii a Armatei (DIA). Avea misiunea de l'U'da lui Kemenici un plic sigilat. Plicul conţinea câteva ilt 111 insulină pentru Nicolae Ceauşescu, care era bolnav de llu-l. Dictatorul îşi făcuse ultima dată insulină în dimineaţa)) decembrie, în sediul CC al PCR, înainte de a fugi cu Hiplorul. El ştia că, dacă trec trei zile fără a-şi face injecţia.

III LI, I în comă diabetică. Până la termenul-limită mai erau li i. i ore.

VI i ta nocturnă a colonelului Gheorghe Ştefan i-a reactivat e meniri sentimentul de frică. Iniţial, acesta a crezut că în li r. de explozibil. Mai târziu s-a temut că ar fi otravă. În'009, la 20 de ani de la acele evenimente, fiolele exist lucii, la Institutul Revoluţiei Române, însă nimeni nu le-a ui expertiza chimică.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Mărturiile participanţilor la acele evenimente indiu doi elemente de mister:

1. Câte fiole cu insulină s-au aflat în plicul trimis dt Bucureşti?

2. Şi-a făcut Ceauşescu injecţia cu insulină înainte de-a executat?

Cei mai mulţi martori susţin că dictatorul-prizoniei în folosit insulina, de teamă să nu fie otrăvit. În acest caz, «t două fiole recuperate după proces din mâna Elenei Cea u, au fost şi singurele trimise de la Bucureşti.

Viceamiralul Ştefan Dinu, şeful Direcţiei de Informaţi Armatei (DIA), susţine însă că o fiolă şi un ac au fost l site. În această situaţie, plicul dus la Târgovişte de colone Gheorghe Ştefan ar fi conţinut trei fiole, dintre care doii rămas nefolosite.

*

* * *

Arecuvântulcolonelul Kemenici". Se făcuseora2.3 () 11! Mă hotărâsem să pun coloana în mişcare când, aşa cum întâmplă în filme, primesc apel radio că sunt căutat la pn. i unităţii de un colonel de la Marele Stat Major, care are a transmită un mesaj. îi dau ordin maiorului Costea să i îi meze, să-l dezarmeze şi să-l introducă în unitate, sub OM M până vin eu. Am luat un TAB şi am revenit în Comand.1 n le Aici mă aştepta colonelul Ştefan, cum s-a prezentat. A111 ţi tat o discuţie fără martori, între patru ochi, cum îmi cei u A scos dintr-o mapă, gen Documente-Secrete, un pin în galben-maroniu, sigilat, şi mi-a spus să-l deschid dom du plecarea lui: «Dumneavoastră personal îl deschideţi, pl ni că este un mesaj confidenţial». Înăuntru însă era un obicei o hârtie. M-a pus să semnez şi atunci i-am spus că-l de I imediat, în faţa lui, să ştiu pentru ce semnez. «Nu! Nu ţipat el la mine, punând deja mâna pe clanţa uşii". 1

— 2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoin, I»»

INSULINĂ SAU OTRAVĂ?

*

* * *

Pupă ce s-a trezit cu plicul în braţe, Kemenici a intrat în ni „i. „În acel moment eram sigur că înăuntru este o bombă Im, ilea sofisticate, care explodează la ruperea plicului. Mi se jWwie, deci, gând rău. Colonelul Ştefan a plecat urgent. Am iţiM.il la minister, iar generalul Stănculescu mi-a confirmat tri-Hilt iru plicului, spunându-mi că înăuntru sunt medicamente, i îi pentru injecţii: «I le faci urgent, altfel moare! Vezi că ai HIM şi un bileţel cu instrucţiuni». Mi s-a părut totuşi ciulul în cele trei zile, chiar şi în situaţiile în care se simţea rău! t.ne eseu nu mi-a cerut niciun medicament. Ca atare, mi-am Mii că, dacă nu-i bombă, precis este otravă. Nu acceptasem «ÎI ucid cu arma, cum mi se tot sugerase, se spera că o voi face «în Injecţie. Cu imensă precauţie, am deschis plicul. Înăuntrurti te două plicuri: unul mic şi subţire, cu un bilet scris de «IÂII. I. dar cu litere de tipar, nesemnat. «CÂND A PLECAT A URAT S A-ŞI IA MEDICAMENTELE. DACĂ NU LE FOLOSEŞTE (MA HAT ESTE ÎN PERICOL SĂ INTRE ÎN COMĂ. I LE PREDAI 111 «t II), PERSONAL». În al doilea plic erau nişte fiole roz”. 1 I i nomentul unei constatări: colonelul Kemenici introduce! Minciună grosolană atunci când spune că „nu acceptasem «I cu ui cu arma, cum mi se tot sugerase”. Adevărul e altul: imicnici nu doar că acceptase, dar dăduse şi ordine de aşa-MIIIC, I Ceauşeştilor! Constatarea e necesară pentru a defini ÎmI l’Ine personajul. Unul care, în multe momente, s-a dove-„i iea mic pentru istoria care a dat buzna peste el. Dacă nu ni, i-a jucat un rol diabolic...

*

* * *

l „după ce a vorbit la telefon cu Stănculescu,

Kemenici a fost ţin în ui asaltat de telefoane. De data asta, nu de ameninţare. IMIICIUI primea „sfaturi” pentru a-i administra cât mai!”, le! iolele lui Ceauşescu. I» i i pă ora4.00, au început să curgă telefoanele, fiind întrebat.» i le Stănculescu, cât şi de Militaru dacă i-am făcut injecţiile.

v i, un Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Am fost somat de fiecare dată să i le administrez de urp-i că altfel intră în comă. Eu nu ştiam atunci că Ceauşesi u diabet şi este dependent de insulină, aşa că aceste inse i, mă puneau şi mai mult pe jar. Ideea cu otrava nu-mi ieşi. cap. M-am dus la Ceauşescu şi i-am arătat fiolele. Le-a st ml îndelung, le-a tot privit şi cântărit, şi-a privit soţia, cum n obiceiul, apoi a zis: «Da, acestea sunt cele ce-mi trebuii. nu le pot face. Nu sunt pregătit, am băut un ceai... Le un 1 «mâine...». Medicamentele rămăseseră în posesia Ceauşi”... Mi în plicul în care fuseseră trimise de la Bucureşti. Am râsul uşurat. Dacă era să mai fiu întrebat, aveam răspunsul: «Nu pacientul!». Şi totuşi, cred că nici Ceauşescu n-a avut lui ml» în conţinutul fiolelor. Din acest motiv cred că a amânai. i pentru că băuse o cană de ceai”. 1

Încă o minciună! Afirmaţia colonelului Andrei Keineni potrivit căreia habar n-avea de diabetul lui Ceauşescu... demontată de generalul Victor Stănculescu. Acesta ili. i «Comisiei „Decembrie 1989”: „La 24 decembrie, dimineaţa. I nelul Kemenici mi-a dat un telefon şi mi-a spus că i-a i M că Nicolae Ceauşescu are diabet şi că nu a făcut injecţiile de u zile. Mi-a cerut să rezolvăm treaba. I s-au adus de la Spiţa 111111 fiolele respective şi am trimis un ofiţer cu un pachet la Ta rgi ui să i-l dea lui Kemenici, că ştie el ce să facă” 2.

Remember: toţi ofiţerii care au asistat la primirea ţi)

Ceauşescu în cazarmă, în seara de 22 decembrie, îşi anunţ» refuzul dictatorului de a bea ceai îndulcit, precum şi n i iritată a Elenei: „Ce faceţi, îl omorâţi pe Tovarăşu'? Nu hţ are diabet?". Din acel moment, diabetul secretarului yen».

era cunoscut de tot Comandamentul, deci şi de Kemeiu.

* * *

Când dialoga cu Kemenici pe tema insulinei, Stăm ui. nu mai era ministrul Apărării. Era ţinut în jurul nin l ni

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, fi i-i

2 Victor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „I 1

1989", 1 noiembrie 1993

I

INSULINĂ SAU OTRAVĂ?

nuliu –, itor pentru a coordona anumite operaţiuni. Până la «MI. V. de executarea misiunii „Insulina" s-a ocupat generalul Mâni Guşă, care încă mai era şef al Marelui Stat Major al fHirttei Române. Guşă a considerat misiunea de trimitere a – IIlinei spre Târgovişte drept una de maximă importanţă.

În seara de 24 decembrie i s-a dus insulina lui Nicolae 'Niivescu. Venea de la doi doctori, Georgescu şi Mincu. Erau fe iifl plicuri în care se găsea insulină, dar şi o seringă de Mi, i folosinţă. Generalul Militaru era în biroul ministrului, i i hemat şi mi-a ordonat ca medicamentele să ajungă la jjigtivişte. Am luat acel plic şi l-am chemat pe viceamiralul

I am dat plicul şi i-am spus să se deplaseze cu o maşină t, în govişte pentru a înmâna plicul colonelului Kemenici, iMiiindantul unităţii în care se afla Nicolae

Ceauşescu. S-a» «”, ÎI un Aro de la Direcţia de Informaţii a Armatei. Dacă t» (» l, a Ceauşescu le-a luat sau nu, asta nu mai ştiu, dar ele IM inul transmise”. 1

1, 1 aşezăm lucrurile în cadrul general al acelei zile.» tu-i. ilul Stănculescu a spus că primise telefonul de la» umiliri în dimineaţa de 24 decembrie. Generalul Guşă ai, I iernat de Militaru abia spre seară pentru a organiza mrtul insulinei. Pe tot parcursul zilei, Kemenici primea (HIM – cnt ordinul de lichidare a Ceauşeştilor, însă nu era în Ante năl execute.

I „l în seara de 24 decembrie, în sediul MApN din Capitală i tiiM hotărâtă şi înfiinţarea Tribunalului Militar Excepţional

— III judecarea Ceauşeştilor.

*

* * *

Unul dintre principalii actori ai Operaţiunii „Insulina” a» «I îi camiralul Ştefan Dinu, şeful Direcţiei de Informaţii a umilei (DIA).

În. eara zilei de 24 decembrie, pe la orele 21.00 – 22.00, tii-i ilul Guşă m-a invitat la el. M-a introdus în camera de

ţiirl.in Guşă – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 21 sep tul.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

odihnă din spatele cabinetului. În cabinet era şi gem în Iulian Vlad, dar el m-a introdus în camera din spate d şoaptă, mi-a spus că are un plic în care sunt medicalm t insulină pentru Ceauşescu. Mi-a spus că eu sunt cel în ti măsură să organizez un echipaj care să ajungă la coma în l.tn unităţii, să dea plicul, că, dacă nu ajunge până la OM i dimineaţa şi nu face insulina, Ceauşescu intră în coma I se mai poate discuta. Erau două plicuri. De faţă cu miiM scris, pe primul plic, cu majuscule, cât de mari putea să în

«V-AŢI UITAT MEDICAMENTELE, VI LE TRANSMII I M celălalt plic i-a scris, cu aceleaşi caractere, comandantului: (\ PRIMEŞTI ACEST PLIC, TE PREZINŢI LA CINE TRI IU ÎI PREDAI PLICUL, ÎL DESCHIZI ŞI ÎL PREDAI CUI TRI hl 1 parcă aşa o formulare. L-am numit şef de echipaj pe ai lui Ştefan Gheorghe, care era de la mine din Direcţie (biroului de organizare-mobilizare), însoţit de încă un alt de şoferul meu personal (maistrul militar Bărbierii), şi 1I1 luptător cercetaş. Deplasarea celor patru s-a făcut cu un A S-au deplasat, au raportat că nu au avut nimic deosebii traseul şi au ajuns la comandantul unităţii de la Târgm 1 Acesta, colonelul Kemenici, a fost cam speriat şi a început intre în legătură cu Guşă. Guşă nu era în birou atunci, «!».» Kemenici m-a sunat pe mine. S-a prezentat cine este, i am t cine sunt. Mi-a spus că a primit un plic şi nu înţelege de ce este vorba. L-am întrebat dacă l-a deschis, mi-a spre. 1 t l-am spus să-l deschidă pe loc. L-a deschis. L-am întrebat. I I înţeles şi a spus că da şi i-am spus să execute ce scrie a 1 IM

Sfii.

Importanţa Operaţiunii „Insulina" este dată de greu Mi personajelor implicate în trimiterea câtorva amărâte tir hi

Să-i amintim: generalul Nicolae Militaru, proaspăl ministru al Apărării Naţionale; generalul Victor Al. mi Stănculescu, adjunct al ministrului; generalul Ştefan „i

1 Ştefan Dinu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie IW 11

tembrie 1994

INSULINĂ SAU OTRAVĂ?

gyi Marelui Stat Major; viceamiralul Ştefan Dinu, şeful (jţă) i (iei de Informaţii a Armatei (DIA).

I. Îmi îl pomenim pe Militaru, introducem în ecuaţie, ne-all il, şi serviciile secrete sovietice. De ce insista un

agent pl IKGB ca Nicolae Ceauşescu să-şi facă urgent injecţia K limtilină, în condiţiile în care acelaşi agent GRUKGB lua îi «H i i ca dictatorul să fie judecat şi executat a doua zi? Există fetnlăspunsuri posibile:

1 Militaru voia să se asigure că Nicolae Ceauşescu va rezista iiftuă la proces fără să intre în comă diabetică, pentru a nu it parte de „dreapta judecată a poporului";» Militaru voia să-l otrăvească pe Ceauşescu, aşa cum, împreună cu Stănculescu şi prin intermediul lui Kemenici, li); i, a se mai multe tentative de a-l asasina.

*

* * *

I uiulucătorii militari şi cei politici de la Bucureşti au ştiut i111111 u I că Nicolae Ceauşescu nu a consumat (toată) insulina. ta fi rea, au făcut o miză mare din recuperarea plicului. De ce IM Urau chiar atât de importante două fiole de insulină?! Vii camiralul Ştefan Dinu: „După executarea misiunii, irinitelul Ştefan Gheorghe a revenit cu tot echipajul de H târgovişte. Mi-a raportat şi misiunea s-a încheiat. Pe 1III) dimineaţa, pe 25 decembrie, m-a chemat generalul în ulescu. Mi-a spus să cobor la cabinetul ministrului Hlllliiru. Acesta mi-a spus să aştept. A ieşit Stănculescu şi I întrebat cine a fost la Târgovişte. I-am spus că a fost Mtmtelul Ştefan, care era la odihnă. M-a pus să-l chem. După I* minute a venit Stănculescu şi l-am pus în legătură cu ftţi, ni C ¡Gheorghe. În faţa mea, atât a discutat cu el: «Ştefan, IA mergem împreună înapoi. Tu ştii acolo... Pregăteşte-te, t rgem înapoi!». Medicamentele au fost la Ceauşescu, Mi», în întors la mine cu o fiolă folosită. Erau ace de unică iMntă. Şi acum le am. E un ac folosit, dovadă că şi-a făcut e! i, i în filmul judecării lui Ceauşescu, la un moment dat, ÎI uneat un plic pe masă, după ce s-a anunţat sentinţa.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

După execuţia lui Ceauşescu, colonelul Ştefan Ghem care plecase din nou la Târgovişte cu generalul Stănculi văzând pe masă plicul pe care el îl aruncase, l-a luat – l-a adus mie" 1.

Misterul celei de-a treia fiole

Rămâne misterul celei de-a treia fiole: a folosit – t şescu, s-a deteriorat pe drum sau pur şi simplu nu a ui tat? Altfel spus, a apucat Ceauşescu să-şi facă injciţi. i insulină înainte de a fi executat sau a murit în pragul nu diabetice?

Mai aproape de adevăr pare a fi varianta conform i ai Nicolae Ceauşescu nu a folosit insulină în ultima. ian sale. Elocvent este un dialog reconstituit de maiorul Ion mâna dreaptă a colonelului Kemenici în decembrie i 1 „Ceauşescu nu şi-a injectat insulină. Când i-am dat linii suspicios, m-a întrebat: «Unde sunt fabricate?» «în Irlarul «înseamnă că sunt cele originale. Sunt bune. Dar preh mi le facă medicul meu personal». «Păi, de unde să vi I it eu acum?», l-am întrebat. A păstrat fiolele la el, dar nu folosit. Colonelul Ştefan le-a luat după proces, de pe µm când condamnaţilor le erau legate mâinile". 2

Medicul personal al lui Ceauşescu era Iulian Mim u care avea să devină ministru al Sănătăţii după Revoluţi, guvernul „patronat" de Ion Iliescu.

1 Ştefan Dinu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198» II

tembrie 1994

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 9 i-i

TAB-UL, ULTIMUL ADĂPOST

NI «olae şi Elena Ceauşescu au „petrecut" noaptea de 24 «are 25 decembrie 1989 într-un transportor amfibiublint.il, ascuns în dispozitivul de luptă al unităţii. Era Ajunuli Aciunului, dar în loc să cânte colindătorii, lătrau mitralit tele. Moartea plecase la colindat, iar în

curând avea să ajungă în „cazarma de la gară”.

Noaptea de Crăciun a fost ultima şi cea mai grea din viaţa Ceauşeştilor. Ei au fost ţinuţi ascunşi într-un transportor încadrat de alte două blin (e*. În câmpul din spatele cazărmii. A fost o nouă „ispravă” „Ionelului Andrei Kemenici, comandantul Garnizoanei fjţnvişte, din motivul invocat în toate situaţiile de criză: intern ţa unor „atacuri teroriste”. În realitate, nu erau atacuri, illv rrsiuni.

I’i ionieni – căci între timp li se spulberaseră iluzia că are inlejaţi – erau vegheaţi de vechile lor cunoştinţe: căpitai! li ni Boboc, locotenentul-major Iulian Stoica şi miliţianul Constantin Paise.

l» hl ribuţia ar fi putut fi alta, dar au intervenit suspiciunile Imielului Kemenici. Acesta povestea: „În momentul când mi upus lui Ceauşescu că ne vom îmbarca în TAB-uri cu nilul de a pleca din unitate, el mi-a spus să nu care cumva I Mu pe Boboc. Am evitat răspunsul, dar în starea aceea, în’ mă aflam, am avut impresia că între Stoica şi Paise pe îi parte, şi Nicolae şi Elena Ceauşescu, pe de altă parte, se

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Încheiase un pact, o înţelegere, că ei urmăresc ceva ce mie scapă. Nicolae Ceauşescu mi-a spus personal, arătârul Stoica: «ÎI iei pe ăsta, e un băiat foarte bun»” 1.

O precizare: îmbarcarea în TAB-uri avea loc în ziua n dentului dintre Ceauşescu şi căpitanul Boboc, în urma ai prizonierul s-a ales cu nasul însângerat.

Şi o nedumerire: de ce ar fi avut Ceauşescu mai nu încredere în Iulian Stoica decât în Ion Boboc, când aln. i solicitase să-i fie scos din cameră Stoica şi reintrodus Hi» IM După doar câteva ore cu Stoica, dictatorul i-a spus maiou Ţecu: „Nu mai vreau să stau cu ăsta! mai bine cu ălălnll şi atunci, unde-i logica din afirmaţia lui Kemenici? Un» colonelul pare să aibă o imaginaţie bogată.

Iar dacă el spune adevărul, atunci Ceauşescu era lin plet haotic, fie diabolic.

AG-ul şi mitraliera

Neavând încredere în paznicii dictatorilor-priou! Kemenici a luat decizia de a flanca TAB-ul Ceauşeştir a alte două transportoare. Toate cele trei TAB-uri, ineluş i va care se aflau soţii Ceauşescu, aveau ordine clare de depl. «În zona dispozitivului de luptă al unităţii.

Colonelul Andrei Kemenici: „Când am constituil» îi zitivul de marş, am zis ca TAB-ul în care mă aflam eu i permanent în spatele celui în care se afla Nicolae Ce-au» cu Stoica şi Paise. I-am dat ordin mitraliorului ca, în H pul marşului, dacă blindatul din faţa lui face la dreapta la stânga, încercând să fugă, şi o ia razna, şi nu urmai îndeaproape antemergătorul, să-l distrugă! Să tragă cu n cantitatea de muniţie pe care o are. Cu mitraliera şi cu Ai Ei bine, am rămas în această formaţie mai mult de trei u i tot acest timp, am încercat să-i înduplec pe cei din Buciu să mă primească. Nu aveam totuşi curajul să pun în ml

— 2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoin, I»»

TAB-UL, ULTIMUL ADĂPOST

Ituiihi. În tot acest timp, oamenii îmbarcaţi în maşinile de t M, în mai coborât, au mai circulat, au mai luat contact unul M nilul şi cred că mitraliorul meu, subofiţerul Constantin t’îi ui, l-a atenţionat pe Stoica de ordinul pe care i-l dădugH* Iar această neîncredere a mea l-a afectat profund” 1.

I, îl cinism! Kemenici se miră că Stoica a fost „afectat proftil pentru o „bagatelă”: tocmai aflase că trebuia să moară Jiti tu clinul comandantului său!

Neînţelegerile dintre locotenentul-major Iulian Stoica şi tunelul Andrei Kemenici au fost generate de ordinele celui în mă, de lichidare a Ceauşeştilor şi, implicit, a

ofiţerilor în i păzeau.

I în iare: AG-ul pomenit de Kemenici este o armă numită $1111 fitor de grenade, capabilă să perforeze blindajul tancului» ulii al TAB-urilor.

*

* * *

II (it in transportorul „vânat”, locotenentul-major Iulian» 1 îi i are varianta lui pentru cele întâmplate în dispozitivul i» luptă al unităţii.

I i ieşirea cu TAB-ul din unitate, Ceauşescu auzise ordi-Mli pe care mi le-a dat Kemenici. M-a întrebat: «Vrei să ne i „i în câmp să ne împuşti, nu?». Şi am zis: «Nu mai vorbeşte dinem, că sunt alte probleme de rezolvat!». Am stat pe loc i i 11 nomentul în care i-am introdus în TAB, aşteptându-l pe Nl Mielul Kemenici. Am făcut plinul cu motorină şi când să fin nu, mecanicul mi-a spus că l-au lăsat bateriile. Am ieşit şi un i, i I îi irtat că nu mai pot să plec şi am cerut să ne împingă cu «iii Hiiiul. M-au împins cu camionul şi am pornit. Kemenici IM îi în donat să merg fără lumini şi să mă ghidez după prilullii de poziţie ale transportorului din faţă. Dumnealui (tu îi cu transportorul în spatele meu. La mitraliera TABI.1 din spate, în care se afla comandantul, era plutonierul „T ÎI UI Din declaraţiile lor ştiu că, în timp ce ne deplasam H’l H00 de metri din zona I în zona a II-a, deci mergeam

Vii un Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

cu trei transportoare din Comandament în poziţie, pe «Im Kemenici ar fi ordonat să se deschidă foc asupra TATI H

nostru. Subofiţerul de la mitralieră a refuzat”. 1

*

* * *

Ştiind că se află în bătaia puştii, locotenentul-majoi 1!” nu prea a avut de ales. El a respectat ordinele primite t» comandantul unităţii. A urmat traseul cerut, dar şi mă ne M I din timpul staţionării.

Iulian Stoica: „Am ajuns în zona din spate, cred c. i un ora 1.00, în noaptea de 24 spre 25 decembrie. Kemenii i în ordonat să ocup loc în transportorul blindat şi să i.im acolo nemişcat până formează coloana şi ia toate m.r. ui necesare. Pe timpul deplasării, în echipajul în care mă, ill. mai erau doi muncitori voluntari veniţi de la Automei. IM Moreni. Cât am stat în TAB, aproape trei ore, până să colonelul Kemenici, am luat câteva pâini, câteva con pături – că era frig – şi, între timp, şeful asigurării Iclu mi-a adus şi muniţie, câteva lăzi de cartuşe pentru arni.im tul pe care îl aveam. Le-am dat tuturor pături. Mitra 1 ioi II pe TAB avea pătura trasă până la piept şi se foia cu în.tn sub pătură. L-am întrebat: «Ce faci cu mâinile acolo?” nu mi-a răspuns” 2.

În acest timp, echipaţi în ţinute militare, Ceauşeşti i st. îl zgribuliţi, înghesuiţi unul într-altul şi acoperiţi cu pălim

*

* * *

Spre sfârşitul nopţii, între ofiţerii din TAB-ul Ceauş «11 şi cei din transportoarele de însoţire plana o mare în m dere. Locotenentul-major Iulian Stoica a cerut chiar „îi barea membrilor unor echipaje.

„După un timp, eu încercam să fac să meargă staţi.» i care nu a funcţionat niciodată pe transportorul blând.1 Im. eram. Am rugat militarul de la noi din unitate să ne îi

12 Iulian Stoica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 19H9 i i

1994

TAB-UL, ULTIMUL ADĂPOST

* nu nil Kemenici, să-i spună să aducă un militar transmişi* i şi să schimbe mitraliorul. Să mi-l dea pe al dumnealui şA I ia pe cel de la mine, pentru că nu mai aveam încrel» i «ui el. A venit domnul Kemenici şi a bătut în blindaj.

M vut o discuţie în care am fost acuzat de trădare. Până la tittiA, i schimbat mitraliorul de pe TAB-ul meu cu plutoni-Mi „toican. Eram încadrat de cele două TAB-uri care m-au wi jil pe drum. Din 15 în 15 minute îi ordonam mecanicului 4 M unească motorul, pentru că era frig şi trebuia să nu se lH urce bateriile. La câteva zile am aflat de la colegii mei că» ¡în ieră ordin să tragă dacă ordonam să ne mişcăm. Mi-au i a i-am zăpăcit toată noaptea pentru că porneam motoaie (» din 15 în 15 minute". 1

În îi. această tensiune a fost simţită şi de căpitanul Boboc: Im ainea devenise insuportabilă, iar oboseala ajunsese la fiuism. Am moţăit cu toţii în TAB. Nici pe Ceauşescu nu-l p (mleresa persoana mea, ştiind că n-o poate scoate la cap M Iţţine, nici pe mine nu mă mai interesau persoanele lor, §» ¡11 ui măsura în care existau vii" 2.

v întoarcerea în cazarmă

I – i i l o noapte lungă petrecută în frig şi în vizorul mitrali«ţituile pe TAB-uri, Ceauşeştii sunt aduşi în unitate. Ofiţerii ni u îl iţerii care stătuseră toată noaptea în poligon şi dârdă-H* i în frig au răsuflat uşuraţi. Pentru moment.

I i ora 5.30 am revenit în încăperea din Comandament. I» «ni îngheţaţi. A fost făcut focul, iar lui Nicolae Ceauşescu IM fi lui aduse medicamentele într-un plic. Cele care au sosit de I Hm unşti în timpul nopţii. Plicul a rămas în posesia Elenei, II Nicolae n-a acceptat să i se facă injecţia de către medicul liilliin Stoica – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 1 iunie ÎMI. I Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion

Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

unităţii, solicitând să-i fie trimis medicul său persou.il povestit căpitanul Ion Boboc.

Aşa se încheia pentru Nicolae şi Elena Ceauşescu oue lungă, petrecută într-un transportor blindat care ni moment putea fi spulberat de TAB-urile de însoţire. Ano în unitate teferi, dar îngheţaţi. Situaţia avea să se slin dramatic în orele următoare.

*

* * *

Între timp, comandantul UM 01417 Târgovişte pruni alt ordin. Ceauşeştii au fost îmbrăcaţi în hainele lor ei vi

Boboc îşi aminteşte: „După vreo două ore, în jurul 7.30, am fost anunţaţi că vine o comisie de la Bucun n preia. La această veste mi-am mai revenit. Am mai g. r.il energie în mine pentru a mai rezista. Ei au primit slin indiferenţă. Plutonierul Paise a adus sacii cu îmbrăcă nu lor, iar ei şi-au lepădat hainele militare şi s-au schimbat I îmbarcat, tot pe ascuns, în TAB-ul de la intrarea în con dament. Şi am aşteptat acolo. Eu în interior, cu ei, i. u! pe TAB” 2.

Se apropia sfârşitul. Era deja 25 decembrie. În Buciuc făceau ultimele pregătiri pentru deplasarea completulit judecată şi a comandoului ce urma să îndeplinească onii de execuţie a Ceauşeştilor.

— 2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoin, I»»

APOSTOLII MORŢII

I lizia de lichidare a dictatorilor a fost luată în seara MP 24 decembrie, la sediul MApN. Soluţia a fost impusă du trioul Ion Iliescu – Silviu Brucan – Nicolae Militaru. I» versiunea teroristă a servit drept justificare pentru iuliinţarea Tribunalului Militar Excepţional.

Seara zilei de duminică, 24 decembrie 1989. De două zile, conducătorii civili şi cei militari de la Bucureşti încearcă în mod repetat să-l convingă pe comani Mtlul UM 01417 Târgovişte, colonelul Andrei Kemenici, să (Utirgă la metodă", adică să-i lichideze „accidental", fără te-i, pe soţii Ceauşescu. Kemenici transmite ordinul spre 4 lv. i dintre ofiţerii săi, dar aceştia refuză să-i asasineze pe 1.1 I «irii-prizonieri. Diversiunile la care este părtaş colonelul» Nimici nu au efect: nici maiorul Ion Ţecu, nici maiorul Ion tei, nici căpitanul Ion Boboc şi nici locotenentul-major li HI Stoica nu vor să-şi mânjească mâinile cu sânge.

Decizia din WC-ul lui Militaru

În lipitălă, conducătorii noului regim nu mai au răbdare, ilriţi în sediul Ministerului Apărării Naţionale (MApN) din tHlei ui Drumul Taberei, ei trec la acţiune. După lăsareaintuiţi. ului, iau o decizie istorică: a doua zi, soţii Ceauşescu vor (Mtleeaţi sumar şi executaţi.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Sediul MApN este locul în care s-a consolidat nou de putere, pregătit din timp şi ieşit la lumină după fug. tatorilor. Cum secretul trebuie păzit cu străşnicie, di şi i sensibile se poartă în WC-ul din spatele biroului mi n i. 11 Până în dimineaţa de 22 decembrie a fost biroul lui \ Milea. De atunci a devenit, succesiv, biroul lui Victor Alai Stănculescu şi al lui Nicolae Militaru. O încăpere cu ui îngust, o cameră de odihnă şi un grup sanitar.

Acolo, în încăperea placată cu faianţă, este luată di capitală. Din precauţie, decidenţii lasă să curgă apa i chiuvetă.

Acţiunea de suprimare a Ceauşeştilor îi este încred 11 unui grup condus de generalul Victor Atanasie Stănculi

„Corbi" şi „terorişti".

Grupul care pune la punct mecanismul de lichidare a lor Ceauşescu este unul relativ redus. Iniţiativa îi apa nu i

Silviu Brucan, mesagerul de pe axa Moscova-Wasluin Bătrânul stalinist vorbeşte apăsat, ferm, ca şi cum ar co n 111 o sentinţă. Una care vine, parcă, din înalturile Ceru lui de la stăpânire.

Varianta procesului sumar este susţinută vehement, ostentativ, şi de personajul misterios care pozează în uluţionar: Gelu Voican Voiculescu. Cei doi – Voican şi Bun atrag atenţia asupra lor pentru a-l acoperi pe cel i an fapt, are ultimul cuvânt: Ion Iliescu, preşedintele COIIMII Frontului Salvării Naţionale (CFSN). Brucan şi Voi «. n asumă latura crudă, sângeroasă, de oameni fără Duium capabili de crime în ziua de Crăciun. În schimb, Iliescu tul să pară uman, blajin, cu suflet, un om care n-ar omoi i u muscă. El este pregătit pentru o carieră politică pe leu lung, iar imaginea de lider sângeros nu l-ar ajuta, ba din trivă. Dar decizia de suprimare a Ceauşeştilor este „rând a lui!

APOSTOLII MORŢII

În i fa ra celor trei, un rol important le revine celor doi genel «ÎI i are conduc Armata: Militaru şi Stănculescu. Militaru este HIMMIUI de ceremonii al întâlnirii morbide, iar Stănculescu ne misiunea de a o pune în aplicare. Cu toţii par nişte corbi tiie t roncăne în aşteptarea stârvurilor grase.

I urmai, la luarea deciziei mai participă Sergiu Nicolaescu, filc Koman, Dumitru Mazilu, Mihai Ispas şi Dan Marţian.

Mc se află însă la trioul Iliescu-Brucan-Militaru, un trio Nu la Moscova şi pregătit pentru execuţii de tip stalinist.

Mi aiul în care s-a pus problema execuţiei a fost explicat de ţtivlu Brucan, cinic şi pe alocuri mincinos. „A fost o discuţie IMIUI de lungă, cu argumente politice, juridice şi militare. Iii că am fi dorit să fie un proces public

sau deghizat, lift «i. l fie educativ pentru populaţie. S-a discutat şi aspectul iii. lic, pentru că nu era în regulă. Era o chestiune făcută lui respectarea elementarelor reguli juridice, mai ales că nu i mâni nicio îndoială asupra sentinţei. Până la urmă, consi-M. uleie militare au dominat. Ne dădeam seama că toate ic elemente care acţionau împotriva Revoluţiei, trăgând HHpr. i obiectivelor strategice, fac acest lucru în speranţa

— i căuşescu va reveni la putere. Eu cred că decizia a fost niilicată, pentru că, într-adevăr, după ce au fost arătate la» În lor procesul şi execuţia, grosul trăgătorilor s-au predat («ÎI lăsat armele". 1

1 primă mare minciună a lui Brucan este legătura dintre MfMlţia Ceauşeştilor şi pacificarea ţării. Printr-un comuiit. îi «. lin 27 decembrie 1989, Consiliul Frontului Salvării W» iniiale avea să anunţe înfiinţarea „tribunalelor militare iMordinare" 2, care „vor judeca toate cazurile de acte Itmi Iste" 3. La punctul 2 al Comunicatului – care n-a devenit i mi I a tă decret – se hotăra că „judecarea va urma o procedură ip uigenţă, iar executarea sentinţelor se va face imediat" 4.

I iloricului Alex Mihai Stoenescu nu i-a scăpat această mi (l*Mvri a CFSN. „Era o măsură tipică revoluţiilor comuniste.

Nlvlu Brucan – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 4 februa (I'CH

I omunicat al CFSN, 27 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

modelul cel mai apropiat fiind cel al Cubei lui Fidel (.1 În preambulul Comunicatului din 27 decembrie se al 11 că necesitatea înfiinţării tribunalelor extraordinare pm\ r din faptul că, deşi cuplul Ceauşescu a fost executat, «coulli acţiunile teroriste ale unor elemente izolate, având ca pierderi de vieţi omeneşti şi distrugeri materiale». A o 1 1

demonstrează că:

1. Tribunalul Militar Excepţional, care în urmă cu două i condamnase pe soţii Ceauşescu, funcţionase şi dăduse seni 1 anterior publicării Comunicatului în Monitorul Oficial.

2. În realitate, fenomenul terorist n-a avut nicio legal 111, 1 ideea unor formaţiuni de fanatici, formate în special din ser u 11 care ar fi luptat pentru salvarea dictatorului şi s-ar fi oprii ml cu moartea acestuia – teză iniţiată de Silviu Brucan”.

Explicaţia lui Brucan pare decupată din manualele manipulare. „Pericolul terorist” este o teorie care nu are ni legătură cu realitatea. „Elementele care acţionau împnli Revoluţiei în speranţa că Ceauşescu va reveni la pnin reprezintă cea mai mare minciună a sfârşitului de secol Un asemenea fenomen nu a existat, iar pe Ceauşescu it mai apăra nimeni. Din convingere sau din oportuni toate structurile trecuseră „de partea poporului” încă 11… decembrie. Nimeni nu-şi punea pielea-n băţ ca să apuft cauză pierdută. Oamenii-cheie din structurile lui Cea le, «se străduiau să intre în graţiile noii puteri. Unii îşi iau calcule politico-financiare, alţii sperau să nu fie arestaţi

„Teroriştii” reprezintă creaţia propagandistic-mililaM grupului Iliescu-Brucan-Militaru. „Terorişti” au fost con», raţi şi luptătorii USLA exterminaţi în faţa MApN, şi pa 1, elicopterului doborât lângă Alba Iulia, printre care ill şefii Miliţiei, generalii Constantin Nuţă şi Velicu Mlltali Eticheta le-a fost pusă şi elevilor-transmisionişti ai şi olt 11 Securitate de la Câmpin a, exterminaţi la Otopeni. Şi e x e 1111 1. pot continua. Aproape de fiecare dată însă, ordinele e 11111, au venit dinspre grupul militaro-civil de la MApN.

1 Interviu Alex Mihai Stoenescu – Vălenii de Munte, 18 mai 201 (1

I

APOSTOLII MORŢII

l atunci, cine umplea străzile de cadavre? Răspunsul este Mi umplu şi necesită o tratare specială. Deocamdată, să ne pt Riccm la „corbii” de la sediul MApN.

Comunicatul lui Măgureanu

În lintea deciziei de înfiinţare a Tribunalului Militar (t (ipţional, a intrat în scenă Virgil Măgureanu, vechiul tovai 111 u i Ion Iliescu în complotul anticeauşist. Măgureanu s-a lA «l I în noul grup care a preluat puterea. Pe 24 decembrie, la «18.00, el s-a dus la TVR şi a citit un comunicat din partea INIMI îi ului Frontului Salvării Naţionale (CFSN). i uniunicatul avea să pună accentul exact pe „fenomenul o i îl”, argument denumit de Brucan” considerentmilitar”.

venţia lui Măgureanu la Televiziune anticipa o decizie Mu m şi izbăvitoare.

I’ulbuşirea odioasei dictaturi, a clanului Ceauşescu, a adăugat în mu pagină cronicii sângeroase a anilor de suferinţă îndurați de Meniul român. Elementele declasate şi iresponsabile rămase fidele multului au încercat să continue practica teroristă a vechiului 41 Im dedându-se la provocări, atacuri asupra populaţiei civile, Hornul fără discriminare oameni neînarmaţi, atacând instituţii jiidilice, întreprinderi industriale, obiective militare, unităţi (puci tale, spitale şi locuinţe. Poporul român şi-a afirmat încă o uriaşa energie morală, descătuşată de voinţa sa eliberatoare. Iihihii şi-a făcut datoria, ca şi o parte din lucrătorii Ministerului îN Iniei ne. Revoluţia a învins.

În vederea restabilirii complete a situaţiei şi a asigurării liniştii mitme unei vieţi normale în societatea noastră liberă, Consiliul şi iduliii Salvării Naţionale hotărăşte adoptarea unor măsuri IIitilunale, imperios necesare momentului actual. O încetare mifihiil şi imediată

a focului pe întreg teritoriul ţării. Oricine H im illca această dispoziţie se va face vinovat de crimă împotriva IfMi ului român, fiind pasibil de cea mai promptă şi necruţătoare mhnf il.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Să nu mai fie vărsată nicio picătură de sânge! Totodată, act de vandalism şi distrugere, precum şi răzbunările pa i se situează în afara legii, pătând nobleţea Revoluţiei num Vinovăţia dictatorului şi a foştilor săi lachei în faţa istmul legilor va fi stabilită de tribunale, care vor hotărî cu toată cil tatea sancţiunile cuvenite pentru acţiunea de distrugere u f, Armata este singura deţinătoare a armelor, braţul ferm al oMi intereselor poporului. Toţi (cei – n.a.) care au intrat în an l, în posesia armamentului şi a muniţiilor, indiferent de „rări, trebuie să-l predea de urgenţă, cel mai târziu până hm decembrie, ora 17.00”. 1

„Îi judecăm şi îi condamnăm la moarl»

În comunicatul CFSN, Măgureanu a punctat câteva 11 mente clare: vinovăţia dictatorului, tribunale, dar şi temu în limită de predare a armamentului: 25 decembrie, ora l Exact în aceeaşi zi, dar cu două ore mai devreme, Ceau» aveau să fie executaţi.

Despre „condamnarea la moarte” vorbeşte şi Gelu Via Voiculescu, personaj important în lichidarea dictatorilm

„În 24 decembrie a fost acel moment culminant al M noastre. Intram doi câte doi în baia lui Milea. Lăsam api curgă, dementţe din astea. Şuşoteam diverse formule lui spus: «Să-i facem scăpaţi de sub escortă, cum s-a l, n în Zelea Codreanu. îi omorâm şi gata». S-au uitat la mim simţit că au început să mă considere ca pe un tip res în i ţ îl şi atunci, parcă Mazilu a spus: «Preşedintele poate mini i în situaţii din astea, Tribunal Militar Excepţional... i e

atenţie: «... îi va judeca şi îi condamnăm la moarte, ea laj există pentru această condamnare»". 2

Silviu Brucan: „Aş defini poziţia lui Iliescu în felul» i fost de acord fără să fie ferm şi hotărât în această câte i.

1 Comunicatul CFSN difuzat la TVR, 24 decembrie 1989

2 Gelu Voican Voiculescu – stenograma audierii la Comisi. i l îi

1989", 30 mai 1994

APOSTOLII MORŢII

Şti i A asta e o caracteristică generală. Adică a înţeles că este diii să se facă acest lucru".1

liulii Voican Voiculescu îl caracteriza pe fostul preşei ca pe un „umanitarist idealist, foarte nepotrivit pentru în utele acelea". „Bărbosul de la Revoluţie" îşi motivează iliiiaţia: „pentru că sunt momente în care trebuie să fii dras-şIA Iii dur" 2.

(«lui icul Alex Mihai Stoenescu le face scurte caracterizări INI IM „grupul de la MApN". „Ion Iliescu – un lider ezitant, al umanitarismului socialist şi al sistemului din care

Ulţi voit să iasă pe teren necunoscut, nu avea capacitatea pună ordine în stat. În imediata lui apropiere se agitau lj categorii de asociaţi şi un tânăr idealist. Asociaţii: pe un parte – Silviu Brucan şi Nicolae Militaru, doi reprezennt, 11 subversiunii externe. Pe de altă parte – Gelu Voican i UICNCU şi Sergiu Nicolaescu, doi oameni de acţiune, disttfi la orice sacrificiu pentru victorie, goniţi spre acte-limită puma eşecului. Alături, un prooccidental, Petre Roman, Mt i i ilea că, odată cu dispariţia lui Nicolae Ceauşescu, în ti tuia se poate instala democraţia". 3

*

* * *

tu ai tea sa Revoluţie şi reformă, Ion Iliescu a

încercat să pivt e în stil propriu suprimarea dictatorilor. „Decizia de a imit ai tiza acest proces, luată de grupul operativ al CFSN la itifi i imbrie, nu a fost o vendetă politică. Ea nu a fost dictată se şi aranjamente oculte ori pentru că, aşa cum s-a

«tunai, acest cuplu ar fi ştiut prea multe despre aşa-zişii (NHtpli it işti» şi «atentatori» şi, deci, trebuia să dispară, ci o Biitjfe de forţă majoră a acelor momente şi împrejurări de Ipfli”.

pH Ui Brucanstenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 4 februa-Hkfiti Voican Voiculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie I jkl III, ÎI 1994

lti” Mihai Stoenescu – Istoria loviturilor de stat în România, vol. 4, Editura iit (tiHH

pţi Int M u – Revoluţie şi reformă, Editura Enciclopedică, 1994

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Regizorul Sergiu Nicolaescu are propriul scenariu mine m-a întrebat cineva, Iliescu sau nu mai ştiu cilii părere am de Ceauşescu. Că el trebuie omorât ca să-i., îl vieţile oamenilor, în condiţiile în care se trăgea în u ţie. Şi le-am zis: «E simplu. Mi-l daţi mie într-o maşinA opresc, părăsesc maşina, oamenii se ocupă de mine, i. n-a omoară pe Ceauşescu. E simplu ca bună ziua». Adică nul Mussolini». Aia îl spânzurau de picioare”. 1

Înfiinţarea Tribunalului Militar Excepţional care’s. i i în pe soţii Ceauşescu a avut drept cadru legal un decrd de mână şi semnat de „Ion Iliescu, preşedintele Connlli Frontului Salvării Naţionale”, în seara de 24 decembrie la fost un fals istoric! în acel moment, Ion Iliescu nu ave... calitate oficială. CFSN era o listă cu 39 de nume – dinin „cu voia dumneavoastră, ultimul pe listă, Ion Iliesi II cum singur se alintase –, dar nu avea nici preşedinte

vicepreşedinte, nimic. Decretul de numire a lui Ion llu funcţia de preşedinte al CFSN avea să fie emis pe dai. ul decembrie 1989, la două zile după înfiinţarea tribunalul la o zi după proces şi execuţie!

1 Interviu Sergiu Nicolaescu – Bucureşti, 10 septembrie 2009

SE STRÂNG CIOCLII

11 hipa care a plecat la Târgovişte să-i lichideze pe Ceauinti a fost formată în dimineaţa zilei de 25 decembrie. I în ea făceau parte 14 persoane: trei reprezentanţi ai ISN, doi judecători, un procuror, un grefier, doi avocaţi, MII medic militar, un cameraman, un ofiţer DIA şi doi iifthiotanţi ai lui Stănculescu.

ecizia luată în Ajunul Crăciunului, în biroul lui

Militaru, a devenit prioritatea zero a noului regim.

Ceauşeştii trebuiau lichidaţi chiar a doua zi, acolo mir se aflau, în cazarma de la Târgovişte. Fără sentimente, lA 11 implicaţii. Doar cu cinism şi cu sânge rece. Pentru asta, t. ui nevoie de o organizare fără cusur. Una militărească. «lui operaţiunii a fost desemnat generalul Victor Atanasie «i i 11 lescu, omul în care Ceauşescu şi-a pus toată încrederea ultimele sale ore la conducerea statului. I'i niru a fi siguri că decizia politică este aplicată întorcii. i la timp, gruparea Iliescu l-a încadrat pe Stănculescu i ilnt membri ai CFSN: Virgil Măgureanu şi Gelu Voican Mii iili scu. Aceştia urmau să-l însoţească pe general la li (învişte în timpul procesului.

hm Iliescu prezintă lucrurile într-un limbaj de lemn spetii propagandei comuniste, din care-şi trăgea seva. „În MIIIM acestui decret s-a constituit completul de judecată.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

desemnat de Tribunalul Suprem, care împreună cu pron rul, avocatul şi reprezentanţii Consiliului Frontului Sal Naţionale-general Victor Atanasie Stănculescu, Gel o

Voi Voiculescu şi Virgil Măgureanu – s-au deplasat la Târgi \ i unde la 25 decembrie 1989 s-a desfăşurat procesul – i: Ceauşescu. Procesul şi sentinţa împotriva soţilor Ceai t au avut o motivaţie fundamentală, legată de catastrol au împins ţara. Iar în condiţiile date, acestea reprezcuiu măsură necesară pentru curmarea conflictului care şi avu în continuare, pierderi de vieţi omeneşti". 1

„Orice revoluţie trebuie să ia capul şefului statului".

Într-un dialog cu istoricul Alex Mihai Stoenescu, goi ui» Stănculescu povesteşte cum i-a fost dat ordinul de Inimii a Ceauşeştilor. „Cei din grupul Iliescu mi-au spus că tivin organizat un proces care să închidă epoca Ceauşescu doimii «Da, şi ce facem mai departe?», zic eu. «Păi, uite, ia leg. u cu Procuratura, cu Justiţia». I-am întrebat: «Cum finali judecata? îl băgăm la puşcărie, îi punem în domiciliul" cum a făcut şi el, sau îl terminăm?». Cred că a răspuii care: categoric a fost Brucan, Voican a fost pentru supi nu Iliescu a fost mai ezitant. Brucan a şi spus: «Ideea eslo la aşa trebuie făcut. Orice revoluţie trebuie să ia capul i statului». A început el cu teoria, cu Carol al II-lea al Anglie ţarii Rusiei... Brucan mi-a mai spus atunci: «Dacă ăsta i am ca monument în memoria oamenilor, s-ar putea să le pai à la un moment dat şi să se întoarcă împotriva noastră

Soluţia suprimării fizice a soţilor Ceauşescu şi-ar p u I. t. originea la Moscova, crede istoricul Alex Mihai Stocim* „Sugestia ca Nicolae Ceauşescu să fie eliminat este posibil şi existat din partea lui Gorbaciov, în întrevederea secici.

1 Mihail Andreescu şi Ion Bucur – Revoluţia Română în Bucureşti I ai

Mega, Cluj-Napoca, 2009

2 Alex Mihai Stoenescu – În sfârşit, adevărul... Editura RA0,2009

SE STRÂNG CIOCLII

h i-a acordat-o la Kremlin lui Silviu Brucan. I-am solicitat şi lirucan o discuţie pe această temă, dar a refuzat”. 1? În aprilie 2010, la Bucureşti, Gorbaciov a negat vehement Mi «Ntfel de ordin.

Azilul american, refuzat de CFSN

Nicolae şi Elena Ceauşescu aveau soarta pecetluită. niul care preluase puterea era atât de înverşunat, încât Wi ni, îi ţinea cont de nimic. Nici de propunerea-surpriză care I venit din partea Statelor Unite ale Americii în seara de 24 fe. anbrie 1989.

În acele zile, omul de legătură între Consiliul Frontului 1*11, 11 i i Naţionale (CFSN) şi Departamentul de Stat al SUA era t! oinatul Corneliu Bogdan, fost ambasador al României la HMI i ngton. Bogdan sosise în ţară, de peste Ocean, chiar pe 21 4», mibrie, în preziua răsturnării lui Ceauşescu. În perioada M I decembrie, el a transmis noii conduceri a României, iiin intermediul lui Petre Roman (cu care avea o relaţie mai Hilie), două mesaje importante din partea americanilor.

IV 23 decembrie, Statele Unite s-au oferit să furnizeze „MIM, miei (cu destinatar precizat: trupele USLA) tehnologia ttt t „ră pentru lupta antiteroristă, inclusiv pentru operaţiunii, e timp de noapte. Grupul Iliescu a refuzat oferta.

IV 24 decembrie, Statele Unite s-au oferit să-i preia pe soţii t’iilişescu, pentru a le oferi protecţie şi azil. Corneliu Bogdan tM iloar mesagerul. Iniţiativa venea de la Departamentul I» Mat al SUA, sub influenţa unor importante personalităţi pii-i icane: George P. Shultz, Henry Kissinger şi Lawrence! sfjrburger (membri ai celebrului „Grup Bilderberg”). I (Miişescu derulase cu aceştia o serie de operaţiuni internafefiliiili în anii ’70, pe când se afla în graţiile Occidentului.

nieric anii mai aveau un motiv să-l salveze de la moarte l I i iiuşescu. Preşedintele SUA, George Bush, nu putea uita

A! * Mihai Stoenescu – Istoria loviturilor de stat, vol. 4, Editura RA0,2005

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

că şi Ceauşescu acceptase, în urmă cu două luni, să-l salvi» de la moarte pe Mircea Răceanu, diplomatul care aştept a \ executat pentru „trădare prin transmitere de secrete”. illl spus, pentru spionaj în favoarea Statelor Unite. După u august 1989 îi fusese respins recursul, Răceanu mai. IVIM singură scăpare: comutarea pedepsei. A făcut cerere în a... sens, dar şansele erau infime. În acel moment a internii scrisoarea lui Bush către Ceauşescu.

Stimate Domnule Preşedinte.

Mi s-a adus la cunoştinţă că Mircea Răceanu, care o pemut îndelungată a fost specialist pentru relaţiile cu Statele lliuh 4 Americii în Ministerul Afacerilor Externe al României, a fo’: \ M* cât, găsit vinovat de acuzaţiile ce i-au fost aduse şi condaiiiutl (I moarte.

Ca un gest umanitar, vă solicit să excludeţiposibilitatea upin n sentinţei capitale în acest caz.

Cu sincerlluh George llink

Domnului Nicolae Ceauşescu.

Preşedintele Republicii Socialiste România în octombrie, Răceanu a fost anunţat că cererea i-a acceptată, iar pedeapsa cu moartea i-a fost comutată la (i i ani de închisoare.

În acest carusel al morţii va dispărea şi mesagerii I.I. 8 decembrie 1989, Corneliu Bogdan era numit secretar» I ia în Ministerul Afacerilor Externe, în primul guvern posti UIUM nist, condus de vechea sa cunoştinţă Petre Roman. Ci în i mai târziu, diplomatul murea subit. Avea 68 de ani.

*

* * *

Completul de judecată a fost desemnat cu câteva ore tea deplasării spre Târgovişte. Generalul Stănculescu. IM I «» declare: „În noaptea respectivă, Voican – şi mai era cim (cred, Brucan – mi-a spus să luăm vreo 10 – 12 oameni, cA!

SE STRÂNG CIOCLII

Iftii 11 işte procurori, nişte judecători şi nişte avocaţi. Neştiind e unde să-i iau, am stabilit ca toată lumea să se întâlnească M.liul Ministerului Apărării Naţionale" 1.

Ilicepea să se contureze „comandoul pentru Târgovişte". Ilbrii Tribunalului Militar Excepţional erau: judecător – Jşjunolul Gică Popa; al doilea judecător – colonelul Ioan Bllnr; procuror – maiorul Dan Voinea; grefier – plutonierul-Mtijni an Tănase. Toţi proveneau din Justiţia militară.

În delegaţie au fost cooptaţi şi doi avocaţi de la Baroul FTL. Îl i eşti, care să-i reprezinte pe inculpaţi în calitate de MIA – tori din oficiu: Constantin Lucescu pentru Nicolae l imişescu, respectiv Nicolae Teodorescu pentru Elena I Jm în eseu.

(irneralul Stănculescu şi-a luat şi patru oameni de încrefr, din Ministerul Apărării Naţionale: aghiotantul săuloco-Mmtul-major Trifan Matenciuc; un jurist militar – maiorul Mn, i irel Florescu; un medic militar – căpitanul Liviu Verdeş; «i. imeraman militar – colonelul Ion Baiu. Ultimul avea mintnnea de a filma procesul şi execuţia.

I în delegaţie mai făcea parte şi colonelul Gheorghe Ştefan I* l, i 1) 1 A, cel care abia se întorsese de la Târgovişte, unde citim", e fiolele cu insulină. De această dată, Ştefan avea o unică Ritllinc: să recupereze fiolele – folosite sau nefolosite – şi să ti Uitucă înapoi la Bucureşti. Insistenţa de a pune mâna pe i, poreşte bănuiala că ele nu conţineau insulină!

Aşadar, grupul era format din 10 militari şi 4 civili

IMAKH – reanu, Voican şi cei doi avocaţi). Calcul valabil, desigur, U „Ignorăm gradul de căpitan pe care Măgureanu îl dobân (I «III Securitate şi cel tot de căpitan, pe care Lucescu îl avu – ««”, i procuror militar, înainte de a trece în avocatură…

I.ilă fiind graba cu care s-a hotărât lichidarea dictatorilor, HH, i, fraţii nu aveau un dosar pe care să-l judece. Aşa că, în liinliieaţa de 25 decembrie, acesta a fost încropit pe loc, din IIMI maţii luate după ureche.

1 VI, lor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie» I noiembrie 1993

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Procurorul Dan Voinea spune că atât el, cât şi colegi judecători au fost convocaţi în urma unui telefon primii 1 «oficiul juridic al Ministerului Apărării Naţionale. Prim t – «a problemă a magistraţilor era timpul. Maiorul Dan Vom* „Pe 25 dimineaţa ne-au chemat la MApN şi acolo ne-au l (despre ce este vorba. Am încercat să încropim un ili4 Când am ajuns acolo, Popa Gică a spus că există un di în Am văzut decretul la Gelu Voican Voiculescu. Era SCIIIM de preşedintele CFSN, Ion Iliescu. Era stare de necesit, ilt se justifica formarea unui Tribunal Militar Excepţional l n multe n-am înţeles noi atunci, decât că trebuiau jude». Îţi n doi. împreună cu Gică Popa am căutat în Codul Pen.il vedem ce infracţiuni puteam să le reţinem” 1.

Procurorul Dan Voinea a găsit un „cârlig”: ordinelu li Ceauşescu în şedinţele CPEx din 17 decembrie şi 21 i brie, când a ordonat represiuni la Timişoara şi la Bm iuţi „Aveam două dintre stenogramele şedinţelor CPI \, «îi fuseseră găsite în Comitetul Central. Le găsise un Uf Antonescu, şi de acolo reieşea clar că se dăduse ordin \ tragă în demonstranţii de la Timişoara şi să se facă rep iv

Şi am zis: «Domnule, instigare la omor este prea puţin Să este vorba de a se trage în populaţie». Am pus

aste. i, d declaraţie a lui Postelnicu, pe care am luat-o în 23 deceniU Din câte îmi aduc aminte, în declaraţie scria aşa: «Trăd. tim şi trădătoarea au plecat». Vezi, Doamne, ei au plecat şi C» (l-au lăsat aici să moară. Să-l omoare manifestanţii. Spum Ceauşeştii au ordonat să se tragă. Ceva de genul ăst. i I ot declaraţie de o pagină. Şi toate acestea au stat la bază. 11. i i în dosarului. Nici nu ştiai prea multe ce să-i întrebi aţinu i

Cei 14 aleşi pentru aplicarea „soluţiei finale" au înv» îi se strângă la minister pe la ora 8.00. Spre prânz au fost dn i II stadionul Steaua şi îmbarcaţi în două elicoptere, ca re 1111... t orei 12.00 au decolat în direcţia Târgovişte.

12 Dan Voinea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 198" 1 tfl

1994

OPT PARAŞUTIŞTI PENTRU INFERN

Din ordinul generalului Stănculescu, opt paraşutişti de I* lloteni au fost îmbarcaţi în două elicoptere pentru o misiune de gradul zero". Căpitanul Ionel Boeru şi cei f. toate subofiţeri din subordinea sa erau înarmaţi până în llnţi. Ei nu ştiau că vor fi folosiţi ca pluton de execuţie.

A

[n dimineaţa zilei de 25 decembrie 1989 – primul Crăciun liber după aproape jumătate de veac de comunism anticreştin –, Unitatea Militară 01842 din Boteni, iniil Dâmboviţa, se afla în stare de război. Majoritatea (I «I (lor, subofiţerilor şi militarilor în termen erau plecaţi la o mvşti, în misiuni de apărare a unor obiective strategice» Irviiune, Radiodifuziune, Ministerul Apărării etc.). 11 i ar dacă dinspre Capitală veneau veşti dramatice despre titii ile-ai lor căzuţi la datorie, militarii rămaşi în cazarmă Invkliau pe cei plecaţi „să lupte cu teroriştii". Aceia fac „în îşi ziceau ei. Nici nu bănuiau că, în curând, câţiva pile ei, „cazarmiştii", aveau să participe la o operaţiune cu

Au alură istorică infinit mai mare.

*

— X-In. Îl ea dimineaţă de Crăciun, imediat după masa de dimi-M, I, llimandantul UM 01842 şi al micro-garnizoanei Boteni.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

colonelul Ioan Suciu, a scos la raport tot personalul mii şi civil pe care-l avea la dispoziţie în acel moment. Unii, militară găzduia un regiment de elicoptere, unul de p, a tişti şi un divizion de rachete.

Totul a început cu telefonul primit de colonelul: în la celălalt capăt al firului se afla generalul Stănculc. u la MApN. Suciu povesteşte: „Dimineaţa – să fi fost ora i opt şi ceva – am primit telefon de la minister să asigm. I» elicoptere de transport şi trei de însoţire. Primele dom coptere să se deplaseze în Bucureşti, pe stadionul «Ghem – celelalte trei urmând să facă zonă de aşteptare şi întâlinn vest de Ploieşti” 1.

Comandantul mini-garnizoanei Boteni i-a recrutai pe I pe bază de voluntariat, pe cei opt paraşutişti solicil. Îţi Stănculescu. De altfel, cei doi ofiţeri cooperaseră elini n în ultimele trei zile, când colonelul Suciu i-a trimis pa ra… 1111 generalului Stănculescu pentru a acţiona în Bucureşti

50 de militari, 20 de voluntari, 8 aleşi

Dintre cei opt militari aleşi de colonelul Suciu, unul ui era ofiţer: căpitanul Ionel Boeru (31 de ani). Automat, 11 IU şapte au intrat în subordinea lui.

Căpitanul Ionel Boeru (trecut între timp în rezervi i gradul de colonel) îşi aminteşte: „Ne-a fost ordonata u, ul n-are pe platou, la care au participat toate cadrele unim şi personalul civil al unităţii. Civilii au fost lăsaţi lilx n comandantul ne-a zis nouă, militarilor, că are nevoie îl voluntari pentru o misiune specială. S-au oferit în nu fi de

militari, din totalul de 50 câţi eram. Comandantul i-aul pe cei opt, dintre voluntari, în funcţie de nevoile urgenţi unităţii. Am avut această şansă să particip la misiune

Ioan Suciu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989”, 1 nu)

brie 1994

2 Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

OPT PARAŞUTIŞTI PENTRU INFERN

M11 i larii de la Boteni nu ştiau că „misiunea specială” sau „de gil zero”, cum a numit-o colonelul Suciu, era o operaţiune feplexă care avea să se încheie cu execuţia soţilor Ceauşescu.

V n’est moment sângeros îi mai despărţeau câteva ore.

*

* * *

I-i între cei opt paraşutişti selecţionaţi se afla şi plutonicii I) prin Cârlan. Acesta rememorează evenimentele unei Mtuliieţi unice.

„Liternai venisem de la o activitate. Pe la 5.00 – 5.30, am jwi lat» zona. Comandantul unităţii ne spusese că spre diviziwiil i le rachete au debarcat trupe de Securitate şi ne ordonase 4 luăm măsuri, să executăm foc. Misiunea a fost de depistare IMtiui elicopter inamic, care venea cu motoare silenţioase. Am un al, nu era aşa. Apoi am luat masa, după care coman-Imlul ne-a strâns pe toţi – cadrele de la paraşutism – şi ne-a lt „Am nevoie de opt voluntari pentru o misiune de gradul fgml Nu ştiu despre ce-i vorba, doar că însoţiţi nişte persoane Iii (ale Poate că teroriştii atacă rafinăria de la Brazi. Luaţi-vă» Miiamentul şi muniţia din dotare! Vă pun la dispoziţie două (ţinilere IAR 330 PUMA». De faţă erau şi comandorul Ioan t în comandantul micro-garnizoanei Boteni, şi comandantul «ML III,

colonelul Radu Cantuniari, de la regimentul de paraşu (ţii Au ieşit în faţă cam 12 – 13 colegi, din vreo 50. Ne-au lăsat M i are eram şi prieteni între noi. Primul a ieşit Ionel Boeru, Ha i-a pitari, apoi am ieşit eu. După mine a ieşit prietenul meu mMII. i Bărănguţă şi aşa ne-am strâns toţi. Aveam încredere în alţii". 1

Plecarea din cazarmă a fost rapidă, ca o acţiune-surpriză. „un Cârlan: „Domnul colonel Suciu a mers cu noi până la» Kiiiplere. Ne-au îmbarcat într-un autobuz. Parcă se uitau 1 «la noi... Aveam impresia că ne cercetează ca şi cum nu pnleau că mai venim înapoi. Aveau o figură tristă, parcă

Inli-l viu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

plângeau puţin după noi. Parcă-şi luau adio. Prob. li se întâmplă când pleci într-o misiunea «de gradul zeu care ai mari şanse să nu te mai întorci..." 1

*

* * *

Cei opt paraşutişti erau gata de misiune. Înarmaţi dinţi, aşteptau răfuiala cu inamicul. Un inamic deocai misterios, lipsit de contur.

Căpitanul Ionel Boeru: „Ni s-a spus să ne luăm. mentul şi să ne îndreptăm spre autobuzul care ne r Comandorul Suciu era în autobuz, ne-a primit şi mi-a nu ştie nimic, dar că treaba e «nasoală»" 2.

Plutonierul Dorin Cârlan: „Am urcat în elicoptere ora 8.00. Ne-au pregătit puţin piloţii şi mecanicii de Ne-au arătat cum funcţionează mitralierele de 12, 7 nu în care erau instalate pe elicoptere. Nu ni s-a spus încoli îndreptăm şi nici ce misiune avem. Patru paraşutişti am într-un elicopter, patru în celălalt. Am făcut cunoşti în comandanţii de aeronave, am mers într-o direcţie care i s-a ne fie precizată pe parcurs. Pe la opt şi ceva am dorn

începea misiunea vieţii lor!

A

Înrăiţi de cadavrele colegilor

„Misiunea specială” din25 decembrie 1989 i-a prin şi situaţie critică pe paraşutiştii de la Boteni. Ei veneau.1 câteva zile îngrozitoare, în care au fost „hingheriţi” cu mi i de diversiuni. Ziua cea mai dură a fost cea de 23 decenii când în cazarmă au fost aduse, de la Bucureşti, cad. n n zece dintre colegii lor.

Plutonierul Dorin Cârlan: „Între 22 şi 25 deceniin. cazarmă s-au întâmplat multe. N-am mai dormit trei îl trei nopţi. Marea majoritate a trupelor noastre, peste 7”…

3 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

2 Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

OPT PARAŞUTIŞTI PENTRU INFERN

llllvo, participa la Revoluţie, la Bucureşti. Ni-i aduceau t I ÎI I i napoi, ni-i aduceau morţi, iar noi stăteam prin cazarmă, 4 uşurăm paza împotriva a tot felul de diversiuni. Noaptea

I-ni.im, din ordinul comandanţilor, în punctele unde ni Se urii nouă sau unde eram sesizaţi că sunt trupe care au debaru 111 se spunea că sunt terorişti – ba de la USL A, ba elicoptere.

LI IUI ştiu ce… Războiul psihologic şi cel radioelectronic au nul un efect năucitor asupra noastră. În fiecare noapte, cu ftli îi aeriene… După aceea, vestea şi apoi sosirea trupuri-II. i şi în zece colegi ai noştri, ucişi în Capitală… Toate astea – im cam înrăit. Ne-au făcut mai solidari cu manifestanţii, I n voluţionarii” 1.

I apitanul Ionel Boeru: „Pe 22 decembrie, după ce a plecat ÎMI Ierul care i-a lăsat pe Ceauşeşti în zona Titu-Boteni, dil, i le-a noastră a fost în centrul unor întâmplări

importante.

I. ira aceleiaşi zile, marea majoritate a personalului din Hilliilr a plecat în misiune la Bucureşti, să apere Revoluţia, mi rămas în cazarmă pentru că făceam parte dintre aşaii ofiţeri de intendenţă», asiguram unitatea cu paraşute, în îi luă ică de salt. Trebuia să fiu prezent în unitate, în caz i lulervenea ceva. Nu eram luptător, eram partea de internifn., Cea mai urâtă zi a fost 23 decembrie. Veneau zvonuri h hi Bucureşti că sunt foarte mulţi morţi printre colegii noştri". t „11 îi ziceam Livache – era printre cei mai buni prieteni ai w i Cei mai mulţi au murit la Televiziune, pe 23 decembrie, HH rulată. Au fost chemaţi să iasă afară din Televiziune, că = 1 N MI instituţia din interior, şi când au ieşit, au fost mitraliaţi ni iepl şi în cap. Ulterior am aflat că ar fi tras un tip de la Dtille l'atriotice, care ar fi murit şi el atunci" 2.

I. ulavrele aduse de la Bucureşti, victime ale „teroriştilor Milei ai lui Ceauşescu" – aşa cum se anunţa insistent la ŞVlor şi pe canale militare –, i-au înrăit pe militarii de UIM 01842 Boteni. Aceştia au fost aduşi în situaţia de a-l adera pe Ceauşescu „o bestie cu chip de om". Aşadar – MU numai buni pentru a trece la acţiune!

lliliM Viu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

Iiih viu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

* * *

Încă un element care face parte din simbolistica revolt Dorin Cârlan, plutonierul din '89, spune că în acele îl fost plătit – ca şi alţi colegi de-ai săi – cu bani găuriţi. „Nu premiat cu două pachete de ţigări ungureşti şi cu vie., de lei. Ţin minte că ni i-au dat găuriţi. Asta a fost primi Crăciun, mă rog, că am participat la Revoluţie. Se în lui i plata soldei. Contabila noastră, săraca de ea, îmbrăcată combinezon de paraşutare, venise la noi cu valiza de luni

au tras în ea, pe la punctul de control de la Chitila. Se ci e. i nişte puncte de control, de către civili şi militari. Şi au li. În banii noştri, în solda noastră". 1

Rolul colonelului Suciu

Unitatea de la Boteni se intersecta încă odată cu di –, lin soţilor Ceauşescu. În urmă cu trei zile, dictatorii Iii „abandonaţi de pilotul Vasile Maluţan în apropierea am t cazărmi, în lanul de orz de la Sălcuţa. Doar calmul cum dantului Suciu şi ordinele primite de la Bucureşti au la ea elicopterul să nu fie pulverizat de tunurile antiaerin Ordine care contraziceau regula acelei zile: niciun avani elicopter nu are voie să zboare în spaţiul aerian al României. se ridică, este considerat inamic şi trebuie doborât. A existat i îl şi o excepţie, fără ca elicopterul să fie doborât...

Apoi, Ceauşeştii puteau fi prinşi pe câmp sau la 111, 1 nea şoselei Bucureşti – Titu, unde au stat 23 de minuli „ia-mă, nene". Chiar şi un pluton de militari şchiopi 1.11 capturat fără probleme, dat fiind că dictatorii fugari se all în apropierea cazărmii şi că mai aveau doar două caii corp. Intenţiile colonelului Suciu şi ale superiorilor.11 la Bucureşti erau însă altele decât prinderea sau lichidai imediată a Ceauşeştilor.

1 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

OPT PARAŞUTIŞTI PENTRU INFERN

Plutonierul Dorin Cârlan rememorează nebuloasa acelei H „Alergam pe câmp să-i prindem, dar ei intrau într-un MV care pe noi ne depăşea. Nu cred c-a ajuns întâmplător MI iliunn doctor, care i-a găsit şi şi-a adus aminte de nu ştiu a legături... Noi nu am ajuns până la locul unde a aterizat fupterul, pentru că ne-am întâlnit cu alţii şi ne-au spus că III.1 plecat. «Într-o direcţie necunoscută», ni s-a spus, dar i «i l. târziu am aflat că ar fi fost prinşi şi ţinuţi într-o cazarmă P liirgovişte" 1.

t.il varul Ceauşeştilor şi al României ar fi putut lua sfârtk Bt 22 decembrie 1989. N-ar mai fi fost nevoie de atâtea Mm r. luni şi de aproape o mie de morţi. Dar simplificarea WMIII mlui ar fi stricat planurile câtorva indivizi dotaţi cu o (Nliiilivă sete de putere. Aceştia aveau nevoie de câteva zile Inj'i roase, aveau nevoie de propria revoluţie, pentru că pe t4. ulevărată o rataseră. Iar fără o revoluţie a lor nu puteau ifUMulica puterea, mai ales că proveneau din structurile milo ale Partidului Comunist.

Aţa s-a născut contrarevoluţia, pe care colonelul Suciu ar IIRM În i-o curma cu câteva lovituri de tun. Dar n-a făcut-o. ftliectoria sa ulterioară i-ar putea explica manevrele din itii iiilirie 1989. Spre sfârşitul anilor '90, Ioan Suciu a fost tpl leat într-o afacere tenebroasă: contrabandă cu ţigări prin totuportul Otopeni – celebrul caz „Ţigareta 2". Partenerul 4H III această operaţiune a fost un alt personaj-cheie al pmluţiei române: colonelul Gheorghe Truţulescu, ofiţer în i. liul Serviciului de Protecţie şi Pază (SPP). În decembrie Truţulescu avea gradul de maior şi era şeful Statului înjoi al UM 01171 Buzău, cunoscută ca Batalionul 404 din îiliul Direcţiei de Informaţii a Armatei (DIA). Acest bata-Men ffleea parte din celebrele „Trupe de cercetare-diversiune Min paraşutare în spatele frontului inamic". Pe 22 decembrie, i». Înlescu şi oamenii săi au fost chemaţi la Bucureşti, exe-Miiint misiuni în zona Ministerului Apărării Naţionale, din itmnuil Taberei. Ei au făcut exact ce ştiau mai bine: cercetare-Inli-l viu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

diversiune, contribuind la întreţinerea mitului terorim Ulterior, Truţulescu şi-a exersat calităţile de diversiouini la mineriada din 13 – 15 iunie 1990. El a activat în slujim i pului instalat la putere în decembrie 1989, grup condu* Ion Iliescu.

Apartenenţa lui Truţulescu la DIA aprinde încă un În, leţ; tot DIA s-a ocupat şi de operaţiunea „Insulina”, primii amiralul Ştefan Dinu şi prin echipajul condus de colon, i Gheorghe Ştefan…

Dar să revenim la Suciu şi la Truţulescu. Aşadar, doi oii de paraşutism, cu funcţii importante în ’89, joacă rolu n. (ale la Revoluţie. Amândoi se încadrează perfect în seen.nl noii puteri: dictatorii sângeroşi sunt greu de prins şi de miiiul pentru că de partea lor continuă să lupte terorişti fânul în sunt înarmaţi până-n dinţi şi trag din orice poziţie. Apoi, Sin în Truţulescu se regăsesc în afacerea „Ţigareta 2”. Sunt con, l, îinaţi, însă doar Truţulescu ajunge după gratii. Suciu are i li I «cutat zece ani de închisoare, dar dispare peste hotare I. Îl pentru a-l recompensa pentru rolul secret jucat în decenii ’89, statul român nu se străduieşte să-i dea de urmă.

„Mi-am dat seama că urmează un zbor ciudat”.

25 decembrie 1989. După decolarea din cazarma il, Boteni, cele două elicoptere militare zboară spre Biu un şfl Fiecare dintre ele are la bord câte şapte oameni: trei meiul ţ ai echipajului şi patru paraşutişti. Capacitatea elicoplen l! PUMA este mult mai mare, de aceea la bord se naşte i 111 o I i rea: cine trebuie să mai urce la bord?

Comandorul Ioan Suciu i-a ales pentru această niltnul pe cei mai buni piloţi din unitate: căpitanul Mircea Miţil. ul şi maiorul Cristian Mateiciuc. Echipajele conduse de i „¡uf mai au în componenţă câte un copilot (locotenentul în Dan Stănescu, respectiv căpitanul Alexandru Popa)! m

OPT PARAŞUTIŞTI PENTRU INFERN

— mecanic de bord (maiştrii militari Constantin Sima şi Iteorghe Stoica).

I’iiraşutiştii nu ştiu care le este misiunea, nici încotro se «aptă. Vor afla, câteva ore mai târziu, că au fost aleşi să-i ipuşte pe soţii Nicolae şi Elena Ceauşescu, într-o cazarmă

n I, irgovişte.

*

* * *

t Operaţiunea „Zborul spre Târgovişte” a fost minuţios Miimentată de Viorel Domenico în cartea După execuţie a H* (Editura Militară, 1992). Mărturiile luate de acesta „la Iii”, imediat după Revoluţie, reconstituie povestea unui „i istoric.

Maiorul Cristian Mateiciuc, pilotul elicopterului PUMA l’e la ora 8.30, după masa de dimineaţă, am primit misiitM de a transporta personal şi de a cerceta aerian zona liiuriei Brazi. La ora 10.30 urma să aterizăm pe stadionul iheiicea» pentru luarea la bord a unor persoane care ne II comunica misiunea concretă. Prin ordin au fost stabilite ¡îi două echipaje (…) Ţinând seama de interdicţia totală de «ni din acea zi, am hotărât să zburăm la «firul ierbii», ocolii) obstacolele terestre. La înălţimea de peste 10 metri ar fi «I nimicidere curată din cauza tragerilor cu armamentul iiilanterie, care, după cum se dovedise în primele zile ale i luţiei, făcuseră ravagii printre elicoptere. Căzuseră cinci H ale, şi toate lovite de gloanţe” 1.

I, iţitanul Alexandru Popa, copilotul lui Mateiciuc: „Am inul o misiune specială de luptă în zona Ghencea. Având I I lere că fusesem acolo în cercetare cu o zi înainte şi că în r, i misiune fusesem lovit cu foc de infanterie, am propus să ni, Un sub înălţimea de 10 metri, pentru a nu fi descoperiţi. – i rămas uluit, totuşi, când am aflat că vom fi însoţiţi de MVU – tişti. Până atunci executaserăm doar misiuni indepeniile Apoi, când i-am văzut înarmaţi până-n dinţi şi la fel 11, 7, orientaţi ca şi noi în ceea ce priveşte scopul concret al

Vlorël Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

misiunii, am cam băgat-o pe mânecă. Mi-am dat seama» urmează un zbor ciudat…” 1

Locotenentul-major Dan Stănescu, copilotul lui Militau „Mateiciuc şi Militaru erau cei mai buni piloţi din unii îl ambii fuseseră loviţi cu o zi înainte şi totuşi acum se aiăl mândri că n-au fost opriţi de la zbor. Iar noi, echipajele, eu în al nouălea cer” 2.

Maistrul militar Costică Sima, din echipajul lui MIII ut „Când ni s-a comunicat misiunea preliminară, ni şi îl «Până la Ghencea, fără legătură radio şi cât mai ferit!». Vi n g era ceţoasă, urâtă, dar aveam încredere în cele două elii u tere. Erau noi, fabricate în 1986” 3.

Maistrul militar Gheorghe Stoica, din echipaul l Mateiciuc: „Când am văzut paraşutiştii, numai cadre nullirti înarmate până-n dinţi, asta m-a cam pus pe gânduri. MI H

zis că-i ducem undeva, la vreo intervenţie, şi ne-nto

(…) Ieşind pe autostradă, însă… calvar! în faţa noastră u ne zăreau, maşinile opreau pe dreapta, iar când se deselmit) portierele şi oamenii coborau grăbiţi, ne aşteptam să m ÎI I în noi. Viraje, eschive, vă imaginaţi ce era în sufletul n în Asta până când ne-am dat seama că, de fapt, oamenii opii 1 pentru a o lua la fugă pe câmp, de teamă să nu descliltli focul asupra lor. Că aşa era atunci: ei erau terorişti peni 111 iiti noi eram pentru ei. Noi aveam informaţii că teroriştii IM II maşini, iar trecătorii ştiau că teroriştii trag din elicoplen

Plutonierul Dorin Cârlan, paraşutist din „comaniM celor 8”: „Zburam în zigzag, cum se deplasează trupe îi comand o. Am văzu t, la un moment dat, autostrada B u e 111 e. 1M Piteşti. Eram aproape de Bucureşti. Zburam cu uşile de. la fundcă n-aveam vizibilitate. Am stat pe banchete, a 11 i 11111 a noi ne-am aşezat la mitralierele de la bord. Dar de peănliil mitralieră, pe care-l aveam de la

unitate, nu neam de... Ţ” nicio clipă. Pistolul-mitralieră era «sfânt»!” 5.

Sergentul-major Laurenţiu Ştefănescu, paraşutei I un moment dat, ca să ne mai dăm curaj, am început 1**

M Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

5 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

OPT PARAŞUTIŞTI PENTRU INFERN 353

tulirăm reciproc. Nebărbieriţi, cu ochii injectaţi, duşi în funiţ. l capului de nesomn, cu uniformele pătate de noroiul tran (flin, dar încărcaţi ca un Moş Crăciun cu «daruri» scumpe: Mtic buzunarele ne erau burduşite cu cartuşe. Râdeam unul» e itllul, băşcălioşi. Căderile în gol ale elicopterului ne făceau I ne înghiţim limba. Dar şi femeia aceea din curtea unei mv: când am trecut pe deasupra ei, s-a aşezat în genunchi MMI ochii la noi, s-a închinat. O cruce mare făcută domol, 4 llânvingere. Simţeam cum mi se furnică pielea şi mi-au i-l lacrimile...” 1

Plutonierul Constantin Bărănguţă, paraşutist: „Mă simplii greu, mult prea împovărat: aveam circa 150 de cartuşe din buzunare, 80 în sacul cu merinde, plus 8 încărcătoare a «le HI de cartuşe fiecare. Luasem muniţie cu carul, cu lăcom. câtă puteam duce. Până atunci primiserăm doar câte – i i. n tuşe în poligon; de-acum eram liberi, muniţia era la jjm leţia noastră şi ne înarmaserăm fără limite, în disperare, gir speranţele ne erau legate de cantitatea de muniţie: cu tiveam mai multă, cu atât eram mai siguri pe noi. Ne împo«li. i M’răm însă peste măsură. Ba nu, fiindcă nu eram echipaţi de obicei: ne lipseau paraşutele...” 2

Pericole şi suspans în Ghencea

Merizarea în Ghencea a fost făcută într-o atmosferă plină k mi ipiciuni. Moartea plutea în aer, dar nu mai era

loc de in înapoi. Piloţii şi paraşutiştii de la Boteni aveau o misiune ((itebuiau s-o ducă la capăt.

Maistrul militar Costică Sima, mecanic de bord: „Odată Ătii Mi în zona Bucureştiului, Militaru a luat legătura cu rliineta» şi a cerut să i se indice locul de aterizare. Ni s-a «iininicat: în spatele tabelei electronice a stadionului de fot-Iwl „leaua, în perimetrul unui teren de atletism înconjurat cu pluti de pământ... Am recunoscut reperele de aterizare. Nu

Vlorël Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

am zărit pe nimeni să ne aştepte. Or, ştiam că de aici livlu să luăm nişte persoane... «Ce-o fi, o fi; de va fi să plătim \ plăti», îmi ziceam. Nu se mai ştia cine cu cine este. Nu a ce ni se pregătise aici, la aterizare. Dacă ne-au trimis peni a fi lichidaţi, să ni se captureze elicopterul?” 1.

Căpitanul Ionel Boeru, şeful comandoului de paraşiitl „Am aterizat pe un teren de antrenament al echipei Steau. t Ghencea. Am primit ordin să aşteptăm, au venit apoi pe Io t ţeri şi ne-au întrebat ce căutăm acolo, de ce am ateriza t. Am de vorbă cu ei şi asta avea să-mi prindă foarte bine laânto. n i din misiune, pentru că m-am împrietenit cu cei doi” 2.

*

* * *

Acolo, pe stadionul Steaua, care aparţinea Armatei i afla într-o unitate militară, a avut loc un incident ce pu Ic. i, i urmări tragice. Unul dintre paraşutişti, Laurenţiu Ştelăuen a vrut să dezasigure arma, dar s-a trezit cu o detună tu ra 11 emoţie, din greşeală, nu ştiu, m-am pomenit cu foi la cu ţevii. Recului armei m-a lovit cu putere în piept, de p. În ar fi vrut să mă trezească din amorţeală sau din adormit Am realizat imediat dimensiunile gafei. Am

simţit cum i cuprinde o răceală, cum tot sângele mi se urcă-n cap I i pierduţi: concentrează tirul pe noi şi ne rad! Inacele mim de tensiune, nu se trăgea un foc de armă fără să i se ra. p u H cu zecile, cu sutele" 3, îşi aminteşte paraşutistul.

Din fericire, detunătura n-a avut ecou. Vâjâitul elin ipu t lor, care aşteptau cu motoarele pornite, a acoperit id împuşcăturii.

*

* * *

Sergentul-major Dorin Cârlan, paraşutist: „S-au apr ia de mine doi aviatori. Le-am spus că singurul pericol! dinspre tabela de marcaj a stadionului. Era o tabela nr, ul nică... Cu o singură armă, de acolo, de sus, de la circa I i

1 – 3 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 199.

OPT PARAŞUTIŞTI PENTRU INFERN

— eh I, puteam fi curăţaţi toţi, ne luau ca din oală. Aşteptarea HM. Nu se auzea nimic, nu se vedea nimic, nu ni se spunea Imit... Am intrat iar la bănuieli..." 1

„Rgentul-major Dumitru Iliescu, paraşutist: „Unul dintre te i ptere s-a ridicat să verifice zona, să cerceteze împrejurimii S-a rotit de câteva ori pe deasupra stadionului, apoi am iiit Pilotul l-a chemat pe Ionel Boeru, au discutat ceva, juii acesta ne-a chemat la el. (...) Ne adunaserăm cu toţii. În 111 rând va sosi un TAB cu nişte persoane pe care le vom «hârca. Voi rămâneţi în dispozitiv de apărare, eu îi voi Ifilica lângă elicopter. Dacă eu voi deschide focul, voi mă n. icoperi imediat, veţi trage în ei fără somaţie!», ne-a zis mei" 2.

I Mi pă o aşteptare de circa 40 de minute, şi-au făcut apariţia în I AI} şi trei autoturisme Aro. Din ele au coborât mai multe ilminaje care aveau să participe, alături de paraşutişti, la Mii1 (ea unei pagini sângeroase a istoriei.

Personaje sobre, lijnritatea îmbrăcate în uniformă militară. Cel mai înalt în Mii generalul Victor Atanasie Stănculescu. Dintre civili, I III.îi cunoscut – graţie televizorului – era un bărbos: Gelu iii.111 Voiculescu.

„Îl cunoşteam de la 23 August".

Imicţiunea se face rapid. Mărturiile descriu o grabă de a lu' r misiunea la capăt. O misiune care pentru cei opt paraşufii veniţi de la Boteni continuă să rămână un mare mister.

Plutonierul Dorin Cârlan, paraşutist: „Am văzut că a iiill un tanc, cu un drapel fără stemă. Ne-am dat seama» «mit de-ai noştri. Nişte autoturisme Aro au venit foarte I H Mpe de noi. Din ele au început să coboare civili şi milii! I» între militari, l-am văzut pe domnul general Victor Mai. i-ne Stănculescu, de care auzisem că introdusese trupele

Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

Viiui-l Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

În cazarmă, contrar ordinelor lui Ceauşescu. îl cunot, le, îi de la parada de 23 August. Ca subofiţer, defilasem prin la comandantului suprem, de Ziua Naţională, împreună ci 11 ipele de paraşutişti de la toate regimentele. Se întâmpla în i „iar domnul general Stănculescu s-a ocupat de paradă" 1

Căpitanul Ionel Boeru, şeful comandoului de para Milişi „La oprirea coloanei de transport, a coborât mai întâi ungi IM ral. Nu-l cunoşteam. I-am prezentat raportul: «Tovarăşe şi în ral, sunt căpitanul Boeru Ionel, m-am prezentat cu giiiţi de paraşutişti la ordinele dumneavoastră!» S-a reconi. uul «Stănculescu». Atunci mi-am dat seama că mă aflu ui îi prim-adjunctului ministrului Apărării Naţionale. Mi.1 ti că noi, paraşutiştii, ne-am dovedit a fi cei mai capabil i 1111111 ai în cursul

Revoluţiei, că are o mare încredere în noi... lira 1 a în impozant, cu o umbră de zâmbet în colţul gurii. M-a în 111 – l apoi cine-i mai mare peste elicoptere” 2.

Maiorul Cristian Mateiciuc, pilotul elicopterului l-l M 92: „L-am chemat şi pe Militaru şi ne-am prezentat un ic una. Fără să ne detalieze misiunea, ne-a precizat pe I1.lt la t navigaţie aeriană itinerarul: vom zbura până la Mănili 1 sud-vest de Ploieşti, după care vom face o schimbare d ai de 110 grade. Înălţime de zbor 5 – 30 metri, viteza 200 km MII Formaţie: Militaru în faţă, eu înapoia lui şi lateral-stânga” Când elicopterele au decolat din Ghencea, ele aveau lui» 14 pasageri noi – câte 7 în fiecare aparat de zbor. În picim cu membrii echipajelor şi cu paraşutiştii, erau 28 de câte 14 în fiecare aparat de zbor.

1 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

2, 3 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

I

MOARTEA VINE CU ELICOPTERUL

I uni, 25 decembrie 1989, ora 13.00. După un zbor tensitm.it şi riscant, Tribunalul Militar Excepţional şi plutonul. În execuţie ajung la locul faptei: UM 01417 Târgovişte.

I.i Târgovişte, Ceauşeştii se află la capătul puterilor, lionieri într-un TAB. în „cazarma de la gară”, totul este mi t r menit în aşteptarea elicopterele care trebuie să vină de la li III eşti. Vin să ni-i ia de pe cap, crede comandantul unităţii, hli lutlul Andrei Kemenici. Vin să ne salveze, crede Nicolae» mişescu. Vin să-i asasineze, zice povestitorul. Moartea se apropie cu viteza de 200 de kilometri pe oră.

ÎI HI.gomot metalic, de elicopter.

M.iistrul militar Constantin Sima, mecanic de bord: Mul oarele erau pornite, gata de decolare. În elicopterul şi

MA 90 s-au îmbarcat civilul cu barbă, un ofiţer de justiţie, nu iitflul de artilerie, un ofiţer medic, locotenentul-major şi, llliuiil, generalul. Eu i-am aranjat pe locuri pentru a asigura diililirul de zbor al aparatului. Este una dintre atribuţiile ticului de bord. Locul paraşutiştilor a rămas în mijlocul în apterului, pe lăzile cu muniţie. Apoi le-am arătat noilor îi i pasageri găleata, spunându-le s-o folosească la nevoie.

un întrebat pe general dacă ne vom deplasa cu uşile des” Mi-a confirmat şi, după siguranţa acestora, am raportat i în tu tem gata de zbor” 1.

VI. irol Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Găleata despre care vorbeşte maistrul militar Sima, i să-i fie de mare folos unuia dintre pasageri! E vorba de Vi Măgureanu, pe care zborul vijelios, în zigzag şi la joas. i it ţime, l-a făcut să vomite aproape tot drumul – şi la din întors. „Domnul de la FSN” a dat la boboci, cum se spun

„Veţi fi mândri de această misiune!”

Căpitanul Mircea Militaru, pilotul elicopterului PU M „Imediat după decolare, ştiind că în zona Ploieştiului i I o puternică şi densă reţea de apărare antiaeriană şi duri să evităm acea zonă, l-am întrebat pe general dacă IMU într-acolo pentru a face cercetare pe Brazi. Dânsul nu.1. t tat pe harta de navigaţie: «Uite-aici, la Măneşti trebuir ajungem!». «Bine, dar trebuie s-o luăm pe la Ploieşti 1 mi-a răspuns, ci mi-a ordonat să iau legătura cu Boteniul ţ anunţ să plece elicopterele pregătite pentru a face jonclut cu noi la Măneşti. Aşadar, vom avea şi elicoptere de uiun şi de sprijin! Am făcut un calcul mental al timpului, cnut le-ar trebui să ajungă la punctul de întâlnire, şi, de de t. u Domneştiului, am transmis ordinul la Boteni” 1.

Maistrul militar Constantin Sima, mecanic de bord mi

copterul PUMA 90: „«Spre Buftea, la înălţime mica 1 1.

folosirea staţiilor radio!», ne-a spus generalul, după ordonat să închidem uşile elicopterului. În timpul boi ni generalul a ocupat locul meu, al mecanicului, situa t în 1 1 piloţilor. Şi-a pus căştile pe urechi şi, cu harta cu care vi în una turistică, urmărea permanent traseul din teren”.

Locotenentul-major Dan Stănescu, copilot pe PI IM „Când am văzut că ne dă itinerarul pe o hartă tun. În 1 timp ce noi aveam hărţi profesionale, m-am cam intimi competenţa generalului...” 3

Căpitanul Alexandru Popa, copilot pe PUMA 1 1 obsedaţi de vulnerabilitatea aparatelor noastre. I, a Irli t une şi la radio, prin zvonuri, tot timpul se anunţau µm ai.

1 – 3 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 199.

MOARTEA VINE CU ELICOPTERUL

I elicoptere. Ba la Craiova, ba pe litoral au pătruns în ţară piere străine cu trupe de desant. Ba că trupele fidele lui c. În şescu au unităţi speciale de elicoptere şi sunt dotate cu e (în hornuri subterane, ba că teroriştii au pus mâna pe eliferele de la Sibiu... Se crease o psihoză «elicopteristă»: lir atacurile teroriştilor, toate infiltrările de peste graniţă se caii numai cu elicoptere. Se preconiza o adevărată invazie i-l icoptere. Elicopterele ajunseseră spaima Armatei, spaima amor celor ce purtau o armă şi, ca atare, erau vânate fără ţiM-i pământ. Mai ştia cineva care elicopter aflat în aer este Mii sau inamic?” 1.

I. ipitanul Popa exprimă şi deruta celor două echipaje în ţi-n ură de cumpănă a zilei de Crăciun. „Sigur, eram împretiii cu un general al Armatei Române, dar şi cu persoane mioscute, deci nesigure. Bănuiam că fac parte din condu„i.1 provizorie a ţării, că misiunea este importantă, urgentă deosebit de secretă... Dar dacă acest grup formează o disirtiţ.» a Revoluţiei, iar misiunea

noastră reprezintă o favoniţi a fugii acesteia, deci o trădare?! Poate că sunt urmăriţi

a noştri şi nu de terorişti... „2

I Vruta e descrisă şi de paraşutistul Teodor Gheorghe: t liw suntem noi şi încotro mergem? Cine sunt ei? Unde-i importăm şi împotriva cui le asigurăm paza?” 3.

În alt paraşutist, Laurenţiu Ştefănescu, completează: „mi-am decolat din Ghencea, eram sigur că ne întoarcem l Muloni. Credeam că este conducerea Frontului care, din în a situaţiei nesigure din Capitală, a intensificării luptei» ha mută sediul, pentru o perioadă, în unitatea noastră.

II Hiţerul-doctor, care stătea lângă mine, se tot foia de mai fi timp, voia să intre în vorbă cu noi, dar nu găsea moţul Sparge gheaţa în cele din urmă şi mă întreabă: «Voi ştiţi pllt mergeţi?» «Nu. Unde?» «într-o misiune deosebită. Veţi uimiri de această misiune!»” 4.

Aşadar, medicul Liviu Verdeş ştia despre ce misiune este Htlui! După cum ştia şi „maiorul de Justiţie” – procurorul llilai I) an Voinea – care, în timpul zborului cu elicopterul.

1 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„Citea de mama focului când dintr-o carte groasă, câini l alta: erau Codul Penal şi Codul de Procedură Penală”, în cum îşi aminteşte plutonierul Dorin Cârlan.

Îngrozitoare situaţie pentru piloţi şi pentru paraşu I îşi i! fN ştiau încotro se deplasează, ce misiune au, ce joc fac „d i 111 îl luaţi de la Bucureşti... Nu ştiau nimic! în acele clipe beznu! li nu mai erau siguri nici dacă se află în slujba Revolutei împotriva ei...

*

* * *

În zona localităţii Măneşti, situată în apropiere de

Ploii.1 cele două elicoptere care zburau dinspre Bucureşti au Mi joncţiunea cu cele trei elicoptere trimise direct de la boli... în această formaţie, s-au îndreptat spre Târgovişte.

Maiorul Cristian Mateiciuc, pilotul elicopterului l-l 1 92: „Joncţiunea cu cele trei elicoptere s-a făcut perfect „lui gând în zona de întâlnire toate cinci în acelaşi timp. Nr» recunoscut la vedere. Aparatele erau pilotate de căpilnH Emil Zamfir, Gheorghe Boborel şi Octavian Tudor. Z, un era pilotul al cărui elicopter fusese lovit în aer deali» aerodromului, în prima noapte a Revoluţiei, şi care căuf în flăcări. Echipajul s-a salvat ca prin minune. Nu mă. r n ţ tam să fie el, şi încă în capul formaţiei... Era ceva fant.ml! mă impresionase profund. Nevastă-sa era gravidă în luud noua, el căzuse o dată, iar acum – pe un alt elicopter, imb altă misiune de luptă. I-am spus, cu vocea sugrum, a \ i emoţie: «Bine-ai venit, mă, Gipsy! Bravo!». Iar el: «Toi mi inte, băieţi!». Fie şi numai pentru o asemenea clipă, mi MH să trăieşti ca pilot!" 2.

Căpitanul Mircea Militaru, pilotul elicopterului PI) M \ ÎI „Când l-am văzut pe Gipsy la manşa elicopterului, am în M că visez. Sigur, şi eu, şi Mateiciuc, şi Popa fuseserăm!" în cursul luptelor, dar noi am reuşit să aducem aparah li 1 sol, am reuşit aterizări forţate. El, însă, fusese dobor. il1 I» f

1 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

2 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

MOARTEA VINE CU ELICOPTERUL

l Născut din elicopter, împreună cu tot echipajul, aparatul îi vplodase. El văzuse, aşadar, moartea cu ochii. Se salvase «li II fracţiune de secundă. Şi acum..." 1

I te ia acel accident teribil trecuseră mai puţin de trei zile. i I niil Zamfir, zis Gipsy, se afla din nou într-o misiune

„de fimitil zero”.

M.iistrul militar Constantin Sima, mecanic de bord pe PIM A 90: „După joncţiunea cu cele trei elicoptere, generalul VÂni Ulescu i-a ordonat pilotului Militaru, arătându-i o zonă pţ hartă: «Mergem spre Oraşul Mare!». S-a făcut un viraj t (! i if”), au intrat toate elicopterele în formaţie, PUMA 90 fiind în ittă, şi ne-am îndreptat spre «Oraşul Mare» – localitate I me nu auzisem, dar care constituia probabil punctul de iMlinaţie al zborului nostru sau poate doar o parolă... O fi fără sau dincolo?!...” 2

Căpitanul Mircea Militaru, pilotul elicopterului PUMA îl „Apropiindu-ne de «Oraşul Mare», am comunicat celor – Ulţi piloţi – din ordinul generalului – să execute misiune de ppterire în aer în zona survolată (în apropierea Mănăstirii i ilu), iar noi ne-am continuat drumul pentru recunoaştere, li im aud pe deasupra unei unităţi militare, la circa 50 de metri ilţime, spre Combinatul de Oţeluri Speciale. Apoi am virat. unga, 180 de grade. Peisajul era înfiorător: tunuri, tanti! i, TAB-uri, sute de militari, sute de ţevi îndreptate în sus, Mii noi, urmărindu-ne prin aparate de ochire sau prin cătări îi mitraliere şi de pistoale-mitralieră... Un singur ordin, o îl fi ură comandă, o nevinovată greşeală numai şi am fi fost Milecaţi cu aparate cu tot, chiar pulverizaţi...” 3

Eşarfa galbenă

Aşadar, „Oraşul Mare” era Târgovişte! Unitatea sur – iilală de cele două elicoptere venite din Ghencea, care i „i mai se despărţiseră de cele trei elicoptere de însoţire.

1 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

era celebra UM 01417, unde se aflau, sub pază animi soţii Ceauşescu! Iar ţevile îndreptate în sus aparţinea u im baterii de artilerie antiaeriană care aveau capacitatea 1

doborî o întreagă flotilă de aviaţie, nu doar două anim de elicoptere.

În acest moment, se declanşează „scena eşarfei baza unei discuţii telefonice anterioare cu colonelul Am fi Kemenici, şeful UM 01417, generalul Stănculescu recm p consemn.

Maistrul militar Constantin Sima, mecanic de boul PUMA 90: „Generalul s-a ridicat de pe scaunul său u îndreptat spre uşă, scoţând de sub braţ o eşarfă galbena. i de 3 – 4 metri lungime şi lată de circa un metru. «Ce vreţi faceţi?», l-am întrebat, contrariat. «Asta va fi de-acum iii. i lui Armatei», mi-a răspuns cu o tresărire de zâmbet pe bu Mi-a ordonat apoi să deschid uşa…” 1.

Eşarfa i-a fost dată maiorului Mugurel Florescu, cau afla în suita generalului Stănculescu. Povesteşte plutonii Constantin Bărănguţă, unul dintre cei patru paraşutişti al la bordul elicopterului PUMA 90: „Trecuserăm de Iuţi Chindiei şi mi-am dat seama că suntem la Târgovişte. 11111 ce elicopterul trecea pe deasupra zonei industriale, oliţe de justiţie, maior mi se pare, a scos o eşarfă galbenă peni o o flutura în afara elicopterului, în semn de recunoaşte o babil. Sesizând pericolul prinderii ei în elicea din spate, 111 repezit şi i-am smuls-o din mână. Mai întâi m-a brusc. 11 i bună dreptate: mă opusesem unui consemn a cărui senii un ţien-o cunoşteam, desigur esenţială pentru succesul nieuu şi pentru cruţarea vieţilor noastre. Dar i-am explicat re., ui care ne expuneam şi a acceptat s-o strângem până la luni eliminării oricărui pericol” 2.

Plutonierul Dorin Cârlan, colegul paraşutist al l Bărănguţă, are o versiune chiar mai dramatică: „Înmoim n când ne pregăteam să aterizăm în cazarmă, a fost sena eşarfă galbenă din elicopter. Era lungă de 5 – 6 metri şi M U

1 – 3 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura

Militară, 199.

MOARTEA VINE CU ELICOPTERUL

«HA (îi de elicea propulsoare. Noroc cu colegul nostru Costică Mi. liiguţă, care l-a înjurat pe Mugurel Florescu: «Ce, vrei să ti umori?». Atras acea eşarfă şi am scăpat. Se întâmpla chiar dfrt impra platoului de aterizare" 1.

„Dacă am fi strănutat, s-ar fi declanşat focul".

I malul îi aparţine pilotului Mircea Militaru, de pe PUMA HI „(and am oprit la punct fix, pentru aterizare, deasupra HI¡tivului de apărare antiaeriană, ţevile tunurilor s-au ifiil ameninţătoare în direcţia noastră. Eram în bătaia lor, H discreţia lor. Zece, cincisprezece, nu ştiu câte erau, dar mi HI părut enorme şi oribile. Nu erau guri de artilerie sau (lui de foc, ci guri flămânde de monştri turbaţi care urlau, jţă gemeau. Guri căscate apocaliptic, gata să ne înghită, t nr. devoreze. Mă blocasem, mi-era teamă de următoarea H HH vră, întârziam s-o execut, când generalul mi-a ordonat I), laşul sugrumat de emoţie: «Coboară, dom'le!». Şi am Ultlat. (...) Zeci şi zeci de soldaţi, servanţii tunurilor, lăsatei a piesele lor de artilerie, cu care până atunci îmi tocaseră Htt v îi şi ocupaseră poziţii de tragere, cu armele de infanterie Ui lu'ptate împotriva noastră. Erau transfiguraţi, la capătul IM arii şi al puterilor, sălbăticiţi şi încordaţi, fioroşi chiar, ila doar să apese pe trăgaci. Cred că, dacă am fi strănutat, hi îi declanşat focul" 2.

Aterizarea a avut loc pe platoul din spatele Comandam milllui. Cele două elicoptere au fost aşezate, miraculos, la il la metri unul de altul. Şi tot la câţiva metri de un tranşatului amfibiu blindat (TAB) cu un locotenent-major aflat M mitralieră. Ofiţerul era Iulian Stoica şi nu mai dormise de PH de de când îi păzea pe soţii Ceauşescu. Iar în „burta" femeilrului blindat se aflau înşişi dictatorii.

Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

Vlniel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Zborul Bucureşti – Târgovişte

Data: 25 decembrie 1989

Decolare: ora 12.10, Complexul Sportiv Ghencea

e Aterizare: ora 13.00, cazarma UM 01417 Târgovişte

Durata: 50 minute

Distanţa: 120 km (cu ocolire pe lângă Ploieşti)

e Viteza de zbor: 200 kmoră (zbor în zigzag, cu staţiun.»

la punct fix)

Elicopterul PUMA 90

Echipaj: cpt. Mircea Militaru (pilot), lt. maj. Dan Şi, me-e (copilot), maistru militar Constantin Sima (mecanic de!” n 1

Paraşutişti: cpt. Ionel Boeru, pit. Dorin Cârlan Constantin Bărănguţă, sg. -maj. Octavian Gheorghiu

Oficiali: gen. Victor Atanasie Stănculescu (repreeui. i FSN), Gelu Voican Voiculescu (reprezentant FSN), „Măgureanu (reprezentant FSN), col. Gheorghe Ştefan (îl dIA), col. Ion Baiu (operator video), mr. Mugurel Nou (ofiţer de Justiţie), lt. -maj. Trifan Matenciuc (aghiotantul li Stănculescu)

Elicopterul PUMA 92

Echipaj: mr. Cristian Mateiciuc (pilot), cpt. Alex, în i Popa (copilot), maistru militar Gheorghe Stoica (mei, im, bord)

Paraşutişti: sg. -maj. Laurenţiu Ştefănescu, sg. -maj. I I Gheorghe, sg. -maj. Marian Forjan, sg. -maj. Dumitru llu

Oficiali: col. Gică Popa (judecător), col. Ion Nistor (jinit tor), mr. Dan Voinea (procuror), Constantinlucescu (au ai Nicolae Teodorescu (avocat), pit. -maj. Jan Tănase

(gn-lu i cpt. dr. Liviu Verdeş (medic)

I

I I IMA BUCURIE A LUI CEAUŞESCU:

cu două ore înainte de a fi împuşcat, dictatorul încă mai icdea că Stănculescu a venit să-l salveze. De trei zile se lut amăgea că generalul e de partea lui. Înainte de proces, St anculescu a stabilit locul execuţiei: peretele Corpului de i… «rdă de la UM 01417 Târgovişte. Urmau 80 de minute de mascaradă judiciară.

uni, 25 decembrie 1989, ora 13.00. În casele românilor se simt aburi de ţuică fiartă, miros de sarmale

I şi aromă de caltaboşi. Revoluţie, Revoluţie, dar e, uşi, Crăciunul.

I asupra cazărmii din Târgovişte se aude croncănit de 4 Nli Moartea nu mai are răbdare, iar corbilor le e foame. Nu MâNC însă nici la sarmale, nici la caltaboşi sau ţuică fiartă, nil i. mea stafidită a doi bătrâni care credeau că le-a murit Mllea, dar care s-au trezit cu ea la uşă.

Mfrizarea elicopterelor în cazarma UM 01417 Târgovişte $ Inc într-un moment extrem de tensionat. Ofiţerii care-i-n, în pe soţii Ceauşescu şi cei care apărau unitatea fuse§? A Informaţi că trebuie să aterizeze două elicoptere. Ei erau Itvjnşi că „musafirii” vin să-i ia pe dictatori. Pe măsură ce priM timpul, tensiunea creştea. Şi, odată cu ea, creştea şi Upliiunea.

w

H

A VENIT STĂNCULESCU!

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Dimineaţa, în jurul orei 7.00, generalul Stănculesi u I sunat pe colonelul Kemenici să-l întrebe dacă Niiul Ceauşescu şi-a făcut injecţia cu insulină. Răspunsul a fost, MM Dictatorul se afla în pericol de a intra în comă diabetică

În aceste condiţii, Stănculescu l-a anunţat pe Kemenn i va sosi cu două elicoptere în jurul orei 9.00, fără a-i „îi detalii. Avea să ajungă patru ore mai târziu.

Prizonierii îşi petrecuseră noaptea în TAB, îmbrac îţi ţinută militară. „I-am readus pe Ceauşeşti în unitate, i – n schimbat în haine civile, apoi, în jurul orei 8.30, i-am nuilt dus în TAB pentru a aştepta elicopterele. De pe la oţi şi ceva – niciun telefon. Nimic. O linişte suspectă, vii li at Trece de ora 9.00 şi staţiile de radiolocaţie nu sesizau im IM zbor, nicio ţintă. Ne uitam unul la altul, muţi, înnebuniţi povestea Andrei Kemenici zece ani mai târziu.

În nota diversiunilor din zilele precedente, Kemenu i i încercat cu un nou telefon suspect, de la Bucureşti, prin în i se cere să-i execute pe cei doi. Colonelul se agită buni ia recurge la ordine confuze.

*

* * *

Nerăbdător să afle ce se întâmplă la Bucureşti, colon» Kemenici a vrut să-i sune pe generalii cu care ţinea legitimi Stănculescu, Guşă sau Voinea. „Voiam să pun mâna pe n îi fon, să sun la Bucureşti, când m-a sunat comandantu I Ai mm I, generalul Voinea: «Tovarăşe Kemenici, mai trăieşti, i li im t» Am auzit că ăia au încercat să fugă… E adevărat că i ni i M pit?». «Nu, tovarăşe general. Nici vorbă. Mie să-mi spuni dacă mai vin sau nu…», am zis eu. La care generalul i m. Unde, dom’le? Ce tot vorbeşti acolo?». Eu am spus: «l ştiţi despre ce este vorba, să mă lăsaţi în pace!». Am întâi inf convorbirea cu Voinea şi m-a sunat Mocanu, comand mi Apărării Antiaeriene a Teritoriului: «Tragi în tot ce.!” Din informaţiile pe care le am eu, unitatea va fi at. n n i 4 elicoptere. Ordin: se doboară tot!». Nu mai rezistam. Şi n 11 că-mi explodează inima. L-am sunat apoi pe generalul!

— 2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte,

Editura Ion Cristoin, I»»

ULTIMA BUCURIE A LUI CEAUŞESCU

Ib”, comandantul Aviaţiei. Mi-am dat doar numele şi mi-a 4» iims de parcă aştepta telefonul meu: «E interdicţie totală» fbor. Nu zboară nimic, nicio aeronavă proprie! Tot ce e în 1 un’ te inamic!»”. 1

1 V acest fond tensionat, Kemenici trebuia să primească

Militate elicopterele de la Bucureşti. În urma dialoguri-M (tu generalii Mocanu şi Rus, comandantul Garnizoanei ttovişte a mai dat un ordin: încărcaţi bateriile şi „foc în tot KVoiiră!”. După ce a mai dat un telefon la biroul generalului piu ulescu, iar cei de acolo i-au confirmat că acesta este pieii ni misiune la Târgovişte, a revocat ordinul de „foc”. Însă 4 liuţia stătea să explodeze. Fantomele teroriştilor bântuiau ¡ulii cazarmă.

*

* * *

l’clonelul Kemenici mai avea de trecut peste un hop: sosif n elicopterelor. Le auzea apropiindu-se, le vedea în aer, dar

* temea. Ştia de două aparate de zbor, însă pe cerul unităţii se pHmguiau” cinci. Două cu oficialii de la Bucureşti şi trei cu (Maturii de însoţire. Comandantul UM 01417 a răsuflat uşurat (Nul a văzut semnalul făcut cu eşarfa galbenă.

rând primul elicopter – cel cu eşarfa galbenă, scoasă de Utevu pe laterala aparatului de zbor – a aterizat, am pori t’ AB-ul în care mă aflam, iar după mine, la câţiva metri i «p. de venea TAB-ul cu soţii Ceauşescu. Eram convins că Kueil ordarea va avea loc rapid, fără ca elicopterele să-şi le iscă motoarele” 2, povesteşte Kemenici.

I’ei itru cei din unitate era un moment ciudat. Nou-

sosiţii HIKII poziţie de apărare. „Au intrat în dispozitiv, direct cu Mutualele îndreptate spre noi, de parcă noi eram teroriştі”, a

— Ei val caporalul Dorian Dobriţa.

I ¡fipitanul Boboc, care vedea totul prin vizorul TAB-ului în i. ne-i păzea pe Ceauşeşti, a avut aceeaşi senzaţie de umi-Hti. t „întrucât urmau să vină două elicoptere, pentru a se iHI. I. un accident, toţi militarii din curtea cazărmii au fost 4”, 11 maţi; muniţia a rămas asupra lor, dar nu în arme, ci în

Vi orei Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

portîncărcătoare. La aterizarea elicopterelor, paraşutism sărit în forţă, ca trupele de comando, formând un di p tiv circular în jurul elicopterelor, apărându-le... Ni s-a p. ti atunci ceva monstruos, o trădare pe faţă, mai ales că corn dantul unităţii a chemat TAB-ul la elicopterul din faţa i dat raportul generalului, ca şi cum ar fi predat unitate.i

Prima grijă a lui Stănculescu a fost anihilarea forţeloi care le bănuia că i-ar putea fi ostile. Cei dintâi luaţi în vi au fost căpitanul Sorinei Stoian (ofiţerul de contrainloi în al unităţii – C.I. – stul) şi locotenent-colonelul Gheorghe I) l (locţiitorul şefului Securităţii Dâmboviţa).

Colonelul Andrei Kemenici recunoaşte: „Pe timpul i cesului şi execuţiei, unitatea a fost la dispoziţia comand lui organizat de generalul Stănculescu” 2. Afirmaţia: „i i întărită de sergentul-major Teodor Gheorghe, unul din cei opt paraşutişti. „A venit generalul şi ne-a introdu» Comandament, pe un hol. A întrebat cine e mai mari m şi, evident, a ieşit în faţă căpitanul Ionel Boeru. Înînn. îl purtam grade şi toţi eram tineri, între 23 şi 29 de ani, gem lui ne-a întrebat dacă suntem soldaţi sau cadre militate

răspuns: «Subofiţeri», după care ne-a spus: «Aţi venit cu mi şi, deci, sunteţi la ordinele mele. Executaţi numai ce-o. i în ordon eu! Dacă suntem atacaţi, aveţi dreptul să răspum cu foc fără somaţie»”. 3

Stănculescu s-a interesat şi de secretarii de partidi dintre ei, maiorul Ion Mareş, îşi aminteşte: „Din acel mnm am înţeles că am fost deposedaţi de orice răspundere, în iserăm din atribuţii. Paraşutiştii ne blocaseră. Puşi în putu i cheie din interior, cu armele îndreptate spre noi, ne set «din uz. Nu mai reprezentam nimic în propria cazarmă durea această neîncredere” 4.

Neîncrederea era reciprocă. Iată ce gândea atunci ui dintre paraşutişti, sergentul-major Marian Forjau i i convins că trebuie să-i apărăm pe general şi pe cei din u

1.2.4 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoii I

3 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 19).

ULTIMA BUCURIE A LUI CEAUŞESCU

H U* cei din unitate. Oricine, indiferent de ce grad purta, ¡M. – ni de un potenţial duşman” 1.

În acele clipe, nu doar cei din cazarmă şi cei coborâţi din Hitiptere erau cu nervii întinşi la maximum. Incertitudinile măcinau şi pe Ceauşeşti, în „burta” transportorului blindat, fier printre ele şi-a mai făcut loc şi o brumă de speranţă. Han i le prizonierilor sunt redate de căpitanul Boboc. „Eram fi mirriorul TAB-ului, mă uitam pe unul din vizoare. Pe celăli, i privit Nicolae Ceauşescu. Elena l-a întrebat, curioasă: i ine e? Cine a venit?». El, deodată luminat, eliberat parcă ki orice gând rău: «Stai liniştită... Fii liniştită... A venit Wneulescu...» După întrevederea comandantului cu geneliil Stănculescu, l-am văzut pe Kemenici nervos, supărat, llmt chiar, făcându-ne semn să ne întoarcem cu TAB-ul de in plecaserăm.

Probabil că şi dânsul se aştepta să-i predea, 4 I urce în elicopter şi să dispară cu ei, să ni-i ia de pe cap. Vii» i II a fost să fie aşa. Mai aveam încă de tras...” 2

(comandantul unităţii, Andrei Kemenici: „Am coborât din WIIV i, în momentul în care s-a deschis uşa laterală a elicopteilul, au debarcat câţiva paraşutişti şi generalul Stănculescu. P-l, l mi-a spus: «Hai, urcă! Să mergem!». Între timp a ateri-Ml!, îl doilea elicopter. Într-o fracţiune de secundă m-am simi ml leoarcă. Mi-am zis: «Gata, sunt arestat pentru că n-am III năi execut». Când să pun piciorul pe scara elicopterului, H «m trezit parcă din şoc. Aşa că m-am oprit şi am întrebat: I în le să mergem?». Generalul îmi spune: «Cum unde? Unde iMnt ei!». Atunci m-am înseninat. «Păi, sunt aici!». «Unde?», A îi întrebat generalul. Am făcut semn să vină mai aproape I îl de-al doilea TAB. Dar Stănculescu a spus: «Nu, nu. Să pui gă înapoi la Comandament!». Apoi mi-a zis: «Dacă sunt I (I i l. leem totul aici». Am rămas oarecum blocat, pentru că ui 11 îl torâseră din elicopter decât paraşutiştii şi generalul. Nu 1M.1111 de cine e însoţit. Şi nici nu l-am întrebat ce înseamnă ’nirm totul aici»”. 3

1 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

Vlorël Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

*

* * *

Era puţin după ora 13.00. Completul de judecată încă în elicopterul PUMA 92. Căpitanul Ionel Boeru, i el mare în grad dintre paraşutişti, îşi aminteşte: „Discuţia în Kemenici şi Stănculescu a fost destul de scurtă. Apoi, gn lui ne face semn să coborâm, ne adunăm acolo, ne spun ce-am fost aduşi. «Aţi venit aici pentru că în unitate. cuplul

Ceauşescu. Cei doi vor fi judecaţi, iar voi trebui aveţi grijă ca totul să se desfăşoare normal, să nu fie ine nu să nu vină careva să-i răpească», prostii de genul ăsta. Şi i dat ordin să-i împart pe ceilalţi şapte paraşutişti în toali ţi le cazărmii, că nu are încredere în cei din unitate" 1.

A urmat un traseu, la pas, dinspre locul de aterizau platoul unităţii. Kemenici şi Stănculescu pe jos, unul 1, 1 altul, iar în spatele lor, TAB-ul în care se aflau Nicolae şi I I Ceauşescu. Era drumul morţii.

Kemenici: „Când am întors capul, am văzut suita citi venise generalul. I-am recunoscut pe Gelu Voican Voit ui, (pe care-l văzusem la televizor, mai mereu pe lângă II¡CM II colonelul Ştefan (cu care avusesem onoarea să discut în a de dinainte) şi pe colonelul Baiu (cu care fusesem coleg la Militară de la Braşov), acum aflat pe post de cameraman

„Unde-i împuşcăm după proces?"

Scenariul pentru desfăşurarea unui proces şi Apia au execuţii nu era cunoscut. Stănculescu s-a orientat pe un a, „Judecătorii, procurorul şi Gelu Voican Voiculescu s-au n i într-o cameră şi au început să discute asupra proteic Atunci mi-au spus că le trebuie două camere. Una în, au judece şi alta în care să delibereze" 3.

1 Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, I '1

3 Victor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisi „I, 1989", 1 noiembrie 1993

ULTIMA BUCURIE A LUI CEAUŞESCU 371

Colonelul Kemenici spune că totul s-a întâmplat foarte «toile: „Stănculescu m-a luat să-l însoţesc într-un fel de wpecţie a încăperilor de la parterul Comandamentului. Şi ilhind când într-o cameră, când în alta, spunea: «Aici le»-tem vizita medicală!» – era biroul meu. «Aici

desfăşurăm pfmesul» – era sala destinată compartimentului de mobiliet) Am dat ordine de pregătire a încăperilor în acest sens, iffeh 111-a chemat afară împreună cu şeful grupei de paraşuiii căpitanul Ionel Boeru. Ne-am oprit la uşa în faţa căreia g. În i TAB-ul cu cei doi Ceauşeşti şi m-a întrebat aşa, direct – ifl ocol: «Unde-i împuşcăm după proces?»" 1.

Nu era prima oară când Kemenici auzea astfel de lucruri, t» li ci zile, Bucureştiul presaân acest sens. Şi totuşi, colonelul – nnoaşte că a amuţit. N-a fost în stare să dea un răspuns, (¡ (reva e să simţi moartea de aproape…

În final, tot Stănculescu a stabilit locul, arătând cu degetul: A» i de!". Era peretele corpului de gardă, iar locul indicat se rări mire două ferestre.

„Căpitane, eşti în stare să…?"

După ce s-a hotărât asupra locului execuţiei, generalul t în ulescu şi-a ales trei oameni dintre cei opt paraşutişti. În oprit la căpitanul Ionel Boeru, plutonierul Dorin Cârlan O «im gentu l-major Octavian Gheorghiu. Aceştia urmau să htpună „plutonul de execuţie". În fapt, un comando, căci pluto, mele de execuţie acţionează după nişte reguli, ceea ce litigovişte nu era cazul.

Ipitanul Boeru îşi aminteşte cum a fost pusă la cale exettu „Stănculescu şi Kemenici mi-au zis că au nevoie de unul iiin oamenii mei, cel mai bun pe care-l am. L-am chemat pe «Mică Bărănguţă. Stănculescu i-a dat ordin să-l păzească pe 11.1 ÎI! de contrainformaţii din unitate şi pe un locotenentul inel ele Securitate, Gheorghe Dinu. După ce l-am chemat

Vi orei Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

pe Costică, mi-a spus să-i adun pe toţi. Atunci a porni Stănculescu prima dată de execuţie. A spus că mai are nr\

de doi oameni să-l păzească pe el şi pe alţi trei oameni facă plutonul de execuţie. Tot atunci ne-a spus să tragi în poziţia «de la şold». Fiecare câte un încărcător, respeeliv de cartuşe, foc automat obligatoriu. Nu a pomenit ninrn protocol, mă refer la momentul execuţiei”. 1

Ionel Boeru a rămas marcat de momentul în care.1 mit direct ordinul de la generalul Stănculescu. „După 1» stabilit locul, generalul m-a chemat între patru ochi. A vi chiar foarte aproape de mine şi m-a întrebat: «Căpitani 1 în stare să faci treaba asta?». A fost un moment foarte illl pentru mine, dar am reuşit să vorbesc. Mă mir că am avu glas. Am zis: «Da, pot să fac treaba asta!»” 2.

Ceauşeştilor li se apropia sfârşitul. În timp ce ei se b 1 u 111 că a venit Stănculescu, acesta stabilea detaliile asasinului.

Cam mare tensiunea

Se apropia vizita medicală. Soţii Ceauşescu au fi scoşi din TAB-ul care fusese tras la intrarea din sp. iit Comandamentului. În biroul colonelului Kemenici Iun deja improvizat cabinetul medical.

Paraşutiştii care s-au ocupat de escorta Ceauşeşlilm rămas marcaţi de momentul în care au dat ochii cu dicl.il» «Sergentul-major Octavian Gheorghiu: „Când a fost sen* TAB, eram în faţa oblonului. A dat cu ochii de mine. (hi înspăimântată, întrebătoare. Mă cerceta parcă. Dorea, să mă recunoască sau să mă facă părtaş la ceva anume

Alături de Gheorghiu se afla un alt paraşutist, piu li mu 1 Dorin Cârlan. „Când l-am văzut cât de mărunt, de pili.1 şi de supărat este, când i-am văzut mâna bătrână, jigăi il 1 petele alea castanii pe fruntea încreţită şi pe obrazu 1 să ilăl»

12 Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

3 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura

Militară, 1992

ULTIMA BUCURIE A LUI CEAUŞESCU

«I H a făcut milă de el. Barba îi crescuse destul de vizibil, iar gulerul cămăşii albe se distingea o dungă de negreală. A ulii irât cu căciula în mână şi, înainte de a şi-o repune pe cap, J «aşezat frizura. Din câte văzusem eu prin filme, gestul pula era făcut cu o anume poezie şi eleganţă. Dar el proceda înliăneşte, cu stângăcie, şi nu-i stătea bine deloc". 1

el care a deschis oblonul TAB-ului, la ordinul generalului ilnculescu, a fost căpitanul Ion Boboc.

I, i ieşirea din transportor, Ceauşescu a fost întâmpinat p şeful grupei de paraşutişti, căpitanul Ionel Boeru. „Era în nerecunoscut. Alb ca varul, ciufulit şi neras. Parfumat WA, mirosea frumos. «Vă rog, mergeţi cu mine», i-am spus i docilitate. L-am luat de sub braţul stâng şi l-am condus

tabinetul medical». Am rămas afară. Auzeam prin uşă lui, Când doctorul i-a spus că tensiunea este 17 cu 10, el a i» „Nu, nu e bună». După vizita medicală l-am condus în «ăla de tribunal». I-am oferit un scaun pe care s-a aşezat, lliiid. Tavi Gheorghiu a rămas să-l păzească, iar eu, însode Dorin, m-am întors s-o iau pe «distinsa»" 2, povesteşte – i i u. Plutonierul Dorin Cârlan şi sergentul-major Octavian heorghiu erau colegii săi din „plutonul de execuţie".

I ei doi medici care le-au verificat soţilor Ceauşescu Mica de sănătate au fost căpitanul Liviu Verdeş (adus de Min ulescu de la Bucureşti) şi locotenentul-major Florin Ileanu (medicul unităţii din Târgovişte).

*

* * *

Ionel Boeru, secondat de colegii săi paraşutişti, a ieşit din ai pe uşa din spatele Comandamentului, s-o preia din TAB I lena Ceauşescu. „Am recunoscut-o imediat. Spre

deoseni de el, care parcă tocmai atunci ieşise dintr-o frizerie, ea a un miros urât, înţepător, de urină şi mizerie, de ou clocit. HI 11 indus-o pe acelaşi traseu pe care l-am dus şi pe el. Când ¡t al din «cabinetul medical», Tovarăşa avea în mână vată şi

Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

două flacoane”. 1 Cele două „flacoane”, care erau puse îmi plic de hârtie de culoare maronie, erau fiolele de insult pentru Nicolae Ceauşescu.

Plutonierul Constantin Bărănguţă, de la paraşuti îi rămas şocat de imaginea Tovarăşei. „Elena era hido. i I Muma Pădurii. O babă cu haine bune pe ea. Dacă el!».,» urmă un miros de parfum, din ea ieşea o duhoare putuum insuportabilă, de-ţi întorcea stomacul pe dos. Privea în Mi şi-n dreapta speriată”. 2

Plutonierul Dorin Cârlan a avut o altă viziune. ÎMI Elenei Ceauşescu, la ieşirea din transportor. „A coboi.it «mama noastră eroină». Supărată foc, dar nu o supăra i r n cută din suferinţă, ci una arogantă, respingătoare… Avi” înfăţişare de parcă ar fi zis: «Cum e posibil aşa ceva?!». Să i II pe chipul ei dispreţul, în timp ce el părea totuşi blând l de soartă şi consternat. El îţi provoca milă, ea – repulsii

*

* * *

Printre măsurile organizatorice dictate de gemi Stănculescu s-a numărat şi desemnarea a trei ofiţcil cazarmă, care să participe la proces în calitate de IM populari. Colonelul Kemenici a numit un căpitan (Coi ut Sorescu), un locotenent-major (Daniel Candrea) şi un tenent (Ion Zamfir). Aceştia aveau să stea la aceeaşi mă judecătorii Gică Popa şi Ion Nistor.

1 Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

2 – 3 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

UN PROCES STALINIST

În ziua de Crăciun a anului 1989, la ora 13.20, debuta i ea mai mare parodie judiciară a sfârşitului de secol XX. Agentul sovietic Nicolae Militaru, instalat de Ion Iliescu în fruntea Armatei Române, a sunat de cinci ori în i.izarma de la Târgovişte. Nu mai avea răbdare: voia lichidarea rapidă a Ceauşeştilor.

Trecuţi de vizita medicală, soţii Ceauşescu au fost duşi în sala de judecată. Încăperea era situată la şapte-opt metri distanţă, chiar în dreptul intrării pfililipale în Comandament.

După vizita medicală, i-am îmbrăcat pe rând şi i-am dus. un de judecată. Mai întâi pe el, apoi pe ea” 1, îşi aminteşte» filanul Boeru, şeful comandoului de paraşutişti. Boeru în, i o calitate în plus, căpătată prin ordin de la Stănculescu: Id r. i de şef al plutonului de execuţie. Căpitanul de 31 de ani iii c. i împinge de la spate două cadavre.

După vizita medicală, biroul comandantului Kemenici I (It-venit refugiu pentru judecătorul Gică Popa. Acesta s-au IM –, acolo pentru a pune la punct detaliile procesului.

I nlonelul Andrei Kemenici: „Colonelul Gică Popa a intrat II biroul meu şi a tot scris ceva pe o hârtie, îşi făcea probabil H.I. În al procesului. Era o hărmălaie de nedescris, o tensiune iniipută. Şi deodată a intrat Stănculescu, ca o vijelie, şi a spus uşă: «Gata, hai, intrăm!». Iar Gică Popa era atât de marcat.

Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Încât a uitat acea foaie pe biroul meu. A condus

procesul i» să aibă nimic în faţă, fără nicio notiţă preliminară…” 1

Kemenici descrie atmosfera de neîncredere din, a momente. „Înaintea procesului, Stănculescu îmi spum să urmăresc programul la televizor şi dacă e ceva de-o I dacă sunt probleme, să-l anunţ, să-l chem de urgenţă zis milităreşte «Am înţeles!», dar în timpul procesului tot gândeam ce înţelegea generalul prin «ceva deosebii Un mesaj adresat lui, ceva despre Târgovişte, un atent. d îmi venea să intru peste ei, în sală, şi să-l întreb ce aşte i de la Televiziune, că şi eu pusesem un plutonier să se uII» televizor şi să mă anunţe dacă se transmite «ceva de-o i hl Deci, totul depindea de acel plutonier”. 2

Biroul colonelului Kemenici a fost martor al multor În. i interesante în acea zi. „În timpul procesului, telefonul biroul meu a sunat în draci. La un moment dat, sună colon» Ioan Suciu, comandantul regimentului de elicoptere du Boteni, ale cărui aparate de zbor se aflau la mine în unii Suciu era disperat: fusese informat că elicopterele au Insi.1 cate şi doborâte pe traseu. L-am asigurat că au ajuns eu 1 că sunt în unitate, că totul e în ordine, dar nu m-a crezul cerut să vorbească şi cu şeful piloţilor. Acesta a veni t în 11 minute, că se afla pe platou, lângă elicopterul din care râse Stănculescu. După discuţia cu Suciu, maiorul Maiou 1 pilotul, mi-a zis, speriat, că trebuie să ne grăbim. «Este în il din moment în moment, să fim atacaţi», a zis el.

nelul Ştefan – pe care l-am scos, printr-un semn discul încăperea în care avea loc procesul –, a fost anunţat gener Stănculescu. Dar el nu mi-a comunicat nimic…” 3

Militaru nu mai are răbdare

Nerăbdarea de a-i executa pe Ceauşeşti era expilm cel mai bine de un personaj aflat la 70 de kilometri de 1

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristuiu, I 1”.

UN PROCES STALINIST

¡illeralul Nicolae Militaru. Acesta suna insistent, încercând i r. ifibească „soluţia finală”.

Povesteşte colonelul Kemenici: „În timpul procesului.

1 chemat la telefon, de trei ori, generalul Militaru (cu r Stănculescu vorbise din primul moment al intrării în inimindament, înainte de a începe pregătirea procesului). * fiecare dată, generalul Militaru avea acelaşi mesaj: «Nu e Mtăif Nu s-a terminat? Spune-le, dom’le, să se grăbească! Să «Iulie odată cu toate!». De fiecare dată prin acelaşi curier, îi meiul Ştefan, îl înştiinţam pe generalul Stănculescu, dar Khfţură dată mi s-a transmis: «Nu se poate mai repede». În llir momente, nu mai eram atât de sigur că echipa generalului «» mnlescu exprimă voinţa Frontului Salvării Naţionale” 1.

Militaru avea să mai sune o dată, după proces, ca să se con-Pgă că soţii Ceauşescu au fost executaţi. Aşadar, în cele două» nu (isive, generalul Militaru a sunat la Târgovişte de cel puţin n i ori: o dată înainte de proces (când a vorbit cu generalul Htculescu), de trei ori în timpul judecăţii (interlocutori fiinţ» i 111 «Ionelul Kemenici şi maiorul Ţecu) şi o dată după execuţie în I.i vorbit, de asemenea, cu colonelul Kemenici).

Iilnculescu susţine că, pe timpul procesului, a fost informi o singură dată, printr-un bileţel, de către colonelul ki Era, într-adevăr, un mesaj de la generalul Militaru.

«ic ni interesa în ce stadiu se află „misiunea”. Adică procesul Hk execuţia.

Pentru a afla originea ideii de a-i suprima pe Ceauşeşti «Mm, acolo şi în acel mod, trebuie să ne reamintim cine erau k îi lenţii. Generalul Nicolae Militaru, cel care suna insiswii l. i Târgovişte „să se încheie odată cu toate”, era agent al Ptvit mlui secret al Armatei sovietice (temutul GRU). Silviu» în un, „eminenţa cenuşie” a noii

puteri, îşi făcuse instructa – 1 tehnic”, în urmă cu un an, la Kremlin. Ion Iliescu, liderul pilitn al grupului de la MApN, studiase la Moscova şi se afla pliaturi speciale cu agenţi sovietici; nu întâmplător, el la Umil pe Militaru ministru al Apărării imediat după fuga lui

Vii îi în Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ceauşescu. În primele lor zile la putere (22 – 24 decenii Iliescu, Militaru şi Brucan avuseseră multiple convorbi 111 fonice, în limba rusă, cu autorităţile sovietice (şi la Mu şi la Ambasada de la Bucureşti). Grupul de putere, 1 Bucureşti, format din complotişti anti-Ceauşescu, p. n nu mişcă un deget fără să-i informeze sau să le ceară, a sovieticilor. Scenariul „revoluţiei FSN-iste”, adică al ivnh voluţiei, era scris, la vedere, în limba română, iar cu coi ni simpatică, în limba rusă. Şi pe scenă, lucrurile stăteaul. t actorii erau români, dar sufleorul – sovietic. Un capi ti 11 *

tant al acestui scenariu era lichidarea soţilor Ceauşesi u

*

* * *

Procesul începe în forţă. Încă din prima intervenţie, lli, i torul Gică Popa le comunică inculpaţilor caracterul OM I n-ai al procesului. Ceauşescu ripostează ferm, nerecuim „Tribunalul şi invocând Constituţia. Este un joc al nervii –, care fiecare încearcă să-l intimideze pe celălalt.

Intră în joc şi unul dintre avocaţi, Nicolae Teodoresi 11 din start se comportă ca un procuror, aducându-le, nu grave clienţilor săi. Este ceea ce ambii apărători vot l. t, durata întregului proces.

Judecătorul preia ştafeta, încercând să-i domine pe ilt, tori: „Genocidul pe care l-au făcut acest inculpat şi această un n, jefuind poporul... îşi aroga dreptul de a vorbi

în numele poporului astăzi nu vrea să vorbească, este laş şi la propriu, şi la figurai

Asaltul este continuat de procurorul Dan Voinea, ca n, în actul de acuzare. „Documentul” conţine patru puncte. I HI H la Bucureşti, când va suna personal la TVR pentru a dict. i o zitoriul, Ion Iliescu va introduce un al cincilea punct: „Inertm de a fugi din ţară pe baza unor fonduri de peste un miliard d! depuse la bănci în străinătate” 2.

Ceauşeştii simt un fior rece când procurorul cete damnarea lor la moarte. „Judecata revoluţionară” aiv icaracteristicile unui proces stalinist.

1 – 5 Stenograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

UN PROCES STALINIST

Omi este chiar mai grav de atât? Este, spune celebrul jurist mucz Robert Badinter, care e tranşant: „Nu a fost proces Hinist, a fost lichidare politică” 1. Şi are dreptate: procesele 4» limste măcar durau câteva luni sau câţiva ani, iar tot acest Pt justiţia bolşevică mima strângerea de probe, ascultarea MI lorilor etc. Totul sub teroare, evident, dar condamnatul fij fra judecat şi executat în mai puţin de două ore, fără e» I – formal – de recurs.

Inclusiv execuţia avea loc după câteva zile, nu imediat pronunţarea sentinţei, ca la Târgovişte.

II11 proces stalinist în formă sumară, adică lichidare (Wlltică.

I În proces în care inculpaţii nu au dreptul la apărare, iar «dinţa se ştie dinainte; o sentinţă, evident, dictată politic.

Un proces în care actul de acuzare se bazează pe minciuni pânale, de tipul „genocidului cu peste 60.000 de victime” 2.

t în proces în care procurorul, judecătorii şi avocaţii par să iM un singur scop: să le închidă gura celor pe care,

teoretic, II.a, judecă sau apără.

Un proces în care lipsesc probele, dar abundă frazele pfnţi. igandistice.

I um se întoarce roata! Este tipul de proces pe care grupul» I i llc din care făcea parte şi Ceauşescu l-a folosit fără remuş – I dlunci când a avut interesul de a-şi elimina rivalii.

Prin astfel de procese au fost lichidaţi „duşmanii de clasă” «i iimii ani ai regimului comunist: partidele democratice, Mituita regală, intelectualitatea, preoţimea, studenţii.

Prin astfel de procese s-au făcut „reglările de conturi” din Merlorul Partidului Comunist, culminând cu executarea lui în reţiu Pătrăşcanu.

It în astfel de procese şi-a consolidat puterea Gheorghe ¡la orghiu-Dej, tutorele politic al lui Ceauşescu.

hui astfel de procese a domnit Stalin, modelul politic al ni căuşescu.

l’Hltul de televiziune France 3, ianuarie 1990 Miniograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Prin astfel de procese a reuşit Ceauşescu, un tânăr ut struit, frustrat şi anarhist, să guste din dulceaţa puici il

Ceauşescu n-a ridicat glasul niciodată împotriva, ne i orori! Când a făcut-o – cazul Pătrăşcanu – era prea lui iar la baza gestului său au stat tot acte staliniste: demn* i şi lichidarea politică a unor rivali în lupta pentru putori

Ceauşescu este un produs al stalinismului. L-a vet rat pe Stalin, a ajuns la putere prin metode staline.îi guvernat după reţetă stalinistă, s-a zeificat prin pron n staliniste, a rămas ultimul conducător stalinist al I

Acum i-a venit şi lui rândul să simtă tăişul rece al ju III de tip stalinist…

Avionul de hârtie

Ceauşescu vorbeşte deja despre o mascaradă: „Nu onosc tribunalid. Dar tot ceea ce se spune este fals. Puteţi faci ai mascaradă, nu recunosc!” 1. Judecătorul Gică Popa îl ţine tu t frâu: „Mascarada ai făcut-o dumneata timp de 25 de ani. Acea. În mascarada pe care ai făcut-o şi ai dus ţara în pragul prăpastia

Şi totuşi, în ochii lui Ceauşescu licăreşte o urmei «I (ranţă. Motivul se află la doi metri în stânga sa: Victor Alana Stănculescu. Prezenţa generalului în sală îi dă încreţit „totul se va rezolva în favoarea sa. Între comandantul Miu şi generalul său favorit, pe care l-a numit ministru al A a i u în urmă cu trei zile, se interpun maiorul Mugurel Hon «tty şi locotenentul-major Trifan Matenciuc. Ceauşescu privirea cu disperare. Vrea parcă o confirmare – discret! perceptibil, cât să observe doar ei şi nimeni altcineva ca iar va fi în regulă. Dar n-o obţine, pentru că Stănculescu et în să-l privească în ochi. Face un avion de hârtie, înceriaiul se „scuture” de tensiunea uriaşă din încăpere.

Stănculescu nu e înarmat. În sală există însă două» mi naje care stau cu mâna pe trăgaci: căpitanul-paraşule a i

1 – 5 Stenograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

UN PROCES STALINIST

ru şi civilul Virgil Măgureanu. Boeru îşi ţine la vedere (toiul-mitralieră cu pat de lemn, Măgureanu îşi pipăie dis11 pistoletul din buzunar…

*

* * *

Procesul „ia viteză”. Judecătorul Gică Popa devine tot film agresiv, părând că, până să ajungă la sentinţă, princil. i s-a misiune este aceea de a zdruncina orgoliul, mândria,

guriţa, încăpăţânarea şi, în final, rezistenţa lui Ceauşescu. ut ru a-şi atinge scopul, magistratul militar recurge deseori iucpături, la ironii şi chiar la jigniri. Chiar şi modul de (dă N.are, la persoana a doua singular, are darul de a-l şoca pe M i. ilorul-inculpat. „Lasăplaca asta veche! îi spune colonelul i. i „Ştim încăpăţânarea de care ai dat dovadă” 2, îl apostrofează ptl. „Ai uzurpat puterea” 3, îl taxează mai târziu, t căuşescu duce discuţia spre lovitura de stat care l-a îndelti.it de la putere. Judecătorul i-o retează din faşă: „Răspunzi mniii la întrebările pe care ţi le pun eu!” 4.

Krtfuiala alunecă spre terorişti şi spre „cei 64.000 de tt» îţi”, care, în realitate, se vor dovedi a fi 1.116, dintre care cu Ceauşescu la conducere şi 957 după fuga acestuia. M de trei zile, de când era reţinut la Târgovişte, dictatorul mai avea nicio pârghie cu care să acţioneze. Dar şeful Cupletului de judecată a primit de la Bucureşti o teză pe ti trebuie s-o impună cu orice preţ. Trebuie să-i pună în lui lui Ceauşescu şi morţii din 22 – 25 decembrie, altfel... it i ui să fie?

ludecătorul Gică Popa: „S-a tras în Piaţa Palatului în mul-Mii1. eşti străin de acest lucru? Şi acum continuă să se tragă în (fHtni nevinovaţi, în bătrâni, în copii, în blocuri, de nişte fanatici, Httmiiit aceşti fanatici? l-am format noi, poporul, sau dumneata? Im în plătit? (...) Se trage în oameni nevinovaţi în toate oraşele 11 – 1.000 de victime sunt astăzi ca urmare a dispoziţiilor date de kwutita...” 5

1 Minograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Când are ocazia, judecătorul Popa îl ridiculiv.i. t Ceauşescu: „În toate «muncipiile» ţării, cum le pivnn dumneata” 1. Iar pe Tovarăşa efectiv o demolează: „S’imni inginerul, academicianul, care nu ştia să citească... Anali, i ajunsese academician” 2. Rănită în orgoliu, „savanta de

ivim mondial” lasă posterităţii o replică memorabilă: „O să li intelectualii din ţara asta şi toţi colegii mei! O să te audă mei ce vorbeşti! O să te audă... „3

*

* * *

Pe măsură ce era bombardat cu acuzaţii, Nicolae Cea 11 amintea tot mai des de „lovitura de stat” dată de „tr.nl. m şi de „agenturile străine”. „În faţa loviturii de stat., III pune celor care au chemat armatele străine în ţară! Nu rapm „... această, bandă de trădători de ţară, care sunt în legătunl străinătatea...” 4

Tema este reluată puţin mai târziu, iar Elena Ceauşesi 111 constatare logică, prin care îl pune în dificultate pe judn, în

Nicolae Ceauşescu: „... au provocat şi organizat Ionii „stat cu ajutorul agenturilor străine...” 5

Judecătorul: „... plătite de Ceauşescu Nicolae” 6.

Elena Ceauşescu: „Ha, ha!... Să-l dea jos pe Ceauşc. a ha, ha...” 7

Judecătorul părăseşte zona minată a loviturii de i-a agenturilor străine şi revine la temele care-l fac pe Ceali vulnerabil: „De ce ai exportat produsele astea pe care le nun, ţăranii?... De ce ai înfometat acest popor?”.8

După circa un sfert de oră, procesul ajunge la un ” sensibil: averea dictatorilor. Cel care „deschide balul i judecătorul-colonel Gică Popa, preşedintele Tribunii. Militar Excepţional. Acesta îi vorbeşte lui „Nea Nicu ton insidios, despre „vila fiicei dumitale”, care „avea im i

1 – 5 Stenograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

UN PROCES STALINIST

%HIir pe care îşi cântărea carnea adusă din străinătate; carnea asta (¡tui, a noastră, nu era bună...” 1

loma conturilor din străinătate este abordată, brusc,

de in urorul-maior Dan Voinea. Acesta pomeneşte şi o sumă: HmOOO de dolari” 2. Judecătorul Gică Popa îl corectează însă ifiliat: „400 de milioane de dolari în Elveţia”.3

I căuşescu speculează momentul de slăbiciune al acuzării, Milietând tribunalul drept mincinos. „Nu există niciun cont intittănui, şi ceea ce spuneţi arată cât de fals şi de provocator au tţtcilat cei care au făcut lovitura de stat!” 4, strigă Ceauşescu.

lătrânul dictator e cu ochii pe mişcările generalului tfilK iilescu. Încă mai crede că acesta are un plan să-l sal- Utr Stănculescu primeşte bilete din afara încăperii, prin Otrrmediul colonelului Gheorghe Ştefan, „omul cu fiolele k Insulină”. Biletele vin de la colonelul Kemenici, care e pe It inn cu Capitala. Cineva îi vrea morţi pe Ceauşeşti cât mai p de: generalul Nicolae Militaru. Iar în spatele acestuia, ¿i, lind nerăbdători, Ion Iliescu, Silviu Brucan, Petre Roman, Himitru Mazilu…

„Să încheiem conturile cu acest inculpat paranoic!”

Procesul continuă. După câteva ciondăneli, procurorul lllt Voinea are o intervenţie brutală, care-l descumpăneşte, e căuşescu: „Domnule preşedinte, dacă acest inculpat paranoic iiir niciun cont, să încheiem şi noi conturile cu el, că se pare că H Mr putem înţelege!” 5.

căuşescu e şocat. Îşi revine greu, încercând să pară ofen-I. Te voi trimite în judecată pentru insultă, cel care zice că ar fi tii mor. Te voi trimite în judecată pentru insultă!”.6

I iar atacul continuă în haită. Procurorului Voinea i se ală-WA avocatul Teodorescu şi judecătorul Popa. Primul, sub Plevtul că o apără, insinuează că Elena Ceauşescu e „bolnavă

1 Minograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

psihic” 1, celălalt îi numeşte pe ambii inculpaţi „megalomani „Ce provocare ordinară!” 2, contraatacă Tovarăşa.

Operaţiunea de ridiculizare a acesteia continuă ins. i u atac imparabil. Deşi nu are nicio relevanţă juridică, preşeilit tele Tribunalului îi taxează Elenei Ceauşescu şi falsiln ai «propriei vârste. Nicolae era născut în 1918, Elena în 19 (i U propaganda a „întinerit-o” cu trei ani, „mutându-i” na li i în 1919, pentru ca oficial să nu fie mai bătrână decât el

Judecătorul: „Am urmărit şi ştiam că ziua dumitale este un, l, înaintea dânsului, dar nu ştiam niciodată anul în care te-ai mi «Care este?” 3

Elena Ceauşescu: „Astea chiar sunt de femei...” 4

Judecătorul: „De aicea a pornit toată minciuna... niciun îiţionar, orice... toate femeile îşi ascund vârsta, dar când esh mi care apare în dicţionare, în cărţi şi în toate astea, să nu M ani vârsta?” 5

Elena Ceauşescu: „Ce provocare!” 6

Ceauşeştii simt că le fuge pământul de sub pui «Atmosfera e lugubră. Chiar şi spaţiul ales pentru pnu ni ai ceva caricatural. Într-o încăpere pătrată cu latura de nu M în care se mai află o sobă, câteva mese şi multe scaune, an îngrămădite 19 persoane. 19 oameni pe 25 de metri pan u

De aceea, inculpaţii se află foarte aproape de pruni» de judecători şi de avocaţi, care-i mitraliază cu acuan „grupul CFSN”, reprezentând noua putere polii na. I Bucureşti, e plasat chiar lângă masa Ceauşeştilor.

Ultima parte a procesului este halucinantă. Avei a Nicolae Teodorescu şi Constantin Lucescu se compun nişte acuzatori stalinişti. Teodorescu constată a ml Ceauşescu se fac vinovaţi de toate acuzaţiile aduse di pl curor şi cere condamnarea la moarte a clienţilor săi! I m.

spune că a-i mai da cuvântul lui Ceauşescu este adusă poporului român” 7.

1 – 5 Stenograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

UN PROCES STALINIST

l, a ora 14.30, Tribunalul se retrage într-o săliţă alăturată, (HMitru deliberare. De la începutul procesului au trecut 70 de Minute. În zece minute vom avea verdictul. Unul pentru care iilccătorii nu trebuie să-şi bată capul: îl ştiu de la prima oră 4 dimineţii, l-au primit de la Bucureşti.

Cât durează „deliberarea”, Ceauşescu discută cu cei înuişi în „sala de judecată”. Speranţele sale în Stănculescu» tiu spulberat, de aceea trimite o săgeată direct către general: futeamfiâmpuşcaţifără mascarada asta! (…) Acei care au trădat… ni lusiv unul prezent aici, a chemat elicopterele, le-a dat ordin…” 1 1 iMuşescu arată cu degetul spre Stănculescu, aflat încă în l i, la doi metri în stânga lui. Intervenţia sa arată că, pe 22

li-i cmbrie, el a fost evacuat din sediul CC al PCR.

*

* * *

(completul de judecată reintră în sală. Preşedintele Gică ISipn citeşte sentinţa: „Tribunalul, în numele legii şi al poporului ki Unind în secret, condamnă în unanimitate de voturi pe incul ¥II Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena la pedeapsa capitală şi ţţtiliscarea totală a averii, pentru săvârşirea infracţiunilor…” 2

Plecare cuvânt e o lovitură de ciocan în moalele capului…

I) ieşi sentinţa, scrisă pe o bucată de hârtie, prevede explirll „cil drept de recurs”, judecătorul Gică Popa „uită” să mai Mli iiscă şi această precizare finală!

Premeditarea devine grotescă atunci când avocatul Ithiilorescu, profitând de fraza-clişeu a lui Ceauşescu –

„Nu în imosc niciun tribunal!” 3 –, se precipită să le comunice judeliniilor: „Nerecunoscând tribunalul, nu exercită nicio cale de Vă rog să constataţi că hotărârea e definitivă!” 4. Parcă-i era tMiiia să nu se răzgândească inculpatul pe care, teoretic, treBI. I. să-l apere...

Illlima replică memorabilă îi aparţine proaspătului continuat la moarte: „Cine a dat lovitura de stat poate să împuşte iv îi ricine!” 5.

1 Minograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Aşa se încheie cea mai mare parodie judiciară a st. n ut lui de secol XX: procesul Ceauşeştilor. De-acum, execut. În „odiosului dictator” şi a „sinistrei lui soţii” este o chest iunii minute. Noii conducători ai ţării pot răsufla uşuraţi: N Ceauşescu nu mai poate vorbi. El nu va avea parte de u 111 11 adevărat, cu probe adevărate, cu judecători, avocaţi şi m. u îi adevăraţi. Şi, eventual, cu pluton de execuţie adevărat.

I

Procesul de la Târgovişte a fost „rejudecat”, simbol le, pl I ianuarie 1996. La iniţiativa ziarului „Ziua” a fost înfiinţat.1 Morală a Revoluţiei, prezidată de judecătorul Corneliu fost preşedinte al Tribunalului Municipiului Bucureşti.

Verdictul Curţii constă într-un set de concluzii fără v, ilt u juridică, dar importante pentru restabilirea adevărului

¡boln, pl i iţată (în! «nu Tlll 1, 111.

1. În faza de urmărire penală au fost încălcate urmă Imuri norme procedurale:

— Nu a fost efectuată urmărirea penală;

— A fost încălcat principiul asigurării dreptului de apărui; i neparticiparea apărătorilor la prezentarea materialului de urnuii 11 penală;

— Instanţa a fost sesizată, prin rechizitoriu, fără a e. \ i: hi dosar de urmărire penală, acţiunea penală fiind pusă în mişi iih lipsa unui atare material.

2. În faza judecăţii:

— Procesul s-a desfăşurat în condiţii nelegale, într-o în.hm înfiinţată în afara legii;

— A fost încălcat principiul dreptului la apărare;

— Nu s-a dispus efectuarea expertizei psihiatrice, obligiiloi, cauzele care au drept obiect de judecată infracţiuni ce atrag palv. şi cu moartea.

3. La punerea în executare:

— A fost încălcată prevederea legală conform căreia puiu în executare se face numai după rămânerea definitivă a senint judecătoreşti;

I

UN PROCES STALINIST

— A fost încălcată prevederea legală care precizează că hotărârea Mtaâtorească devine definitivă numai după scurgerea a 10 zile de k pronunţare;

a fost ignorat dreptul condamnaţilor de a face cerere de grame idterior rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti;

[a fost încălcată prevederea legală conform căreia sentinţa HM poate fi executată decât după minimum 5 zile de la respingerea ţicrii de graţiere)

(urtea Morală a Revoluţiei mai constată că gravele încă! – n. de Codului de Procedură Penală, în vigoare la data de 25 iltuembrie 1989, atrag nulitatea absolută a sentinţei.

În 20 de ani de la lichidarea sumară a soţilor Ceauşescu, „LI IO instanţă judecătorească din România nu a organizat un l’ioces al procesului de la Târgovişte”, după modelul celui dimens mai sus.

*

* * *

I, a Târgovişte, Tribunalul se retrage definitiv, la fel şi ofiiliilii FSN. În sală mai rămân doar paraşutiştii. Condamnaţii ni un dialog al regretelor.

Nicolae Ceauşescu: „Ce nedreptate s-a făcut! (Recitând) Murim mai bine-n luptă cu gloria deplină, decât să fim sclavi MII II pe vechi' nost pământ...» Ce nedreptate! Toate ne-au spus fi lumea asta, dar nimic de trădători!" 2

I.lena Ceauşescu: „Şi i-am avut lângă noi..." 3 Nicolae Ceauşescu: „Şi i-am avut lângă noi, da! Ce nedreptate II lucut!... Toate măsurile sunt împotriva noastră, nu vezi?" 4 Hiena Ceauşescu: „Şi i-am avut lângă noi..." 5 Nicolae Ceauşescu: „I-am avut lângă noi..." 6 I lena Ceauşescu: „Foarte mare greşeală am făcut! Aşa se tuliimplă, trădările vin de lângă tine..." 7 Nicolae Ceauşescu: „Aşa se întâmplă..." 8

Verdictul Curţii Morale a Revoluţiei, Bucureşti, 11 ianuarie 1996 (în Tana Alili lr. inu, Răzvan Savaliuc, col. Ion Baiu – Procesul Ceauşescu, Editura Ziua, 1996)" Stenograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Doi paraşutişti îi leagă pe Ceauşeşti cu mâinile la sMh în tânguielile Elenei. Nicolae pare resemnat. Cei doi au ilun ultime dorinţe: să moară împreună şi să nu fie legaţi la num Le este îndeplinită doar prima dintre ele.

Nicolae Ceauşescu: „Nu e voie! Nu e voie! Nu ne legaţi1

Elena Ceauşescu: „Nu sunt de acord! împreună am lupint murim împreună! Dacă vreţi să ne omorâţi, ne omorâţi pe anum. i i împreună, nelegaţi... Nu, dragă, împreună!... Mergem în picmn legea aşa spune. Ne dă

dreptul să fim împreună… Ce e asin vrei să faci cu asta? Nu admit!… Nu puneţi mâna pe noi!… Nu i legaţi!… Nu ne jigniţi!… Nu ne legaţi, nu e voie să ne legaţi! I e frică de popor… Nu ne rupeţi mâinile, mă copii! E ruşine! \, i crescut ca o mamă, daţi-mi drumul la mâini, îmi rupeţi imiu daţi-mi drumul!… Aoleo, măi băiatule, mă!…” 2

Colonelul Gheorghe Ştefan, cel care adusese fiolele «insulină în timpul nopţii, pândeşte momentul când p. u tiştii îi leagă mâinile Elenei Ceauşescu. Aceasta se smuci i aruncă pe masă plicul cu cele două fiole de insulină. (111 «i DI A se repede, ia plicul de pe masă şi dispare cu el.

În timp ce-l leagă pe Ceauşescu, un paraşutist simte în să-i aplice o judecată suplimentară: „Jumătate din colegii n* tri sunt morţi din cauza dumneavoastră. Ai noştri, colegii M noştri!”. „Nu! Nu! Vă minte!” 3, spune Ceauşescu, puutn „Nu ne minte!” 4, strigă paraşutiştii. Ultimul cuvânt îl «Tovarăşa: „Noi suntem aicea aşa, mai avem noi puterea’! ti aveţi! Întrebaţi-i pe cei care au puterea!” 5.

Acest „Întrebaţi-i pe cei care au puterea!” sună a test, um n Unul incredibil de lucid pentru o bătrână care, deşi a I «onat diplome de pe toată planeta, n-a reuşit să termini MI clase.

1 – 5 Stenograma procesului de la Târgovişte, 25 decembrie 1989

DRUMUL SPRE MOARTE MĂSOARĂ 62 DE METRI

I după încheierea procesului, patru paraşutişti i-au condus pe dictatori spre zidul execuţiei: doi pe el, doi pe ea. La ora 14.48, soţii Ceauşescu au fost scoşi din sala judecăţii» urmare. Două minute mai târziu erau ciuruiţi.

Misiunea de a-i duce la zid şi a-i împuşca pe condamnaţi le revine celor trei paraşutişti desemnaţi de generalul Stănculescu: căpitanul Ionel Boeru I de ani), plutonierul Dorin Cârlan (27 de ani) şi sergentul-Minr

Octavian Gheorghiu (25 de ani). Pentru „escortă”, ei „îi ajutaţi de colegul lor Teodor Gheorghe. Înainte de a executa această misiune morbidă, Boeru, iilan şi Gheorghiu au trăit la intensitate maximă desfăşuprocesului.

Plutonierul Dorin Cârlan: „În timpul procesului a ieşit din iii! unul dintre avocaţi. Şi-a aprins o ţigară Kent, şi-a făcut în a-şi a zis: «Să mă ierte Dumnezeu că n-am putut să-i apăr!... % şi în ce-am avut... De fapt, nici nu vor să fie apăraţi... I-am Mial şi eu, dar nu se putea altfel. Să nu recunoşti nimic?! Să iţingi totul!?». A terminat ţigara şi i-am dat eu un «Carpaţi». jfji» a v urat şi pe acela, după care a intrat în sală” 1.

Avocatul cu ţigara era Constantin Lucescu, cel care după jumes avea să ajungă şef al Comisiei de control în cazul

Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„Ţigareta 2”, în care va declara, împotriva evidenţei, it Aeroportul Otopeni nu a aterizat niciun avion. Cum se IIM «lucrurile!... în operaţiunea „Ţigareta 2”, principalii, uiii aveau să fie doi oameni-cheie ai „loviluţiei” din dec»-mi M» 1989: Gheorghe Truţulescu (paraşutistul-diversionist li Buzău) şi Ioan Suciu (comandantul de la Boteni).

Dar să revenim la procesul de la Târgovişte.

În timpul acestuia, căpitanul Ionel Boeru (paraşutiM iţ unitatea lui Suciu, de la Boteni) a transpirat continuu, dai «ştia dacă de emoţie sau din cauza căldurii. Stătea lângă „l i Boeru îşi aminteşte frământările de atunci: „Mă perpeleau! mă frământam cumplit. Cum îi voi duce la zid? Se voi oare?... Cum vor reacţiona cei doi însoţitori ai mei? Dar în 1111 din curtea cazărmii? Dar locatarii sau persoanele ascuii tt blocurile din împrejurimi?... Voi fi în stare să trag? Dacă nu t va bloca automatul?... Dacă sunt

pregătite alte variante manevre, în interiorul sau în afara unităţii?... Dacă Tribt ti îi va achita? în acest caz, eu ce voi face?... Că ordinul primii – sau n-am înţeles eu bine ordinul? Să se fi referit genera 1111 n la încercarea de salvare în forţă a celor doi?...” 1

„Luaţi-i, legaţi-i şi la zid cu ei!”

După ieşirea din sală a completului de judecată, p. n t t tiştii aveau oarece reţineri. Lucrurile au fost tranşate... nul» Victor Atanasie Stănculescu. Plutonierul Dorin Cârlan ut, «uita niciodată ordinul dat de general.

„Completul deliberase. Ceauşeştii stăteau acolo, ei 1 „h (j cu ţie mai liberă. Ei se lamentau, nu voiau să creadă că a 111 11 mit această condamnare. A venit maiorul Mugurel I Im... «şi i-a întrebat dacă au ceva conturi prin străinătate Aton I domnul general Stănculescu a luat poziţia de drepţi şi, tu baritonal, cu o comandă impetuoasă, de general al AtmaJ Române, a spus: «Vă ordon, luaţi-i, legaţi-i şi la zid cnut1

1 Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

2 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

DRUMUL SPRE MOARTE MĂSOARĂ 62 DE METRI

n îi nul a fost dat de faţă cu condamnaţii, de la trei-patru lipiri distanţă de ei.

I ăpitanul Ionel Boeru: „Primul a venit locotenent-colo* lui Gheorghe Ştefan. Mi-a spus că trebuie să-i iau pe rând M liccare şi să-i împuşc. Unul câte unul. Dar Ceauşeştii se it in ilriveau. Voiau să moară împreună. Eu i-am zis lui Ştefan: tovarăşu’ colonel, vedeţi că e ultima lor dorinţă... Mergeţi

I ÎI! I, vedeţi cu cine vorbiţi, spuneţi-le că vor să moară Hibună». A ieşit şi apoi a venit cu ordinul: «Da, îi iei pe mi. Îndoi»” 1.

ăpitanul Boeru şi-a aşteptat colegii cu sfoara pentru a-i i. i la mâini pe cei doi dictatori. „Au venit subofiţerii mei şi în legat, dar sforile nu erau aduse de noi. Era sfoară de-aia milă, de cânepă, o aveau aici, în unitate”. 2

A

„Încă o trădare naţională!”

Marcat de pregătirile pentru execuţie, comandantul M 01417, colonelul Andrei Kemenici, „gazda” Ceauşeştilor lin ultimele trei zile, a încercat să evite contactul vizual cu PI ilni dictatori. „Cel mai greu moment pe care l-am trăit în

Îl i. istă perioadă l-a constituit clipa în care i-am văzut pe paratul i.îi cum se chinuiesc să-i lege-n sfori pe soţii Ceauşescu. Mi i ia cerea îndurare. Se împotrivea chiar. Nicolae Ceauşescu

„A opus. A acceptat inclusiv această umilinţă. Insăplângea.

Îi oiau lacrimile pe obraz. Şi suspina. În acel moment, când i «ni văzut suferind sincer şi profund, m-am retras, m-am i». mis de ochii şi de privirile lui. Mi-era ruşine, o imensă iteliio, Nicolae Ceauşescu nu s-a opus tratamentului ce i se PHIHI.se Niciun moment, nici măcar pe drumul spre zidul It M’cuţie. Plângea doar… şi lacrimile alea ale lui mă sfâşiau „ui ilureau cumplit”. 3

1 Interviu Ionel Boeru – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

Vlorël Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Kemenici îşi aminteşte şi secvenţa în care Ceauşesi u dat cu ochii de generalul Stănculescu, în drum spre Mi execuţiei. „La ieşirea din Comandament, Nicolae Ceauşi, era în faţă, flancat de doi paraşutişti, iar în spate, la circa it metru, tot la fel era condusă spre zid Elena Ceauşescu. (an a dat cu ochii de Stănculescu, aflat afară, lângă scări, i

i întrebat într-un fel ambiguu, viclean: «Nicule, în Roman «se împuşcă oameni?». Eu eram lângă general, iar întrebau fusese pusă atât de provocator, încât mă aşteptam că ai fi să răspundă. Dar a intervenit Nicolae Ceauşescu, care, M»tându-l cu privirea pe generalul Stănculescu, a spus: Im trădare naţională!»". 1

*

X*

Drumul spre zidul morţii măsoară exact 62 de metri I, la sala de judecată până la uşa de ieşire din Comandantul apoi 47 prin curtea interioară, de la uşă la zid. Au fost ulllni) 62 de metri parcurşi de Ceauşeşti. În ianuarie 1990, el af I împlinit 72 de ani, iar ea 74. În loc de „mese tovarăşi li îl se va face parastas.

Paraşutiştii de la Boteni au simţit de aproape îi aiul

Ceauşeştilor. îi conduceau spre zid. Căpitanul Ionel M

şi sergentul-major Octavian Gheorghiu îl duceau pe N inlM Ceauşescu. În spatele lor, plutonierul Dorin Cârlan şi (... tul-major Teodor Gheorghe o duceau – mai mult o tă raiii Elena Ceauşescu.

Piu tonierul Dorin Cârlan: „Mă aflam la un metru în sm-l lui Ceauşescu. Când a văzut că mergem spre zid, a am seama că nu mai are nicio şansă. A realizat că, de iapl im fost un circ sau o comedie şi că de aici începe altceva. S, 1111 aşa, spre mine, spre noi... şi am rămas cuimaginea aco» I*

era ceva de genul «moartea căprioarei». Apoi i-a dat o I a)

chiar mai multe, şi a-nceput să spună: «Moarte trădă lui 11 is Colegii l-au întors cu faţa înainte. Dar el a continuat să în ««Moarte trădătorilor! Trăiască Republica Socialistă Kom. liberă şi independentă! Moartea mă va răzbuna!»

1 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristuiu, I 1”.

DRUMUL SPRE MOARTE MĂSOARĂ 62 DE METRI

(finii ăsta. A început să cânte un fragment din Internaţionala: 1 «ulaţi, voi oropsiţi ai vieţii Voi osândiţi la foame…» N-a apucat să zică «sus», că l-am trimis sus”.1

„Ai dat de dracu’, Leano!”

I) rumul către zidul execuţiei a fost unul de groază pentru A CB re aveau misiunea de a-i lichida pe Ceauşeşti. Paraşutiştii ţi l. leeau tot felul de probleme.

C. Ipitanul Ionel Boeru, şeful Comandoului de paraşutişti: I unisem de colţul clădirii. Priveam zidul din faţă care, deşi il, II la 20 de metri, era atât de departe. Eram într-o stare» uitescitare maximă, încordat până la extenuare. Spaimă, «i. iuie, nerăbdare, teama de a nu rata, chinul înaintării spre t «i Parcă mergeam la spânzurătoare. Parcă eu însumi eram oiuiamnatul. Mă aşteptam să cadă cerul pe mine, să crape pţniiintul, să fiu înghiţit. Nu vedeam decât zidul, zidul care a se clătina, parcă se depărta, parcă se prăbuşea. Trebuia» 1 mnor, iar gândul ăsta mă paraliza şi-mi era teamă să nu-mi îţi, e nervii, să nu-mi explodeze inima, să nu-mi pierd «inţile” 2.

I În tonierul Dorin Cârlan se temea să nu devină ţinte chiar i, iraşutiştii. „Odată ieşiţi în curtea cazărmii, ne-am trezit ti «tute de arme îndreptate spre noi. Mii de gloanţe puteau (MAI spre cei doi condamnaţi sau spre însoţitorii lor. Dar tu iuţeam da înapoi. Un soldat pe lângă care am trecut i-a fir, îi lenei cu ranchiună: «Ai dat de dracu’, Leano!».3” Un «It martor ocular, locotenentul-major Iulian Stoica, a auzit şi } ic0 ei: „Fir-ar mă-ta a dracu’!” 4.

Nnidatul era cunoscut în unitate prin porecla sa: M i», mută”.

Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura

Militară, 1992

Vlorël Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Zidul

Căpitanul Ionel Boeru povestea: „Când m-am apropii de zid, am tresărit surprins. Deşi plecase în urma me. i.li nu-l văzusem trecând pe lângă mine, sergentul-major Teo.lt Gheorghe mă aştepta acolo cu Elena. I l-am dat în primii, pe Nicolae, m-am retras câţiva paşi înapoi, de-a-ndăralcli şi i-am făcut semn să se retragă lateral. Nu mai aveam jJ Apoi am deschis focul" 1.

Tot Boeru îşi mai aminteşte că, după execuţie, în im n tor i-a mai rămas un singur glonţ. „Le-am zis colegilor I automat, şi la comanda mea trageţi de la şold!». Eu câini i zis «Foc!», am şi apăsat. Eram cel mai stresat dintre toţi 11 30 de gloanţe, am tras 29 de bucăţi, în trei salve. Prima – «l la picioare, l-a îngenuncheat. A doua salvă l-a lovit ni p. şi a căzut pe spate. LIrmătoarea salvă a fost pe ea. Şi. i pl undeva lateral, în dreapta". 2

În acel moment, ceilalţi doi paraşutişti au traşi Octavian Gheorghiu a tras o singură rafală, în timp de I oi Cârlan, un glonţ. De emoţie, când a armat, a fixat pe lolu mitralieră în poziţia „foc cu foc", deşi primise ordinul i pună pe foc automat.

Dorin Cârlan îşi aminteşte: „Ajunşi la doi-trei paşi de i Ionel ne-a zis ferm: «Lăsaţi-i, retrageţi-vă!». Atraspriin. i i al» el, de foarte aproape, de jos în sus, în diagonala piept uliu văzut cum Nicolae Ceauşescu, în loc să cadă din prim i înălţat, apoi a căzut ca un sac de cartofi, cu picioarele ui Ionel îşi mutase tirul asupra Elenei. La primul glonţ, ea a n apucat să scoată un «Aaa…» prelung, după care s-a i, i I pe-o parte, în faţă" 3.

Era aproape ora 15.00; după spusele martorilor I i

Ceauşeştii erau la pământ pentru totdeauna. Ei se all. ei în bătaia a patru pistoale-mitralieră (cei trei paraşute.li „Maşinuţă”) din care plecaseră aproape 50 de gloanţe i mult de jumătate i-au nimerit.

12 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 19U.

3 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

DRUMUL SPRE MOARTE MĂSOARĂ 62 DE METRI

Creierul Elenei, pierdut pe drum

După ce au tras paraşutiştii, unii dintre soldaţi au vrut i vi descarce şi ei mânia, trăgând câteva rafale. „Maşinuţă”, ni rare purtase ultimul „dialog” cu Elena Ceauşescu, avea a descarce şi el încărcătorul în ea.

Căpitanul Ion Mateescu a privit execuţia de la etaj, dintr-o ni apere situată chiar deasupra celei în care s-a desfăşurat i hH csul. Mateescu îşi aduce aminte de o scenă şocantă: „Un Mat se afla în cadrul uşii unde am fost eu. Era «Maşinuţă». And condamnaţii erau căzuţi şi morţi, «Maşinuţă» l-a în Mi’kit pe Stănculescu: «Trag şi eu?». Zice: «Trage, bă!», itlli a să-i facă hatârul. Au creat foarte multe dispute aceste Imuri de armă care au fost trase când ei erau jos. Când a în… Maşinuţă», i-a rupt o bucată de creier. A lovit-o în cap. Şi i, când cadavrele, învelite în foi de cort, erau transportate MHC elicopter, creierul a căzut. Şi câinele nostru s-a dus, a «tiiisit, dar n-a mâncat. Era un câine mare, negru, frumos, cu iAi u I scurt. Atunci medicul unităţii a adus o cutie metalică de mluşe, a luat cu o scândurică tot ce căzuse, părţi din creier, (I În a pus în elicopter. La noi n-a rămas nimic” 1.

Secretul unei filmări trunchiate

Unul dintre marile mistere ale zilei de 25 decembrie 1989 a lui lilmarea procesului şi a execuţiei. Din filmul acestor eve-HJtlimte lipsesc pasaje importante.

Cameraman a fost coloneta! Ion Baiu, un ofiţer pe care generalul Stănculescu îl folosea a, când făcea prezentări de armament. Baiu era obişnuit să piiiv. e anumite tehnici militare sau aplicaţii în poligon.

I a 25 decembrie, Baiu a fost cooptat de Stănculescu în mu landoul pentru Târgovişte. Colonelul Baiu spune că nu

Interviu Ion Mateescu – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

a ştiut, iniţial, ce va filma. De aici, spunea el, au apărut problemele.

„Filmul a fost făcut cursiv, cu câteva pauze, pentru ca n era frică să nu se termine caseta. Nu ştiam cât va dura. Aveai o singură casetă la mine. Eu am luat imagini şi din p. În procesului, ca să pun în evidenţă exact cine a intrat acolo cine n-a intrat acolo. Dacă ştiam ce voi filma, luam cu mu un tehnician, un om pentru lumini. Dar nu m-am predai special. Filmarea procesului am făcut-o alimentându-111, 1 la reţeaua electrică. Apoi a fost momentul cu legatul mniiih Precipitările de acolo. După ce i-a legat, eu am trecut cuini de pe reţeaua electrică pe altă reţea. Nu aveam acumul. îl Eu îmi făceam treaba. Strângeam acolo, înăuntru. Am le afară abia după ce am terminat treaba în interior. În moi în 111 în care am ieşit afară, Ceauşeştii erau deja seceraţi. (întâmplat? Paraşutiştii au ieşit cu cei doi la zid, au făcut l paşi înapoi şi au tras. Aşa se explică şi momentul pe care I i prins cu Ceauşescu căzut în genunchi” 1.

Căpitanul Ion Boboc, care se afla în curtea unităţii, a vă i şi el acest episod: „Paraşutiştii i-au condus pe Ceauşeşl i alai Eu am fost chemat de un civil, care strângea nişte cahluii nişte reflectoare, să-l ajut să le care afară. Se grăbea, se im un în cabluri, mi-a dat o cutie s-o duc în curte, iar când am am afară, am auzit nişte rafale. Civilul

era disperat. Din u şi.111 camera de luat vederi la ochi şi a început să filmeze. Dai ei deja jos, morţi. A prins totuşi ultima rafală" 2.

„Rezistaţi, că venim în ajutor!"

Comandantul elicopterului cu care a călătorit Stăneu li

căpitanul Mircea Militaru: „După execuţie a urmat o Im» cumplită. Deodată aud un zgomot, uruit de motoaie it fugit şi am luat legătura cu echipajele elicopterelor din n

1 Ion Baiu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 5 îi

2 Viorel Domenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ioniristoiu, fi i-i

DRUMUL SPRE MOARTE MĂSOARĂ 62 DE METRI

I». unui. Am întrebat prin staţie: «Ce se întâmplă acolo, pMNy?». Şi îmi răspunde: «Rezistaţi, că venim în ajutor!... Hiljuţi-ne de la sol şi vom bombarda!... Feriţi-vă!». Atunci im liniştit: «Fii cuminte, dragă! Fiţi cuminţi că nu se întâmtlA timic. Nu decolaţi!». Ei îmi răspund: «Dar am auzit rafale, (W Minteţi atacaţi?». Le-am spus apoi: «Nu, băiatule. Fiţi fără şi, i Totul e în regulă. Aşteptaţi semnalul nostru!»" 1.

I clupajele elicopterelor de însoţire, aflate în dispozitivul IM luptă al cazărmii, credeau că unitatea este atacată, atât le Iiire se auzeau rafalele trase de paraşutişti în trupurile i ruseştilor!

*

* * *

l'după ce au fost executaţi, Ceauşeştii au fost înveliţi în

ÎI ÎI II militare şi foi de cort. Au fost transformaţi în „colete", junliril a fi transportaţi spre Bucureşti, cu elicopterul.

Comandantul de atunci al UM 01417, colonelul

Andrei» numiri: „Bucuria asta a «eliberării» a durat poate cinci miile, apoi m-a cuprins o spaimă cumplită, înfiorătoare. tvnliu că după execuţie, totul s-a precipitat iarăşi. S-au luat liliivrele, s-au urcat în elicopter şi gata. Niciun om din dele«Hi. i venită în unitate n-a dat mâna cu mine, să-mi fi spus mu făcut bine sau rău. M-au ignorat cu toţii. Ca şi când n-aş ŞpM itat. S-au urcat în elicopter şi şi-au luat tălpăşiţa. Nici «Mi, a generalul Militaru, pe atunci ministru al Apărării, care M îi iimat a patra oară, întrebându-mă dacă «s-a terminat», nu în i. pus nimic, nici de bine, nici de rău. I-am confirmat că M* plecat şi el a spus: «În sfârşit!», apoi a închis telefonul. Am» 111, 1., aşadar, singur, cu obsesiile şi cu spaimele mele. Abia iţiil ora 15.00, deci după plecarea comandoului, începusem 4 «fiu fel de fel de treburi care se întâmplaseră în unitate: contţttni (îi nemulţumiri, acuzaţii. Aşa că spaima s-a amplificat. Şi» Mm marcat de ideea că Iliescu nu ştia ce făcuse Stănculescu la Mţnvişte. Mă gândeam că voi fi eu însumi asasinat. Poate de Hliiciii lui Iliescu… Poate de oamenii lui Ceauşescu…” 2

Vliuel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992 V Im îl I) omenico – Ceauşescu la Târgovişte, Editura Ion Cristoiu, 1999

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Colonelul Kemenici n-a fost asasinat, ba dimpotrivă i mers foarte bine: după Revoluţie a fost avansat la gradul general, iar în 2009, pensionar fiind, a câştigat la loto, pe bilet colectiv, peste un milion de euro.

Suvenirul căpitanului Mateescu

După ce cadavrele Ceauşeştilor au fost duse la elii opt mulţi militari s-au strâns în apropierea zidului la care să i au execuţia. Priveau, comentau, adunau rămăşiţe de care 11

Căpitanul Ion Mateescu, care locuieşte în Târgovish

luat o mică „amintire” din zid: un glonţ. „Acest glonţ a 11 cu probabilitate de 100%, prin Nicolae Ceauşescu, penim are scame de culoare închisă. Ceauşescu a fost îmbrăca linii palton de culoare închisă, negru sau bleumarin închis i. u interior avea blăniţă de miel de culoare închisă. Soţia’s, i 1 K a avut haină de culoare bej, deci deschisă. Pe glonţ se a fiu nu, pată de sânge uscat, care se poate vedea cu lupa. Pe baza ai pete de sânge se poate reproduce ADN-ul, dacă e cineva nu să vadă dacă a fost sau n-a fost Ceauşescu, deşi nu cred a i există dubii. Putem spune că e un document istoric”. 1

Târgovişte, 25 decembrie 1989

Ora 13.00 – aterizarea celor două elicoptere în caz.

Ora 13.10 – vizita medicală

Ora 13.20 – începe procesul

Ora 14.30 – se încheie procesul, urmează deliberau

Ora 14.40 – este citită sentinţa

Ora 14.48 – Ceauşeştii sunt scoşi din sală

Ora 14.50 – Ceauşeştii ajung la zid şi sunt executaţi

Ora 15.00 – decolarea elicopterelor spre Bucuresh

1 Interviu Ion Mateescu – Târgovişte, 11 noiembrie 2009

ÎMPREUNĂ LA ZID.

DESPĂRŢIŢI LA CIMITIR

Cele două „colete” au fost rătăcite în Ghencea. Găsite în lua următoare, cadavrele au ajuns în morga Spitalului Militar Central. Pe 30 decembrie, la cinci zile după execuţie, au fost înhumate în Cimitirul Ghencea Civil, la 10 de metri unul de altul.

Soţii Ceauşescu au revenit în Bucureşti aşa cum plecaseră în urmă cu trei zile: cu elicopterul. Cu o „mică” diferenţă, totuşi: acum nu mai stăteau» (» fotoliile prezidenţiale, ci erau înfăşuraţi în foi de cort şi uimiţi, tehnic, „colete”.

I’tină şi escala făcută de elicopterul pilotat de maiorul tiilian Mateiciuc în unitatea de la Boteni, pentru reali (fitH ilare cu combustibil, a avut aproape aceleaşi coordonate ugiafice cu aterizarea pripită din 22 decembrie. Baza de la wtimi se afla cam la un kilometru de Sălcuţa, locul unde cei 1.1, III fost abandonaţi de pilotul Vasile Maluţan.

riccarea de la Târgovişte s-a făcut în grabă. Generalul 1 i, şi în Atanasie Stănculescu n-a mai urcat în elicopterul pilotl de t a pitanul Mircea Militaru, aşa cum venise, ci în cel care-l i la manşă pe maiorul Cristian Mateiciuc. În acelaşi elicopter au fost urcate şi cele două „colete”, dar L MII nou pasager: plutonierul Constantin Paise, cel care nu se l» «MI (i se de Ceauşeşti din 22 decembrie, ora 14.50, până la M ili cembrie, ora 14.50. Formidabilă coincidenţă: trei zile în iiţi niciun minut mai mult sau mai puţin!

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Paise i-a preluat de la Centrul de Plante, a fost alături tini execuţie, îi urmează şi după moarte. Dar nu pentru că s-a al e iremediabil de ei, ci dintr-un motiv ceva mai pământean

Paise era plutonier de Miliţie, dar când s-a apropii.il generalul Stănculescu, care se pregătea să urce în elicupl cu destinaţia Bucureşti, acesta l-a întrebat: „Ce e, căpitan Care-i problema?”. Paise i-a spus să-l ia cu el, pentru i, 1 i frică să mai rămână la Târgovişte. Confuzia de grad iun întâmplătoare: Paise avea pe el o manta de căpitan. Şi „i tan a rămas! Ajuns la Bucureşti, a fost încadrat în Arma 1, 1 gradul de căpitan. A fost cea mai spectaculoasă pronmv – i din istoria Armatei Române: în trei zile, de la plutonici Miliţie la căpitan de Armată!

Ulterior, Paise a fost trimis ca funcţionar la Amla României de la Buenos Aires. Era doar unul dintre zei 11

oameni-cheie ai acelor zile care au fost recompensaţi cu situri în ambasade aflate cât mai departe de România.

Cu fundul pe cadavru

Prezenţa neprevăzută a lui Paise în elicopter i-a pn* H plutonierului-paraşutist Dorin Cârlan o amintire spe, ul „De la Târgovişte la Boteni am venit cu fundul pe cada» i lui Ceauşescu. N-aveam pe ce să stau. Pur şi simplu, şi – unul în plus. Era Constantin Paise. Îmi luase locul în cin şi, neavând pe ce să stau, m-am aşezat pe «colet». Ma i» deam că dacă e să se tragă, poate se opresc gloanţele în, I şi-aşa era ciuruit". 1

„Norocul" lui Ceauşescu a fost că Dorin Cârlan a i ni, i (la Boteni, alături de alţi trei paraşutişti. Ceilalţi patru i tanul Ionel Boeru, plutonierul Constantin Bărănguţa, tul-major Octavian Gheorghiu şi sergentul-major l. ani, i Ştefănescu – şi-au continuat drumul spre Bucureşti, 111 i i. Îţi câte doi în fiecare elicopter.

1 Interviu Dorin Cârlan – Bucureşti, 4 noiembrie 2009

ÎMPREUNĂ LA ZID, DESPĂRŢIŢI LA CIMITIR

Ajunşi la stadionul Ghencea, oficialii au fost invitaţi la HMN.i de fostul mare handbalist Cristian Gaţu, care făcea parte Un conducerea clubului Steaua. Atunci şi-au adus aminte că piua de Crăciun.

(olonelul Ion Baiu, cel care a filmat procesul şi ce-a mai rilns din execuţie, îşi amintea: „Când am ajuns la Ghencea, ililarii de acolo ne-au servit cu ce aveau ei de mâncare şi e, în dat şi câte un whisky. Atunci mi-am zis: «Uite că le lu-m şi parastasul!»" 1. Masa a fost organizată în sala de fesil îi ţi-a clubului Steaua.

I'rocurorul Dan Voinea susţine că masa de după execuţie îi ist una copioasă. Înaintea şpriţului, gazdele de la stadion II sfiat şi de execuţia soţilor Ceauşescu. „Acolo, în Ghencea, MU o masă rotundă. Stănculescu şi Voican

Voiculescu erau teţii instalaţi la masă. Noi am ajuns mai târziu, pentru că iliopterul a zburat într-un motor. Şi ne-au servit oamenii Uii cu brânză, salam, ne-au dat şi câte o friptură cu piure de II lofi şi ne-au dat să bem vin negru. Cristian Gaţu a venit şi i nişte sticle de whisky. Era o noutate pe atunci". 2

Încă o ironie a destinului: Steaua era clubul de suflet al II Nicolae Ceauşescu încă din anii '50, când tânărul cornului, după un stagiu la Moscova, a fost făcut general şi şef al INfecţiei Superioare Politice a Armatei. Mai mult, în decem Mle '89, „patronul" echipei de fotbal, care făcea furori prin mopa, era fiul cel mare al dictatorului, Valentin Ceauşescu. III club era implicat şi generalul Ilie Ceauşescu, unul dintre M (îi şefului statului. Vi-l amintiţi: cel care insista pentru un

Mvorn prosovietic, cu Ion Iliescu prim-ministru...

*

* * *

În timp ce în sala de festivităţi a clubului Steaua i se făcea IMirastas" lui Ceauşescu, afară, pe terenul de atletism din

1 Iun Baiu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 5 iunie 1995

— I Ian Voinea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989", 27 aprilie «4

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

spatele tabelei de marcaj a stadionului de fotbal, cei p, paraşutişti rămăseseră lângă „colete". Aşteptau să vin maşină de la Spitalul Militar pentru a prelua cadavre în cum promisese Stănculescu.

Căpitanul Ionel Boeru: „Se însera şi se şi trăgea din unitatea de pe Antiaeriană. Am hotărât cu pilotul, Cre. l Mateiciuc, să plecăm pe lumină spre Boteni. Diminr, când veniserăm să preluăm echipa lui Stănculescu pen

Târgovişte, am convenit nişte semnale de recunoaşteri militarii care păzeau la Ghencea. Le-am făcut semn eu i cheta, sus-jos. Au venit un ofiţer şi un soldat. Le-am spus din ordine superioare le lăsăm în pază cele două cadavu că va veni cineva să ia preia. «Nu plecaţi de aici. Trebuii predaţi coletele!», le-am spus" 1.

Sergentul-major Octavian Gheorghiu şi-a amintit şi u au fost „debarcate" cad avrele din elicopter. „Am împins t, n vrele din elicoptere cu picioarele. Ne era silă să punem ml pe ele, întrucât sângele pătrunsese masiv prin foile dei Fiecare era parcă un burete îmbibat şi năclăit cu sânge. I i împins până la baza unei biute şi le-am lăsat acolo, unu 1 l.in altul, după o grămadă de nisip". 2

Decizia de plecare spre Boteni a fost luată de pilei Mateiciuc, care a invocat pericolul zborului pe întuneru aceste condiţii, „coletele" au rămas lângă biute.

„Au dispărut coletele!"

Buna dispoziţie a membrilor echipei conduse de gem lui Stănculescu a fost stricată în urma unui anunţ l. n ui Cristian Gaţu. Povesteşte procurorul Dan Voinea: „(... iţ, ieşit din camera lui, care era vizavi de salonul ăsta în i. În mânca, şi zice: «Domnule, nu mai sunt cadavrele pe st. nih Au dispărut cadavrele»" 3.

1, 2 Viorel Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

3 Dan Voinea – stenograma audierii la Comisia „Decembrie 1989 1

1994

ÎMPREUNĂ LA ZID, DESPĂRŢIŢI LA CIMITIR

Stănculescu: „Am întrebat dacă a rămas cineva lângă eli„l ter, dacă au venit «sanitarele», dar nu ştia nimeni nimic. Iulie timp, elicopterele se ridicaseră şi m-am trezit cu terenul ¡ni. fără elicoptere şi fără cadavre. Am dat telefon la Boteni, «îi întrebat: «Ce ştiţi de elicoptere?». Mi-

au spus că au reve11 la bază. Ei n-au lăsat «coletele» la întâmplare. Le-au lăsat III ftrija unui ofiţer de la regimentul mecanizat. Ăsta le-a luat li-a pus dincolo de taluz. Am sunat la minister, le-am spus lui Militaru şi lui Iliescu că nu mai sunt cadavrele. Mi-au spus: I i.îi nebun?». Le-am spus: «Nu sunt!»" 1.

Paraşutiştii lăsaseră coletele în grija căpitanului Cristian t (llinescu. Acesta avea să povestească: „După plecarea eli

Icrelor, plutonierul Dragomir mă şi ia în primire: «Şefu', MI să vedem şi noi cine sunt morţii!». I-am zis: «Mă, Ioane, ÎI rtir rost, să nu fie vreo cursă, vreo cacealma». El a insist; «Hai, dom'le, să vedem şi noi ce păzim!». Îi răspund: îi îi vreo mină, vreo bombă». Tot discutând, plutonierul I a deplasat la marginea biutei. Mi-a spus: «Aveţi dreptate, 111 h, sunt manechine... E o cursă». M-am uitat şi eu. Dintr-un fin hoţ ieşea un picior roz, lucios, culoarea aceea imposibilă a Manechinelor. Între timp am văzut o Dacie neagră prin incinta Milionului. Maşinile astea negre mă îngrozeau. Pe 22 seara tiu apărat Poşta Moghioroş. Treceau maşini din astea negre (osea şi-n urma lor cădeau oamenii pe trotuare. Cu o mână aiuluceau şi cu alta trăgeau, idioţii. Aşa că am spus: «Hai s-o

Inighim de-aici, că ne toacă ăştia!»" 2.

*

* * *

Între timp, generalul Stănculescu ajunsese la Ministerul I. nării. Aici a decis să plece cu un TAB la stadionul Steaua, M fi.1 caute cadavrele. „Am trecut prin toată paza de la clubul i. ana. Am ajuns la locul unde aterizaserăm, am căutat toată» una şi n-am găsit nimic. Ne-am întors pe acelaşi traseu. În

Viitor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la

Comisia „Decembrie UN, I noiembrie 1993 Vlorël Domenico – După execuţie a nins, Editura Militară, 1992

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

faţa noastră erau căzute nişte fire de la troleibuz. Şi mec. int cul-conductor a trecut peste ele. Se pare că a fost o flama M I început să se tragă asupra noastră”. 1

Generalul Stănculescu declara în 1993: „Nu am dov dar s-a încercat să fiu scos din joc. În timp ce se trăgea mecanicul-conductor era mort, aghiotantul a ieşit pe cap şi a strigat: «Opriţi-vă, că trageţi într-un general al Arman Române!». Şi s-a oprit focul” 2. Cel care striga era locotenentu major Trifan Matenciuc, care-l însoţise pe Stănculescu pt i tot, inclusiv în sala procesului de la Târgovişte. Genera lui convins că Militaru a vrut să-l lichideze.

Căutările au continuat dimineaţa, iar cadavrele au M găsite lângă biute. Din ordinul lui Stănculescu, au fost trimi la Spitalul Militar Central. „Le-am spus să pună coletel» dubă, am închis duba şi am trimis cadavrele la morgă. I n aceea şi-a intrat în rol Gelu Voican Voiculescu, care s-a ocii de înmormântare. Am zis că nu mai am treabă, mai ale Iliescu mă numise pe 26 decembrie ministru al Economul a mai declarat Stănculescu.

Salutări de la Milea

Pe 26 decembrie, Ceauşeştii erau băgaţi în morga Sp i 1.111 «I Militar Central. Vecin de frigider le era o veche cunoştm generalul Vasile Milea!

Cei care s-au îngrijit de proces şi de execuţie erau acu im păţi. Se făcea guvernul. Până la urmă, responsabilitatea în înmântării i-a revenit lui Gelu Voican Voiculescu. Acesta ilei l. n „Prinşi cu treburile de la guvern, am uitat de cadavre. Mi i amintit şi i-am spus lui Petre Roman: «Ce facem cu Ceale. i i că ăia sunt morţi undeva?!». Roman mi-a zis: «Rezolva! – 30 dimineaţa l-am

sunat pe Stănculescu. I-am spus că lui I înmormântaţi. Trebuiau acte. Am luat legătura cu un oliet stării civile, Adrian Torna. El e jurist, îmi spune că e muai

1 – 3 Victor Atanasie Stănculescu – stenograma audierii la Comisia „De 1 (

1989”, 1 noiembrie 1993

ÎMPREUNĂ LA ZID, DESPĂRŢIŢI LA CIMITIR

lentă şi trebuia act constatator. A telefonat Stănculescu la «litutul Medico-Legal şi a aranjat. În ziua aia trebuiau îngroiţi Stănculescu a dat un ordin, s-au obţinut gropi la Ghencea ivii. Am luat tron, am făcut cofraj şi am semnat actele de ((Ţes. Probleme acum, cum o chema pe bunica lui Ceauşeasca, mama ei, câţi ani are… Am băgat-o în 1916. Trebuiau făcute «te ia Târgovişte, că era locul decesului” 1. Voican a rezolvat cu actele, însă urma înmormântarea, peripeţii! „În sfârşit, scoatem morţii la 30 decembrie,! l, i orele 15.00, din Spitalul Militar. Pe la 16.30, se vede i M casetă, că e filmat, îi băgăm în groapă. Stănculescu se mase de cruci, cu nume fictive şi sicrie. Şi uite cum au stat i iiuşeştii de la 26 decembrie dimineaţa până la 30 decemtle în frigider. După ce i-am «toaletat», le-am făcut şi patru dugrafii. Când am plecat de la Spitalul Militar, uitaserăm fut-lle. La cimitir ne aşteptau colonelul Baiu, pentru filmare, i maiorul Mugurel Florescu. I-am băgat pe el în stânga şi H Cil în dreapta. S-a filmat totul, dar numai pentru noi, nu – i litiu de a da public. Să fie… Şi au fost betonaţi”. 2

Pe crucea de la căpătâiul lui Nicolae Ceauşescu era Wnit „Colonel Enache”, iar pe cea a Elenei Ceauşescu – I „cotenent-colonel Petrescu”. Când a fost coborât în morii it, coşciugul fostului şef al statului era marcat cu „semnului Mntre”, scrijelit de misteriosul Gelu Voican Voiculescu.

*

* * *

N icolae şi Elena Ceauşescu au trăit împreună (timp de 50 de «HI „în „luptat" împreună (aşa cum le plăcea să spună) şi au unit împreună (aşa cum şi-au dorit), dar dincolo de moarte ni lost despărţiţi. În Cimitirul Ghencea Civil, mormântul lui în iiflă în stânga aleii principale, iar al ei – în dreapta. Între ¡ le două morminte e o distanţă de 30 de metri.

1 l râu Voican Voiculescu – stenograma audierii la Comisia „Decembrie

P", 10 mai 1994

406 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Epilog

Bucureşti, 14 aprilie 2010. Aflat în România pentru pm dată de la prăbuşirea comunismului şi suprimarea MII Ceauşescu, Mihail Gorbaciov este întrebat insistent di momentul decembrie 1989. Fostul lider de la Kremlin o declaraţie memorabilă: „Viaţa lui Ceauşescu s-a tennii atât de dramatic... Aş vrea ca nici în cele mai grele situan nu se mai hotărască lucrurile astfel. Există judecătorie i i instituţii, presă, trebuie ca astfel de lucruri să fie dis ulu Dar când văd aceste imagini, când văd cum pur şi simplui împuşcat ca pe nişte animale sălbatice... este de neînclupi Dar el a permis această situaţie, în care oamenii să înceap.1 împuşte ca la vânătoare. Asta este inacceptabil".

Gorbaciov „împerechează" două idei:

1. Ceauşeştii nu trebuiau executaţi într-un mod alat 1 sălbatic.

2. Prin răul făcut până atunci, Ceauşeştii trebuiau, unu să plătească.

Gorbaciov spune că n-a avut niciun rol în decizia luai \ i grupul moscovit de la Bucureşti (Iliescu, Militaru, Bine privind lichidarea lui Ceauşescu. În tonul ultimului şi roşu" se disting însă, discret, un regret şi un reproş. Kegi i că

dictatorul român s-a agăţat de putere dincolo de linului raţionalului, impunând practic soluţia suprimării...11 reproşul că grupul Iliescu-Militaru-Brucan a procedai, a u 1 barbar, când putea să rezolve lucrurile ceva mai civili it

Ceasul vieţii lui Nicolae Ceauşescu s-a oprit la 71 di în 10 luni şi 29 de zile. Dintre aceştia, 45 de ani au IIIM putere, iar 24 de ani – putere absolută. Dar finalul a cu o umilinţă infinită.

Să mori împuşcat ca un animal sălbatic...

I

ANEXE

Momente cruciale în căderea lui Ceauşescu

1985

11 martie. Plenara extraordinară a CC al PCUS îl alege pe Kiiitll Sergheevici Gorbaciov în funcţia de secretar general al CC

Jeus.

În – 29 martie. Nicolae Ceauşescu este reales cu unanimitate de tuli, de Marea Adunare Naţională, în funcţia de preşedinte al» (Mil licii Socialiste România.

11 aprilie. Gorbaciov anunţă trecerea la reforme economice de anvergură. Se naşte perestroika.

Hi aprilie. Şefii de stat din Tratatul de la Varşovia prelungesc Mala de valabilitate a acestui bloc militar cu încă 20 de ani, până IIHIS.

I octombrie. Este instituită starea de necesitate în sistemul ener Mi al României, prin decret prezidenţial, şi se trece la regimul llllliirizat al acestui sistem.

1986

12 noiembrie. La Bucureşti are loc şedinţa extraordinară a H. 11 m lui Militar al Forţelor Armate Unite ale statelor participante halatul de la Varşovia.

1987

27 mai. Vizita oficială a lui Gorbaciov în România.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

4 iunie. Gorbaciov prezintă Biroului Politic al CC al PCUS i. i tul asupra vizitei în România.

7 noiembrie. Moscova: Ceauşescu participă la mâinile în dedicate împlinirii a 70 de ani de la Marea Revoluţie din Oclorul 1917. Întâlnirile cu Gorbaciov sunt reci.

15 noiembrie. Revolta muncitorilor de la Braşov.

1988

26 februarie. Guvernul SUA anunţă hotărârea de a ivii României „Clauza naţiunii celei mai favorizate", începând iulie 1988.

28 februarie. Guvernul României anunţă că renunţă la „(l, n naţiunii celei mai favorizate" în relaţiile cu SUA.

Mai. János Kádár demisionează din fruntea Pari li în Muncitoresc Socialist Ungar. Locul său e luat de Kâroly C Im.

4 octombrie. Aflat în vizită în URSS, Ceauşescu cere în n cotei de energie furnizată României de URSS.

7 decembrie. În discursul său de la tribuna ONU, Coi IM. repudiază, oficial, „doctrina Brejnev".

1989

24 februarie. Ministrul de Externe al URSS îi înainte. i t Gorbaciov un Memorandum privind consecinţele schimbăm murilor comuniste din Europa de Est cu regimuri perestroikiii.

10 martie. „Scrisoarea celor şase": Silviu Brucan este eoni i de BBC să confirme autenticitatea scrisorii. O confirmă.

11 martie. Pasaje din „Scrisoarea celor şase" sunt dilti.im BBC şi Europa Liberă.

12 martie. Întâlnirea Iliescu-Măgureanu, în Parcul Cinului Bucureşti. Cei doi sunt stimulaţi de difuzarea „Scrisorii ivim 1

31 martie. Ceauşescu informează Comitetul Politic Lxei mi plata datoriei externe.

12 aprilie. Ceauşescu anunţă oficial, printr-un diMiim România a plătit integral datoria externă.

29 – 30 mai. Întâlnire la nivel înalt a Consiliului Nord-Al l. Îmi, la Bruxelles. Situaţia din România e repartizată Franţei, III IMUNI fie subiect al discuţiilor Mitterrand-Gorbaciov.

ANEXE

’1 iunie. Primele alegeri libere din Polonia (şi din Europa de Est).

27 – 28 iunie. Este adoptată propunerea CPEx al CC al PCR prin – llul realegerea lui Nicolae Ceauşescu, la Congresul al XIV-lea, în dim (ia de secretar general al PCR.

7 – 8 iulie. Bucureşti: şedinţa Comitetului Politic Consultativ al hulitului de la Varşovia. Ceauşescu şi Gorbaciov se află la un pas I» 1. i se lua la bătaie în urma unei întâlniri private.

24 august. Polonia: primul guvern necomunist din Europa de t1 ladeusz Mazowiecki devine prim-ministru după ce candidatul Winunist nu poate forma un cabinet.

10 septembrie. Ungaria deschide graniţa către Austria.

În octombrie. RDG: Erich Honecker este schimbat cu Egon

În îi…

noiembrie. Cade Zidul Berlinului. Guvernul RDG permite (tii. isirea ţării fără vize.

II) noiembrie. Bulgaria: Todor Jivkov este înlăturat printr-o bivllură de palat. Locul lui este luat de Petăr Mladenov.

20 – 24 noiembrie. La Congresul al XIV-lea al PCR, Nicolae Ceaulf” n este reales, în unanimitate, secretar general al PCR.

1 noiembrie. Fuga Nadiei Comăneci.

Decembrie 1989

— 3 dec. Întâlnirea la nivel înalt SUA-URSS de la Malta.

I dec., după ora 22.00. Generalul Iulian Vlad îl informează pe I t’iiuştscu despre deciziile luate la Malta de Bush şi Gorbaciov: I iiurarea lui Ceauşescu, în România, simultan cu cea a lui Noriega, Ni l’unama.

I dec. Moscova: reuniune la nivel înalt a ţărilor din Tratatul de 1 «Varşovia. Într-o întâlnire bilaterală, Gorbaciov îi dă lui Ceauşescu că trebuie să renunţe la putere.

11 dec. Întrevedere Mitterrand-Gorbaciov la Kiev, decisivă pen– (ÎI evenimentele ce vor urma în România.

I dec. Începe pătrunderea în România a unor coloane masive de niiiui isme sovietice, sub regimul tranzitului (traversarea ţării în mn «inuim 48 de ore). Ministerul de Interne român intră în alertă.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

10 dec. Ultima vânătoare a lui Ceauşescu, în pădurea 1 Ogarca (comuna Ghimpaţi, judeţul Giurgiu), unde împuşcă apa 400 de fazani.

10 dec. Timişoara: pastorul reformat László Tökes îşi im enoriaşii că, la data de 15 decembrie, va fi evacuat de Miliţie şi, urmare, nu va putea ţine următoarea slujbă de duminică.

1011 dec. (noaptea). Persoane neidentificate împrăşlir străzile Timişoarei, manifeste cu conţinut exclusiv anticeauşist Dictatura!”, „Jos tirania ceauşistă!”, „Moarte dictatorului!”

14 dec. Iaşi: tentativă eşuată de revoltă populară.

15 decembrie 1989

Ora 8.00. În apropierea Bisericii Reformate din Timişoara a enoriaşii fideli pastorului Tökes, în majoritate

vârstnici şi feim-i

Ora 8.15. Ceauşescu ordonă închiderea talciocurile! Timişoara.

Ora 21.00. Primarul Timişoarei, Petru Moţ, îl asigură pe Tul în scris, că nu va fi evacuat.

16 decembrie 1989

Ora 8.30. După convorbirea de dimineaţă cu Nicolae Ce-au Radu Bălan (prim-secretarul PCR Timiş) hotărăşte să nu e\n I ordinul de evacuare a lui László Tökes.

Ora 12.00. În dreptul reşedinţei lui Tökes sunt strânse rum de persoane.

Ora 16.00. Pe Strada Timotei Cipariu apare un grup comp. n l aproximativ 60 – 70 de persoane, care se opreşte în dreptul ca, 11 Tökes, ocupând şi o parte din carosabil.

Ora 17.00. Ieşind de mai multe ori la fereastră sau transmit a prin apropiaţii săi, László Tökes cere mulţimii să plece din i i casei.

Puţin după ora 17.30. Nucleul de nemulţumiţi trage panl» îi a tramvaiului, oprind vehiculul şi blocând circulaţia.

Ora 17.45. Nicolae Ceauşescu îl sună pe prim-secretarul I Bălan. Îl acuză că-l dezinformează, situaţia din Timişoara fiirul i mai gravă.

ANEXE

După ora 20.00. La Timişoara apar primele maşini de pompieri ¡1 «rutierii.

Ora 21.00. Este atacat sediul Consiliului Judeţean de Partid timiş.

17 decembrie 1989

Orele 3.00 – 5.00. Din ordinul lui Ceauşescu, preşedintele iiimnalului Judeţean Timiş dispune evacuarea forţată a lui Hkes.

O ra 6.30. La Timişoara soseşte automotorul cu grupul de ofiţeri II Ministerului de Interne, trimişi de la

Bucureşti.

(ra 6.45. Ceauşescu îi ordonă ministrului Apărării să organizeze I mi işoara o defilare militară cu scopul de a descuraja continuarea «i (lunilor de protest.

Ora 10.00. În sediul CC al PCR, Biroul Permanent al CPEx este iilni inat despre evacuarea lui László Tökes.

Ora 10.00. Prima cursă TAROM a zilei aduce la Timişoara după Procuraturii Generale, condusă de procurorul-şef adjunct, lilinirghe Diaconescu.

O rele 10.00 – 11.30. Subunităţile MApN defilează prin Timişoara, Hi îi. irmament.

O rele 12.00 – 12.30. Ceauşescu îl sună de două ori pe Vasile Milea. CIH – în dată îi reproşează că nu a scos blindatele pentru defilare.

I) rele 13.00 – 13.30. Reîncepe atacul asupra clădirii Comitetului linţi ţean de Partid Timiş şi se reia acţiunea de devastare a IM f, îi cinelor.

I) ra 13.30. Ministrul Apărării Naţionale, gen. Vasile Milea, emite HI linul de intervenţie la Timişoara, inclusiv cu arme de foc.

I) ra 13.55. Milea ordonă direct comandantului UM 01115 Giroc 4 Icoată 10 tancuri de instrucţie.

(ra 14.00. Milea ordonă trimiterea la Timişoara a generalului îi l. În Guşă, şeful Marelui Stat Major.

rele 14.00 – 15.30. Procurorul-şef adjunct Diaconescu îi trans Hlli superiorului săudelabucureşti, procurorului-şef Popoviei, că la Timişoara „este o manifestaţie împotriva tovarăşului Ceauşescu”.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ora 14.30. Deşi e duminică, Nicolae şi Elena Ceauşescu în lieai de acasă pe câţiva dintre acoliţii lor, Emil Bobu, Manea Mănr «şi Ion Coman.

Ora 15.00. Ministrul Apărării emite ordinul de alarmă p.nţi de luptă.

Ora 15.30. Din dispoziţia lui Ceauşescu, membrii Cl lv M convocaţi la o şedinţă de urgenţă.

Ora 16.38. La Timişoara aterizează avionul militar care îi. nlu pe generalii Ion Coman (secretar al CC al PCR), Ştefan, a Victor Atanasie Stănculescu, Mihai Chiţac, Constantin Nuţă. I i t Cârneanu şi Radu Gheorghe.

În jurul orei 17.00. La Timişoara se deschide focul. Suni im gistrate primele victime.

Ora 17.00. Începe şedinţa CPEx în care Ceauşescu îi acu i; Milea, Vlad şi Postelnicu de nerespectare a ordinelor date de i

Ora 18.00. Teleconferinţă cu sediiie judeţene de pun Ceauşescu dă ordine clare de folosire a armamentului împan manifestanţilor.

Orele 18.45 – 19.00. Declanşarea represiunii la Timişoar.i

1718 (noaptea). Ion Coman este înlocuit, la comand. i lulm forţelor, de generalul Stănculescu.

18 decembrie 1989

Ora 5.20. Ion Coman îl informează pe Emil Bobu, la telolnu situaţia de la Timişoara este sub control.

Ora 8.30. Nicolae Ceauşescu pleacă în vizită în Iran la H ducerea statului rămâne Elena Ceauşescu, secondată de M Mănescu.

Ora 16.00. Elena Ceauşescu cere aducerea cadavrelor la Hm mg şi incinerarea acestora, pentru dispărea urmele represiunii

Ora 16.15. La Timişoara, tinerii încep să scandeze „J 1 şescu!” şi „Armata e cu noi!”

19 decembrie 1989

Ora 9.00. La întreprinderea Electrobanat (ELBA) este semn a i prezenţa unor persoane străine care încearcă să se infiltrec

muncitori.

ANEXE

După ora 9.00. Agitaţie în întreprinderile timişorene. ((ra 12.30. Timişoara: încercarea unor muncitori de a se solidaai grupul de afară, de pe podul peste Bega, eşuează, rara. Radio Europa Liberă începe să difuzeze o bandă despre HI1 K afirma că este înregistrată clandestin la Timişoara.

20 decembrie 1989

1) ra 1.00. Atacul împotriva statului Panamá. Armata SUA a angaân această luptă peste 22.000 de militari, i Ira 6.00. La Timişoara izbucneşte o revoltă populară, având ¡şi, îl configuraţia unei greve generale.

O ra 10.30. Din sediul CC al PCR, Elena Ceauşescu cere organi (H'îi unor contramanifestaţii.

O ia 11.30. Grupuri masive de oameni se îndreaptă din diferite MM «le Timişoarei către centru. I.I.I. 12.30. În Piaţa Operei, mulţimea îngenunchează pentru un Hiuimt de reculegere în memoria morţilor din zilele precedente. I Ira 14.00. În clădirea Operei se constituie Frontul Democrat iii. i u. În noaptea următoare, liderii FDR vor face apeluri disperate i» 1 i convingă pe timişoreni să participe la manifestaţii cu caracter fliniuent şi să revină în fiecare zi pentru a protesta paşnic, după „l. int est-german.

I Ira 15.00. Ceauşescu revine în ţară, după vizita din Iran. Dr. i 19.00. La Timişoara, autorităţile locale şi cele centrale, preiin în revoluţionarii, urmăresc împreună cuvântarea lui Nicolae Pllfi scula televizor. I.I.I. 20.00. Nicolae Ceauşescu îl invită la sediul CC al PCR pe ml dorul Uniunii Sovietice. Lipsind din ţară, acesta este înlocuit limilrcinatul cu afaceri ad-interim.

I tfii 20.30. Ceauşescu emite decretul privind instituirea stării de feiill. de pe teritoriul judeţului Timiş.

21 decembrie 1989 1 îi. i 2.00. Alarmarea Gărzilor Patriotice.

— i. i 6.00. Mobilizarea angajaţilor din întreprinderile Capitalei,».lin mitingul solicitat de Ceauşescu.

Ora 8.00. Ceauşescu ajunge la sediul CC al PCR. Dăscălin Bobu îi raportează situaţia de la Timişoara.

Ora 12.30. Începe mitingul de la Bucureşti. Ceauşi”. Mi cuvântul.

Ora 12.31. Un vuiet puternic sperie mulţimea. Coaie* amuţeşte.

Ora 12.36. Ceauşescu îşi recapătă vocea: „Astăzi, am la importantă hotărâre privind nivelul de trai al populaţiei \ m majora retribuţia cu 200 de lei”.

Ora 12.50. Gen. Vasile Milea sună la MApN şi ordona inainu rea a doua unităţi militare din Bucureşti, apoi dispune de acestora la sediul CC al PCR.

Ora 12.51. Ceauşescu îşi încheie discursul într-o Piaţă.11 i – goală.

Ora 13.30. Constituirea primului grup de protestatari în (i i111 la Piaţa Romană.

Orele 13.30 – 15.00. Tentativă de a organiza o manifesta ţie în o i Hotelului Intercontinental.

Ora 13.45. Din ordinul gen. Andruţa Ceauşescu eli a mată Şcoala de ofiţeri ai MI şi intră în acţiune în zona ceulial» oraşului.

Ora 14.11. Gen. Milea ordonă intervenţia forţelor MApN mi triva manifestanţilor.

Orele 16.35 – 17.00. Evenimentul declanşator: în zona Sal II I.I. illi şoferul unui camion militar este lovit de manifestanţi. Pienti. trolul volanului şi intră în mulţime. Bilanţul: 8 morţi şi l li.

Ora 17.30. Grupului de manifestanţi aflat în faţa Instilulnliu Arhitectură i se înmânează, de către necunoscuţi, bileţele i u ja punerile pentru membrii noului Guvern.

Ora 18.00. Începe Teleconferinţă cu prim-secretarii

de m! «Apoi este constituit Comandamentul Militar Unic.

Ora 19.00. Evacuarea Pieţei Romane.

Ora 20.00. Întrevedere Ceauşescu-Verdeţ, în care şefu' lui i! i se cere să găsească o modalitate de a ieşi paşnic din cri.i

Ora 21.00. Soţii Ceauşescu sunt vizitaţi, la sediul CC al 1 1 1 doi dintre copiii lor, Zoia şi Valentin.

Ora 00.00. Distrugerea baricadei.

ANEXE

22 decembrie 1989

O ra O.30. Represiunea continuă în zona Piaţa Rosetti.

(Ira 2.00. Ceauşescu merge la culcare, în dormitorul amenajat «» nliul CC al PCR.

(Ira 3.00. Tentativa gen. Iulian Vlad de a organiza o lovitură tllllnră împreună cu gen. Milea. Şeful Armatei refuză.

Ira 5.30. Abia întors de la Timişoara, generalul Stănculescu îşi fOlic piciorul în ghips la Spitalul Militar Central.

(Ira 5.30. Declanşarea revoltei popularedinbucureşti. Muncitorii KM mireprinderi se organizează pentru a se deplasa spre centrul Hialei.

t Ira 6.00. Nicolae Ceauşescu se trezeşte.

Ira 6.30. Ilie Ceauşescu îi sugerează fratelui său să destituie Vrrnul. Şeful statului îl dă afară din birou.

I Ira 8.15. Minişedinţă CPEx. Ceauşescu îl ceartă şi îl umileşte p în u. Milea, care nu e în stare să prezinte un raport al evoluţiei Henhnentelor.

t Ira 8.30. Ceauşescu cere maşina să meargă până acasă, însă construi îi atrag atenţia că deplasarea este nesigură.

I ole 9.00 – 9.30. Forţele de represiune chemate de gen. Milea se tefliisează spre sediul CC.

Orele 7.00 – 8.30. Generalul Iulian Vlad dezorganizează dispo-Vlil de apărare al CC al PCR, trimiţând în cazărmi efectivele unităţii.

I Ira 9.35. Generalul Vasile Milea este găsit împuşcat în biroul HluMilului Pârcălăbescu de la Gărzile Patriotice.

I Iii 9.40. Ceauşescu este anunţat că Milea s-a sinucis.

I I.I. 9.45. Ceauşescu dictează comunicatul despre „sinuciderea H. Miorului Milea”.

h. i 9.50. Ceauşescu îl anunţă pe generalul Stănculescu, verbal, îi îi noul ministru al Apărării.

Oia 10.07. Stănculescu dă ordin de întoarcere a trupelor în îi*Ainii, iniţiind astfel o lovitură de stat militară. El foloseşte indi Mlvul RONDOUL, care-i aparţinea generalului Milea.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Ora 10.10. Ceauşescu cere emiterea unui decret privind i u de necesitate pe întreg teritoriul ţării;

Ora 10.20. Grupuri mari de oameni se deplasează către ent Capitalei.

Ora 10.30. Ultima şedinţă CPEx, în care Ceauşescu primi asigurarea membrilor că vor continua lupta.

Ora 10.40. Generalul Stănculescu repetă ordinul de retr. ip. ei i trupelor în cazărmi.

Ora 10.59. La TVR şi la radio este difuzat comunicatul ivirui la „sinuciderea trădătorului Milea”.

Ora 11.15. Primul grup de revoluţionari ajunge la Televilun

Ora 11.20. Din ordinul lui Ceauşescu, generalul Eftimescu un meşte un plan de evacuare terestră a dictatorilor.

Ora 11.30. Generalul Stănculescu îi propune şefului i în evacuarea cu un elicopter.

Ora 11.33. Pilotul elicopterului prezidenţial Dauphin

SA.* (»” colonelul Vasile Maluţan, primeşte ordin de decolare spre îl CC al PCR.

Ora 11.40. Ceauşescu face o ultimă încercare de a voi la ib balcon, mulţimii adunate în Piaţă. Renunţă după ce este huiiluii atacat cu diverse obiecte.

Ora 11.47. Elicopterul pilotat de Maluţan aterizează pe ai up şui clădirii CC al PCR.

Ora 11.50. Pătrunderea primilor revoluţionari în sediul 1 1 PCR.

Ora 12.00. La sediul MApN, generalul Ilie Ceauşescu. im neşte cu ataşatul militar sovietic.

Ora 12.08. Nicolae şi Elena Ceauşescu ajung la elicoplenii pe acoperiş.

Ora 12.09. Elicopterul decolează. Şeful statului părăseşti l Partidului şi al Puterii.

Ora 13.00. Tentativele lui Ilie Verdeţ de a face un guvern

Puţin după ora 13.00. TVR reintră în emisie, iar aeloiu! i Caramitru şi poetul Mircea Dinescu anunţă fuga lui Ceair* u

Ora 13.40. Aflat în Casa Scânteii, Ion Iliescu ia legătura cu (– ralul Stănculescu, la Ministerul Apărării. Generalul îi pl situaţia.

ANEXE 417

Ora 14.00. Din ordinul gen. Stănculescu, ofiţerii de contrain (fuiiţii militare, aparţinând Securităţii, sunt arestaţi sau izolaţi în itic garnizoanele din ţară.

(ra 14.00. Ion Iliescu ajunge acasă. Este luat de un grup de revo-Dilonari şi dus la TVR, unde are două intervenţii în direct.

Ora 16.00. Prima întâlnire între generalul Stănculescu şi Ion Iwcu, la MApN.

t Ira 17.00. Deplasat la sediul fostului CC al PCR, grupul condus I* Iun Iliescu încearcă să anunţe care este

puterea provizorie după» i, i lui Ceauşescu. Iliescu este huiduit pentru că se adresează mul-Hlill cu „Stimaţi tovarăşi”.

(Ira 18.30. Se declanşează fenomenul terorist.

23 decembrie 1989

(fiţeri din cazarma UM 01417 Târgovişte primesc mai multe line de a-i executa „accidental” pe soţii Ceauşescu.

24 decembrie 1989

I a Târgovişte continuă presiunile de a-i lichida, fără proces, pe e. iiişeşti.

Scara. Grupul CFSN de la sediul MApN, condus de Ion Iliescu, iniile înfiinţarea Tribunalului Militar Excepţional, care a doua i. i i judece şi să-i condamne la moarte pe soţii Nicolae şi Elena Şiuifescu.

25 decembrie 1989

(Ira 14.50. Nicolae şi Elena Ceauşescu sunt executaţi în cazarma nu. lţii Militare 01417 din Târgovişte.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Complotiştii anti-Ceauşescu Vechii stalinişti

În principal, sunt semnatarii „Scrisorii celor şase”, un mes. i-a Ceauşescu citit la Radio Europa Liberă şi la BBC în mari îi 11 Membri ai Partidului Comunist Român (PCR) înainte de îmi, acestuia în legalitate (1944), toţi aveau legături speciale cu Mi IM, Vârsta menţionată este cea din decembrie 1989.

Silviu Brucan (73 de ani) – comunist ilegalist, membru îi I din 1935. A fost redactor-şef al ziarului „Scânteia”, oficiosul 1 1 PCR, în perioada proceselor staliniste. Ambasador în St IA ţ ONU în regimul Gheorghiu-Dej, apoi opozant al lui Ce-am., în 1988, ca persoană particulară, a avut întâlniri la nivel în ill la Washington, cât şi la Moscova. A fost „eminenţa cerni”, Revoluţiei din decembrie 1989.

Gheorghe Apostol (76 de ani) – comunist ilegalist,

meiul, n PCR din 1934. A fost favoritul lui Gheorghiu-Dej pentru a-i %u", la putere, în 1965, dar a pierdut bătălia din culise cu Ceauş... n

Constantin Pârvulescu (84 de ani) – comunist ilegalist im brufondator al PCR (în 1921). A fost singurul delegat im opus realegerii lui Ceauşescu la Congresul din 1979, stârnind în dictatorului.

Corneliu Mănescu (73 de ani) – comunist ilegalist, meiul, în PCR din 1936. A fost ministru de Externe şi sub Gheorghiu I, sub Ceauşescu. În 1972 a fost trecut pe linie moartă.

Alexandru Bârlădeanu (78 de ani) – comunist ilegalist, nu mi al PCR din 1943. Apropiat al lui Gheorghiu-Dej, marginali, a Ceauşescu. În 1990 a devenit omul numărul 2 în stat (preşoil", Senatului).

Grigore Răceanu – comunist ilegalist, membru al l (l; 1 1936. Este tatăl diplomatului Mircea Răceanu, condan

ANEXE

Kiwrte de Ceauşescu în 1989, pentru „trădare", şi salvat prin nţ, i în SUA.

Militarii

Generalul Nicolae Militaru (64 de ani) – a stat cinci ani la Mnmova, absolvind Academia Militară Frunze (1952 – 1957). În 1978, Î* i. ind era comandantul Armatei a II-a, a fost dovedit spion sovie-M liind trecut în rezervă. A devenit ministru al Apărării imediat i. l fuga lui Ceauşescu.

Ieneralul Ştefan Kostyal (67 de ani) – a fost instruit militar la Miwcova, inclusiv la Academia Militară Superioară a Marelui Stat Ifojiir al Armatei Sovietice (1956 – 1958).

I În alt general complotist a fost Ioan Ioniţă, fost ministru al rării sub Ceauşescu, dar acesta a murit în 1987, în urma unui 4IH ei galopant.

În complotul anti-Ceauşescu au fost implicaţi mulţi

alţi ofiţeri M gfade mai mici – colonei, maiori şi chiar căpitani.

I’crestroikiştii

Ion Iliescu (59 de ani) – fiul unui vechi comunist ilegalist, Mrs. indru Iliescu, agent al Cominternului. Activist comunist încă lin tinereţe, Ion Iliescu a stat cinci ani la Moscova (1950 – 1955), de ilvind Facultatea de Energetică. A deţinut funcţii importante în Hmul Ceauşescu, apoi a fost îndepărtat de nucleul puterii politice, ¡tuli socotit „periculos” şi „intrigant”. „Exilat” în administraţie, al n lu’.it conducerea ţării imediat după răsturnarea lui Ceauşescu.

Virgil Măgureanu (48 de ani) – a complotat împotriva lui Miişescu încă din anii ’70, pe când dictatorul român se bucura de Pl îi lari tate atât în ţară, cât şi în Occident. Cadru universitar, agent imierit al Securităţii, cu gradul de căpitan. În martie 1989 a fost mini forţat la Focşani, pentru a nu se mai întâlni cu ceilalţi.com (îi. iişti. După Revoluţie a devenit primul şef al Serviciului Român tf Informaţii, succesorul Securităţii.

420 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

„Scrisoarea celor şase”.

Preşedintelui Nicolae Ceauşescu în momentul în care însăşi ideea de socialism, pentru care am luptat este discreditată de politica dumneavoastră şi când noastră este izolată în Europa, noi ne-am hotărât să luăm poi Ne dăm perfect de bine seama că făcând aceasta ne riscăm liboi 1, 1 şi poate chiar vieţile noastre. Dar simţim că e de datoria no. r în apelăm la dumneavoastră pentru a schimba cursul actual în u de a fi prea târziu.

1. Comunitatea internaţională vă reproşează nerespectarea Ai în final de la Helsinki, pe care l-aţi semnat. Cetăţenii romani reproşează nerespectarea Constituţiei, pe care aţi jurat să nu pectaţi. Iată faptele:

a) întregul plan de sistematizare a satelor, adică „moili zare” prin distrugerea actualelor clădiri şi evacuarea li n-a ţăranilor în blocuri cu 3 etaje, este contrar articolului din Constituţie, care apără dreptul de proprietate piu *

a gospodăriei, cu anexele ei şi cu pământul pe can situată;

b) Decretul care interzice cetăţenilor români să aibă Emil* cu străinii nu a fost niciodată votat de un corp legil ai nu a fost niciodată publicat. De aceea este lipsit de pm legală. Cu toate acestea, cetăţenii noştri sunt ameni n-a 11 I concediaţi, urmăriţi, arestaţi şi condamnaţi pentru a-i canM

c) Centrul civic din Bucureşti-investiţia cea mai mare, de nmii miliarde de lei, făcută vreodată în România – nu dispun i un buget public şi este construit cu violarea tuturor l „Existente privitoare la construcţii şi finanţarea leu – n acestei clădiri imense s-a triplat din cauza schimbau! i i

ANEXE

care le faceţi în fiecare lună în interiorul şi în exteriorul acestei clădiri;

Il) Securitatea, care a fost creată pentru a apăra ordinea socialistă împotriva claselor exploatatoare, este acum dirijată împotriva muncitorilor care îşi cer drepturile, împotriva vechilor membri de partid şi împotriva intelectualilor cinstiţi care îşi exercită dreptul de petiţie (articolul 34) şi libertatea cuvântului (articolul 28), garantate de Constituţie; c) Fabricile şi instituţiile au primit ordin să-şi forţeze angajaţii să lucreze duminica, împotriva articolului 19 al Constituţiei şi Codul Muncii; I) Poşta este violată sistematic, iar convorbirile noastre telefonice sunt întrerupte prin violarea articolului 34, care le garantează.

În scurt, Constituţia a fost virtualmente suspendată şi nu dis-Mticm în momentul de faţă de un sistem legal. Trebuie să admiteţi, Mitnule preşedinte, că o societate nu poate funcţiona dacă auto

«ÎI... \ începând cu cele de la vârf, manifestă lipsă de respect faţă.

t'liinificarea nu mai funcţionează în economia românească. Şedinţele Comitetului Politic Executiv sunt toate orientate spre Invut, făcând apel la muncitori să realizeze planurile neîmplinit ale anilor dinainte, ale semestrelor dinainte sau ale lunilor ecedente. Un număr crescând de fabrici sunt lipsite de materii iiime, energie sau pieţe.

I'nlilica agricolă este de asemenea în derută. Măsuri administrativi aspre sunt luate împotriva ţăranilor, care, potrivit datelor furnizate chiar de dumneavoastră, produc 40% din legumele ţării, Wii din fructe, 60% din lapte şi 44% din carne, deşi ei deţin numai 12% din suprafaţa arabilă. Dar, desigur, ceea ce este predominant di uni în sate este teama de a fi „sistematizate", 7.000 sau 8.000 de a. de fiind ameninţate de a fi rase de pe faţa pământului. În finii de obiecţiunile economice, culturale şi umanitare ale lumii în ili. ale faţă de acest program, se ridică o chestiune legitimă: ilr i v să urbanizezi satele când nu poţi asigura condiţii decente

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

de viaţă urbană, adică încălzire, luminare, transport, pen I III. mai vorbi de hrană? Un guvern care timp de cinci ierni I nu a fost în stare să soluţioneze asemenea probleme vitale" – n populaţie se dovedeşte incompetent şi incapabil să guvern u aceea nici nu punem accent pe acest lucru în cererile no. rău

4. Însuşi faptul că nemţii, ungurii şi evreii emigrează în ni, i i u* că politica de asimilare forţată trebuie să

înceteze.

5. În sfârşit, suntem îngrijoraţi profund că poziţia intern, t (

a României şi prestigiul ei scad cu repeziciune. După r aceasta este demonstrată în mod concret de deciziile u n111 nu de ţări de a închide ambasadele lor de la Bucureşti (VI

alarmant este faptul că ambasade precum cele ale Dam

Norvegiei şi Portugaliei au fost deja închise şi altele ar pun urmeze. Izolarea noastră crescândă afectează nu nuni. n n i t diplomatice. Am pierdut statutul de naţiune favorizată un ţul cu Statele Unite şi, ca urmare, o serie de fabrici de tex I i 11 i în au comenzi. CEE (Comunitatea Economică Europeană) mi vrea să extindă acordul ei comercial cu România, ceea ce v. i, îl în mod negativ alte sectoare ale economiei. Dumneavo. i îi susţinut întotdeauna că întâlnirile la nivel înalt sunt dri răii îmbunătăţirea relaţiilor între state. Dar cum. să îmbunăl I relaţiile externe ale României când toţi liderii ţărilor nr. nişte din Europa refuză să se întâlnească cu dumne. ivi România este şi rămâne o ţară europeană şi, ca atare, În l avanseze pe linia Procesului Helsinki, nu să se întoarcă! 111 lui. Aţi început să schimbaţi geografia satelor, dar nu pu I r 111 România în Africa.

II

a

Pentru a frâna aceste progrese negative interne şi intern. t (i care fac să sufere naţiunea noastră, facem apel la dumnc. i ca un prim pas, să luaţi următoarele măsuri:

1) Declaraţi în mod categoric şi în termeni lipsiţi dr. h că aţi renunţat la planul de sistematizare a sateloi

2) Restauraţi garanţiile constituţionale privind dirpn cetăţenilor. Aceasta vă va permite să respectaţi di

Conferinţei de la Viena privind drepturile omului

A

ANEXE

, 1) Puneţi capăt exportului de alimente care ameninţă existenţa biologică a naţiunii.

I lin momentul în care aceste măsuri vor fi luate, noi suntem gata I participăm într-un spirit constructiv la un dialog cu guvernul cu MVIIV la căile şi mijloacele de a depăşi prezentul impas.

Gheorghe Apostol, fost membru al Biroului Politic şi preşedinte tt «indicatelor

Mcxandru Bârlădeanu, fost membru al Biroului Politic şi pre «liiite al CSP

Silviu Brucan, fost redactor-şef adjunct al ziarului „Scânteia" i orneliu Mănescu, fost ministru al Afacerilor Externe şi preşe-Nrile. îl adunării Generale ONU (constantin Pârvulescu, membru fondator al PCR i. rigore Răceanu, veteran al PCR

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Participanţii la şedinţa CPEx din 17 decembrie 1989

Membri ai Comitetului Politic Executiv

Nicolae Ceauşescu – secretar general al PCR, preşeilln Republicii Socialiste România, preşedintele Consiliului Stat, comandantul suprem al forţelor armate

Constantin Dăscălescu – prim-ministru al Guvernului

Elena Ceauşescu – prim-viceprim-ministru al Guvcinuii

Ion Dincă – prim-viceprim-ministru al Guvernului

Gheorghe Oprea – prim-viceprim-ministru al Guvernului e Lina Ciobanu – viceprim-ministru al Guvernului, nuni i

Industriei Uşoare e Ioan Totu' – viceprim-ministru al Guvernului, preşedlie-Comitetului de Stat al Planificării

Ludovic Fazekaş – viceprim-ministru al Guvernului

Ion Radu – viceprim-ministru al Guvernului e Emil Bobu – secretar al CC al PCR

Manea Mănescu – vicepreşedinte al Consiliului de Ştiil

Gheorghe Rădulescu-vicepreşedinte al Consiliu la i 11 «preşedintele Curţii de Control Financiar

Constantin Olteanu – secretar al CC al PCR

Gheorghe Pană – preşedinte al Comitetului pentru l'ui mele Consiliului Popular

Nicolae Constantin – preşedintele Colegiului de p. i 111, 1

Miu Dobrescu – preşedintele Consiliului Ceninil Sindicatelor

Paul Niculescu („Mizil") – preşedintele UCECOM

Dumitru Popescu – rectorul Academiei de Ştiinţe Nulii Politice (fosta „Ştefan Gheorghiu")

I

ANEXE

Membri supleanţi ai CPEx

Ştefan Andrei – viceprim-ministru al Guvernului

Cornel Pacoste – viceprim-ministru al Guvernului

Vasile Milea – ministrul Apărării Naţionale

Tudor Postelnicu – ministru de Interne

Ion Stoian – ministrul Afacerilor Externe

Ana Mureşan – ministrul Comerţului Interior

Gheorghe David – ministrul Agriculturii

Nicolae Giosan – preşedinte al Marii Adunări Naţionale

Silviu Curticeanu – secretar al CC al PCR

Iosif Szasz – secretar al CC al PCR

Ioan Toma – prim-secretar al CC al UTC, ministru pentru Problemele Tineretului

Ioan Ursu – prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie

Mihai Gere – şeful secţiei Gospodărie a CC al PCR

Au mai participat la şedinţa din 17 decembrie

Vasile Bărbulescu – secretar al CC al PCR

Constantin Radu – secretar al CC al PCR

Iulian Vlad – şeful Departamentului Securităţii Statului

Membri ai CPEx care au lipsit la şedinţa din 17 decembrie

Ion Coman – secretar al CC al PCR (trimis în misiune la Timişoara)

Ilie Matei – secretar al CC al PCR (trimis în misiune la Timişoara)

Suzana Gâdeapreşedinte al Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste

Barbu Petrescu – prim-secretar al Comitetului Municipal Bucureşti al PCR

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Stenograma şedinţei CPEx din 17 decembrie 1989, ora 17.00

Şedinţa a fost prezidată de tovarăşul NICOLAE CEAUŞI

secretar general al Partidului Comunist Român.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Nu sunt toţi tovarăşii?

Tov. Silviu Curticeanu:

Lipsesc tovarăşii Coman Ion şi Ilie Matei, care sunt la Ţinu. şi tovarăşa Suzana Gâdea.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Uite, tovarăşi, de ce am convocat Comitetul Politic Executi Timişoara au avut loc aseară unele evenimente, care s-au n astăzi la prânz. Pretextul l-a format aşa-zisul preot reformai a fost sancţionat pe linia lor, l-au mutat din Timişoara în aii şi trebuia să plece din casa pe care o ocupa. N-a vrut să cIIIH i casa.

Episcopul s-a adresat tribunalului, care a vrut să-l evain Lucrurile s-au tărăgănat mult. Ieri s-au dus să pună în aplicau îi rârea tribunalului. El şi-a organizat un grup.

Aici este amestecul cercurilor din afară, a cercurilor st spionaj, începând cu Budapesta, pentru că el a dat şi un în i i n... fapt, lucrurile sunt cunoscute. De altfel, este cunoscut şi la pin atât din răsărit, cât şi din apus, toţi discută că în România ai şi să se schimbe lucrurile. Şi-au propus şi cei din răsărit, şi cei I în să schimbe şi folosesc orice.

Aseară, organele noastre au reuşit să pună ordine. Al ost ev n şi trimis acolo unde a fost dat de Episcopie. Aceasta era, pl n n problemă strictă a lor şi trebuia să se aplice o hotărâre judecaţi n i de evacuare a casei, ceea ce era ceva normal.

Astăzi, spre prânz, de altfel au fost şi ieri, dar tovarăşi 111

Ies că vor reveni astăzi. O serie de elemente declasate s-au i.

ANEXE

MII nou şi au provocat dezordine, au intrat în sediul Comitetului n Irţean de Partid. Organele noastre de interne s-au purtat slab, pen-III i a normal era să nu lase pe nimeni să intre în sediul Comitetului i li-ţean de Partid. Trebuia pusă pază, pentru că asta este o regulă leralã. Au avut o atitudine defetistă, capitulardă, atât organele Ministerului Apărării Naţionale, cât şi ale Ministerului de Interne.

Aseară am vorbit cu ei şi le-am spus că în cursul zilei de astăzi i l. că demonstraţii cu unităţi de tancuri. Să fie în centrul oraşului,» l. că demonstraţie. Aceasta presupune că unităţile trebuiau să se imiscă în centru.

I u am dat ordin să se facă acest lucru, iar voi aţi făcu t o plimbare, ni ora posibil să se întâmple ce s-a întâmplat,

dacă unităţileso w au în centru. Trebuia lichidat repede toate aceste lucruri. Le-a «Imit o oră şi jumătate până s-au mişcat unităţile militare. Unde a ml demonstraţia de care am vorbit, pentru care am dat ordin?

Iov. Vasile Milea:

Am executat deplasarea din est către vest.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Nu deplasarea de la est către vest! Unităţile transportoare de lU» Un trebuiau să se afle în centru. Asta înseamnă ce am ordonat, «l n.1 se ducă de la est către vest. Am menţionat bine de aseară «trebuie să faci, demonstraţia unităţilor de bază, a tanchetelor, înl Mţile motorizate, toate trebuiau să fie în centrul oraşului, nu «i. iarme. De aceea am spus să faceţi demonstraţie, că demontaţi! presupune ca toate unităţile să fie în centru. Asta înseamnă fcinonstraţie! Adevărat că n-am dat toate detaliile, dar când spui să lt demonstraţie, trebuie să fie demonstraţie! Nu să se plimbe spre iil olia sau Arad. Trebuia să fie în oraş, pentru că străzile sunt Id fiul de largi. Acolo trebuiau să fie staţionate unele unităţi.

Acelaşi lucru şi cu trupele Ministerului de Interne. Impresia mea ftli că unităţile Ministerului de Interne n-au fost înarmate.

Iov. Elena Ceauşescu:

Au fost neînarmate.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Neînarmaţi au fost.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Tudor Postelnicu:

Cu excepţia celor de la grăniceri. Restul nu au fost înarm. Îţi

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Păi, de ce? V-am spus să fie toţi înarmaţi. De ce i-a îi li-l neînarmaţi? Cine a dat asemenea ordin? Când am

înţeles că IM trupele de Securitate, era clar că merg înarmate, pentru că au anment, au totul în dotare, şi auto şi tot, nu-i trimiteţi să se halfi pumnul! Ce fel de unităţi de Interne sunteţi voi? De unde, n asemenea lucruri?

Curticeanu, să vină imediat şi Vlad Iulian! Cine a dat asemei dispoziţie? De ce ţinem trupe de grăniceri? Şi mi-aţi dat asidui că aveţi nouă plutoane de Securitate, ceea ce înseamnă apiu 1.000 de oameni. Unde erau? I-aţi trimis neînarmaţi? Ce în an sistemul acesta?

Şi am discutat aseară, am spus: luaţi măsuri şi voi, măsuri lui Nu mi-aţi spus că-i trimiteţi să se bată cu bastonul. Nu ani în de asemenea unităţi de Securitate! Şi Miliţia trebuia să fie în n în Aşa este legea.

Tov. Tudor Postelnicu:

Vă raportez, tovarăşe secretar general, Miliţia este înarmai i

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Dacă era înarmată, trebuia să tragă, nu să se lase să fii km şi să-i lase să intre în sediul Comitetului Judeţean! Două un îi trebuit unităţilor să ajungă, deşi sunt în centru, când trebui. ui i acolo, pentru că au fost mobilizate să facă demonstraţie în lin Ele trebuiau să fie în zonă!

Am discutat cu voi şi azi-noapte, am discutat de mai muln şi la două, şi la trei, şi la patru dimineaţa, ce aveaţi de făcui”.

Tov. Elena Ceauşescu:

Trebuie să-l chemăm la telefon pe tovarăşul Coman când acolo.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Curticeanu, ia legătura şi Coman să-mi dea imediat telrlun

Tov. Silviu Curticeanu:

Am înţeles. Iau imediat legătura cu Timişoara.

ANEXE

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Voi n-aţi executat ordinul dat, că am dat ordin în calitatea pe tf* n-am de comandant suprem, ordin care este obligatoriu pentru 1 pentru toate unităţile atât ale Ministerului Apărării, cât şi ale (IniHlerului de Interne. Cum este posibilă o asemenea situaţie? jţte derbedei să intre în sediul Comitetului Judeţean de Partid, să «IA pe soldaţi, pe ofiţeri şi ei să nu intervină?!

I e au făcut ofiţerii tăi, Milea, de ce nu au intervenit imediat, de MII au tras? Trebuia să tragă, să-i lase jos, să someze şi pe urmă i tingă la picioare!

Iov. Vasile Milea:

Nu le-am dat muniţii.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

I o ce nu le-aţi dat? Am dat ordin să se tragă în aer, să someze? De MII le-aţi dat muniţii? Dacă nu le-ai dat muniţii, mai bine îi ţineai «A! Ce fel de ministru al Apărării eşti tu?

I fel de ministru de Interne eşti tu, Postelnicu? spuneaţi că «ţi dat muniţii de manevră. Ei au primit sarcină de luptă, nu I manevră! Nu aţi spus adevărul. De-abia acum spuneţi, până uni aţi dezinformat. Aţi spus că aţi dat ordin să tragă. De ce aţi Mintormat?!

Dacă trimiteţi unităţile de Securitate să se bată cu bastonul, mai Mc le trimiteaţi acasă. Era mai bine atunci să mobilizăm 500 de Uliiitori, cum am făcut pe timpuri în Bucureşti, în 1945, în faţa lui care erau în piaţa aceasta, când au tras; eram cu Doncea, cu Kfflijeanu şi n-am fugit. Ne poate una ca asta? De ce atunci oamenii au ştiut ce să facă, iar tun stau cu băţul în mână?! Deci, nici nu se sinchisesc.

Inv. Elena Ceauşescu:

Iiuaţia este foarte gravă şi neplăcută.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

1 iile gravă şi voi sunteţi vinovaţi, pentru că aţi împins la această iiiţie. De unde aţi primit ordin să nu daţi armament la trupele de (fililtate? A ajuns Coman la Timişoara?

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Silviu Curticeanu:

Încă nu.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Ia legătura imediat şi cum ajunge la sediul Comitetului Jiu li să ia legătura cu noi. Toţi comandanţii militari să se găseasc. i fie chemaţi la teleconferinţă. În cinci minute să fie găsiţi!

Tov. Elena Ceauşescu:

Nu se poate aşa, n-a acţionat cum trebuie nici ministru] Apa Naţionale, nici ministrul de Interne.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

O mână de derbedei, puşi la cale de cei care vor să di îi socialismul şi voi, de fapt, le faceţi jocul. Asta este realitalc, i deplină dreptate Castro, în cele spuse în activul de partid, pe că nu se poate una ca asta.

Aceasta este de fapt mentalitatea şi la gărzile patriotice activul de partid. De ce nu au fost scoase gărzile patriotice cu, nment, că au armament?! în felul acesta punem oamenii să le mâna în sân, iar ceilalţi vin cu răngi, iar noi stăm şi le ţinem pl IM Duşmanul nu cu predici îl potoleşti, ci trebuie să-l arzi! Soci. ili nu se construieşte cu dezinformare, cu închinăciune, ci cu în cu luptă trebuie să-l construim. Acum, în Europa este o MAI de capitulare, de pactizare cu imperialismul, pentru lielii.l. socialismului.

Tov. Elena Ceauşescu:

Este laşitate.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Mai multă laşitate. Am discutat cu voi toată noaptea de „i ori.

Tov. Tudor Postelnicu:

Aşa este, de cel puţin 15 ori.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Iar în cursul dimineţii, iar de câteva ori. Am fost aici l, i după aceea am plecat să văd ce este în oraş, şi mi s-a tr. un misau adunat din nou în centru. Şi ştiau ce trebuie să f. ic.i

ANEXE

Ilirm califica acest lucru? Să discutăm în Comitetul Politic Executiv i iistă situaţie, iar eu, în calitate de comandant suprem, consider iliţi trădat interesele ţării, interesele poporului, ale socialismului n, îţi acţionat cu răspundere.

Tov. Iulian Vlad:

Aveţi dreptate, tovarăşe secretar general, aşa este.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Au spus că au scos trupele de Securitate, dar erau neînarmate.

Tov. Iulian Vlad:

— Aşa este. Au fost cu bastoane de cauciuc şi cu gaze 4 t rimogene.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

De ce n-aţi raportat, să spuneţi că am vorbit toată noaptea cu «I?

I în momentul de faţă, dacă Comitetul Politic Executiv este de destituim pe ministrul Apărării Naţionale şi pe ministrul de nirrne şi pe comandantul trupelor de Securitate. Din acest moment HI, M comanda Armatei, să-mi pregătiţi Decretul. Convocaţi Hii. iliul de Stat, ca să facem totul legal, în seara asta. Nu mai am Pfedere în asemenea oameni. Nu se poate merge mai departe aşa. Iiil. l noaptea am stat şi am discutat cu ei din 10 în 10 minute, ca tui să-mi dau seama că ei nu fac ce le-am ordonat. De abia pe urmă îl iun dat seama că ei nu fac ce le-am spus.

Trebuia să-i omoare pe Hlliwani, nu să-i bată ei! Tu crezi că huliganii aceia n-au ştiut care Nit1 situaţia cu voi, de au intrat în sediu? Intrarea în sediul organului! i lrtid nu este admisă!

I ine v-a dat dreptul să vă consultaţi voi şi să nu luaţi măsurile «ii se impun?! Pentru că eu am discutat cu voi şi v-am dat ordin.

Şi i şi ce ar trebui să vă fac? Să vă pun în faţa plutonului de execuţii! Asta meritaţi, pentru că ceea ce aţi făcut voi înseamnă pactizare 11 limmicul! Ai făcut armata, Milea – aşa se cheamă, nu?!

Iov. Vasile Milea:

I «i, tovarăşe secretar general.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Nu se poate face una ca asta! Să se convoace Consiliul.1. ui imediat.

Tov. Silviu Curticeanu:

Da, am înţeles.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Deci, tovarăşi, având în vedere situaţia care s-a creat, acum de i. p îmi dau seama că, aşa cum este, nu se poate face ordine cu cioin, în Am convocat şi teleconferinţa. Voi da ordin ca imediat să se pl iim „«acum, armament, toţi să fie înarmaţi şi să aplice ordinul. C.mil i» «dat ordin să se aplice starea de necesitate, cu ce o aplicaţi, cu l. ilir când am spus „stare de necesitate”, ce înseamnă pentru voi „.1.111 necesitate”? Cu bâta?

Tu, care conduci trupele de Securitate, nu ştii ce înseamnă de necesitate”?

Tov. Iulian Vlad:

Ştiu, tovarăşe secretar general, am dat ordin.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Nici acum nu spuneţi adevărul, pentru că cei de l. i

m. litij Comitetului Judeţean n-au avut cu ce trage. Soldaţii au Ilipl. Îl ce au avut, cu bâta, şi au reuşit să facă faţă. Unul dacă trăge. i 11 fugit ca potârnichile. Voi nu vedeţi unde aţi adus situaţia? Am i... să trageţi în aer, somaţi şi, dacă nu, trageţi în picioare!

Tov. Elena Ceauşescu:

Să fi tras în ei, să fi căzut şi pe urmă luaţi şi băgaţi la Ins 1» ţ s-a spus aşa? Unul să nu iasă!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Deci, măsuri imediate, să lichidăm repede ce este la li mi să punem trupele în stare de alarmă, în stare de luptă, al, îl HIIIUM ¡ Ministerului de Interne, cât şi cele ale Ministerului Apărări i N.îţi în t şi oriunde se încearcă vreo acţiune – lichidată radical, fără un lui 1 1 de discuţie! Şi, desigur, să atragem atenţia Gărzilor Patriolii e 1 se poate lupta cu ciomagul. Toată situaţia să se dezbată în u... 11

Întregul activ de partid, cu UTC-ul. Ce fel de educaţie con it faceţi voi tineretului? Ce fel de UTC-işti sunt aceştia, care, 111! ti i

ANEXE

(nilul huliganilor? De altfel, au fost şi câţiva membri de partid, dar mulţi UTC-işti. Ce educaţie revoluţionară faceţi voi?

Uite, tovarăşi, eu pun problema luării unor măsuri ferme. Dacă Vrţi altă părere, vă rog s-o spuneţi aici, că trebuie stabilite acţiunile îi măsurile ce trebuie luate, pentru că aici sunt acţiuni puse la cale IIAI din Est, cât şi din Vest, care s-au unit pentru a distruge socialismul, că vor un „socialism uman capitalist”. Ce părere aveţi voi?

Tov. Manea Mănescu:

Suntem de acord cu dumneavoastră şi cu toate măsurile luate.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Dacă are cineva altă părere, vă rog să spuneţi.

Iov. Elena Ceauşescu:

Trebuie luate măsuri radicale, pentru că aici nu se poate merge HI îngăduinţă, pentru că asta ar însemna să capitulăm.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Vom lupta până la ultimul şi trebuie să supunem aprobării păruitului, pentru că independenţa şi suveranitatea se cucereşte şi se jjifli. l cu luptă, pentru că dacă în 1968 nu am fi acţionat şi nu adunam în I poporul, nu înarmam Gărzile Patriotice, ar fi venit şi peste noi, (tun. În făcut în Cehoslovacia, pentru că atât sovieticii, cât şi bulgarii unu la graniţă. Nu am dezarmat poporul. Am pus şi am votat în M'iu-a Adunare Naţională, ca totul să se apere cu arma în mână.

I e ce nu apăraţi legile, socialismul? Că legile socialismului sunt He ţării.

Iov. Elena Ceauşescu:

Acestea sunt legi care nu se discută.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

I, 1 acum voi aţi discutat cum să faceţi şi aţi trimis cu mâna goală, toni ru că asta înseamnă ce aţi discutat voi. Ce facem cu ministrul Apărării? Ce spui tu, Milea?

Iov. Vasile Milea:

I Bcă aţi ordonat aşa, aşa transmitem imediat. După aceea sunt lt ill ipoziţia dumneavoastră.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Nicolae Ceauşescu:

De ce n-au ieşit unităţile cu arme, pentru că cu puşca în.tn i fără armament, nu se poate apăra şi nici bate.

Tov. Elena Ceauşescu:

Trebuie să spună ce este în concepţia lor, care este poziţia Im

Tov. Vasile Milea:

Vă raportez, altă poziţie nu am nici eu şi nici ceilalţi

tovarăşi

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Tu să vorbeşti în numele tău!

Tov. Vasile Milea:

Repet, tovarăşe secretar general, altă poziţie şi altă.com şi nu am.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

De ce nu aţi luat măsuri?

Tov. Vasile Milea:

Sunt vinovat. Am gândit că nu va lua amploare.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Tu trebuia să te temi de amploare. Ştiaţi care este situaţi, i U Timişoara, în loc să luaţi măsuri, aţi trimis neînarmată armai «Trebuia să luaţi măsuri imediat şi să fi lichidat de ieri, dai u, 11 făcut acest lucru şi aţi ajuns până aseară.

Tov. Tudor Postelnicu:

Mult stimate tovarăşe secretar general.

Mult stimată tovarăşe Elena Ceauşescu.

Raportez în faţa Comitetului Politic Executiv, în fata d 11 m i u 4 voastră, că sunt întru totul de acord cu măsurile luate împnlu mea.

Vreau să vă mărturisesc în modul cel mai sincer, ca activ IM îl partidului, trimis să-mi desfăşor activitatea în acest sector de. n tate, că nu vreau să mă disculp cu nimic. Port întreaga răspu i u în repet, nu vreau să mă disculp că nu puteam să facem şi mai inuii

Vă raportez că sunt ostaş cinstit şi devotat al partidului dai I

mărturisesc, eu nu am cunoscut că unităţile trebuie să iasă eiment, cu cartuşe de război. Indiferent ce măsuri se vor lua sau i, i „aceasta este situaţia. Nu o dată am auzit discutându-se, s-a

ANEXE

consiliul de conducere, cu cadrele de câteva ori, am asistat la aseni iiea discuţii şi nu am reţinut că trebuie ca unităţile să fie scoase M firmament.

I u vreau să vă spun că am acţionat cu fermitate, pe baza orientăiliu şi indicaţiilor date de dumneavoastră în noaptea care a trecut. MU făcut tot ce a fost cu putinţă…

Iov. Elena Ceauşescu:

N-ai făcut nimic.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

I) în momentul când te duci cu bâta la aşa ceva, înseamnă că n-ai Utiut nimic.

Iov. Elena Ceauşescu:

Dacă nu v-a fost clar, de ce nu aţi întrebat? Trebuia să întrebaţi 4 «i, 1 ies trupele înarmate sau neînarmate.

Iov. Tudor Postelnicu:

V.1 raportez că nici într-un act normativ nu am găsit acest lucru şi nu va comunicat că trebuie să iasă cu cartuşe de război.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Nici grănicerii nu sunt înarmaţi, că sunt pe graniţă?!

Iov. Vasile Milea:

(Vi care sunt la paza frontierei au cartuşe de război.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Postelnicu şi Vlad n-au cunoscut acest lucru?

Iov. Tudor Postelnicu:

V am raportat şi vă raportez că în dotarea unităţilor noastre sunt iiliişe de război.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Alunei, de ce n-au ieşit cu ele?

Iov. Vlad Iulian:

I landurile noastre au fost că este o acţiune de mică amploare şi 4 l tilem să rezolvăm fără cartuşe.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

I îi ce n-aţi întrebat?

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Vlad Iulian:

Este o greşeală fundamentală a noastră.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Am spus să trageţi de avertisment, dacă nu se retrag, trageţi t picioare. Nu m-am gândit că trageţi cu gloanţe de manevră. Est.11 de ploaie. Cei care au intrat în sediul Comitetului Judeţean de I.11II nu trebuiau să mai iasă de acolo, trebuiau să fie jos, la pământ

Tov. Tudor Postelnicu:

Au acţionat prost generalii şi forţele trimise acolo.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Voi le-aţi dat ordinul acesta.

Tov. Vasile Milea:

Aşa este, noi suntem vinovaţi.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

De ce să-i acuzăm pe ei, pentru că voi le-aţi dat ordinul acest 1! \, J reiese acum, foarte clar. Să hotărască Comitetul Politic Executiv

Tov. Tudor Postelnicu:

Închei spre a vă spune că sunt de acord cu măsurile lua ti 1 dumneavoastră, cu măsurile luate de Comitetul Politic Executiv I II ca activist al partidului, ca fost activist al partidului, vă mulţun» * pentru sprijinul primit în toată această perioadă şi vă asigiu, 1 4 fi în continuare un ostaş credincios al partidului, indiferent,.1 i rămâne cu calitatea sau fără calitatea de membru de partid, i. iini în continuare un om, un muncitor cinstit al partidului şi patriei m. t ferent că voi rămâne în funcţia pe care o am, sau nu.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Ce părere aveţi, tovarăşi? Trebuie să hotărâm ce facem

Tov. Gheorghe Rădulescu:

Părerea mea acum, în legătură cu ministrul Apărării

N.iţii şi cu ministrul de Interne, consider că nu este cazul, pentru 1, 1 u nu este momentul potrivit pentru acest lucru.

Tov. Tudor Postelnicu:

Tovarăşe secretar general, dacă aveţi încredere în mine, v, i.1 i îi că nu voi precupeţi zi şi noapte şi îmi voi face datoria, aşa 1 uni 4 putea şi cum vor dovedi faptele mele.

a

ANEXE

Tov. Constantin Dăscălescu:

? V-aş ruga, tovarăşe secretar general, să analizaţi cu multă grijă. Ăoim s-au auzit indicaţiile şi ordinele date, dar să nu ne grăbim să infim nişte măsuri care n-ar fi bine studiate. Vă rog să analizaţi cu llticernământul dumneavoastră acest lucru. Eu sunt pentru măsuri Irrme, dar este bine să gândim ceea ce facem.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

I Ce zici, Manea?

Tov. Manea Mănescu:

Tovarăşe preşedinte, zic să rezolvăm situaţia care este acum şi lupă aceea să luăm măsuri.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

f cu cine să rezolvăm?! Este o problemă care se putea rezolva ar ieri-dimineaţă în două ore, dar nu s-a rezolvat. S-a imprimat Itest spirit de a da înapoi, de a nu lupta, ci de a capitula. Asta este problema.

Tov. Gheorghe Oprea:

Tovarăşe secretar general, cred că sarcinile sunt foarte clare. Cred fi tovarăşii au înţeles bine ce au de făcut şi vă rog să le acordaţi tnpederea noastră să se ocupe în continuare. Acum le este clar ce în de făcut. Cred că acum au înţeles, le este foarte clar. Cred încă t (dată că putem să le acordăm încrederea să acţioneze aşa cum aţi MI donat dumneavoastră.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Ştiţi cum aţi procedat acum? Cum aţi trimite pe front unităţi să îţi n i micească duşmanul, dezarmate, să fie nimicite de duşman. Asta al tăcut. Aţi pus unităţile militare într-o situaţie foarte proastă. Ce Kiii. tnţie există că voi toţi nu veţi proceda la fel ca până acum?

l'ov. Tudor Postelnicu:

Vă asigur, tovarăşe secretar general, că nu se va mai repeta o» M'irienea situaţie. Vă rog să-mi acordaţi această încredere şi să îl» 1111 să vorbească faptele până când dumneavoastră, conducerea superioară de partid, Comitetul Politic Executiv vor aprecia.

438 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Vasile Milea:

Garanţia pentru mine este că n-am înţeles primejdia de la un t» put, acum îmi este clar, când aţi spus că este „stare excepţional, 1

Tov. Iulian Vlad:

Vă asigur, tovarăşe secretar general, că, ascultând Saul nile care (!) mi le-aţi dat, voi face în aşa fel să merit încreden dumneavoastră.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Bine, să mai încercăm, tovarăşi?

Toţi tovarăşii sunt de acord.

Aici, după 18 pagini consecutive, apare fractura în stenograma orighmi. i lipseşte pagina 19. Reconstituirea oficială arată astfel:

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Deci nu sunteţi de acord cu măsura propusă? Atunci (inhilm. l hârtiile din faţa sa şi ridicându-se de pe scaun), alegeţi-vă alt seu ml ti general!

Se îndreaptă spre uşă, moment în care Silviu Curticeanu îl urnirii ajungându-l.

Tov. Silviu Curticeanu:

Nu aşa, tovarăşe secretar general! Eu niciodată n-am să vă pussesc, voi rămâne totdeauna lângă dumneavoastră.

În acest moment se ridică de pe scaun Constantin Dăscălescu.

Tov. Constantin Dăscălescu:

Nu se poate, tovarăşe secretar general, noi nu asta am vrut! se poate!

Se ridică de pe scaun aproape întreg Comitetul Politic Executţi, îndu se un moment de derută. Ana Mureşan plânge. Elena Ceauşi M «duce spre el, convingându-l să revină pe scaunul său.

ANEXE

Tov. Dumitru Popescu:

I Eu nu înţeleg această reacţie, întrucât aici s-a exprimat o simplă l. irere.

Tov. Emil Bobu:

Vă rugăm să nu vă supăraţi, tovarăşe secretar general!

Tov. Gheorghe Rădulescu:

Eu nu am făcut propunerea aceasta ca să ajungem la o asemenea iiţuaţie. A fost o simplă părere.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Bine, atunci eu voi pleca mâine în Iran şi vom relua această r îmblemă după ce se vor termina evenimentele de la Timişoara.

Acum, pe cine să lăsăm să se ocupe de aceste probleme. Se vor cu pa tovarăşa Ceauşescu împreună cu Manea Mănescu. Ei vor fi frl care vor organiza şedinţele atunci când va fi cazul şi vor convoca lire lui Permanent al Comitetului Politic Executiv. Niciunul din merulnii Biroului Permanent, în perioada cât lipsesc eu din ţară, nu vor l. trăsi Bucureştiul. Ceilalţi membri ai Comitetului Politic Executiv, iltică au probleme, pot pleca, dar membrii Biroului Permanent, nu. problema pe care am discutat-o

înainte o vom relua la întoarcerea flHM în ţară. Paul Niculescu, şi pentru tine este valabil acest lucru!

Deci, eu mâine voi pleca şi sper că în ţară lucrurile se vor desfă –, 111.1 în cele mai bune condiţiuni.

Iov. Tudor Postelnicu:

Tovarăşe secretar general, aşa cum am mai spus şi mai înainte, în voi rămâne activist devotat partidului şi voi duce la îndeplinire» Micinile pe care mi le-aţi dat. Îmi pare foarte rău că v-am provocat îi c. istă supărare.

Reluăm cursul consemnărilor din stenograma originală, tfiliru ultimele două pagini: 20 – 21.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

De acord?

I'un tovarăşii sunt de acord.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Am dat, de altfel, indicaţia să se întrerupă orice activi ta Ic.1» turism. Nu trebuie să mai vină niciun turist din străinătate, peni în toţi s-au transformat în agenţi de spionaj. De asemenea, săseânin rupă micul trafic de frontieră imediat. Am dat ordin la Ministe 11111 În Interne, dar trebuie chemaţi şi cei de la turism imediat, iar locui IU neocupate să fie date la cetăţeni români.

Nici din ţările socialiste să nu mai vină, în afară de Coreea, It» China şi din Cuba. Pentru că toate ţările socialiste vecine nu» r* zintă încredere. Cei din ţările socialiste vecine sunt trimişi ca agenţi întrerupem orice activitate de turism.

La toate judeţele se va declara stare de alarmă. Unităţile milil.iM ale Ministerului de Interne, ale Securităţii sunt în stare de alai niA

Să dăm la teleconferinţă indicaţia ca să se ia toate măsurile l.in de orice încercare, pentru că trebuie să apărăm independenţa pal i ici şi a socialismului împotriva

oricăruia, indiferent cine este.

Acestea sunt problemele care se pun acum. Am impresia «a nu s-au înţeles la Congres lucrurile care trebuie. Hotărârile nu au lui de paradă. Toţi trebuie să ştie că suntem în stare de război. lui i! s-a întâmplat şi se întâmplă în Germania, Cehoslovacia şi Bul). – i I* acum, şi în trecut în Polonia şi Ungaria, sunt lucruri organiah lg Uniunea Sovietică, cu sprijinul american şi al Occidentului

Trebuie să fie foarte clar acest lucru, iar ceea ce s-a întâmpl.il IM ultimele trei ţări – R.D. Germană, Cehoslovacia, Bulgaria au I „I lovituri de stat organizate şi cu sprijinul plevei societăţii. I'le, i t societăţii cu sprijin străin. În acest fel trebuie înţelese lucrurile se pot judeca altfel.

Este clar, tovarăşi, sunteţi de acord?

Toţi tovarăşii sunt de acord.

Tov. Elena Ceauşescu:

În felul acesta vom acţiona.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Voi aveţi altă părere? Niculescu, tu eşti de acord?

Tov. Paul Niculescu:

De acord, tovarăşe secretar general.

ANEXE

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Vreau să fie clar. Vom trece de această situaţie. Am avut şi situaţia lin 1968, dar acum este mai rău decât în 1968, pentru că se face ilwnagogie, se înşală poporul cu lozinci anticomuniste, pentru că se iII măreşte de fapt lichidarea socialismului. Aceasta este realitatea. (Illil aşa să facem, dacă sunteţi de acord.

Uiţi tovarăşii se angajează că aşa vor acţiona.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Cu aceasta, ridicăm şedinţa.

Precizări

CPEx = Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central (CC) al mrtrăului Comunist Român (PCR)

...În şedinţa CPEx, Ceauşescu se exprimă deseori agramat. Pentru a III I iltera textul, în stenograma şedinţei am păstrat frazele în varianta lor fhi¡nulă, cu dezacorduri, cacofonii şi alte „accidente" gramaticale.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Stenograma teleconferinţei din 17 decembrie 1989, ora 18.00

Teleconferinţă a fost prezidată de tovarăşul NICOLAE EI. MI ŞESCU. Au participat membri şi membri supleanţi ai Comiteluim Politic Executiv, secretari ai CC al PCR.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Începem teleconferinţă, tovarăşi!

Bună seara! Am convocat această teleconferinţă având în vedei unele evenimente foarte grave care s-au întâmplat în ziua de iei i fi de astăzi la Timişoara. Aparent, totul a pornit de la un pron.

evacuare a unui preot care a fost mutat de cultul respectiv şi nu să se evacueze, care, însă, anterior, a făcut declaraţii antiromniii ţii la Budapesta şi s-a aliat cu cercurile revizioniste ostile integiii un României.

S-au făcut greşeli, pentru că normal problema trebuia rezolv n» într-o oră-două, conform legilor ţării şi normelor care sunt în IM, ui lumea. Dar, în loc de aceasta, s-au dus discuţii inadmisibile şi, i Ui ocazia cu acest prilej să strângă elementele pe care le-a preg. În timp. Acum reiese clar că acesta a fost un pretext, că a fost pivp, nu din timp de agenţii din străinătate şi de cercurile antisociali. n ţi din Est, şi din Vest.

Repet cu toată seriozitatea: încă la Timişoara nu s-a pus o i ci pentru că s-au făcut unele greşeli inadm isibile în aplicarea m; i. 11111 if stabilite. Şi primul lucru care a fost, a fost acela că unităţile mu fost destinate să aplice

unele măsuri, de fapt au fost puse în imp 4 bilitate să acţioneze – au fost trimise dezarmate.

La Timişoara sunt acum toţi comandanţii. Am spus ca la I I r., ferinţă să fie prezenţi şi marii comandanţi militari de acolo

Am transmis cu câteva minute înainte tovarăşului Ion care a sosit acum cu alţi generali la Timişoara, ordinul: toate I n n 1

ANEXE

Iiinesc imediat muniţie de război, de front şi someză pe oricine HI se supune. Se socoteşte stare de necesitate şi se aplică legea!

În Timişoara a fost atacat şi sediul Comitetului Judeţean de in l id şi nu s-a reacţionat cum trebuie, s-a întors şi obrazul celălalt, prea ar fi fost Iisus Hristos!

Începând de astăzi, toate unităţile Ministerului de Interne, incluiv Miliţia, trupele de Securitate, unităţile de grăniceri vor purta nament de luptă, inclusiv gloanţe. Fără discuţie! Cu respectaşi regulamentelor şi normelor legale, de somaţie, conform legilor li îi. Oricine atacă un soldat, un ofiţer, trebuie să primească riposta! Iii ine intră într-un Consiliu Popular, sediu de partid, sparge geamurile la magazine – trebuie să primească riposta imediat! Niciun! de justificare! Menţionez: umanismul nu înseamnă capitularea II faţa duşmanului! Umanismul înseamnă apărarea poporului, interll. iţii ţării şi socialismului.

De asemenea, toate unităţile militare sunt în stare de alarmă şi «l în această situaţie şi armamente de luptă, de dotare de luptă, imoamnă inclusiv muniţie! Nu pleacă nicăieri fără muniţie de luptă! Unităţile de motorizate toate merg cu armamentul din dotare uşor, It armamente uşoare din dotarea de luptă.

Se interzice orice acţiune! Oricine încearcă vreo manifestare, Pediat somat, arestat şi pe urmă stăm de

vorbă să clarificăm, fără îi iun fel de discuţie!

Aceasta este prima problemă. Dacă s-a înţeles bine? Şi întreb întâi Timişoara. Dacă sunt prezenţi, să-mi răspundă prim-secretarul Ke îndeplineşte şi calitatea de comandant al judeţului, şi tovarăşul îmi Coman, dacă sunt prezenţi ofiţerii acolo.

I ov. Radu Bălan

Să trăiţi, tovarăşe comandant suprem! Sunt aici cu tovară-Bll Coman. S-au luat măsuri pentru executarea ordinului dat de lunineavoastră.

Iov. Nicolae Ceauşescu:

Am întrebat dacă ofiţerii sunt în sală?!

Iov. Ion Coman:

Nu sunt în sală. Organizăm ce aţi spus dumneavoastră.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Am cerut să fie în sală! De ce nu sunt în sală? Vă rog transmitt u ordinul meu! Acţionaţi în calitatea pe care o aveţi în raport de MIH aţie, în calitatea de situaţie de luptă! Activitatea fiecăruia o judec.nu ca atare şi într-o oră trebuie restabilită complet ordinea în îi mişun Te rog, chemaţi-i şi daţi-le ordin, şi când sunt la voi mi-i daţi şi în să vorbesc cu ei la telefon! S-a înţeles?

Tov. Ion Coman:

Capătul la trei coloane intră în Timişoara. Am trimis să dit îţi e în centrul oraşului. Am ordonat să se tragă foc!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Comandantul diviziei din Timişoara unde este? Comand, nilul diviziei?!

Tov. Ion Coman:

Este la divizie, tovarăşe Nicolae Ceauşescu!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

De ce la divizie? Ceilalţi generali din Bucureşti unde

sunt? Inn, li îi să vină împreună cu voi, să fie la locul de comandă! Şi locu 1 de coi 11, i i „U este Comitetul Judeţean al Partidului! Acesta este punctul de.com. nu U Generalii care au mers cu tine unde sunt? Generalii care au venit. În Bucureşti – şeful Marelui Stat Major, ministrul adjunct şi ceilalţi un, a sunt?

Tov. Ion Coman:

Acum am mers cu ei şi merg să vadă cele trei coloane.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Te rog, acţionează în numele meu şi preiei comanda şi îmi t t trezi din 15 în 15 minute cum se soluţionează problemele! Pe n i. îi chemi şi le dai ordin să execute! Toate unităţile să fie în centru – i» 1 pună ordine! S-a înţeles?

Tov. Ion Coman:

Am înţeles, tovarăşe Nicolae Ceauşescu!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Poftim! Nici acum nu au sosit unităţile, deşi mi s-a rapoii.it, 4 au sosit!

ANEXE

Tov. Vasile Milea:

1 Punctul de comandă a fost la comandantul diviziei. Au legătură prin radio cu tancurile.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

I Trebuie să fie strânse împreună. Dar nici unităţile n-au sosit. [. Tov. Vasile Milea:

Sunt la intrarea în oraş. Cei din Arad, Lugoj. Ceilalţi sunt în nifeş!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Dacă celelalte judeţe au înţeles măsurile care trebuie luate din Iţest punct de vedere sau au ceva nelămuriri sau de întrebat ceva? l’lui, s-a înţeles?

Tov. prim-secretar de la Cluj:

S-a înţeles, tovarăşe secretar general!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Iaşul, s-a înţeles?

Tov. prim-secretar de la Iaşi:

I S-a înţeles!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Vă rog, imediat chemaţi toţi comandanţii şi aplicaţi măsurile! Nu iiHleptaţi de la Bucureşti alte dispoziţii! Acestea sunt dispoziţii care mut obligatorii pentru toată lumea! Oricine este, raportaţi! Imediat fie destituit cine nu acţionează în mod corespunzător! A doua problemă. Trebuie neapărat gărzile muncitoreşti să fie lunci pregătite, unităţile, să se discute şi să meargă, dacă se apepus la ele, cu armament de luptă, bine verificaţi! Să se discute hurte serios în toate unităţile, să se vadă în învăţământul superior necesitatea de a se arăta tineretului că este necesar să se adopte o Buţie fermă faţă de orice manifestări antisocialiste, care pun în opricol integritatea şi independenţa României, cuceririle poporului. I fi aceasta este obligaţia tuturor cetăţenilor patriei, indiferent de ligine sau că sunt sau nu sunt membri de partid.

Desigur, în mod deosebit trebuie discutat cu membrii de partid, ni tineretul, dar cu toate organizaţiile. Toate organizaţiile trebuie iiinsiderate mobilizate.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Pe primul plan trebuie să stea producţia, şi nicio încercare de i dezorganiza producţia nu trebuie admisă, sau de a sabota activll. i tea de producţie – nici în industrie, nici în toate domeniile –, i asigure buna aprovizionare cu tot ce este necesar, dar cu atitudini fermă, dacă se găsesc elemente care încearcă să provoace dezoril nu că nu trebuie să credem că noi suntem ocoliţi şi nu există şi l. i ti” i anumite elemente care s-au pus în serviciul diferitelor serviei i). l i.1 ine, care acţionează

pentru un dolar sau pentru o rublă împolin 1 propriului popor, împotriva independenţei ţării!

Trebuie să demascăm fără cruţare şi să spunem clar că este nr. sară o unitate şi o poziţie fermă împotriva oricăror încercări I a lovi în programul de dezvoltare, în cuceririle revoluţionau în integritatea şi independenţa ţării.

Vă rog să se ia măsuri ferme, să se prelucreze foarte seriiv, în toate domeniile de activitate!

Practic, întregul Comitet Judeţean de Partid, activul de pnlia trebuie considerat în stare de alarmă! Fără a neglija, repet, probii n „producţiei, a planului, dar atenţie la orice fel de manifestări!

Nu trebuie să mai subliniez faptul că cercurile reacţionari 1 I concentrează atenţia de a face totul pentru a submina social rinul în România, independenţa şi integritatea ţării. Au făcut, de.1111 şi declaraţii publice şi tot ceea ce se întâmplă în ţările sociali. n n ultimul timp este de fapt o acţiune de destabilizare, care are «În (scop distrugerea socialismului! Este o adevărată lovitură de 1 îi aşa-zis paşnică! Antisocialistă! Şi aşa trebuie privit ca atare!

Dacă asupra acestor probleme este vreo neclaritate?! Nu 1 stabilit să nu mai primim în perioada următoare turişti străini 1.4 nu mai aibă loc nici aşa-zisul mic trafic de frontieră. Îl suspend, im Vom reveni mai târziu. Acum nu avem timp de mic trafic de n tieră! Fiecare să se ocupe de problemele lor!

Nu trebuie să admitem… Şi oricine – şi străinii, dar şi din, n 1

care sunt prinşi că desfăşoară activitate antisocialistă trebuie I

fără cruţare, fără niciun fel de justificare! Şi trebuie să spunem pt» rului clar, nu să umblăm cu subînţelesuri!

Tov. Elena Ceauşescu:

Trebuie spus deschis!

ANEXE

Tov. Nicolae Ceauşescu:

l’Aşa cum am spus în anul 1968, după intrarea în Cehoslovacia, Bum situaţia este şi mai gravă şi trebuie să spunem clar întregului popor, întregului partid şi să luăm toate măsurile pentru a putea lilupunde oricărei încercări de amestec străin în România şi a respinge amestecul în România, de destabilizare, de a abate poporul de pe calea dezvoltării socialiste!

Iată, tovarăşi, acesta este, pe scurt, obiectul acestei scurte telecon-Irrinţe, dar care vreau să înţelegeţi că are loc într-o situaţie deosebită l Trebuie să luăm măsuri cu toată fermitatea!

Dacă aveţi ceva de întrebat? Sau de spus? Este clar, tovarăşi? Vă jfig, atunci, aşezaţi-vă, chemaţi unităţile de Interne, Armata, Biroul judeţean, activul şi stabiliţi măsurile care se impun astăzi! Nu amă-M.îţi pentru mâine! Să organizaţi grupe de patrulare comune, formule din unităţile de Miliţie, de Securitate şi Armată, cu organizaţii tir partid şi de UTC, cu grupele de Gărzi Patriotice, cu organizaţiile dr tineret, cu tineretul, cu activiştii de partid, bine verificaţi, cu pl i iţie fermă, activă, instruiţi bine! Şi aceasta nu pentru o zi! Aceasta (H’ntru perioada până când se va revoca acest ordin! Va rămâne în vigoare, practic, până după Anul Nou.

La fel în întreprinderi, în comune, peste tot, asigurând desfăşu (iirra normală a activităţii de producţie, realizarea în mai bune conillţiuni a planului, a tuturor măsurilor. Daţi o ripostă fermă tuturor i şi unilor provocatoare din partea oricui ar fi aceasta!

Dacă aveţi ceva de întrebat, întrebaţi! încă o dată întreb: aveţi ipra de spus? Nu?! Orice problemă se iveşte,

imediat trebuie să importaţi. Nu amânaţi, iar dacă s-a ivit o problemă, să luaţi măsuri, din de raportat – orice problemă, orice problemă se iveşte!

Nimeni nu trebuie să acopere nimic! Absolut sub niciun (Un tiv!

Vă mai întreb o dată, tovarăşi, dacă aveţi ceva de spus sau de întrebat ceva. Nu? Atunci, tovarăşi, cu aceasta am încheiat telecontiiinţa şi vă rog treceţi imediat la măsuri ferme în sensul celor ce HIII spus. Spor la muncă!

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Stenograma teleconferinţei din 20 decembrie 1989, ora 18.00

Teleconferinţa a fost prezidată de tovarăşul NICOI 11 CEAUŞESCU. Au participat tovarăşii: Elena Ceauşescu, Constantin Dăscălescu, Manea Mănescu, Gheorghe Rădulescu, hm Radu, Constantin Radu, Silviu Curticeanu, Vasile Milea, Viniit Bărbulescu.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Începem teleconferinţa.

Bună seara, tovarăşi. Doresc, foarte pe scurt, să mă relei I nou la evenimentele care au fost la Timişoara şi care, de fapt, nu HM încetat. În seara aceasta, mă voi adresa, prin posturile de radm» 1 televiziune, întregii naţiuni în legătură cu această problemă.

Este necesar să se explice tuturor cetăţenilor, încă în această sr.ni că toate aceste incidente grave de la Timişoara au fost organi. ilr fi dirijate de cercurile revanşarde, revizioniste, de serviciile de a i HI I străine, cu scopul clar de a provoca dezordine, de a destabili. I MIH aţia din România, de a acţiona în direcţia lichidării indepenilin i şi integrităţii teritoriale a României.

De altfel, cercurile din Budapesta au şi făcut declaraţii în ace. i-i» privinţă. Este acum pe deplin clar că toate acestea au fost miiiui pregătite şi au avut un scop

bine stabilit. Aşa se şi explică.1 toate eforturile făcute de organele locale, de unităţile de ordinii fi de Armată de a linişti lucrurile, nu au dus la rezultate. Dimpoli n i aceste cercuri, aceste grupări organizate au intensificat acuunti lor antinaţionale. Aceasta a făcut necesar ca unităţile mili ta iv 1 l ordine să intervină pentru apărarea ordinii, a bunurilor or. r.nl" Timişoara, îndeplinindu-şi obligaţiile şi răspunderile prevănh li Constituţie şi legile ţării.

ANEXE

Trebuie să se atragă atenţia tuturor, nu numai comuniştilor, dar tuturor oamenilor muncii că campania declanşată imediat de liferite cercuri, începând cu Budapesta, demonstrează cu putere – Inclusiv declaraţiile preşedintelui Statelor Unite ale Americii – acest lucru. Chiar preşedintele Statelor Unite ale Americii a declarat că a discutat de problemele României cu Gorbaciov, la Malta. Gorbaciov HU a zis nimic, ceea ce înseamnă că l-a aprobat. Acum, după declanşarea atacurilor Statelor Unite împotriva Kiâpublicii Panamá, reiese clar că şi evenimentele acestea, de la noi, l, îi parte din planul mai general împotriva statelor care îşi apără Independenţa, integritatea şi suveranitatea şi nu doresc să capituleze în faţa dictatului cercurilor imperialiste reacţionare, a celor care var să lichideze independenţa şi integritatea teritorială a statelor. I Toate acestea impun, tovarăşi, din partea tuturor cetăţenilor, a hituror oamenilor de bună-credinţă, o întărire a independenţei şi suveranităţii, un răspuns ferm tuturor acelora care, în slujba difeiilelor cercuri străine, acţionează împotriva intereselor poporului rumân.

Este necesar să facem totul ca însăşi oamenii muncii, toţi cetă (erai din toate domeniile, să dea ei răspuns şi să acţioneze pentru a neutraliza orice acţiuni îndreptate împotriva dezvoltării socialiste, ţ Independenţei, a liniştii

poporului nostru.

Este necesar ca imediat, chiar înainte de a vorbi eu la radio şi televiziune, să discutaţi aceste probleme, să organizăm – după cuvântul meu la televiziune, chiar începând din această seară – şi mâine, în întreprinderi, adunări, unde să se adopte moţiuni de condamnare I «celora care s-au pus în slujba străinătăţii, a cercurilor străine, de fcâl rare a independenţei şi suveranităţii României. F În mod corespunzător trebuie să întărim măsurile de ordine în Bute domeniile de activitate. În toate unităţile să se organizeze, din rândul oamenilor muncii, grupe speciale de apărare a ordinii, întreprinderilor, a instituţiilor, pentru a nu fi necesar să se apeli o la unităţile militare decât în condiţiuni deosebite şi numai cu» probarea corespunzătoare.

Desigur, acelaşi lucru trebuie discutat cu toţi, inclusiv în Armată, pentru că trebuie să înţeleagă bine că ea are astăzi marea răspundere, în faţa poporului, de a apăra şi respinge orice acţiuni care sunt

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Împotriva independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriali i liniştii, a construcţiei socialiste în ţara noastră.

Cel mai bun răspuns trebuie să fie activitatea de realizare, în bune condiţiuni, a planului în toate domeniile de activitate, tic, i demonstra că întregul popor este ferm hotărât, respingând om. provocări ale cercurilor reacţionare – care din păcate, mai găs sprijin în unele elemente trădătoare, huliganice, declasate –, să ni gurăm dezvoltarea patriei noastre pe calea socialismului, realiz. i HM programelor adoptate de Congresul al XIV-lea al partidului.

Iată, tovarăşi, ceea ce am vrut să spun în această scurtă teleo HI ferinţă. Dacă aveţi ceva de întrebat sau de spus, tovarăşi, vă rog spuneţi. Nu aveţi întrebări, nu aveţi

vreo problemă deosebii, i le ridicat?

Tov. Ion Traian Ştefănescu (Dolj):

Să trăiţi, tovarăşe secretar general, sunt primul-secretar.il Comitetului Judeţean de Partid Dolj. Dacă ne-aţi putea spune c. nu în jurul cărei ore veţi vorbi la posturile de radio şi televiziune, pen 1111 a putea organiza noi, în mod corespunzător, vizionarea.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Voi vorbi la deschiderea emisiunii de televiziune, la ora I 9.011

Tov. Elena Ceauşescu:

Nu s-a înţeles acest lucru…

Tov. Ion Traian Ştefănescu:

Am înţeles. Să trăiţi.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Mai sunt ceva întrebări? Dacă nu mai sunt, atunci vă rog să trei-ţi la măsurile necesare şi spor la muncă!

Stenografa a consemnat şi ce a mai zis Nicolae Ceauşescu către cei ilni jurul său, după încheierea teleconferinţei.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Noi va trebui să dăm la radio şi ceea ce a spus Bush că a discul. n despre situaţia din România cu Mihail Gorbaciov, la Malta. Să d. ui, aceasta după ce dăm ştirea în legătură cu intervenţia din Repu Mit

ANEXE

mama. Reiese clar, chiar din declaraţia lui Bush, că a discutat despre situaţia din România, că trebuie să se ia unele măsuri împotriva României. Bush a declarat că a discutat cu Gorbaciov la Malta acest lucru, iar Gorbaciov a ascultat fără să dea niciun răspuns. De fapt, a fost de acord. Gorbaciov a spus că nu a dat niciun răspuns.

I Stenograma iniţială a fost predată lui Iamandi Gheorghe la data de V decembrie 1989, în două

exemplare. Stenografiat şi transcris: Ionescu Waria şi Stanciu Ileana. Stenograma a fost refăcută la 4 ianuarie 1990, la.ir «20.50, la Ministerul Apărării Naţionale.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Cuvântarea lui Nicolae Ceauşescu la TVK din 20 decembrie 1989, ora 19.00

Declaraţia televizată a durat circa 10 minute, însă a fost o parte din mesajul pregătit pentru popor. Cuvântarea integrali) ti fost publicată în „Scânteia" de a doua zi.

Dragi tovarăşi şi „pretini", cetăţeni ai Republicii Socialiste România.

Mă adresez, în această seară, întregului popor al patriei no. r lit socialiste, în legătură cu evenimentele grave care au avut Im în ultimele zile, la Timişoara.

În zilele de 16 şi 17 decembrie, sub pretextul împiedicării, i îi căni unei sentinţe judecătoreşti legale, câteva grupuri de elemniit huliganice au organizat o serie de manifestări şi incidente, trei.in 1 la atacarea unor instituţii de stat, distrugând şi jefuind o sei n.1 clădiri, de magazine, de clădiri publice, iar în ziua de 17 decenii şi-au intensificat activitatea împotriva instituţiilor de stat şi de p. u tid, inclusiv a unor unităţi militare.

Din desfăşurarea evenimentelor şi din declaraţiile unor p. ticipanţi la aceste evenimente, aceste grupuri aveau scopul 1. provoca dezordine şi distrugerea instituţiilor şi bunurilor genenili ale oraşului şi de a da semnalul unor asemenea acţiuni şi în un centre.

Populaţia din Timişoara cunoaşte şi a văzut toate aceste de Im geri de tip fascist care au avut loc. Cu toate insistenţele depuse, şi nu de două zile, de organele politice, de partid, de consiliul popul. u i conducerile întreprinderilor şi de organele de ordine, aceste grupui au continuat şi şi-au intensificat activitatea de distrugere, de al.n.n. a instituţiilor, a magazinelor, inclusiv a unor unităţi

militare în aceste împrejurări grave, în seara zilei de 17 decembrie iun I atacate, unităţile militare au răspuns prin focuri de averlisim i

ANEXE

Împotriva celor care au continuat să acţioneze împotriva unităţilor militare şi instituţiilor de stat şi politice.

I Deoarece acţiunile grupurilor antinaţionale, teroriste au continuat, conform Constituţiei şi în conformitate cu legile ţării, unităţile militare au fost obligate să se apere, să apere ordinea şi bunurile întregului oraş. De fapt, să apere ordinea în întreaga ţară. I Organele de ordine şi procuratura au efectuat şi continuă să efectneze cercetările corespunzătoare pentru a stabili cauzele şi vinovaţii acestor acte cu caracter net fascist, provocator, de distrugere.

Din datele de care se dispune până în prezent, se poate declara, III deplină certitudine, că aceste acţiuni cu caracter terorist au fost nrganizate şi declanşate în strânsă legătură cu cercuri reacţionare, imperialiste, iredentiste, şoviniste şi cu serviciile de spionaj din diferite ţări străine.

I Scopu 1 acestor acţiuni antinaţionale provocatoare a fost acela de a provoca dezordine în vederea destabilizării situaţiei politice, economice, de a crea condiţiile dezmembrării teritoriale a României, distiugerii independenţei şi suveranităţii patriei noastre socialiste.

Nu întâmplător, posturile de radio de la Budapesta şi din alte ţări nu declanşat, încă în cursul acestor acţiuni antinaţionale, teroriste.

O campanie deşănţată, de ponegrire, de minciuni împotriva ţării noastre.

1 Scopul – repet, după datele pe care le avem până acum şi din poziţia luată de cercurile revizioniste, revanşarde, de cercuri imperialiste din diferite ţări – este

acela de a distruge independenţa, integritatea, de a opri cursul dezvoltării socialiste a României, de îi întoarce România înapoi sub dominaţie străină, de a lichida dezvoltarea socialistă a patriei noastre.

În faţa acestei situaţii deosebit de grave, este necesar să acţionăm

III deplină unitate, cu toate forţele, pentru apărarea independentei, integrităţii şi suveranităţii României, de a asigura dezvoltarea i instrucţiei socialiste în patria noastră. Mă adresez cetăţenilor din Timişoara cu chemarea de a da dovadă de înaltă răspundere şi de îi face totul pentru liniştea şi ordinea oraşului lor, de a contribui la liniştea şi ordinea în întreaga ţară.

Doresc să declar cu toată răspunderea că unităţile armatei noas11 e, care au misiunea apărării independenţei şi suveranităţii patriei.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

a cuceririlor revoluţionare, au dat dovadă de multă, foarte muli răbdare.

Nu au răspuns, chiar atunci când soldaţii şi ofiţerii au fost loviţ ci numai atunci când situaţia a ajuns de aşa natură încât au la atacaţi de bandele teroriste şi au fost puse în pericol instituţiil fundamentale, ordinea din judeţ.

Armata şi-a îndeplinit pe deplin datoria faţă de patrie, faţa d popor şi faţă de cuceririle socialismului! Dacă armata şi unită ţi li d ordine nu şi-ar fi îndeplinit datoria şi răspunderea faţă de palm faţă de popor, ar fi însemnat să nu răspundă jurământului, să ia îndeplinească prevederile Constituţiei ţării de a acţiona cu ferii n I. I în apărarea cuceririlor socialiste, a cuceririlor întregului popm, independenţei, integrităţii şi a suveranităţii României.

În acest fel, trebuie de altfel, să acţioneze orice cetăţean al pali îi noastre în apărarea socialismului şi a

independenţei ţării!

Continuarea discursului, în „Scânteia” din 21 decembrie 1989

Vreau să declar deschis că nu aş răspunde încrederii acordau de popor dacă nu aş face totul pentru a apăra integritatea, indepnidenţa, suveranitatea României, dreptul deplin al poporului noim de a-şi hotărî dezvoltarea în mod independent, fără niciun anir-l, din afară.

Campania declanşată de diferite cercuri şi guverne împolin României demonstrează cu putere că aceste acţiuni au fost din I nu şi bine pregătite.

Se pune pe drept cuvânt întrebarea: de ce acele cercuri im prii i liste şi guverne, care fac tot felul de declaraţii împotriva RomanH nu au spus niciodată nimic în legătură cu evenimentele foarte j – i din diferite ţări, din ultimul timp?

Reiese cu toată claritatea că această campanie împotriva Roii i, face parte dintr-un plan mai general împotriva independenţi i-a suveranităţii popoarelor – a acelor popoare care nu vor dom i n. i u străină şi sunt gata să-şi apere cu orice preţ, inclusiv cu ai în i mână, independenţa, dreptul la o viaţă liberă.

ANEXE

j: Cu toţii ne reamintim de poziţia fermă a întregului nostru popor în 1968, împotriva invaziei Cehoslovaciei şi pentru apărarea independenţei României. Acum se poate afirma că este o situaţie asemănătoare, sau chiar mai gravă. De aceea, se impune să acţionăm cu întreaga răspundere pentru a respinge orice atacuri împotriva României, a construcţiei socialiste din patria noastră!

Regretăm foarte mult că s-a ajuns la o asemenea situaţie, dar aceasta nu se datorează organelor de ordine şi unităţilor militare, i are timp de două zile au dat dovadă de maximă răbdare şi îngăduinţă faţă de acţiunile

elementelor teroriste, fasciste din Timişoara, ci (colora care s-au pus în slujba agenturilor străine şi care au acţionat în mod premeditat şi bine pregătit pentru declanşarea acestor grave Incidente de la Timişoara!

Mă adresez tuturor organelor şi organizaţiilor de partid, comuniştilor, organizaţiilor U.T.C., sindicatelor şi tuturor sindicaliştilor, I irganizaţiei Democraţiei şi Unităţii Socialiste, tuturor organelor şi organizaţiilor obşteşti pentru a acţiona, în deplină unitate, în aceste împrejurări grele, pentru a asigura respingerea oricăror acţiuni împotriva patriei noastre socialiste, pentru a asigura dezvoltarea muncii paşnice, de realizare a hotărârilor Congresului al XIV-lea iil partidului!

Mă adresez tuturor cetăţenilor patriei noastre, fără deosebire de naţionalitate, cu chemarea de a da dovadă de o înţelegere deplină a situaţiei grave care s-a creat prin acţiunile teroriste de la Timişoara fi de a acţiona, în deplină unitate şi solidaritate, pentru apărarea (Hicialismului, de a face totul pentru a nu se mai permite să se repete (Hemenea stări de lucruri!

Societatea noastră asigură condiţii de participare deplină a luluror cetăţenilor ţării, a tuturor categoriilor sociale la întreaga viaţă politică, la conducerea întregii societăţi. Sunt create cele mai largi posibilităţi ca, în cadrul democraţiei noastre muncitoreşti-revoluţionare, să dezbatem şi să soluţionăm, în deplină unitate, toate problemele privind viaţa, munca, bunăstarea întregii naţiuni, dar fi independenţa, suveranitatea şi integritatea patriei.

Este necesar să respingem cu hotărâre orice acţiuni îndreptate împotriva patriei, a poporului nostru, constructor paşnic al socia

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

lismului, a independenţei, a construcţiei noii

orânduiri sociale.ir în România!

Să acţionăm cu întreaga răspundere faţă de prezentul şi vi i lom l socialist al patriei noastre, pentru a asigura munca şi liniştea 111I111 gului nostru popor!

Este de datoria tuturor cetăţenilor Republicii Socialiste Rom, i111.1 să acţioneze cu toate forţele împotriva tuturor celor care, în ştiiţi diferitelor interese străine, a serviciilor de spionaj, a cercu ritul imperialiste reacţionare, îşi vând ţara pentru un pumn de doimi sau alte valute.

Trebuie să dăm o ripostă hotărâtă împotriva celor care voi i dezmembreze România, să lichideze integritatea şi independent i patriei noastre!

Este necesar să sprijinim în ori ce împrejurări – armata no, e.li i apărătoare de nădejde a independenţei, suveranităţii şi integi îl ţii ţării, a construcţiei socialiste, a vieţii paşnice a întregii no. e.in naţiuni!

Să acţionăm în aşa fel pentru a nu fi necesară intervenţia arm. ilel Dar, în acelaşi timp, să nu se admită, în nicio împrejurare, ca arm. îi t să fie atacată, să nu admitem ca ea să fie oprită să acţionezeâmpol în i celor care creează dezordine, a celor care împiedică activitatea i munca paşnică a poporului!

Adevărata libertate, adevăratul umanism înseamnă a asip.in dezvoltarea socialistă a patriei, bunăstarea întregii naţiuni, a.1 –, i gura independenţa, integritatea ţării şi a-i demasca pe toţi acei. i ian acţionează – indiferent sub ce forme – împotriva intereselor pali n-a independenţei, a socialismului în România.

Înţelegând bine gravitatea evenimentelor petrecute la Tim i şi u 11 aceste acţiuni dirijate şi organizate împotriva patriei noastre, doi e* să asigur întregul nostru popor, întreaga noastră naţiune, că ai. îi organele de stat, cât şi organele de partid vor face totul şi vor ai cu întreaga

răspundere pentru a soluţiona problemele în deplini colaborare cu toţi oamenii muncii, cu toţi cetăţenii patriei tre’, pentru a face totul ca programele măreţe de făurire a sociei. M” socialiste multilateral dezvoltate să fie realizate în cele mai Iun. condiţii.

ANEXE

I Doresc să declar, în această seară, în faţa întregii noastre naţiuni că, în ce mă priveşte, ca fiu devotat al poporului, în munca şi răspunderile încredinţate de partid şi popor, voi acţiona în orice împrejurări în interesul poporulu i, pentru bunăstarea şi fericirea sa, în interesul construcţiei socialiste, al independenţei şi suveranităţii ili îi! Nu am şi nu voi avea niciodată nimic mai presus decât poporul, patria, integritatea României şi socialismul!

I Cel mai bun răspuns pe care îl putem da cercurilor reacţionare, Icelora care doresc să distrugă independenţa şi să oprească con-I rucţia socialistă în România este unitatea noastră, a tuturor, a întregii naţiuni, îndeplinirea în cele mai bune condiţii a programelor de dezvoltare social-economică, de înaintare fermă a patriei noastre, lllieră şi independentă, pe calea socialismului, acţionând cu toată hotărârea pentru pace şi colaborare, pe principiile deplinei egalităţi ui drepturi cu toate naţiunile lumii!

I Mă adresez tuturor cetăţenilor patriei noastre cu chemarea de al. i dovadă de înalt spirit patriotic şi revoluţionar, de a înţelege că de întâmplate la Timişoara constituie acţiuni organizate din timp! cercurile reacţionare, de agenturile de spionaj străine, care au Iniţiat toate acestea împotriva patriei noastre. i s-a acţionăm cu toată răspunderea în aşa fel ca nicăieri în ţara finastră să nu se mai poată organiza şi să nu se mai producă asemenea situaţii.

Este necesar, dragi tovarăşi şi prieteni, cetăţeni ai Republicii Hncialiste România, să dăm dovadă de marea

răspundere şi înţelepciune a poporului nostru, care în cele mai grele timpuri a dat mari (mfe. Mulţi dintre cei mai înaintaţi fii ai naţiunii noastre şi-au dat viaţa pentru independenţa, pentru bunăstarea, pentru integritatea prii şi construcţia socialismului în România. Nu trebuie să existe nimic care să împiedice acţiunea noastră hotărâtă pentru a servi M «porul, socialismul, viitorul luminos al patriei noastre, al naţiunii Boostre!

„Vă adresez, dragi tovarăşi şi prieteni, dragi compatrioţi, chemafrn de a întări colaborarea şi unitatea, de a face totul pentru libertatea, pentru construcţia socialismului, pentru bunăstarea poporului, pentru integritatea şi independenţa României!

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Discursul lui Ceauşescu la mitingul din 21 decembrie 1989, ora 12.30

Barbu Petrescu, primarul Capitalei:

Stimaţi Tovarăşi!

Vă rog să-mi îngăduiţi să adresez, din inimă, rugămintea di-.1 lei cuvântul la această mare adunare populară a oamenilor murii 11 din Capitală, a mult iubitului şi stimatului conducător de partid 1, 1» ţară, a eminentului revoluţionar patriot, care de peste şase doi onn şi-a dărui t întreaga activitate binelui, prosperităţii patriei, libe 11.1111 independenţei depline a României Socialiste, secretarul general i partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşi 11

Nicolae Ceauşescu:

Dragi tovarăşi şi „pretini”, cetăţeni ai capitalei Rom.ml «socialiste.

Doresc în primul rând să vă adresez dumneavoastră, particip».

ţilor la această mare adunare naţională, tuturor locuitorilor în 1

piului Bucureşti, un salut călduros, revoluţionar, împreună eu. mai bune urări de succes în toate domeniile de activitate.

Se scandează: „Uraaa! Uraaa! Ceauşescu şi poporul!”

Nicolae Ceauşescu:

Doresc, de asemenea, să adresez mulţumiri iniţiatorilor şi 1 n nizatorilor acestei mari manifestări (încep urletele din Piaţă) popul din Bucureşti, considerând aceasta ca o...

Se sparge mitingul şi Ceauşescu dă din mână debusolat. În sputeh Im pe balcon, apropiaţii intră în sediu.

În ziarul „Scânteia” din 22 decembrie 1989, la cuvântarea lui!...» şescu apare – în locul îndemnurilor la linişte – un text care nu u» 1 rostit niciodată de „Nea Nicu”. Este un text de umplutură, astfel în ti

ANEXE

ai ziar totul să arate normal. Fără huiduieli şi fără gesturi disperate ale (umplului dictatorial.

Nicolae Ceauşescu:

I... expresie a hotărârii întregului nostru popor, de a acţiona cu luată puterea, în strânsă unitate, în jurul partidului, pentru apărarea independenţei, integrităţii şi suveranităţii României. Aceasta II instituie una din problemele fundamentale ale întregii noastre naţiuni.

I în realitate, a fost un dialog haotic, din balcon către... nimeni.

O voce şi Elena Ceauşescu:

Hai în sediu!

Nicolae Ceauşescu:

I Ce e? Nu, mă. Ho! Alo! Alo! Alo!

Elena Ceauşescu:

Linişte! Linişte!

Nicolae Ceauşescu:

A-lo! A-looo!
Elena Ceauşescu:
Linişte! Linişte!
Nicolae Ceauşescu:
[Stai puţin. Alo!
Elena Ceauşescu: Alo!
Nicolae Ceauşescu:
Alo! Tovarăşi! Alo! Aşezaţi-vă liniştiţi. Tovarăşi!
Elena Ceauşescu:
Staţi liniştiţi!
Nicolae Ceauşescu:
I Tovarăşi!
SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR
Elena Ceauşescu:
Alo!
Nicolae Ceauşescu:
Tovarăşi, aşezaţi-vă liniştiţi! Alo!
Elena Ceauşescu:
Staţi liniştiţi, oameni buni!
Nicolae Ceauşescu:
Tovarăşi, aşezaţi-vă liniştiţi!
Elena Ceauşescu:
Alo! (Bate în microfon.)
O voce de la tribună:
Staţi pe loc, tovarăşi! Staţi pe loc!
Elena Ceauşescu:
Alo, linişte! Tovarăşi, ce e cu voi? Staţi liniştiţi! (Se aud huidiili îi din Piaţă.) Linişte! Nu auziţi?
Nicolae Ceauşescu:
Tovarăşi, aşezaţi-vă liniştiţi la locurile voastre! (Apoi le şdplebeelor de lângă el: „Asta e o provocare”.) Alo!
Elena Ceauşescu:
Aşezaţi-vă liniştiţi! Staţi liniştiţi!
Nicolae Ceauşescu:

Cetăţeni ai Capitalei…

O voce de la tribună:

Veniţi înapoi, tovarăşi!

Nicolae Ceauşescu face semn, exasperat, să nu se mai bage ninw dintre cei aflaţi la balcon.

Elena Ceauşescu:

Staţi liniştiţi! Staţi liniştiţi! (Către Nicolae Ceauşescu: „Vorbe-l. Vorbeşte-lel”) Alo!

Din acest punct, discursul este publicat şi în „Scânteia” de a doini

ANEXE

Nicolae Ceauşescu:

Încă o dată, doresc să subliniez că trebuie să demonstrăm cu toată puterea, forţa şi unitatea, în apărarea independenţei, integrităţii şi suveranităţii României. Aceasta constituie una din problemele fundamentale…

În primele rânduri din piaţă: „Uraaa!” în rest, huiduieli.

Nicolae Ceauşescu:

Doresc să vă informez pe dumneavoastră de o importantă hotărâre adoptată, în această zi, de Comitetul Politic Executiv, privind nivelul de trai al oamenilor muncii. Am hotărât în această dimineaţă la începând de la 1 ianuarie să majorăm, în cursul anului viitor, retribuţia minimă de la 2000 de lei la 2.200 de lei.

„Uraaa! Ceauşescu şi poporul!”

Nicolae Ceauşescu:

De această majorare importantă vor beneficia peste 1.500.000 de oameni ai muncii. Tot de la 1 ianuarie, vom majora alocaţiile pentru copii, între 30 şi 50 de lei, în funcţie de numărul de copii şi retribuţia oamenilor muncii, ceea ce constituie un ajutor puternic pentru circa 4.400.000 de copii ai patriei noastre.

[„Ceauşescu, PCR!”

Nicolae Ceauşescu:

De asemenea... (se aud zbierete) ... se vor introduce indemnizaţii de naştere, de 1.000 de lei, pentru toate femeile, cu începere de la primul Copil, iar în continuare, pentru femeile care nasc doi sau mai mulţi t opii, va fi de 2000 de lei pentru fiecare copil, ceea ce constituie, de ttsemenea, un puternic stimulent, un ajutor pentru mamele, pentru femeile patriei noastre.

Aplauze. „Uraaa! Uraaa!”

Nicolae Ceauşescu:

Am hotărât să majorăm pensiile minime de la 800 la 900 de lei. Am hotărât, totodată, ca pensia de urmaş să fie majorată cu 100 de lei. Vom creşte, de asemenea, ajutorul social de la circa 500 la Kl) () de lei, ceea ce vom asigura în acest fel condiţiuni bune, corespunzătoare, de muncă şi viaţă pentru toţi cetăţenii patriei noastre.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Aceste măsuri demonstrează cu putere că, pe măsura dezvolt. nil economiei, facem totul pentru a asigura ridicarea continuă a nivel n lui de trai, material şi spiritual, al poporului, în spiritul hotărâi ilm Congresului Partidului.

„Uraaa! Uraaa!”

Nicolae Ceauşescu:

În ceea ce priveşte evenimentele de la Timişoara... Am voil îl despre ele aseară. Apare tot mai clar că este o acţiune conjuga tă a ce i curilor care vor să distrugă integritatea şi suveranitatea României să oprească construirea socialismului, să pună din nou sub slăp. i nire străină poporul nostru. De aceea, trebuie să apărăm, cu lo. În forţele, integritatea şi independenţa României.

„Uraaa! Uraaa! Ceauşescu, pace!”

Nicolae Ceauşescu:

Cred că sunt, printre dumneavoastră, mulţi care îşi

reaminic de marea manifestare din 1968, pentru apărarea independenţi României. Fermitatea, unitatea poporului nostru au asigurat unic pendenţa şi construcţia mai departe a socialismului în Români. i I acum trebuie să acţionăm, în deplină unitate, cu fermitateâmpoh c. tuturor celor care acţionează în slujba diferitelor servicii de spion if şi cercuri imperialiste pentru a împărţi din nou România, pentru i înrobi poporul nostru! Cunoaşteţi ce au făcut şi spuneau m-a în l.1 noştri: „Murim mai bine-n luptă, cu gloria deplină, decât să ilm sclavi iarăşi pe vechi' nost pământ!" Şi trebuie să luptăm, să fi.11 m liberi şi independenţi!

„Ceauşescu, România, stima noastră şi mândria! Ovin... România..."

Nicolae Ceauşescu:

Este necesar, mai mult decât oricând, să acţionăm în spiritul democraţiei noastre muncitoreşti, să dezbatem cu deplină r.v.

dere toate problemele privind dezvoltarea societăţii noastre „n... 1 permanent în vedere că tot ceea ce realizăm în România Inimii să asigure bunăstarea poporului, că socialismul îl construim 11

ANEXE

poporul şi pentru popor, că trebuie, în orice împrejurări, să asiguram integritatea şi independenţa României!

K „Uraaa! Uraaa! Vom munci şi vom lupta, ţara o vom apăra!"

Nicolae Ceauşescu:

fi Unii ar dori din nou să se reintroducă şomajul, să se reducă nivelul de trai al poporului şi, cu scopul deschis formulat, să dezmembreze România, să pună în pericol însuşi viitorul poporului şi noţiunii noastre independente.

k „Ceauşescu, PCR! Uraaa!" Nicolae Ceauşescu:

Dragi tovarăşi, cel mai bun răspuns pe care trebuie să-l dăm te unitatea tuturor oamenilor muncii, a întregii naţiuni, acţiunea Ier mă de a realiza programele de dezvoltare socială a patriei şi tli ridicarea continuă a nivelului de trai, material şi spiritual, al poporului. De noi depinde ca România să rămână încontinuu o ţară liberă, independentă, constructoare a socialismului. Şi doresc să inelar şi aici că vom face totul pentru a apăra integritatea şi suvei. iniţiatea României, libertatea şi viaţa poporului nostru, bunăstarea întregii naţiuni!

„Vom munci şi vom lupta, ţara o vom apăra!”

Nicolae Ceauşescu:

f să acţionăm cu întreaga răspundere şi să demonstrăm forţa şi ipacitatea oamenilor muncii din Capitală, a întregii naţiuni, perii ti dezvoltarea patriei noastre, pentru bunăstarea şi independenţa naţiunii! Vă doresc succese în întreaga activitate! Unitate şi acţiune (l rână împotriva tuturor acelora care vor să distrugă independenţa şi meialismul în România! Aceasta este obligaţia noastră, a tuturor!

I „Vom munci şi vom lupta, ţara o vom apăra!”

Nicolae Ceauşescu:

f Organizaţi în toate întreprinderile, peste tot, grupe de ordine, H.ifupe de apărare a socialismului, a tot ceea ce am realizat, a independenţei ţării. Cu toţii să acţionăm în slujba poporului, a independenţei, a socialismului!

Q „Ceauşescu şi poporul! Ceauşescu, RSR!” Aplauze prelungite.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Stenograma teleconferinţei din 21 decembrie 1989, ora 18.00

Participanţi: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, Mâni n Mănescu, Emil Bobu, Silviu Curticeanu, Vasile Bărbulescu, hm Radu, Vasile Milea, Tudor Postelnicu,

Iulian Vlad şi prim-secrcim n PCR din toate cele 40 de judeţe.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Începem teleconferinţă. Bună seara, tovarăşi!

Vreau să mă refer la câteva probleme care au intervenit piei acum şi care demonstrează că avem de-a face cu o acţiune organi.il 1 şi dirijată, cu orientare precisă de destabilizare şi îndreptată împol 11 * i integrităţii şi independenţei României. Nu mai există nici co. i mu mică rezervă în privinţa aceasta. Scopul este că, folosind agenţi IM, 1. care dispun şi tot felul de cercuri reacţionare, ei se îndreaptă în primul rând spre tineret, spre a-l influenţa şi a-l atrage în diferite acinin pentru a-şi putea realiza obiecti vele.

În această situaţie, este necesar să decretăm o mobilizare gen. rală, a întregului activ de partid şi de stat şi a tuturor forţelor no. r.lu de Interne – Miliţie, Securitate inclusiv a unităţilor militare

Trebuie să demascăm şi să respingem cu hotărâre aceeaşi. i i une şi să o lichidăm. Nu se poate pune decât problema lichid, ti 11… cel mai scurt timp a acestor acţiuni conjugate împotriva integni 1111 independenţei, a construcţiei socialiste, a bunăstării poporului

Trebuie discutat deschis cu toţi membrii partidului, cu toţi niiin citorii despre această acţiune, care va împinge ţara noastră înapoi I.» şi-ar atinge obiectivele – şi ar lichida integritatea teritorială, nivelul trai, perspectivele dezvoltării socialiste a ţării. De aici, necesit. Ui t ca întregul partid, toţi oamenii muncii să acţioneze cu deplin. i i, i pundere pentru apărarea avuţiei naţionale, a fiecărei întreprinde) i-a fiecărei instituţii, a bunurilor întregului popor, pentru apăi.m

ANEXE

Integrităţii ţării. Să se constituie grupe de apărare a

bunurilor întregului popor, a oraşelor, a socialismului, a independenţei şi suveranităţii ţării, bazate pe grupele patriotice, dar cuprinzând pe cei mai buni activişti de partid, pe cei mai buni oameni ai muncii din toate ilomeniile. Nu trebuie să existe secţie sau întreprindere în care să nu MC fi constituit aceste grupe.

Oricine ridică probleme, le poate discuta în întreprindere, la condiliul de conducere, poate primi răspuns, dar orice încercare de a Organiza acţiuni împotriva intereselor poporului trebuie lichidată în întreprindere. Oricine acţionează, acolo trebuie să-şi rezolve problemele. Nimeni nu trebuie să mai iasă din întreprindere în scopul Activităţilor duşmănoase, antisocialiste, în slujba cercurilor reacţionare de orice fel! Aceasta este problema numărul unu.

Nu am acţionat şi realitatea demonstrează că nu am pus în mod corespunzător ordine în această privinţă, că nu este bine înţeleasă această problemă. Imediat trebuie mers în întreprinderi şi discutat acolo, chiar şi în întreprinderile în care sunt probleme. Trebuie să realizăm în întreprinderi aceste detaşamente de apărare sau grupe le apărare.

Cu întregul partid trebuie discutat clar. Acum se verifică calitatea ill membru de partid. Cei care nu vor acţiona în apărarea socialismului, a independenţei şi suveranităţii, nu pot să mai rămână membri ai partidului. Trebuie să discutăm cu toată hotărârea problema aceasta. Partidul este un partid de luptă, revoluţionar, şi acum toţi trebuie să ne apărăm ţara, să apărăm socialismul. Aceasta este chemarea pentru toţi comuniştii, pentru toţi oamenii muncii, acesta este astăzi interesul miprem. Trebuie spus deschis oamenilor acest lucru.

În acelaşi spirit, trebuie să se treacă imediat la o discuţie clară cu „fganizaţia tineretului comunist. Nu poate fi membru al tineretului i omunist acela care nu se

încadrează în grupele de apărare sau în ili taşamentele de apărare şi care nu acţionează cu toate forţele pentru A-şi îndeplini răspunderile pe care le are.

Trebuie să se treacă cu hotărâre la lichidarea oricăror manifestări din rândul tineretului! Trebuie discutat foarte serios, de asemenea, a organizaţiile de femei, cu toţi cetăţenii. Aceasta este problema Mntrală.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Repet încă o dată: nu există decât o singură cale – lupta. Trebu să lămurim oamenii, care au fost înşelaţi şi sunt înşelaţi de gurile şi agenturile străine, dar să vorbim deschis şi să izolăm actgrupări, care trebuie să fie demascate cu toate forţele. Acţionaţi, dn în comun. Baza trebuie să fie grupele sau detaşamentele de apăi. u a proprietăţii şi avuţiei întregului popor, a socialismului şi imli pendenţei, a suveranităţii ţării. Aceste măsuri trebuie să se înde 1 neascâ începând din această seară, când trebuie să fie create lo.il aceste grupe.

Pe toate liniile, în presă, chiar de mâine trebuie să apară I «constituirea acestor grupe şi chemarea la ordine, la asigurarea dil şurării normale a întregii activităţi.

Conlucraţi strâns cu organele Ministerului de Interne, cu un II. ţi le militare – acolo unde există acestea –, dar, repet, trebuie să pu ne i accentul ferm şi hotărât pe organizarea grupelor sau detaşamen I r I de apărare. Sau, mai precis, a detaşamentelor de luptă şi de apărau avuţiei întregului popor, a ordinii şi liniştii în oraşe, a indepenc 11 111 şi suveranităţii ţării, care este obligaţia supremă a fiecărui cel. În n al Republicii Socialiste România!

Trebuie să luăm măsuri ferme şi bine pregătite. Acestea. un detaşamente de luptă şi acţiune. Ele, cu forţe proprii, trebu nasigure ordinea în întreprinderi şi în oraşe şi să fie doar sprijinii, acolo unde este necesar, de unităţile Ministerului de Interne i.îi unităţile militare.

Să se folosească toate mijloacele şi, dacă cineva este lovit, I n IHII să răspundă cu două lovituri, nu trebuie să întoarcă şi celăla 11 oh. Cine îndrăzneşte să lovească, trebuie să fie lovit şi trântit la pă lliai a inclusiv în întreprinderi trebuie să se facă acest lucru. Nu trebuii se ajungă la folosirea armelor, dar trebuie folosite toate mijlo. n i. Detaşamentele de luptă trebuie să fie detaşamente dotate cu lui este necesar pentru a impune ordinea şi disciplina.

Să discutăm foarte larg şi deschis cu oamenii muncii, să alţii uifin pentru a-i desprinde de influenţa acestor elemente reacţionau agenţi ai ţărilor străine, de aceia care, pentru un pumn de «t. I. – sau altă valută, pentru promisiuni şi câteodată pentru o ţin. a trădează ţara, îşi trădează familia, îşi trădează poporul.

ANEXE

Iată, tovarăşi, cum se pune problema şi cum trebuie să acţionăm încă din această seară. Vreau să atrag foarte serios atenţia: trebuie

O asigurăm ordinea, trebuie să nimicim această conspiraţie, să asigurăm liniştea şi ordinea, dezvoltarea socialismului, independenţa şi integritatea României. Nu avem dreptul să facem nimic rare ar putea să pună în pericol integritatea şi construcţia socialistă t ţării noastre. Trebuie să spunem clar şi să chemăm întregul popor Li această luptă.

Au fost bine înţelese problemele, tovarăşi? Aveţi de pus vreo întrebare? Vă rog să spuneţi. Nu aveţi nicio întrebare? Nu aveţi nicio problemă de ridicat?

1 Tov. Ioachim Moga (Cluj):

Aş dori să ridic – şi să vă rog – următoarea problemă: dacă consideraţi că este necesar, noi vă rugăm să instituiţi, pentru câteva zile măcar, starea de necesitate şi în oraşul Cluj.

Tov. Silviu Curticeanu:

Nu este cazul. Să ia măsurile stabilite.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Vom analiza această problemă. Măsurile pe care le-am spus să le luaţi reprezintă mai mult decât starea de necesitate. Aceasta nu fezolvă problema. Problema este legată de a trece la mobilizarea partidului, la crearea detaşamentelor de luptă, la mobilizarea tineretului, a femeilor, a poporului! Aceasta este starea de necesitate, Ceasta trebuie să fie starea de necesitate!

Să facem astfel încât nimeni să nu poată să desfăşoare vreo (elivitate împotriva intereselor poporului, care înseamnă şi nivel di viaţă, care înseamnă şi libertate şi tot ceea ce am realizat, care înseamnă integritatea ţării. Mai presus de toate trebuie să se acţioneze pentru integritatea ţării, şi aceasta este mai mult decât starea dt necesitate.

Alte probleme?

V-am vorbit de tineret. Am chemat la mine conducerea organizaţiei de tineret, le-am dat în seara aceasta indicaţii în acelaşi pl rit să organizăm şi să facem ca detaşamentele revoluţionare de luptă ale tineretului să intre în acţiune.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Reamintesc numai că în Bucureşti funcţionau înainte asemeni grupe şi nu îndrăznea nimeni, niciun huligan nu îndrăznea să ridi, capul pe bulevardele Capitalei. Este adevărat, am fost atunci critii al că sunt prea aspre, este demult, dar le-am spus că trebuie să fie şi m.it aspre cu cei care încalcă legile. Umanism înseamnă de a apăra interv… Îi poporului, ale întregii naţiuni, integritatea ţării. Acesta este umani» mul, nu de a lăsa la voia întâmplării activitatea tuturor elemente li n declasate, înapoiate.

Şi, desigur, intensificarea activităţii de educaţie. Dar

acum trebui, să le explicăm şi educaţia, trebuie să înţeleagă că trebuie să resp i disciplina şi ordinea. Mai târziu vom discuta şi despre probleim îi educaţiei. Acum trebuie să înţeleagă un singur lucru: căorii im încalcă ordinea, liniştea, trebuie să primească răspuns ferm, că n i 11 n i şi nu poate acţiona pentru a pune în primejdie integritatea ţării, lim tea poporului, bunăstarea poporului.

Dacă aveţi alte întrebări?

Tov. Anton Lungu (Brăila):

Tovarăşe secretar general, vă raportez că în adunările ţintii» la noi, comuniştii, oamenii muncii şi-au exprimat totala indignau şi au condamnat hotărât manifestările elementelor reacţionau Activitatea la noi se desfăşoară normal şi hotărât pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Vă asigurăm că vom face totul pentru uub plinirea indicaţiilor ce ni le-aţi dat. Am terminat, să trăiţi!

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Vă rog să treceţi la organizarea şi în Brăila, şi peste tot, a aci ivit ţii, aşa cum am discutat. Desigur, trebuie să asigurăm desfăşurare, i în i mală a producţiei şi realizarea planului. Trebuie să se creeze an n grupe de acţiune şi în comune, în toate unităţile şi localităţile

Mai sunt alte întrebări sau probleme de ridicat?

Eu vă rog, tovarăşi, treceţi imediat, cu toate forţele, la activitate în a din această seară. Cu aceasta, dacă nu mai aveţi nimic de ridn, a încheiem teleconferinţă şi vă urez succes în întreaga activitate

ANEXE

Discuţia de după teleconferinţă

După teleconferinţa cu prim-secretarii de judeţe, a urmat o discuţie în prezenţa tovarăşilor de la Bucureşti, într-un cadru închis. Nefiind invitat să părăsească sala, stenograful Aurelian Dărnu a consemnat dialogul. Stenograma iniţială a fost predată la data de 21 decembrie

1989 lui Silviu Curticeanu. Caietul a rămas însă în biroul stenografului, servind la reconstituirea stenogramei de faţă. Aceasta a fost refăcută la 4 ianuarie 1990, ora 20.50, la Ministerul Apărării Naţionale.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

S-a ridicat problema că activitatea la centru se desfăşoară necoordonat – mă refer şi la relaţiile dintre Armată, unităţile Ministerului de Interne, Securitate, inclusiv la ce mi s-a spus cu puţin înainte, că unităţile de pompieri au refuzat să acţioneze spunând că au comanda lor. De fapt, aceasta face ca lucrurile să tărăgăneze, să nu fie soluţionate la timp. Este, în fond, inadmisibil ca de 4 sau 5 ore să nu fi fost lichidat grupul acesta de aici, de la Universitate, care trebuia de mult lichidat. Sunt tot felul de discuţii. Pornind de la aceasta, tovarăşi, se instituie comanda unică asupra întregii activităţi. Armata, trupele de Securitate, toate celelalte unităţi subordonate, inclusiv gărzile sau detaşamentele de luptă şi apărare sunt subordonate comenzii unice. Această comandă unică este asigurată de ministrul Apărării, ministrul de Interne, ministrul secretar de stat la Interne ţfi şef al Departamentului Securităţii Statului şi şeful statului major, îl Gărzilor Patriotice – desigur, sub conducerea comandantului suprem. Cu orice problemă vă adresaţi comandantului suprem. Nu mai trebuie să aibă loc niciun fel de discuţii! Coordonarea activităţii trebuie făcută rapid şi obiectiv, ca să terminăm cu interminabilele discuţii de orice fel. Nu avem timp de discuţii nesfârşite. Iată, în problemele acestea, aşa trebuie făcut. Secretariatul de coordonare, ilcci cel care urmăreşte întreaga activitate, este Silviu Curticeanu, ca lecretar al Comandamentului Unic. El va urmări întreaga activitate ţii-mi va raporta. Este clar?

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Generalul Vasile Milea şi generalul Iulian Vlad lasă capul în jos, li a spune nimic.

Tov. Tudor Postelnicu:

Tovarăşe secretar general, pentru noi, toate indicaţiile du mm voastră sunt clare. Le vom executa întocmai.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Atunci, vă rog să-mi prezentaţi rapid situaţia din Capii. 1I.1 măsurile care s-au luat şi în Capitală, şi în ţară. Într-o jumătate de să veniţi la mine cu toate măsurile care s-au luat şi care se vor fi între timp însă, trebuie să acţionaţi pentru a lichida rapid situa de aici, din Bucureşti.

Tov. Tudor Postelnicu:

Am înţeles.

ANEXE

— 471

Stenograma şedinţei CPEx din 22 decembrie 1989, ora 10.00

Şedinţa a fost prezidată de tovarăşul NICOLAE CEA UŞESCU, ţecretar general al Partidului Comunist Român.

I Au participat tovarăşii: Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, Manea Mănescu, Emil Bobu, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Ştefan Andrei, Ion Radu, Lina Ciobanu, Ioan Totu', Paul Niculescu-Mizil, Ludovic Fazekaş, Dumitru Popescu, Gheorghe (Gogu) Rădulescu, Silviu Curticeanu, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Ana Mureşan, Suzana Gâdea, Ion Stoian, Ioan Ursu, Tudor Postelnicu, lui ian Vlad.

Au lipsit tovarăşii: Ion Coman, Ilie Matei, Cornel Pacoste, Ioan loma (trimişi „să ia măsuri" la Timişoara), Nicolae Constantin (Irimis la Cluj-Napoca), Gheorghe Pană (trimis la Braşov), Miu Dobrescu (trimis la Târgu-Mureş), Constantin Olteanu (trimis la l. ibi), Iosif Szasz (trimis la Reşiţa), Gheorghe Oprea (aflat în vizită în Turcia), Barbu

Petrescu (era în Piaţă, în faţa sediului CC, încercând n i blocheze manifestaţia anti-Ceauşescu), Vasile Milea (care tocmai în sinucisese) şi Gheorghe David.

Conţinutul discuţiilor a fost reconstituit în 1990, pe baza mărturiilor unora dintre participanţii la şedinţă.

Nicolae Ceauşescu:

Ce-ai făcut, Radu?

Ion Radu:

Am fost, aşa cum aţi ordonat. A fost imposibil să intrăm în disruţii. Nu am izbutit să intrăm în uzină. Plecau de la 1CEM şi de la 111 rbomecanica, din Militari. Au plecat şi de la „23 August". Tovarăşul

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Avram nu a putut să-i mai reţină. S-a oprit toată activitatea 11 cuptoare.

Nicolae Ceauşescu:

Acum reiese că acţiunea este bine organizată şi pusă la puni l cu puţin înainte, generalul Milea s-a împuşcat. Aveţi armament în întreprinderi?

Ion Radu:

Muniţie nu este. Muniţia am scos-o de la toate întreprindn în din ţară. Dar în momentul de faţă am primit informaţii că pe Şoseaua Kiseleff a fost atacată, sau probabil că a cedat, o unitate militară i s-au dat arme care pot să înarmeze un batalion şi trei unităţi de Im

Nicolae Ceauşescu:

Generalul Milea a plecat de la mine şi după două minute am în i informat că s-a împuşcat. Având în vedere şi comportarea sa în lu'. îi. i această perioadă, reiese că el, de fapt, a sabotat aplicarea măsuri Im şi a lucrat în strânsă legătură cu străinii. Acest lucru reiese clai i creat o situaţie gravă.

În Capitală nu au aplicat nicio măsură, nu au aplicat dispoiţilli date. Şi reiese că tot ce am discutat noi, pentru

Capitală, a fost loli mit pentru a putea să se organizeze în alte părţi.

Sigur, acum nu este timp să facem discuţii. Vreau să-i întrd» cei prezenţi aici, din Comitetul Politic Executiv, care este hotă ral i lupte şi care nu?

O voce din sală:

Luptăm toţi. Ce mai avem de făcut?

Nicolae Ceauşescu:

Ce spui, Mizil?

Paul Niculescu-Mizil:

Să nu luptăm? Luptăm! (Varianta oficială este măsluită, trant-l*»mând o afirmaţie fermă într-o interogaţie: Dacă lupt sau nu lupt?)

Nicolae Ceauşescu:

Cine nu se angajează sau nu s-a angajat faţă de alţii, să spună şi nu se poate merge mai departe aşa!

Tudor Postelnicu:

Sunt hotărât să lupt până la urmă, tovarăşe secretar general!

ANEXE

— 473

f Manea Mănescu:

Acesta a fost idealul vieţii noastre, deci vom lupta până la ultima picătură.

Nicolae Ceauşescu:

I Ce spui, Andrei?

Ştefan Andrei:

Luptăm, tovarăşe secretar general!

Nicolae Ceauşescu:

Să declarăm imediat starea de necesitate în întreaga ţară. Aceasta rute conform Constituţiei şi este dreptul preşedintelui. Nu trebuie să i-onvocăm Consiliul de Stat. Sunteţi de acord?

Constantin Dăscălescu:

Eu m-am ridicat în picioare de la început.

Elena Ceauşescu:

Dacă eşti de acord cu starea de necesitate?

Constantin Dăscălescu:

Altă soluţie nu mai există.

Nicolae Ceauşescu:

Atunci, să acţionăm!

Constantin Dăscălescu:

Dacă aceştia au pus mâna pe arme, i-au dezarmat pe militari, ce or facă?

Silviu Curticeanu:

Or să tragă. Tragem şi noi! Crezi că au luat armele ca să se uite Li noi?

Gheorghe Rădulescu:

Din informaţii, coloanele de muncitori au pornit către centru şi trebuie luate măsuri ca să fie evitată vărsarea de sânge.

Constantin Dăscălescu:

Am fost şi voi fi alături de dumneavoastră până crăp, dar cred că trebuie să chibzuim dacă tragem în muncitorii cinstiţi.

Ion Radu:

Am fost şi aseară, şi acum dimineaţă în zone diferite. Situaţia (Nte deosebit de gravă. Au plecat în masă din fabrici.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Suzana Gâdea:

A fost totul organizat.

Ion Radu:

Ministrul Vlad spune că, izolat, mai sunt nişte grupuri demilit. i dezarmaţi.

Elena Ceauşescu:

Nu este timp de poveşti.

Ion Radu:

O parte din muncitori sunt înarmaţi.

Tudor Postelnicu:

Faţă de ceea ce s-a pus în discuţie, ridic şi eu o problemă. Am înţ l de ieri că împotriva munţitorilor nu se va trage. Avem acum ace.1, 1 situaţie creată şi noi suntem convinşi că nu muncitorii cinstiţi MAI aceia care vor deschide focul, ci lepădăturile şi pleava. Impoli h acestora nu trebuie să fim indiferenţi.

Ion Dincă:

Dacă aceştia dezarmează Armata noastră şi vor să inlic M sediu?

Iulian Vlad:

Armata nu se lasă dezarmată.

Constantin Dăscălescu:

Cei care sunt trădători s-au lăsat dezarmaţi.

Nicolae Ceauşescu:

Sigur că nu putem trage în muncitori. Noi suntem reprezint.inîn muncitorilor şi nu putem trage în muncitori, dar sunt şi lichele

Elena Ceauşescu:

Cine se lasă dezarmat este ticălos.

Constantin Dăscălescu:

Vom vedea dacă masele vin liniştite, dar dacă vin cu arma în 111, 110 atunci să se tragă în ei.

Ion Dincă:

Acest ordin mai trebuie transmis o dată.

ANEXE

Tudor Postelnicu:

I în condiţiile în care se deschide focul împotriva Armatei, aşa cum este prevăzut în Constituţie, atunci se deschide focul.

Nicolae Ceauşescu:

Aveţi altă părere?

Paul Niculescu-Mizil:

De ce la fabrici activitatea noastră nu s-a simţit? Nicolae Ceauşescu:

Trădătorul Milea este de vină şi probabil mai sunt şi alţii.

Silviu Curticeanu:

Acum nu avem timp de pierdut.

Nicolae Ceauşescu:

Trădătorul Milea a plecat de aici şi s-a sinucis. I-am spus să se ducă «fi dea ordin să aducă unităţile militare şi el s-a sinucis. A intrat în iinla de comandament şi s-a sinucis şi atunci reiese clar că tot timpul I sabotat şi, de fapt, a acţionat împotrivă, a făcut tot ce se cunoaşte, i Noi am hotărât că împotriva intereselor ţării nu există înţelegere.

Manea Mănescu:

I Cine îi ia locul?

Constantin Dăscălescu:

Are grijă şeful statului.

Nicolae Ceauşescu:

L-am chemat pe primul adjunct şi este deja la dispoziţia mea. Lucrează aici.

Suzana Gâdea:

Eu am văzut aseară nişte tineri neînarmaţi. Puteau fi luaţi, pentru i fi atunci când a început să se tragă, au fugit. Acum trebuie să avem noi bâte să ne apărăm.

Nicolae Ceauşescu:

Ce facem?

Iulian Vlad:

Procedăm cum aţi spus.

Tudor Postelnicu:

Aşa facem.

I

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Decret prezidenţial cu privire la instituin\i stării de

necesitate pe întreg teritoriul ţării

(difuzat pe posturile de radio şi televiziune la 22 decembrie 1989, ora 10.51)

Având în vedere încălcarea gravă a ordinii publice prin acte tero IT. I R de vandalism şi de distrugere a unor bunuri obşteşti, în temeiul, ul 75, pct. 14 din Constituţia Republicii Socialiste România, preşedinţi l Republicii Socialiste România decretează:

Art. 1 – Se instituie starea de necesitate pe întreg teritoriul ţ. îi n Toate unităţile Armatei, Ministerului de Interne şi formaţiunii Gărzilor Patriotice sunt puse în stare de alarmă.

Art. 2 – Pe timpul stării de necesitate se interzic orice întruniu publice, precum şi circulaţia în grupuri mai mari de 5 persoane interzice circulaţia pe timpul nopţii începând cu ora 23, cu excei persoanelor care lucrează în schimbul de noapte.

Art. 3 – Toate unităţile socialiste sunt obligate să ia măsuri inir diate de desfăşurare normală a proceselor de producţie, pentru p, i bunurilor obşteşti şi pentru respectarea strictă a ordinii, disciplin. i şi a programelor de lucru.

Art. 4 – Consiliile populare municipale, orăşeneşti şi comun.il. sunt obligate să asigure respectarea strictă a ordinii publice, p. i bunurilor şi proprietatea socialistă de stat şi cooperatistă.org.im zarea şi desfăşurarea în bune condiţii a întregii activităţi economi «şi sociale.

Art. 5 – întreaga populaţie a ţării este obligată să respn n cu stricteţe legile ţării, ordinea şi liniştea publică, să apere bunurile obşteşti, să participe activ la înfăptuirea normală a activii. În economico-sociale.

Nicolae Ceauş CM» preşedintele Republicii Socialiste Romani

ANEXE

Decretul CFSN privind instituirea Tribunalului Militar Excepţional

Consiliul Frontului Salvării Naţionale din România, constituit prin voinţa poporului român la 22 decembrie 1989 ca organ suprem al puterii de stat.

Având în vedere faptele deosebit de grave săvârşite de cetăţenii Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena, destituiţi din funcţiile de stat şi ¡lolitice prin acţiunea revoluţionară a maselor populare, constatând că aceştia au organizat din timp şi au dirijat o serie de acţiuni ostile, îndreptate împotriva poporului român.

Hotărăşte:

1. Instituirea unui Tribunal Militar Excepţional, care să procedeze de urgenţă la judecarea faptelor comise de Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena. Urgenţa este impusă de dorinţa, în acest sens, a tuturor cetăţenilor României.

2. Tribunalul Militar Excepţional va judeca această cauză în conformitate cu prevederile legale rămase în vigoare, în ceea ce priveşte procedura fi dreptul material penal.

3. Acest tribunal va fi alcătuit în componenţa stabilită de Legea pentru organizarea judecătorească în vigoare, urmând a se asigura întocmai dreptul de apărare al făptuitorilor.

Bucureşti, 24 decembrie 1989

Preşedintele Consiliului Frontului Salvării Naţionale, Ion Iliescu

N

478 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Actul de acuzare

Inculpaţi: Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena

Capetele de acuzare, potrivit dosarului întocmit de procurii rul-maior Dan Voinea:

1. Genocid – peste 60.000 de victime.

2. Subminarea puterii de stat prin organizarea de acţiuni armateâmpol 11 poporului şi a puterii de stat.

3. Infracţiunea de distrugere a bunurilor obşteşti, prin distrugereu avarierea unor clădiri, explozii în oraşe etc.

4. Subminarea economiei naţionale.

5. Încercarea de a fugi din ţară pe baza unor fonduri de peste un nuliiihl de dolari depuse la bănci în străinătate.

Precizare

Punctul 5 nu a existat în actul de acuzare improvizat de procurih ui Dan Voinea pentru procesul de la Târgovişte. Acest punct a fost inin «În ulterior de către Ion Iliescu, la Bucureşti.

ANEXE

Stenograma procesului soţilor Ceauşescu (Târgovişte, 25 decembrie 1989)

O voce:

Un pahar cu apă!

Judecătorul Gică Popa:

Vă rog să luaţi loc. Sunteţi în faţa unui tribunal al poporului.

Nicolae Ceauşescu:

I, Nu recunosc niciun tribunal în afară de Marea Adunare Naţională.

Judecătorul:

Marea Adunare Naţională s-a desfiinţat. Noul organ al puterii este dl tul.

Nicolae Ceauşescu:

Lovitura de stat nu poate fi recunoscută.

Judecătorul:

Noi judecăm după noua lege, adoptată de către Consiliul Frontului Salvării Naţionale. Te rog să te ridici în

picioare, inculpat.

Nicolae Ceauşescu:

Citiţi Constituţia ţării!

Judecătorul:

Am citit-o, o cunoaştem şi nu este cazul să dai dumneata indicaţii ml citim Constituţia ţării. O ştim mai bine decât dumneata, care n-ai respectat-o.

Nicolae Ceauşescu:

Nu voi răspunde la nicio întrebare.

Avocatul Nicolae Teodorescu:

Suntem avocatul Teodorescu Nicolae din Baroul Bucureşti şi avo –, ilul Lucescu Constantin din Baroul Avocaţilor Bucureşti. Noi suntem aceia care urmează să le asigurăm apărarea celor doi inculpaţi

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

ce compar în faţa Tribunalului Militar Teritorial. Vă rog să-mi din aprobarea să iau legătura cu cei doi.

Judecătorul:

Poftim, două minute.

Avocatul Teodorescu:

Domnule Ceauşescu, este şansa dumneavoastră de a spune ce \.1 îndemnat să faceţi... este un tribunal legal constituit. Organismul p care dumneavoastră îl invocaţi a fost desfiinţat prin forţa poporului prin voinţa poporului român. Dacă înţelegeţi, vă rugăm să ne spuneţi cu ce înţelegeţi să vă faceţi această apărare? Este o obligaţie mora la l. \, 1 de dumneavoastră... vă rugăm să vă ridicaţi în picioare, indiferen 111. i.1 dumneavoastră sunteţi de acord sau nu. Pentru că acesta este, toi 11 un tribunal legal constituit.

Avocatul Nicolae Teodorescu poartă o discuţie cu Nicolae Ceauşescu, în cotiţimdul acesteia nu se înţelege de pe înregistrarea video.

Nicolae Ceauşescu:

Nu dau socoteală decât în faţa Marii Adunări Naţionale. Nu iv, anosc tribunalul.

Judecătorul:

Domnule avocat, vă rog să luaţi loc.

Avocatul Teodorescu:

Vă mulţumesc.

Judecătorul:

Inculpatul a refuzat timp de 25 de ani să poarte un dialog cu ” 1 rul, deşi a vorbit în numele poporului, ca fiul cel mai iubit al popou 11 u 1 În derâdere şi-a bătut joc de acest popor. Nici astăzi nu vrea să cooj reze cu tribunalu 1. Se cunosc datele. Zilele de sărbătoare erau aci e v, 11, 11

festinuri, în care acest inculpat şi această inculpată îşi aduceau în

lor camarila… Şi cu cele mai luxoase toalete, care nu existau nit 1 l. i e, care au existat şi există azi în lume, nu era atâta fast… Iar poporului n dădea 200 de grame de salam pe zi, cu buletinul.

Genocidul pe care l-au făcut acest inculpat şi această inculpe jefuind poporul… îşi arogadreptuldeavorbiânnumelepoporului I 1.1

ANEXE

astăzi nu vrea să vorbească, este laş şi la propriu, şi la figurat. Avem datele cunoscute, atât ale dânsei, cât şi ale dânsului.

Vă rog, reprezentantul Procuraturii, îi dau cuvântul pentru a susţine actul de acuzare.

Procurorul Dan Voinea:

Domnule preşedinte şi onorată instanţă.

Avem de judecat astăzi pe inculpaţii Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena, ce se fac vinovaţi de grave crime îndreptate împotriva poporului român. Cei doi inculpaţi au săvârşit fapte incompatibile cu demnitatea umană şi cu principiile justiţiei sociale. Au acţionat

discreţionar, despotic şi criminal, în mod deliberat, pentru a distruge poporul român, în numele căruia s-au erijat drept conducători. În numele căruia s-au dedat la cele mai odioase abuzuri.

Pentru crimele grave săvârşite de cei doi inculpaţi în numele poporului român – victimele nevinovate ale acestor doi tirani –, vă solicit, domnule preşedinte şi onorată instanţă, vă cer condamnarea acestora la moarte pentru săvârşirea următoarelor fapte penale: I – infracţiunea de genocid, prevăzută de articolul 357, alineatul 1, din Codul Penal, litera e; – subminarea puterii de stat, prevăzută de articolul 162 Cod Penal, pentru organizarea de acţiuni armate de natură să slăbească puterea de stat; I – infracţiunea de acte de diversiune, prevăzută de articolul 163 Cod Penal, pentru distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuinţare în întregime sau în parte, prin explozii sau orice alt mod, a instalaţiilor industriale ori a altor bunuri, de natură să aducă în orice mod atingere securităţii statului; I – pentru infracţiunea de subminare a economiei naţionale, prevăzută de articolul 165 din Codul Penal, prin faptul că au folosit o organizaţie din cele prevăzute de articolul 145 Cod Penal, ori de a împiedica activitatea normală a acesteia, de natură să submineze economia naţională a poporului român.

Judecătorul:

Ai auzit, inculpat Ceauşescu Nicolae? Tribunalul îţi cere să te ridici) n picioare. Ai auzit care sunt învinuirile ce ţi se aduc?

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Nicolae Ceauşescu:

Nu răspund decât în faţa Marii Adunări Naţionale! Nu recun: „tribunalul. Dar tot ceea ce se spune este fals. Nu mai răspund niciun cuvânt decât în faţa Marii Adunări Naţionale. Puteţi face orice nu caradă, nu recunosc!

Judecătorul:

Mascarada ai făcut-o dumneata timp de 25 de ani. Aceasta esir mascarada pe care ai făcut-o şi ai dus ţara în pragul prăpastiei.

Nicolae Ceauşescu:

Nu vreau deloc să... dar tot ceea ce s-a spus e fals. Sunt peste.1 milioane de apartamente etc.

Judecătorul:

E fals? Da! Nu recunoaşte învinuirile ce i se aduc.

Nicolae Ceauşescu:

Nu, n-am spus nimic! N-am dat nicio declaraţie. Nu mai dau nit îi i declaraţie, nu mai răspund niciun cuvânt... decât în faţa Marii Ad un.nl Naţionale.

Judecătorul:

„Nu recunosc învinuirile ce mi se aduc". Te rog, să consemne i (către grefier).

Elena Ceauşescu:

Pot să spună ce vor! Nu vom semna nimic...

Nicolae Ceauşescu:

Nu voi semna nimic!

Judecătorul:

Situaţia se cunoaşte, situaţia dezastruoasă a ţării nu o cuno.i. n n. numai noi, ci fiecare om cinstit din această ţară, care a robit p în i în ziua de 22 decembrie 1989, când au apărut zorii libertăţii. Cuno, r n n. situaţia cu toţii, lipsa de medicamente, care din ordinul dumil. de inculpat, a făcut ca să moară oameni, să moară copii, în şpil. ili fără medicamente, fără hrană, fără căldură, fără lumină... Nu în u gândit la acest lucru? Acum discut cu inculpatul Ceauşescu N icol.i. Din ordinul cui s-a făcut genocidul de la Timişoara? (Către gretii

ANEXE

Inculpatul refuză să răspundă. (Din nou, către inculpat) Refuzi să răspunzi la întrebarea cine e autorul

genocidului de la Timişoara?

Nicolae Ceauşescu:

Răspund în faţa Marii Adunări Naţionale.

Judecătorul:

Lasă placa asta veche! Am auzit-o şi ştim încăpăţânarea de care ai dat dovadă până în prezent.

Nicolae Ceauşescu:

Refuz să răspund la întrebarea cine este autorul genocidului de la Timişoara.

Judecătorul:

Istoria, naţiunea a făcut-o, n-ai făcut-o dumneata.

Nicolae Ceauşescu:

Pentru istorie, Marea Adunare Naţională va afla adevărul, şi nu cei care au organizat lovitura de stat!

Judecătorul:

Am organizat lovitura de stat? Ai uzurpat puterea. Răspunzi numai la întrebările pe care ţi le pun eu!

Nicolae Ceauşescu:

Nu răspund!

Judecătorul:

La Bucureşti, cine a ordonat să se tragă în mulţime, în tineri? Nu cunoaşteţi… nu cunoaşteţi situaţia de la Bucureşti? S-a tras în Piaţa Palatului în mulţime, eşti străin de acest lucru? Şi acum continuă să se tragă în oameni nevinovaţi, în bătrâni, în copii, în blocuri, de nişte fanatici, cine sunt aceşti fanatici? I-am format noi, poporul, sau dumneata? Cine i-a plătit?

Nicolae Ceauşescu:

Nu răspund la nicio întrebare, pentru că… vă rog să nu consideraţi ca răspuns la întrebare! Nu s-a tras în Piaţa Palatului în nimeni, dimpotrivă, au fost ordine clare să nu se tragă.

Judecătorul:

Din partea cui ai dat dumneata ordin să nu se tragă?

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Nicolae Ceauşescu:

Da. Eu am dat ordin să nu se tragă, inclusiv la Televiziune, im la siv la teleconferinţă care este înregistrată.

Judecătorul (către grefier):

Consemnaţi, vă rog!

Nicolae Ceauşescu:

Nu! Nu recunosc decât în faţa Marii Adunări Naţionale! Tot cec. i ce s-a spus în jur sunt falsuri, provocări.

Judecătorul (către grefier):

„Nu recunosc să fi dat ordin, eu sau acoliţii mei, să se trag. t în mulţimea adunată la Sala Palatului. Nici nu s-a tras, de altfel (Din nou, către inculpat) 64.000 de victime sunt astăzi ca urmare dispoziţiilor date de dumneata…

Elena Ceauşescu:

Teroriştii…

Judecătorul:

Ai auzit de ei?

Elena Ceauşescu:

Aşa spuneau oamenii pe aici. Nu ştiu…

Judecătorul:

Nu ştiţi!… Se trage în oameni nevinovaţi în toate oraşele… Ai auzit în toate muncipiile ţării, cum le pronunţai dumneata, în toate municipiile pe care te lăudai că le-ai construit. S-au construit ui sudoarea poporului, îndobitocit, sleit, toţi oamenii de cultură, lo. de inteligenţele le-ai persecutat, ca să nu fugă din ţară, să ne lase în mâna dumitale. Aveţi de pus întrebări?

Avocatul Constantin Lucescu:

Îmi permiteţi…

Procurorul:

Domnule preşedinte, să ne spună inculpatul cine sunt

mercon. i rii străini care şi la ora aceasta trag în populaţia de pe întreg teritoriul ţării. Cine i-a adus şi cine îi plăteşte pe aceşti mercenari?

ANEXE

Judecătorul:

Răspunde, te rog, inculpat!

Nicolae Ceauşescu:

O altă provocare şi nu răspund decât în faţa Marii Adunări Naţionale, a poporului.

Judecătorul (către grefier):

„Refuz să răspund la întrebarea cine a recrutat şi dirijat mercenarii străini care săvârşesc fapte de teroare şi în prezent, omorând populaţia paşnică şi nevinovată”.

Elena Ceauşescu:

Etete… ete…

Judecătorul:

Dânsa este vorbăreaţă, dar am văzut-o de mai multe ori că numai citea… da, „citea”… Savantul, inginerul, academicianul, care nu ştia să citească. Analfabeta ajunsese academician.

Elena Ceauşescu:

O să te audă intelectualii din ţara asta şi toţi colegii mei! O să te audă colegii mei ce vorbeşti! O să te audă!

Judecătorul:

Întrebări, domnule colonel?

Avocatul Lucescu:

Inculpat Ceauşescu Nicolae, în afară de cele invocate în legătură cu legalitatea acestui tribunal, ce vă împiedică să răspundeţi la întrebările puse?

Nicolae Ceauşescu:

Eu răspund la orice întrebare numai în faţa Marii Adunări Naţionale şi a reprezentanţilor clasei muncitoare.

Judecătorul:

Ca şi până acum…

Nicolae Ceauşescu:

Voi răspunde în faţa Marii Adunări Naţionale şi a reprezentanţilor clasei muncitoare la orice întrebare. Nu recunosc decât clasa

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

muncitoare şi Marea Adunare Naţională. Să audă şi să ştie întreaga lume!

Judecătorul (către grefier):

Să se consemneze: „Refuz să răspund la orice fel de întrebau pusă de tribunal”. Asta am mai auzit-o de atâtea ori încât ştie întreaga lume.

Nicolae Ceauşescu:

În faţa loviturii de stat nu răspund celor care au chemat armatele străine în ţară! Nu răspund!

Judecătorul:

Marea Adunare Naţională, de care vorbeşti dumneata, a to. i dizolvată, destituită.

Nicolae Ceauşescu:

Nu o poate nimeni dizolva!

Judecătorul:

Prin voinţa nestrămutată a poporului avem alt organ al puteai u este Consiliul Frontului Salvării Naţionale, legal constituit şi roi cunoscut pe plan mondial.

Nicolae Ceauşescu:

Nu îl recunoaşte nimeni şi de aceea poporul luptă în ţară – şi \.1 lupta! – până la eliminarea acestei bande de trădători de ţară, can sunt în legătură cu străinătatea, au organizat lovitura de stat!

Judecătorul (către grefier):

„Nu recunosc noul organ al puterii de stat, legal constituit, şi m, 1 organele care au uzurpat – în ghilimele – puterea, de aceea popi uul face dezordine astăzi în ţară şi luptă”. (Către inculpat) Pentru 1 ine luptă poporul? Luptă împotriva lui?

Nicolae Ceauşescu:

Pentru existenţa sa, pentru independenţă şi suveranitate, perii 11 integritatea României.

Judecătorul (către grefier):

„Uzurparea puterii a fost făcută cu ajutorul agenturilor st i. uiu aşa a declarat inculpatul!

ANEXE

— 487

Nicolae Ceauşescu:

Nu este adevărat... n-am declarat nimic şi voi spune public aceasta ori de câte ori... dar nu recunosc aceasta ca o declaraţie.

Judecătorul:

În primul rând, să ne răspunzi nouă, şi după aceea o să vedem înnoi!

I

Nicolae Ceauşescu:

Vă spun ca simpli cetăţeni, cu speranţa că veţi spune vreodată adevărul şi nu veţi lucra pentru nimicirea României...

Avocatul Lucescu:

Dacă binevoiţi...

[I

Judecătorul:

Cine?! Poftiţi...

I

Avocatul Teodorescu:

Pentru ca să putem rezolva o problemă de drept, pe care o supunem noi atenţiei, când ne veţi acorda cuvântul, vă rog să binevoiţi să-l întrebaţi pe inculpatul Ceauşescu Nicolae, căruia îi acord asistenţă; dacă are cunoştinţă de faptul că a fost destituit din funcţia sa de preşedinte al României...

I Judecătorul:

Ai aflat de acest lucru?

Avocatul Teodorescu: …

Şi pe inculpata Elena Ceauşescu dacă ştie că a fost destituită din funcţiile de stat pe care le deţinea. Şi încă următoarea întrebare: dacă mai are cunoştinţă că Guvernul a fost demis în integritatea sa şi că toţi cei care făceau parte din guvern… inclusiv inculpata Ceauşescu FJena nu mai are această calitate… pentru ca să putem rezolva problema de drept în care prezenţa refuzului nejustificat al acestora, de a răspunde întrebărilor puse de către Tribunalul Militar… ne vedem obligaţi ca să lămurim noi, ca şi dumnealor să înţeleagă, care este legalitatea în ce priveşte posibilitatea de judecare sau de nejudecare a acestora. Vă rog să-l întrebaţi dacă are cunoştinţă de acestea.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Judecătorul:

Ai auzit, inculpat? Ai cunoştinţă că ai fost destituit din funcţi. i pe care o deţineai, că respectivele organe au fost desfiinţate?

Nicolae Ceauşescu:

Sunt preşedintele României şi comandantul suprem al Armateit la simpli cetăţeni, ca simpli cetăţeni…!

Avocatul Teodorescu:

Dar nu asta v-am întrebat, eu altceva am întrebat: dacă aveţi cunoştinţă că vi s-au ridicat aceste funcţiuni, ca să putem discul a legalitatea în ce priveşte susţinerile pe care le faceţi dumneavoast i.1 că nu vă poate judeca decât Marea Adunare Naţională.

Nicolae Ceauşescu:

În primul rând, nu vă recunosc nicio calitate… ca simpli cetăţeni ca simpli cetăţeni!

Avocatul Teodorescu:

Cum doriţi dumneavoastră, „ca simpli cetăţeni”.

Judecătorul:

Noi – simpli cetăţeni; dumneata – simplu preşedinte…

Nicolae Ceauşescu:

Sunt preşedintele Republicii Socialiste România şi comandant ui suprem al forţelor armate ale Republicii Socialiste România!

Judecătorul (către grefier):

Deci nu recunoaşte că a fost destituit. Vă rog să consemnaţi: „Nu recunosc noile organe legal constituite”.

Nicolae Ceauşescu:

Răspund în faţa Marii Adunări Naţionale şi a poporului, nu a celor care au provocat şi organizat lovitura de stat cu ajutorul agenturilor străine…

Judecătorul:

…Plătite de Ceauşescu Nicolae.

Elena Ceauşescu:

Ha, ha!… Să-l dea jos pe Ceauşescu? Ha, ha, ha…

ANEXE

Nicolae Ceauşescu:

Nu…

Elena Ceauşescu:

Ce impertinent poate să fie!

Nicolae Ceauşescu:

I Nu! Nu! E nonsens!

Judecătorul:

Grefier, vă rog să citiţi ce aţi consemnat. Grefierul:

„Nu recunosc noile organe legal constituite ale puterii de stat…”

Judecătorul:

„… Şi sunt încă preşedintele ţării şi comandantul suprem al rmatei”.

Avocatul Teodorescu:

Vă rog să-l întrebaţi pe inculpat dacă are cunoştinţă că e demis guvernul.

Judecătorul:

De ce, inculpat, ai luat măsura aceasta ca să umileşti poporul, să-l terfeleşti, să-l aduci în halul de umilinţă în care l-ai adus? De ce ai exportat produsele astea pe care le munceau ţăranii? Şi veneau ţăranii de la Caracal, din toată ţara, la Bucureşti să cumpere pâine, pe ger, pe frig, cei care produceau pâinea, cei la care te duceai dumneata şi le dădeai indicaţii... De ce ai înfometat poporul, de ce ai făcut aceasta, de ce ai înfometat acest popor?

Elena Ceauşescu:

Extraordinar!

Judecătorul:

De ce l-ai înfometat?

Nicolae Ceauşescu:

Nu vă răspund la întrebare. Voi spune, vă spun ca simpli cetăţeni şi voi arăta şi în Marea Adunare Naţională, că pentru prima dată cooperatorii au primit câte 200 de kilograme de grâu pe persoană – nu pe familie! – şi mai aveau încă dreptul să mai primească.

Judecătorul:

Primeau, primeau...

Nicolae Ceauşescu:

E o minciună şi un fals. Vă spun ca să vă gândiţi bine, este o minciună în fals şi arată acuma câtă lipsă de patriotism şi ce trăd. i i s-a comis în ţara asta.

Judecătorul (către grefier):

„Dimpotrivă, am luat măsuri să se dea câte 200 de kilograme l. t ţărani". Şi atunci de ce veneau ţăranii să ia pâine de la Bucureşti.

Nicolae Ceauşescu:

Pardon! Aproape în toate comunele s-au făcut brutării. Asta nu recunoaşteţi?

Judecătorul:

Încercând să folosim expresia dumitale... (Se suprapun vocile) Dumneata vorbeşti cu tribunalul!

Nicolae Ceauşescu:

Vorbeşte un cetăţean şi ascult pe orice cetăţean, nu vă declar. Nu recunosc nimănui nicio calitate. Ca simpli cetăţeni, putem discul. i orice.

Judecătorul:

Dumneata foloseai o expresie foarte des: „avem programe minunate”. Probabil că de programul ăsta era vorba – una să scrii pl hârtie şi alta să se facă în realitate. Aşa ai vorbit şi despre sistematizarea localităţilor, care de fapt a însemnat distrugerea ţărănimii române, a plaiului nostru strămoşesc. Te-ai gândit vreodată la.1 s l à la cetăţean?

Nicolae Ceauşescu:

Ca cetăţeni, ca cetăţeni... Vă spun ca la simpli cetăţeni... Nicio» l-ai. * în satele româneşti, nu s-a realizat o asemenea dezvoltare. Şi nu.îi distrugerea satelor româneşti, ci dimpotrivă, de consolidare, di 1 le asigura producţia.

Judecătorul (către grefier):

„Nu am intenţionat să distrug satele româneşti...”

ANEXE 491

I Nicolae Ceauşescu:

Nu! Am spus „discut ca simpli cetăţeni”!

Judecătorul (către grefier):

„... ci am vrut să le modernizez”.

Nicolae Ceauşescu:

...De a se întări şi construi spitale, medici, şcoli, brutării mari, tot ce este necesar pentru o viaţă demnă şi cum nu s-a făcut în nicio [ţară din lume. Ca simpli cetăţeni vă spun acest lucru!

Judecătorul:

Ultima întrebare, inculpat. Vorbeai de egalitate şi că

toţi suntem legali, că fiecare trebuie să primească după munca lui. Am văzut Î la televizor vila fiicei dumitale, avea un cântar de aur pe care îşi [cântărea carnea adusă din străinătate. Carnea asta de aici, a noastră, nu era bună!

Elena Ceauşescu:

Extraordinar! Extraordinar…! De unde scoateţi atâtea scorneli? I Stă într-un apartament ca fiecare cetăţean.

Judecătorul:

Era vila bunicii.

I Elena Ceauşescu:

Care vilă? Ce vilă?! N-avem nimeni vilă! Noi am dat prin lege…

j Judecătorul:

Cântar cu care să-şi cântărească carnea…

I Elena Ceauşescu:

…prin lege l-am dat. Nu a cumpărat nimeni, nu am avut…

Judecătorul:

Aţi avut palate, aţi luat palate… Elena Ceauşescu:

Nu avem, sunt ale ţării. Prin lege am dat voie… Judecătorul:

Pentru copii dădeai 10 lei pentru Revelion ca să-şi cumpere bomboane, aşa ai înţeles dumneata ca să ajuţi copiii, familiile cu copii.

Procurorul:

Domnule preşedinte, am o întrebare: să ne spună inculpatul Ceauşescu Nicolae contul de 400.000 de dolari…

Judecătorul:

400 de milioane de dolari din Elveţia. Elena Ceauşescu:

Ce cont?

Procurorul:

Pe numele cui este, cui aparţine?

Nicolae şi Elena Ceauşescu:

Ce cont?

Judecătorul:

Cele 400 de milioane de dolari care au fost depuse la băncile din Elveţia.

Elena Ceauşescu:

Să se facă dovada, dovada!…

Judecătorul:

O să se aducă şi dovada.

Nicolae Ceauşescu:

Nu există niciun cont al nimănui şi ceea ce spuneţi arată căi de fals şi de provocator au procedat cei care au făcut lovitura de st.il!

Judecătorul:

Îţi place mereu să foloseşti termenul de lovitură de stat.

Nicolae Ceauşescu:

Vă rog, nu am terminat. Ca cetăţeni…

Judecătorul (către grefier):

Vă rog să consemnaţi: „Nu recunosc să fi depus eu sau alte ci soane în numele meu, al familiei mele…”

Nicolae Ceauşescu:

Niciun dolar!

Judecătorul:

„… niciun dolar la vreo bancă din străinătate”.

Nicolae Ceauşescu:

Nu, nu am dat declaraţie, îţi spun ca simplu cetăţean! Ce minciună, ce falsitate!…

Judecătorul:

La fiica dumitale s-a găsit suma de 90.000 de dolari, iar pe cetăţenii care aveau un dolar îi trimiteai în judecată!

Avocatul Lucescu:

Suntem la aceste 400 de milioane de dolari. Vă rugăm să întrebaţi inculpatul dacă nu a deschis vreun cont şi nu există pe numele domniei sale. Dar dacă totuşi contul există, este de acord să declare că îi lasă să vină în ţară pentru statul român, aceşti bani, în Banca Naţională?

Judecătorul:

Ai înţeles, inculpat?

Nicolae Ceauşescu:

Vom discuta în Marea Adunare Naţională!

Avocatul Lucescu:

Acum să ne spună dacă aceşti bani pot fi remişi statului român.

Nicolae Ceauşescu:

E o provocare ordinară!

Elena Ceauşescu:

Ce insinuări…

Nicolae Ceauşescu:

Pentru dumneavoastră, ca simpli cetăţeni…

Judecătorul:

Noi suntem tribunalul, nu suntem simpli!

Nicolae Ceauşescu:

Nu vă recunosc calitatea asta!

Judecătorul:

Noi avem calitatea de tribunal.

Nicolae Ceauşescu:

Dar ca cetăţeni, vă spun că nu am avut, nici nu am cont în Nicu ţară, nicio valută.

Judecătorul:

Nu aveţi un fond depus în valută în nicio ţară…

Procurorul:

Domnule preşedinte, dacă acest inculpat paranoic nu are niciun cont, să încheiem şi noi conturile cu el, că se pare că nu ne putem înţelege!

Avocatul Teodorescu:

Vă rog să trecem la ascultarea inculpatei Ceauşescu Elena.

Nicolae Ceauşescu:

Te voi trimite în judecată pentru insultă, cel care zice că ui îi procuror. Te voi trimite în judecată pentru insultă!

Judecătorul:

La comisia de judecată…

Nicolae Ceauşescu:

Şi la comisia de judecată, să vă judece adevărata judecată. şi III rândul muncitorilor.

Judecătorul (către grefier):

Vă rog să daţi citire declaraţiei, ca să audă.

Grefierul:

„Nu recunosc învinuirile ce mi se aduc. Refuz să răspund la întrebarea cine este autorul genocidului de la Timişoara. Nu recunosi fi dat ordin eu sau acoliţii mei să se tragă în mulţimea adunat! În cele… nu am dat ordin să se tragă. Refuz să răspund la întrebau. i cine a recrutat şi dirijat mercenarii străini care săvârşesc fapte, şi III prezent, omorând populaţia paşnică. Refuz să răspund la întreba 11 le puse de tribunal. Nu recunosc noul organ al puterii constituite şi uni organele care au uzurpat puterea de stat – în ghilimele. Uzurpau, puterii a fost făcută cu ajutorul agenturilor străine. Nu recii nu organele noi de stat. Sunt încă preşedintele ţării…”

Judecătorul:

Încă – în ghilimele.

ANEXE

— 495

Grefierul:

„… Nu recunosc că am înfometat poporul, ci dimpotrivă, am luat măsura ca să dăm câte 200 de kilograme de grâu la ţărani. Nu am intenţionat să dărâm

satele României, ci am vrut să le modernizez. Nu recunosc să fi depus eu – sau alte persoane în numele meu – niciun dolar în băncile din străinătate…”

Nicolae Ceauşescu:

Nu am depus eu şi nu am dat nimănui… dar nu răspund nimănui, le o provocare ordinară!

Judecătorul:

Semnezi declaraţia, inculpat?

Elena Ceauşescu:

Nu, nu semnezi nimic!

Nicolae Ceauşescu:

Nu am dat nicio declaraţie. V-am spus ca simpli cetăţeni, ca să i cunoaşteţi realitatea.

Judecătorul:

Refuză să semneze. De altfel, inculpatul a refuzat să recunoască I şi legalitatea tribunalului în care a fost astăzi judecat.

Nicolae Ceauşescu:

Şi a acestui aşa-zis Consiliu de Salvare Naţională. Judecătorul:

Deci ai aflat de existenţa acestui Consiliu… Elena Ceauşescu:

Păi, ne-aţi spus, ne-aţi spus aici, discutau oamenii… Nicolae Ceauşescu:

Am fost informat de domnul avocat, a spus aici. Judecătorul:

Este organ al puterii legal constituite în stat.

1 Nicolae Ceauşescu:

Nu se poate constitui un organ legal decât de puterea de stat, de Marea Adunare Naţională. Cei care prin lovitura de stat, prin

trădare au uzurpat puterea, cum s-a întâmplat sute şi sute de ani în istoria României, au sfârşit prin a răspunde

în faţa poporului.

Judecătorul (către Elena Ceauşescu):

Dumneata poate eşti mai cooperantă cu tribunalul… femeile sunt întotdeauna mai raţionale, mai înţelegătoare… poate şi-a pierdut cumpătul inculpatul Ceauşescu. Dumneata, care ai fost priin. i colaboratoare, Cabinetul 2, dumneata ai cunoscut de genocidul de la Timişoara?

Elena Ceauşescu:

Nu! Ce genocid? Nici nu vorbesc… Nu ştiu ce vorbeşte. Nu adevărat nimic!

Nicolae Ceauşescu:

Nu vorbi nimic!

Judecătorul:

Nu ai nicio legătură nici dumneata cu acest genocid? Sau dumneata erai întotdeauna preocupată de ştiinţă… de polimeri… Cine ţi-a publicat lucrările în străinătate? Pe banii cui?

Nicolae Ceauşescu:

Sunt cu zecile lucrările publicate în străinătate, cu ştiinţa.1 polimerii.

Judecătorul:

Cine le scria? Aaa… taci din gură…

Elena Ceauşescu:

Ce să-i spun, dacă ei poate să spună aşa ceva…?! Când preşed în (11 de academii…

Nicolae Ceauşescu:

Păi, nu le spune! Când preşedinţi de Academie au făcut prela (i la toate lucrările… se poate?

Avocatul Teodorescu:

Ascultarea se face pentru fiecare în parte. Ori, dacă dumneavoastră susţineţi teza – măcar o rezolvăm noi până la urmă cu tribunalul care să ne asculte ca reprezentanţi ai dumneavoastră – că mai sun toţi încă preşedintele ţării, că

aşa susţineţi, dumneaei nu mai poate susţine acelaşi lucru. Lăsaţi-o să vorbească!

ANEXE

Nicolae Ceauşescu:

Este viceprim-ministru al guvernului Republicii Socialiste România.

Avocatul Teodorescu:

Asta e altă treabă... Lăsaţi-o să se apere pe calitatea pe care o crede dumneaei!

Elena Ceauşescu:

Păi, eu nu mă apăr de nimic!

Nicolae Ceauşescu:

Aici, eu v-am spus ca simpli cetăţeni... Şi ce vă spune tovarăşa mea, şi ce v-am spus eu, v-am spus ca simpli cetăţeni, ca să înţelegeţi... Nu am răspuns la nicio întrebare.

Avocatul Teodorescu:

Eu vă dau sfaturi, este obligaţiunea mea... şi care sunt în interesul dumneavoastră.

Judecătorul:

Domnule avocat, vă rog! (Către Elena Ceauşescu) Deci dumneata, în calitatea de viceprim-ministru, prim-viceprim-ministru, pe care ai deţinut-o în vechiul organ al puterii administraţiei de stat, trebuia să fii la curent, să luaţi hotărâri colective... nu aşa prevedeau dispoziţiile şi prevederile Constituţiei? Cine a dat dispoziţii să se tragă în mulţimea de la Timişoara?

Elena Ceauşescu:

Nu răspund la nicio întrebare! De la început şi până la sfârşit.

Nicolae Ceauşescu:

Pentru cunoştinţa dumneavoastră, care sunteţi ofiţeri, pot eu răspunde la întrebare.

Judecătorul (către grefier):

„Nu recunosc... Nu răspund la întrebarea cine a dat dispoziţie să se tragă la Timişoara...”

Nicolae Ceauşescu:

Guvernul... Ordinul de a trage nu îl poate da guvernul... Guvernul nu avea în subordine Armata.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Elena Ceauşescu:

Nu-l pot da eu! Guvernul nu poate să dea ordine, nu are în subordine Armata!

Judecătorul:

Dar la Bucureşti, în tinerii care au murit, cine a tras? Peste care au trecut tanchetele Securităţii, a unei părţi... tot teroriştii?

Elena Ceauşescu:

Teroriştii, se spunea aici, vorbeau oamenii că sunt ai Securităţii Judecătorul:

Teroriştii sunt ai Securităţii? Avocatul Lucescu:

Securitatea nu era a comandantului suprem? Judecătorul:

Deci se vorbea pe aici că teroriştii sunt ai Securităţii... Răspunde) i că aceştia sunt ai Securităţii? Răspunzi?!?

Nicolae Ceauşescu:

Răspund... tot pentru lămurirea dumneavoastră... Elena Ceauşescu:

Nu, niciun răspuns! E o ipoteză, o informaţie, un fel de... Nicolae Ceauşescu:

În primul rând, vreau să vă lămuresc pe dumneavoastră i.1 cetăţeni.

Judecătorul:

Cu dumneata am terminat. Procurorul:

Spune, în ce împrejurări a murit generalul Milea? A fost lupte. cât? De ce şi de cine?

Ambii inculpaţi:

Întrebaţi medicul!... E o provocare întrebarea... întrebaţi şi oamenii, întrebaţi şi de cine!...

Judecătorul (către grefier):

„Nu răspund, este o provocare întrebarea cu privire la cauzele morţii generalului Milea”. Să întrebăm medicul care e...

ANEXE

Nicolae Ceauşescu:

Şi eu voi face anchetă, pentru a lămuri de ce s-a sinucis generalul Milea!

Procurorul:

De ce l-ai destituit pe generalul Milea? Şi l-ai făcut trădător?

Judecătorul:

De ce dumneata l-ai făcut trădător? Am auzit comunicatul care (!) l-ai spus, prin care ai instituit starea de asediu, că generalul Milea, trădător, s-a sinucis pentru a scăpa de răspundere, de pedeapsa dreaptă pe care o aştepta ca trădător.

Nicolae Ceauşescu:

Pentru lămurirea dumneavoastră, trădătorul Milea...

Judecătorul:

De ce nu l-aţi judecat dacă era trădător?

Nicolae Ceauşescu:

Pentru că atunci am constatat treaba aceasta, chiar în ziua respectivă. Şi a plecat ca să aplice măsuri – vă spun asta pentru judecata dumneavoastră – dintr-un grup întreg, şi au venit ofiţerii care erau cu el şi ne-au anunţat că s-a împuşcat. Şi de-abia după aceea am constatat că n-a aplicat ordinele stabilite ca unităţile militare să-şi facă datoria.

Judecătorul:

Dumneata întotdeauna ai vorbit mai mult decât colaboratoarea apropiată a dumitale, totdeauna ai fost în

faţă, dar întotdeauna ai avu i-o în dreapta dumitale. Şi ea cunoaşte tot atâtea lucruri importante, dar ar fi bine să fie relatate în faţa tribunalului, să cooperăm, să vorbim civilizat ca nişte intelectuali cum vă pretindeaţi amândoi, membri ai Academiei, să ne spuneţi cu ce bani se plăteau publicaţiile, atât ale inculpatei, cât şi operele alese, cât şi cărţile de ştiinţă ale academicianului Elena Ceauşescu. Aşa-zisul academician!…

Elena Ceauşescu:

„Aşa-zisul”… Ne-ai luat şi titlurile.

Judecătorul:

Nu le-am luat eu. Să răspundă la întrebările puse de tribunal!

Elena Ceauşescu:

Heee… păi, sigur că da!…

Judecătorul (către grefier):

„Refuz să răspund la întrebările puse de tribunal”.

Nicolae Ceauşescu:

Însă tot pentru informarea dumneavoastră, că am scăpat aţinu i mi-aţi spus că eu mâncam numai mâncăruri din străinătate… că exist.1 de ani de zile lista cu ce mănânc eu, 1.100 – 1.200 de calorii pe zi, i numai legume.

Judecătorul:

Şi poporului îi dădeai 3.600 de calorii… îmbuibat acel popor!…

Nicolae Ceauşescu:

Şi 60 de grame pe zi, de carne.

Procurorul:

Domnule preşedinte…

Nicolae Ceauşescu:

Vreau să vă spun… vă informez pe dumneavoastră…

Judecătorul:

Mai aveţi de pus întrebări, domnule procuror?

Procurorul:

Da, domnule preşedinte. Cine a dat ordin să fie implicate ca să intervină, forţele armate în înăbuşirea demonstraţiei de la Timişoara? Pentru că inculpatul spunea că generalul Milea nu, respectat ordinele primite. Care sunt aceste ordine? Ce n-a resti, tat?... Ce n-a respectat?

Nicolae Ceauşescu:

Voi spune în Marea Adunare Naţională ce ordine n-a respectat în Bucureşti şi de ce a trădat!

Judecătorul:

Aveţi de pus întrebări?

Avocatul Teodorescu:

Vă rog să întrebaţi pe inculpata Elena Ceauşescu dacă a fost în este bolnavă psihic.

ANEXE

Nicolae Ceauşescu:

Cum?!?

Elena Ceauşescu:

Ce este?!?

Avocatul Teodorescu:

Dacă a fost sau este bolnavă psihic. Şi vă rog să consemnaţi răspunsul.

Judecătorul:

Ai suferit vreo boală psihică? Sau dacă suferi acum...?

Elena Ceauşescu:

Ce provocare ordinară!

Avocatul Teodorescu:

Nicio provocare, este în favoarea dumneavoastră, că dacă sunteţi iresponsabili, atunci e o apărare, dacă nu – e altă apărare.

Elena Ceauşescu:

E o provocare, se poate să spui aşa ceva?!?

Nicolae Ceauşescu:

Nu ţi-am recunoscut dreptul dumneavoastră de apărare!…

Elena Ceauşescu:

Se poate să vii să spui aşa ceva…? Ia uită-te!…

Judecătorul:

Noi am înţeles şi din această dezbatere… pentru că dumneavoastră obişnuiţi să nu aveţi niciodată un dialog cu poporul şi să poarte numai dânsul un monolog şi după aceea să-l aplaude ca în ritualurile africane, să bată lumea din palme, aşa… Nici astăzi… S-a comportat în continuare la fel, nu v-aţi schimbat, nu aţi tras niciun fel de învăţăminte. Ca nişte megalomani.

Nicolae Ceauşescu:

Tot pentru informarea dumneavoastră, mergeţi…

Judecătorul:

Mai sunt de pus întrebări? Probe în apărare aveţi? Nu.

Avocaţii:

Mai facem o ultimă încercare… Vă rog, procedura ne permin acest lucru…

Elena Ceauşescu:

Nu-ţi răspund nimic. Nu voi spune nimic!

Avocaţii:

Vă rog să consemnaţi că refuză! Dacă refuză, este treaba lor.

Nicolae Ceauşescu:

Nu! Nerecunoscând tribunalul, nu pot să recunosc nii i apărarea!

Judecătorul:

Vă rog să consemnaţi în caietul dumneavoastră de grefier.1 refuză colaborarea cu apărătorii şi că nu au probe.

Elena Ceauşescu:

În faţa tribunalului legal vorbim. Adevăratul tribunal este Ma n M Adunare Naţională.

Judecătorul:

Vrei să semnezi declaraţia?

Elena Ceauşescu:

Nu, nicio declaraţie! Am muncit şi am luptat pentru popor de l. i 14 ani, aşa... mi-am sacrificat toată viaţa pentru popor... şi poporul este poporul nostru şi nu-l trădăm noi poporul!

Judecătorul:

Am urmărit şi ştiam că ziua dumitale este undeva înaintea dânsului, dar nu ştiam niciodată anul în care te-ai născut. Care este?

Elena Ceauşescu:

Astea chiar sunt de femei...

Judecătorul:

De aicea a pornit toată minciuna... niciun dicţionar, orice... lo.il «femeile îşi ascund vârsta, dar când este un om care apare in die cu n-are, în cărţi şi în toate astea, să nu se arate vârsta?

Elena Ceauşescu:

Ce provocare!

ANEXE

Nicolae Ceauşescu:

Pentru dumneavoastră, pentru toţi cei prezenţi...

Judecătorul:

Vă rog, tovarăşe procuror, să reţineţi... tribunalul consideră cercetarea judecătorească a procesului terminată şi vă dau cuvântul la dezbateri, să susţineţi acuzarea.

Procurorul:

Domnule preşedinte, având în vedere atrocităţile săvârşite de Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena, noi considerăm că aceşti doi inculpaţi se fac vinovaţi de

săvârşirea infracţiunilor prevăzute de articolele 162, 163, 165 şi 357 din Codul Penal, articole în baza cărora solicităm condamnarea celor doi inculpaţi la pedeapsa cu moartea. Totodată, solicităm confiscarea totală a averilor soţilor Ceauşescu.

Judecătorul:

Aveţi cuvântul în apărare.

Avocatul Teodorescu:

Înainte de a discuta problemele de drept, care se ivesc din ceea ce susţin inculpaţii, cărora le acordăm asistenţă chiar faţă de poziţia obstrucţionistă a acestora…

Elena Ceauşescu:

E o insultă!

Avocatul Teodorescu:

E o insultă? Nicio insultă! Eu voiesc să vă înfăţişez faptul că le-am făcut noi onoarea, venind de la Bucureşti să le acordăm apărarea, care în ultimii 25 – 30 de ani nu s-a respectat. Că noi înţelegem ca avocaţi să apărăm indiferent pe cine ar fi şi indiferent de faptele pe I care le-a săvârşit, dar în limita dispoziţiilor legale, a faptelor de care luăm cunoştinţă prin rechizitoriu, a probelor care au fost căutate de către reprezentanţii legali şi, desigur, în spiritul legalităţii. Eu, deşi e poziţia absolut obstrucţionistă a celor cărora le-am făcut cinstea de a le acorda această deplasare în locul acesta… Ca să-i apărăm! înţelegem, totuşi, ca şi ei să înţeleagă – pentru dumneavoastră nu am nevoie să vă fac asemenea lămuriri – că numai un preşedinte în funcţiune poate cere, pentru o faptă pe care ar săvârşi-o, să fie supus I discuţiunii organului legislativ, care la noi este Marea Adunare Naţională. Şi că odată cu destituirea dintr-o anumită funcţie de stat şi noi nu vorbim de calitatea dumnealui de secretar general al partidului, care e o altă treabă şi o judecă partidul, ci de calitatea care (!) a avut-o Ceauşescu Nicolae, aceea de preşedinte al acestei

ţări. Ori, această calitate, din momentul în care Frontul Salvării Naţionale’s.1 constituit şi Consiliul care este constituit a luat măsura de demite-n a guvernului şi de demitere din funcţia de preşedinte al republicii, 1 lui Ceauşescu Nicolae, acesta este supus dispoziţiilor legale ca orie v cetăţean din această ţară. Deci, din acest punct de vedere, noi constatăm – şi vă rog să consemnaţi în procesul-verbal al şedinţei acest fapt – că am constatat că sunt îndeplinite toate formele procedurale prevăzute de lege pentru trimiterea în judecată şi judecarea celei care au compărut în calitate de inculpat. Deci, este o greşeală pe care o săvârşesc cei doi inculpaţi, nu a faptului recunoaşterii sau ne recunoaşterii, pentru că aceasta, recunoaşterea sau nerecunoaştere. i dacă este dezminţită de probe, nu face două parale. Şi dumnealui au socotit... deşi eu am venit să le acord, să le fac cinstea de.1 i apăra... Ei se menţin în aceeaşi poziţie pe care au avut-o dintr-un început, zicând că este un act de provocare dacă i-am întrebat dai.1 sunt bolnavi psihic sau nu. Pentru că una e impunitatea pervazul. i de legi, adică aceea în care eşti bolnav şi poţi fi supus unei expertize psihiatrice, şi atunci eşti iresponsabil – mare diferenţă fiind faţă de situaţiunea în care te comporţi ca un iresponsabil, dar osii responsabil. Şi spre regretul meu, care sunt avocat – nici procunu nici membru al tribunalului militar –, trebuie să constat, şi o spun cu toată certitudinea, că inculpaţii cărora noi le acordăm asistenţa chiar în dauna voinţei lor, pentru că aşa glăsuieşte legea care nu s-a respectat până acum... şi dumnealor, amândoi o ştiu, faptul acesta eu vă spun că dumnealor au acţionat ca iresponsabili, dar cu deplin discernământ în tot ceea ce au făcut.

Ei sunt trimişi în judecată pentru patru fapte, eu înţeleg să ex) nu 1 în vreun mod ceea ce a zis rechizitoriul Procuraturii, şi anume pentru faptele prevăzute de

articolele 162, 163, 165 şi 357 din Codul Penal... şi constat, în baza probelor care au fost depuse la dispoziţie că aceştia se fac vinovaţi de aceste fapte.

Rugămintea noastră, a apărării, însă, este una singură: ca dumneavoastră să luaţi o hotărâre care să nu aibă caracterul de vendel.i

ANEXE

să nu aibă caracterul de răzbunare, ci să fie... şi să o înţeleagă până în ultima lor clipă, ei şi alţii care vor mai compare în faţa judecăţii, că poporul acesta, printr-un tribunal legal constituit... că dacă nu ar fi fost legal constituit, noi suntem primii care am fi venit să spunem: „E nelegal constituită o instanţă judecătorească!”

Să ştie şi cei doi inculpaţi, cărora forţamente trebuie să le acordăm apărarea pe care nu o voiesc... dar noi trebuie să-i apăram, pentru că aşa glăsuieşte Constituţia de care ei fac vorbire, fără să ştie ce spune în ea. Încălcarea fosta a acesteia...

Elena Ceauşescu:

Extraordinar!

Avocatul Teodorescu:

...Şi-i apăr pentru că aşa trebuie, dar şi să se lămurească pentru totdeauna, pentru clipele cât vor mai avea până la sfârşitul vieţii lor, că tribunalul acesta militar a fost şi este legal constituit şi că ei nu au calitatea decât de inculpaţi, iar nu calităţile de stat pe care le-au avut până în momentul în care li s-au ridicat aceste funcţiuni de către organul care este constituit legal în această ţară.

Judecătorul:

Cu privire la faptele lor?

Avocatul Teodorescu:

În ce priveşte fapte prevăzute de 162 şi anume aceea de subminare a puterii de stat, în probele care le-au fost culese şi ni s-au pus şi nouă la dispoziţie, nu pot face

niciun fel de obiecţiune, socotind că aceştia, într-adevăr, se fac vinovaţi de săvârşirea acestei fapte. În ce priveşte fapte prevăzute de 163 din Codul Penal, actele de diversiune din materialul care ne-a fost pus la dispoziţie de către acuzare şi de care am luat cunoştinţă, în deplină cunoştinţă de cauză, ceea ce le spun dumnealor, vă rog să constataţi şi să luaţi act de declaraţie pe care o facem noi în calitate de apărători, că aceştia într-adevăr se fac vinovaţi şi de săvârşirea acestei infracţiuni. În ce priveşte infracţiunea de subminare a economiei naţionale, aceea prevăzută de articolul 165 din Codul Penal şi toate documentele acesteia care au fost culese în scurt timp, în câteva zile, de organul de urmărire penală, ca documente ce existau acestui moment, se fac vinovaţi aceştia şi de săvârşirea acestei infracţiuni. În fine, ultima faptă III sarcină şi care este şi cea mai gravă, aceea de genocid, prevăzuta de 357, litera e, din Codul Penal, constat că şi această faptă esic săvârşită de aceştia. Rugămintea noastră, în calitate de apărători, 11 celor doi inculpaţi, soţii Ceauşescu Nicolae şi Elena, este aceea c. i dumneavoastră să daţi hotărârea, în numele legii, să nu apară e.1 un act de răzbunare a cuiva, ci să se înţeleagă că pentru acele fapte săvârşite, fiecare inculpat trebuie să-şi primească pedeapsa, aşa cum este prevăzută de lege. Vă mulţumesc.

Avocatul Lucescu:

Domnule preşedinte, domnilor asistenţi populari, reprezentanţi din sală, este greu să pui concluzii împotriva oamenilor care, chiar şi deferiţi Justiţiei, nu vor să recunoască crima împotriva poporu' lui român, crima de genocid, nu numai la Timişoara şi Bucureşti, în momentele de faţă, ci crima dinainte de peste 20 şi ceva de ani. Crima prin înfometare, prin lipsă de căldură, prin lipsă de lumină, dar cea mai odioasă crimă a fost crima de a încătuşa

spiritul românesc, să 11 tul acestui popor, în raport de odioasele crime săvârşite la Timişoa ra de odioasele crime săvârşite când poporul şi copiii, copii nevinovaţi au fost călcaţi de tancuri cu şenile. Când aţi căutat un act odios, de diversiune, până când Armata cu Securitatea să o puneţi cap la cap şi aţi îmbrăcat ofiţeri ai Securităţii din trupele dumneavoastră în ofiţeri ai Ministerului Apărării Naţionale, să daţi iarăşi o lovitură ca Armata să nu vină alături de popor, ca poporul să urască Armata şi din această degringoladă dumneavoastră să puteţi câştiga timpul pentru a creşte copiii de la orfelinate pentru a-i trimite în străină ta îi sau pentru a-i aduce ca trupe de comando împotriva poporului român. Da, a cărui popor, că nu mă refer la oameni în vârstă! Dacii aţi fi împuşcat unul ca noi îi împuşcaţi pentru voinţa lor, dar ca să tăiaţi legăturile de oxigen de la capul bolnavilor, de la copii, să trageţi în spitale şi în bolnavi, să aruncaţi în aer sângele şi medicamentul poporului? Cu hrana cu care Bucureştiul s-ar fi putut hrăni luni di zile, iar militarii ar fi putut să tragă şi să susţină apărarea ţării ferm a i-aţi băgat în subsolurile de unde teroriştii dumneavoastră şi ast a. I se duc, se alimentează şi luptă împotriva oamenilor nevinovaţi, 111 speranţa că dumneavoastră îi veţi mai plăti vreodată din efort 1111 li

ANEXE

făcute de România. Cu multă emfază spuneaţi: am plătit datoriile! Nu numai că le-aţi plătit, ne-aţi secătuit şi v-aţi depus destui bani, v-aţi dus la ayatollah să închinaţi un ultim omagiu. Eraţi la fel ca el, acelaşi spirit de clan, care şi-a omorât poporul. Spuneţi că nu recunoaşteţi organismele noastre, ale puterii populare? Nu trebuie să le recunoaşteţi, domnule fost preşedinte, pentru că am luat în ’48 puterea în mână împotriva altora şi nu s-au prevalat de niciun fel de legi ale Statului român. Regele Mihai a

avut mai multă demnitate decât dumneavoastră. Poate aţi fi avut mai multă demnitate şi înţelegere din partea poporului român dacă v-aţi fi dat demisia, dacă aţi fi rămas acolo în străinătate, cu străinii aţi trăit, puteaţi să muriţi cu ei, şi să vi se ofere acel azil politic.

Nicolae şi Elena Ceauşescu (râzând): Nu plecăm noi de aici. Aici murim noi!

Avocatul Lucescu:

Râsul acesta este semnul bolii dumneavoastră, domnule preşedinte, greutatea apărării, care trebuie să fie apărare şi nu act de acuzare, constă în această odioasă neînţelegere a situaţiei, astăzi şi în clipa de faţă. În aceasta constă greutatea, în sfidarea tribunalului, în nonşalanţa cu care ne luăm căţeii… de altfel, ca şi când suntem ridicaţi de pe la case pentru tot ce am făcut. Domnule preşedinte, aş fi fost unul dintre cei care m-aş fi dus şi aş fi luptat în cadrul Ministerului de Justiţie, în cadrul atribuţiilor noastre profesionale, care trebuie să fie umanitare, trebuie să fie de dăruire faţă de adevăr, faţă de adevărul pentru care se luptă astăzi, aş fi cerut să se suprime pedeapsa cu moartea pentru că în unele cazuri am avut şi nesocotita experienţă, proasta experienţă de a vedea că s-au făcut greşeli. Eu nu v-aş cere pedeapsa cu moartea. Spune cineva, dar este greu pentru poporul român să mai suporte alături cea mai mare suferinţă, cea mai mare pedeapsă este să trăiască în condiţiile în care ni le-a creat nouă, să trăiască cu frica în sân, că poţi fi ridicat şi împuşcat, că poţi fi injectat şi dus la spitalul de nebuni, că împotriva familiei se pot lua cele mai odioase măsuri, că împotriva neamurilor şi asta pe linie ascendentă, cu binele dosar de cadre ţinut de doamna, cu buna ascultare, făcută de domnia sa, este reprobabil, până şi pe W.C. îi asculta pe demnitari şi pe acoliţi. Cu asta se ocupa scumpa noastră

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

conducere, marea savantă de renume mondial „codoi”, să-mi iertaţi expresia.

Judecătorul:

Vorbeşte un avocat!

Avocatul Lucescu:

Vă rog să discerneţi totuşi momentul în care daţi soluţia asupra, în primul rând a crimelor comise, a crimelor în lanţ. Poate, cine ştie, singură atenuantă ne-a ajutat să ne vedem liberi prin trei catastrofa 1 «greşeli făcute: a adunat masele care ştia că sunt împotriva lui şi.1 ucis generalul care îi apăra pielea, pentru că nu a fost de acord să tragă într-adevăr în muncitori. Armata nu a fost niciodată de acori I cu aşa ceva. Aţi ucis tineri, ce au fost copiii aceia minunaţi, ce.111 fost de vină? Cu preţul, de care popor vorbiţi, dacă preţul libertăţii noastre este câştigat cu sângele acestor copii. Domnule preşedinţi aveţi aceste lucruri şi ca atenuante spunem pentru că practic tocmai prin megalomania pe care a avut-o ne-a adus aici, dar tocmai pentru acest lucru veţi vedea şi demnitatea soluţiei, veţi vedea şi faptele Vă mulţumesc pentru atenţie.

Judecătorul:

Inculpat Ceauşescu Nicolae, dumneata ce ai de spus la ultimul cuvânt?

Nicolae Ceauşescu:

Nu sunt inculpat, sunt preşedintele României, comand. mi suprem şi voi răspunde în faţa Marii Adunări Naţionale şi reprezei 1 tanţilor clasei muncitoare şi cu asta am terminat. Totul este minciuna de la un capăt la altul, celor care au dat lovitura de stat, trăgând poporul, mergând până la distrugerea independenţei României

Judecătorul:

Cu dumneata nu se poate stabili un dialog civilizat, raţional, logic.

Nicolae Ceauşescu:

Cu oamenii corecţi când mă duceam în fabrică, mă ridicam 111 faţa muncitorului şi discutam în picioare.

Avocatul Lucescu:

Domnule preşedinte, dacă îi mai daţi cuvântul în continuare considerăm că este o jignire adusă poporului român şi actului de justiţie românesc.

Judecătorul:

Tribunalul se retrage pentru deliberare.

Cei doi judecători, cei trei asesori populari şi grefierul se retrag în săliţa alăturată, pentru a stabili sentinţa. Ceilalţi continuă discuţiile în „sala de judecată”, discuţii surprinse parţial de colonelul Baiu. Ceauşescu aduce în discuţie condamnarea sa în procesul de la Braşov, din 1936, pe când el avea 18 ani, iar justiţia era „burgheză”.

Nicolae Ceauşescu:

…Şi l-am recunoscut, pentru că era un tribunal legal constituit, este scris şi acuma ce am spus… nu am fost cât de cât onest şi apărând burghezia…

Mugurel Florescu:

Domnule Ceauşescu, eu fac parte din oamenii care participă la procesul dumneavoastră – este oficial. Totuşi, de ce nu aţi vrut să răspundeţi la întrebări?

Nicolae Ceauşescu:

Răspund conform Constituţiei ţării. Şi cine v-a spus că nu o ştiu? Am scris cuvânt cu cuvânt Constituţia ţării.

Avocatul Teodorescu:

Da, dacă aţi scris-o şi mai aveţi calitatea…

Nicolae Ceauşescu:

Calitatea de preşedinte nu o poate lua decât Marea Adunare Naţională, de aceea există calitatea. Există calitatea pentru că un grup contrarevoluţionar care se instituie, se declară Comitet de Salvare Naţională, care e comitet de trădare naţională, a independenţei ţării, nu el

poate hotărî. Discutăm ca cetăţeni.

Elena Ceauşescu:

Nu se poate în lume să se accepte.

510 SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Nicolae Ceauşescu:

Discutăm ca simpli cetăţeni acuma!

Elena Ceauşescu: Şi să jigneşti toate academiile din lume, care au acordat titlurile… care au fost acordate de toate academiile din lume!…

Avocatul Teodorescu:

V-au luat titlurile deja!

Elena Ceauşescu:

ălea din străinătate nu le ia, că nu puteţi voi… e mai multe muzee…

Nicolae Ceauşescu:

Am fost de mai multe ori în situaţia să fiu împuşcat.

Avocatul Teodorescu:

V-au luat şi decoraţiile, şi titlurile, tot ce cumpăraserăţi.

Soţii Ceauşescu (vocile lor se suprapun, fiecare încearcă să se justifice):

Tot ce avem sunt într-un număr de zeci de camere… în ele exist. i listele oficiale, inventariate, semnate, de tot ce am primit…

Avocatul Teodorescu:

Aţi pronunţat că „e mai multe muzee”… şi sunteţi academician, auziţi? Ce să mai zic?

Elena Ceauşescu:

Poftim?

Nicolae Ceauşescu:

Oricine se duce va constata acuma că de fapt cadourile acelea e un muzeu aproape universal, unde sunt zeci şi zeci de state, cu lui felul de cadouri. Şi există lista lor, aşa cum s-a primit din străină la le Totul e inventariat

până la ultimul cui.

Elena Ceauşescu:

Şi cu obiectele mele, că noi am intrat ca să luptăm pentru elil e rarea poporului, nu ca să ajungem ca să ne ocupăm posturile. Nu pentru asta am intrat.

Nicolae Ceauşescu:

Puteam fi împuşcaţi fără mascarada asta! Nu, nu o dată!

Elena Ceauşescu:

Ne-am iubit poporul, îl iubim!

Mugurel Florescu:

De ce aţi fugit şi nu aţi vrut să staţi de vorbă cu poporul?

Nicolae Ceauşescu:

Poftim?

Elena Ceauşescu:

Care popor?

Mugurel Florescu:

Care l-aţi adunat.

Nicolae Ceauşescu:

Nu noi l-am adunat! Nu, n-am fugit, şi acei care au trădat… inclusiv unul prezent aici a chemat elicopterele, le-a dat ordin…

(Ceauşescu arată cu degetul spre generalul Stănculescu, aflat la doi metri în stânga lui).

Mugurel Florescu:

În ce a constat trădarea generalului Milea?

Elena Ceauşescu:

Noi nu am vrut să plecăm. Rămâneam acolo, muream la sediu…

Nicolae Ceauşescu:

Nu a aplicat dispoziţiile…

Completul de judecată revine în sală pentru a da citire pronunţării sentinţei.

Judecătorul Gică Popa:

Ridicaţi-vă în picioare!

Elena Ceauşescu:

Nu dragă, nu ne ridicăm în picioare, suntem oameni…

Judecătorul:

Tribunalul, în numele legii şi al poporului declarând în secret, condamnă în unanimitate de voturi pe inculpaţii Ceauşescu Nicolae şi Ceauşescu Elena la pedeapsa capitală şi confiscarea totală a averii, pentru săvârşirea infracţiunilor de genocid prevăzute de art 357.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

aliniatul 1, litera e, Cod Penal; subminarea puterii de stat prevăzuta de art 162 Cod Penal; act de diversiune, prevăzut de art 163 Cod Penal şi subminarea economiei naţionale prevăzută de art 165, aliniatul 2 Cod Penal. Pronunţată în şedinţă publică, astăzi 25 decembrie 1989.

Avocatul Teodorescu:

Vă rog să-mi îngăduiţi să mai iau o dată legătură cu inculpaţii

Nicolae Ceauşescu:

Nu recunosc niciun tribunal.

Avocatul Teodorescu:

Nerecunoscând tribunalul nu exercită nicio cale de atac. Vă rog’s, i constataţi că hotărârea e definitivă în condiţiile acestea.

Nicolae Ceauşescu:

Cine a dat lovitura de stat poate să împuşte pe oricine!

Tribunalul se retrage. Colonelul Baiu continuă să înregistreze, pe camera video, discuţiile condamnaţilor cu cei rămaşi în sală.

Nicolae Ceauşescu:

România va trăi-n veci de veci. Toţi trădătorii, oricâţi

vor fi… V, i trăi România şi poporul român liber, nu cu trădătorii!

Ambii inculpaţi se ridică în picioare. Un paraşutist le spune să rămână pe loc.

Nicolae Ceauşescu:

Ce nedreptate s-a făcut! (Recitând) „Murim mai bine-n luptă I II gloria deplină, decât să fim sclavi încă pe vechi' nost pământ. Ce nedreptate! Toate ne-au spus pe lumea asta, dar nimic de trădători!

Elena Ceauşescu:

Şi i-am avut lângă noi…

Nicolae Ceauşescu:

Şi i-am avut lângă noi, da! Ce nedreptate au făcut!… Toate mă urile sunt împotriva noastră, nu vezi?

Elena Ceauşescu:

Şi i-am avut lângă noi…

ANEXE

Nicolae Ceauşescu:

I-am avut lângă noi…

Elena Ceauşescu:

Foarte mare greşeală am făcut! Aşa se întâmplă, trădările vin de lângă tine…

Nicolae Ceauşescu:

Aşa se întâmplă…

Doi militari îi leagă pe Ceauşeşti cu mâinile la spate.

Nicolae Ceauşescu:

Nu e voie, nu e voie! Nu ne legaţi!

Elena Ceauşescu:

Nu sunt de acord. împreună am luptat, să murim împreună. Dacă vreţi să ne omorâţi, ne omorâţi pe amândoi, împreună, nelegaţi… Nu dragă, împreună!… Mergem împreună, legea aşa spune. Ne dă dreptul să fim împreună… Ce e asta? Ce vrei să faci cu asta? Nu admit!… Nu puneţi mâna pe noi!… Nu ne legaţi!… Nune jigniţi!…

Nune legaţi, nu e voie să ne legaţi!… Vă e frică de popor… Nu ne rupeţi mâinile, mă copii! E ruşine! V-am crescut ca o mamă, daţi-mi drumul la mâini, îmi rupeţi mâna, daţi-mi drumul!… Aoleo, măi băiatule, mă!…

Un paraşutist:

Jumătate din colegii noştri sunt morţi din cauza dumneavoastră. Ai noştri, colegii, fraţii noştri!

Nicolae Ceauşescu:

Nu! Nu! Vă minte.

Paraşutiştii:

Nu ne minte.

Elena Ceauşescu:

Ăia sunt ai Securităţii, nu sunt ai noştri. Noi suntem aicea aşa, mai avem noi puterea?! Voi o aveţi! întrebaţi-i pe cei care au puterea!

Soţii Ceauşescu sunt scoşi din „sala de judecată” şi duşi, de câte doi paraşutişti, către zidul execuţiei. Pe camera video se mai aud doar văicărelile lor.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Sentinţa

România

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti

Dispozitivul Sentinţei nr. 1 din 25 decembrie 1989

Cu unanimitate de voturi condamnă pe inculpaţii:

Ceauşescu Nicolae, fiul lui Andruţă şi Maria, născut la dal. i de 26 ianuarie 1918, în comuna Scorniceşti, judeţul Olt, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, Bulevardul Primăverii nr. 50, sectorul 1, în prezent arestat.

Şi

Ceauşescu Elena, fiica lui Nae şi Alexandrina, născută la data li 6 ianuarie 1916, în comuna Petreşti, judeţul Dâmboviţa, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, Bulevardul Primăverii nr. 50, sectorul I, la pedeapsa capitală şi confiscarea totală a averii pentru săv. u şirea

următoarelor infracţiuni:

— Genocid, prevăzut de articolul 357, alineat 1, literele a-o, Cod Penal;

— Subminarea puterii de stat, prevăzut de articolul 162, aline, il

1, Cod Penal;

— Acte de diversiune, prevăzut de articolul 163 Cod Penal;

— Subminarea economiei naţionale, prevăzut de articolul I alineat 2, Cod Penal, toate cu aplicarea articolelor 33 – 34 şi 41, aii ne 11

2, Cod Penal.

În baza articolului 998 Cod Civil şi articolului 14, aliniat 3, îi lei, i-a din Codul de Procedură Penală, obligă pe inculpaţi să reslilmr statului român toate sumele de bani, metale preţioase şi orice, un valori depuse de aceştia, sub orice nume, la bănci străine’s. În l. i alte instituţii ori persoane din străinătate sau, potrivit articolului 14, alineat 3, litera b din Codul de Procedură Penală şi articolului

998 din Codul Civil, să plătească statului, în solidar, echivalentul acestor bunuri în dolari SUA.

Potrivit articolului 163 şi articolului 157, alineat 2, litera e din Codul de Procedură Penală, menţine măsurile asigurătorii luate de Direcţia Procuraturilor Militare asupra tuturor bunurilor aparţinând inculpaţilor.

Cu drept de recurs.

Pronunţat astăzi, 25 decembrie 1989, în şedinţă publică, în prezenţa inculpaţilor, în Garnizoana Târgovişte.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Plângerea Verei Nicoleioiu adresată Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989

Subsemnata Nicoleioiu Vera Florica, domiciliată în Bucureşti Strada Biserica Amzei, Nr. 8, El. III, Ap. 9, vă

supun spre cercetare următoarele:

Fostul meu soţ, Vasile Nicoleioiu, era în Decembrie 1989, Şeful Protocolului de Partid şi de Stat şi, în această calitate, a făcut parte din grupul care l-a însoţit pe Nicolae Ceauşescu în vizita efectuat, i în Iran.

Din grupul respectiv au făcut parte: Ion Stoian, ministru de externe, Radu Ion, vice-prim-ministru, Neagoe Marin, comandan 11 d gărzii prezidenţiale, şi Vasile Nicoleioiu, şeful protocolului.

Vasile Nicoleioiu deţinea această funcţie din Aprilie 1983, timp în care a avut posibilitatea să-şi dovedească, din plin, ataşamentul faţă de familia Ceauşescu, organizând peste hotare vizite cât în u excentrice şi mai costisitoare.

Cu ocazia plecării în Iran, în împrejurările în care ţara era în pr. i gul unor evenimente extrem de grave, Ceauşescu a luat cu el o sumă de bani, desigur dolari, pentru găsirea unor eventuale posibilităţi de salvare a situaţiei de acasă, precum şi alte eventuale plăţi. Dealllcl la orice deplasare în străinătate a Preşedintelui, se lua un fond, d rezervă. La fel cum se proceda de fiecare dată, şi în Iran, acest foi n I cât şi diurnele şi cadourile care se dădeau şi care se primeau, au l'o\t date în păstrare fostului meu soţ, de către Ceauşescu.

La întoarcere, în ziua de 20. Dec. 89, Ceauşescu a găsit situa ţin d în ţară atât de gravă încât nici el, şi nici altcineva nu s-a mai preocupai de acei bani.

Vasile Nicoleioiu a aşteptat să vadă care va fi desfăşurarea ulmrioară a evenimentelor, păstrând banii în biroul său din sediul C contrar indicaţiilor în vigoare.

ANEXE

În seara zilei de 21. Dec.89, profitând de deruta generală din sediu, îşi cheamă şoferul şi îi cere să ducă o geantă diplomat, închisă cu cifru, la locuinţa fratelui său,

Emil Nicoleioiu, fost cândva şi el mare demnitar. Acesta coboară în faţa blocului şi preia respectiva geantă din mâna şoferului.

În continuare, după cum se ştie, Vasile Nilcolcioiu şi-a oferit imediat serviciile noii conduceri. A fost consilierul preşedintelui timp de o săptămână, după care, la presiunile revoluţionarilor care îl cunoşteau şi ştiau cine fusese, a fost silit să renunţe şi să se refugieze acasă.

Cât timp a stat acasă, a fost într-o stare de extremă agitaţie, plimbându-se ziua şi noaptea prin apartament.

Mi-a spus în acele împrejurări, că a avut o sumă mare de bani în birou, pe care nu o decontase la întoarcerea din Iran, bani pe care îi pusese la adăpost, dar, intervenise brusc o amnezie şi nu îşi mai amintea unde anume.

Pe 22 dimineaţa, văzând cum evoluase situaţia, se hotărâse să părăsească sediul şi să spună, dacă ar fi fost întrebat, că banii fuseseră furaţi după plecarea lui.

În acest scop, ca să fie cât mai credibil, şi-a lăsat intenţionat paltonul şi căciula în birou, şi a părăsit sediul numai în costum, făcând mare caz, mai apoi, că a fost prădat, deşi a plecat din sediu pe la subsol, nestingherit de nimeni, când încă mulţimea era doar mascată în faţa intrării principale a C.C., şi încă nimeni nu pătrunsese în interior, iar Ceauşescu se afla în clădire.

În orice caz, spunea el, Ceauşescu l-ar fi împuşcat pentru ceea ce făcuse, dacă n-ar fi fost înlăturat.

Teama lui era că acum, nereuşind să se menţină într-un post pe lângă noul preşedinte, care să-i asigure imunitate, va fi tras la răspundere pentru acei bani.

Ulterior s-a decis să ducă mai departe povestea cu amnezia şi să se declare nebun iresponsabil, solicitându-l pe Dr. Gorgos, directorul Staţionarului de Boli Mintale, Titan, cu care era bun prieten şi care îi era foarte îndatorat, să-l interneze cu un diagnostic adecvat.

Ca să justifice acel diagnostic, nu mai mânca şi nu mai bea decât atât cât îi era necesar să supravieţuiască. Slăbise foarte tare, nu se mai spăla şi se comporta ca un nebun.

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

Între timp, pentru servicii deosebit de preţioase aduse cu „cinste” ţării a fost pensionat la 53 de ani.

La puţin timp, pacientul Vasile Nicoleioiu, cu diagnostic de depresie prelungită şi sindrom maniaco-depresiv, s-a recăsătorii cu fosta lui concubină şi şi-a alungat din locuinţă propriul fiu, în vârstă de 17 ani, lăsându-l pe drumuri şi fără niciun ajutor material, făcând ulterior recurs la hotărârea instanţei de a-i plăti acestuia o pensie alimentară în valoare de 5.000 de lei.

Statutul de pensionar îi convine cel mai bine în împrejurările date, punându-l la adăpost de orice reîntâlniri sau reactualizau neprevăzute. Un biet pensionar nu mai poate interesa pe nimeni, poate doar trezi compasiunea celor care de fapt ar trebui să-i pună unele întrebări. El se doreşte cât mai uitat de toată lumea, şi scos din contextul în care era arhicunoscut de toţi.

Această dorinţă îi este mult facilitată de faptul că revizia perio dică a dosarului lui de pensionare, cu nr. de ordine 110.108, se facila policlinica Batişte, personal, de către soţia aceluiaşi Dr. Gorgos

Vera Nicoleioiu, 79»

Precizare

Am păstrat neschimbată grafia scrisorii, aşa cum a fost ea redactată de Vera Nicoleioiu şi arhivată la Comisia Senatori, ila „Decembrie 1989”.

— Fiolele împreun

Ue Emisei» mso-aufn

cauşescu a recu Perate (

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

CeMtiOat Zrexfufoi ¿Mtu tyb & ijt? r, Yokjfa WA a. 22 «ffere**” orct!

ţeyrcH cd?» ¿W

CTAIŞT – sli Mccct? C & V-SSSCI 4,! & sitrii «A» cg ortv4 GSţi QAAna

CIA sfa? SE (cu ciA orna Ajt «¡¿

fvforvcăic, reKJcly t

¿¡or A & fytrs;

l V-Oi ¿ ¿W* – ¿rga. «? r recs. iii

CfWi & set V ««AS «trăţi «fiAV. CrişeAÎ*»”! «*, «ţ.» re „e tefarer eefefe.1 ou OaHIZAje;

„U V”) în 4-J – Î „Cn* «**, î.

ri Wt.

Vii (Srwf»-n peitel & if«eme-ipt. ¿CJM. – pe Atr” c’ja\; mv\ r. frtâât Wt

— ¿ce 54 «în

Decizia de înfiinţare a Tribunalului Militar Excepţional, scrisă de III. HM şi semnată de Ion Iliescu, pe 24 decembrie 1989

ANEXE

¿X – d? Ş? M. muy…

JéjyA, d! * e dáfe & tt.

awva «yvt-Joi Zp fip Áu uvío AJIM.

RJJ ht k Ja

(jumo, otT-ţi

¿yGCrpă JTelt «AC-6Z Jt JUtXICuAije film. tfi erf: ţi ckt Ceddntij AuÂLOAue «. aarwryjxt vufit: neíí ftic) \ Jt «ti ¿S-a Cx cí n iculfnais fuije* «CKct &! ¿C Ctr * *

¿H. caklkpk JyJtáfiyti Zv ’ni át jkfe (Uíxitilj»… «. eftovua cfevic3 «¿.

k a ÍL Jiufl ficikud? imúli 4 v \uxÚvx¿ Á, U & ÚJI-Rechizitoriul întocmit „pe genunchi” de maiorul Dan Voinea, procurorul din procesul Ceauşeştilor

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

25 decembrie 1989: medicii Liviu Verdeş şi Florin Olteanu semneaz. i şi parafează procesul-verbal de constatare a decesului soţilor Ceauşesi u

ADEVERI

v U data de SfrP?

I a. t» l w înregistrat decesul lui în «luajle n. wn ««wrwşttf şumai pentru înhumare sairfngjjbTW «i se opreşte,». i „iiile tt*» ui cintiwulm «au crainatoriului” r f. OTA t»? 4 prewf*» nu» eliberează duplici

«”. „Să SÂ1-U-A6 u

Porriu An al…

MKTETUL (MR OUL) EXJ CUTIV * – t „O G-CO

Jţfiâlâ J…

CONSILIUL COMITET]

A D E V E R I N ŢIA

Se «deveiv Me că ta data de – sZ. – actul, a înregistrat Cocosul yggJJy decedat Jr ziua. dfi cu ultimul domiciliu – 3 aţ str JZ

Prezenta serveşte numai pentru înhumaiaâffnitoşf ţi se opreşte de ucimifiistraţia cimitirului au crematorililtli» i; jt

NOTA După proioni. n nu se elibii-ază duiilfcÂK.). s» ¿dfia e e în «SiiaM ” iiis» 51 – 1-H-A cu

C O SR ««», N. ŢFFIRW T 1UVSS – C.L. TD. B.

Adeverinţele de deces eliberate la 30 decembrie 1989 pe numele soţilor Nicolae şi Elena Ceauşescu

SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR

3 f

CONSILIUL

Al zPQjrucuc A

„If Ra.

urni…

ACT DE DECES W. & JL*

— … de

Astăzi anul… luna xrna
S-tt înregistrai accesul lui. ţi. – J. FZ8MŢ &
şi a lui născut în unul
Jspzz – M
W, „(¿X-T rfe «x – rfe naţionali, a, e
¿¿¿lauZ ewfl ((m (1 ™ uiumul domiciliu I»
— Y *
Iţuutfelplul cOSJli…; „f.
de. ceilu, în roiul Im –”.
— ŞKL ««ci» LZ.
„” „T „T t”, r.
Decesul stabilit prin certijicalul medical”; – „S’Th o fyMaest” * TMZC.
a fott cauzai 4. ¿în
— ¿ ¿¿T ¿¿rx ceZ trâA
Ucctaraţia a fost Jacuta ac t
(numrtiJ «(”,! sy Q
posesor al buletinului de identitate Seria i & L.
— Vr domiciliat în nrA.
municipiul
— Semnat ora declarant”.
fef-o V-a li: „? – wntur delegatului de stare civilă.
CERTIFICATE ELIBERATE.
30 decembrie 1989: actul de deces, eliberat de Institutul Medico-Leg.il pe numele lui Nicolae Ceauşescu, la cererea lui Gelu Voican Voiculesi 11
ANEXE
CONS – III Ul O-MÍM ¿ MI-T Ofăftt…
— Fui filea fi a lui.
ACT DE DECES Nr. * *
IfiZ L.» W 5 a.
«inret, Uc «ul h»
Ja A, „¡ 2 & SLSL
T» am¡ünir

tiüscui în
(nvuxU tic Itindir şi tvenvmurU «wr». HJ
fon «íWOA-g. s –”,» – = – TI
„”, „«. X „„W. Wc
fi Cfirifertiv cât ultimul (¡unucilill în vă T JE¡
U în firufi lis Luma”; …» «”, CI I»
— Gy w ««S
Decesul MabilU prin certificatul nvlini OO
¿¿ Wf ffaft UIUZJL, JflelŢÎ& el., tnumárul rxt Hlkatutiit Şi eh ic i «e iúcro j
O «fifafla! l’ahcua de posesor al buletinului de identitate Sería „în?!! ™… ™! – Vr îi J
En n 3
maaielpiui U
v Semnătura
ZBnrniturelegatului de star «CWUĂ.
v *
CERTIFICATE EIIBGnATE
30 decembrie 1989: actul de deces, eliberat de Institutul Medico-Legal pe numele Elenei Ceauşescu, la cererea lui Gelu Voican Voiculescu
SFÂRŞITUL CEAUŞEŞTILOR
CUPRINS
Prefaţă – Alex Mihai Stoenescu 7
Cuvântul autorului: Revoluţie şi contrarevoluţie l)
Mulţumiri 11
Infografii 14
„Prietenul” Gorbaciov 21
Comploturi şi complotişti 41
„Scrisoarea celor şase”: poştaşul vine de la Moscova 55
Se strânge laţul 61
Ultima vânătoare 6 (
Asediul tăcut al turiştilor sovietici 75

Demisia unui dictator 83
Ultima vizită. La Teheran M
Grija lui Ceauşescu: situaţia din Panamá
20 decembrie: pe culmile disperării 107
21 decembrie: mitingul fatal I I;
Ultima noapte în Palat 12
Moartea lui Milea 131
„Trădare la Armată, trădare la Cancelarie!” 145
Gustul amar al loviturii de stat 15»
Zborul spre Iad 171
Misterele de la Snagov 17
Abandonaţi în cer 18”.
La şosea IH1
Elena rămâne fără CEC-urile copiilor!”
Aventuri la Văcăreşti 201
Misteriosul doctor Decă 20
Te iau la pietre, conducător iubit! 211
Oameni necăjiţi „I
Deghizaţi în miliţieni 111
Secretar general în păpuriş
La Miliţie 2 – 1
Pâinea neagră din cazarmă
Telefoanele lui Iliescu – *”.
Oala de noapte a comandantului suprem
Diversiunile de la Târgovişte 283
Căpitanul Ceauşescu, prizonier în camion 295
Secretul din pădure 305
Cu tancul spre Capitală 309
Insulină sau otravă? 315
TAB-ul, ultimul adăpost 323
Apostolii morţii 329
Se strâng cioclii 337
Opt paraşutişti pentru infern 343
Moartea vine cu elicopterul 357

Ultima bucurie a lui Ceauşescu: „A venit Stănculescu!” 365
Un proces stalinist 375
Drumul spre moarte măsoară 62 de metri 389
Împreună la zid, despărţiţi la cimitir 399
ANEXE
Momente cruciale în căderea lui Ceauşescu 407
[Complotiştii anti-Ceauşescu 418
I „Scrisoarea celor şase” 420
Participanţii la şedinţa CPEx din 17 decembrie 1989 424
Stenograma şedinţei CPEx din 17 decembrie 1989 426
Stenograma teleconferinţei din 17 decembrie 1989 442
Stenograma teleconferinţei din 20 decembrie 1989 448
Cuvântarea lui Ceauşescu la TVR din 20 decembrie 1989 452
Discursul lui Ceauşescu la mitingul din 21 dec. 1989 458
Stenograma teleconferinţei din 21 decembrie 1989 464
Stenograma şedinţei CPEx din 22 decembrie 1989 471
Decret prezidenţial cu privire la instituirea stării de necesitate pe întreg teritoriul ţării 476
Decretul CFSN privind instituirea Tribunalului Militar Excepţional 477
Actul de acuzare în procesul de la Târgovişte 478
Stenograma procesului soţilor Ceauşescu 479
Sentinţa procesului de la Târgovişte 514
Plângerea Verei Nicoleioiu adresată Comisiei

Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989 516
Facsimile 519
editura
Adevărul holding
S.C. Adevărul Holding S.R.L.
Str. Fabrica de Glucoză nr. 21, sector 2, Bucureşti.
Telefon: 021.407.76.40; Fax: 021.407.76.42
Director general: Peter L. Imre Director general adjunct: Andrei Ştefan
Divizia CARTE
Director: Grigore Cartianu Director executiv: Carmen Dincă Director editorial: Daniel Eberhat
Toate drepturile asupra prezentului titlu sunt rezervate exclusiv editurii S.C. Adevărul Holding S.R.L. Reproducerea parţială sau integrală a textului fără acordul editurii este interzisă şi va fi pedepsită conform legilor în vigoare.
Redactor: Iustina Croitoru
Tehnoredactor: Puiu Enache
Corector: Adriana Popescu
Infografii: Dana Donciu
Copertă: Marian Simon, Silviu Constantinescu
Foto copertă: Imagine din filmul Punctul Zero (regia: Sergiu Nicolaescu, 1996)
Tipar executat de Grafica Veneta